

52-11 - 40 Ex.2

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 52 4°

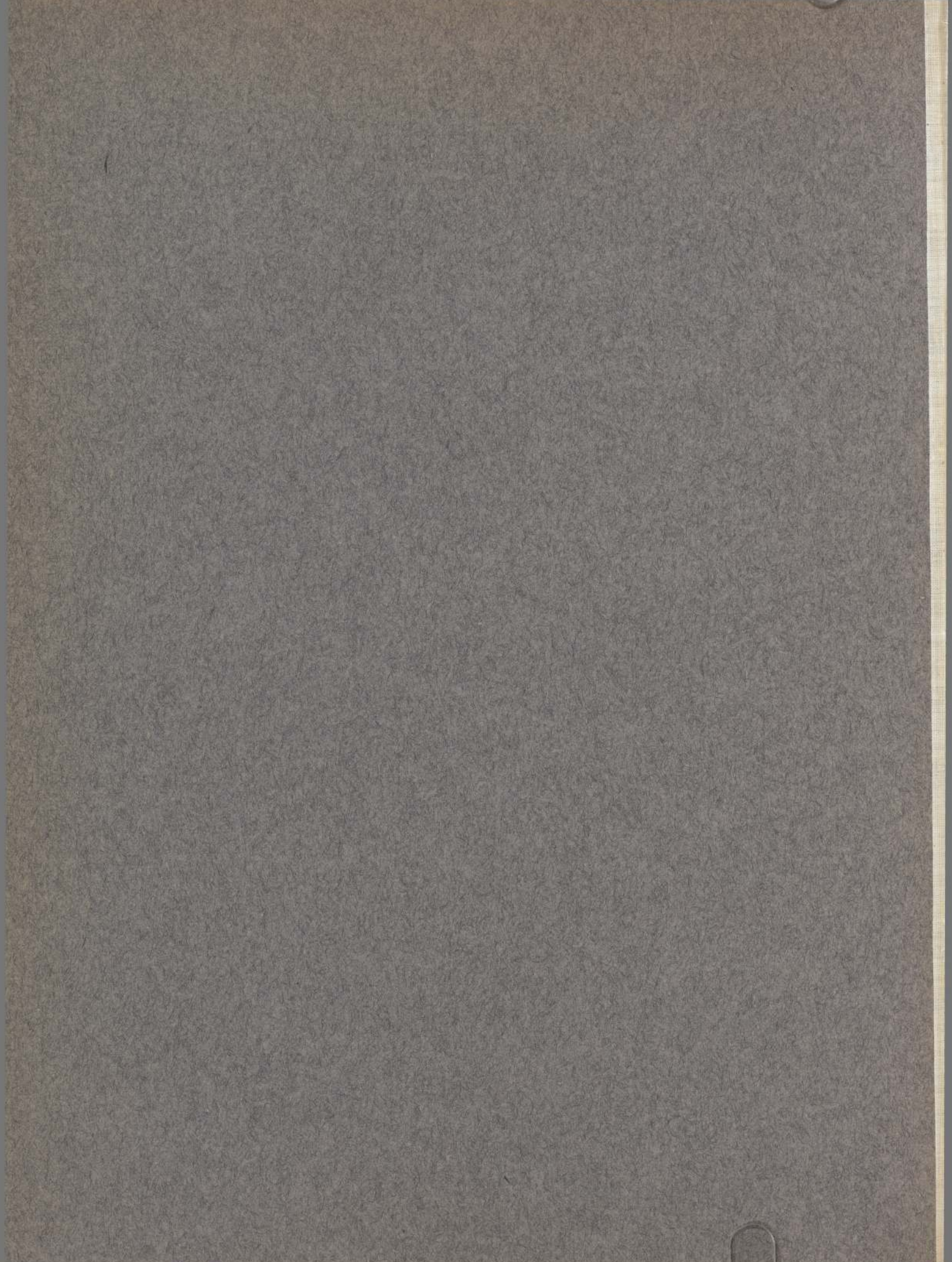
1 1 52 0 4 00029 8

Rex/s

TYCHONIS BRAHE
OPERA OMNIA
TOMUS VII

HAUNIÆ MCMXXIV

TYCHONIS BRAHE DANI
OPERA OMNIA

1924.3259

AUSPICIIS SOCIETATIS LINGUÆ ET LITTERARUM DANICARUM
(DET DANSKE SPROG- OG LITTERATUR-SELSKAB)

TYCHONIS BRAHE DANI
OPERA OMNIA

EDIDIT

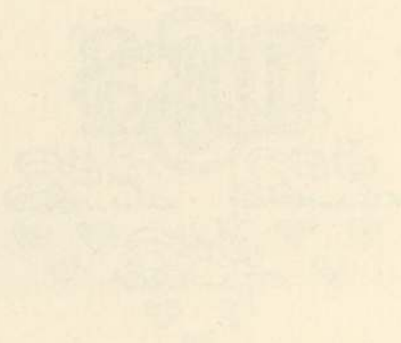
I. L. E. DREYER
TOMUS VII

HAUNIÆ MCMXXIV
IN LIBRARIA GYLDENDALIANA
TYPIS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKIÆR)

J. THOMAS STANLEY
OPERA OMNIA

EDITED BY
TOMAS STANLEY

EDITED BY
TOMAS STANLEY

TYCHONIS BRAHE DANI
EPISTOLÆ ASTRONOMICÆ

EDIDERUNT

I. L. E. DREYER ET IOANNES RÆDER
SUMPTUS FECIT INSTITUTUM RASK-ÆRSTEDIANUM

TOMUS II

HAUNIÆ MCMXXIV
IN LIBRARIA GYLDENDALIANA
TYPIS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKIÆR)

TYCHONIS BRAHE DANICI
EPISTOLÆ ASTRONOMICÆ

J. L. E. DREYER ET IOANNES EPPER
EDIDIT

TOMUS II

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

PRÆFATIO SOCIETATIS LINGUÆ ET LITTERARUM DANICARUM.

UT in præfatione tomo primo præmissa docuimus, munificentia viri excellentissimi G. A. HAGEMANNI factum est, ut præter observationes Tychonis, quæ sumptibus INSTITUTI CARLSBERGICI eduntur, cetera quoque opera ejus omnia edere possemus. Ille enim a. 1911 tantas opes nobis suppeditavit, ut omnia Tychonis scripta astronomica et epistulas (tomos I—IX) ac præterea litteras actaque publica ad Tychonem atque res ejus pertinentia (tomum XIV) sumptibus illius publice edi posse confidendum esset. Postea vero quam is de vita decessit (a. 1916), pretia rerum adeo aucta sunt, ut opibus ab HAGEMANNO suppeditatis editio ad finem perducere non posse appareret. Itaque a. 1922 summos viros, qui INSTITUTO RASK-CERSTEDIANO præsunt, adiimus atque ab iis petivimus, ut ad operam nostram continuandam atque conficiendam opem nobis ferrent. Quibus cum certo persuasum esset, plurimum interesse, ut omnium Tychonis operum editio prodiret, aures nobis benigne præbuerunt, quo factum est, ut editionem talem, qualem ab initio nobis proposuimus, ad finem perducere nobis liceat. Quam ob munificentiam INSTITUTI RASK-CERSTEDIANI præfectis ex animo gratias agimus.

HAUNIÆ, MENSE MAIO ANNI MCMXXIV.

REPORT ON THE PROGRESS OF THE WORK DURING THE YEAR 1911

During the year 1911 the work of the Institute has been directed towards the study of the physical properties of the various forms of matter, and the investigation of the laws governing their behavior. The results of this work are reported in the following sections of this report.

The first section deals with the study of the physical properties of the various forms of matter. It is shown that the physical properties of matter are determined by the laws of physics, and that these laws can be used to predict the behavior of matter under various conditions.

The second section deals with the investigation of the laws governing the behavior of matter. It is shown that the laws of physics can be used to predict the behavior of matter under various conditions, and that these predictions can be tested experimentally.

The third section deals with the study of the physical properties of the various forms of matter. It is shown that the physical properties of matter are determined by the laws of physics, and that these laws can be used to predict the behavior of matter under various conditions.

The fourth section deals with the investigation of the laws governing the behavior of matter. It is shown that the laws of physics can be used to predict the behavior of matter under various conditions, and that these predictions can be tested experimentally.

The fifth section deals with the study of the physical properties of the various forms of matter. It is shown that the physical properties of matter are determined by the laws of physics, and that these laws can be used to predict the behavior of matter under various conditions.

REPORT ON THE PROGRESS OF THE WORK DURING THE YEAR 1911

EPISTOLÆ ASTRONOMICÆ

EPISTOLAS ASTRONOMICAS a Tychone et ad
eum scriptas, quas ipse Tycho in lucem non
edidit, quarum nonnullæ antea editæ non sunt,
edimus e codicibus librisve typis descriptis, qui
suis locis indicabuntur.

[Ex apographis in codicibus Hauniensibus Ant. Coll. Reg. 3037^a in 4° foll. 45 et 46, Nov. Coll. Reg. 1990^d in 4° p. 302, Excerpt. Langebek. 179]

TYCHO BRAHE AD JOHANNEM AALBURGENSEM DATÆ 14. JANUARIJ 1568.

5 HARISSIME Domine JOHANNES, scias me incolu-
mem huc pervenisse Rostochium, ipsis Calendis Januarij,
et interea temporis, apud D. LEVINUM, hospitio ex-
ceptum fuisse: hodie vero, Deo annuente et prosperante,
10 in propriam quandam habitationem migrare constitui,
quæ est in Juristarum Collegio, satis commoda, et obser-
vationibus cœlestibus, meisque desiderijs apta. Illic, si Deo ita visum
fuerit, hanc hiemem transigere constitui; quid deinceps futurum sit,
dies dabit, et Domino illa prospicienda relinquo, admonitus hoc sapi-
15 enti et veteri versu:

Tu præsens cura, Domino committe futura.

20 Tuum vero est, mi JOHANNES, eas, quas tibi nostri discessus con-
credidi causas, in alto silentio apud te sepelire, ne quis suspicetur, vel
intelligat, me de quoquam quidquam conqueri, aut aliquid in patria
fuisse, quod me ad discedendum impulerit. Id etenim permagni inter-
est, ut nemo audiat, me de ulla re conqueri; uti etiam revera de multis
conqueri non possum. Fui enim in patria ab omnibus consanguineis
et amicis, præter meritum, bene exceptus, id solo deficiente, quod non
omnibus placuerint mea exercitia: idque suam meretur excusationem.

25 *Multus delator ubique est.*

TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Archivi Regni Daniæ: Arch. priv. Tych. Brah.]

4^r TYCHO BRAHE AD ANDREAM SEVERINI VELLEJUM.

S.

30 ITERAS tuas plenas dulcissimis consolationibus, quæ
me ob Patris charissimi ex hac vita discessum magnis
doloribus consternatum, non parum refecerunt, ac-
cepi et legi, quas etsi optarem de alia materia scribi po-
tuisse, tamen illa quia præter omnium spem contigerat,
35 gratæ mihi admodum fuere, et licet multæ sint consola-
tiones Theologicæ ex divinis sacrarum literarum oraculis petitæ, et
Philosophicæ ex sorte communi hominum et sublunarium rerum in-
stabilitate et vicissitudine perpetua desumptæ, quibus mentem afflictam

1*

et

et mæstam erigo, tamen non possum non summam consolationem inde
 capere, quod Pater tam suaviter et pie ex hac miseranda mortalium
 miseria migravit in coelestem et perpetuam patriam, vbi firmam man-
 sionem et civitatem teste Paulo habemus, hîc autem omnes sumus ex- †
 ules. Vix enim satis scribi potest, quanta fiducia et quanta levitate diem 5
 obiit. Nam cum eodem die (qui erat 9. Maij) ante meridiem assumisset
 corpus et sanguinem filii Dei in Pane et Vino juxta testamentum et in-
 stitutionem Christi Salvatoris nostri et se Sacræ scripturæ dictis adver-
 sus mortis terrores et conscientiae dolores magna cum fiducia muni-
 visset, dormivit inde vsque in tempus meridianum vel paulo ultra, tunc 10
 demum experrectus indicia dedit iam instantis agonis, quare omnes
 consternati accurrimus, advocanturque verbi divini ministri, qui eum
 consolarentur, et tunc incepit quasi obdormiscere; apertis demum ocu-
 lis cum videret nos mæstos et lacrymantes lectum circumstantes, quæ-
 sivit, an aliqua indicia in eo mortis viderentur, aiebat enim se non tan- 15
 tos dolores sentire, quin prius longe majores perpeßus sit: quidam no-
 strum responderunt, illum esse admodum debilem, et nos timere, ne
 posset evadere; respondit: Igitur finite me primum loqui cum vxore;
 qua adducta semimortua, habita ad eam gratiarum actione, quod tam
 bene et honeste secum in hac vita vixerit, ei valedixit, nobisque liberis 20
 et alijs amicis eius curam commendavit, postea rursus clausis parum
 oculis concionatoris consolationes auscultavit, qui cum multa prolixè
 diceret, ipse demum apertis oculis hæc verba protulit: Vnum adhuc
 loqui volo: Dicitne Dominus ipse: *Nolo mortem peccatoris sed po- †*
tius vt convertatur et vivat. Hoc sine clausit ipsemet oculos et tam 25
 suaviter expiravit, ut dubitaverint adstantes, an mortuus fuerit, solebat
 enim multo durius dormire quam tunc moriebatur, et in ipso agone
 nec corpus nec pedes nec brachia vel manus aut caput semel de loco
 movebat, sed ita placide et suaviter obdormiebat, quod ipsi conciona-
 tores testati fuerint, se nunquam placidiorem exitum ullius hominis 30
 vidiße. Hic igitur felix et bonus Patris obitus me plurimum in dolori-
 bus erigit et propterea etiam copiosius de eo scripsi, quod ipsa recor-
 datio me quasi reficiat, et non dubito te haud illubenter et sine tædio
 hæc lecturum, iudico enim, nos hîc tum demum bene vixiße, cum bene
 morimur. Laboravit autem durissime, ut scis, morbo, quem illi Hypo- 35
 sarca existimaverunt esse, ego Hydropem ex pulmone, nam erat ei
 difficilis anhelitus, tubis gravissima, tumor varrusque pedis maximus
 usque ad illa in brachijs macilentus, et quasi in ijs absumebatur, ut
 vulgariter loquar. Postremo his omnibus malis supervenit febris terti-
 ana acutissima, || in cuius tertio paroxyßmo extinguebatur die 9. huius 4v
 mensis, ut dixi, inter primam et 2^{dam} pomeridianam in ipso puncto
 plenilunij. Æternus Deus eius animæ sit (vt est) misericors et det nobis
 omnibus

omnibus felicem et salutarem ex hac calamitosa vita discessum propter
 filium mediatorem, Amen. Charissime M. ANDREA, scribis, ut mit-
 tam tibi aquam quandam febribus curandis appropriatam, quam licet
 non habeam, nec scio te talem apud me vidisse, tamen non intermit-
 5 tam, quin vobis remedium non minus bonum quam certum et facile
 in tollendis febribus communicem, quod ab optimo amico Medico,
 qui hac ratione omnes febres excepta quartana sustulit, vix impetrare
 potui, licet ei quatuor secreta eius loco docueram. Id autem est tale:
 10 Accipe æquales partes ex his duabus herbis Centaurea et Carduo-
 benedicta et decoque in aqua alterius harum stillatitia vel aqua Ci-
 choreæ aut etiam communi, demum huic decocto adde pulveris ali-
 quid de inferiori mandibula Lupi piscis, et da ante paroxysmum, nec
 revela omnibus hanc medicinam, licet admodum levem et facilem, in
 effectu tamen certum et mirabile. Curantur etiam multi portantes in
 15 collo vivam araneam magnam testæ nucis inclusam, donec moriatur,
 idque remedio magnetico, hoc etiam vti potes. Scio autem alia secreta
 et certa remedia in tollendis febribus cuiusque generis, sed ea potius
 præsens communicare volo, si opus erit, quam literis scribere. Bene
 vale. Cantilenas remitto, iam enim potius est tempus flendi quam ca-
 20 nendi. Saluta M. JOH. THOMÆ meo nomine. Helsb. 18. Maij Anno 71.

TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

65r VERA NOBILITATE ET DIVINÆ MATHE-
 SEOS COGNITIONE ORNATISSIMO D. TYCHONI
 25 BRAHEO, OTTONIDI, DOMINO ET AMICO
 SUO COLENDO.

S.

30 **T**ERNAS ab Excellentia T. literas, εὐτυχέστατε Τύχων,
 mihi gratissimas et iucundissimas accepi, tum quod res
 patriæ et tuas secundas nunciabant, tum quod singulare
 mei studium, quo plurimum delector, præ se ferebant.
 Etsi enim Patris obitum natura moleste, eundem tamen
 moderate ferre Philosophia iubet, eoque magis, quod
 iam tui iuris factus, Aula Cyclopica tanquam Scylla et Charybdi evi-
 35 tata, tibi et Musis, ac potius Christo vivendi summam facultatem habes:
 qua cordato quidem homini quid queat esse optatius? In deliberatione
 tua de peregrinatione triplici, meum non est prudentiæ tuæ quicquam
 præscribere, et alia fortasse iuvenibus, alia senibus consilia sunt aptiora.
 Sed tamen si tuo essem loco, qui et opibus et dignitate præstes, et ætate
 sis

fis integra, de coniugio cogitarem, et re familiari tutanda et propa-
 ganda ad posteros, nisi si forte certis de causis hoc consilium tibi displicet.
 Sit tibi Philosophia et divina Mathesis uxoris loco, donec ijs hanc
 adiungere lubuerit. Tibi quidem domi tuæ Hippocentauri isti negotijs
 multis a tuo animo alienis molestias faceßunt, quas si sustinere non
 potes et semitam virtutis præcludere animadverteris, non inconsulte
 feceris, si loci mutatione tales enormitates devitaveris: Et si tunc om-
 nino extra patriam evagari stat sententia, per Belgium et Gallias in
 Italiam transibis, eaque perlustrata, Augustam petes, nosque denuo
 invises rediturus in patriam. Rursus itaque tunc (nisi annus hic cli-
 mactericus me sustulerit) consuetudine tua liberali et omnis eruditionis
 plena nostraque amicitia præsens denuo fruar, quibus plurimum dolui
 me destitutum post disceßum hunc tuum, a quo gravia interea passus
 sum. 23. Novemb. superiore periculum magnum sustinui. Hoc autem
 anno 10. Aprilis nescio || quo malo infortunio cecidi graviter de gradibus
 five scalis, quibus ascenditur ad Musæum meum, et deturbatus sum
 usque ad imum pavementum in novis his ædibus, quas conduxì a D.
 AMBROSIO, quem nosti, eratque tantum præcipitium, ut cruento ca-
 pite et dorso pene fracto ægre resurgens diu Chirurgi opera sim usus.
 Acceßerunt et turbæ domesticæ perfidia quorundam, quos mihi amicos
 putavi, et sumtus redivisus majores, cum sordide potius quam splen-
 dide vivam, æs alienum inaudita apud nos annonæ charitate, mihi
 attulerunt.

Valetudo autem, ut fert ingravescens ætas, subinde ruit in deterius,
 in primis vero me excruciat Lithiasis et Chiragra, quæ vereor, ne mihi
 propediem scribendi facultatem sit ademtura. Nescio quæ directio in
 mea Genesi mihi tanta mala circa hæc tempora portendat. Forte Ascen-
 dens meum nunc venit ad corpus Martis in ♃ signo terrestri, prout tu
 eius locum correxisti, de quo mihi antea nescio quid mali ominatus
 es, postquam meam Genesin aliter verificasti, quam a CYPRIANO
 LEOVITIO factum est, et præteritos casus convenientius adaptasti,
 ubi etiam de futuris nonnulla mihi rectius prædixisti, et cuperem, ut
 et nunc eandem per otium inspicere velles et de pluribus præmonere.
 Suades, ut labores et molestias minuam, quod et amice et prudenter
 suades: idque mihi facere neceße est, præsertim a Typographicis ærum-
 nis liberato. Otium vero hoc iucunde collocare mihi non licet, amicis,
 quorum consuetudine fruerer, destituto. Nullum enim habeo hîc, post-
 quam tu nos reliquisti, cum quo suaviter converser atque tempus eru-
 ditis colloquijs fallam, hoc est, non invenio hominem doctum, ingenio-
 sum, consultum, gravem pariter ac facetum, humanum et candidum,
 qualis tu nobis fuisti, ceteri omnes aut honores affectant, aut quæstui
 aut uxoris, quin et omnibus hisce simul, alijsque huiusmodi dant
 operam

operam et ijs ferme folis vivunt. Oportet itaque sortem meam patienter
 ferre, donec ab hoc ergastulo liberer. Deus Opt. Max. Excell. Tuæ vi-
 66^r tam diutinam et flo-||rentem conservet atque eandem pietate, sapientia,
 doctrina adaugeat, quæ, uti scis, vera bona sunt, superantia ea, quæ
 5 vulgus affectat. Indica nobis per otium, quid in Astronomicis nunc mo-
 liaris, et an hæc sublimia studia continuare animus sit; neque tamen
 dubito, te in ijs, quæ ad veram gloriam atque durabilem ducunt, con-
 stanter permanfurum. Salutant te ambo fratres HAINZELIJ tui aman-
 tißimi plurimum et officiose. Vale. Idib. Novemb. An. 1571. Augustæ
 10 Vindelicorum.

E. Tuæ studioßi.

HIERONYMUS WOLFIUS.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 10686⁶⁶ fol. 39 sq.]

1^r VIRO NOBILI TYCHONI BRAHE, DOMINO
 15 ET AMICO OBSERVANDISSIMO.
 VERNAS SALUTES, CHEIROS ET MELISSAS.

20 **R**ECEPI literas tuas, amicißime TYCHO, quas magna
 cum voluptate legi. Obsecro, dum illas funderes, quis te
 Olympicus radius tinxit, ut me quoque eadem tinctura
 figeres? An te sacrum Veneris sulphur, an Bacchi æthe-
 reus Mercurius, an dium illud Apollinis sal ab antiquis
 celebratum afflavit? Non sint mihi Urania et Vulcanus
 propitij, si isto extemporaneo flumine meum delectaveris plurimum.
 Non semper præmeditata aut digesta diu felicius cadunt. Extemporanea
 25 et impetuosa esse illa neceße est, quæ momento solidum penetrantia,
 penetrata in sui naturam convertunt: ut patres nos nostri et fulmina
 utriusque Meteorologiæ docuerunt. Ubi Soli, quem colo, sacrificabo,
 supplex ipse precabor, sæpius ut tali te calore percellat. Macste sis at-
 que hac mentis sublimitate, paucis cognita, cresce, donec te Iovis ar-
 30 miger ales in solium magni referat Iovis, unde ruinas labantis possis
 informes cernere mundi. Quod si fieri debet, utique fugiendus Ghe-
 burah et malum Aquilo: Auster bonus quærendus est et vitalis Oriens,
 ubi vitam, donum et talentum, quod nobis concreditum est, recepimus.
 Hic Auster Oriensque nec locorum astringitur miserijs, nec certam ad
 35 plagam mundi sensibilis declinat: Ubique sunt: intra, extra omnia: in
 antiqua Iliado, in thesauris Universi, in abyßis animorum: imo in-
 trate; hoc multis quæsitum Latium et Saturnium regnum. Non igitur
 versus Austrum sensibilem quærenda illa Olympicæ civitatis civilitas:
 nisi quatenus rigida Septentrio, tantum non tuleris, uti etiam forte non
 40 semper feret splendorem, tantumque donum, vel te ipso (quod sæpius
 inaudivi)

inaudivi) vate atque interprete. Neque tamen hic, in quo spiramus, Aquilo solus formidatam Barbariem alit. Etenim in extremo Oriente Austroque animas Boreæ penetrabile frigus etiam nonnunquam adurit, et latus hoc mundi, quod nebulæ malusque Iupiter urget, amœna quoque temperie perfundi dubium non est: illis tamen solis cognita, || †
 qui supra temporis et locorum Horizontem lumen intuentur. Profanum itaque sit voluptatis hortum temporum locorumve carceribus includere. Rident hæc exuvias maculis purgatæ Lunæ et nitentes Berilli. Nosce te ipsum et omnia noveris. In hanc dioptram respicientem nunquam te turbida fallat imago. Hactenus silentia: nunc verbum 10
 unum. Venit hæc diebus ad nos Coloniâ imperterritus ille Danus Wiburgensis, cuius apud te sæpenumero mentio facta est, Græcus, Arabs, Galenicus, Paracelsicus, Theologaster, Philosophus, Medicus, Syrupiaster, Chymista, et plus, si velles: interim tamen ex his omnibus nihil. Hic Wiburgiam invisurus diu non visit senem parentem, heri profectus 15
 est, rediturus ad nos brevi. Conditionem philosophicam captat, aptam Spagiricis pulveribus et sudore Chymico. Est mirabilis Apothecarius: tibi, modo frugi esse velit, non displicebit. Si animus tibi est talem aliquem servitio adiungere, procul dubio in patria et extra patriam utilis tibi esse poterit. Ubi hominem ipse videris, fronte tecum loquetur. In- 20
 terea si ipse brevi huc non concesseris, de hoc ipso negotio rescribe verbum unum. Sed audi, Nymphas sylvestres violasse te Nympharum Amatores narrant: evulsis sacris quercubus et late minitantibus alnis, vitæque privatis arboribus: quoniam hæc dolent, quod morte sua (quam illis te intulisse toties ajebas) alijs sepultis digestisque rebus, vitam ca- 25
 lore non posse excitare per te prohibeantur. Certe ut in Austrum vel Occidentem ad nos perferantur ratibus, in medio Aquilone non deerunt Aquilones. Vale; et si coronam vernam expetis, Nymphas placæ. Hafniæ 7. Maij Anno 1572.

T.

PRATENSIS.

30

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶ fol. 40r]

Sequitur mea responſio, quæ carmine conſtat endecasyllabico inſtar
profæ conſignato.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 10686⁶⁶ fol. 40 sq.]

1^v DOCTORI MEDICO JOHAN. PRATENSI,
IMPRIMISQUE SUO COLENDO AMICO.
VULCANUM, URANIAM, JOVEM FAVENTES.

2^r **S**ERVUS noſter, ut eſt domum reverſus, aſportavit epi-||
ſtolam remiſſam a te, chare PRATENSIS, qua relecta,
10 dici vix ego credo poſſe, quanta nobis hinc animi fuit
voluptas. Namque hæc abditiore viſa vere eſt rerum
cognitione plena, pluſque antiquæ ſophiæ tenere, quam
nunc ſuetum eſt (proh dolor) in ſcholis doceri. Sed nemo
tamen invidabit illis, ſpero, Barbariem meraſque nugæ, quas nunc
15 dulcibus intulère Muſis. Namque hunc quis revocabit? quis reducet?
Monſtrabitne viam, ſuapte ſi quis mavult ſponte via carere vera. Sed
tu, doctè PRATENSIS, nil moratus illos (ut facis) altiora ſcande, et
Terræ ſimul et Poli ſupernos perluftrans aditus labore ſuavi, vulgo
ſubtrahe te caduca temnens. Major gloria namque rebus altis debetur,
20 nec habent puſilla laudem. Quid ceſas? remoras habere nullas mens
prognata polo poteſt, ſed illa ſublumis penetrat domos Deorum, libans
Ambroſiam et ſuave nectar, quod dijs Jupiter ipſe miſcet, et dijs (ſi qui
ſunt) genitis ſimul miniſtrat etc. Sed cur digredior, mororve multis?

25 Præſtat nunc, ut epiſtolæ tuæ remittam
reſponſum, brevibus quod his habeto.

Imperterritus ille Danus ad me quamprimum fuerit reverſus illinc,
mox ſe conferat huc iubeto, huncque præſentem cupio videre præſens,
et cognoſcere num ſit aptus ille noſtris moribus, et quid ipſe ſeſe factu-
rum ſtatuat, velitne furnis inſervire meis fovens labores Vulcani et
30 ſtudijs vacare noſtris, mecumque perque aliquod manere tempus. Tum
demum ſtatuum, quid inde fiet.

De Nymphis etiam ſcias, PRATENSIS,

35 illas me ſpoliaſſe ſat revera Alnis quercubus et ſuis capillis. Verum
quod ſpolia illa non fuère ad vos hætenus, ut decet, relata, in cauſa
eſt Dea quæ vocatur Alma, et frugum genetrix Ceres, quod illa cer-
nens præ foribus ſuos labores inſtare, agricolas iuvare cauſam Nym-
pharum vetuit, ſimul minata, ſe non propitiam futuram in illud tem-
pus, quando ſolet venire meſis, ſi Nymphas colerent diebus illis, quos
ſacros

facros Cereri dedit vetustas. Coguntur miseri parere Divæ, quæ fructus tribuit Soli quotannis. Sylvestres potius volunt vocare Nymphas, quam Cereris carere donis.

Ast quando fuerint peracta sacra, quæ nunc frugiferæ Deæ celebrant, Nymphas agricolæ iuvare debent, vel si forte alicui || interesse sacris (ut 2^v fit) displicet, otiosus ille Nympharum spolijs onustus ad vos mittetur, faciam ut ferat ferenda. Sed nunc scribere plura vix vacabit. Ergo chare PRATENSIS, valetō. Et cum sis medicus, valere semper ut possis, facile † est: saluta amicos. Fac me posse cucurbitas habere, quas vestrum figurum parare nobis (ut spero) impiger ANDREAS procurat. Dicas huic 10 etiam precor salutem. Herizuad. 17. Maij Anno 1572.

TYCHO BRAHE
tibi dicatus.

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶ fol. 41^r]

Responso ad has interijt, verum quæ sequitur, est ad alias quasdam, 15
quæ non sunt in promptu.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁷; cf. 10686⁶⁶ foll. 41—43]

VIRO VERE NOBILI ET GENEROSO 2^v
TYCHONI BRAHE DE KNUDSTRUP, DOMINO
OPTIMO ET AMICO SYNCERO. 20
SALUTEM ET VER MELISSEUM.

ECEPI literas tuas, TYCHO optime, quibus negotia tua promovenda apud Artifices tuos mechanicos committis. Quod tardius ad te redeat hic tuus Tabellarius, in causa fuit, quod nundinæ Roschildenses me ultra propositum detinuerint: ubi mihi tantisper commorandum fuit, donec de vase meo et bonis Francofurto per Flenzburgenses mercatores mißis, fieri poteram certior. Negotia tua sic se habent. Absolutæ sunt imagines omnes in Globo tuo. Divisus Meridianus et Horizon, paratum pedestale, sed hîc difficultas est non parva, de inauratione videlicet, de coloratione, seu pictura, ut scribis. 30
Primum quidem Aurifaber non confidit se super argenteam totius Globi faciem, aureas stellas, cum debita imaginum repræsentatione, inducere posse. Etenim multis rationibus apud me nunc, tum apud te antea id explicavit. Quod ad Pictorem attinet, ille nunquam circulos illos et divisiones tam exacte, ut nunc insculptæ, exprimet, sed incrustabit quidem colorum crusta superficiem tersam et levem, quæ obtenebrabunt ea, quæ Aurifaber subtiliter delineavit. Ut interim fileam, quomodo- 35
cunque hoc fuerit, non fore tandem diuturnum (etenim multis illa via
incommodis

incommodis obnoxia est) quam cito poterit vel læsione aliqua vel fortuito tactu pars crustæ coloratæ enucleari? Sed audi meum consilium, quod ex Aurifabri quoque sententia tibi denuncio. Opus est nobile et regium imo aureum. Et quia Horizon et Meridianus et pedes deaurari debent, agedum deauremus prius totam superficiem Globi, hac tamen ratione, ut imagines ipsæ una cum stellis appareant minus tersæ: *das ist matt*, ut illi loquuntur. Partes autem intermediae, seu superficies ipsa Globi polienda erit, et ad micationem et splendorem rutilantem deducenda, qui quoque splendor in ipsis stellis (si voluerimus) indui poterit, ut iubar illud aureum, tanquam scintillans ex sublustri imaginis lumine, emicet. Ita et forma illa stellarum insculpta exacte repræsentabit, quarum cuspidum subtilitatem coloribus æmulari, difficile est. Illi enim tenues illas cuspides et cavitates, quæ toti figuræ decus adijciant, oblinient, et replebunt venustate istorum angulorum deformata. Ita tandem aureus erit Globus, simplicitate cœli materiam et faciem æmulans, sic pedes capiti respondebunt, longe ablegatis versicoloribus et muliebribus illis oblectamentis oculorum: quæ quosdam delectant, ut monstra in picturis. Cedant variegationes instabiles, color unicus esto: color aureus esto. Sic non, si cervix equina humano capiti adiuncta fuerit, in piscem definit atrum. Sed mi TYCHO, hoc meum consilium est, tuo illæso et salvo iudicio. Ad pedem, Meridianum et Horizontem deaurandum significat se opus habere ad minimum 4 roseis nobel: si nostrum consilium amplexus fueris, addantur 3 vel 4 ad summum, et totum sese oculis nostris Silenus ille aperiet aureus. Tu imprimis sententiam tuam super hac re significa, et Aurifaber dicit se aurum hîc habere non posse: tuum erit ad pedes et Meridianum et Horizontem 4 nobiles rosatos, ut dixi, inprimis mittere. STEPHANUS hodie vel cras imponet rotulas, et experietur processum, urgebo quantum potero et promovebo. Instrumentum ferreum bene procedit, hac septimana, imo vesperi absolvetur, ut promissit Artifex.

Quod ad Typographum attinet, post prandium intelliges, tunc plura addam, iam enim animus est in patinis. Figuræ nunc excinduntur, instigo quantum possum. De papyro difficultas magna est: sed tamen corrademus. De epistola mea et carmine, quia nondum propter occupationes confecta sunt, ne sis sollicitus, quoniam tota posterior pars operis primum absolvenda est, tuque interea nobis aderis. Sed ante 4 dies certum nuntium habebis, cum quo omnia mittam necessaria. Titulum quoque una mitto, quem præfigemus operi; consulimus, ut ita relinquas. Etenim singula verba perlustravimus diligenter, sed si quid mutari voles, fiet id ubi veneris satis mature, quoniam titulus postremo cudetur. De reliquis iubeo te non esse sollicitum: curabimus ea diligenter. Verbum illud, quod titulo abuisti LVCVBRATIONES, nescio,

an hęc locum habere possit. Nocturnę quidem sunt, sed an lucubrationibus Atticis respondeant, etiam si non dubitem: tamen ne magno aliquid hiatu promittamus et speciosis titulis et vastis fores exornemus, author sum. Non, quod || etiam augustiore inscriptione dignum hoc opus tuum non iudicem: sed ut moderata illa submissiore in ipso limine adhibita, in ipso operis incalescentis progressu, potentius in animum lectorum, tantorum mysteriorum non præscium illabamur. Summa, titulum hunc immutare quoties libuerit, et Genialis tulerit impetus, dabitur occasio. Si pro contemplatione mathematica considerationem mathematicam poni voles, unum erit. Lucubrationibus operam dant nigra lolligine ad lucernam chartas imbuentes, lucubrationibus pallescunt ad oleum legentes. Lucubrantur quoque qui ad mediam noctem vel Auroram ipsam madidi sunt. Et aurigis nautisque, si quibus alijs, suę sunt lucubrationes. Nos exemti prostituta illa æquivocatione vocabuli, rerumque Domini facti, homonymias in eas terras relegabimus, in quibus vivos homines mortui incurfant boves. Sed hæc post prandium. Nos sacra inebriet ambitio, non e vulgi fornicationibus petita, sed e castis Uranię et sororum vestalium adytis etc.

Pro lignis mihi transmissis et dono datis gratias ago quam possum maximas, relaturus si potero. Ita hominum bonorum res comparata est, ut alij aliorum beneficijs egeant. Vos tanto culmine mundi positi nobis inferioribus Dij esse potestis aut lupi, si exteriorem Anatomiam consideremus. Si abditam illam et interiorem, tu quoque et par et superior esse et potes, et, si cunabula vestra spectetis, debetis merito. Tu non exutus exteriori vinculo, etiam interiore nobiscum libertate triumphas, qua civitate donatus et eiusdem Reipublicę civis et Augustus semper. Reliqua occupat fornicaria et infidum vulgus pellicibus satiatur suis. Illa pulchritudo te cæcum habet, oculis orbate sensilibus lucem ne respice. Vale. Hafnię raptissime 16. Aprilis Anni 1573.

T.

PRATENSIS.

Post has literas eruditissimi illius Pratenfis, optimę memorię viri, nullas ad me datas reperio, antequam ea succedit, quę eiusdem anni die 3. Maij data est epistola, qua editionem libelli mei de Nova stella efflagitavit et impetravit, cui etiam mox alia prolixiore epistola respondi, atque id, quod expetivit conceßi. Quia vero hæc duę epistolę statim ab initio huius libri exhibentur, idque certis de causis, præsertim quia in libro Progymnasmatum Astronomicorum e nostris earum circa calcem capitis 8, ubi inpropria de ea stella contemplationem dilquiro, fiat mentio, quodque illi principaliter stellam illam concernerent, et plus quodammodo momenti haberent, quam cęterę. Commutatę autem sunt inter nos adhuc plures, donec ille vivebat, literę, quarum pars intercidit, pars quod parum Astronomica attingit, et obiter saltem de rebus familiaribus scripta sit, omißa est. Cum vero

4^r vero ego anno mox sequente circa eius finem in Germaniam profectus
 esse, ut cum claris et eruditis istis viris || aliquandiu iucunde conversarer,
 atque in Italiam una discurrens, eius aliquam partem perlustrarem, nec
 5 Pratenſi interea satis constaret, ubinam morarer, factum est, ut nullas ad
 me dederit literas priusquam anno 1576, circa cuius initia in patriam rever-
 sus eram, neque etiam tunc admodum multas, siquidem eo anno fatis con-
 ceberat, magno sui apud optimos quosque relicto desiderio. Quæ vero eo-
 dem anno ipsum concernunt, tales sunt, pro ut nunc videbitur.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

73^v NOBILISSIMO DOCTRINAQUE ET VIRTU-
 TIBUS PRÆSTANTISSIMO D. TYCHONI BRAHE OTTONIDI
 DANO, IN CURIA KNUDSTRUP, DOMINO ET AMICO
 SUO PLURIMUM COLENDO.

S.

15 **A**FFINEM meum, Generose Domine TYCHO, in patri-
 am suam discedentem, absque meis literis ad te venire
 nolui: cum quod scirem, amicorum plurimi te facientiu-
 um literas tibi non ingratas fore: tum quod vehementer
 20 ex te scire desiderem, quid de novo illo ante aliquot men-
 ses exorto fidere sentias. Mirum est, quanta sit doctiſſimo-
 rum et in hac arte exercitatiſſimorum virorum discrepans sententia.
 Nam alij (ut de materia non dicam) Cometam appellare volunt, alij
 stellam propter speciem apparentem: alij mediam quandam naturam
 habere aſerunt. Italus quidam (nomen eius excidit) hoc sidus non no-
 25 vum, sed unum esse ex numero Casiopeæ, lumine miraculose illustrato
 et accenso, acerrime contendit, scripto in publicum edito, et senatui
 Veneto dedicato. Præterea de distantia eius a Terra magna est contro-
 versia. Alij enim id in elementarem regionem collocant, ex quorum
 numero noster D. PAULUS HAINZELIUS est. Alij in ætheream re-
 30 gionem, quorum opinioni aſtipulatur D. PEUCERUS, APIANUS,
 Landgravius Haſiæ, et alij, qui tamen et in hoc diſſentiunt, ut alij su-
 pra Lunam, alij supra Venerem, imo alij in primum Mobile collocare
 non dubitent, freti observationibus instrumentorum, doctrinæ paral-
 laxeos, et Triangulorum. Sed quomodo una eademque doctrina ex
 35 firmis demonstrationibus extracta, potest artifices adeo incertos red-
 74^r dere, || ut ita diſſentiant? Hæc velim explices, et quid de hac re statuas,
 per occasionem, etiam propter communia studia literis significare ne
 graveris, te etiam atque etiam rogo. Id si feceris, erit mihi tam gratum,
 quam quod gratiſſimum, quod etiam tanquam testem studij et amoris
 40 tui erga me in perpetuum conservabo. Utinam hiſce temporibus una
 vixiſſemus,

vixissemus, ut observationis modum ex te cognoscere potuissem: qua in re nihil mihi gratius contigisset. Sed optando quid consequi possum, non video. Amissa bona plerunque desiderantur, id quod non mea, sed temporis culpa factum video fato quodam. Præfens ergo status boni consulendus erit. Tu interim feliciter in Domino vale. Datæ Augustæ Rheticæ Calendis Iulij 1573. 5

T. E.

Deditis. et studiosis.

IOHANNES MAIOR.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 10686⁶⁶ fol. 60]

10

NOBILITATE ET ERUDITIONE PRÆSTANTI IUVENI, DOMINO TYCHONI BRAHE.

13^r

S. P. D.

ICERE non possum, Nobilissime et amantiissime mi TYCHO, quanta voluptate me affeceris, non saltem eruditissimis literis, ad me nuper datis, sed et contemplatione tua vere Mathematica, de miraculosa illa ad Cassiopeiam stella, quæ ante paucas hebdomadas plane conspici desijt, quam ego quidem Cometam appellare solitus sum, secundum receptam ex ARISTOTELIS schola opinionem, licet ut fatear id, quod res postulat, propriæ meæ observationes, Quadrante illo maximo, ex tuo præscripto hîc fabrefacto, obtente convincant, id, quicquid erat iubaris, non infra Lunam fuisse, sed in altissimo æthere, siquidem nullæ proveniant parallaxes ex meis diligenter institutis observationibus, et tamen non ausus fui dicere, supra Lunam extitisse, ne contra Philosophum, cuius præcipua est autoritas, quippiam affirmarem, qui Cœlum nova non admittere corpora indubitanter statuit. Sed prævaleat autoritati experientia, præsertim cum tu accuratissimis tuis Instrumentis et Observationibus idem, quod ego, deprehenderis: nimirum nullam prorsus adfuisse huic φαινόμενῳ parallaxin, veluti etiam satis evidenter in hoc tuo eruditissimo scripto demonstrasti, quod sane longe antecellit omnium aliorum hæcenus de eadem stella in publicum editas conceptiones, ita ut vix cum hac conferri mereantur: et optarem quam maxime, me id prius obtinuisse, ut descriptum eius cum doctis hinc Mathematicis, cum duraret adhuc ea stella, præsertim MÆSTHLINO, qui idem tecum sentire videtur, licet non tam evidenter atque dilucide, sed per ambages quasdam demonstraret, communicare potuissem. Sed spero, me plura exemplaria a te obtenturum, eademque, uti polliceri videris, auctiora reddita, tum demum alijs ea impertiar. Interea hoc meum, uti rem pretiosam, reservabo, et fratri meo 40

PAULUS HAINTZEL AD TYCHONEM 10 MART. 1574 15

meo atque WOLFIO nostro ostendam. Quamprimum igitur plura eiusmodi publicaveris, me eorum facere participem ne superfedas quaeso. Adiunxi hisce observationes meas in hac ipsa stella, et quibusdam alijs, factas eodem Quadrante permagno, tuo instinctu hinc elaborato, 5 quas examinare poteris, et tuam postea mihi de ijs indicare censuram. Plura nunc scribere non vacat, ob negotiorum molem in hoc officio, quod sustineo, publico. Tu itaque vale, optime mi TYCHO, et saepius me tuis eruditissimis literis invisere ne omittas. Iterumque etiam atque etiam vale. Datæ Augustæ Vindellicorum, Anno 1574 die 10. Martij.

10

T.
PAULUS HAINTZEL.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

HIERONYMUS WOLFIUS AD
TYCHONEM BRAHE.

66^r

S. P. D.

20

25

30

PRÆRIPUISTI, TYCHO Nobilissime, tu meas mihi partes gratias agendi singulari humanitati tuæ, me senem, qui iam nihil sum, nisi telluris inutile et miserum pondus, amicis non aspernanti. Sed hic veræ doctrinæ fructus nimirum est: ut quo sis sublimior, eo summius te geras. Ego certe tui doctissimi colloquij desiderio (in hac solitudine, quam valetudo mihi offert) saepissime afficior. Et si quid absens, quod tibi gratum iucundumque esset, præstare possem, facerem profecto et fideliter et libenter. Sed perfidia Tabellarij fecit, ut et Bibliotheca D. AMBROSIJ nostri excideris et armillam SCHRECKENFUCHSIJ, amissa pecunia, non acceperis. Quibus de rebus et a MAIORE et Consule nostro certior utique fies: qui mihi mandavit, ut e SCHRECKENFUCHSIO cognoscerem, an eiusmodi armilla esset? et an et quanti vellet vendere? id quod ego prima occasione facturus sum. 30 Raro est enim occasio hinc literas Friburgum mittendi. Unde prævideo, longiusculam esse moram intercessuram, antequam ista ad te perferantur. Sed ut quimus, quando, ut volumus, non licet.

66^v

35

Quæ de magnitudinibus stellarum respondes, grata sunt: nec ignoro, quosdam casum stellarum allegorice de præcipuorum || doctorum lapsu interpretari. Sed magnitudo ista omnem humani animi cogitationem excedens, corporum coelestium, me saepe quasi attonitum facit et extra me ipsum cum summo stupore rapit cum axiomatibus religionis nostræ conferentem tam angustiis et temporum et locorum finibus circumscriptæ, et vilissimos nos homunciones et foedissima miserrimaque animalcula

malcula omni cœlorum ornatui non æquanti modo, sed infinito intervallo præferenti. Neque IULIANO CÆSARI scribunt quicquam fuisse visum absurdius, quam statuere Solis interitum et terrenorum corpusculorum resurrectionem. D. certe Petrus Epistolæ 2, cap. ult. diserte scribit: οἱ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ θεοῦ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶ, πύρι 5
 τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. †
 Nec dissimilia sunt apud EZECHIELEM, ESAIAM et alios prophetas: quæ non videntur posse ἀλληγορεῖσθαι. Philo autem in libello περὶ ἀφθαρσίας κόσμου tot tamque invictis rationibus mundi æternitatem probare mihi quidem videtur: ut nihil illis præter autoritatem sacra- 10
 rum Literarum opponi possit. Quos tamen ut recte intelligamus, etiam atque etiam videndum est. Itaque tibi autor sum et loca illa diligenter expendendi, et cum eruditis non modo Philosophis, sed etiam Theologis conferendi, inprimisque cum D. HEMMINGIO, qui Philosophiam cum Theologia et eloquentiam cum utraque coniunxit. Oppugnant et 15
 Philosophastri nonnulli (in quibus THOMAS ERASTUS, Heidelbergensis Medicus, maxime triumphat) et Theologastri divinatricem Astrologiam ut et religioni adversantem et divinitus interdictam. Mihi vero videtur nihil Christianismum magis oppugnare, quam infinita cœlorum et altitudo et magnitudo. Quibus de rebus in Astrologia mentionem abs te fieri, ac potius accurate illas quæstiones tractari oportere 20
 censeo. Prædictionum fidem autem maxime labefactare videntur hæc, quæ tibi refutanda relinquo. Nam me et ingenium et doctrina in hoc genere destituit. ||

1. Controversia de numero et motu cœlorum. 67^r

2. De motu planetarum.

3. De ratione constituendi Thematis Natalitii.

4. Diversa et dissidentia pronunciata de effectibus siderum. Nec enim Arabes cum Ptolemaica doctrina, nec Indi (ut ex ABRAHAMO conijcio) cum utrorumque dogmatibus consentiunt. 30

5. Incerta regnorum et urbium initia et magnarum conjunctionum et trigonorum.

6. Gemellorum summa dissimilitudo rebus plerumque omnibus.

7. Incertum momentum infantis editi, et incertæ corrigendi rationes.

Nam quotus quisque stellæ alicuius altitudinem observat? Ptolemaicas autem σ et ρ , et HERMETIS trutinam magnorum errorum et absurditatum convincit ANTONIUS MONCULMIUS. Iam casus alios alij ad alios significatores referunt, et diversi eventus diversum Horoscopum in mea Genesi plurimis insignibus infortunijs, nonnullis etiam successibus nobilitata, ostendunt: Et in progressionibus vel adhibita vel 40
 omiſſa latitudo quantum discrimen facit? Quid vero de CAMERARIO dicas, viro eruditissimo, mihi que, dum viveret, amicissimo, qui et de
 Horoscopo

Horoscopo et de motu singulorum planetarum 27 partes detrahit? Ita mihi pro ♁ horoscopat ♁: ♃ in ♏, ♄ in ♎, ☉, ☽ in ♏, ♀ in ♏, ☾ in ♏ versatur. Ingens utique discrimen. Hæc et alia plura tuæ industriæ erit ita declarare, ut et rudiores (quo in numero et ego senex nomen
 5 meum profiteor) edoceantur, et impudentibus calumniatoribus ora obturentur. Philosophicum istud otium ita comparatum, ut fructus eius latissime pateant, et multorum ardua in speciem negotia longe superent ex animo tibi gratulor. Teque hortor (etsi minime quidem id opus est) ne vel ullo splendoris aulici fuco, vel ignobilis nobilitatis ludibrijs et
 10 ludicris exercitijs ab honestissimo isto instituto te unquam depelli patiaris. Macste tua virtute TYCHO: sic itur ad astra. Quod me tu ad æquani[mi]tatem adhortaris: agnosco benevolentiam erga me tuam, parebo fidelissimis tuis monitis quantum potero, etsi natura parum fortis. Equidem pro virili

15 *Conor, sed cedit patientia victa dolori.*
Verba levant animos, sed dolor aure caret. ||
 67^v *Expugnata malis sapientia nostra labascit*
Dum gravis excruciat, dum diuturna lues.

Equidem legi et Theologorum et Philosophorum omnia solatia: ea-
 20 que dum mihi bene est, æqui bonique facio: et animi perturbationes moderari, οὐν θεῶ δ' εἰπεῖν, possum mediocriter, sed dolores corporis non verbis, sed aut lapidibus et herbis, aut morte levantur. Nam naturæ necessitas æque mihi atque CARNEADI dolorem auget: neque
 † me CLEANTHES in morbo vociferantem et eiulantem, magnificis
 25 suis versibus, quos citat EPICETUS et eleganter vertit SENECA,
 † quicquam iuvat:

30 *Duc me parens celsique dominator poli,*
Quocunque placuit. Nulla parendi mora est.
Assum impiger. Fac nolle? comitabor gemens,
Malusque patiar, quod pati licuit bono.
Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

Sed hæc hæcenus; unum restat, ut gratias humanitati tuæ et Avunculi STENONIS BILDIJ liberalitati agam: qui MARCUM HART-
 35 LIEBIUM, discipulum meum, malis edoctum, quid sit parentum et præceptorum monita contemnere, benigne suscepistis. Spero vos beneficia bene posituros.

Novarum rerum nihil scribo, quia paucas scio, easque malas; sed quæ hic feruntur, e PETRO cognosces. Septentrionalia vobis notiora utique sunt: sed quæ hinc de Megalopyrgio, de Sueco, de Polonis, adeo-
 40 que ipsa Saxonia nunciantur, parum spem bonam faciunt. AMURATHES

THES SELYMI succesor omnes fratres natu minores interfectos, cum patre sepeliendos curasse fertur, Cæsari octo annorum dedisse inducias, totam belli molem in Perlas conversurus. Sed vereor, ne hæc beatorum somnia sint, et nos inopinantes a perfidissimo et potentissimo hoste opprimamur. Vale et ignosce, meque tui memoriam sacrosanctam conservaturum persuasum habeto, ὃ εὐτυχέστατε Τύχων, dum memor ipse mei, dum spiritus hos reget artus. ||

Consul armillas mittit, negatque tibi meas nugas fore usui: nec ijs onerandum esse Petrum, cum tu his longe meliora habeas instrumenta. Ego Astrolabium (nescius idem esse cum armilla) a SCHRECKENFUXIO mihi donatum, dono tibi mitto: una cum annulo Astronomico a IOACHIMO RINGELBERGIO quondam confecto; quæ si tibi (id quod vereor) usui futura non sunt, μνημόσυνον tamen WOLFIJ tui esse patieris. De ceteris plura scribent Cos. HAINZELIUS et M. MAIOR. Literas a SCHRECKENFUXIO ad me datas tibi mitto, imperitus æstimator huius machinæ. Iussi ipsum petere quid amplius exigit. Iterum vale. Nonis Martij 1575.

HIERON. WOLFIUS tuus.

S. P. Charissime WOLFI, literas 22. Februarij a te ad me scriptas una cum 16 Coronatis in auro 27. eiusdem accepi. Petis autem in illis, ut tibi instrumentum aliquod transmittam, quod quidem recusare volebam, eo quod alias libenter tibi gratificer. Ad pretium porro splendidius quod attinet, te iudicem in hac re libenter patior. Quod propria manu non scribam, in causa est adversa valetudo, ut fortasse ex nuncio melius percipies, quam ut paucis scribi possit. Ceterum TYCHONIS BRAHE persona, quam literis tuis depingis, notissima mihi est. Ad erectionem porro huius sphaeræ materialis quod attinet, opus erit solertia quadam, ne colores et numeri in ea defricentur. Si præterea quid desiderares, posses me certiozem reddere. Habebis enim semper a me responsum. Tabellarius iste occasionem rescribendi monstrabit. Hisce bene vale. Datæ Friburgi 1. Martij anno 75.

T.

OSWALDUS SCHRECKENFUXIUS.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 106866 fol. 60 sqq.]

13^v NOBILITATE ET ERUDITIONE PRÆSTAN-
TI IUVENI DOMINO TYCHONI BRAHE,
AMICO SUO SINGULARI.

S. P. D.

5 I vales, bene est, mi TYCHO, ego quidem Dei beneficio
nunc recte valeo, et febre quartana tandem liberatus
10 sum. Quæ de Instrumentis tuis Astronomicis scripsisti,
libenter legi, et illud Armillarum Ptolemaicarum, quod
solum te nunc desiderare intellexi, WOLFII nostri au-
xilio atque literis (certo nuncio ad SCHRECKEN-
FUCHSIUM Friburgum cum munere pro ijs Armillis miſſo) facile
a SCHRECKENFUCHSIO impetravimus. Quod quidem PETRUS
Aurifaber cum supellectile sua hinc ad vos transportabit. Et licet CO-
15 PERNICUS plenam et ornatam de compositione huius Organi de-
scriptionem in secundo suo de Revolutionibus libro cap. 14 referat,
tamen etiam IOHANNIS REGIOMONTANI de constructione et usu
eius enarrationem adiungere Instrumento volui: quam ex REGIO-
MONTANI scriptis (Norimbergæ de quinque Instrumentis Astrono-
20 micis, Torqueto, Astrolabio Armillari, Regula magna Ptolemaica, Ba-
culo Astronomico et Quadrato geometrico cum IOHANNIS SCHÆ-
† NERI Caroloſtadij additionibus, anno MDXLIII editis) transcribi cu-
ravi, si forte eo libro careres, de quo tamen sane dubito. Tabellarius
iste nequam, qui nummis, quos illi credidisti, absumptis profugit, non-
25 dum redijt, is vel vagus et exul a patria errabit, vel quod abstulit, re-
stituet. MARCUS HARTLIEB, uxoris meæ ex sorore nepos, ante bi-
ennium Wittenbergam studiorum cauſa a parentibus miſſus, annum
forte ibi commoratus est. Priore semestri vel plus eo se, ut diligentem et
liberum decet adolescentem, strenue geſit, et bonam in literis operam
30 navare cœpit. Posteriore semestri minus sui officij ſatagebat, quod qui-
dem simul atque parentes eius licet ſerius reſciſcerent, ſtatim eum Wit-
tenbergâ ad fratrem IOHANNEM, I. V. Doctorem, Conſiliarium Elec-
toris, Heydelbergam ut proficiſceretur, avocarunt. Is in itinere cum in
quendam hominem, ne quid ſcribam vehementius, non bonum inci-
35 diſſet, et in eo itinere aliquot ſeptimanis, non ſine magno ſtudiorum
ſuorum et pecuniæ diſpendio, cunctaretur, tandem Heydelbergam ad
fratrem cum comite venit, corporis ſe et valetudinis incommoda in via
pertuliſſe fingens. Id quod ſocius eius apud fratrem etiam falſo teſtatus:
14^r et MARCO fra-||tri pecuniam in itinere erogâſſe affirmans, viginti Ioa-
40 chimicos a D. Doctore IOHANNE MARCI fratre extorſit. MARCUS
deinde cum a fratre de omnibus quæ hæcenus egiſſet, admonitus et
obiurgatus

obiurgatus eſt, inſcio et invito fratre, ſibiſque ipſi male conſcius Heydelbergâ diſcedit. Quo poſthac profectus ſit, aut ubi hætenus ſe detinuerit, non ſat ſcimus. Verum PETRUS Aurifaber, qui tuas mihi reddidit, aiebat eum Hafniæ apud te bonis conditionibus eſſe, et ſtudijs incumbere. M. IOHANNES quoque MAIOR ſignificabat, ſe literas a MARCO apud eundem PETRUM accepiſſe, quibus fere idem ſcribebat, et præterea culpam deprecabatur, atque rogabat, ut apud patrem de reconciliatione ageret. Sed iratus pater ægre adhuc reconciliabitur. Si veram pœnitentiam egerit atque reſipuerit, gratum mihi feceris, ſi mea cauſa eum, quod ſine moleſtia tua fieri velim, iuveris: ſi aliquid poſthac præter officium fecerit, et in priori ſua negligentia perſtiterit, quicquid in eum ſupplicij ſumpſeris, etiamſi eum egregie et male mulctaveris, et parentibus et nobis propinquis et cognatis ſuis rem gratam feceris. Mater eius, piæ memoriæ femina, præterito menſe, 3 nimirum Nonas Februarij, veſperi hora 8 pie in Chriſto obdormivit: cum ante annos 48 Nonis eiufdem menſis in hunc mundum naſceretur. Illud te admonere volui: In compoſitione magnarum PTOLEMÆI Armillarum (quæ minorum vel ſubtilioris diſtributionis capaces ſunt) cum diſtantiâ Polorum (Æquinoctialis videlicet et Eclipticæ) pro ratione temporis mutetur, Axonia, quæ cum Delatore Zodiaci in Polis mundi convertuntur, ita in Delatore tranſijci poſſe, ut 24 minorum ſpatio (quæ ſunt, ut noſti, differentiæ maximæ et minimæ obliquitatis Signiferi) hinc inde pro mutatione Declinationis Solis maximæ, quocunque volueris moveri, et nihilominus intra tale ſpatium ubivis et quocunque certo loco ſecundum diametrum cum Polo mundi connecti convertique queant. Præterea id quoque ad pleniorẽ huius Inſtrumenti perfectionem facere videtur (quo ſtellarum loca accuratius exquiſitiuſque et ad ſecunda, tertia, quarta etc. ſcrupula haberi atque capi poſſint) ut Geometrica illa et artiſcioſa plurimorum circularum, intra ſe invicem ductorum, diſtributio in planis lateribus Armillarum atque earum maxillis (quod facile in tanta Armillarum latitudine fieri poſſeſt) debito modo notetur atque deſignetur. Sed quid ego noctuas Athenas, qui hæc ad te? Illud pene ſignificare tibi prætermiſeram. Quadrantem noſtrum Giggingenſem Nonis Decembris proximis, increbrefcente vehementiore vento, lapſum corruiſſe, eiufque uſum nobis nunc penitus ademptum eſſe. Iterum atque iterum vale. Clavem ad capſulam Armillarum hîc una mitto. Frater meus et || ANDREAS WELSËRUS plurimam tibi ſalutem reddunt, atque tui memoriam cum honorifica de te mentione sæpenumero recordari ſolent. Iterum vale, et me, quod facis, redamare ne deſinas. Dabantur Auguſtæ Vindelicorum, die Æquinoctij verni, hoc eſt 5. Idus Martij, Anno ſalutis M. D. LXXV.

T. PAULUS HAINTZEL.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

62^v Quæ subiunguntur post scripta, erant manu fratris eius Iohannis Baptistæ
Haintzelij, Septemviri Augustani, exarata.

Vir nobilissime, amice observande, intelligo ex scriptis et lucubrati-
5 nibus doctorum virorum regni vestri, Dominum PETRUM OXEUM
summum esse Regni vestri Consiliarium ac curiæ magistrum. Is, cum
fuerit olim Basileæ, sub SIMONE GRYNÆO, communi præceptore
nostro, et convictor et condiscipulus meus, habueritque præceptorem
10 D. D. CHRISTIERNUM MORSIANUM, virum doctum et bene de
me meritum, perquam libenter scire velim, an ambo recte habeant et
valeant. Quod, si amicitia nostræ, olim Basileæ inter nos contractæ,
adhuc sunt memores, velis ambos data occasione meo nomine amanter
et reverenter salutare, illisque mea officia et studia prompta et parata
15 commendo, precans ex animo, ut quam diutissime salvus et incolumis
Ecclesiæ et Reipublicæ serveris et conserveris.

Tui observantiß.

IOHANNES BAPTISTA HAINTZELIUS.

20 [Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶; cf. G. Buchanani *Opera omnia*, Edinburgi
1715, Epist. XV]

63^v GENEROSISSIMO AC DOCTISSIMO VIRO
TYCHONI BRAHE OTTHONIDI.

S. P. D.

64^r AM agitur annus, TYCHO doctissime, ex quo GULI-
ELMUS LUMMISDAL, || cum isthinc domum rediret,
librum tuum de Nova Stella reddidit, quod munus mul-
tis nominibus mihi fuit gratissimum, vel quod abs te esset,
id est, ab homine claritate generis illustri, eximia ingenij
felicitate, et literis perinde expolito, qui illam Philoso-
30[†] phiæ partem, quæ est, ut cecinit vester MANILIUS,

*Regales animos primum dignata movere,
Proxima tangentes rerum fastigia cælo,*

iacentem erexisti, et e vulgi manibus in suam sedem, hoc est, regiam
reduxisti. Cumulat etiam rari muneris gratiam tua humanitas, qui e
35[†] tam excelso et dignitatis et doctrinæ culmine nos humiles, penitus
penitusque iacentes non solum favens spectas, sed prope manu attol-
lis, et hortaris exemplo, ut et nos velle cupiamus nube vehi, validique
† humeris insistere Atlantis: illamque etsi falsam, plurimis nationibus
tamen pro vera receptam opinionem tuis monumentis, labore et indu-
40 stria refutas, ingenia scilicet hominum sub hac languenti et frigida cæli
plaga

plaga inertiae a natura damnata esse. Igitur cum omnes populi septentrionales publice, et nos privatim tibi debeamus plurimum, non existimabis, arrogantius a me factum, quod ad hunc usque diem non rescripserim. Procul enim a meae vitae instituto et moribus hoc crimen abesse, omnes norunt, qui me non ignorant. Neque etiam eos clam est, 5
 quam proximo biennio morbis abiduis gravissime afflictus fuerim, ac nullam pene horam ad scribendum vacuum habuerim, adeo ut cum alia multa leviora sim coactus intermittere, tamen quinque libros de Sphaera iam dimidiatos emittere, ac spem scribendi carminis penitus abijcere. Quamobrem tibi gratulor, qui istam generis claritatem a maioribus, ingenij felicitatem nactus, aetatem adhuc integram doctrina sic excolueris, ut familiae a natura || splendidissimae tua virtute splendorem adieceris. Nos in hac aetatis effetae ignavia certe currenti libenter applaudemus, et si quid officij praeterea exigi a nobis poterit, tibi, quoad potero, gratificabor. Hunc autem GULIELMUM LUMMISDAL, qui 15
 has tibi tradet, rogavimus, ut de statu rerum et studiorum tuorum diligenter me certiore faceret: quem etiam tibi commendamus, ut pro claritate tua ipsum in quacunque re iuves. Vale. Sterlini postridie Nonas Aprilis, Anno 1575. 20

GEORGIUS BUCHANANUS. 20

Interea autem, dum haec Buchanani literae forte sunt in itinere, ego cum quodam nobili, eius Conterraneo, miseram illi libellum meum de Nova Stella, ea adhuc durante, editum. Cum vero exemplum nullum earum literarum mihi superfit, Epigramma solummodo apponam, eidem libro manu scriptum praefixeram. 25

AD CLARISSIMUM VIRUM ET POETAM EXCELLENTEM GEORGIUM BUCHANANUM SCOTUM.

*Hunc tibi non magnum mittit, Buchanane, libellum
 Ignotus Boreis Tycho remotus aquis:
 Sit licet ignotus, tamen is te novit, amatque,
 Carminibus toto notus es orbe tuis. 30*

*Nec Boreas animos poterit disiungere nostros,
 Nam te etiam Boreae frigidus Axis habet.
 Qualis enim caelum convolvi Dania spectat,
 Talis et hoc ipsum Scotia vestra videt. 35*

*Exigua haec igitur nostri monumenta laboris
 A Borea in Boream consule mihi boni.*

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 1068666 foll. 43—45]

4^r IOHANNES PRATENSIS AD TYCHONEM
BRAHE.

SALUTEM ET OMNIA FAUSTA.

5 **R**ECEPI literas tuas, TYCHO optime, et pyxidem ob-
 signatam cum pecunia, quam postera statim die Rosto-
 10 chium mihi; qui tulit, chirographum quitantiarium re-
 feret: cui quoque negotium dedi de vase tuo huc per-
 ferendo. Ubi venerit, diligenter curabo. Quam vellem
 15 te apud nos hinc esse: desiderio enim tui tangimur non
 parvo. Avet animus cognoscere ex te, quid rei in mundo agatur, quem
 nuper aliqua ex parte perlustrasti. Sumus hinc extra coeli Solisque vias,
 scenam mundanae fabulae vix audimus quidem, tantum abest ut specta-
 20 tores simus. Sed fuerit hoc fatum Aquiloni debitum. Tu nuper rever-
 sus a fecundo illo Austro, postquam nobis coeli aperuisses penetralia,
 prius inaccesa ignotaque, moxque nobis inscijs et inopinantibus in
 Austrum dilapsus sub mediam brumam, totam deinde perlustrasti
 Teutonium, atque Italiae vicinas oras, cumque viris doctis atque in-
 25 gentibus ingentes et doctos miscuisti sermones: quae tua semper fuit
 voluptas. Sed vereor, ne hi una cum iucundo placidoque Austro te
 istuc alliciant, ut tacite eo mediteris iter. Sic enim Genius mihi in som-
 nis dictavit, susurrans, te Basilaeam praeter alijs Germaniae urbibus ex-
 optare vicinam Italis atque Gallis, ubi magnus ille ERASMUS olim
 30 floruit, et multi etiamnum eximij viri clarent. At malletem te, modo
 amplius ille tuus sic restringi posset Genius, nobiscum in hac manere
 patria, et rigidos Boreae flatus una persentiscere, ac quantum in te est
 emollire, si non profus avertere: aut saltem ut huius intemperiei so-
 cium patientem in te habeamus. Sed si omnino nos relinquere stat sen-
 35 tentia, uti etiam forte meretur haec tuo Genio atque ingenio minus
 apta intemperataque aura, et importuna conversatio: da saltem adhuc
 insigne aliquod tuarum doctrinarum specimen: quale id fuit, cum te
 ultimo a nobis inexpectantibus subducens reliquisti. Fecisti autem hoc
 (quod laudo, bonique omnes praedicant) in Regis, qui sic expetebat,
 gratiam, quod nemo ex illustri nobilitate Danica ante te praestitit un-
 40 quam, nec, uti existimo, quispiam in posterum facturus, adeo ut tute
 primus et postremus sis, qui hanc laudis adorem tibi vendicaris, qui-
 bus istae, quas tui ordinis homines affectant, gloriolae comparari ne-
 4^v queunt. Si itaque hoc meritum || priori adjunxeris, ut antequam te cari-
 turi simus (vereor enim ne id fiat, licet tu propositum nos celes) nobis
 40 plura adhuc explanare non degravatus fueris, nos beatiores quam
 antea reddideris, tibi que adhuc plus devinxeris. Et si id commodum
 tibi

tibi non fuerit, saltem de Hypothesibus PTOLEMÆI et COPERNICI nos summam instrue, quænam harum verior sit, et utrum ulli earum acquiescendum, an vero potius Ptolemaica assumptio sit castiganda, prout a te factum est, et Copernicea ad stabilitatem Terræ convertenda, uti etiam insinuasti tuoque sic nobis præluxisti ingenio: aut si quid aliud in his secretioris cognitionis, quod nos fugiat, animo volvis, impertiaris quæso. Quin et hoc ex te scire aueo, idque ego solus, utpote qui in prælectione publica II libri PLINIJ de mundo circa hunc nodum resolvendum non parum hæserim: quomodo videlicet intelligendum sit, quod dictus autor in fine XVI cap. ea, quæ in Stationibus et Regressibus Planetarum videmus per inhibitionem et repercussionem radiorum Solarium fieri, ubi epicyclos omnes tollere videtur, ac si veteribus in usu non fuissent, mirabili sane invento, a se, uti tandem insinuare videtur, primum comperto, si modo res hæc ipsi cælo congrua sit, et suis numeris constare possit, quod tibi per otium dispiciendum relinquo. Locus, quem indicavi, te de pluribus admonebit. Haberm et plura eius generis, de quibus avide tecum conferre cuperem, et nisi hyems et invalidudo ob continuas in pulmonem defluxiones mihi obstaret, ad vos in Scaniam transirem, atque ibi tecum, quæ nostra est voluptas, aliquandiu suaviter philosopharer. Sed, o spes hominum fluxæ et irritæ. Cogimur sæpe esse ubi nolumus, et rapimur eo, quo non ire deliberavimus. Verum optime mi TYCHO, amplius detinere te nolo. Tu fac nos hîc Haffniæ brevi tua præsentia exhilares, atque ingeniorum nostrorum radios, iam lumen remittentes, et in crepusculum tendentes vespertinum, illustres ac vegetiores reddas, animisque nostris facer, uti soles, illabaris. Iamque vale, et fratrem tuum, aliosque qui tecum sunt, sanguine iunctos ex me officiose saluta. Dabantur Haffniæ ult. die Ianuarij Anno 1576.

T.

IOH. PRATENSIS.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 10686⁶⁶ foll. 47—51]4^v

TYCHO BRAHE AD IOHANNEM PRATENSEM.

5

5^r

10

15

20

25

30

35

40

ACCEPI literas tuas, eruditissime et amantiſſime PRATENSIS, ex quibus intelligo te negotium noſtrum Roſtochienſe probe curaſſe, quo nomine tibi gratias ago. Cupis a me ſcire quid rerum || in mundo geratur, quidque ferat foecundus ille Auſter, a quo nuper redij. Atque ego pleraque eorum quæ iſtic cognoveram, tibi, quam primum re-
 verſus eſſem, Haſſniæ retuli, plura etiamnum relaturus, ſi quæ ulterius in mentem venerint, ubi vos denuo inviſero, quod intra paucos dies facere decrevi; eſt enim res magni momenti, quam nulli præterquam Magnifico Domino Legato Gallico DANZÆO et tibi intimo meo aperire animus eſt, veſtrumque de hac audire conſilium. Quoniam
 vero de habitu meo denuo in Germaniam mens tibi nonnulla præſagit, licet ego idipſum ſupprimam, dicam tibi quippiam in aurem, nemini niſi ſoli Domino DANZÆO, quem ſcis taciturnum et fidum, aperiendum. Recte quidem ſive vigilantibus ſive ſomniantibus tibi tuus dictavit Genius vaticinus, me aliud iter verſus Auſtrum iterum meditari. Quod
 forte inde ſuboleſcitiſti, quia nullas ex ijs arcibus, quas Sereniſſimus Rex noſter mihi, cum in reditu illum debitæ obſervantiæ cauſa Soræ ſubiſſe ſalutaſſem, clementiſſime et motu proprio obtulit inhabitandas, recipere voluerim, et quod videas me de ijs quæ in hac patria geruntur non admodum eſſe ſolicitum. Quod inſuper Baſileam ſæpenumero in
 ore iſthic apud vos habuerim, eius oportunitatem cupido philoſophiæ alumno et tranquillitatis Apollineæ, Muſarumque amatori depredicârim, in qua urbe et tu aliquando vixiſti, eamque plurimi facere ſolitus es: Ex his ut opinor, Genius ſeu potius ingenium tuum perſpicax et providum de meo habitu et iſtuc eundi intentione nonnulla coniecit et ſuſpicionem tibi movit non proſus frivolam. Nam ut te ſenſa animi mei occulta non proſus celem, ſic eſt ut coniectaris: Conſtitui enim, ſi Deo ſic viſum fuerit, hac inſtante æſtate Germanos reviſere, adeoque Baſileam uſque, quæ in limitibus Italiæ, Galliæ et Germaniæ iucunde et commode ſita eſt, excurrere, ibique ſedes firmas pro ſtudijs
 meis Olympicis figere, atque Aſtronomiæ inſtaurationem, quam diu multumque animo volvo, favente aſtrorum conditore, moliri. Quin et hæc erat prioris meæ peregrinationis non minima cauſa, ut locum inquirerem et rationes invenirem, quomodo meis ſtudijs tutius et plenius vacare poſſem, iſſque rectius conſulerem quam hîc in Dania: diſplicet enim, ut me ſæpe conquerentem audiviſti, hæc converſatio, hi mores, hæc quotidiana fabula; ex quo vix aliquem hîc reperiam præter te,
cum

cum quo de rebus arduis et vulgi captum exuperantibus, solidi quid conferam: at quam raro nobis simul esse contingat, tute scis. Cum mei ordinis hominibus, quoniam crebrius mihi agendum est, præfertim Herreßuadij, Avunculum, quando apud ipsum dego, convenientibus, aut etiam me ipsum Knudstorpj invisentibus (alias enim quantum 5
 possum illorum confortia subterfugio) multum temporis mihi perit, || multa alias ingrata audienda et facienda. Nosti enim quam sint nobi- 5v
 lium horum mores a meis institutis alieni, quamque ab ipsa philo-
 sophia: excipio excipiendos, quos tamen plures esse malletm quam sunt.

Sed audi quid hisce diebus præter omnem meam expectationem ac- 10
 ciderit, idque solus audi, et nemini nisi uni DANZÆO nostro aperi,
 idque secreto. Cum ultimo die præcedentis septimanæ, qui erat unde-
 cimus Februarij, matutinis horis in lecto expergefactus, adhuc decum-
 berem, et iter hoc de quo modo dixi, in Germaniam tacitus et solicite 15
 animo mecum agitarem, simulque qua ratione, consanguineis meis
 non attendentibus, elabi possem, cogitarem, idque in varias partes vol-
 verem atque revolverem; ecce ab improvise nunciatur Regium puerum
 huc Knudstorpium advenisse, qui tota nocte properasset, ut literas a
 Rege mihi inscriptas confestim traderet; erant autem adhuc tenebræ,
 instante saltem crepusculo matutino, et Sol intra duas horas vix orieba- 20
 tur: iubeo itaque puerum illum ad lectum accerfiri, qui erat genere
 Nobilis atque ex mea consanguinitate, is mihi statim Regis exhibuit
 literas, atque sibi ab ipso Rege iniunctum esse aiebat, ut absque omni
 mora me, dies noctesque iter faciendo, quæreret, ubicunque in Scania
 inveniret, atque illas mihi in manus proprias traderet, statimque re- 25
 verteretur, quod et factum est. Erant autem scriptæ in domo Regis ve-
 natoria Ibsstrup, quæ prope vestram Haffniam intra unum milliare, uti
 scis, in sylva proxima sita est, idque præcedente die decimo nimirum
 Februarij. Ego vero literas mox resignans, comperio in ijs Regem iu-
 bere, ut se confestim accedam, ubicunque in Selandia versaretur, quod 30
 et citra omnem moram obsequiose præstiti, adeo ut eodem die, Regi
 in dicta domo venatoria ante occasum Solis adfuerim. Is tunc me per
 Nobilem suum cubicularium NICOLAUM PASSBERG in locum
 quendam solitarium acciri iussit, atque sic, nemine præsentem, clemen-
 tissime allocutus est: »Scis TYCHO, quæ et qualia volens tibi obtule- 35
 rim, cum ultimo Soræ apud me esses, iussique ut brevi ad me rediens,
 mihi ipsi significares, quidnam in his expeteres, aut ea de re Cancel-
 larium meum NICOLAUM KAASIUM, vel Secretarium IOHAN-
 NEM SCHOUGARDIUM, per literas admoneres. At ex quo nihil
 eiuscemodi interea feceris, cum tamen alij talia avidè affectent ex- 40
 pectentque, nescio quid animo volvas, aut cur te non mature resolvas.
 Quidam ex Aulicis meis mihi insinuare visus est, se ab avunculo tuo
 STENONE

STENONE BILLE tacite cognoviſſe te denuo in Germaniam cogitare:
 Quare te advocare volui, ut ex te ipſo cognoscerem, qualis tua ſit ſen-
 tentia in ijs quæ obtuli, et cur talia non acceptes. Fieri poteſt, veluti
 conijcio, quod nulla eiufcemodi Arcium magnarum beneficia Regia
 5 obtinere cupias, ne ſtudia tua, quibus delectaris, per cauſas forenſes et
 alia negotia politica, quæ requiruntur in tuendis et adminiſtrandis tali-
 6^r bus, interturbentur, atque || otium ijs vacandi tibi præcludatur. Quare
 cum nuper in Arce Heliſingoreniſi eſſem, ubi nunc ædifico, proſpiciens
 ex fenestra quadam Inſulam illam parvam Huennam, quæ iſthic in
 10 freto, verſus Landſkroniam ſita eſt, et a nullo nobili inhabitatur, con-
 ſpexi, de qua etiam, ſi recte memini, dictus tuus avunculus STENO
 BILLE mihi ſemel dixit, idque antequam in Germaniam ultimo te
 contuliſti, quod eius ſitus tibi arrideret. Incidit itaque mihi in mentem
 hanc eſſe tuis exercitijs tam Aſtronomicis quam deſtillatorijs apprime
 15 accommodam, ſiquidem alta ſit et ſolitaria. Nullæ quidem ædes ibi
 ſunt, quas inhabitare poſſes, neque etiam reditus inde ſuppetunt ne-
 ceſſarij. Verum ego tibi de utriſque ſufficienter proſpiciam. Si itaque
 hanc Inſulam incolere volueris, lubens eam tibi ſoli concedam. Iſthic
 degere poteſt quiete et eas exequi artes, quibus afficeris, nemine inter-
 20 pellante. Cumque arcem Heliſingoreniſem ſplendidius inſtauravero,
 veluti nunc incepti, illic ſubinde commoratus, ad te nonnunquam in
 eam Inſulam tranſfretabo, atque quid rerum agas in Aſtronomicis et
 deſtillationibus tuis inſpiciam, conatuſque tuos lubens iuvabo, non
 quod ego Aſtronomica intelligam aut ſciam quorſum per omnia ſpec-
 25 tent, vel aliquid utilitatis inde pro mea perſona ſperem, ſed ſaltem
 QVIA REX SVM, tuque in hoc meo Regno, ex ea familia, quæ mihi
 ſemper chara fuit, oriundus, non poſtremam in his operam navare
 diceris: Unde exiſtimo mei officij eſſe, talia convenienter ſuſtentare et
 promovere. Quorſum vero opus eſt, ut denuo in Germaniam conce-
 30 das, teque iſthic peregrinum reddas, cum hîc in patria eadem com-
 mode efficere poſſis quæ iſthic. Dabimus potius operam, ut eo res de-
 ducatur, quod Germani et aliarum Nationum homines, qui talia ſcire
 cupiunt, huc accedant, atque ea hîc videant et diſcant, quæ alibi vix
 35 reperient. Delibera itaque tecum ſpacio aliquot dierum, et deinde quid
 in his tibi faciendum cenſeas, mihi ſignifica, ubi inaudiveris me in ar-
 cem reſidentię noſtræ Friderigſburgenſem reverſum eſſe: Nolo enim
 ut coacte quidpiam hîc facias, ſed liberum tibi relinquo, expenſis ijs,
 quæ dixi, ſtatueret id, quod ex re tua iudicaveris. Atque ubi Friderigſ-
 40 burgi mihi adfueris, et quidpiam hac de re concluſum fuerit, tum de-
 mum de reſtitutionibus neceſſarijs atque ædificationum ſumptibus ita ordi-
 nabo et tibi proſpiciam, ut indemnus eſſe queas, atque illic commode
 peragere ea, quæ regno huic et mihi Regi, tum quoque tibi ipſi et tuis
 eſſe

eſſe poterint tam h̄c quam alibi honorifica.« In hunc ſane modum optimus ille et Patriæ ac publici boni, honorifque ſtudioſiſſimus Rex verba habuit, quibus peractis, ego qua potui et debui reverentia gratias humilime egi, et me, quamvis Infula clementer oblata, ob maris fluctus, quibus undique cingitur, acceſſus habeat difficiles et ſæpe-
 5 numero admodum periculofos, ſubmiſſe respondi ea de re deliberaturum, atque brevi meam reſolutionem Friderigſburgi ſubiectiſſime indicaturum: || ſicque diſceſſi et ſequente die, huc domum reverſus, ubi, 6^v
 uti et in itinere, de hoc Regio propoſito multa tacite penſito; nam mirabile mihi videtur, imo alicuius peculiaris ominis, aut fati inſtar eſſe, 10
 quod Regius puer eo ipſo tempore, quo de abitu in Germaniam ſolicite mecum deliberarem, matutinis horis tale nuncium adferret; quodque ſereniſſimus et clementiſſimus Rex noſter ex ſe ipſo, me non petente, vel eiuſcemodi quid cogitante, talia proponeret; et ut dicam aperte quod ſentio, impenſe me moverunt hæc Regis verba, eiufque 15
 laudabilis intentio, adeo ut animus meus vacillare et hæſitare cœperit, et de priori propoſito nonnihil remittere. Vereor enim, ne, ſi Rege quaſi prævidente ea quæ mihi novi abitus cauſas ſuggeſerunt, atque his præveniente, nihilominus diſcederem, et forte poſtea alibi in peregrinis oris mihi quidpiam adverſi eveniret, nec omnia ex voto ſucce-
 20 derent (uti ſunt res humanæ fluxæ et varijs caſibus obnoxix) tum eo magis inde affligerer atque anxius redderer et tanto plus pœnitudinis inde caperem, quod nimirum has ſatis tolerabiles conditiones a laudatiſſimo Rege mihi ſingulari clementia benigniſſime cupienti, oblatas non acceptârim ac in Patria manſerim. Nihil tamen certi adhuc con-
 25 ſtituere poſſum, nec etiam volo, antequam Domini DANZÆI et tuum audivero conſilium. Matri et Avunculo aut etiam Fratri, hæc, antequam penitus inter nos deliberatum et concluſum fuerit, in quas partes me dem, non aperiâ. Neque enim volo ijs innoteſcere me denuo in Germaniam proficiſci decreviſſe. Hæc mi PRATENSIS, eo plenius, 30
 prout peracta ſunt, tibi refero, ut eo expeditius et melius cum DANZÆO noſtro deliberare poſſis, quid mihi faciendum duxeritis, atque veſtram ſententiam, quamprimum iſthuc venero (quod intra biduum vel triduum ad ſummum futurum ſpero) ingenue pro amicitia inter nos mutua et ſyncera aperiatis; neque enim diu cunctandum cenſeo, 35
 antequam Regi Friderigſburgi adſim, atque quomodo me reſolverim exponam; quod facere D. V. conſtitui quamprimum unicum ſaltem diem Haſſniæ hac in re vobis tribuero, et quid ſuaſeritis intellexero.

Quando hæc literæ a te lectæ fuerint, et ſæpediſto Domino DANZÆO noſtro oſtenſa, eas mox diſrumpe aut in cineres redige, ne forte 40
 per incuriam alicubi repositæ in aliorum manus perveniant; ſicque ſecretæ noſtræ conſultationes, ubi quam maxime nollemus, propalentur.

tur. Atque de his nunc satis; plura et particulariora, ubi præfens fuero, intelliges. Verum antequam epistolam claudam, unum adhuc restare video discutiendum, quod prioribus intentus, ferme præterieram, de opinione illa Pliniana, ad quam quidem non tam absolute, prout rei moles exigit, nunc me resolvere datur, quæ tamen obiter et tam cito in mentem venire || possunt, dicam. PLINIUS ille locus, quem adducis, videtur obscurior, quam quod in continenti eum profus enodare concedatur, neque enim, quæ voluit dicere, visus est. Imo mea quidem opinione, nisi plura hac de re intellexerit quam scripsit, sibi ipsi non satisfecit, nedum alijs. Non quidem dubium est planetas ad Solem evidentem obtinere relationem, atque respectu eius Stationes et Retrogradationes, atque nonnullas inæqualitates apparentes, tam quoad Longum quam Latum, differentias exhibere, at quod circa Trinum Solis quam proxime stent superiores tres Planetæ, radijsque Solis inhi-beantur, rectumque agant cursum, et ignea eius vi in sublime levantur (uti de his dictus ratiocinatur PLINIUS) tum quoque ea quæ mox de Retrogradationibus subiungit, non video quomodo constare possint. Neque enim Solis radij quasi catenâ aut aliâ quadam combinatione sunt cum Planetis alligati, qua eos hac vel illac impellant, trahant, aut retrahant, nisi vim quandam quasi Magneticam illis hoc modo inesse imaginemur; et ne sic quidem motio erit cœlestibus competens utpote circularis et regularis. Certum enim est Planetarum motiones ubique orbiculariter fieri, vel ex orbicularibus componi, ideoque ea quæ PLINIUS insinuat, si ad Solem referenda sunt, quod etiam fieri posse non inficior, alia ratione applicanda veniunt, de qua nonnunquam cogitavi, sed nondum satis me resolvere, ut videlicet tollantur Epicycli (quos veteres etiam non absumpsisse ex PLINIO liquet) et nihilominus apparentiæ consent. Sed existimo PLINIUM hanc suam speculationem undecunque tandem acceptam et quomodocunque intellectam in praxin et usum deducere nequivisse, ideoque difficultatem quandam hinc subesse factum. Simile quid apud VITRUVIUM, qui diu ante PLINIUM fuit, reperitur, sed locus nunc non succurrit. Is vero Architectonice magis quam Astronomicæ et Geometricæ executus videtur, ex quo hanc sententiam PLINIUM hausisse verosimile est, licet is idipsum disimulans eam sibi propriam et privatam aseruit. Verum de his ubi D. V. convenerimus, et commoditas dabitur talia disquirendi, ulterius philosophabimur. Tu vero, mi charissime PRATENSIS, quam felicissime vale, et Dominum DANZÆUM nostrum ex me officiose saluta; meque intra paucos, uti dixi, dies isthic ambo incolumes expectate. Dabuntur e sede nostra Knudsdorpiana die 14. Februarij A. 1576.

TYCHO BRAHE.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 10686⁶⁶ foll. 52—56]IOHANNES PRATENSIS AD TYCHONEM
BRAHE.

GENEROSE Domine TYCHO, Amice observande, præ 7^v
 gaudio exsilij, quam primum legi in tuis, ea quæ de Sere- 5
 nißimi Regis nostri Clementißima voluntate refers, quæ
 etiam Magnifico Domino Legato Gallico, communi
 Amico nostro, qui ex aße tuus est, mox legenda exhibui;
 is pari mecum lætitia inde perfusus est, et utrique no-
 strum Genius pariter inspiravit, hæc non sine bonis ominibus fieri; 10
 judicavimusque ambo, imo certo statuimus, hæc singulari Numinis
 provisu Regi in mentem veniße, ut te tam benigne et liberaliter ad
 manendum in patria, adeoque sua sponte invitaret, idque non levibus
 adductus rationibus. Neque etiam dubium quin serio hoc agat, et for- 15
 san plura animo premit, quam in continenti promere voluit; scis Re-
 gum petita esse postulata. Et sane decet te, imo debes, mi TYCHO, de-
 bes, inquam, in gratiam Optimi Regis et Patriæ communis, cui nati
 sumus, et quæ multum iuris in nos sibi vendicat, propositum tuum mu-
 tare, atque Regiæ voluntati obtemperare. Habes brevibus quo DAN- 20
 ZÆI et mea vergat sententia, plura et validiora intelliges ubi adfueris.
 Quam hæc tuorum necessariorum et aliorum nobilium, qui te mallent
 politicum per omnia sequi splendorem, atque eadem agere quæ ipsi,
 animos percellent, ubi intellexerint Regem tibi et tuis studijs tantâ cle- 25
 mentiâ favere, ut ea benigne promovere, atque in hoc regno liberaliter
 sustentare velit, idque non rogatus, motu proprio, benignißime offerat. 25
 Quid nunc dicturi sunt proximi quique tui, quid frater, quid alij? scis
 quid loquar et quare. Sed desino plura, siquidem intra diem unum vel
 alterum, uti polliceris, huc venturus sis. Et sane oportet te reditum ad
 Regem maturare, atque quam citißime ad postulata eius (neque enim 30
 solummodo, uti prius dixi, petita sunt) respondere: nosti enim quam
 expedite Rex omnia vult fieri, quamque cito absque lenta procrastina-
 tione. Adsis itaque nobis, exoptatißime TYCHO, hinc Hassniæ bonis
 avibus, vel potius Deo duce, qui hæc consilia, quæ nunc animo volvi-
 mus, gubernet ac felicitet, atque eodem ductore, mox Regem accede,
 eiusque votis tua obsequentißime coniunge: sic enim stat sententia, sic 35
 vult Apollo, sic suadet Urania, sic Mercurius suo caduceo imperat.
 Num adhuc dubitas? sed pluribus de his, uti dixi, coram, nihilque am-
 bigo, quin ubi DANZÆUM et || me audiveris, manibus pedibusque 8^r
 in nostram iturus sis sententiam. Vale, et hæc pauca, pro tempore, boni
 consule: volui potius pauca quam nulla scribere, ut de nostro quod 40
 expetis consilio eo citius aliquid cognosceres, sicque promptius tuum
 conformare

conformare potis, nec decuit hunc famulum, qui mihi tuas reddidit, absque responso reverti, quem vel in via te obviam habiturum, vel etiam Knudsdorpij itineri accinctum, reperturum existimo. De tuis vero, non est quod sis sollicitus, eas in aliorum manus venturas, nam
 5 statim ac Domino Legato illas perlegeram, rupi et combuſi, uti mandâras, nec ullus per nos ea de re quidpiam subolfaciet, antequam ipsemet hæc propalari volueris. Iamque iterum vale, salutata a me Matre tua Nobilissima et Fratре STENONE, quam officiosissime. Datæ Haffniæ festinanti calamo die 15. Februarij horis matutinis Anno 1576.

10

IOHANNES PRATENSIS.

In hunc modum Excellentissimus ille PRATENSIS, bonæ recordationis, tam Magnifici Domini Legati Gallici, quam suam mihi apperuit sententiam, eandem postea cum simul essemus, pluribus exposuit et confirmavit; visumque est utrique eorum, ut omnino has a Clementissimo Rege oblatas condiciones
 15 susciperem, atque in Patria, relicto priori proposito, manerem, inque eius et Regis honorem, quæcunque pro virili præstare possem, sedulo molirer. Certo enim sibi persuadebant, hæc, Deo sic volente et regente, qui corda Regum in sua habet potestate, fieri. Subiunxit vero inter alia PRATENSIS, domum plane Philosophicam in illa Insula exædificandam esse, a vulgaribus differentem
 20 quæque hinc inde habeat inscriptiones Gnomologicas, ex antiquorum Philosophorum et Poëtarum scriptis petitas: et sigillatim recitavit LUCRETIJ versus, qui in initio libri secundi habentur:

*Suave, mari magno turbantibus æquora ventis,
 E Terra alterius longum spectare laborem.*

25 Et quæ sequuntur, usque in hos versus quos etiam memoravit:

*At nil dulcius est, bene quam munita tenere
 Edita doctrina sapientum templa serena,
 Despicere unde queat alios, passimque videre
 Errare, atque viam palantis quærere vitæ,
 30 Certare ingenio, contendere nobilitate,
 Ad summas emergere opes, rerumque potiri.*

Hæc et similia parietibus domus intrinsecus appingenda esse aiebat, quorum etiam authorem et monstratorem futurum pollicebatur. Ego vero mox Regem Serenissimum, qui tunc Friderigsburgum reversus erat, accedens, eius Clementissimæ voluntati me libenter acquieturum submisisse indicavi. Atque mox,
 35 dum ibi adessem, conscriptæ et subsignatæ sunt literæ, salarium annuum ex ærario Regio mihi deputantes, idque die 18. Februarij. Adjecta sunt sequentibus annis alia beneficia Regia, et liberaliter exercitijs nostris Astronomicis prospectum. ||

8v Extructa itaque est in eadem Insula Arx Uraniburgica, una cum ijs, quæ huc requirebantur, et confecta ibique disposita sunt Instrumenta Astronomica varia et magnitudine atque materiæ soliditate præpollentia, quemadmodum in libro nostro de Astronomiæ Mechanica parte non saltem organa a me constructa, sed et ipsa ædificia, atque alia huc facientia exprimuntur. Quibus de
 40 causis Anno demum 21 a foundatione huius arcis, qui erat CHRISTI 1597, omnia
 isthic

isthuc a me extracta deseruerim, atque in Germaniam me cum tota familia et
 apparatu illo Astronomico contulerim, non est huius loci referre, nimisque
 longum foret; habet etiam rationes cur lubentius id subdiceam. Sed ad rem,
 et ea quæ de PRATENSE. Interim dum ego ædificationes novas in Insula illa
 adorno, et ob id rarius Haffniam venio, accidit ut optimus et eruditissimus 5
 ille PRATENSIS, pro dolor, fatis conceperit, magno sui non saltem apud me,
 sed et alios quam plurimos, relicto desiderio; erat enim omnibus ob morum
 suavitatem, probitatem et candorem, eximiamque humanitatem charissimus.
 Vixit is saltem usque in 32 ætatis annum, adeoque sub ipso iuventutis flore
 expiravit, idque morte festina et inopinata. Cum enim aliquandiu continuis 10
 defluxionibus ad pulmones et tuſsi vehementi laboraret, tandem in auditorio
 Academiæ Haffniensis, cum publice doceret, atque tunc ALCINOUM de
 Philosophia Platonica explicaret, de repente in eam, qua laboravit, incidens
 tuſsim, vena aliqua intrinseca illi rumpebatur, cumque sanguinem copiose
 per fauces effluentem, aqua frigida, quam studiosi mox attulerunt, ea nimi- 15
 rum in fauces manibus iniecta, sedari non posse animadvertit, mortemque
 instare sentiens, hæc ultima verba prolocutus: »IESU FILI DEI VIVI, mi-
 serere mei, et suscipe animam meam«, mox exanimis manibus suorum audi-
 torum exceptus, et in ædes suas cadaver cum lacrymis et luctu reportatum,
 atque paucis post diebus honorifice in templo summo Haffniæ sepultum. 20
 Aberam ego tunc in Schania, neque satis cito de hoc dolendo casu resciscere
 potui ut sepulturæ interesset. Sed nihilominus, aliquot post dies, cum ex
 dolore, quem ob immaturam et improvisam intimi huius mei amici mortem
 conceperam, me collegissem, Epitaphium, quod illi vivo, biennio antea pro-
 miseram (se enim non diu supervicturum ipsemet iam antea præſagiebat) 25
 confeci, quod etiam publice in templo laminæ orichalcicæ inauratæ et ele-
 ganter circumquaque exornatæ, quam in eos usus parâram, affigere consti-
 tueram, nisi alia quædam ingrata intervenissent. At cum in huius præstan-
 tissimi viri, qui patre Gallo, quondam CHRISTIERNI secundi, Danorum Regis,
 postea captivi, Secretario in Cancellaria, uti intellexi, Gallica, matre vero Dana 30
 oriundus erat, et in omni Philosophiæ genere excellenter versatus, mentionem
 hic, datâ operâ, ut eius memoriam hoc loco recolerem, incidi, lubet hoc ip-
 sum, quod ei tunc concinnavi Epicedium, hic apponere, utut id extra propo-
 situm videbatur, sed quacunque tandem ratione eximij huius viri, meique
 dum in vivis esset, amici optimi, memoriam conservare, atque ad posteros 35
 transmittere licitum arbitror, præsertim || cum et is Astronomiæ studijs, de
 quibus hisce Epistolis affatim agitur, præclare imbutus fuerit. Quæ etiam
 omnia ob id hic commemoro, ut constare possit meis lectoribus, qui factum
 sit, quod non plures in posterum ab hoc Doctissimo PRATENSE literæ sub-
 sequantur, eo nimirum nimis matura morte, quod dolendum, nobis prærepto. 40
 Nunc igitur Epitaphium, de quo dixi, subiiciam, posteaque ad alias Epistolas
 doctorum virorum aliunde mihi scriptas, continuandas pergam. †

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

78^v **NOBILISSIMO CLARISSIMOQUE VIRO**
D. TYCHONI BRAHE, MATHEMATICO EXIMIO,
DOMINO ET AMICO OBSERVANDO.

5 **L**ITERIS tuis, nobilissime, amantiſſime Domine TYCHO,
 nihil mihi fuit charius. Ioachimicos 40 accepi a D. LE-
 VINO. Chirographum adhuc apud me deliteſcit ſine
 fraude et dolo. OMELIJ de Horologijs ſciotericis par-
 tem, quam commodato ceperam, remiſi, feceris mihi
 10 rem pergratam, ſi reliquam partem mittas. Detinueram
 apud me propoſitiones aliquot Græce conſcriptas, has, ne quicquam
 deſideres, remitto. Quod vero ſcribis te in obſervationes cœleſtium mo-
 tuum ſedulo incubiturum, non poſſum non probare, cum animum ſis
 conſecutus ad ea ſtudia ſua ſponte inflammatum, et qui laboribus non
 15 deterreatur, quique in rebus præclaris et a communi ingeniorum captu
 ſemotis laudabile iudicat ſtudium ſuum poſuiſſe. Utinam ipſum cœlum
 non plane oppugnet tuos labores, aptius ad p[ru]inarum, imbrium,
 nivium, grandium, Septentrionis, Cori Boreæque flatuum, et aliarum,
 quæ in ſublimi fiunt, impreſſionum conſiderationem. Vulcano accom-
 20 modata magis ſedes, cui materiam copioſam ſuppeditat, in qua ſe ex-
 erceat. His lapis ille multis decantatus plerique omnibus fruſtra quæ-
 ſitus inveſtigandus potius, quam in cœlo, quod raro in oculos incurrit,
 ſiderum motus perſcrutandi. Nos hîc te expeſtamus, nec ſine libris ali-
 quot non paſſim obvijs. Si quos habeas IORDANI aut REGIOMON-
 25 TANI nondum editos, Norimbergæ a te emptos unâ tecum afferas.
 Quod ſi COPERNICUM WOLPHGANG piæ memoriæ, naſtus es,
 hic ſit tantum itineris comes. Ita enim iudico, Regem in Germaniam
 iter inſtituentem comitaberis, cuius beneficio, quod felix et fauſtum
 ſit, intelligo, te Dominum Inſulæ factum, e qua quaquaverſum, monti-
 30 bus non objectis, cœlum proſpicere liceat: Maſte animo, quo tua te
 † virtus vocat. Nos curta ſupellex et res anguſta domi hætenus humi
 depreſſos detinuit, brevi forte emerſuros. Cum apud nos eſſes, petij, ut
 79^r quæ in morbo || caduco tibi eſſent nota, de uſu medicamentorum ad
 affectum facientium, communicares, id hunc ob repentinum diſceſſum
 35 minime licuit. Hoc ſi nunc feceris, plurimum me tibi devinxeris. Cum
 autem ad tres fere differentias poſſit deduci, quando ſcilicet ipſum ce-
 rebrum primario laborat, aut aliquod viſcus, ut uterus, ventriculus,
 lien, et ſi quod ſit aliud, aut e partibus remotioribus, ut manibus pedi-
 buſve, aura quædam caput petit. Peterem in ſingulis propriam ratio-
 40 nem, ſi quæ ſit, aut univerſalem omnibus, ſi unus eſt in omnibus cu-
 randi modus. Aut quid omnibus commune, quid ſingulis peculiare.

Non dubito pro animi tui candore et amore mutuo, candide omnia communicaturum. Bene vale. Rostochij XIV Maij anno 1576.

HENRICUS BRUCÆUS
plane tuus.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 10686⁶⁶ fol. 58]

5

NOBILI ET GENEROSO VIRO TYCHONI
BRAHE A KNUDSTORP, AMICO SUO PLURIMUM
COLENDO.

10^r

GENEROSE et clarissime vir, Domine et amice perpetuo colende, recordari mei PRATENSIS sine lacrymis non possum, cum animæ plus quam dimidium perdidierim meæ. At cum dolor iste nobis communis sit, ego frustra me affligendo tibi molestus esse desinam, et tuis literis respondebo. Quæ certe mihi fuerunt gratissimæ, et plurimum profuerunt. Nam illæ me veterno quodam oppressum excitarunt, et quasi in tenebris lumine privatum errantem in rectam reduxerunt viam, ut ea, quæ me decent, præstarem. Scias igitur, mi amantissime TYCHO, lapidem angularem paratum esse, sed cum inscriptionem seu dedicationem, et quædam alia mystica sacraque ille optimæ recordationis PRATENSIS sibi reservasset, iurareque voluisset, ego mihi (quod tantus vir facile conficere potuisset) tribuere non ausus sum, ut quicquam in ijs, nisi te mandante, vel potius præscribente, tentare voluerim. Te igitur oro, si Mercurium tibi caducei usuram negare non velis (illius enim verbis lubenter utor) ut, quod tui studiosissimus in se receperat, et mihi iure quodam debebat, tute perficias et perfolvas, vel ego cogar (etsi invitus) nescio quid in te desiderare. Ut autem hac in re facilius promptiorque sis et mihi citius respondeas, ne magnum illud opus nostra mora et tua culpa remoretur, oro ut ijs, quæ in schedula scripti, addas, immutes, subtrahas, vel ut uno verbo omnia complectar, una litura deleas, et statuas, quid sit faciendum, quid scribendum, cum id facile efficere queas, et ego tibi obsequar lubentissime. Quod si me tui amantissimum esse et observantissimum credideris, non falleris. Vale, Vir præstantissime, et cito rescribe. Haffniæ 26. die Iunij Anno 1576.

10

†

15

20

25

30

Tibi deditissimus amicus

CAROLUS DANZEUS.

35

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 106866 fol. 58]

10^r **GENEROSO ET VERE NOBILI VIRO**
 TYCHONI BRAHE A KNUDSTORP, AMICO
 SUO SEMPER OBSERVANDO.

5 **G**ENEROSE et clarissime vir, amice perpetuo colende,
 cum hęc Holbecę apud Dominum PACKIUM essem,
 redditę mihi sunt tuę literę. Tristia obmittam, cum cor-
 rigi non possint: lapis promissus paratus est, inscriptio ad-
 dita, ut voluisti, cum me vocabis, mature adero, gratissimi-
 10 mumque mihi feceris, si plures invitaveris! Ego idem
 quoque facturus sum, ne vulgaris hęc sit dedicatio. Utinam ille PRA-
 TENSIS viveret et nobis unā adesse possit. Ego D. IOHANNI FRAN-
 CISCO nisi adfuerit, ominatus sum aliquid mali. Ille igitur volens (ut
 10^v spero) vel metu aderit. Literas tuas hęc expecto, ubi || iam iucundissime
 15 et suavissime vivo. Vale, Vir præstantissime, et DANZEUM tuum, ut
 incepisti, ama, credeque illum tibi esse deditissimum. Vale et vale felici-
 issime. Holbecę 14. Iulij A. 1576.

Tibi deditissimus
 CAROLUS DANZEUS.

20 [Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106866]

74^r **NOBILITATE GENERIS, DOCTRINA ET**
 VIRTUTE PRÆSTANTISSIMO DN. TYCHONI BRAHE
 OTTONIDI, DOMINO DE KNUDSTRUP, DOMINO
 ET AMICO SUO SUMMA OBSERVANTIA
 25 COLENDO.

S.

30 **B**ENEVOLENTIÆ tuę erga me singularis, generose Do-
 mine, testimonium sunt non solum tui sermones sua-
 vissimi, quibus hęc liberaliter sum institutus, sed etiam
 liber tuus de Stella Nova editus, quem mihi dono mit-
 74^v tere non dubitasti. Quare quamprimum eum a D. WOL-
 FIO, Compatre meo charissimo, accepi, prima || quacun-
 que occasione oblata ad te gratitudinis ergo scribendum duxi, præfer-
 tim cum id meus in te amor et singularis observantia, qua te semper
 35 sum profecutus, flagitaret, ne aut spacio temporis aut locorum inter-
 vallis diminuta esse videretur. Dominationi igitur tuę primum de salvo
 atque incolumi in patriam reditu gratulor, eamque incolumitatem tibi
 perpetuam esse precor. Deinde pro libro tibi gratias, quas possum, maxi-
 5* mas

mas ago. Et si autem ea non est mei ingenij facultas, ut parem gratiam referre possim, tamen affirmo, me omne meum studium, omnem meam observantiam cultum honorem denique tibi dicasse, meque tuarum maximarum virtutum, quas semper sum admiratus, memoriam perpetuo conservaturum esse. Porro te ignorare nolo, mi Domine TYCHO, 5
 SCHISLERUM γνωμονοποιὸν nostrum confecisse Globum ex cupro fabrefactum secundum omnes dimensiones perfectæ, veluti tuum Automaton, rotunditatis, cuius diameter quinquepedalis. Globus autem tali arte est fabrefactus, ut in 8 partes dissolvi et rursus in integrum restitui possit, necessitate exigente, quem in Hispaniam unâ cum Astro- 10
 labio quantitatis eiusdem per MARCUM FUGGERUM est misurus. Cum itaque viderem Globum, de tuis commodis cogitans quærebam, num etiam maiorem conficere possit? qui respondit ita, seque ad tale corpus conficiendum motum esse ex eo, quod audivisset D. tuam hinc artificem quæsivisse, qui id præstaret, seque posse æque conficere eius- 15
 modi corpus, cuius diameter esset 8 vel 10 pedum, et ea arte, ut in 40 circiter partes resolutus facillime vasque inclusus, commodissime vel per mare vel per terras transportari possit. Cum autem ulterius quærerem, quantum cuperet pro tali corpore conficiendo, me ad D. tuam 20
 hac de re scripturum, respondit, non minus quam 1000 aureos, circulis exceptis et pede. || Quare cum hinc Globum viderim ligneum, qui tamen 75r
 propter ligni naturam suis ex æquo partibus non respondere videretur, hac de re certiozem facere volui, ut si forte eiusmodi corpus globosum D. tua habere cuperet, quod et ad durationem et perfectionem 25
 magis accederet, sciret, hinc esse Artificem, qui hoc se præstare posse diceret. Proinde si qua in re mea opera uti volueris, efficiam ut te nec sumptuum poenitere queat, nec ego cura, opera et studio tibi defuisse videar, modo cum aliquo agas, qui artifici dimidium sumptuum tuo nomine exponat. In ceteris neque diligentia neque fide unquam deero. 30
 Novi quod ad te scriberem non habebam, nisi forte scire velis, hoc ipso die post obitum PEUTINGERI in Duumvirum, quem nos vulgo *Stadtpfleger* nominamus, MARCUM FUGGERUM electum esse cum omnium civium admiratione. Hisce vale feliciter, et me, quod facis, amare perge. Augustæ Reticæ postridie Cal. Augusti 1576.

D. T. deditissimus

IOHAN. MAIOR.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]THADDÆUS HAGECIUS AD TYCHONEM
BRAHE.

S.

9^v

5

10

10^r

20

25

30

35

40

UM disiungerer a te Ratifbonæ hyeme præterita, nobilissime D. TYCHO, non minus mœroris reliquit ea disiunctio nostri quam tuus lætitiæ adventus attulerat. Nam postquam te ex primo congressu mutuoque nostro colloquio cognovi, ita eram studio tui propter tuas eximias ingenij dotes et maximas virtutes incensus, ut tum demum conquiescerem animo, cum tecum essem. Itaque tam citam a nobis disiunctionem, quæ me dulcissimo fructu iucundissimæ conversationis nostræ privavit, non potui non dolere et conturbatiore animo ferre, neque illi ullum aliud levamen afferre potui, quam amorem et cogitationem tui, ut cum corpore tecum esse non liceret, saltem animo amantissimo tecum essem. Ac talem meum animum erga te iamdudum declaraßem mea epistola, || nisi toto hoc præterito tempore multis hifque maximis fuisset districtus occupationibus, præsertim vero forensi quadam lite, cuius causa etiamnunc hîc me commorari diutius quam vellem oportet. Illa negotia, mi TYCHO, adeo me perturbarunt, ut hæcenus neque in studijs nobis communibus, neque in his quæ mecum liberalissimo animo communicasti, quicquam facere potuerim. Sed dabit Deus his molestijs quoque finem. Noster PIRCKMANNUS Ratifponâ domum reversus, re communicata cum fratre suo de opere TRAPEZUNTIJ imprimendo, quod Basiliensibus Typographis ipsomet consultore, ut scis, daturus eram, studiose a me fratris nomine binis literis petijt, ut sibi imprimendum concederem. Ego qui præ ceteris ipsi gratificari cupiebam, proxima Quadragesima mihi opus illud. Nunc tantopere expetitur plane negligere videtur. Nuper enim scripsit ad me fratrem suum cum PLANTINO de impressione agere velle, putare etiam quosdam, antea in Italia fuisse evulgatum hunc librum. Hinc videtur extinctum esse desiderium excudendi operis. Ego vero impressum antea fuisse non existimo. Nusquam enim exstant exempla etiam in Bibliothecis clarorum virorum. GESNERUS quoque in sua Bibliotheca mentionem faciens operum TRAPEZUNTIJ et pro more suo loca, ubi singula impressa sunt indicans, huius nostri operis meminit quidem, sed non ait aliquando fuisse impressum. Utut sit, ego doleo quod librum non habeam in meis manibus et quod vagetur incertis sedibus. Utinam saltem integer redeat ad me, non facile deinceps exhibit et custodietur arctius. De nostra stella an aliquid annotaveris, scire aveo. Ego meam responßionem contra RAYMUNDUM hyeme præterita

terita miseram imprimendam Francofurtum WECHELO, ut prodiret ad ferias Paschatis. Is vero cum primo spem fecisset, tandem nimis sero se excusavit imprimere non posse. Quoniam autem ea responsio iam antea fuit in multorum manibus, quibus legendam et iudicandam dederam, omnesque evulgationem eius expectabant exoptabantque, maturare editionem oportuit. Itaque curavi illam Pragæ excudi. Eius exemplum tibi mitto, rogoque ut eam legas, et quæ tibi in ea displicerint, in ijs me libere moneas et coarguas. Si quid præterea habueris ex tuis observatis distantijs stellarum, aut quidpiam aliud, mecum communicare ne graveris rogo. De HEMMINGIO vestro et statu Ecclesiarum vestrarum aliquid etiam adijcias. Tuo Achatu quem tecum adduxeras Augustâ, si adhuc tecum est, adscribo salutem. Bene vale. Pragæ 23. Augusti 1576.

T. ex animo

THADDÆUS.

[Ex apographo in codice Ottoniensi Karen Brahe 298 (857 b); cf. *Dänische Bibliothec VIII* (Havniæ 1746) p. 470 sqq.]

CLARISSIMO ET DOCTISSIMO VIRO

DOCTORI PETRO SEVERINI, MEDICO REGIO,
PHILOSOPHO EXIMIO, SUO AMICO.

S.

INAS a te charissime D. D. PETRE recepi literas, quibus interea nihil a me responsum est, non quod amicitiae et officij immemor essem, sed quod multis negotijs et amicorum visitationibus interea (ut fit) distractus fuerim. In prioribus communis nostri fratris et amici immortalis memoria dignissimi PRATENSIS casum et immaturum inexpectatumque a nobis discessum merito deploras. In posterioribus vero proprias, quibus conflictaris in vitæ cursu, difficultates doles.

Et si vero PRATENSIS nostri abitus potius, quam obitus ab omnibus merito doleatur, utpote qui ob multarum scientiarum excellentem peritiam, vitæque et morum incomparabilem suavitatem, in omnium animis perpetuum sui desiderium reliquerit; tamen cum nos divinis oraculis et philosophia aliquatenus imbuti, statuamus eos, qui corpoream et visibilem hanc mundi formam, urgentibus fatibus, reliquerunt, ad beatioris mundi incolas migrare et tanto beatius deinde vivere, quanto infinita felicitas finitam miseriam exsuperat; o Horizontum temporis et æternitatis imperscrutabile discrimen; cumque is, qui hinc discedit, non decebit PRATENSIS, fuerit et divina et humana Philosophia ita edoctus, ut in eius, per quem omnes misericordiam mere-

mur,

mur, pia invocatione et officij sui in hac mortali vita fideli vocatione,
 † in æternitatem migraverit, et dum fata sinebant, vitam hanc mortalem
 bene et laudabiliter transegerit; idcirco non dubitamus cum eo longe
 melius nunc actum esse, quam nobiscum, qui inter tot errorum et fluc-
 5 tuationum procellas misera spe, quod reliquum est in corpore vitæ,
 fovemus. Unde non est quod tam ipsius casum doleamus, quam pro-
 prium, quod tanto viro, tam præclaris animi dotibus ornato, tamque
 sincero et fido amico orbatu simus. Verum cum et nos frustra hoc facia-
 mus, utpote qui nullo luctu nullis lacrymis exoptatissimum amicum
 10 in hanc vitam revocare possumus, nostroque desiderio nulla ratione
 succurri possit, patienter feramus id, quod inexorabile fatum nulla im-
 patientia mutari permittit. Unum restat, quo amici defuncti exuvias
 ornare possumus, nempe ut Epitaphium illi dignum confici curemus,
 quo eius memoria, alias quidem immortalis, sed pro civili et politica
 15 consuetudine ad posteros et eos, qui ipsum in vivis || non norunt, con-
 servari possit; huius, quantum ad sumtus attinet, ego eorum particeps
 ero, tu de inscriptione cogita. Id autem imprimis fieri oportet, ne, si diu
 differatur, in perpetuam (ut fit) oblivionem abeat. Dies enim diei me-
 moriam delet.

20 Quantum vero ad posteriores tuas literas attinet, magis est quod no-
 stram in hac vita sortem deploremus; quod tot assidue, dum hinc pere-
 grinamur, itinerum difficultatibus et asperitatibus impediamur. Tu,
 dum necessaria Philosophiæ adminicula sectaris, libertatem Philosophi-
 cam in Aula aliquamdiu si non plane amittis, saltem in exilium abigis,
 25 unde eam revocare, ingentis, ut experiris, est difficultatis. Aula enim
 quosvis blando et benevolo vultu recipit, sed protervo et invito dimittit.
 Verum patientia, taciturnitate et consilio multæ difficultates tandem
 exsuperantur, tempore etiam aliam atque aliam fortunæ mutationem
 inducente. Sed danda est opera, ne, dum ab his fluctibus et tempestati-
 30 bus evadere conamur, in novos impingamus et Charybdin evitantes
 in Scyllam devolvamur. Invia enim est inter tot scopulos, procellas et
 voragines ad Philosophiam via. Verum si cui auxilio Supremi portum
 † attingere datur, is poterit magnum alterius spectare laborem, non quia
 vexari quenquam est iucunda voluptas, sed quibus ipse malis careas
 35 quia cernere suave est.

Petis insuper a me, charissime D. D. PETRE, ut hypotheseos CO-
 PERNICI in triplici motu Terræ explicationem tecum communicem;
 qua is solerti ingenio per solam Terram, tum primi mobilis rapidissimum
 motum, tum octavæ sphaeræ inæqualem tarditatem, ipsius denique
 40 Solis annum cursum salvari posse demonstravit. Primus est, quo Terra
 circa axem sui Æquatoris versus ortum spatio 24 horarum convolvi
 imaginatur, eaque ratione rapidissima illa primi mobilis circumgyratio,
 qua

qua omnes secum inferiores sphaeras in occasum convolvere a veteribus statuebatur, penitus excluditur. Alter motus est, quo centrum Terræ interea annum cursum, quem veteres Soli attribuebant, absolvit, eaque via Eclipticæ ductum ijs in locis, ubi hi Solem locabant, designat. Tertius vero est, quo axem Æquatoris Terræ ad planum Eclipticæ, quod centrum ipsius (ut dixi) describit, variabilem et annuo hinc motu revertentem inclinationem habere oportet; alias enim apparentes Solis ab Æquatore declinationes, dierumque incrementa et decrementa cum umbrarum discriminibus hypothese huic non congruerent. Sed et in hoc tertio motu mirabili industria per binos circellos circa axem Æquatoris Terræ descriptos, salvat inæqualitatem motus fixarum ideo nobis apparentem, quod Æquator Terræ inæqualiter in antecedentia promoveatur, alteramque Æquatoris mobilitatem, qua ad Eclipticam accedit et recedit, eodem artificio excusat. Verum hæc omnia, ut sunt ingeniose a solertissimo illo Artifice excogitata; ita, nisi machina talis extruatur, in qua oculariter demonstrantur, difficulter intelligi poterunt. Id vero et plura alia, Deo conatus nostros adiuvante, aliquando facturus sum, ubi vulgi strepitu semoto mihi Philosophica quiete frui licuerit, et in ijs, quæ in motibus adhuc desiderantur, tunc diligentiorum trutinam adhibebo. Tu interim da operam, ut libertatem pristinam recuperare possis et tandem animum ad continuandum Philosophiæ studium componere, ni mavis sequi viam universæ carnis, cumque alijs reliquos frustrare inglorios annos. Vale et saluta magnificum Dominum Decanum meo nomine officiosissime. Iterum terque quaterque vale. Datae Knudsdorp die 3. Septembris Anno 1576.

Spero me brevi vobis Haffniæ affuturum.

Tuus
TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 1068666 foll. 58—59]

NOBILI ET GENEROSO VIRO, DOMINO
TYCHONI BRAHE OTTONIDI A KNUDSTORP,
AMICO SUO SEMPER OBSERVANDO.

GENEROSE et clarissime vir, Scotus hic quidam in hoc postremo bello Danico et Suetico stipendia sub Capiteano IOHANNE CLARICO Scoto meruit, et parum, uti opinor, illi restat, ipsi etiam serenissimo Regi aut quæstoribus eius incognitum et memoria elapsum. Quod si tu hunc afflictum tua gratia et favore apud Regem aut per aulicos amicos iuvare possis, obnixè te oro, ut id facias. Et hoc etiam tibi persuadeas, quod tibi hac de re nec scripsissem, nec molestus fuissem, si

si literæ, quas tibi BUCHANANUS, serenissimi Scotorum regis Præceptor, nunc scribit, ad id me non impulissent; cuius preces magnum apud te pondus habituras esse spero, cum ille Poëta sit doctissimus, et Theologus minime seditiosus, nec Reipublicæ perturbator, nec etiam
 5 ARISTOTELI nimium addictus, quo etiam quidam Theologiam profitentes abutuntur. Scotus ille responsum hinc a te expectabit, et literas ad aulicos amicos, ut negotia isthic tutius et facilius expedire possit. Postea si voles, BUCHANANO rescribas. De Astronomicis quibusdam libenter te audiam discentem, ubi simul affuerimus. Nam Theorias
 10 Planetarum revolvare, et faciliori a te excogitata Methodo discere plurimum aveo. Astrologica, quibus tu moderate uteris, nec nimium (quod laudo) ijs tribuis, non valde vitupero quidem, sed neque admodum suspicio, ut multi alias solent, siquidem a Domino CALVINO olim in his absterritus sum, cum Argentinæ simul essemus, quando istis vaticinijs admodum addictus fuissim. Habent enim nescio quid, quod hominem trahit ad se, ut ijs nimium adhæreat et fidat. Is enim, cum vidisset, me eo credulitatis in hisce prædictionibus pervenisse, ut de adulterijs etiam mulierum hinc nonnulla, quæ, ut fatear quod verum est, raro falsos habuerint eventus, prædicere me posse iactarem, pro
 20 sua autoritate et gravi iudicio me increpavit, et male mihi minatus est, si ista non relinquerem. Quare cum eum suspicerem, atque in pretio haberem, mecumque STURMIUS plurimum illis tribueret, non ausus sum talia ulterius serio attingere. Astronomica tamen semper plurimi æstimavi, atque uti merentur, magnifici, et etiamnum magnifico.
 25 Quare in ijs aliqua etiam hac invalescente ætate de præceptore discere plurimum desidero, quod et te mihi non denegaturum spero. Vale, Vir integerrime, et me, quod plura non scribam, excusatum habe, Uraniamque tuam meis verbis reverenter saluta. Haffniæ 17. die Novembris Anno 1576.

30

Tibi deditissimus
 CAROLUS DANZEUS.

[Ex apographo in Thomæ Crenii *Animadversionum philologicarum et historicarum* part. VII
(Lugd. Bat. 1700)]

CLARISSIMO VIRO D. IOACHIMO CAME- 232
RARIO IUNIORI, PHILOSOPHO ET MEDICO EXIMIO,
AMICO SUO COLENDO. 5
DOCTOR CAMERARIUS MEDICUS
ZU NÜRREMBERG.

X litteris tuis, clarissime Domine Doctor CAMERARI, intellexi, maximam partem librorum Mathematicorum BRECHTALII esse distractam; nihilominus peto, ut eos, qui residui adhuc sunt, velis mihi, iuxta catalogum tibi missum, curare colligi, eosque huic artifice Mechanico GEORGIO LAUBIMVOLFI ad me transmittendos tradere. Et insuper, si quos alias in Mathematicis et Chymicis inveneris seu novos seu veteres, quos mihi usui fore existimas, unâ adiungas velim. Precium horum omnium ex tuo decreto artifex hic persolvat; pecunia meo nomine interea ab alio artifice *IOHANNE von der SCHACK* nomine, mutuo accepta, donec ego eam hîc in Dania (est enim is huc venturus) vel etiam Noribergæ restituero. Ignoscas autem mihi, quod ita audacter toties his meis negotijs molestus tibi sim; id facio fretus singulari tua humanitate, qua te eximie præditum, cum Noribergæ ultimo essem, non obscure cognovi. Peto autem, ut per occasionem me de tuis studijs et laboribus certiore reddas, utrum in Spagyrica Medicina profectum aliquem feceris. Ego hac ætate nihil fere eximij in ea arte elaboravi, impeditus architectura, quam nunc præ manibus habeo. In Insula enim hîc quadam, quæ sita est in medio famosissimi et celeberrimi freti, ubi omnes naves ab Oriente in Occidentem transeunt, et e contra, ædes Philosophicas non exiguis sumptibus extruo. Hac enim Insula eo nomine a Rege donatus sum, ut eo, cum fert animus, secedere possim, et a vulgi strepitu semotus altioribus vacare exercitijs. Ubi vero ædificium hoc absolvero, divina ope conatus nostros auxiliante, spero me commoditatem non exiguam adepturum philosophandi tum in superiori et cœlesti Astronomia, tum etiam in hac inferiori Spagyrica rerum præparatione. Et si quid mea opera et sumptibus inveniri queat, quod tibi alijsve amicis id expetentibus usui esse possit, lubens communicabo. Vale, vir doctissime et humanissime, et amicitiam inter nos brevi tempore Noribergæ contractam longa tempora ne sinamus obliterare. Iterum vale. Datæ in Insula nostra Huena, d. 21. Novemb. An. 1576.

T.
TYCHO BRAHE.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]HENRICUS BRUCÆUS AD TYCHONEM
BRAHE.

S. P.

79^r

5 **S**ERIOUS quam velim, nobilissime amicissimeque D. TY-
 CHO, tuis literis respondeo. Nunc nactus idonei Tabel-
 larii potestatem, alijs sepositis, ad scribendum me dedi.
 † Et recte tu quidem inobservata currere sidera, nec tam
 serenitatem deesse quam perdi scribis. Quæ quamvis
 10 vere dicantur, quod magna pars plerisque nihil agendo
 effluat, tamen hisce studijs arctoa Urania occinere videtur. Hoc latus
 † mundi nebulæ dirusque Iuppiter urget. Nisi forte Academici in media
 luce cæcutiunt, qui umbras sectantur, vel ut tuis verbis utar, formalita-
 15 † queat, in quo ornari res ipsa negat, contenta doceri, non perspicio. Sed
 hoc forte intelligis, auditorum oculos in cælum esse deducendos, aut
 ipsum docentem non debere scholastico pulvere contentum in illo con-
 senescere. Ego hoc vere affirmare possum, quicquid solidi in eo doctrinæ
 20 genere hisce temporibus in lucem proditum est, hoc ab Academicis pro-
 79^v fectum esse. Nam et PURBACHIUS Academicus. Idem REGIOMON-
 TANUS, STOFLERUS. || Quid de COPERNICO dicam, quem Bononiæ
 cum DOMINICO MARIA observaße, scripta sua testantur, et Romæ
 docuisse scio. Ut interim REINHOLDUM et RHETICUM taceam. De
 25 me nihil habeo quod dicam, quo forte respicis, nisi non omnes sibi hunc
 studiorum scopum proponere, et multos destitui necessarijs, alijsque
 causis impediri. Et tamen hic Academicus fortasse tuis aliorumque ob-
 servationibus adiutus, facta cum veterum observationibus collatione,
 accommodatas aliquas hypotheses extruere, et his, Geometria duce,
 30 rationem tabulas condendi demonstrare. Et inani sua pompa verbo-
 rum (sic enim labores nostros vocare videris) deducere suos auditores
 ad recludenda veri penetralia. Verum ego suum cuique ut sit pulchrum,
 remitto. Imo gaudeo et laudo aliquos esse, quibus mentem et animum
 35 Dij dederunt, ut in nobili et arduo studio incumbendum sibi persuade-
 ant. Utinam mihi ipsorum laboribus et sumptibus frui liceret, velim
 † me dare unâ observatorem. Progredere, mi TYCHO, quo virtus tua
 † te vocat, Dij tibi ingenium, Dij fortunam et indefessum studium dedere,
 da operam, ut agnoscat posteritas, te non frustra vixisse, et crassum aërem
 naturæ beneficio et studio vince.

40 Venio nunc ad ea, quæ de medicamentis obiter inter nos mota sunt,
 ubi ignorantiam decoctionum, infusionum et aliorum operum seplasi-
 ariorum minime tibi obieci. Sed hoc tum temporis me existimare me-
 mini, te necdum satis perpexisse vim et facultatem eorum, quid possint

in obſtructionibus tollendis, in craſis et viſcidis humoribus incidendis, quantum ad intemperies corrigendas, et alia quæ quotidie uſu veniunt, ſiquidem praxin Medicam publice non exerceas, uti nos, neque etiam opus habeas. Neque, mi TYCHO, aut ſpiritu vitrioli aut lapidum pretioſorum viribus omnia abſolvi poſſunt. Quod ſi tamen quis 5 purius et defecatius vires eliciat ſeparatione puri ab impuro, eum ego ſeplafarijs prætulero, uti et tu facis, et illius laboribus fruor. Non enim ars conſiſtit in illa ſeparatione, uti neque in docoſtionibus et alijs præparationibus, ſed morborum cauſarumque dignotione, in naturæ ægrotantis, in medicamentorum recta applicatione. Quamvis illam 10 purificationem ego ¶ non privaverim, ut neque medicamentorum præparationem et longe minus medicamentorum veteribus ignotorum uſum utilem. Quæ duo priora eius generis ſunt, ut exiſtitem, a ſtupidiffimo quoque, ſed laborioſo, ſi præeuntem habeat, percipi poſſe, tantum abeſt, ut ſubtilem ARISTOTELIS naturæ interpretis diſcipulum 15 requirant. Sunt enim hæc (loquor de præparationibus, non de comodo uſu) mechanici operis et nullius ingenij et mentis, ubi Doctör peritus et fidelis adſit. Verum illud fuit ſubtilis verborum indagatoris et ſententiæ, autorem per ſcapham ligonem intelligentem et verborum portentis ſecretiora quædam medicamenta deſcribentem aſequi. Ego 20 autem arbitror, rerum cognitionem ſatis per ſe difficultatis afferre, etiamſi verborum tenebris non involvatur. Ob id tibi gratias ago, quod pro noſtra amicitia confectionem vitrioli aperueris, quamvis adhuc ſola tua deſcriptione fruamur, quod vitris recipientibus deſtituamur. Sumtibus enim minime deterreor. Partem alteram de Horologijs velim, ſi commode fieri queat, ad me mitti cum libello illius nobilis Angli 25 de Radio, ſi eo carere queas, aut ſaltem titulum primis literis ad me mittito, quamvis libellum malim. Cum enim in Anglia ſit excuſus et nunc miſerabilis ſit Belgicus ſtatus, vix alibi conſequar. Utrum aliquid librorum Lipſiæ ſis naſtus, ſcire velim, et quos. 30

Eſt hic Magiſter LUCAS Hamburgeniſis non ineruditus, et harum artium, quas uterque noſtrum ſumme colit, non imperitus, Muſices non ignarus. Hic cuperet tuo beneficio iuvari, et ſi vel Haſſniæ conditio offerretur docendi, aut etiam nobilis alicuius liberi forent inſtituendi, operam ſuam offert. Uxorem habet, curta eſt illi ſupellex, ut 35 laborandum ſit illi omnino de auxilio. Itaque hunc habeas de meliore nota commendatum; nam et moribus eſt integerrimis et eruditus. Non dubito te, cum de omnibus optime mereri ſtudeas, etiam noſtro nomine facturum omnia, quæ ab optimo noſtrique amiciſſimo expectari poſſunt. Quod ſi exiſtimes neceſſarium, ut illum coram videas, dabo operam, ut 40 ad te tranſcurrat, cum aut in Inſula, aut Haſſniæ te eſſe intellexero. Bene vale, et me, ut ſoles, ama. Roſtochij VIII. Decembris 1576.

HENRICUS BRUCÆUS, plane tuus.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 106867; cf. 10686⁶⁶ fol. 59]

11^r TYCHONI BRAHE EX SORORE NEPOTI
CHARISSIMO.

5 *Is, quo vita, salus, via, statque redemptio nostra,
Corporis atque animæ det tibi faulta, precor.*

10 AM iam literas tuas, Nepos e sorore charissime, de negotijs tuis expediendis apud fabrum ferrarium meum, per famulum tuum accepi, petitionibus tuis quam libentissime satisfacturus, nec officium ullum erga te, quem
15 semper intime dilexi, pollicitationis in me claudier finam. Armillas, quas, si recte memini, Ptolemaicas appellas, et pro quibus ornandis mihi cupreos circulos misisti, artificii hinc in moletrina ex tuo præscripto ornandos commisi, etiam frementibus et reluctantibus alijs, qui aquam pro conficienda farina nimium ex-
20 hauriri prætendunt. Sed vereor, ne is iuxta tuam mentem Armillas istas rite parare et levigare norit. Verum, ubi ipsemet me acceberis, rectius de his dispicies. Has scribens, literas Regias accepi, ut ad suam Maiestatem sine mora veniam. Ubi autem a Regia Maiestate liberabor, Lares Huenenses seu potius Uraniburgicos, adeoque te ipsum invisam, tuis Musis thura libando. His paucis quam feliciter vale. Datæ Her-
20 risuadi 5 Nonis Maij Anno 1577.

STENO BILDE.

[E collectione Bøelling D in fol. 67 Bibliothecæ Regiæ Hafniensis]

1^r MAGNIFICO DOMINO RECTORI ET
25 CLARISS. VIRIS, REGIÆ ACADEMIÆ HAFNIENSIS
PROFESSORIBUS VENERANDIS, DOMINIS ET
AMICIS PERPETUO OBSERVANDIS.

S.

30 MAGNIFICE Domine Rector, clarissimeque viri, Hafniensis Academiæ venerandi professores! Quod unanimi consensu, singulari vestro favore impellente, me nihil tale a vobis expectantem Rectoratus honoribus insignire et in Reipublicæ vestræ litterariæ per subsequens
35 Annum tempus Administratorem eligere non dubitaveritis, vobis omnibus et singulis reverenter habeo gratias. Ego vero præterquam quod me tanto officio digne sustinendo minime idoneum agnoscam, ideoque electionis huius rationem vestræ potius benevolentiae et favori adscribendam censeam, quam quod revera tale aliquid a me præstari possit, gravibus insuper ijsque non paucis, hoc præsertim
tempore,

tempore, distrahor curis et negotijs, quo minus vestræ voluntati satisfacere et tam præclaro officio rite obeundo vacare posim. Inprimis vero ob Architecturæ in ædificijs constituendis || occupationes, quibus in hac Insula, a veteri desolatione in habitabilem oram, Deo conatui nostro favente, revocanda, implicor. Quapropter reverenter et obnixè vestras Excellentias rogatas volo, ut, consideratis his negotijs, quibus hoc ipso tempore, quo vobis adesse oporteret, impediior, me a tanto munere obeundo, quod alias etiam nostris viribus impar est, excusatum habere velint. Imposterum vero, Dei nutu, liberato mihi ab hoc occupationum onere, si quid erit, quo mea tenuitas vestræ Academiæ et vobis in quocunque officij genere usui esse possit, lubens omnique conatu pro virium mensura præstare et volo et debeo. Omnemque meam operam, quacunque in re litterariæ Reipublicæ vestræque utilitati inservire possit, vobis perpetuo defero. || Deus optimus et æternus, autor omnis scientiæ et veritatis, vos vestraque studia in suum honorem et publici boni utilitatem diu clementer conservet. Valet. Data in Insula Huena Maij die 21. Anno Christi 1577.

Mag. et Exc. V. amantiß.
TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

NOBILISSIMO DOCTRINAQUE ET VIRTU-
TIBUS PRÆSTANTISSIMO DOMINO TYCHONI BRAHE
OTTONIDI DANO, DOMINO DE KNUDSTRUP,
DOMINO SUO OBSERVANTER
COLENDO.

OST tuum Augusta discebum, generose Domine TYCHO, ad te semel litteras dedi, in quibus T. D. pro scripto de stella anno 1572 visa edito, mihiq; dono misso gratias egi. Deinde aliquid de voluntate SCHISLERI et Globi conficiendi ratione cuiuscunque magnitudinis subiunxi. Spero autem easdem litteras tibi esse redditas. De voluntate vero tua cum nihil adhuc certi || cognoverim, pauca eadem de re tum cum affine meo PETRO tum cum N. GEMPERLIN pictore egi coram, ut de mea erga te benevolentia tibi quid certi constaret. Meretur enim virtus tua, ut tibi omnibus modis gratificetur. Quare cum singulari Dei beneficio ad excolendas artes Mathematicas, quas ipse impense amo, excitatus esse videaris, Deum Opt. Max. precor, ut tibi vitam largiatur diuturnam, quo laudatissimis artibus iam quidem nutantibus brevique casuris tuo ingenio quam felicissime succurrat.

currat. Quadrans, quem h̄c in horto Domino Confuli magna industria extruxisti, adhuc constat et usui observationum cœlestium inservit. Machina certe ingens, vixque ullibi nostro ævo similis reperitur, quam etiam magnus ille PETRUS RAMUS summopere, cum h̄c et tecum
 5 ebet, admiratus est. D. WOLFIUS tibi plurimam salutem ex me dicere voluit: ipse scripsisset, nisi publica negotia illi impedimento fuissent et affinis meus non cum summa festinatione abitum parasset. Vale feliciter. Augustæ Rheticæ pridie Matthæi Apostoli 1577.

T. D. deditiβ.

10

M. IOHAN. MAIOR.

[Ex apographo in *Nye Samlinger til den danske Historie* III (Hauniæ 1794) p. 131]

TYCHO BRAHE AD D. PETRUM
 SEVERINI.

..... hæc ego ad te perscribere volui, ut et tu huius Cometæ si non
 15 instrumentalem saltem ocularem et physicam observationem instituere possis, et apud Regem efficere, ne forte ego hinc avocer interim, dum Cometa fulget, ut plenam eius observationem per instrumenta, quæ h̄c solum in promptu habeo, perficere possim. Si vero, antequam servus meus has tibi reddiderit, id quod caveri vellem, factum est, da
 20 operam, ut Regis consensu per alias literas infectum fieri possit. Vale et
 † saluta amicos. Datæ Haffniæ 14. Nov. 1577.

T.

TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

68^v ET NATALIUM SPLENDORE ET INGENIJ
 PRÆSTANTISSIMO VIRO DN. TYCHONI BRAHÆO
 OTTONIDI, DOMINO ET AMICO SUO
 COLENDO.

S.

30 **R**EDIERUNT e Dania vestra, Nobilissime Domine TYCHO, superiore anno GEMPERLINUS, nuper Aurifaber, quorum neuter me accebit, uterque tamen per alios salutem mihi tuo nomine dixit. Et si autem speraveram te pro necessitudine nostra ne absentis quidem
 35 mei memoriam abiecturum, tamen cum astra non quidem exitium (id enim a religione nostra et saniore Philosophia ebet alienum) sed vitæ saltem periculum superiore anno, te autore, mihi portenderint,

portenderint, minus miror, me utcunque viventem in mortuis abs te numerari, si forte prædictio illa apud te mollior fuit, quam mihi tunc indicare voluisti, ideoque supervacaneis litteris superfedisse. Memineris tamen, Ascendens meum necdum Saturni Anaretæ oppositum attigiſſe, †
 quod ex tua quoque ſupputatione circa annum ætatis meæ 65 demum 5
 eveniet, quem etiam ob id ex Astrologicis ratiocinijs fatalem mihi eſſe inſinuaviſti, a quo, ut conſcius ſis, ſi forte mea ætas et noſtra colloquia tibi memoria exciderunt, adhuc triennio abſum. Aiebas etiam fieri poſſe, ut directionem Horoſcopi ad Trinum ſuum proprium circa annum 68 incidentem aſſequerer, plerumque id concedi ijs, qui Aqua- 10
 rium aſcendentem obtinent, mihi revelaviſti, quando de his et ſimilibus familiariter et iucunde ſermones miſcuimus, atque e theſauris tuis Astrologicis, quos alias in abſcondito habes, mihi quædam impartiri voluisti, quorum etiamnum magna animi voluptate recordor. Quare cum adhuc et vivam et qualitercunque || valeam, quod te non ignorare 69
 arbitror, qui tam probe meam Geſin et hinc pendentia fata noſti, quatenus humanæ ſubiacent indiſtriæ, nullatenus eam tibi inhumanitatem tribuo, ut me, quamvis pauperem et genere ignobilem, ſed a Muſis ditatum et nobilitatum aſperneris, vel ſuperbiam, ut ſecundis 20
 rebus elatus, neminem tenuioris fortunæ hominem amicitia tua dignum exiſtames, vel calliditatem, ut benevolentiam pro tempore ex loco ſimules. Sed facebant hæc omnia, indigna generoſa natura, qualem eſſe tuam e diutina noſtra converſatione expertus ſum, pleneque perſuaſum habeo. De me autem ſic exiſtames velim, me tibi et viventem et mortuum fore amicum. Vale. Auguſtæ Vindelicorum 9. Maij Anno 1578. 25

HIERONYMUS WOLFIUS.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

HENRICUS BRUCÆUS AD TYCHONEM BRAHE.

S. P.

80v

RODIJT catalogus librorum Francfurti ad Moenum venalium, inter ceteros hunc invenio: *Observatio et demonstratio Cometæ ætherei, qui anno 1577 et 1578 constitutus in sphaera ♀ apparuit, autore M. MICHAËLE MÆSTLINO, Tubingæ apud GEORGIUM GROPENBACHIUM.* Hunc nondum videre contigit, quod si ad manus meas pervenerit, curabo, ut ad te mittatur, vel eo potissimum nomine, ut si forte eam methodum, easque rationes et observandi et demonstrandi sequeretur, quas tu approbas, ut tibi constet, in

in quibus, et quantum eis tribuendum iudices et in quibus dissentias. Porro cum multi in eodem genere laborarint, ut hinc inde edita scripta testantur, fumeret sibi forte quis laborem aliorum sententiam refellendi, id quod mihi minime probatur, cum rei propositæ vera demonstratione ex Geometricis fundamentis eruta, et observationum certitudinis confirmatione, abunde secus sentientes confutentur. Tu interim in tuis observationibus elabora et profer in lucem, quod pluteum cædat et demorsos sapiat ungues.

Nostras observationes non mitto. Cum enim eas ad Geometriam, tanquam ad Lydium lapidem revocarem, et animadverterem, aliquid in ijs desiderari, abieci aliquo, ut ipse nesciam ubi lateant. Hoc tamen satis recordor me nullam sensibilem parallaxin hinc colligere potuisse, sed calculum potius in contrarium abijisse, id, quod miratus sum, reluctante nostro ARISTOTELE. Tu interim bene vale, et me mutuo ama. Rostochij IV. Decem.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

PAULUS HAINTZELIUS AD TYCHONEM
BRAHE.

62^v **N** IHIL sane opus erat, amantissime mi TYCHO, tam accurata apud me de intermissione literarum excusatione
20 uti, cum tu me eiusdem negligentiae accusare possis. Verum cum nec ipse tu, quanta ex Latini sermonis paupertate laborem, ignores, || et egomet mihi plane sim conciscius, quanta difficultate, præsertim ad homines doctos,
63^r tuique similes scribam, ne mirere, si vel rariores, vel breviores, quam expectas a me, tibi reddantur. Nisi enim habeam, quod vel te scire tua vel utriusque nostrum interfit, nihil est, quod a me expectes. Illud saltem cave, ne propterea quicquam de meo erga te amore detractum suspicere. De me, mearumque rerum statu scias, me, Dei omnipotentis
25 beneficio, cum tota familia recte valere, filioque (ab hinc anno secundo, nimirum 1577, mense Septembri die 14, hora forte 7 $\frac{3}{4}$ post meridiem) auctum esse; reliqua veteri adhuc loco sita sunt, nisi quod præterito anno filiam meam ELIZABETHAM, maiorem natu, cum iuvene huius urbis (cui nomen est MELCHIORI IENISCH) despondi, quorum
30 nuptiæ die 13. mensis Octobris, quod felix faustumque sit, celebratæ sunt, cum tuæ mihi plenæ humanitatis literæ iam ante mensem essent redditæ, quibus ego quod in hunc usque diem non respondi, non mea, sed eius, qui tuas mihi reddidit, culpa factum est. Is namque me incio hinc discebit, et sine meis literis, secus quam promiserat, ad vos redijt,
7

dijt, cuius rei optimus mihi testis esse potest LAURENTIUS, hospes tuus.

Observationes Cometæ, quas a me petis, ego sane nullas feci, cum nulla idonea ad observandum instrumenta nunc habeam. Aliorum vero observationes et scripta, quæ passim in Germania et alibi de hoc Cometa publicata sunt et ad nos pervenerunt, tibi que transmitti expetis (quorum certe magnus est numerus) eorum ego tibi aliquot unâ mitto. Sed mehercule non magnopere lectione, et quæ tanto itineris spatio perferantur, digna sunt, exceptis observationibus M. MICHAELIS MÆSTLINI, || CORNELIJ GEMMÆ Louanienfis, et ELISÆI RÆSLINI, qui eundem Cometam (quemadmodum etiam tu existimas) non in Elementari, sed in Ætherea mundi regione situm atque generatum esse, certis demonstrationibus testantur, eiusque verum locum, motum, magnitudinem, apparitionem et extinctionem commonstrare videntur. Sed THADÆI HAGECIJ eiusdem Cometæ descriptio, et Landgravij diligens observatio, modo rite in calculum adhibita sit, longe diversum ab illorum et tua opinione et sententia statuunt atque sentiunt. MICHAELIS MÆSTLINI Epistolas ad Dn. HIERONYMUM WOLFIUM scriptas, et ex his excerpta, item Landgravij observationem, si modo genuina est, hîc unâ mitto. His doctissime, humanissime que mi TYCHO, valeas, et me, sive loquentem tecum per literas, sive etiam tacentem, manere tamen semper in eodem amore et benevolentia erga te tibi plane persuasum habeas. IOHANNES BAPTISTA, frater meus, salutem tibi plurimam hîc referri voluit. Iterum etiam atque etiam vale. Dabantur Augustæ 25. Martij An. 79.

T.

PAULUS HAINTZEL.

Has saltem optimæ recordationis viri Pauli Haintzelij, Consulis Augustani, Astronomicarum rerum amantißimi, in cuius etiam horto Quadrantem illum maximum, cuius alias in meis scriptis fit mentio, extruximus, ternas saltem apponere licuit literas, licet plures ad me dederit, quæ perierunt, uti etiam nullum responsum inter chartas meas reperio eorum, quæ ad ipsum scripsi.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]HIERONYMUS WOLFIUS AD TYCHONEM
BRAHE.

S.

69^r

5

ADEM Tabellarij fortuna, TYCHO nobilissime, amice colende, hinc sumus usi, qua tua praestantia. Nam Aurifaber ille, qui tuas reddiderat, hinc abiit. Quis literulas sit perlaturus, nescio, sed sub vesperam demum mihi nunciatum est, ut rescriberem. Itaque cogor esse brevior et ob

10

temporis brevitatem et propter diem festum. Absentibus WILLERI ministris non possum parare libellos nostrorum, qui de atrocissimo illo Cometa, quem unquam vidi, scripserunt. Et sane puto nec Tabellarium grandiusculos libellos perlaturum et quae tu elaboraris, propediem nos accepturos. Quae autem de amplitudine vestrae regionis

15

et fortitudine gentis scribis, satis nota nobis sunt, et Cimbro, Ambrones et Teutones a Martha C. MARIJ maga potius, quam a Romanis esse victos arbitramur. Linguam vero vestram ijs ornavit et antiquitatis et

69^v

pro-||prietatis et copiae laudibus IO. GOROPIUS, ut eam vel Hebraeae anteponat, nedum Latinae et Graecae. Itaque si hinc eses, Cimbrice a te

20

disceremus. Sed fortasse nobis aetas obstaret, quo minus essemus dociles. Nam mortuo adhibere medicinam, et docere senem idem esse Graeco proverbio dicitur. Me quidem senectus et pigrum et obliviosum facit, et multipliciter tam corpus quam animum affligit. Quomodo autem

25

me contra eam, tanquam morbum incurabilem muniam, non video, praesertim deficiente hinc vino bono et incorrupto, quo solo tanquam antidoto moderate sumto uti soleo contra tam invictum hostem, uti scis meum morem. Quare si me hinc enneaticus climacter, ο άνδροδάμας, sustulerit, siue 66to tollendum reliquerit: susque deque fero, modo

30

CHRISTUS Servator in Palatio sui patris parvulam aliquam cellulam assignet, in qua beate et aeternum requiescam, quod ita fore clementia divina fretus confido.

Respublica nostra in eo statu adhuc est, quem hinc discedens reliquisti. HAINZELIUS filius nuper a me uxoris suae Genesin confici voluit, cum ego respondi, D. TYCHONEM id in melius praestare posse,

35

si vellet. Sed sane dubito, an velles, cum hinc in talibus difficilimus fueris. Isti homines affectibus suis indulgentes, succensent Astrologis et vera et falsa dicentibus. Itaque Tiresias soli Apollini vaticinandum esse dixit

†

apud SOPHOCLEM, qui hominis indignationem, quippe Deus negligat. Eclipsin Solis in Χ hinc vidimus pene integram, in qua et CYPRIA-

40

NUS, sed minus tamen quam COPERNICUS aberravit. Cuius Ephemeridas MICHAEL MAESTLINUS || instrumentis caelo uti opinor

70^r

adhibitis

adhibitis ab anno 1577 usque ad annum 1588 correctiores se esse editurum mihi pollicetur, nisi Typographus in mora sibi sit. Sed iam manum de tabula. Nam advesperascit et rhabarbarum scriptionem meam interpellat, quo uti sæpius contra Ischiadem et Chiragram cogor. Tuam vero Excellentiam et valere et florere omni bonorum genere ex animo et spero et opto. Vale. 25. Martij Anno 1579. 5

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

TYCHO BRAHE AD HIERONYMUM WOLFIIUM.

S.

70^r

REDDITÆ mihi sunt literæ tuæ, doctissime et amanti-
me Domine WOLFI, quas circa finem Martij huius
anni ad me dedisti, quæ non minimum mihi attulerunt
voluptatem, quod ex ijs te pro ea ætatis et consuetæ
valetudinis invalida ratione salvum et incolumem esse
intelligerem. Scripta vero eorum, qui de Cometa ali-
quid in Germania publicârunt, quæ tunc temporis a WILLERO tam
cito habere non potuisti, a Domino PAULO HAINZELIO recepi, in
quibus præ cæteris placet MÆSTLINI diligentia et proxime ad veri-
tatem accedens observatio eique innixa Mathematica demonstratio.
Nec dubito, quin is, si sumtibus ad instrumenta metallica magna et ex-
quisita conficienda instructus esset, aliquid egregij ex observationibus
in restituendis et corrigendis motibus cœlestium corporum moliretur.
In Apogei certe anticipatione et Excentricitatis Solis augmento, tum
etiam octavæ Sphæræ celeriori, quam existimat COPERNICUS, promo-
tione, quantum ex ijs, quæ HAINZELIUS communicavit, per-
cipio, a nostris inventis proximeque elapsis, aliquot annis sedulo factis
observationibus non multum discrepat, ut latius ad Dominum HAIN-
ZELIUM perscripsi. Ephemerides eius, vel si quæ alia ab ipso publi-
cata sunt, ad me transmittas velim. || Et, si is aliqua familiaritate tibi
coniunctus est, ipsum etsi mihi ignotum meo nomine salutes quæso et
ab ipso impetres, ut per occasionem mihi scribat, suasque observationes,
si quas habet exactiores, mecum (si ita libuerit) communicet; ego vi-
cissim idem ipsi præstiturus sum et ipsius conatus, quacunque ratione
licuerit, promovere studebo. Si vero interea aliquot Scripta de Cometa
illo adeptus es præter ea, quæ ad me misit Dn. HAINZELIUS, peto
ut mihi illa, qualiacunque sint, transmittere non graveris. Ego propter
varias occupationes tam Regis, quam amicorum nomine incidentes,
inprimis vero propter ædificationem et œconomia novæ instituendæ
molestias,

15

20

25

70^v

35

molestias, quibus implicor, ea quæ de hoc Cometa concepi, et quæ ex observationibus certis demonstrare satago, nondum absolvere potui. Spero tamen per otium hybernum, Deo volente, me id effecturum, ubi et alia quædam, quæ Astronomiæ erratis corrigendis opportuna
 5 sunt, elaborare animus est. Huic enim studio vacare inter plurimas alias occupationes non intermittam, et instrumenta huic negotio idonea partim parata habeo, partim indies parari curo, quæ et magnitudine et habilitate et diligenti elaboratione mechanicæ veterum et recentiorum Astronomiæ tractationi, sumtu magno, labore diuturno,
 10 confectioe exquisita minime cæbura confido. Ædificationis vero nostræ structuram ita adornavi, ut his utendis sideribusque commode in ea observandis quam maxime competat. Eam enim ob causam in hanc Insulam seceßi, ut Philosophiæ et Astronomicis exercitijs libere operam navare possim; et quanquam præteritis proxime annis ob ædificationum molestias nonnihil in his strenue exequendis impeditus fuerim,
 15 71^r tamen spero, || me in posterum (si Deus vitam et vires suppeditaverit) maiori commoditate, quam interea paro, id recompensaturum. Hæc ad te perscribere hoc tempore placuit, ne hic doctissimus vir M. ANDREAS SEVERINI mihi familiaritate iunctus ad te pari ratione mihi
 20 devinctum sine nostris literis veniret. Is enim, cum se causa lustrandi quædam in Germania Bibliothecas per aliquod tempus discurrere velle proposuisset, Augustam etiam ad vos se abiturum aiebat. Peto itaque, ut si qua in re ipse desideria promovere possis, efficias, ut sentiat, te non solum TYCHONIS, sed eius insuper amici amicum esse.
 25 Bene vale carissime WOLFI, et quavis data occasione mihi scribere et quod saltem licet, calamo et charta gratam amicitiae nostræ memoriam conservare ne intermittas; ego vicissim nullam occasionem frustra præterlabi sinam, quin intelligas, me tui perpetuo amantissimum permanere. Iterum quam felicissime et diutissime vale, mi carissime WOLFI.
 30 Datae in Insula nostra Huæna 1579.

T.
 TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Archivi Regni Daniæ: Arch. priv. Tych. Brah.]

A. WELLEIO CONCIONATORI REGIS.
SALUTEM IN SALVATORE.

6r

CCEPI literas tuas, dilecte M. ANDREA, et de equo minus bene vidente D. I. FRANCISCI (cæcum ne appellem, multis deierationibus absterremur) intellexi: qui [quoniam] est vir benevolus et nobis Amicus, eum non denegat sed sponte offert sive venalem, sive commutabilem; ego ubi artificium molæ nostræ, in quo eo uti vellem, paratum fuerit, cum eo de hoc agam, si proprijs equis uti non licuerit, eo quod eo dono destituantur, quo suum etiam carere mallet. Agas itaque ipsi interea meo nomine gratias. De istius vafri hominis perfidia, qui sponte oblatam reconciliationem callide averfatur, ut impune sibi per Legati adventum famam meam læsiße consultum sit, nihil dicam, donec vir ille opt. et æquus advenerit, cuius etiam arbitrio primum stabo, an æquum sit me ista immerito ab eo pati et per civitatem ab ijs, quibus nihil mali volui, sed ab his passus sum, defamari. Quid Hæbus iste dicat et quam gratiam referat, nihil curo, cum non alia ab eo expectârim unquam, neque ob id medicinam conficiam, quod vel gratiam vel lucrum inde sperem ullum, miror saltem eoufque Christianismi institutionem pervenisse, ut Magistratus ipse gloriari audeat, a membris Satanæ opem, quam ferre nequeunt, allatam sibi esse, posthabitis Dei auxilio et ab ipso ordinatis medijs. O Doctores, o Discipuli. De Curia ista quæ ad nos pertinet in Angulo Civitatis Matri, ut consuluisti, scripsi, ab ea brevi responsum expecto, quod ubi nactus fuero, modo ex votis nostris contigerit, cum CHRISTIERNO URUP præfens, ubi Haffniam advenero, agam; effice interea apud ipsum, ne curiam suam prius alteri divendat. Controversiam, quæ inter Fratrem meum et BLESSIUM istum incidit, nondum a quoquam intellexi, felicior enim sum in hac Insula, quam quod plurimas mundanæ fabulæ nugas, hominumque Eccentricitates sæpius cum molestia exauditas doleam. Velim tamen ut me de isto negotio certiozem reddas, siquidem Fratris mei magnopere interesse ex te intelligo. Vale et significa quando IOHANNES Patri redierit. Iterum vale et saluta Mag. LAURENTIUM Amicum communem meo nomine plurimum. Datæ Huennæ 21. Maij Anno 79.

T.

TYCHO BRAHE.

Mitto tibi Catalogum librorum Francofurtensium et peto ut BALTHAZARO significari curare velis, ut eos libros quos lineola in margine notavi, quamprimum licuerit, mihi procurare velit. Sunt autem novem Latini, tres Germanici et unus Gallicus. Remitto tibi 8 Ioachimicos per hunc CHRISTIERNUM piscium mercatorem, pro quibus ago gratias. Iterum vale.

[Ex

[Ex apographo in codice Archivi Regni Daniæ: Arch. priv. Tych. Brah.]

5^v **DOCTISSIMO VIRO MAGISTRO ANDREÆ**
 SEVERINI WELLEIO, CONCIONATORI IN REGIA
 HAFNIENSI, SUO AMICO.

S. P.

10 **D**ILECTE Magister ANDREA, peto ut iam unâ cum Do-
 mino Legato meos lares Huenenses velis invisere prout
 pollicitus es, et roga meo nomine Dn. Magistrum LAU-
 RENTIUM, Amicum nostrum, ut unâ venire velit. Quod
 si Doctor IOHANNES FRANCISCUS et D. EZOCUS
 velint Domino Legato comites esse et ab urbanis molestijs
 per aliquot dies animum recreare et cum tenui boni consulere, fecerint
 mihi rem gratam. De Domino Quæstore Regio scripsi Domino Legato.
 Quod si is me in hac Insula invisere præ negotijs publicis, quibus as-
 15 due occupatur, non detrectaverit, fecerit mihi rem gratissimam; non
 enim diffido ipsum, quamvis pro dignitate et meritis hoc in loco minus
 sollenniter excipi possit, tamen pro conditione temporis et loci boni con-
 sulturum. Vale et significa per puerum meum quid sit futurum. Iterum
 20 vale. Datæ Huenæ die 5. Iulij Anno 1579.

T.

TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Archivi Regni Daniæ: Arch. priv. Tych. Brah.]

1^r **MAGNIFICO ET GENEROSO VIRO DOMI-**
 NO CAROLO DANZÆO, REGIS GALLIARUM LEGATO
 25 **ET CONSILIARIO PRUDENTISSIMO, AMICO SUO**
 PERPETUO PLURIMUM OBSERVANDO.

30 **M**AGNIFICE Domine DANZÆE, Amice semper colen-
 de, pollicitus es cum ultimo Hafniæ simul essemus, te
 Huenenses Lares invisurum, quam primum intelligeres
 me huc reversum esse, quia vero interea temporis nunc
 e Selandia in Scaniam, nunc ex hac rursus in illam, par-
 tim Regis partim Amicorum negotijs et ex parte etiam
 proprijs impellentibus iactatus sum tanquam pila missus ab illis, ut no-
 † ster de aulica senectute dixit PALINGENIUS, adeo ut ante hoc tempus
 35 non licuerit nisi aliquantulam requiem hic figere. Peto itaque ut nunc
 promissis stare et cum Amicis quoscunque elegeris meas Penates ut-
 quamvis pro conditione temporis et loci tenues, tamen ab urbium so-
 lenni fastu animum quietis anhelantem nonnihilo revocantes invisere
 non dedigneris. Si Dominus Quæstor Regius comitem se adiungere
 præ

præ negotijs publicis, quibus occupatur, non detrectaverit, fecerit et is mihi rem gratam. Scripsi M. ANDREÆ, quem puto una venturum, secumque M. LAURENTIUM nostrum adducturum. Tuum vero erit quoscunque voles unâ adducere. Vale. Datæ Huenæ 5. Iulij Anno 1579.

T.
TYCHO BRAHE.

5

[Ex apographo in codice Archivi Regni Daniæ: Arch. priv. Tych. Brah.]

TYCHO BRAHE AD ANDREAM SEVERINI
VELLEIUM.

S.

5r

ODEM vesperi quo reversus sum domum, scripsi M. MACHABÆO, clarissime Domine Magister ANDREA, de equis, et tuas unâ illi mihi literas, et effeci ut eadem nocte literæ transveherentur, ut summo mane sequentis diei Lundam venirent. Ego interea nihil ab eo responsi accepi, si tu aliquid, nescio. Equos si ab ipso non acceperis vide ut Haffniæ habeas, ego stabo promissis. Mitto tibi nunc literas ad Amicos in Germania, Norimbergæ ad CAMERARIUM, cui per te HOMELIJ *Gnomonica* remitto. Scripsi illi ut earum Bibliothecarum quæ in ipsorum urbe sunt, aliarumque memorabilium rerum tibi copiam faceret. Augustæ ad Consulem PAULUM HAINZELIUM et HIERONIMUM WOLFIUM, cui etiam tuos conatus commendavi, ut eos pro virili iuvarent. Scripsi etiam quasdam literas in ædes hospitis mei LAURENTIJ DEN et peto, ut si qua ratione fieri poterit, efficias ut Globum meum magnum, quem ipse conservat, ante hyemem habere possim; poteris si quos Augustæ emeris libros, ei includere et bene exterius interiusque compactum meo sumptu huc transferri curare. Norimbergæ etiam effice, ut certo ante hyemem ea quæ ad aquæductum meum requiruntur, a GEORGIO LAUBENWOLF Artifice, cui eo nomine prius per te scripsi, obtineam, et vide quid in Machina quam pro Rege parat, paratum sit, et urge opus tanquam id in mandatis a Rege et me haberes. Augustæ videbis et civitatis et civium instructissimas Bibliothecas, inprimis vero Fuggeranam || idque per WOLFIUM consequi poteris. Cum Hospite meo LAURENTIO loquere an quicquam de Fratre meo CANUTO intellexerit, et utrum sciat ipsum Venetias ivisse, et an adhuc ibi commoretur, et si is tibi inciderit, vel de illo quicquam audiveris ubi sit, scribe illi meo nomine, ut sit bono animo: Regem esse placabilem et omnia in melius, quam adversarij putant, cessura. Sed hæc quæ de hoc scribo, in secreto coram omnibus et hinc et

15

20

25

30

5v

35

et

et alibi habe. Si quos libros invenies in Germania, vel de Cometa præter eos, quos habeo, vel aliquid singulare in Astronomicis, mihi coëmas velim, ego pretium lubens restituum. Bene vale, chariſſime Domine M. ANDREA, et Deus te feliciter et incolumem ducat et reducat. Datæ
5 Huenæ 15. Auguſti Anno 1579.

T.
TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

HIERONYMUS WOLFIUS AD TYCHONEM
BRAHE.

10
71^r

S.

15

UM hi populares tui, nobiliſſime et humaniſſime D. TYCHO, ſuam mihi operam benigne pollicerentur, nolui eos ſine meis literis dimittere. Scias ergo me pro ætate mediocri eſſe valetudine, neque quicquam habere, quod de fortuna etiam magnopere querar, ſorte mea philoſophica contentus. Sed quid interim Uranie tua? Illam quidem non dormire, non ceſſare perſuaſum habemus. Sed nihil ad nos propter locorum intervalla hætenus eſt perlatum. Quod tamen ut
20 fiat, ſi pro humanitate tua curaveris, rem nobis gratiſſimam feceris. ||
71^v Noſtrates Aſtrologi, CYPRIANUS, TURNEISSERUS, STADIUS, HEINSCHIUS et alij multum a vero tempore initij proximæ Eclipſeos aberrarunt. A MÆSTLINO diu nihil accepimus. Motus Solis verus adhuc valde controverſus eſt; qui utinam accuratis tuis obſervationibus certo deprehendatur et conſtituatur. Quod quo facilius præſtare poſſis, Deum tibi propitium precor. Vale. Auguſtæ Vindelicorum
25 8. Februarij Anno 1580.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

HIERONYMUS WOLFIUS AD TYCHONEM
BRAHE.

30
71^v

35

UO Dani ſtudioſi hæc tranſeuntes, qui ſe tua familiariſſimate aliquando uſuros ſperant, petierunt a me, ut ſibi literulas ad Excellentiam tuam darem, quo ſe mecum fuiſſe probare poſſent. Eſſi autem nuper neſcio quid ſcripſeram, neque nunc quicquam ſcriptione magnopere dignum habebam, tamen quia, mi nobiliſſime et doctiſſime D. TYCHO, libenter etiam abſens tecum colloquor, morem illis geſi. In obſervatione proximæ eclipſeos noſtrates Aſtrologi omnes, alij plus, alij minus, a vero initio aberrarunt. Exquiſitiora abs te expectamus.

8

Nova

Nova quæ passim feruntur, e popularibus tuis cognosces. Augustana plæraque antiquum obtinent. Consul HAINZELIUS tibi familiarissimus superiori anno elocavit filiam, eius frater duobus filijs locupletes puellas uxores dedit. Nos Scholastici etsi rerum nostrarum fatigentes, afininam fortunam æqui bonique facimus; tuæque Excellentiae celeste illud et beatum insulæ Uraniaë, vel potius fortunataë, otium gratulamur. Vale. Augustæ Vind. pridie Idus Martias Anno 1580.

T. Excellentiae studioß.

HIERON. WOLFIUS.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶ foll. 10—12; cf. ibid. foll. 30—31]

CLARISSIMO ET DOCTISSIMO VIRO, DOMINO THADÆO HAGECIO, MEDICINÆ ET PHILOSOPHIÆ DOCTORI CELEBERRIMO, AMICO SUO PLURIMUM COLENDO.

S.

CLARISSIME et charissime D. D. THADDÆE. Binas a te recepi literas, ex quo Ratifbonæ simul fuimus, et quamdiu licuit, illic familiaritatem contraximus. Quod autem prioribus nihil interea a me responsum sit, scias propterea minime factum esse, quod amicitiae nostræ immemor essem, et tui ob locorum et temporis intervalla oblitus. Nam nulla Horizontis vel locorum quantumvis magna intercapedo, vel temporis diuturnitas tui memoriam et amorem mihi adimet, sed inopia tabellariorum et commoditatum ad te ferendi meas literas efficit, ut hætenus nihil rescripserim, donec nunc tandem PAULUS WIT- TICHIIUS alteras a te mihi attulerit, in quibus eum mihi multis commendas, iuvenem sane qui in Mathematicis exercitijs adeo sedulam hætenus operam navavit, ut non saltem dignus sit, qui ab omnibus || bonis et doctis commendetur et ametur, sed etiam, qui ipsa commenda- tione maior sit. Fuit is mecum aliquandiu hæc in mea Astronomica In- sula, et in triangulorum compendijs plura quam antea, communicatâ operâ, extricabimus. Nam et ego talibus insudavi atque in posterum ulterius, volente Numine, insudabo, quo hæc ratio, quæ per προσθα- φάρισιν procedit absque tædiosa multiplicatione et divisione, plenius excolatur et locupletetur, in quibus tamen ille necdum satis est ver- satus, sed abuescet succeßive. Visus est enim is, quod et sponte fatetur, saltem initia quædam hæc ieciße admonitus ijs verbis, quæ se a me audiviße, dum semel Wittebergam ipso illic studente transirem et me horum studiorum causa conveniße, licet ego eorum recordari non potu- erim.

erim. Verum is nunc ne aliquid damni in re familiari capiat, patriam
 et suos revifere constituit, brevi huc ad me, veluti sponte dixit, rever-
 furus, ut simul observationes instrumentis meis, quæ varia et insigni
 magnitudine atque diligenti elaboratione nec parvis sumtibus et labo-
 5 ribus adorno, iucunde et utiliter exerceamus. Exstruo etiam insignem
 domum, quæ instrumentorum varij generis commodam dispositionem
 admittet, unâ cum laboratorio peculiari pro chymicis exercitijs, præ-
 fertim quantum ad Medicinam Spagiricam spectat, continuandis. Per-
 duxi autem non sine magno sumtu et constanti labore, multis exantlatis
 10 molestijs et difficultatibus, eo usque opus totum, ut Deo feliciter auspi-
 cante futura proxime septimana sim migraturus in novas illas Ædes
 Uraniæ perpetuo, modo astra Borealia sic tulerint, dicatas, et illic nactus
 maiorem commoditatem tranquillitatemque, Deo volente, per otium
 11^v hybernum observationes et demonstrationes || nostras, quas habui va-
 15 rias et certas tam in ultimo maiori Cometa quam hoc minori, qui nunc
 conspicitur, absolvam, easque tibi et alijs eruditis communicabo; ubi
 inter alia certo ex diversis observationibus et rationibus demonstratu-
 rus sum, neutrum horum Cometarum existisse in Elementari regione,
 sed longe super Lunam in ipso æthere sedes et motum suum obtinuisse.
 20 Nam prior etiam Horizonti vicinissimus nunquam admisit parallaxin
 maiorem tertia parte unius gradus, sed semper minorem, uti multis
 rationibus infallibiliter demonstraturus sum. Huius, qui nunc durat,
 Cometæ parallaxes adeo sunt exiguæ, ut sint insensibiles pene, ut plane
 non dubitem eum esse æthereum. Tuæ observationes in ultimo Cometa
 25 ob instrumentorum penuriam non fuerunt exactæ neque intervallo
 † 18 minutorum temporis per REGIOMONTANI rationem parallaxes
 ita variabantur, ut discerni et indagari poterant, etiam si cætera, quæ
 ad observationem requirebantur, quæ sane non levia erant nec facile
 30 † est culminare, nec si factum esset, parallaxis inde dari potuit, ut in Dia-
 lexi tua præ occupationibus minus considerate docuisti et in illo libro
 de Cometa exercuisti. Distantiæ vero a stellis diversis horis factæ et in-
 sensibiliter mutatæ, ut ipsemet asseris, convincunt minime tantam fuisse
 35 parallaxin, quantam asseris, imo ne sensibilem quidem; sed de his alibi
 latius. SCULTETI demonstrationes falsis nituntur fundamentis et er-
 roneis observationibus, ut ipse WITTICHIUS, a quo eas desumpsit,
 nunc fatetur; ideo nihil probat, quod eandem fere tecum posuerit pa-
 rallaxin. Sed brevi, Deo volente, habebis meas observationes et de-
 monstraciones in utroque Cometa a rei veritate, quatenus in sensus
 12^r cadit, non ab-||errantes. Addam etiam instrumentorum meorum for-
 mam et constructionem et Solaris cursus exquisitam restitutionem,
 quam præcedentibus annis inquisivi, adeo ut cum observationibus
 8* indies

indies conveniat, veluti WITTICHIUS mecum sæpe expertus est, a quibus calculus tam ALPHONSI quam COPERNICI nonnunquam femise unius gradus, interdum paulo plus, aberrat. Longe enim alius est motus centri eccentrici Solis in suo circello, quam antecessores nostri deprehenderunt, vel ipse etiam COPERNICUS constituit, adeo ut eccentricitas Solis nunc sit $2^{\text{p}} 5^{\text{m}}$ scrupulis tredecim maior opinione COPERNICI. Apogæum vero Solis iuxta 5^{p} ζ hæret longe antè quam habent COPERNICI Hypotheses. Aliter enim apparentiæ Solares non respondent, ut ex multis observationibus demonstravi, et brevi, Deo volente, communicabo eruditis. Deprehendi etiam celeriore longe nunc esse motum octavæ sphaeræ, quam COPERNICUS constituit, adeo quod æquinoctia ferme quarta parte unius gradus celerius anticiparit, quod per Spicam facta observatione eadem via qua COPERNICUS multoties observavi et demonstravi. Sed de his et alijs data maiori commoditate et otio ad te latius perscribam.

[Nunc unum addam, quod tua interesse et in tuum commodum ac rei familiaris incrementum spectare confido. Rettulit mihi PAULUS noster, quomodo a Machiavellicis istis invidis et osoribus stipendio in aula Cæsaris privatus sis, neque interea certam et commodam vendi rationem denuo absecutus es. Suaferim itaque, ut si res tuæ ita ferant, huc in Daniam ad nos conferas, visurus quales hîc commoditates adipisci queas; certo enim tibi polliceor me effecturum apud Regiam Maiestatem, et apud primarios Regni nostri nobiles, ut si hîc Medicinam exercere velis, liberale et sufficiens salarium a Rege et a cetera nobilitate pro opera medica amplam remunerationem obtineas, et in honore et existimatione, uti par est, apud nostrates magno cum rei familiaris emolumento degas, modo hisce meis consilijs morem geberis, qua in re, si ipsemet tam cito venire nequeas, mihi tuam voluntatem significes rogo; ego interea procurabo ut omnia, quæ in tuum commodum spectare possint, apud nos copiosius et melius adipiscaris, quam in patria tua vel usquam alibi in reliqua Germania hæctenus contigerunt. Tute igitur quid faciendum tibi sit, tecum delibera, et mihi, ut dixi, mature significa. De meis pollicitationibus non est quod quicquam dubites; efficiam enim ut experiaris in ipso effectu maiora his et omnia tibi Deo felicitante ex voto cæbura. Deus Optimus Maximus te conservet, et in omni bono et utili proposito consilio et auxilio sit.] Vale. Datæ in Insula nostra Huena 4. Novembris Anno 1580.

T.
TYCHO BRAHE.

[Ex

[Ex apographo in *Singularibus historico-literariis Lusaticis* part. 27 (Lipsiæ et Budissini 1743)]

189 **CLARISSIMO ORNATISSIMOQUE VIRO,**
 MAGISTRO BARTHOLOMÆO SCULTETO, GORLI-
 CENSI, MATHEMATICO EXIMIO, AMICO
 5 VETERI PLURIMUM COLENDO.

S.

178
 179 **G**RATUM mihi fuit, charissime || SCULTETE, vir doctissime,
 me, quod nostri, et veteris amicitiae, Lipsiæ olim inter nos
 10 inita, memoriam conserves. Id enim ex libellis, mihi a
 te dono misis (qui pergrati erunt) liquido perspexi. Pro
 qua tua benevolentia gratias tibi habeo maximas; da-
 boque operam, ut intelligas, me tui etiam memoriam,
 quamvis multorum annorum locorumque intervallo disuncti simus,
 ex animo minime oblitterasse. Legi, et diligenter perspexi scriptum tuum
 15 de Cometa anni 77. magna diligentia a te elaboratum; sed ut ingenue
 et amice de ijs, quæ sentio, te moneam, videris partim impossibilibus,
 partim datis minus exquisitè observatis parallaxeos mensuram super-
 180 struere. Nam neque Calendis Ianuarij Cometa cum illis dua- || bus stellis,
 † quas asumis, supra Horizontem in eodem circulo verticali esse poterat,
 20 neque stellarum intercapedo rite sumpta est, cum sit illa re vera plus $\frac{1}{2}$
 unius gradus minor tua assignatione; ut de altitudinibus nihil dicam.
 Nec enim fieri poterat, ut spacio 12 minutorum temporis mutaretur
 parallaxis uno gradu 7 minutis, etiamsi adhuc longe propior Terræ
 25 statueretur Cometa; et ipsemet vides, ex tota inductione absurdum se-
 qui. Nam quod capite octavo longitudinem Cometæ 4 gradibus cum
 $\frac{1}{2}$ fere discrepantem a priore positione calculus admittat, per angulo-
 rum angustiam minime excusare poterat. Sed existimo te destitutum
 exquisitis instrumentis et medijs, quibus observationes perficeres; alias
 181 demonstrationem tam || accuratam et ingeniosam firmiori fundamento
 30 superstruxisses, reique veritatem propius attigisses. Ego sane varijs et
 exquisitis instrumentis, quæ in promptu habeo, e solido metallo, tanta
 magnitudine ad amicum elaborata, ut singulorum minutorum sint ca-
 pacia, eius Cometæ apparentias observavi, et parallaxes multis modis
 35 geometrice demonstratas in numeros redegi. At nusquam invenire
 potui, Cometam illum parallaxin admittere tantam, quæ unius gra-
 dus partem tertiam attingeret, ut suo loco sufficienter demonstrabimus.
 Ultimo vero Cometæ apparentiæ die, eodem usus observationis et de-
 182 monstrationum adminiculo, sensibilem esse parallaxin certissimis ra-
 40 tionibus deprehendi. Hinc omnibus huius rei amatoribus || quam pri-
 mum per otium licuerit, copiosorem et sufficientem descriptionem,
 certis observationibus et demonstrationibus innixam, Deo volente pro-
 ponam.

ponam. Instrumenta, quibus in observationibus cœlestibus utor, sunt eiusmodi, ut nihil in his, quod ad perfectionem faciat, desiderare possis. Quadrantes e solido metallo fabricatos, Azimutha scrupulose unâ indicantes, tantæ magnitudinis habeo, ut singula minuta, quædam etiam cuiuslibet minuti quartam partem discernant. Armillas HYPARCHI et PTOLOMÆI metallicas, singulorum minorum capaces, quæ novis quibusdam compendijs ad amussim elaboratæ sunt, habeo. Sextantem Astronomicum, pro capiendis stellarum distantijs, exquisitius et facilius quam per Radium, quo unâ tamen || utor, mira tractandi commoditate pridem parari feci. Globum apprime rotundum, sex pedes in diametro exuperantem, construi curavi, qui singulorum pene minorum capax, stellarum loca, e cœlo per veras distantias desumpta, continebit, et in numeros facili compendio resolvet. Torquetum Armillare magnum e metallo solido, tum etiam regulas HYPARCHI, Azimutha unâ cum altitudinibus monstrantes, longitudine sufficienti nunc confici curo, pluraque alia, Astronomicis exercitijs inservientia, organa, magna et exquisita, partim perfectâ habeo, partim indies perfici elaboro. Ædificium etiam, quod Uraniæ nomine insignivi, in medio huius Insulæ his Astronomiæ exercitijs et Spagyricis laboribus apprime opportunum, nec minus secundum architectonicæ artis decoram symmetriam extractum, magno sumptu nunc tandem absolvi. Impendi autem tum in hoc, tum in instrumentorum constructionem, intra quinquennium proxime elapsam, plus * ibi millibus Ioachimicorum. Serio enim, et pro rei dignitate Astronomica hîc tractanda, commoditatesque aptas iudicavi constituendas, minime ignorans, non esse cuiusque, sumtus tanto negotio rite instruendo sustinere, et eos, qui possint, id in alijs rebus ludicris potius præstare, quam ut tantæ scientiæ facultates impendant. Quam cupide optarem, ut hîc mihi simul ades! Videres sane ea, quæ te non mediocriter oblectarent. Sed quia id fieri vix potest (uxorem enim, uti audio, duxisti) et Reipublicæ insuper das operam, effice, ut || per literas saltem crebrius confabulemur. Invenies me in conservanda vel per has amicitia minime negligentem. Mitto tibi fasciculum literarum, et te obnixè rogatum volo, ut per certum hominem ad Dominum D. THADEUM HAGECIUM Pragam illas transferri procurare velis. Dedi PAULO WITICHIO a nobis discedenti quasdam ipsi etiam mittendas, quas tamen minus fideliter procuravit, et multis alijs minus sincere mecum egisse (cum tamen benevole fuerit exceptus) deprehendi. Cum enim mea, quæ nancisci poterat, clam abstulisset, observandique sidera nostris instrumentis compendia et rationes perspexisset (quibus tamen tractandis minime idoneus erat, nam ne unam quidem observationem aut Cometæ aut alicuius stellæ, vel || Radio saltem capere illi possibile erat, nedum ut Cometæ parallaxes deprehenderet,

prout

prout DUDITIO frustra persuasit) tandem sub prætextu, quod avunculus eius mortuus eſet, hæreditatem ſibi deberi profeſſus, hinc domum reverſus eſt, et, quo mirabar maxime, finxit ſe intra paucas hebdomadas reverſurum, cum tamen ego eius opera minime indigerem, eoque
 5 potius carerem, quam ut multo labore mihi comparata clam a me ſubduceret, ſibiſque alibi arrogaret, quod, uti in Cometa fecit, ſic etiam in Solaris curſus reſtitutione, et octavæ Sphæræ emendatione, quam a nobis naçtus eſt, facturum non dubito. Sed reddidit is me prudentiorem, effecitque, ne cuiſvis poſthac mea committam. At, quia Solaris curſus
 187 a nobis reſtituti || mentio facta eſt, mitto tibi anni proxime futuri Ephemerim Solarem, ex noſtra motuum ratione, quam annis aliquot præteritis, præfertim 78, de cœlo inſtrumentis et Geometricis demonſtrationibus in numeros redegi. Hanc ſi cum ipſo cœlo, beneficio alicuius inſtrumenti, contuleris, invenies eam motui Solis, quantum ſenſus diſcernere poſſunt, apprime congruere, a quo tamen uterque calculus
 15 Aſtronomicus hætenus uſurpatus longe interdum aberrat, eccliſſibus etiam id ipſum non obſcure oſtendentibus. Tu itaque per inſtrumenta noſtros motus examina, ita tamen, ut Poli altitudo in ipſo ſcrupulo nota ſit, et parallaxeos Solaris habeatur ratio, inſtrumentique tanta
 188 fuerit magnitudo, ut ſingula minuta commode diſcer-||nat. Sed, ne videar epiſtolæ metas transcendere, tecum amplius colloqui ipſa charta nos prohibet. Tuum erit per occaſionem mihi reſcribere. Si quæ præterea fuerint edita, quæ a me expeti poſſe iudicaveris, ut DUDITIJ de
 † Cometis et Aſtrologia libellum, et ſi quæ ſunt alia huiuſmodi, peto ut
 25 ea ad me tranſmittere velis. Ego, ubi per otium (ut ſpero) hybernum, mea, quæ propoſui de Cometis, abſolvero, tecum ea, et ſi quæ habuero alia, tibi grata, lubens communicabo, daboque operam, ut me perpetuo tui memorem experiaris. Vale, mi SCULTETE, et mei memoriam, uti facis, conſerva. Datæ Uranienburgi in Inſula noſtra Huæna 12. Octobr.
 30 An. 1581.

TYCHO BRAHE,
 Danus.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶ foll. 12—16; cf. ibid. foll. 32—34]

TYCHO BRAHE AD THADDÆUM
HAGECIUM.

S.

12^r

ANNUS integer iam fere est elapsus, charissime Domine 5
 Doctor THADDÆE, vir clarissime, ex quo tibi ultimo
 scripsi, idque per PAULUM WITICHIMUM Wratislavi-
 ensem hinc in patriam revertentem. At quia interea tem-
 poris nihil literarum a te receperim, mutua illa benevo-
 lentia, qua nos invicem in Comitibus Ratisbonensibus olim 10
 complexi sumus, et innata illa tibi atque constanti erga amicos affec-
 tione, tam diuturnam in rescribendo dilationem minime admitten-||te, 12^v
 non potui non suspicari, literas illas per eum cui traditæ erant, ad ma-
 nus tuas non pervenisse. Utque idipsum nunc potius crederem, effecit
 libellus tuus de ultimo Cometa, quem BARTHOLOMÆUS SCUL- 15
 TETUS veteri amicitia Lipsiæ mihi coniunctus ante biduum per quen-
 dam hominem vasa Spagyrica illinc nobis ex conducto afferentem mihi
 transmitti curavit. Cum enim in hoc scripto videaris meam ex observa-
 tionibus certis de utriusque Cometæ parallaxibus derivatam senten-
 tiam desiderare, quam tamen tunc temporis dilucide, nec minus vere, 20
 uti spero, brevibus tibi aperui, fieri non potuisse arbitror, ut literæ illæ
 tibi, veluti sperabam, redditæ sint. Nec enim eorum, quæ in his signi-
 ficaveram (etiamsi nulla interea rescribendi occasio oblata fuisset) tam
 subito oblitum fuisse, vel ea penitus neglexisse te, virum harum rerum
 et cupidum et intelligentem, mihi persuadere possum. Quæ autem in 25
 ijs literis tibi tunc temporis de ultimis duobus Cometis, ex observa-
 tionibus nostris referavi et nunc denuo iudicanda indico, ea fere sunt
 huiusmodi: In Cometa, qui Anno 77 fulgere cœpit, ex omnibus nostris
 observationibus (quæ per diversa e solido metallo exquisite elaborata,
 singulorumque minutorum adamusim capacia instrumenta magnâ 30
 diligentiam inquisitæ sunt, diversâque demonstrationis methodo in nu-
 meros redactæ) nunquam deprehendi parallaxin eam, quæ fit in Hori-
 zonte, maximam tertiam unius gradus partem attingisse, sed sæpenu-
 mero hac multo minorem extitisse, ut suo loco intelligentibus, varijs
 rationibus sufficienter demonstrabimus. Cumque in libello tum tem- 35
 poris de eodem Cometa edito, parallaxin 5 partium admisisse, et ob id
 sublunarem illum extitisse Cometam opinatus es, amice te in ijsdem
 literis admonui, rationem REGIOMONTANI in investi-||gandis paral- 13^r
 laxibus, qua te usum esse asseris, utquamvis satis demonstrabilem, tamen
 tam subtili negotio minus sufficientem et accommodam esse. Multo 40
 enim speculative vere demonstrantur, quæ si in praxin et sensuum
 Mechanicam

Mechanicam tractationem deducantur, plurimum a scopo petito ab-
 errabunt, præfertim ubi ex minimis, uti hoc loco fit, ea quæ maxima
 sunt investigantur. Imo etiamſi REGIOMONTANI illa ſpeculatio hæc
 locum aliquem habuiſſet, et intervallum temporis exquiſite ſatis ſump-
 5 tum altitudinibus et azimuthis rite datis congrueret (in quibus tamen
 ſingulis, etiamſi adſint instrumenta magna et exquiſita, quæ raro tamen
 in promptu ſunt, ea quæ par eſt præciſione adamuſſim capiendis, quanta
 opus ſit diligentia, quantaque non bene exercitatis eveniat difficultas,
 10 nemo niſi diu in hac Mechanica Aſtronomiæ palæſtra ſedulo verſatus,
 ſibi perſuadere poterit) nihilominus tamen ex tam anguſto temporis
 intervallo, quod 18 ſaltem ſcrupulorum abſumebas, parallaxes quæ
 tantillo tempore inſenſibiliter variantur, ſenſibiliter diſcernere impoſi-
 bile erat. Ideoque dum motus proprii impedimenta temporis brevitate
 15 declinare viſum fuit, tota res ad impoſſibilitatem quandam redacta eſt.
 Nos ſane ultra viceſies eam REGIOMONTANI in diſcernendis paral-
 laxibus rationem, ex diverſis et ſatis certis obſervationibus, non me-
 diocri (uti ſcis) labore, in numeros reſolvimus. At nuſquam parallaxin
 invenimus tantam, quantam Luna etiam a terris remotiſſima admittit,
 20 ſæpenumero etiam nullam. Ideoque tuis placitis, etiam cum eadem
 methodo (utquamvis ſubtiliſſimo negotio minus ſufficienti), qua tu,
 uſus eſſem, ſubſcribere non potui. Nec etiam idipſum, quod ad con-
 firmationem huius ſubiungis, ex cœli videlicet mediatione cum Vul-
 13^v tu-||ris lucida, parallaxin comprobare poſſibile erat. Nam etiamſi eo-
 rum ſimul per meridianum tranſitus, qui interdiu tunc fiebat, aspecta-
 25 bilis fuiſſet, parallaxin, niſi plura adeſſent data, hinc nemo ulla ratione
 colliget, ut per incuriam in tua Dialexi inter occupationes alias minus
 conſiderate docuiſti. Quod vero parallaxis iſtius Cometæ non ſolum
 tanta non fuerit, ſed ne quidem multum perceptibilis, teſtantur pro-
 priæ tuæ obſervationes, quas in diſtantijs Cometæ ab ore Pegafi pluri-
 30 bus interiectis horis, minimum tamen variari deprehendiſti, ut revera
 ob id parallaxin, ſi qua fuit, exiguam eſſe, orbemque Lunæ plurimum
 exuperæſſe Cometam, vel tuis obſervatis, quibus tamen contraria ad-
 mittebas, convinci poſſit. Hæc, inquam, tum temporis de priori Cometa
 ad te perſcripſi. Video autem in hoc ultimo ſcripto te nobiſcum ſentire,
 35 et conſideratis ijs, quas tunc temporis non animadvertebas, contrarie-
 tatibus ſententiam revocaſſe, rei que veſtigandæ nucleum penitus in-
 veniſſe, qua in re tibi et veritatis amatoribus (qui tua autoritate abuti,
 et obſervationibus ac demonſtratis minus exquiſitis adduci poterant,
 ut falſæ Peripateticorum de Cometis opinioni ſubſcriberent) plurimum
 40 gratulor. Quod ad SCULTETI demonſtrationes, quæ eandem fere te-
 cum parallaxin inferebant, attinet, cum incerto fulciantur fundamento,
 falſiſque datis ſuperſtruantur (nam, ut alia taceam, impoſſibile erat Co-
 9 metam

metam eo die cum ijs fixis, quas absumit, supra Horizontem in eodem
 extitisse circulo vertica-||li, et stellarum etiam, quam præsupponit, di- 14^r
 stantia plus $\frac{3}{4}$ unius gradus erronea sit, ut de cæteris hinc quis facile,
 quid sentiendum sit, colligat) minime eas pro veritate indaganda reci-
 piendas, suo loco dilucide ostendemus. Quantum vero ad hunc ultim- 5
 um Cometam, qui anno 80 fulsit, attinet, videris mihi scopum ipsum
 longe exactius attigisse, et certioribus observationibus rei veritatem prob-
 abilius demonstrasse. In quibus id saltem ad exquisitam præcisionem
 penitus investigandam desiderarem, ut motus proprii Cometæ inter
 binas observationes mutationem non neglexisses. Cum enim Cometa 10
 intervallo duarum horarum eo die in suo circulo 27' (motus siquidem
 diurnus a nobis inventus est 5^p 23^m) locum mutaverit, hanc differen-
 tiam, si res præcise tractanda foret, non prætereundam iudico, quoniam
 ex minimis hoc loco de longe maioribus ratiocinamur. Instrumentum
 etiam ob id, quo altitudines capis, cum dena aut quina minuta saltem 15
 admittat, in tam subtili indagine minime sufficiens esse poterit. Sunt
 tamen tuæ observationes et his innixæ demonstrationes eiusmodi, ut si
 hinc non exquisite, quot minorum fuerit parallaxis, et in quo præcise
 orbium cœlestium versaretur Cometa ille, ad amissim constare possit,
 tantam tamen fuisse, ut Lunæ inferiora non permearet, cuius harum 20
 rerum perito non ægre persuadere poterint. Quantum ad nostras in
 hoc Cometa observationes attinet, meam sententiam tum temporis non
 minus quam iam per literas tibi indicavi, videlicet me toto apparitionis
 tempore, ex omnibus et diversimodis exquisitissimis instrumentis, dili-
 genter habitis et examinatis observationibus, huius Cometæ notabilem 25
 aliquam || fuisse parallaxin, nusquam percipere potuisse. Nam ut cætera 14^v
 (commodiore loco commemoranda) taceam, certo deprehendi Come-
 tam illum, tam in Meridiano, cum altissimus esset, quam iuxta Hori-
 zontem in ipso puncto occidentalis Azimuthi, eandem exquisite ab
 Æquatore declinationem obtinuisse, nisi quantum motus proprius in- 30
 terea, diurno motui proportionalis, eam variaverit, quod fieri minime
 potuit in tanta altitudinum differentia, si sensibilis aliqua parallaxeos
 adfuisset quantitas. Id ipsum etiam tum omnibus rationibus a REGIO-
 MONTANO in suo libello propositis, quæ usum hinc haberent, tum
 alijs quibusdam exactioribus et minus errori obnoxijs a nobis circa 35
 parallaxium dimensiones excogitatis, plane se eodem modo habere
 certo deprehendimus, ut per ocium copiose firmis rationibus, Mathe-
 mata intelligentibus demonstrabimus. Contuli etiam accepto tuo li-
 bello nonnulla cum nostris observationibus et in ijs miram deprehendi
 convenientiam, quæ ad parallaxium certitudinem confirmandam fa- 40
 cere poterat. Nam die 13. Octobris cum Cometa esset iuxta Meridianum,
 eius distantiam a lucidiore capitis Pegasi tam Radio quam Sextante
 Astronomico

Astronomico (instrumento peculiari a nobis tali machinatione invento,
 ut per hoc longe facilius, commodius et exactius, quam per Radium
 stellarum capiantur intercapedines) deprehendi partis 1 min. 16 uno
 saltem scrupulo pene insensibili tua distantia maiorem, quæ tamen
 5 differentia pro hac terreni orbis distantia ad quintum usque scrupulum,
 si in ipsa convexitate orbis Lunæ fuisset Cometa, excrevisset, longeque
 plus, si vel in regione ignea (modo aliqua foret) vel supremitate aëris,
 ut diu falso opinati sunt omnes Aristotelici, exarsisset. Sic die etiam 21.
 15^r Octobris || cum Cometa esset proximus lucidæ Aquilæ, ei stellæ a ver-
 10 tice imminens, eandem plane tecum deprehendi distantiam. Nam licet
 hæc hora 8 uno scrupulo nobis minor visa fuerit, tamen usque ad deci-
 mam hanc observationem continuando exquisite p. 6 m. 22 apparebat,
 quod cum tua annotatione adprime consentit. Et quemadmodum fieri
 minime potuit, ut intervallo duarum horarum saltem uno scrupulo
 15 variaret a fixa Cometæ illa distantia, si sensibilis admodum adfuisset
 parallaxis, sic etiam intervallo 6 graduum orbis terrestris, quod est inter
 tui et nostri loci observationem, eandem eodem tempore præcise obti-
 nere posse a fixis distantiam corpus aliquod Luna inferius, Mathemata
 intelligenti non persuadebitur. Obtulit autem se eo die optata com-
 20 moditas ad Vulturis stellam parallaxes examinandi, eo quod Cometa
 tum temporis in loco sui circuli versaretur, qui minimum a stella di-
 staret, eamque ad angulos rectos aspiceret, unde etiam per aliquot ho-
 ras ex motu proprio Cometæ nulla pene sensibilis ingerebatur inter-
 capedinum differentia, ideoque distantia saltem ratione parallaxeos,
 25 si qua fuisset, tam in diversis distansisque Horizontibus, quam in eodem,
 ubi plurimum mutatæ forent stellæ altitudines, necessario sensibilibus
 variari debebat, cuius tamen contrarium ab utroque nostrum pulchra
 et exquisita convenientia deprehensum est, ut vel hoc solo argumento
 convinci possit, Cometam illum longe supra Lunæ orbis in ipso æthere
 30 sedem sibi delegisse. Atque hæc de hoc ultimo Cometa tecum nunc
 brevibus contulisse sufficiat. Id saltem commonefactionis loco subiun-
 gam, declinationem lucidioris stellæ in capite Pegasi a te 8 proxime
 scrupulis iusto maiorem assignatam esse. Nos enim aliquoties hîc, ubi
 15^v Polus elevatur 55 p. 54 $\frac{2}{3}$ m., eius || altitudinem maximam deprehendi-
 35 mus 38 p. 20 m. exquisite. Ideoque ab Æquatore declinat p. 4 m. 14 $\frac{1}{2}$, sive
 quadrantis tui parvitas usque non satis exactus, sive Pragensis poli
 elevatio, quam tu a veteribus minus forte scrupulose traditam pro vera
 recipis, sive etiam in utroque horum aliquis lateat error, quem tibi ipsi
 40 examinandum corrigendumque relinquo. De certitudine enim nostræ
 observationis ne in uno quidem scrupulo hæsitamus. Pari ratione nos
 eodem die 13. Cometæ ipsius, ex altitudine meridiana, quæ a nobis
 deprehensa est p. 37 m. 7 $\frac{1}{2}$, declinationem 3 g. 2 m. ideoque 5 minutis tua
 9* minorem

minorem observavimus. Differentiam meridianorum, cum vix maior
 sit quadrante horæ, insensibiliter uno saltem scrupulo declinationem
 ob motum Cometæ proprium variantem, volens prætereo. Non tamen
 poterit hæc declinationum inter nostras observationes differentia su- 5
 periori convenientiæ, quam parallaxeos exiguitatem comprobavimus,
 fidem derogare. Illic enim per distantias, non per altitudines fiebat ob-
 servatio. Et licet per quadrantem etiam Cometæ et stellæ distantiam,
 ex differentia utriusque altitudinis maximæ dimensus fueris, tamen
 utut in Poli altitudine aliquis error lateat, vel in quadrante ipso etiam 10
 observationi iustæ aliquid desit, cum in utroque loco tam in Cometa
 quam in stella utraque eodem modo se habeant, in ipsa Cometæ et
 stellæ distantia sensibilem errorem ingerere non poterint. In declina-
 tionibus vero utriusque eliciendis, hac ratione deviare (ut prius osten-
 dimus) nihilominus erat possibile. De toto autem hoc negotio brevi,
 Deo conatus nostros auspiciante, per ocium hybernum observationes 16
 plurimas easque certissimas, varijs demonstrationibus elaboratas, in me-
 dium producam, quibus tum novæ illius stellæ tum utriusque Cometæ
 subsequenter motus, apparentias, parallaxes et a Terra distantias, intelli-
 gentibus certissimis et infallabilibus rationibus proponam, conferendo 20
 etiam præcipuas aliorum observationes, et quatenus veritati consonæ
 sint vel ab hac deviant, in trutina revocando, adeo ut universaliter tan-
 dem concludere non dubitavero, Cometas omnes in ipso æthere, non
 Elementari regione, ut hætenus Peripateticorum autoritate frustra
 creditum est, generari; nihil obstante, quod REGIOMONTANUS et †
 VOGELINUS in duobus Cometis diversum quid prodiderint. Utrum- 25
 que enim a scopo deviasse, rationes probabiles et sufficientes in me-
 dium producam, nisi quis sola autoritate pugnare velit, negans huma-
 num esse errare, interdumque bonus quod non dormitet HOMERUS.
 Quod vero hætenus propositum illum laborem non absolverim, et de-
 siderio multorum nostras observationes hisque innixas apodicticas con- 30
 clusiones avidè desiderantium non satisfecerim, in causa fuerunt plu-
 rima negotia, quibus tum Regis tum consanguineorum et amicorum
 nobilium causa interea temporis implicitus eram. Inprimis vero Ar-
 chitectonicæ curæ et in machinis Astronomicis exquisitè elaborandis 35
 assiduæ occupationes me pensum inchoatum continuare et absolvere
 non permittebant. Spero tamen huic procrastinationi, Deo volente,
 brevi cum fœnore satisfactum iri. Sed videor Epistolæ metas, diutius
 tecum de hac materia, qua te delectari scio, conferendo, transcendisse,
 quam tamen prolixitatem tibi non ingratham esse confido. Tuum erit 40
 id quicquid est, boni consulere, et si quid præterea, vel ex proprijs, vel
 a-lliorum præcipuorum placitis tibi de hac materia constiterit, vel scrip- 16
 tis editum fuerit, benevole mecum communicare, nostrique memoriam,
 uti

uti facis, confervare, et amicitiam literis non tam diu, ut hætenus, intermiſis, renovare. Efficiam vicifim, ut nihil in me, quod ad candidi et conſtantis amici munus pertineat, uſpiam a te deſiderari poſſit. Vale. Datæ Uranienburg in Inſula Danici Hellesponti Huæna die 12. Octobris Anno 1581.

T.
TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

16^v NOBILITATE GENERIS, VIRTUTE ET DOC-
10 TRINA PRÆSTANTI AC MATHEMATUM ILLUSTRATORI
EXIMIO D. TYCHONI BRAHE DANO, INSULÆ
HUÆNÆ DANICI HELLESPONTI PRÆSIDI,
DOMINO ET AMICO OBSERVANDO.

S.

15 CCEPI literas tuas, Vir Nobiliſſime et amice obſervande,
quæ fuerunt et gratiſſimæ et exoptatiſſimæ. Sed cum ex
eis intellexiſſem meas tibi non fuiſſe redditas, vehementer
conturbatus ſum, cœpique quiritari de iniqua forte, quod
20 ea utrique noſtrum invidit illam iucunditatem, quam per-
cepturi eramus, tu quidem legendo mea, ego ſciendo, mea
tibi reddita eſſe. Fuiſet etiam liberatus ſiniſtra ſuſpicionem apud te WIT-
TICHIUS noſter, quod tuas mihi non reddidiſſet, qui certe non ſolum
primo quoque tempore fideliſſime tuas mihi per certos homines reddi-
dit, verum etiam literis ſuis mihi perſuadere annifus eſt, ut me tranſ-
25 ferrem iſthuc, invitabatque ut comes eſſe vellem ſui ad te reditus. Ad-
debat ad perſuadendum te ex certa ſcientia et voluntate Regis ea ad
me perſcribere ac daturum fuiſſe ipſummet Regem literas invitatorias
17^r ad me, || ſi prius ipſi per te de mea certa voluntate conſtituiſſet, quam
nunc ſolum per tuas literas explorare voluit. Hæc vero etſi in tuis ad
30 me non ita diſerte perſcripta et explicata eſſent, tamen perſuaſiones
illas ab optimo et propenſiſſimo eius erga utrumque noſtrum animo
proficiſci accipiebam. Tuas quoque rationes, quod ab eodem animo
proficiſcerentur, admittebam omniaque illa interpretabar, ut verum
amicum decuit. Quare carere debes hac in parte omni ſiniſtra ſuſpici-
35 one de WITTICHIO noſtro. Præſtitit enim officium boni viri et amici
fideiſſimi. Me vero reſpondiſſe ad tuas menſe Februario anni præ-
teriti, teſtis eſſe poteſt D. CHYTRÆUS. Ad ipſum enim meas ad te
miſi, et ut eas ad te perferendas curaret, rogavi. Reſpondit menſe Aprili
anni ſuperioris ſe meas accepiſſe et ad te primo quoque tempore et
commoditate

commoditate miſurum eſſe. Intercidiſſe igitur meas inter Roſtochium
 et Hafniam oportuit, ſi alicui perferendæ datæ ſunt. Hæc tu ipſe, ſi
 ita lubet, ex ipſomet D. CHYTRÆO cognoscere poteris. Quod ad in-
 vitationem attinet, ut me tranſferam iſthuc, ardua et difficilis eſt quæ-
 ſtio. Ac primum quæſo te, mi TYCHO, expende ipſemet accuratius et 5
 verte omnes rationes, quam mihi ea difficilia ſint factu. Sum ingrave-
 ſcente ætate; ago enim annum 56. Sum pater multorum liberorum.
 Commigrare igitur in alienas terras et quaſi ſpontaneum exilium eli-
 gere, ubi et mores gentis et lingua peregrina eſt, profecto difficile, du-
 rum et miſeriâ plenum eſt. Adde neque honorificum mihi et meis futu- 10
 rum eſſe abſque honeſta et decenti vocatione in alienas terras migrare.
 Quid enim aliud veſtrates dicturos aut ſaltem ſuſpicaturos eſſe cogitare
 poſſum, quando me non vocatum veniſſe ad vos con-||ſpicerent, quam 17v
 me hinc vel eiectum vel egeſtate compulſum alienas quæſiviſſe ſedes?
 Quid noſtrates? Levem et inconstantem parumque prudentem, quod 15
 me unius hominis amica invitatione tam facile permoveri paſſus ſim,
 incerta pro certis elegerim, verba honoris pro ampliſſimis rebus ac-
 ceperim. Dicent etiam haud dubie temerarium et inconfideratum, et
 qui conditionis et exiſtimationis ſuæ nullam ſcirem habere rationem,
 quod qui olim Cæſaris Medicus fuerim, honeſte et decenter accitus; 20
 qui ante quinquennium a Rege Sueciæ, deinde ab ordinibus Stiriaë
 expetitus, cui etiam, ſi voluiſſem aut vellem, locus fuerit, et eſſe poſſit
 adhuc apud Regem Poloniaë, denique qui huius Regni nobilis civis
 ſum, nunc ſponte et temere extra patriam ultro ſedes quæram et ſer-
 vitium expetam. Ac ut tandem finiam, migrare ad vos honorifice non 25
 vocatus, non propoſitis mihi certis conditionibus, plane non videtur
 conſultum, non meæ ætatis eſt, non conditionis, non dignitatis. Ex-
 currere vero ad te, ut præclara illa tua ſtudia Chymica et Mathema-
 tica meis oculis conſpicerem, teque præſentem complecterer, et in tuo
 amore totus conquieſcerem, percuperem ſane, niſi in eo quoque non 30
 paucæ eſſent difficultates et quidem graves: iter longum et difficile,
 ſumptus non exigui, denique excuſſio illa nimis magna eſſe videretur.
 Sed ſi aliqua commoditas veniendi iſthuc et redeundi ſe offerret, præ-
 termittere eam nulla ratione vellem. Nunc quoque impediatur cura ux-
 oris meæ, quæ partui vicina eſt. Vides, mi TYCHO, meas iuſtas et 35
 honeſtas rationes, quibus impediatur et detinear, ut neque tuæ benevo-
 lentiaë, quam ego ſummam et optimam eſſe erga me agnoſco, neque
 meo deſiderio ſatiſſacere queam. Itaque pro tuo iſto erga me optimo
 et benigniſſimo animo, || cura et ſolicitudine mei, quod mihi optima 18r
 cupias, omniaque officia amoris et benevolentiaë ſponte deferas, tibi 40
 maximas, quas verbis exprimere licet, ago et habeo gratias, viciſſim-
 que tibi perſuaſiſſimum eſſe cupio, me ita amore tui incenſum eſſe, ut
 ſi

si liceret tecum esse, reliquum meae vitae iucundissimum putarem, tuaque causa nihil non facturum esse.

Hæc fere in prioribus meis ad te scripseram, quæ quoniam alicubi perire intelligo, denuo repetere hisce oportuit. Venio ad alteram Epistolæ tuæ partem. Gratulor tibi vehementer istud otium Mathematicum, in quo te versari intelligo. Macte virtute, mi TYCHO, et in hoc cursu, ut coepisti, studium illud Astronomicum illustrare perge. Ephemeridem Solarem huius anni ex tuis observationibus exstructam accepi, et pro ea maximas tibi ago gratias. Mihi tantæ magnitudinis instrumentum nullum est, ut singula scrupula capere possit, neque in meis ædibus ea mihi est commoditas, ut etiam si tale quid habeam, collocare queam. Quadrante hæcenus meo usus sum in meis stellarum et Cometarum observationibus. In eo dena et quina habentur scrupula. Radium satis magnum habeo, de quo haud dubie WITTICHIUS noster tibi significavit. Ad Solem igitur nullæ mihi fuerunt observationes. Placet quod in Sole habeas rationem parallaxeos, quam huc usque omnes neglexerunt. WITTICHIUS noster eam quoque minime præmittendam esse censuit. In Apogeo Solis video te tribus circiter gradibus anteriorem esse Copernico. Sed variatio Apogei etiam plurimum graduum non mutat notabiliter motum Solis, in cuius Apogei constitutione laborarunt summi Artifices. De Cometarum parallaxibus quæ perscripsisti, ea quoque plurimum grata et iucunda fuerunt. In parallaxi Cometæ anni 77 meum lapsum iam ante agnovi et memet correxi. ||

18^v Nam non ita instructus fui instrumentis idoneis, quam olim Viennæ
 25 in observatione novi sideris. Defuerunt mihi etiam multæ aliæ commoditates. Ac tu optime admones ex meo ipsius scripto longe minorem parallaxin fieri oportuisse, quemadmodum huius erroris in Epistola ad
 † MYLIUM et in [scripto de] proximo Cometa Gœrlitij impresso mentionem feci. Quod culminaverit cum Aquila, non ita a me scriptum est,
 30 quasi id a me fuisset observatum (nam culminatio illa Sole supra Horizontem exstante fuerat) sed quod saltem crabiori quadam indagine, collata cum alijs observationibus, de parallaxi aliquo modo iudicium fieri posse existimaverim. Scripsit autem alius quidam ineptus et meus plagiarium, culminasse Aquilam cum Cometa die 6 Decemb. h. 5. Ceterum
 35 quæ ego in mea Dialysi olim cap. 9 de invenienda parallaxi ex culminatione Phænomeni cum aliqua stella fixa scripseram, ea iamdudum correxi, ac caput 7, 9 et 10 plane mutavi. Illustravi etiam aliquot problemata DIGGSEI et alia adieci tum mea, tum a WITTICHIO accepta. Et certe hæc doctrina parallaxium mediocriter per nos illustrata est, de quo tamen tuum et aliorum intelligentium erit iudicium.
 40 Librarius solum nunc nos moratur, qui nostra illa imprimere vetat. Et ut admirandi illius novi sideris Historia ad posteros transmitteretur,
 non

non tantum nostra illa de parallaxibus adiungentur meæ Dialexi, sed omnium aliorum scripta nostræ sententiæ consentientia. Titulus libri erit talis, ut hîc in charta descriptum vides. Vellem tuas quoque observationes Cometarum prodire, fuitque hæc causa, cur eas in meo proximi Cometæ scripto desideraverim. Nam quod æthereus fuerit uterque Cometa, id iam ante ex tuis ad me intellexeram, ideoque iam ante, ipso adhuc lucente Cometa, ad multos perscripseram. Proxima quadragesima || fui Vratislaviæ apud meam filiam et commoratus sum illic ultra mensem. Mea de parallaxibus cum WITTICHIO contuli, qui mecum communicavit vestras observationes proximi Cometæ, quas habuistis diebus XI, XII, XIII et XVII Octob. Ex his ego experiri volui, in deductione calculi aberraverim, an momenta observationum non recte abs te aut a WITTICHIO consignata sint. Nam ex vestris illis datis ne verisimile quidem in parallaxibus omnibus illis diebus quicquam invenire potui. In altitudinibus Cometæ inter nos alias satis recte convenit. Relinquitur igitur, ut momenta temporum minus recte assignata fuerint. Et certi temporis consideratio hac in parte valde est difficilis. Subduc quæso tuum calculum et omnia accuratius considera meque admone. Ego ipse quoque, modo aliquid otij nactus fuero, denuo repetam calculum et vestra examinabo. Nam eorum in meo opere facere cupio mentionem, ut nostra sententia de Cometis in animis eruditorum eo magis confirmetur. Quod si post discessum isthinc WITTICHIJ aliquot dierum alias quoque habes illius Cometæ observationes, eas mecum communicato. B.V. Pragæ ex ædibus nostris die 1. Maij Anno 1582.

T. ex animo
THADDÆUS HAGECIUS
ab Hayck.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

TYCHO BRAHE THADDÆO AB HAYCK S.

REDDIDIT mihi ante aliquot septimanas Gœrlicius quidam Mercator literas tuas, clarissime Domine D. THADDÆE, amice carissime, ex quibus præter singularem tuam et constantem erga nos benevolentiam intellexi etiam || priores meas ad tuas manus secus ac suspicabar pervenisse. Unde WITTICHIUM satis ea in re nunc excusatum habeo. Saltem id admiror, quod nihil literarum a discessu suo elapso tempore ad me dederit. Sed habet is forte sua impedimenta, neque occasio facile in promptu est. Quare et hac in parte nihil ipsi imputo. Cum vero is qui tuas mihi attulerat, nunc ad me reversus sit, ut responsum, prout ipsi etiam iniunxeram, tibi reportaret, ego

ego quamvis eo tempore id evenerit, quo maxime ad scribendum ob
negociorum multitudinem impeditus sim, et a Serenissimo Rege nostro
insuper avocer, non potui tamen intermittere, quin aliquid literarum
tibi perferendum ipsi traderem, ne tui oblitus tibi que rescribere data
5 opera neglexisse apud te excusari possem. Quæ itaque tuis literis pro
hac brevi occasione temporis respondenda habui, sic brevibus accipe.

Quod adventum tuum ad nos prolixè excusas, tibi ea in re non pluri-
mum contrarior, neque ego aliam ob causam nomine Regis te huc in-
vitavi, quam quod a WITTICHIO intelligerem officio in Aula Impera-
10 toris destitutum cogitare de alia eligendæ vitæ et sustinendæ familiæ
ineunda ratione, adeo ut iam quoque a Rege Sueciæ te vocatum esse
dixerit. Cum vero ex proprijs tuis literis intelligam, res tuas non esse
eo loco, ut patriam mutare alienoque Domino servire velis, nihilque
tibi ad commodam vivendi rationem deesse in patria, tibi plurimum
15 congratulor, et meam voluntatem, quod tibi, si opus fuisset, non deesse
voluerim, ut boni consulas oro.

Quod de Apogeo ☉ scribis restitutionem nostram accedere propius
Alphonsinorum rationibus, quam COPERNICI, ego sane ea in parte
nullum habui respectum neque ALPHONSI neque COPERNICI; ||
20 sed ex plurimis exquisitis observationibus Geometricè ad invicem col-
latis iuxta quartam partem ☉ hæere Apogæum (quam interdum una
parte minus, interdum una plus) reperi, ut quamvis ex minimis hinc in-
quirantur maxima. Eccentricitatem vero multoties in eodem, quo asig-
navi, scrupulo reperi, novem minutis Coperniana maiorem. Et licet
25 eccentricitas maxima ex parte prosthaphæreses variet, præsertim iuxta
medias elongationes, tamen circa Apogæum et Perigeum intolerabilis
est duarum vel trium partium loci, sub quo hæret Apogæum, error.

Quod lapsum in Cometa anni 77 et quosdam alios in Dialexi emen-
daveris, libenter audio. Id vero quod de culminatione Cometæ cum
30 Aquila in excusationem adducis, mihi non satis facit. Impossibilia enim
non erant ad probandum tentanda neque excusationem ullam meren-
tur; sed emendanda potius et revocanda, partim propter imperitos,
partim propter invidos et malevolos. Scribis te editurum copiosius
scriptum de Nova Stella et Cometis præteritis, ubi intelligo, te etiam
35 mea quædam velle adiungere, a quo tamen, si impressum non est, quan-
tum ad mea attinet, ut supersedeas, te rogatum velim. Ipse enim de-
crevi, quam primum licuerit, quædam enucleatius et de Nova Stella
(ubi pleraque festinanter scripta restitui, multa copiosius in demonstra-
tionum certitudinem adduxi) et de subsequentijs præcipuis duobus
40 Cometis, tum etiam de tertio illo non adeo illustri, qui hoc anno mense
Maio in Septentrione sub Heniochi sidere per 10 dies nobis apparuit,
in lucem emittere observationesque certas in medium adducere et in-
fallibilibus

fallibilibus demonstrationibus rem omnem tum in motu et situ eorum, tum in parallaxibus comprobare. || Nam quod quasdam observationes 20^v hinc habitas in Cometa anni 80 a WITTICHIO acceperis, et inde parallaxes indagare conatus fueris, oleum et operam perdidisti. Tempora enim ex diversis horologijs et iisdem nondum satis correctis annotata 5 erant, nec illam discretionem adhibueras, quænam certiora alijs eßent, et quæ sibi invicem in quolibet horologio corresponderent, multo minus ut per transitus stellarum sive per Meridianum sive per certum Azimuth, prout necessarium erat, et a nobis postea factitatum est, ea corrigeres, adeo ut ob id pluribus minutis ubique fere aberratum sit, ut mirum esse non debeat, quod tantam in parallaxibus constituendis inconvenientiam, ob temporum incertitudinem inveneris. Ego vero etsi tempora omnia aliter correctæ habeam, quam prima fronte præbebant ipsa horologia, tamen in parallaxibus indagandis longe certiori nitor ratione, quam ubi temporis opus sit intervallo. Ibi enim ex minimo 15 peneque insensibili errore maximus et intolerabilis augmentatur. Ideoque alijs quibusdam rationibus, ubi exquisita temporis cognitio non requiritur, inquisivi, tam hunc quam antecedentem Cometam (in tertio enim nondum feci periculum, nec adeo facile erit possibile) pene insensibilem habuisse parallaxin, quemadmodum hæc et alia quædam 20 sufficienter ex certis observationibus demonstrari intelliges, ubi libellus noster de tota hac materia in lucem prodierit, quem spero me per hibernum otium, Deo conatus nostros adjuvante, absoluturum. Velim itaque nihil mearum observationum in publicum edas, priusquam hinc certior factus fueris, quænam sit mea de his sententia, a qua te plurimum abesse et temporibus incertis minimeque correctis inniti video, et mirari satis non possum WITTICHIUM tibi tempora observationum transposita et per transitus stellarum || minime verificata obtulisse, cum 21^r tamen ipsimet præfenti dixerim horologijs non esse fidendum, sed longe accuratiore emendatione opus esse. Quantum ad distantias fixarum 30 indagandas attinet, ego non amplius fidem adhibeo Radio multas ob causas, quas longa foret mora hinc recensere. Sed post discessum WITTICHIJ duo exquisita instrumenta in hunc usum adinveni, quæ semper eandem distantiam in scrupulo præbent, adeo ut nec in defectu nec excessu aberrare possint. Oportet autem in utroque instrumento duos 35 esse, qui observent. Et quamvis utrumque instrumentum ipsa fabricatione longe differat, tamen in quolibet eadem et sibi correspondens exquisite fit observatio. Sic nos per hæc invenimus distantiam polaris ab undecima Cassiopeæ p. 26 m. 25 exquisite (nisi quod aliquando dimidio scrupulo minor apparuit), quam tu 9 minutis maiorem collocas. 40 Sic etiam in alijs discrimen inveni, de quo alio tempore tecum latius conferam. In declinatione Spicæ nullam differentiam inter tuas et meas observationes

5 observationes reperio. Nam et ego multoties h̄c eius altitudinem maxi-
 mam p. 25 m. 10½ præcise observavi, ubi Æquator attollitur p. 34 m. 7,
 adeoque declinatio p. 8 m. 57 plane ut tua, quod errorem quartæ partis
 in æquinoctij præcessionem Copernico hucusque irrepsisse convincit, po-
 10 sita eadem cum ipso latitudine, quam etiam exquisite duarum esse par-
 tium per alia instrumenta deprehendi, ut alibi hæc et plæraque alia
 copiose demonstrabo. Sed interim dum scribo, tempus me alio vocat,
 prohibetque, quantum velim, tecum colloqui. Dabo tamen operam,
 ut alia occasione oblata, copiosius de his atque alijs tecum agam. Vale,
 15 et mihi, cum licuerit, rescribere non intermitte. Verumtamen addam
 hoc unum, quod pæne neglexeram. Hisce diebus Comes quidam Ang-
 † lus primarius Reginæ ad Regem nostrum Legatus, ut ipsum in ordinem
 21 Equitum || Divi GEORGIJ honorifice consuetis ceremonijs reciperet,
 cum perfunctus esset sua apud Regiam Maiestatem legatione, me h̄c
 15 invisit, unâque inter cæteros Comites Medicum Doctorem THOMAM
 MUFETUM secum habuit. Is cum tui inter nos honorifica incidisset
 mentio, petijt ut tibi per occasionem datam suo nomine plurimam sa-
 lutem dicerem tuumque filium, qui in Anglia est, recte habere indica-
 rem. Iterum feliciter vale. Datæ Uranienburgi in Insula Huæna 23.
 20 Septemb. 1582.

[Ex apographo in codice Archivi Regni Daniæ: Arch. priv. Tych. Brah.]

TYCHO BRAHE AD CAROLUM
DANZÆUM.

1r **M**AGNIFICE Domine DANZÆE, Amice summa obser-
 25 vantia colende, reddidit Architectus meus mihi literas
 a te missas, quibus percepi te, licet inter politica negotia
 iam multum temporis apud Cimbros consumseris, non-
 dum tamen Huenensium memoriam oblitterasse, pro qua
 benevola erga nos affectione tibi magnas habeo gratias.
 30 Nos licet absentes tui memoriam indies recolimus, optamusque ut brevi
 incolumis ad nos revertaris. Quod Sycophantæ quidam aulici te vex-
 ent, oportet te magno animo ferre, et finem expectare, quo videbis
 omnia in ipsorum retundi caput. Hoc genus hominum delectatur ali-
 orum afflictione, quam indies astute machinatur, ut sibi tandem per-
 35 niciem (debitam mercedem) vel Deo ultore parent. Sed tute hoc nosti
 melius. Salutem quam ERICUS LANGIUS mihi per te dixit, velim
 ut ipsi referas, quamvis nunc eo felicitatis pervenerit (uti ab architecto
 meo intelligo) ut vix indigeat auspiciore voto. Multiplicationem enim
 10* farinae adinvenisse ferunt ab unitate in ternarium novo Alchymiaë my-
 sterio,

sterio, quo lapidis illius auriferi omnem fermentationem et multiplicationem (quibus tot annis insudatum est) excellentiore invento illudit; quis enim ignorat panis perpetuo sufficientem copiam, quæ ex ista multiplicatione promanat, auro et argento præstantiorem esse, cum his carere possint homines, illo autem nequaquam. Caveat itaque sibi ab Alchymistarum invidia et prospiciat, ne arti struant insidias, fermentumque peregrinum admisceant. || Diu multumque mecum cogitavi, in quem usum panis potius quam auri et argenti augmentationem investigaverit; tandem incidit mihi in mentem Draconis illius Iutici, qui olim bellum civile ipsorum Patriæ movit, feruntque ob penuriam alimentorum in tanta militantium copia bellum illud Troiæ decennium excessisse, quod alias citius finire potuisset magno illorum commodo; veritus itaque ne vetus ille Draco reviviscat vel novus aliquando ex improvise exoriatur, Patriæ suæ hoc utilissimo invento providere voluit. Laudo ipsius prudentiam et Patriæ eius congratulor, quod talem sibi genuerit protectorem et in comæatus penuria provisorem incomparabilem. Is rectissime mihi exequutus videtur Philosophorum mentem, qui nos non nobis sed Patriæ nasci aßeberabant. Ego per occasionem congratulatorium carmen in laudem tanti mysterij ipsi compingam, siquidem Draconis illius memoriam tantæque victoriæ celebrationem amplius referre non liceat, cum in profundum maris tota ipsius recordatio sit submersa. Sed forsitan te a serijs detineo, dum tecum de his diutius iocor. Da operam ut ad nos ante hyemem revertaris, magno enim tui desiderio detinentur, ut multi alij, sic vel ego maxime, qui te tanto temporis locorumque intervallo tuaque exoptatissima conversatione admodum illibenter careo. Deus opti. max. te nobis incolumem quam citissime restituat, tuaque omnia negotia optato successu secundet. Vale. Datæ in ædibus Uraniæ 21. Augusti 1583.

T. T.
TYCHO BRAHE. 30

[Ex

[Ex apographo in codice Archivi Regni Daniæ: Arch. priv. Tych. Brah.]

2^r **CLARISSIMO DOCTISSIMOQUE VIRO**
MAGISTRO ANDRÆ SEVERINI VELLEIO
AMICO SUO PLURIMUM DILECTO.
 5 **SALUTEM.**

10 **B**INAS a te Clarissime M. ANDREA, ex quo e Cymbria
 vestra domum reverfus sum, accepi literas, utrifque ne-
 gotium Typographi illius tractas; respondiſem dudum
 tuæ petitioni, ſi hyemis importunitas non obſtitiret, lite-
 rasque ad te transmittendi prius fuiſet oblata occaſio.
 Scias itaque me illum Hollaticum Typographum, de
 quo ſcribis, non multopere expetere. Quod ſi ſponte huc tranſmigrare
 velit, eius conatus, quantum in me eſt, promovebo. Conduxi autem
 alium iuvenem non uxoratum, qui mihi in impreſoria arte exſequenda
 15 inferviet, et Francofurtum ad Nundinas pecuniam pro ſtylo impreſo-
 rio diverſi generis mihi coëmendo nunc tranſmitto; propriamque offi-
 cinulam hinc inſtruere conabor, quæ quotannis mihi uſui emolumento-
 que erit. Si quid tu poſtmodo prelo deſtinatum abſolveris hucque tranſ-
 miſeris, meis impenſis excudetur, ſi tibi ita viſum fuerit. Eſt autem is
 20 Typographicus ſervus, quem conduxi, admodum bene in arte peritus
 et laborator diligens. Nec ex re mea fuit uxoratum illum cum tota ſua
 familia maiore diſpendio quam compendio ſuſtentare. Si poſt feſtum
 Paſchatis nos denuo hinc inviſeris, veluti diſcedens ultimo te ſingulis
 annis facturum promiſiſti (teſtante idipſum graphica tua parietis noſtræ
 25 inſcriptione REVORTAR ^o _o oculis noſtris quotidie obvia) rem feceris
 mihi longe gratiſſimam, habeo enim quædam, de quibus tecum coram
 agere plurimum exoptarem. Ego enim vix ob negotiorum impenden-
 2^v tium || multitudinem Cymbriam hac inſtante æſtate reviſere potuero.
 Tu itaque, ſi cum coniuge itineris ſocia (modo id poſſibile erit) mihi
 30 adſueris, hoſpes advenies exoptatiſſimus. Tuaque cauſa illud quicquid
 eſt itineris viceverſa ſuſcipiam, ſi quando opus fuerit. Vale et ſaluta
 METTAM tuam eiufque Patrem et Matrem, Magiſtrum IACOBUM
 et amicos omnes ceteros. Iterum feliciter vale. Datæ Uraniburgi die
 35 16. Februarij Anno 1584.

T.
 TYCHO BRAHE
 manu propria.

40 Negotium illud de hiſtoria CHRISTIANI III, cum ad ABSALONEM
 GYLDENSTIERN venero, facile, quaſi nobis id minime factitantibus,
 expediam, tibiſque poſtmodo librum vel eius copiam tranſmittam. Li-
 teras et pixidem ALBERTO FRISIO deſtinatam tradi procura.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]CLARISSIMO D. D. HENRICO BRUCÆO. 81^r

S. P.

HX literis tuis nuper ad me datis, charissime D. D. BRUCÆE, intellexi te recte valere, id quod pergratum cognitu
 fuit. Quod vero studia Mathematica paulatim negligas, non probo. Nec enim tanta tibi est ætas, ut ea iucundissi-
 mam horum tractationem avertere possit, sed quæstuosior est vestra Medicina iuxta vetus dictum: *Dat GALENUS*
opes etc. Et plerumque mortales quo plus senescunt, eo redduntur avariores, ac terrestribus plus proni inhiant, cœlestibus posthabitis. Quod tamen nonnihil ad neglecta hæc studia redire, et PROCLI Hypotheses explicare decreveris, laudo plurimum, velimque mihi exemplar Hypothesium illarum PROCLI mittas. Nondum enim Latinum habere potui, quamvis satis mihi constet, eas, siquidem Ptolemaicis nituntur fundamentis, cœlo minime esse ad amuſim consonas. Nos enim aliquot annorum præcedentium exquisitissimis in motu Solis observationibus deprehendimus, nec Ptolemaicam, nec Copernianam Hypothesin ipsius apparentijs satisfacere, longeque aliam esse Apogei et Eccentricitatis rationem, quam uterque horum artificum præsupposuit: ut brevi, Deo volente, ex quamplurimis ijsdemque minime fallacibus observationibus Astronomiæ cultoribus palam reddemus. Motus enim Solis adeo exacte nobis constat, ut singulis diebus cum serenitas observationem ratam largitur, nostræ calculationi ex proprijs Tabulis in ipso scrupulo ad amuſim correspondeat, differenti tam Alphonſina quam Coperniana ratione sæpenumero quamplurimum, adeo ut hoc anno, Sole æquinoctium vernum ingrediente, defecerit in ipsius motu COPERNICI ratio semisse partis, abundaverit vero Alphonſinorum ratio partis quadrante. Paulo enim propiores nunc sunt Alphonſini vero, quam ipse COPERNICUS, quantum ad Solis motum attinet, quamvis ambo intolerabiliter devient. In motu vero Lunæ verior est exactiorque Hypothesis COPERNICI. Idque tum crebræ observationes Lunaris cursus circa 90 gradum ab ortu, tum parallaxes ipsius diligentius a nobis examinatæ nos sæpenumero docuerunt; ut ut et hæ non parum devient. Desideratur enim aliquid in medijs motibus. Et proportio semidiametrorum Epicycli utriusque ad semidiametrum Concentrici paulo aliter limitanda venit, et forte alia adhuc minus perspecta inæqualitas. COPERNICUS enim rudiori Minerva suas observationes perfecit destitutus magnis, exquisiteque e solido metallo elaboratis instrumentis, qualia nos quamplurima, tum varietate structuræ, tum magnitudinis et elaborationis affabre et perfecte, ingenti sumtu,

sumtu, industriaque aſidua parata habemus, adeo ut neminem etiam
 priſcorum Mathematicorum, utut regijs ſumtibus adiutorum (quate-
 nus ex ſcriptis eorum colligere eſt) unquam ad cœleſtes motus perſcu-
 tandos tanta magnitudine diligentiaque elaborata organa in uſu ha-
 5 buiſſe, ſi hæc aſpiceres, facile nobis concederes. Neoterici vero nec
 noſtra nec ſuperiori ætate neceſſariam in his elaborandis conſtructionis
 formam diligentiamque adhibuerunt, ut ob id mirum non ſit, paulatim
 collabaſcere Aſtrorum ſcientiam, adeo ut ipſius motus nondum exacte
 conſtet, nec anni quantitas rata ſit, ut nihil nunc dicam de ceteris. Ve-
 10 rum in his omnibus alio tempore, Deo volente, tibi alijsque Eruditis
 noſtras obſervationes et his innixas demonſtrationes communicabo,
 inſtrumentorumque, quibus in motu cœleſtium corporum ad amuſſim
 perſcrutando utor, ſtructuram exactamque elaborationem indicabo,
 ut conſtare poſſit, obſervationes a nobis habitas, quibus fundantur de-
 15 monſtrationes, exactas eſſe, nullique fallaciæ obnoxias. Nec enim uni-
 82^r co, ſed pluribus inſtrumentis, iſdemque diverſimode fabre-||factis ean-
 dem veritatis metam attingere ſolemus, modo obſervationi fides rata
 habebitur. Si tibi commodum eſſet hac æſtate nos inviſere, forte hîc ea
 videres, quæ fruſtra remotius quæreres, nec te pœniteret eius itineris,
 20 pergratusque mihi advenires hoſpes, omni officiorum genere excipi-
 endus; tunc coram de quamplurimis colloqui conferreque poſſemus,
 aſpiceresque ea præſens, quæ calamus chartaque non capiunt. Petis,
 ut Inſtrumentum aliquod Hypotheſium Copernicearum tibi mittam,
 quale olim apud SCHRECKENFUXIUM vidi, id quod lubens face-
 25 rem, ſi tale paratum haberem, neque enim unquam animum adieci
 ad eiufmodi organa conficienda, quæ ſaltem inventa aliorum explica-
 rent, cum ex nuda delineatione ea facile percipi poſſint, et adhuc ſub
 iudice lis eſt, an res ita ſe habeat, nec ne. Quapropter omnem potius
 operam impendi in extruendis organis, quibus motus cœleſtes exacte
 30 conſtarent, ut antecęſorum inventa per hæc in trutinam vocari poſſint
 et ad veritatis metas examinari. Quorſum enim opus erat in nondum
 laſis perſpecta re illuſtranda aliquid laboris et temporis impendere,
 cum præfertim hæc alias leviori negotio facile intelligi poſſit? Vidi
 equidem apud SCHRECKENFUXIUM parvulam machinam, qua ſe
 35 Hypotheſes COPERNICI effinxiſſe exiſtimabat. Sed dum rem poſtea
 penitus perpenderem, deprehendi, eam ſtructuram minime menti CO-
 PERNICI ſufficere. Putabat enim is eadem machina, prout invertere-
 tur diverſimode, tam Ptolemaicas quam Copernianas Hypotheſes ex-
 primi poſſe, id quod plane eſt impoſſibile. Nec facile dabitur, omnes
 40 motus Copernianæ inventionis unica machina mechanice exprimere,
 quæ ſibi ipſi omnibus in partibus correfpondeat, præfertim ob incom-
 parabilem Octavæ Sphæræ ad orbem Terræ diſtantiam, utquamvis
 longe

longe cincinnior sit, paucioribusque indigeat circulis COPERNICI spe-
 culatio circa mundi symmetriam || quam Ptolemaica. Et per triplicem 82^v
 illum motum unius Terræ plurima in cœlo apparentia concinne sal-
 vari possunt, quibus plurimi alias excogitati orbis, circuli que vix suffi-
 cerent, dummodo res se re vera ita haberet, et tales ipsi Terræ congru- 5
 erent revolutiones, quod nos in duobus motibus, quos huic attribuit
 COPERNICUS, diversimode se habere, exquisitis observationibus de-
 prehendimus. Motum enim annum in circulo magno circa Solem
 Terræ nequaquam adesse, expertus sum in fine anni elapsi 82 et prin-
 cipio 83 ex parallaxibus Martis tum temporis acronychij, et ob id Terræ 10
 in minori distantia vicini, quam Sol a Terra removetur, idque iuxta
 COPERNICI placita ad $\frac{1}{3}$ quasi partem, unde maiores parallaxes, quam
 Sol ipse inducere debuisset, cum tamen longe minores fuisset, creberri-
 mis exquisitissimisque et sibi invicem correspondentibus observationi- 15
 bus eas prehendimus; ut ob id tota Martis sphaera ulterius removea-
 tur a nobis, quam ipse Sol. Quapropter tollitur illa Hypothesis in totum, †
 qua COPERNICUS Solis motum et Epicyclos omnes reliquorum Pla-
 netarum ex Terræ annuo circuitu ingeniose quidem et satis concinne
 ex ARISTARCHI Samij fundamentis in lucem productis excusare ni-
 titur. Alterum vero declinationis motum cum suis librationibus, per 20
 quem æquinoctiorum inæqualem anticipationem et obliquitatis Eclip-
 ticæ mutationem excusat Copernicus, neque ipsi Terræ adesse, diversa,
 longeque celerior, æquinoctiorum mutatio, quam tantillo etiam tem-
 pore admittit COPERNICI ratio, nos certiores reddet, et anni quanti-
 tas a REGIOMONTANI observationibus huc usque Copernianæ rati- 25
 oni nequaquam consentiens. Ut taceam obliquationem Signiferi eti-
 am nunc esse trinis scrupulis maiorem quam COPERNICUS et ante-
 cessores nostri superiori ætate annotârunt. Causam erroris ex Opticis ||
 fundamentis alibi declarabo. Et de his omnibus alijsque quamplurimis 83^r
 ad artem ipsam restituendam, motusque cœlestes ad amussim in nume- 30
 ros revocandos pleniorum commemorationem, Deo adjuvante, insti-
 tuam. An vero tertius ille motus, quo quotidiana revolutio salvatur,
 Terræ et vicinis elementis insit, non facile quis dixerit: Cum eadem
 ratione in hac atque in primo mobili apparentiæ tantæ concitationis
 excusari possint, et minori quidem circuitu, ideoque commodiore com- 35
 pendio omnium sphaerarum secundi mobilis repentina ab ortu in oc-
 casum restitutio salvari, prout etiam Pythagoreis et Platonicis placuisse
 video. Verisimile tamen est, Terræ, tamquam gravissimo et densissimo
 opacoque corpori nequaquam hunc celerrimum inesse motum, sed po-
 tius ipsi cœlo, cuius forma et materiæ subtilitas constantiaque motui 40
 perpetuo et quamvis celerrimo aptior est. Frustra itaque expetis, cha-
 rissime BRUCÆE, eorum in organo ob oculos planiorem repræsentationem.

tionem, quorum in ipso cœlo realis non existit forma. Sed tantum ingeniose ad salvandas aliqua ratione motuum apparentias a COPERNICO excogitatae sunt. Si tamen Studiosos ipsius inventis imbuere voles, id per delineationem planam, quantum quidem opus est, facile
 5 perfeceris.

Sed est aliud, quod mea plurimum interest, de quo tecum agam. Conscripsi iamdudum quaedam de trium Cometarum intra proximum septennium visorum, et de Novæ Stellæ Phænomenis, quibus motus omnes distantiasque et cetera, quæ in considerationem veniunt, ex certis
 10 observationibus demonstro, et plurima alia tum ad hanc contemplationem tum ad totam artem facientia in medium profero, eaque tandem tum amicorum hîc in patria, tum plurimorum in Germania Angliaque sollicitationibus persuasus in lucem edere constitui. Cum autem ob luem Epidemicam, multo iam tempore grauantem, non tutum ||
 83^v fuerit, Hafniæ apud Typographos nostrates quippiam eiusmodi expedire et nunc alijs quibusdam occupentur impressionibus, ut mature editionem hanc per eos absolvere non liceat, decrevi itaque ipsemet Typographiam quandam, quatenus proprijs meis lucubrationibus excudendis sufficiat, hîc Uraniburgi constituere, ut tam hæc, quam alia,
 20 quæ Deo volente in posterum absolvere conabor, Astronomiæque cultoribus communicare, hîc penes meipsum Typis nostris mandari possint, eoque pacto figuræ demonstrationum numerique et characteres, quibus, uti scis, in hac materia opus est, correctius certiusque adornari, et omnia a meipso ut emendate prodeant cognosci; siquidem pauci reperiuntur,
 25 qui in his studijs exercitentur, et errores incidentes inter imprimendum rite discernere emendareque possint. Conduxi itaque hunc Typographicum servum, IOACHIMUM nomine, ut mihi hoc in negotio exsequendo inserviat, ablegavique illum nunc Witebergam, ut illinc mihi præelos, omniaque necessaria, quæ hîc haberi nequeunt,
 30 comparet, cumque ipsi soli, nec mihi satis noto non adeo tutum sit pecuniam concedere, ad Scribam Arcis Witebergensis, cui nomen est VALENTINUS (cuius vitricus filius Regis nostri instituit, quique olim Witebergæ familiaris mihi est) 50 Ioachimicos transcripsi, ut is illic exponat pro Typis alijsque ad opus pertinentibus, prout hic noster necessarium esse significaverit. Mitto itaque, charissime BRUCÆE, tibi
 35 50 illos Ioachimicos, quos velim aurigæ Witebergensi, quam primum ad vos venerit, tradas, ut is dicto Arcis Scribæ VALENTINO eos unâ cum literis meo nomine perferat. Debet autem hic meus Typographus unâ Witebergam ire, vel potius præcedere, si auriga illic non adfuerit,
 40 illicque tam diu commorari, donec omnia necessaria ad Typographiam instituendam parata, huc per aurigam eundem abducere possit; si vero quid interea ad te literarum dederit, exigente forte id ipsum rei exsequendæ

quendæ conditione, || rogo, ut confestim Hafniam ad Doctorem IO- 84^r
HANNEM FRANCISCUM transmittas, ut inde absque omni mora
eas habere possim. Addidi etiam præter illos 50 Witebergam mittendos,
duos Thaleros, partim ut aurigæ pro sua opera debitam mercedem
hinc numerare possis, partim ut pro superfluo libellos quosdam Ma- 5
thematicos mihi compares, quales nosti me expetere, ut Astronomica
MÆSTLINI, si quæ postea ad vos pervenere. Desidero etiam scriptum
illud Germanicum MÆSTLINI, quod significasti ipsum edidisse contra
restitutionem Calendarij Gregorianam. Cupio enim illud videre, si †
forte ipsius rationes in anni metis constituendis inde perspicere licu- 10
erit. Non usque adeo mihi displicet illa temporis reformatio a GRE-
GORIO Pontifice noviter instituta: quamvis plurimi plus odio Ponti-
ficum quam veritatis amore huic contradicunt. Qua in re affectibus
veritatis lumen offuscantibus nimium indulgent. Certum est scrupula
illa, quæ ad 6 horarum completionem deficiunt, super integros dies 15
anni longo jam tempore Solstitia æquinoctiaque per plurimos dies
anticipasse, ut non coincidant dies festi amplius cum constitutionibus
primitivæ Ecclesiæ. Quam si rem penitus perspiciamus in Christiana
Republica, nulla revera fit dierum differentia. Neque rerum externa-
rum usus necessarius, ubi divinitus non mandantur. Vult enim vulgus 20
contineri in officio, ordine et distributione temporum atque ceremo-
nijs. Præstabat itaque vero propius in his accedere et cum veterum
constitutionibus potius concordare, quam longius inde deviare, quam-
vis hac in ipsa restitutione Gregoriana non habeatur ratio exactæ an-
nuæ quantitatis. Nam et hæc vulgaribus Astronomicis adhuc penitus 25
incognita est. Rogo itaque ut omnium eorum scripta in Germania, qui
aliquid hoc in negotio publicârunt, sive pro sive contra, || mihi trans- 84^v
mittas, ut quomodo invicem et cum veritate consentiant, cognoscere
possim. Libellum etiam Sphæricum MÆSTLINI mihi mittas, et SCA-
LIGERUM de emendatione temporum, Gratiopolitanum etiam de †30
Triangulis, operaque Abbatis Meßanensis Siculi. Nulla enim eorum
habeo. Et oro, ut mihi quam primum hæc et quæcunque alia, quibus
scis me delectari, illic adipisci poteris, quancunque constent, com-
pares, Hafniamque ad D. IOHANNEM FRANCISCUM mittas; quic-
quid exposueris, statim remittam, tibi que quacunque in re usus postula- 35
verit, vicissim gratificari non intermittam. Sed video chartam amplius
vix sufficere, meque, dum tecum avidius loquor, epistolæ metas cur-
renti calamo transcendere. Quare nunc illi frenum injiciam: teque
Deo Opt. Max. commendo. Vale et saluta meo nomine clarissimum
virum D. DAVIDEM CHYTREUM et D. LEVINUM BATTUM Doc- 40
toremque PETRUM MENIUM, ceterosque amicos. De toto negotio
mihi rescribe.

T. TYCHO BRAHE.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

75^v PRISCÆ AC VERÆ NOBILITATIS INSIG-
 NISQUE ERUDITIONIS AC VIRTUTIS VIRO DN. TYCHONI
 BRAHE OTTONIDI, DOMINO INSULÆ HUENÆ, DN.
 5 ET AMICO SUO PLURIMUM OBSERVANDO.

S.

10 LITERÆ tuæ, generose Dn. TYCHO, mihi duabus de
 causis fuerunt gratissimæ, cum quod familiaritatem in-
 ter nos hîc Augustæ conflatam, literarum beneficio ful-
 15 cire non dedignatus es, tum quod scirem, eum qui dice-
 batur obijße anno 82, adhuc in vivis esse et hac aura inter
 superstites felicissime frui. Qua felicitate ut quam diu-
 tißime vel propter Rempubl. literariam ad artes Mathematicas restau-
 randas temporum iniuria collapsas, fruaris, Deum Opt. Max. toto pec-
 20 tore oro. || Porro ad petitionem tuam quod attinet de emendis libris,
 feci quod potui. Inprimis autem mihi curæ fuit SCALIGERI de emen-
 datione temporum, qui in fine appendicem habet complectentem iudi-
 cium, quo Gregorianum seu Lilianum, ut ipse vocat, Calendarium in
 25 universoni improbat, uti videbis. Huic adiunxi aliorum in Germania
 editorum scripta quotquot habere potui, quæ in unum volumen sunt
 † coniecta et Heidelbergæ edita post. Edidit et IACOBUS HEERBRAN-
 DUS Theologus Tubingensis Theses contra Calendarium, quibus no-
 strorum Theologorum sententiam de non recipiendo Calendario com-
 probavit, sed a Senatu sunt prohibitæ et explosæ, ut sic loquar. Superi-
 30 oribus scriptis adiunxi HAGECIJ Responßionem ad HANNIBALEM
 † et GRAMINÆUM de Stella Nova, quæ ante triennium per me ad te
 non missa esse recordor. Proinde tibi non ingrata futura auguror. Lib-
 rum de Triangulis, quem inprimis desiderare videris, venalem non
 reperi. Precium singulorum, quorum undecim in peculiari scheda his
 35 literis inclusa notatum invenies, pro quibus affinis meus mihi, ut vo-
 luisti, satisfecit. WERNERI libros cum de motu octavæ Sphæræ, tum
 de Observationibus stellarum fixarum, si aliquando in vetere quadam
 Bibliotheca invenero, faciam, ut me tui non immemorem fuisse intel-
 ligas. Reperi et alios libros Astronomicos in Catalogis WILLERIANIS,
 40 partim de Horologijs, partim de Astrologia, h. e. illa divinatrice arte
 tractantes, qui etsi plerique in promptu non erant, et a tuis studijs mihi
 quodammodo alieni videantur esse, singulorum tamen titulos config-
 nare volui, precio plerisque adiecto. Si igitur ex his quidam tibi arri-
 dent, tuum erit semestri spaciurn vel circiter ante me certiozem facere,
 ut si WILLERUS eius generis libros in promptu non habeat, eos tamen
 interea temporis huc transferendos curare possit. Qua in parte tibi meum
 11* studium

studium et operam polliceor. Doctoris AMBROSIJ libri ante triennium WELSERO mortuo ab hæredibus sunt distracti et venditi. ||

Novarum rerum fere nihil habeo, nisi quod inter Senatores civitatis nostræ propter Calendarium Gregorianum magna animorum distractio fuerit. Maior enim pars non tam Pontificij quam nostri contenderunt, Calendarium propter vicinos Bavaros et Episcopum Augustanum recipiendum esse tanquam politicam causam, ut correspondentia cum vicinis in commercijs, iudicijs et contractibus servari possit. Pauci ex nostris, tres præsertim Ædiles Curules abentes Theologorum nomine, Calendarium non esse mere politicum negotium, sed etiam Theologicum, eo quod a Pontifice sit ortum et sub pœna excommunicationis recipiendum mandetur, minime igitur nostris Civibus et Ecclesijs obtudendum esse, provocantes ad Cameram Imperialem mense Martio 1583. Tandem mense Maio An. 84 est lata sententia contra Ædiles et adhærentes, quapropter die 18. publicatur sententia, et iisdem 4 Domini iubentur domi suæ se continere, donec aliud quid de illis statuatur. Die 25. Maij, circa meridiem Præfectus Urbis, *der Stadtvogt*, iussu Senatus Doctorem MYLIUM Augustanum, nostrum primarium Theologum ex urbe in pilento educere conatur. Sed quid fit? Populus hoc audito accurrit et aurigam, quo minus progrediatur, strictis gladijs adoritur, MYLIUMQUE e pilento vi extractum in ædibus Pistoris prope portam Geggingensem habitantis abscondit, neglectis militibus custodiam in porta agentibus. Mox confluunt Cives armati vociferantes: nostrum Theologum cupimus. Dum hæc aguntur, Senatus ceteros Theologos in Curiam convocat, tractaturus cum illis de Calendario recipiendo; quod tum constanter denegârunt. Altero die post eliguntur ex singulis ordinibus, Patricio, Mercatorio et Plebeio 6 viri, qui de pace et tumultu sedando cogitent. || Mox ultimo Maij advolant legati cum Wirtenbergici, tum Ulmenfes, qui litem ita composuerunt, ut ex scripto vel publicatione in fasciculum tuum coniecta videre est. Non dubito, quin diversorum diversa sint futura iudicia de Theologis nostris. Sed non solum Legati, Iurisconfulti etc. verum etiam Tubingenses ipsi recipiendi Calendarij authores fuerunt, respicientes præsens periculum, et desertionem Ecclesiæ, salvo verbo et libertate Ecclesiæ retenta. Sed de statu huius urbis nostræ fortasse prolixius, quam par est. Id saltem a te, si non nimis audax viderer, expeterem, ut tuo nos iudicio de hoc Calendario neoterico informares ac firmares, an videlicet id priori præstet ac cœlo rectius congruat, nec ne. Id enim te unicum efficere posse, utpote qui luminarium motibus sedulo invigiles, persuasum habemus. Et sunt vota non nostra saltem, sed plurium. Quod superest, mi TYCHO, Deum Opt. Max. precor, ut tibi largiatur et vires animi et corporis, qui organa et opera in gratiam Matheoseos studiosis inchoata absolvere, feliciterque ad

ad finem perducere queas, quo sane nihil neque cognitu iucundius neque gratius accidere poterit. Vale feliciter. Datæ Augustæ Rheticæ † vulgo Vindellicorum postridie Pentecostes CIO IO LXXXIV.

IOHAN. MAIOR.

5 [Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

HENRICUS BRUCÆUS AD TYCHONEM BRAHE.

85^r UM tuus Typographus, Nobilissime Charissimeque TY-
10 CHO, Rostochium venit, abfui, domum vero rediens,
litteris tuis lectis pecuniam in scattula obsignatam aurigæ
Witebergenſi triduo post tradidi, nolui enim resignare.
Nihil itaque pecuniæ reservatum, qua auriga satiffieret,
15 reliquorumque Planetarum emendatione, quæ præ manibus habes,
expecto ut in lucem prodeant. Ego certe in omnibus Eclipsibus crassis
noſtris obſervationibus videor animadvertiſſe, calculum PURBACHIJ
propius acceſſiſſe ad tempus apparens, quam COPERNICI. Ad ſingula
autem momenta motus Solis reſpondere ex tuis obſervationibus de-
20 ductos, gaudeo. Idem ſi in ceteris præſtiteris, bene de omnibus mere-
beris, et æternam laudem apud poſteros confequeris. Et ego ita ſentio,
tam multa, quæ de anni inæqualitate referuntur, ex imperfectis vel
falsis obſervationibus nata eſſe; motum enim illum cœleſtem iſdem
perpetuo metis includi, et tam operoſis hypotheſibus COPERNICI in
25 motu Terræ aſtruendo non fuiſſe opus, quas falſas eſſe dubium non
eſt, et forte non ſatiffaciunt etiam apparentijs evidentibus. Ob id deſi-
derabam organum, quod mihi ob oculos obijceret totam illam CO-
PERNICI imaginationem, quam ego, ut verum fatear, ex ſimplici illa
delineatione nunquam plene aſequi potui. Et quamvis tecum ſentiam,
30 non tam in ijs organoſis laborandum, quæ alterius phantasia oculis
obijciant, quam quæ motus cœleſtes nobis aperiant: eſt tamen hominis
eruditi, quique aliorum inventa velit explicare, hæc intelligere, et quan-
tum fieri poteſt, oculis obijcere. Imo optandum eſt, poſſe ſine ullis
hypotheſibus motus cœleſtes tradi. Quod ut forte fieri queat, apparen-
tius tamen ſatiffieri nunquam poterit. Hypotypoſes PROCLI ob noſtri
85^v Typographi negligentiam non excuduntur. Extant autem, || magnæ
conſtructioni CL. PTOLEMÆI adiunctæ, verum ita corrupte editæ,
ut autorem ſuum non agnoſcant. Editæ ſunt alibi opera GEORGIJ
† VALLÆ Placentini, ijs credo ab eodem autore tralatas Hypotypoſes
eſſe adiectas. Quod ſi hoc opus VALLÆ habeas, velim ad me mitti,
quo

quo tantum percurram hanc Hypotyposium translationem, remissurus quam primum. Mitto IOSEPHUM SCALIGERUM de emendatione temporum et MÆSTLINI de emendatione Calendarij. MAUROLY-
CUM hoc tempore, ut neque Gratiopolitanum consequi potui. Si quid
in posterum nanciscar, ad te mittam. Quod si velis prius tibi precia per-
scribi, id quoque facturum sum. Hic tuus servus dum aliquot diebus hęc
navem, quæ solvat in Daniam, expectat, consumsit solidos 32. Et typos
nescio quos maioris notæ emit, de quibus mecum actum ut precium
penderem. Verum cum huius rei nulla in tuis literis facta sit mentio,
et ignorem, utrum hoc tuo iussu factum sit, nihil a me persolutum. Ex
ipso plene omnia de typis intelliges. Bene vale. Rostochij 12. Iunij Anno
Domini 1584.

HENRICUS BRUCÆUS.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

TYCHO BRAHE AD IOHANNEM
MAIOREM.

QUAS ad me ultimo dedisti literas, eruditissime Domine
IOHANNES MAIOR, recte accepi et de libris procura-
tis gratias habeo. WELLERIANOS hac vice non cupio.
De Calendario Gregoriano quod tanta fuerit apud vos
animorum concertatio, ut ferme ad arma res devenerit,
miror, et meo sane iudicio non decuißet eos, qui Theo-
logiam apud vos profitentur, occasionem sic dare his turbis et populum
contra Magistratum legitimum commovere, in re, uti opinor, adiaphora
et religioni, quam illi tuentur, nihil officiente. Sed hac tamen salva,
quatenus divino verbo fundatur, manente, nonne prioris et diu usitati
Calendarij Nicenum Concilium secuti Romani Pontifices autores et
conservatores fuere, et aliorum dierum festorum, quibus ij, qui se Euan-
gelium nuncupant, etiamnum utuntur? Cur igitur Pontifici Romano
non liceret, præsertim approbante id Imperatoria Maiestate, idem Ca-
lendarium, quatenus mancum et insufficiens longo ævi tractu redditum
est, emendare et in melius, quoad fieri potuit, restituere? Certe viden-
tur hi, qui tam contentiose illi obstrepunt, non zelo secundum scientiam
id agere, sed potius affectibus indulgere et philautia laborare, atque
odio Pontificis saltem id facere. Si ante LUTHERI tempora tali modo
fuißet renovatum Calendarium, quando per excellentem Germano-
rum Mathematicum, IOHANNEM REGIOMONTANUM, Pontifex,
qui tum Romæ præfuit, id fieri satagebat, certe LUTHERUS huic emen-
dationi non invite acquievißet, cum nihil contineret ipsius doctrinæ
contrarium. Et cur non successores eius eo, quod nunc redintegratum
est,

est, contenti sunt? Videant, ne sic dent occasionem ijs, qui veterem doctrinam se profiteri aiunt, obijciendi, quod nimio contradictionis studio occæcati quidvis impugnent, sive id speciem aliquam dubitationis mereatur, sive non, atque ideo eos in cæteris || quoque minus considerate
 78^r agere præsumatur. Et siquidem de hoc Calendario renovato meam exquiris sententiam, dicam tibi id, quod et alijs eadem sciscitantibus respondi.

Calendarium hoc Gregorianum noviter reformatum prævalet veteri et prius usitato, et recte factum est a Pontifice opera LILIJ Mathematici,
 10 ut 10 dies in [eo] omiſsi sint. Totidem enim defectus anni cœlestis et æquinoctialis a Iuliano, qui inde a Concilio Niceno direxit, quam proxime requirit. Et alia etiam quædam non inconvenienter in nupero Calendario emendata sunt. Licet vero aliqua in his adhuc castigatius in eo proponi possint, si cœlitus deducti Luminarium motus in
 15 filium adhiberentur, tamen cum hoc non facile detur in tanta exactissimarum observationum penuria, et Ecclesiæ ac Politicæ usus summam in his præcisionem, quam ipsi etiam Astronomi vix assequuntur, non exigat, nec etiam magnopere opus habeat, acquiescendum utique erit huic Pontificis Romani, cuius etiamnum maxima est in terris auctoritas,
 20 consultæ et laudabili provisioni in Calendarij diu frustra que desiderata reformatione, nec temere quid in contrarium movendum cum periculo pacis publicæ.

Habes breviter, quid ego sentiam, et forte mecum viri cordati non pauci. Quid vero penitius in hac renovatione præstari possit, dicere
 25 non audeo, antequam de exacto motu ☉ et ☾ novis illis et maximis, quæ adorno, organis certius quid expertus fuero. Nam cœlo inconsulto de ijs, quæ inde profluunt, censuram proferre velle temerarium et insulsum esse iudico. Laudo itaque Ampliſſ. vestræ Reipub. decisionem consultam, quod Calendarium hoc Gregorianum pacis publicæ
 30 causa et ob vicinarum regionum consuetudinem atque cum ijs commercia susceperit, utut reclamitante incerto vulgo, quod semper studia in contraria scinditur. Atque de his hoc tempore satis, de tuis per occasionem, si res ita postulârit, alias plura in medium proferam. Vale. Dabantur ex æde nostra Knudstrupiana 15. die Iulij stylo veteri, nobis
 35 adhuc usitato, Anno 1584.

T.

TYCHO DE BRAHE.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]HENRICUS BRUCÆUS AD TYCHONEM
BRAHE.

S. P.

85^v

SCRIPSI per eundem, qui tuas literas ad me pertulit, Bibliopolam Francofurto ad nos redeuntem nihil eorum librorum, quorum in literis meministi, attulisse, daturum autem me operam, ut vel Lipsia aut Witeberga, quos nancisci potero, adferendos curem. Gnomoticam CLAVIJ, quam æstimat Ioachimicis prope 5, RANZOVIO vendidit. Laborabo, ut studium et diligentiam nostram in hisce libris conqui-
rendis agnoscas. Intellego autem, duo illa volumina iunctim venire Ioachimicis 16. Typographum nostrum MYLIANDRUM typorum nomine conveni; is respondet, ante D. Antonij festum non posse hisce typis carere, tum, si voles, velle aliquot libras vendere; arbitratur autem, || libras 10 non sufficere ad unam columnam sive paginam excudendam. Æstimat singulas libras dimidio Thaleri. Quid fieri velis, indicabis, antequam mare claudatur. VITUS ille, cuius meministi, mihi adfuit et respondit, velle fundere typos, quorum in tuis literis ad eum datis mentionem fecisti. Quærenti mihi de precio respondit, unâ cum quadratis Ioachimicis prope 30 requiri.

In Eclipsi Lunæ 7. Novembris observata nostræ observationes non plane cum tuis conveniunt. Initium non fuit observatum. Porro ubi tota obscurari visa est, deprehensa est Procyonis altitudo partium 26. Cum primum ex umbra inciperet emergere, altitudo eiusdem stellæ partium erat 37. Ubi tota ex umbra emergere visa est, erat 41. Ex quibus tempora si deducantur, principium Eclipsis incidet in horam 11 6' 32", principium vero totius occultationis in h. 12 11' 44", medium [totius obscurationis in h. 1 1' 48", finis] totius obscurationis in h. 1 51' 52". Tota ex umbra emerfit h. 2 55' 4". Ex quibus colligo MÆSTLINUM sesquihora ab hac observatione differre, ipsum vero COPERNICUM scrupulis solum sex, PURBACHIUM vero 30'. Si quid tamen ex superioribus observationibus potui colligere, propius a PURBACHIO fuit accessum in aliquot prioribus Eclipsibus. Et credo, me superiorem aliquam Eclipsin observasse, in qua proxime visus est MÆSTLINUS accedere. Verum, mi TYCHO, hæc res eget, ut ego iudico, longe ante actorum temporum et observationum artificum excellentium collatione, et homine ingenij sagacis, qui queat aliorum inventis aliquid addere. Ego in PROCLO ad Solis usque motum progressus sum, in cuius consideratione, ut aliorum siderum, cum studium tuum et diligentia perspecta mihi sint, velim æquinocetiorum solstitiorumque tempora ex te intelligere.

gere. Tua enim industria cum habeas instrumenta exquisitè elaborata et utendi ratio optime tibi constet, non dubito, tibi dies et horarum momenta, in quæ incidunt, constare. Bene vale, carissime TYCHO, et me mutuo amore prosequere. Rostochij 10. Decemb. 1584.

5† [E codice Vindobonensi lat. 9737f]

5^v **GENEROSO ET MAGNIFICO VIRO D. HEN-**
RICO RANZOVIO, REGIÆ MAIESTATIS DANIÆ IN HOL-
SATIA ET SLESVICIA VICARIO ET CONSILIARIO
PRUDENTISSIMO, PRÆFACTO ARCIS SEGE-
 10 **BERGÆ, ET DOMINO IN BREDEN-**
BERGA AMICO SUO
OBSERVANDO.

4^r

S.

15

NOBILISSIME et Eruditissime Domine HENRICERAN-
 ZOWI, fuit hisce diebus apud me filius tuus GERAR-
 DUS RANZOW, Præses arcis Kroneburgensis, Amicus
 meus singularis et vicinus exoptatissimus; cumque is præ
 ceteris nostri ævi Nobilibus Iuvenibus non saltem rerum
 20 Mundanarum multiplici et late quæsita Experientia, sed
 etiam Ingenio et Iudicio præeminenti valeat, Moribusque insuper ad-
 modum laudatis præditus sit, ipsius conversatione plurimum afficiebar
 eique tum varias observandis sideribus a me ingenti labore et sumtu
 constructas Machinas, tum etiam Pyronomici exercitij diversa Artificia
 lubens ostendi; inter alia vero cum in Typographiam meam, quam hac
 25 æstate præterita parari curavi, illum deducerem, ut Typos et rationem
 nostram imprimendarum chartarum perspiceret, conquestus sum illi,
 papyrum impressoriam mihi pro absolutis laboribus edendis deficere,
 et hyemem obstaculo esse, quominus eam nunc satis opportune nan-
 † cisci queam; adeo ut ne pro quodam exiguo huius inchoati anni Ca-
 30 lendario Astrologico imprimendo mihi charta suppetat, vel alicubi iusto
 pretio hîc in Dania venalis existat; nedum ut alijs maioribus a me con-
 fectis Operibus, quæ maximam papyri copiam postulant, sufficiens ac-
 quiratur. Subiunxit itaque ille, te Patrem ipsius molendinam habere
 papyraceam nec dubitare, si negocium hoc tibi constaret, quin lubenter
 35 pro Calendario isto excudendo mihi sufficientem Papyrum conceßurus
 sis, suaque sponte (ut est Ingenio bonis conatibus admodum faventi)
 obtulit, se tibi hoc nomine scripturum, quod et statim hîc præfens præ-
 4^v stitit; literasque tibi || transmittendas tradidit, quas nunc per proprium
 nuntium, unum ex meis familiaribus, IOHANNEM BERNSSÖN no-
 mine

mine (cui ut fidem habeas velim) perferendas curo, ut eo certius ad tuam Generositatem mature perveniant, negociumque hoc eo rectius perficiatur; rogoque peramanter ut, si in Officina tua Papyracea reperiatur impreßoria Papyrus meis votis conveniens, mihi de ea 20 vel 25 *Riß*, ut vocant, concedere velis. Precium solitum tuæ Officinæ præfecto, quam primum de eo certior factus fuero, lubens transmittam. 5
 Continebit Calendarium illud, ubi impreßum fuerit, circiter 6 quaterniones, ut ob id 25 *Rißij* pro 2000 Exemplaribus imprimendis requirantur. Pro reliquis vero maioribus a me absolutis Astronomicis Operibus quam primum, Deo volente, in lucem edendis, multo copiosiore, 10
 quæ requiritur, papyrum in hoc ipso Freto Helsingoræ facile habiturus sum, cum vernum tempus navigationem consuetam reduxerit. Spero autem tuam Magnificentiam meis desiderijs hac in parte, quantum in te est, interea non defuturam, et dabo operam, ut hoc Officij genus in me non frustra collocatum experiare. Mittam vero brevi literas impreßas tibi alijsque Nobilibus et eruditis Amicis inscriptas, quamprimum omnes absolutæ fuerint, ut Typos nostros videas, sique illi placuerint, et quid habeas, quod in lucem edere ex Astrologicis rebus decreveris, lubenter ut in mea Officina excudatur, permittam, saltem ut ipse requisitam Papyrum addas. Et si quacunq; alia in re tuæ Generositati unquam aliquid per me quod gratum sit præstari queat, efficiam 20
 ut me facilem et promptißimum || habeas. Vale cum charißima coniuge totaque domo, vir Amplißime pariter et Eruditißime, meque tui studioßimum redamare non graveris. Datæ Uraniburgi in Insula porthmi Danici Huena die 8. Ianuarij Anno 1585. 25

Tuæ generositati addictiß.
 TYCHO BRAHE,
 manu propria.

Si catalogum Astrologicorum tuorum librorum ex amplißima tua Bibliotheca descriptum mihi transmittere non displicuerit, rem feceris longe gratißimam. 30

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

106r† **CLARISSIMO NOBILISSIMOQUE VIRO**
D. TYCHONI BRAHE, MATHEMATICO EXIMIO,
DOMINO ET AMICO PLURIMUM
COLENDO.
 5 **S. D.**

10 **M**ITTO tibi Chartam et Typos, quos Witeberga accepi. Papyri singulas Rifas æstimat solidis 30. Hisce vasis inclufam ad me miserunt, si quid damni acceperit, non est, quod me culpes. Reliquos Typos DAVID auriga se allaturum, ubi fusi fuerint, promisit. Polcit in pondo 100 Ioachimium unum. In uniuersum pro pecunia transmissa typorum fusori et typis huc tranfvehendis exigit 4 Thaleros. Quid in-
 15 super fieri velis significabis.

[HENRICUS BRUCÆUS.]

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

HENRICUS BRUCÆUS AD TYCHONEM
BRAHE.

86v **L**ITERAS tuas, amantiſſime TYCHO, quibus Calendarij
 20 a tuo domestico Studioſo edendi mentionem feciſti, accepi et iam Typos fuſos a VITO miſeram unâ cum libris illius Florentini, adiectis ſchedulis duabis, una VITI, altera aurigæ Witebergenſis, quibus de precio tibi conſtabit. Miratus autem ſum, te potioribus intentum per-
 25 mittere, ut talia in tua Typographia edantur, quæ trita ſunt et vulgaria, in quibus ſi quis aëris mutationes prædicendas ſuſcipiat, pæne ridiculum ſeſe toti mundo exponit. Et tot a vero aberrantes prædictiones effecerunt, ut nugarum mendaciorumque eiufcemodi libri habeantur. Nec credo fuiſſe quemquam, qui huius hyemis leuitatem et ficcitatem
 30 prædixerit, cuius conſtitutio prope verna habenda eſt, ſi frigoris imbecillitatem ſpectes. Et quam ridiculum ſeſe præbuit quidam Aſtrogaster, qui in ſuo Calendario Martio magna frigora et nives minatur, adeo fiſus ſuis prædictionibus, ut ſi eventus falleret, iam artem nullam crederet. Et ego arbitror, veris et irrefutabilibus rationibus poſſe de-
 35 monſtrari, incertam plane eſſe hanc de aëris mutationibus prædictionem, præter anni tempora, quæ ut plurimum ſuas conſtitutiones ſeruant. Sed tu forte, mi TYCHO, alias rationes habes, cur hæc a tuis Diſcipulis fieri permittas, etiamſi tu ipſe non multum tribuas eiufcemodi prædictionibus, quarum difficultatem, immo pæne impoſſibilitatem

tatem ipfemet fatis noſti, quod et in familiari noſtro colloquio a te audiviſſe recordor, cum alias etiam Aſtologica vaticinia, uti multi alias ſolent, non pluriſ facias, quam par eſt. Credo itaque, te ſic indulgere tuis || Diſcipulis, qui prognosticis annuis, more recepto, conficiendis 87r
delectantur, ut habeant, quo graviora ſtudia leniant, fortaiſ etiam ali- 5
quid præter communem formam a te hauſerunt. Si ſic eſt, prodeat Ca-
lendarium illud in publicum, et diſcamus inde experiamurque, quæ
prius nos latuerunt. Scio enim te nil vulgare et tritum moliri, neque
levia tuis concedere. Plura non poſſum, urgente nuncio. Bene vale, et
ut hoc in genere nobis ſis Apollo, opto. Datæ in Hoſſatia ipſo die Pal- 10
marum 1585.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

TYCHONI BRAHE NOBILI DANO, MATHE- 87r
MATICO CLARISSIMO, AMICO PERCHARO
HENRICUS BRUCÆUS. 15

S. P.

HARISSIME TYCHO, pecuniam qua VITO Typorum
fuſori et mihi ſatiſſeret, accepi. De Calendario per tuo-
rum aliquem edendo utrum ſententiam mutâriſ, neſcio;
in tanta tamen iudiciorum incertitudine malim nihil tale 20
edi, ne artis vanitas confirmetur. Quod ſi quid certi ſub-
eſſe iudicas, age, prodeat ille tuus in lucem, et declaret,
ſe vel a te vel aliunde plus didiciſſe quam alij. Quanquam ego ab om-
nibus et laboratum eſſe hætenus fruſtra et in poſterum laboratum iri
exiſtitem, rationibus meo iudicio, quæ refelli nequeant, id ipſum 25
demonſtrantibus. Cedam tamen, ſi videro, me a quoquam ipſiſ hæc præ-
dictionibus vinci, nec quæram contra experientiam rationes. De Aſtro-
logi iſtius operibus facile arbitrabar, te ita ſenſurum, cum aliquot pa-
ginas inſpexiſſem. Sic magnis voluminibus sæpe et claris titulis impo-
nitur mundo. Nihil hæc nundiniſ prodijt Mathematicum, nec noſtri 30
Bibliopolæ quicquam attulerunt venale. Literas ſi quas Pragam mitti
ad HAGECIUM veliſ, dabo operam ut deferantur. Legi tuos verſus,
qui in || PTOLEMÆUM et COPERNICUM ſcripti ſunt, et inprimis 87v
mihi placuere. Præter enim carminiſ venuſtatem multa ſunt eleganter †
inventæ et erudite tradita. Vide, ut tuos Cometas brevi habeamus, cum 35
iam ſiſ inſtructus Typiſ. Quod ſi plura a VITO deſideres, offert ſuam
operam. In me quoque nec voluntatem nec ſtadium deſuiſſe agnoſces.
Tractatus noſter de Crepuſculiſ eſt in fine libri ſecundi de motu primo;
eum ſi legas, non dubito placiturum. Bene vale Nobiliſſime amantiſſime
TYCHO. Roſtochij pridie Iohanniſ An. Domini 1585. 40

[E codice

† [E codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁵]

4^v **CLARISSIMO ET VIRTUTE ERUDITIONE-**
QUE PRÆEMINENTI VIRO D. DOCTORI THADDÆO AB
HAYCK, MEDICO ET MATHEMATICO INPRIMIS
 5 **EXCELLENTI, INCOLÆ PRAGENSI, AMICO**
SUO PERPETUO COLENDO.

HERRN DOCTOR THADÆUS ZU PRAG ZUERFRAGEN.

S.

1^r **P**ERFUNCTUS Legatione apud Cæsaream Maiestatem,
 10 a Serenissimo Rege nostro sibi adiuncta, reversusque huc
 in patriam frater meus STENO BRAHE, non saltem
 literas mihi a te attulit, Eruditissime et longe charissime
 Domine D. THADDÆE, sed insuper narravit, quanta
 15 humanitate ipsum exceperis, quamque liberaliter et iu-
 cunde tractâris. Quod sane magna cum voluptate percepi, tibi que gra-
 tias habeo plurimas, quod mei absentis memoriam hac ratione in fratre
 præsentem recolueris. Nam ex benevolentia ipsi præstita, me quoque ob
 veterem quæ nobis intercedit necessitudinem a te complexum esse, satis
 20 evidenter persuasum habeo, relaturus sane gratiam, si de te vel ullo
 tuorum bene merendi unquam offeratur occasio. Rescripsissem vero
 tuis literis maturius, si per nuncij commoditatem id licuisset. Interea
 vero dum hinc inde perquiri curo, qua ratione ad te nostræ mittantur,
 ecce forte fortuna accebit quidam, qui se in istis Bohemiæ oris habitare
 25 aiebat, cupereque cum quodam ex mihi inservientibus Artificibus na-
 tione Bohemo (qui aliquot annis in quibusdam ad Instrumentorum
 fabricam facientibus diligentem mihi navavit operam) sermonem mis-
 cere, illiusque in patria, si quæ velit, negocia procurare. Hac oblata
 scribendi commoditate, cum is meas etiam ad te perferri literas, sedulo
 se curaturum addiceret, non potui non, utut alijs maxime occupatus
 30 negocijs, sepositis omnibus, has illi ad te perferendas committere.

Quantum ad Dialexin tuam a te denuo locupletatam attinet, cum
 1^v editionem eius differri ob Typographorum avari-||tiam intelligam, et
 mihi eius copiam offeras, si de mea voluntate certior factus fueris, rogo
 † ut eam ad me prima quaque occasione transmittas. Dabo operam ut
 35 vel hîc meis typis edatur, vel tibi quamprimum citra ullam libri iactu-
 ram remittatur. Eorum etiam quæ de Nova Stella et aliquot Cometis
 præcedentibus annis conspectis a diversis hinc inde in medium allata
 sunt, si singulorum exemplaria unâ miseris, rem feceris longe gratissi-
 mam. Conscripsi enim et ego quædam de hoc toto negocio, quæ pro-
 40 prijs typis propediem, Deo conatus nostros felicitante, edere consti-
 tui, id quod hætenus, ex quo omnia ad Typographiam pertinentia in
 promptu

promptu parata haberem, ob Papyri inopiam, quam peculiarem re-
 quiro, procrastinatum est. Cum enim Mercenariæ naves partim ob
 earum arrestationem in Hispania, partim ob Antwerpia diurnam
 obsidionem hac æstate fretum hoc, in solita copia, non transnaviga-
 verint, factum est, ut Papyro, quæ hac ratione inter alias merces e
 Gallijs et Belgicis civitatibus copiosa et varia apportari solet, præter
 spem destitutus sim. Verumtamen per naves Hollandicas, papyrum
 nostro negotio, in sufficienti copia et forma, aptam, a Telonij Regij,
 quod Helsingoræ est, præfecto, mihi certo procuratam, indies expecto;
 quamprimum vero hæc allata fuerit, editionem non diutius differam. 10
 Interim percuperem variorum in hac materia opiniones perspicere,
 ut constare queat, quinam veritatis metam, ad quam tendimus, colli-
 matius attingant, vel si quæ devia inciderint, quorsum ea deflectantur,
 explorem. Te itaque nostris desiderijs nequaquam defuturum || tum 2r
 propria (quæ exactissima fore persuasum habeo) tum etiam aliorum 15
 placita mittendo, nullum mihi movetur dubium. Ubi nostra de his com-
 mentatio excusa fuerit, per primam quamque oblatam occasionem
 hanc tecum vicissim communicabo, tuæque censuræ lubens subijciam.
 Percepi insuper ex literis tuis, duos illos Nobiles Gallos, qui me hîc
 inter peregrinandum salutârant, tecum aliquandiu suaviter vixisse, 20
 vosque interea Chymica quædam medicamenta confecisse; ego vero,
 cum hi mecum essent, ignorabam eos vulgaris Medicinæ nedum Spa-
 gyricarum præparationem fuisse studiosos, alias et ego de hac re cum
 illis non iniucunde contulissim. Ostendi quidem ipsis meum, quod sub-
 terraneum est, Laboratorium, idque licet in ijs quæ ad Pyronomicam 25
 artem faciunt, non vulgariter sit instructum, tamen illi dissimulabant
 se quicquam horum intelligere. Quo consilio id fecerint, ignoro. Nec
 interim dum hîc adsunt, quicquam intellexeram eos tam cito Pragam
 venturos, alias nequaquam sine meis te accessissent literis. Petis ut
 quempiam Chymicarum præparationum peritum ad te mittam, si forte 30
 peregrinando huc appulerit, id quod lubenter facturum sum, sed vereor
 ne votis tuis hac in parte minime eventus respondeat. Rarissimi enim
 sunt apud nos his exercitijs addicti, ideoque rariores eo nomine huc
 confluunt. Alchymistis vulgaribus, qui se multa scire vaniloque pro-
 fitentur, quantum sit fidendum, ipsemet facile ex tot illorum imposturis 35
 perspectum habes. Meum itaque erit consilium, ut fidelem aliquem
 iuvenem harum rerum studiosum tibi adiungas, ipsumque successive
 instruas, quoad in his laboribus per diurnam exercitationem redda-
 tur expeditior; fabricando enim, ut dici solet, fabri fimus. Si quid egregij
 hætenus a vobis in hac Arte inventum fuerit, velim mecum commu-
 nices, || ego vicissim eorum, quæ in mea Officina Hermetica nata sunt 40
 et tibi placitura intellexero, te reddam participem. Cum unâ Ratisbonæ 2v
 essemus,

† eßemus, libellum quendam a me accepisti, nescio cuius authoris, de
 Chymicis medicamentis præparandis, sed et titulum libri neque ex-
 acte teneo, in octava forma fuisse satis recordor. Eum librum nusquam
 postea venalem habere licuit, utut sæpius Bibliopolas eo nomine in
 5 Germania sollicitari curaverim, quod forte ideo minus fieri poterat,
 quia nomen authoris et titulus libri mihi exciderant. Peto itaque ut
 vel eius libelli exemplar, si forte uspiam apud vos venale exstat, vel
 saltem titulum libri cum authoris nomine ad me transmitti curare velis.
 Et si quæ præterea de hac materia noviter prodierunt, quæ artem et
 ingenium sapiant, unâ per te obtineam, rem pergratam feceris. IO-
 10 HANNIS WERNERI opusculum de motu octavæ sphæræ Norim-
 bergæ olim, ut existimo, impreßum multo tempore late conquifivi, sed
 † nondum uspiam adeptus sum. Si itaque librum hunc istic nactus fueris,
 et me eius participem reddideris, tum etiam, si tractatum illum manu-
 15 scriptum ignoti authoris de Directionum significationibus, quem Ratif-
 bonæ apud te vidi, per aliquem descriptum, adiunxeris, multum meis
 desiderijs gratificaveris. Sumtus omnes lubens remittam, tuisque votis
 vicissim, ubicunque licuerit, me præbebo officiosissimum. Commentaria
 TRAPEZUNTIJ in PTOLOMÆUM si adhuc penes te habes, necdum
 20 impreßa prodierunt, sique eis carere potes, mihi perscribe, qua ratione
 transigendum tecum fuerit, ut ea (si alias Typis mandari nequeant)
 abs te impetrem. Fieri enim potest, ut proprijs impensis editionem eo-
 rum instituam, ne tanti viri excellens labor penitus intercidat, et usum
 destinatum Astronomiæ studiosis omnino præcludat. Unum etiam ad-
 25 huc restat, quod te magnopere, ni tibi nimium sim molestus, rogatum
 velim. Cum non mediocri sumtu propriam hîc Uraniburgi Typogra-
 30 phiam adornârim, in || qua non solum ea quæ de Nova Stella et succe-
 dentibus aliquot Cometis a me cœlitus animadversa diligenter expo-
 nuntur demonstranturque, sed etiam ea quæ ad æterna illa et Mundo
 35 coæva sidera spectant, quæque multis et exquisitis a cœlo ipso (per
 Organa maxima, solide et ad amussim, ingenti labore et sumtu præce-
 dentibus aliquot annis constructa) petitis observationibus, Astronomi-
 am totam, tum quo ad Luminarium, tum etiam reliquarum tam er-
 rantium quam inerrantium Stellarum, exactam motus rationem, veri-
 tati apparentiarum (quatenus ea in sensus nostros vel subtilissime in-
 daganti cadit) consentientem, pristino vigori restituunt; ea inquam et
 quam plurima alia ad Mathematicam inprimis scientiam pertinentia,
 quæ vel hæctenus a nobis absoluta sunt, vel in posterum, Deo vires et
 ingenium suppeditante, elaboranda veniunt, constitui (eodem favente)
 40 proprijs typis excudere, et Reipub. literariæ non sine singulari, uti spero,
 emolumento communicare. Cumque præter eas, quas tum in ipsam
 Typographiam omnibus necessarijs adminiculis rite instruendam in-
 sumserim

sumserim impensas, tum etiam non minores in Operum, quæ excu-
 denda veniunt, apparatus requirantur, præsertim in his Mathemati-
 cis rebus, quæ sine figurarum multiplici delineatione sumtuosos labores
 requirente, nequaquam dextre institui queunt (prout hæc omnia tibi
 ipsi adeo perspecta sunt, ut longa non indigeant probatione): Idcirco 5
 ne tot sumtus et labores cum dispendio mearum rerum in rei literariæ
 gratiam incasum faciam, si forte quæ hîc meis Typis impreßa fuerint,
 in Germania vel alibi confestim recudantur, per Amicitiam nostram
 te rogatum velim, ut a Cæsarea Maiestate mihi vel per temetipsum vel
 per alios, Privilegium ratum impetres, ut intra decennium libros in 10
 Astronomia et reliqua Mathematica scientia a me elaboratos typisque
 proprijs in hac mea Officina Uraniburgica excusos, in ullis Imperij
 locis Cæsareæ Maiesta-||ti subiectis, denuo imprimere vel publicare et 3v
 dividere, sub certa mulcta et amissione exemplarium, nequaquam
 liceat. Cavebo vicissim, ne libri a me publicandi quidpiam, quod vel 15
 Relligionis controversijs, vel Reipublicæ constitutioni offensionem fiet,
 ullo in loco contineant. Et si quid ipsa Cæsarea Maieestas vicissim hoc
 nomine a me præstandum postulaverit, ipsius Maieitati meam Operam
 et obsequium humiliter defero. Præterea si qui sumtus in eos, qui hæc
 ex Cæsaris decreto exsequuntur, conscribendoque Privilegio occupan- 20
 tur, erogandi veniunt, quamprimum per te de his certior factus fuero,
 lubens omnia quæ requiruntur mittam. Tuum itaque erit, charissime
 THADÆE, omnem movere lapidem, ut Privilegium hoc a Cæsarea
 Maiestate primo quoque tempore obtineam. Cuperem enim idipsum
 operi meo, quod de novis æthereæ Regionis Generationibus nostro 25
 ævo conspectis inscripti, et omnium primo typis edere decrevi, præ-
 figere, ut eo tutius per Autoritatem Cæsarianam nostris laboribus et
 sumtibus consulatur. Qua autem forma et quibus verbis Privilegium
 hoc optime comprehendere queat, tuæ sagacitati latius indicandum dis-
 ponendumque relinquo. Nec dubito quin meæ de te expectationi hac 30
 in parte sedulo sis satisfacturus. Ut vero Typorum nostrorum, quos
 hæctenus conquisi, characterem perspicias, mitto tibi quædam car-
 mina, præterita hyeme recreandi a serioribus studijs animi gratia ad
 quosdam Nobiles et eruditos amicos exarata, et ne Typi et Typogra-
 phus ob Papyri inopiam prorsus feriant, in nostra Officina excusa. †35
 Addidi etiam ædificij nostri in hac insula Astronomiæ honori et re-
 stauracioni sumtuose extructi designationes aliquot, ut tibi absenti ali-
 quo modo ædes hæc Uraniæ (cui et tu ab ineunte ætate sacra litasti)
 dicatas, intueri liceat. Omnium quoque in hisce contentorum Organo- †
 rum Astronomicorum delineationem unâ missem, sed nondum ob 40
 sculptoris mei in Germaniam || abitum, eorum figuræ penitus absolutæ 4r
 sunt. Binorum saltem Instrumentorum picturam mitto, quorum fabri-
 cam

cam et ufum ex ipfa inspectione facile aſequeris. Ubi ſculptor reverſus fuerit, cæterasque machinas ſuis lineamentis expreſſerit, faciam te eorum participem. Curo enim has omnes figuris convenientibus excidi, eo quod peculiari volumine harum omnium ſtructuram et multiplicem
 5 infallibilemque ufum, Aſtronomiæ alumniſ patefacere decreverim. Sed video me copioſius tecum agendo epiſtolæ modum excedere, quare ne te ulterius, quam par eſt, detineam, finem ſcribendi faciam, teque cum tota domo Divinæ tutelæ commendabo. Vale, et noſtris deſiderijs prima quaque opportunitate reſponde. Si nulla offeratur commodior ratio,
 10 literas unâ cum ijs de quibus mentionem feci, Roſtochium ad Doctorem HENRICUM BRUCÆUM perferri cura. Is enim conſeſtim per crebra quæ inde huc appellunt navigia me eorum compotem reddet. Iterum mi chariſſime THADÆE vale quam feliciffime. Datæ Uraniburgi 25. Auguſti Anno 1585.

Tui amantiſſimus
 TYCHO BRAHE
 manu propria.

Si ante inſtantem hyemem reſponſum a te accepero, rem feceris mihi longe gratiffimam.

20 [Ex apographo in codice Archivi Regni Daniæ: Arch. priv. Tycho Brahe.]

TYCHO BRAHE AD ANDREAM SEVERINI
 VELLEIUM.

S.

PERIUCUNDUM mihi auditu fuerat, amantiſſime D. Magiſter ANDREA, quod nuper Hafniæ ex epiſtola tua Magnifico Domino DANZÆO inſcripta intellexeram te brevi nos inviſurum, modo hyems iter tuum non impediverit, vel potius gentis in retractandis pollicitis conſuetudo. Cur vero nunc has ad te mittam, fraudulenta diſceſſio cuiuſdam ſervi me impulit, quod ſe in hunc modum
 25 habet: ob turpiter et inhoneſte commiſſa facinora cum ancilla mea, quæ claves ad penu meum conſervabat, cum qua ipſe et libidinem et furta exercuit, unâ cum hoc altero, quem nunc ſecum abduxit, quæ etiam eo nomine cum infamia a me dimiſſa eſt. Hæc tamen omnia
 30 hæcenus diſſimulavi, parcens ipſius famæ, ob ætatem, artem et Ripenſes amicos, adeo ut nemo me ea reſciviſſe de ipſo intellexerit, ſed ſaltem in alios corrivales ipſius tota culpa redundârit, nulla ipſius facta mentione, prout noſtra poſtulat amicitia, quia eſt res malo exemplari propter alios meos opifices et ſervos, impune citra omnem cauſam et
 35 neceſſitatem

neceſſitatem ſe ſubducere. Ubi ipſum recepero, ſi reſipuerit et culpam deprecatus fuerit, lenius cum illo agam quam promeritus eſt, præſertim te pro illo per literas intercedente. Omnem itaque move lapidem, chariſſime M. ANDREA, ut certo mihi reſtituatur, quod ſane non difficulter efficere poteris, et da operam ne intelligam te minus ſincere 5
meas partes in hoc negotio agere, ne labefactetur amicitia noſtra, quæ propemodum vacillare nonnihil mihi videtur ex literis Domino DANZÆO a te perſcriptis, ubi vehementiæ et acerbitatis ob neſcio quos verſus me inſimulas. Callide quidem ſatis pro teipſo, ut apud æmulos per tralationem a ſuſpicionem conſenſus te liberet, ſed pro tuo TYCHONE 10
minus candide et fortæ etiam pro intimo tuo proprio ſenſu et iudicio minus vere. Vale et da operam, ut in hoc negotio tuam erga me fidem experiar. Saluta METTAM cum utroque parente ceteriſque amicis noſtris. Iterum vale et admonitionem hanc meam ut libere prolatam patienter et ſincere accipe. Iterum terque quaterque vale et ante hyemem, ſi per tempeſtates licuerit, nos inviſe. Datæ Uraniburgi die 11. 15
Nov. Anno 1585.

T.
TYCHO BRAHE
mea manu. 20

De alijs rebus et privatis negotijs forſan alias commodius vel etiam coram tutius agam.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

NOBILITATE GENERIS, VIRTUTE ET ERU- 21 v
DITIONE PRÆSTANTI DOMINO TYCHONI BRAHE 25
DANO DOMINO ET AMICO OBSERVANDO.

S.

NOBILISSIME Domine TYCHO et amice obſervandiſſime, longa intercapedo locorum facit, ut rariſſime per literas colloqui poſſimus, alioqui non intermitterem, quin 30
te ſæpius meis literis ſalutarem, aut ſi iter eſſet ſaltem dierum ſex aut 8, in hac mea ingraveſcente ætate, ipſoque ſenio (nam a die 1. Octob. 60 ingreſſus ſum ætatis annum) ipſemet te convenirem. Cum autem præter omnem meam ſpem et opinionem incidiſſem in HENRICUM meum popularem ſervum Magnif. D. IACOBI SEGURII Legati Sereniſſ. Regis Navarræ 35
ad quosdam Germaniæ principes, ac is ſervus Drefdâ ſalutandi amicos ſuos gratia Pragam excurriſſet, diceretque ſe in Daniam rectâ cum Domino ſuo profecturum eſſe, nolui eum vacuum meis literis dimittere iſtuc

istuc neque hanc occasionem scribendi ad te prætermittere. Scias igitur
 me unâ cum meis omnibus integra adhuc ex Dei beneficio frui valedi-
 tudine, præterquam quod senum morbi crebrius iam me invadunt,
 vires animi et corporis languescunt, ut etiam si quam maxime velim
 5 oblectare studijs Astronomicis, non possim. Taceo alia multa. Meam
 22^v Dialexin auxeram iam olim aliquot problematis partim novis, partim
 ex DIGGSEI || Alis et Scalis derivatis de invenienda parallaxi quo-
 rumcunque Phænomenum; in multis memet correxi a priore editione.
 Et ut esset veluti Synopsis quædam scriptorum de Nova Stella, volui
 10 omnium Authorum scripta nostris consona uno volumine edere, qui-
 bus adiunxi aliquot Cometarum historias. Qua de re iam ante ad te
 perscripseram, ac tu rogaveras, ne tuum scriptum adiungerem, quod
 illud ipse elimaturus pluraque ei additurus esses. Hoc meum opus non-
 dum quidem prodijt, quod sane non mea culpa, sed Typographorum
 15 accidit, quod Astronomica non libenter edant. Cum autem intellex-
 issem te domi in tua Urania etiam Typographiam instituisse pro eden-
 dis tuis lucubrationibus, tractaverisque idem, quod ego, argumentum
 de inventione parallaxium, nactus hanc occasionem, volui mittere ad
 te meam illam Synopsin, ut vel ordine a me designato eam (siquidem
 20 tibi probabitur) tuis typis ederes vel exciperes inde, quæ tibi utilia
 viderentur, tuoque operi adiungeres. Ego certe gratum nostrum studiu-
 um et operam posteritati fore iudico, si plenam historiam a pluribus
 conscriptam novi istius sideris proposuerimus. Nihil dico de doctrina
 25 parallaxeos omnium phænomenon, quæ hucusque a nemine fuit tra-
 dita. Tu ea omnia multo rectius intelligis, quam ut a me explicari
 possint. Nihil dicam de his amplius. Sed librum meum quæso accipe
 et evolve, et si placet dignumque editione censes, volestque illum tuis
 typis edere aut tuo operi adiungere, retineto apud te. Sin displicuerit,
 aut aliquid interceberit, quod tuis typis imprimi non possit, rogo ut
 30 meum librum per eundem mihi remittas. Nullum enim aliud exem-
 plum habeo, nollemque quantulumcunque hunc meum laborem per-
 ire. Quicquid statueris de libro, ratum et firmum erit apud me. Omnem
 tibi in illum potestatem trado, adeoque in me, ut libere moneas et re-
 prehendas, fidemque amicitæ in hac re mihi potissimum præstes. B. V.
 35 Pragæ ad lucernam, quod servus ille D. SEGURIJ summo mane abi-
 tum pararet, die 13 Decemb. veteris Calendarij, nos 23 numeramus,
 Anno 1585.

T. studiosiss.
THADD.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]HENRICUS BRUCÆUS AD TYCHONEM
BRAHE.

NOBILISSIME, charissimeque D. TYCHO, si vivis et va- 87^v
 les, gaudeo. Superioribus enim mensibus spargebatur 5
 fama mihi acerba, quam avertant Superi, te nostri aman-
 tissimum e vivis excessisse. Cum tamen dubius essem, emi
 tibi Gnomonicen CLAVIJ Bambergensis, et MAGINI
 Tabulas novas et Ephemeridas ad Calendarij emenda-
 tionem a GREGORIO XIII Pontifice Maximo institutam, compositas. 10
 Æstimat autem Bambergensis Gnomonicen Ioachimicis 7, Ephemer-
 das vero, in quibus in motuum supputatione errores a STADIO com-
 missos adiunxit, unâ cum Tabulis æstimat Ioachimicis XI vel XII, ut tota
 summa Ioachimicorum sit 18. Emi autem hac conditione, ut si tibi forte
 non placerent, aut forte eisdem iam es nactus, Bibliopola ad se reci- 15
 piat. Quid igitur hac in parte fieri velis, quam primum significes cupio.
 Ego, quod mare est clausum, citius procurare non potui. Nam ad
 Paschatis festum aut libri sunt restituendi aut pecunia numeranda. Iam
 enim libros ineunte hyeme apud me deposuit. Tu ut valeas et quid
 agas, fac intelligam, an aliquid sub prælo sit, et quid premas. Tuos 20
 Cometas expecto, post tot aliorum labores aliquid præstanti tuo ingenio
 dignum, quod miretur posteritas. Calendarij enim editioni cum indi-
 cijs mutationum aëris non credo, quod aliquem ex tuis ridendum po-
 pulo velis cum alijs præbere. || Quod enim CATO de Aruspicijs, id 88^r
 ego de hisce prædictionibus cogitare soleo. Mirari se aiebat, si cum sibi 25
 mutuo occurrunt, non rideant. Nunc venio ad postremas tuas literas,
 in quibus (quantum memini) tu decoctiones, infusiones, et nescio quæ
 alia in Galenicis rides, nec quicquam videris probare, nisi quod summo
 labore extractum ex metallis aut quintas essentias aut tincturas aut
 spiritus sapiat. Patere nos obvijs uti paratuque facilibus; feras etiam 30
 in amico non moleste, plures ab eo restitui decoctis, infusis, et sola pti-
 sana, quam maxima eorum turba, qui se solos sapere arbitrantur, quin-
 tis essentijs, tincturis, spiritibus, alijsque occultis, ut ipsi iudicant, na-
 turis, quæ tamen omnes a primis qualitatibus dependent. Decoctione
 certe facultates rerum coctibilium in liquorem transferri, nullus nega- 35
 verit. At ex auro et lapidibus preciosis, corallis nihil decoctione deci-
 ditur? Fateor id; nos hæc ijs relinquimus, quibus licet ex unico vitrioli
 spiritu multas tincturas parare, addito colore alterius rei mixtione. Scis
 quem notem. Neque hæc a me referuntur, ut si quid a posteris bene ad 40
 humani generis salutem sit inventum, id damnem; absit, immo laudem
 magis et sequar alijsque communicem. Infanientis enim hominis fuerit,
 ac

ac animi plane maligni, calumniari, quæ bene sunt dicta, et aliorum
 inventa deprimere. Quid igitur, inquires, in hoc genere Chymico non
 laboras, et hoc quicquid est cognitioni humoralis elementari primarum
 qualitatum, alijsque verbosis GALENI nugis non adiungis? Sic enim
 5 ex sulphure, sale et hydrargyro compositum genus hominum eructare
 solet. Dicam quod verum est; magistris destituor, mutos non intelligo.
 Tu itaque, qui iam aliquot annis in hoc genere laboras et sedulo ver-
 fatus es, si quid habes, quod in gravissimis morbis Apoplexia, Epilepsia,
 Paralyfi contractis Melancholia, divina manu succurrat, communica,
 10 et componendi rationem utendique modum et mensuram demonstra.
 Memini de te audivisse, Epilepticos non paucos a te curatos, verum
 an id per spiritum vitrioli facias ignoro. Si sic, aperi quæso quomodo
 88^v pares, quæ admisceas, quomodo exhibeas, quoties || et quo tempore.
 Age noli invidere amico, quæ habes, qui tui semper fuit et erit studio-
 15 sissimus amantissimusque. Bene vale integerrimeque amantissimeque
 mi TYCHO, et me, quod facis, mutuo ama. Rostochij XV Martij An.
 Domini 1586.

[Ex adumbratione Tychonis in codice Vindobonensi lat. 10689⁴]

TYCHO BRAHE AD HENRICUM RANZOVIUM.

20

3^r

25

30

3^v

QUOD prioribus tuis litteris, Nobilissime et Eruditissime
 Domine RANZOVI, nunc quam vel tu expectâras vel
 ipse proposueram, serius respondeam, effecit Hyemis
 asperitas, quæ insulam hanc undique glacie circum-
 læptam, quo minus hinc multo tempore solveretur,
 præpedivit, dumque interea alijs rebus occupor, facile
 fit, ut per incuriam mora hæc mihi vel invito obrepuerit, quam ut
 candide interpreteris etiam atque etiam te rogatum volo. Quantum
 ad Landgravij petitionem attinet de observationibus Cometæ præ-
 terito anno visi, quas a me ipsius Celsitudo desiderat (velut ab exem-
 plari litterarum tibi inscriptarum mihi transmissio cognovi) existimo
 me ipsius desiderijs pro virili satisfecisse. Dedi enim hoc nomine circa
 initium huius mensis ad ipsius Celsitudinem litteras et unâ adiunxi
 compendiosam quandam eius Cometæ ex observationibus nostris de-
 3^v scriptionem. || Habebam autem primum in animo hæc tibi mittere, ut
 per commodam opportunitatem tuo iussu D. Landgravio adferrentur.
 Verum cum interea negotium quoddam in nundinis Francfordensibus
 expediendum mihi occurreret, quod certum aliquem et proprium nun-
 tium requirebat, non ignarus Casellas, ubi Principis Landgravij aula
 est,

est, in ipso itinere versus Francofurtum constitui, uni ex meis domesticis, qui ad nundinas illas meo nomine profecturus erat, ea etiam, quæ D. Landgravio erant perferenda, commisi; verum ut tu etiam concius reddaris eorum, quæ Principi illi a me communicata sunt, curavi tum epistolam, tum etiam ea, quæ de Cometa illo conscripseram, denuo exarari eorumque singulorum exemplar tibi inspiciendum cognoscendumque mitto. Addidi etiam Diarium quoddam Astrologicum et Meteorologicum huius anni, a quodam meo studiosorum elaboratum et sex alia exemplaria. || Motuum . . . Solis a nobis restitutum, cuius in litteris ad D. Landgravium datis fit mentio, siquidem is in hoc Diario continetur, non . . . iudicium opus esse peculiari carta denotare.

Quantum vero ad posteriores tuas litteras attinet, quas ante triduum accepi, unâ cum D. Decani Coloniensis litteris et quibusdam picturis urbium et aliarum rerum per cupri cælaturam expressis, cuperem equidem ipsius D. Decani votis in mittendis plurium urbium, quas expetit, delineationibus, adiectis etiam rerum illic gestarum annalibus, satisfacere, sed neminem hîc habere possum, qui eas apprime delineare novit. Nec mihi circa rerum Astronomicarum penitioem inquisitionem gnavigator occupato otium conceditur ad diversa negotia evagandi. Rescribam autem ipsemet Domino Decano, quam primum per otium licuerit, nunc enim præpeditus sum quodam libello Regi nostro conscribendo, quem intra Paschatis festum me absoluturum promisi. Quod si quid interea ad ipsum litterarum dederis, rogo ut moram hanc meam in rescribendo apud ipsum excusare velis; dabo operam, ut prima quaque occasione ipsius expectationi satisfiat. Vale. Datæ Uraniburgi 23. Martij Anno 1586.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

THADDÆUS HAGECIUS AD TYCHONEM BRAHE.

S.

SERO admodum redditæ sunt mihi literæ tuæ, amicorum optime, nihilo minus fuerunt gratissimæ. Sors iniqua fecit, ut neque tuæ ad me tempestive afferri, neque meæ ad te perferri potuerint. Tuæ enim 25. Augusti scriptæ mihi demum 18. Martij redditæ sunt. Aiebat ille, qui eas attulit, tempestate aëris in itinere fuisse remoratum. Ego vero longe ante, quam tuas accepißem, in ipsis ferijs Nativitatis D. nactus quandam oportunitatem et spem perveniendi isthuc D. SEGURIUM, eius servo et meo populari dederam meas ad te unâ cum

cum meis illis lucubrationibus, quæ si habuissent cursum felicem, tuo
 desiderio tempestive aliqua ex parte satisfactum fuisset. Pervenerant
 autem meæ hinc Francofurtum usque. Et ecce, accidit quidpiam, quod
 D. SEGURIUS consilium eundi in Daniam mutare coactus fuerit, et
 5 meæ literæ cum lucubrationibus meis illinc sunt ad me remissæ, quem-
 admodum hæc omnia intelliges ex meis literis hisce nunc adiunctis,
 quas illo tempore scripseram. Vides, mi TYCHO, quomodo nostri sen-
 sus in unum conspiraverint, modo fortuna favere voluisset optatis no-
 stris, cui iam iam, ne amplius nos eluderet, occurrere ac proprium
 10 nuncium ad te mittere volui. Mitto igitur ad te bonum et fidelem iuven-
 nem, qui stipendio a me conductus aliquandiu in mea domo servivit
 arte sartoria, cuius est peritus. Is me deliberante de Tabellario ad te
 ablegando et quærendo, num aliqui Rostochienses hinc essent, cum nul-
 lum invenirem, et tempus laboretur, suam mihi hic iuvenis obtulit
 15 operam, iturum se ad te, si modo sufficiens viaticum esset ei daturus.
 Accepi conditionem, et eius voluntatem sum amplexus libentissime.
 23^r Dedi viaticum perveniendi isthuc, tu vi-||cißim eidem ut redeat ad me,
 prospicies et laborem eius compensabis. Affert autem tibi primum Pri-
 vilegium impressorium, quale petebas, non absque difficultate impe-
 20 tratum, eo quod non soleant eiusmodi Privilegia ulli concedi, nisi prius
 manuscripto exemplo in Cancellariam deposito. Nonnullos enim impe-
 traße eiusmodi Privilegia pro certis quibusdam libris, qui nec in-
 choati quidem fuerunt et prodierunt nunquam. Evici tamen meo stu-
 dio, ut tibi in genere tale daretur Privilegium, quale alius habet nemo.
 25 Tu eo fruire ad commodum Republicæ literariæ. Taxam pro eo dedi
 in Cancellariam 12½ Fl., quemadmodum ex schedula Taxatoris Pri-
 vilegio adiuncta cognosces. Affert item tibi meum exemplum TRAPE-
 ZUNTIJ, PIRCKMANNUS enim Coloniam cum a me librum magno
 studio impetraßet, spe facta illum suis typis edendi multis diagrammatis
 30 deterritus, quod magnos sumtus requirerent, mutavit sententiam, ac
 tandem librum ad me remisit; qui mihi profecto semper admodum
 charus fuit. Ac certe voluissim ex animo illum facere communem om-
 nibus studiosis, nec dubitabam omnibus scholis futurum admodum
 gratum; imo isthoc interprete Studiosi introducti fuissent ad lectionem
 35 operum PTOLEMÆI, inque eo potius quam in SACROBUSTI libello
 ieiuno versati fuissent. Ac si saltem primi duo libri aut tres ederentur,
 sufficerent scholis. Primus liber, scis, olim fuit a REINHOLDO editus
 † et scholijs illustratus; is posset TRAPEZUNTIJ commentarijs inseri.
 Sed tu de editione statues, quod tibi optimum videbitur. Interea utere
 40 et fruire meo libro, et, si tibi placuerit, describi cura. Sin displicuerit,
 remitte per eundem hominem. Mitto etiam tibi libellum de Directio-
 num Significationibus. CARIONIS esse dicitur; quanquam existima-
 bam,

bam, te Ratisponæ illum descripsiſſe. Libellus WERNERI de motu Octavæ Sphæræ non invenitur amplius || venalis. Fuit adiunctus alijs 23^v
 quibusdam WERNERI opusculis, quæ iam nuſquam apparent. Hiſce
 diebus accepi literas Francofurto a Nobilibus illis Gallis una cum
 Diario a tuo ELIA in tua Officina edito. Hoc mihi fuit admodum gra- 5
 tum, non tantum quod ab illis eſſet mihi donatum, ſed quod tuum no-
 men abſcriptum conſpicerem, ad cuius conſpectum ſtatim verberavit
 animum cogitatio, tuum hunc genuinum eſſe partum; quem legens
 ordine videbar teipſum loquentem audire. In quo, ſi non fallor, dico
 prudenter factum eſſe, quod nomen tuum non ſis profeſſus, illudque 10
 maioribus tuis operibus reserves. Licet, ut ingenue fatear, non eſt vul-
 gare illud Diarium, neque conferri ullo modo poteſt vulgatis illis Dia-
 rijs, quæ iſti Diarifices annuatim edere conſueverunt. Nam et Cometæ
 proximi, de quo mihi plane conſtabat nihil, accuratam habet descrip-
 tionem; et motus ☉ et ☾ ex tua obſervatione habet conſtitutos. Sed 15
 vulgus hominum neſcit diſcernere inter aurum et orichalcum. Itaque
 prudenter eos facere exiſtimo, qui in levioribus iſtis vulgi iudicio aut
 nomen ſuum non profitentur aut ſuis diſcipulis illum honorem relin-
 quunt.

Deſignatione tuæ inſulæ admodum ſum delectatus. Unum eius ex- 20
 emplum reliqui in Cancellaria Cæſari monſtrandum. Armillæ et Sex-
 tantis tui picturam ſum contemplatus; quam vellem ipſam machinam
 videre, et ſi paulo eſſem iunior, accurrerem ad te.

Quod tam liberaliter de omnibus mecum communicas, magnas tibi
 ago gratias. Meas lucubrationes de Nova Stella et Cometis duobus 25
 mitto ad te. Quæ illis ſunt adiuncta, videbis in ipſo opere. Si iudicaveris
 precium operæ fore, ut uno volumine cum tuis, quæ habes, edantur,
 omnia tuo iudicio relinquo. Sin putaveris commode edi non poſſe, aut
 mea aliena eſſe a tuis, mea rurſum ad me remitte. Nam nuper ad me
 ſcripſit magnus quidam et doctus vir, in editionem impenſas ſe facere 30
 velle. Sed ego cum tuis mea prodire malle, quæ, ut ſpero, || non ſunt 24^r
 futura diſſona. Alios ſcriptores de Cometis proxime præteritis, præter
 illos, quos meæ Dialexi ſeu meis opusculis adiunxi, non habeo. MÆST-
 LINI de Cometa anni 77 ſcriptum te vidiſſe exiſtimo. B. V. et Dom. fra-
 trem tuum meis verbis ſaluta officioliſſime, ac etiam eius collegam, 35
 quem hîc ſecum habuit. Pragæ 19. Maij iuxta novum, aut 9 iuxta vetus
 Calendarium, Anno 1586.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]24^rTYCHO BRAHE D. D. THADDÆO
HAGECIO.

S.

5 **B**INAS a te uno eodemque tempore per hunc, quem ad
me ablegasti, Tabellarium recepi literas, clariß. D. D.
10 THADDÆE, amice perpetuo colende, quæ quam mihi
fuerint acceptæ, vix dici potest, tum quod a te, tanto viro
tamque amico sincero constantique, mißæ forent, tum
15 etiam quod rerum, quarum desiderio magnopere flagra-
bam, me compotem ubertim reddiderint. Ex prioribus circa Solstitium
hybernum præteriti anni ad me datis intelligo, te tunc temporis Dia-
lexin tuam locupletius auctam et recognitam unâ cum aliorum quo-
rundam de eadem materia scriptis ad me mißæ, idque per Serenißimi
20 Regis Navarræ Legati servum, tuum conterraneum, qui ob remora-
tum Domini sui ad nos adventum et librum et literas tibi remiserat.
Cum posterioribus vero præter Privilegium Cæfareanum mihi in Ty-
pographicis conceßum et librum eundem unâ cum TRAPEZUNTIJ
Commentarijs in PTOLEMÆI Almagestum libellumque CARIONIS
25 de Directionum Significationibus, additis quibusdam alijs a te elabo-
ratis opusculis, perlibenter accepi. Pro Privilegio autem Cæfareo, quod
tanta fide et diligentia impetraſti, ſummas tibi habeo gratias. Præſtititſti
24^v ſane ea in re officium amici minime fucati; daboque operam, || quæ
in Privilegio continentur, a me ſartâ teſtâ fide præſtentur. Taxam 12½
30 flor. a te in Cancellaria pro eo expoſitam Tabellario tibi reſtituendam
tradidi, et viaticum, quo ad te revertatur, adiunxi, proque labore ſuo
ipſum remuneravi. TRAPEZUNTIJ in PTOLEMÆUM commen-
tarios, quos adeo benevole mecum communicas, interea reſervabo,
donec apud PLANTINUM, celebrem illum Antverpienſem Typo-
35 graphum, periculum fecero, an is velit eos Typis ſuis exprimere. Si
annuerit, illi mittam, fietque id cum tui nominis, prout decet, men-
tione honorifica, quod Aſtronomiæ Studioſis tam inſignem Theſau-
rum non invideris. Interea aliud exemplar deſcribi curabo, ne, ſi forte
Archetypum aliquo caſu interciderit, tantis TRAPEZUNTIJ labori-
bus penitus privemur. Quam primum vero reſponſum a PLANTINO
accepero, te de his certioſem reddam. Si vero negocium non ſucceſſerit,
commentarios illos tibi citra omne diſpendium reſtitui curabo. Quan-
tum ad tuas lucubrationes attinet, de Nova Stella et duobus Cometis
unâ cum materijs ſimilibus hiſce annexis, nondum ea omnia plene,
40 quamvis id aſvide percuperem, mihi perlegere licuit, eo quod Tabel-
larius hic ad me acceſſerit ijs ipſis diebus, quibus Comitia Regni noſtri

in vicina Haffnia celebrarentur, unde factum est, ut circa id tempus
 vel mihi eo ad consanguineos et amicos nobiles, qui e toto Regno con-
 fertim illuc confluerant, excurrendum fuerit, vel etiam ex illis non-
 nulli me hęc, finitis ijsdem Comitijs, inviserint. Cumque nuntius nunc
 5 reditum ad te urgeat nec ulterius a me detinendus sit, eo quod ob cau-
 las antedictas, tum etiam ob Sereniß. Reginæ nostræ, me in hac Urano-
 burgi Infula clementer inviserint, acceßum supervenientem præter
 25 opinionem diutius hęc substititit, ideo ut per otium com-||modum lib-
 rum tuum perlegam, mecum pauculo tempore eum retinebo, id quod
 bona tua venia fieri poße, vel ex proprijs tuis literis mihi persuadeo. 10
 Remittam illum vel per proprium quendam servum natione Bohe-
 mum, Mechanicum meum Opificem, qui in patriam reditum intra pau-
 cas hebdomadas a me, ut suos revisat, impetravit, postmodum denuo
 huc reverfurus. Quod si hęc ratio minus commode succeßerit, in Nun-
 15 dinis Autumnalibus Francofurtum ad Bibliopolam et Typographum
 illum Gallum, de quo mihi significas, tibi restituendum transferri cu-
 rabo. Interim vero apud modo dictum PLANTINUM Antverpiensem
 de tuo etiam hoc libro per literas expiscabor, an eum suis sumtibus
 edere non gravetur, tibi que ipsius voluntatem postea significabo. Haud
 20 sane illibenter ipsemet per propriam nostram Typographiam tuam
 hunc foetum publicum redderem vel seorsim per se vel nostris in simili
 materia adiungendo, veluti a me expetis, sed obstat, quod meum opus
 de Novis mundi Ætherei generationibus nostro ævo conspectis in iu-
 stam per se excrescit magnitudinem, ita ut non patiatur ipsa libri quan-
 25 titas, tam prolixas lucubrationes adiungi, nisi in monstruosam et im-
 modicam dilataretur formam. Nam et ipsemet hanc ob causam cogor
 in quibusdam brevior esse, quam alias vellem. Verendum enim alio-
 quin, ne non saltem liber sua crassitudine modum excedat, sed et pa-
 pyrus, quam in his ultimis Nundinis Francofurtensibus huic negotio
 30 comparavi, nequaquam operi sufficiat. Ad hęc ante hyemem otium
 mihi vix editioni operam dandi suppetit, eo quod æstivo tempore alijs
 negotijs per amicorum et nobilium conversationem ut plurimum di-
 strahar, idque præ-||sertim nunc ob Illustrißimi Ducis Mechelburgensis 25
 ULDARICI foceris Regij ad arcem Cronenburgam recens in propin-
 quo Selandiæ littore magnifice extructam indies expectatum adven-
 35 tum, qui etiam, quantum ex Regina filia intellexi, et nostras ædes ac-
 cedere ante suum e Dania disceßum non [de]dignabitur. Cumque non
 paucas hebdomadas apud Sereniß. Regem nostrum unâ cum alijs qui-
 busdam Germaniæ Principibus commorabitur, haud dubie ob nobi-
 40 lium et eruditorum virorum, qui eos comitabuntur, crebrum interea,
 uti fieri solet, ad me confluxum, liberiore otio citra diuturni temporis
 iacturam vix perfruar, adeo ut ante hybernum tempus impressioni
 rerum

rerum nostrarum (ut dixi) vacare minime liceat. Et quia non parum
 deinde temporis requiritur ad absolvendam nostri operis editionem,
 nimis tarde fortassis tuis votis satisfecero, si postea demum tuos labores
 seorsim hic excudi curavero. Qua in re papyrus etiam impressoria, quæ
 5 difficillime hisce temporibus ob tumultus in Regnis et locis a nobis
 occidentalibus obortis, unde in copia alias adferri solet, non minimum
 obstaculi ingeret. Consultius itaque mihi videtur, si PLANTINUS edi-
 tionem detrectaverit, librum ad te remittere, ut eius viri, de quo scribis,
 impensis publicæ utilitati communicetur. Nam quantum ego hætenus
 10 eum obiter saltem ob otij importunitatem percurrendo cognoscere po-
 tui, dignus sane videtur, qui cum nominis tui memoria posteritati con-
 secretur. Et licet a meis vix diversa contineat, vellem tamen, ut parcius
 de nostris, quo ad Novam Stellam attinet, ageres. Erant enim ea, quæ
 olim de hac re a me conscripta sunt, admodum ieiuna et immatura,
 15 quæ, Deo volente, absolutiora et castigiora in hoc alio opere invenies.
 Id etiam monere volui, quod percurrendo ea, quæ ex mea Novæ illius
 26^r Stellæ contemplatione summatim excerptisti, reperiam, || te in quodam
 loco modeste satis insinuare, quod declinationem illius stellæ diversi-
 mode in differentia 4 scrupulorum intra paucas lineas admiserim. Et si
 20 vero hunc lapsum pro tuo candore, eo quod differentia tantilla pro
 nullo reputari debeat, excuses, nolui tamen me in numerationem Astro-
 nomicam vel in minimis impingere. Quare admirabundus libellum
 meum protinus revidebam, invenique te per festinationem procul du-
 bio nimiam incuria quadam legisse in posteriori loco 62 gr. 2 m., cum
 25 libellus noster habeat 62 g. minus 2 min., id quod indicat, desiderari
 † duo minuta ad completionem 62 grad., idque, uti scis, idem plane est,
 quod prius dixeram, declinationem eius stellæ fuisse 61° 58'; nolebam
 enim iisdem verbis eadem repetere. Tuum itaque erit in hoc loco no-
 stri scripti animadvertionem, si id publicaveris, quo ad hanc brevem
 30 incuriam a teipso facile commissam revocare; ubi totum librum dili-
 gentius perlegero, si quid mihi occurrerit admonitione dignum, sincere
 et amice te de singulis commonefaciam. Id saltem generaliter nunc in-
 dicabo, præterquam quod rationes inveniendi parallaxes Cometarum,
 quas tum ex alijs, tum a teipso inventas in medium proponis, talia
 35 data ut plurimum requirant, quæ inter observandum Cometas rarissime
 et difficulter offerantur, ut ipsemet multoties expertus sum. Accedit et
 hoc (quod maioris momenti est), omnes illas parallaxium investiga-
 tiones, quas liber tuus continet, ne ijs quidem exceptis, quas e REGIO-
 MONTANI tractatulo explicas, Cometam omni motu proprio destitui,
 40 et non nisi raptu primi mobilis convolvi, præsupponant, id quod in
 nullo hætenus Cometarum locum meruit, in sola illa Nova ad Casio-
 pæam Stella competeat. Cumque motus proprius Cometarum sæpe-
 numero

numero maior sit ea diversitate, quæ per parallaxes, si quam habeant, insinuatur, nullatenus, non considerato motu hoc proprio, parallaxium differentia per ullum eorum problematum, quæ adducis, (quantum hæcenus perspexi) manifestantur. Hæc vero ea de causa neutiquam indico, quod putem, te ipsum ista non consideraße, sed ut operam des, 5
 quo ea potissimum discentibus proponantur, quæ in ipsa . . . quam commodissime citra omne obstaculum administrari queant. Porro cum ex literis tuis intelligam, Diarium illud huius Anni a Studiofo meo ELIA editum ad tuas manus perveniße, et inter alia non displicuiße, quæ in 10
 eo de Cometa proxime viso referuntur, mitto tibi paulo exactiorem et copiosiore eiuſdem Cometæ descriptionem, qualem cum Illuſtriß. Principe Domino GUILIELMO Landgravio Haßiæ nuper communicavi, veluti ipsius Celsit. per literas ad Dn. HENRICUM RANZOVIUM, Vicarium Regium in Holfatia horum studiorum amantiß. a me fieri expetierat. Sed ut eo rectius occasionem omnem huius negotij 15
 intelligas, adiunxi exemplar Epistolæ eiuſdem Illuſtrißimi Principis Landgravij ad prædictum RANZOVIUM, mihi ab hoc transmißum, tum etiam exemplar mearum ad ipsius Illuſtriß. Celsitudinem de hoc negotio et alijs Astronomicis rebus, tibi lectu non ingratis futuris, perſcriptarum literarum unâ cum ipsius Celsitud. ad me dato responſo, adiunctis insuper literis CHRISTOPHORI ROTHMANNI, ipsius Celsit. Mathematici, et ſcripto eiuſdem de eodem Cometa, quod tibi eo nomine exarari curavi. Percipies ex his omnibus proculdubio plurima, quæ tuis deſiderijs arridebunt. Instrumentorum ſpeciem meorum et quorundam, quæ ad obſervationes exactius, quam hæcenus factitatum 25
 eſt, cælitus perveſtigandas attinent, ex meis ad principem Landgravium literis non ſine voluptate cognosces. Conſenſum vero inter obſervationes Cometæ Landgravianas et noſtras ex literis ipsius Domini Landgravij et Mathematici ſcripto non citra admirationem intelliges. Peperit autem hanc convenientiam Instrumentorum ad quorundam 30
 ex meis ſimilitudinem a Landgravio inſtituta reſtauratio, prout WITTICHIUS || illi formam, diviſionem et pinnacidia hæc apud me explorata non aliter, ac ſi ipſemet eorum inventor eſſet, mei nulla facta mentione propalavit, quo nomine etiam aurea catena ab ipſo Principe donatus eſt. Accidit tamen illi, quod plerunque doſoſe agentibus evenire 35
 ſolet, ut pinnacidiorum quadruplicium undique parallelorum exactam rationem non indicaverit, ſive quod ipſi exciderit, ſive quod paucioribus rem abſolvere præſuſerit, unde Landgravij obſervatores in diuturni temporis et laboris iacturam implicuit, donec ipſa experientia, quæ deſiderabantur, ipſimet animadvertiſſent, velut ex Mathematici illius Epistoſa copioſius intelliges. Agit ſane minus ſincere mecum WITTICHIUS (quem ego hæc tum ob tuam commendationem, tum 40
 ob

ob proprium ipsius ingenium in precio habui, pluraque, quam forte
 opus fuisset, concredidi) quod mea sine meo consensu sub suo nomine
 publica faciat, non quod alijs mea inventa invideam, sed quia ipsemet
 de Mechanica Astronomiæ parte peculiari opere tractare et multorum
 5 diverforumque organorum structuram posteris communicare decrevi.
 Quam itaque ab alijs gratiam pro tot arduis laboribus et sumtibus in-
 credibilibus non immerito, vel te iudice, reportare debebam, iste, quan-
 tum in ipso est, præripere sibique, alienis plumis se instar corniculæ
 ÆSOPICÆ exornando, attribuere conatur. Sed valeant hæc cum
 10 cæteris, quæ a perverso ingratoque mundo enormiter astuteque fieri
 consueverunt. Commode tamen hoc accidit, ut ea, quæ tunc temporis
 WITTICHIUS apud me vidit alijsque pro suis postea venditavit, nul-
 lam obtineant comparisonem ad hæc, quæ postmodum in hoc genere
 a me elaborata sunt, adeo ut priora nunc ipsemet parvifaciam et pro
 15 antiquatis seponam, quemadmodum hæc latius cognosces, ubi opus
 illud nostrum, cuius antea memini, quod Mechanicam Astronomiæ
 partem luculenter tractabit, in publicum prodierit. In quem etiam
 27^v usum instrumenta || mea omnia artificiose delineata æneis laminis in-
 sculpi procuro. Ubi vero non saltem hæc, sed et alias nostras pro Astro-
 20 nomia instauranda lucubrationes illumque de Ætherei mundi novis
 Generationibus librum, quem nunc præ manibus habeo, typis nostris,
 Deo conatus fortunante, publicavero, te eorum, quem etiam arbitrum
 præcipuum (utpote harum rerum inter paucos apprime intelligentem)
 in his eligo, compotem reddere non intermittam. Sed iam demum
 25 animadverto, me, dum non sine voluptate diutius tecum colloquor,
 Epistolij limites transgredi. Quapropter nunc pedem retraho, manum-
 que e tabula tollens te Deo Opt. Max. cum tota familia commendo. Is
 te quam diutissime conservet incolumem et felicem. Vale nostramque
 30 amicitiam, siquidem præsens corpore (velut olim Ratibonæ) non licet,
 animo saltem (quod facis) absens conserva, eamque per literas data
 quacunque opportunitate continua, quod et ipse vicibim præstare ne-
 quaquam intermittam. Resalutat te frater meus STENO BRAHE of-
 ficiosissime. Iterum quam felicissime vale et plura a me, ubi librum
 tuum remifero, expecta. Datæ Uraniburgi Calendis Iulij stylo veteri
 35 Anno 1586.

[Ex apographo in codice Oxoniensi Bodleiano Smith 77]

PETRO IUNIO TYCHO BRAHE.

67

RX quo Magnificentia tua, nuper mihi Helsingoræ præ-
senti, se ante reditum in patriam me in hac tenella insula
certo certius invisuram, promittere non gravabatur, cum 5
que omne promissum (veluti communiter fertur) in debi-
tum abeat, idcirco non saltem obnixè petere, sed confi-
dentius etiam exorare non dubito, ut T. M. me crastina
luce (quam ipsa etiam commodam auram allaturam non obscure clara
pollicentur astra) in hisce Uraniæ dicatis ædibus invisere dedignari 10
nolit; erit sane T. M. non saltem Serenissimi et potentissimi Regis sui
nomine, sed etiam proprio, cum Musis sit addictissima, Uraniæ Musa-
rum sorori non postremæ longe acceptissima, cuius etiam præsentiam
tum ERICUS LANGIUS, tum etiam FALCHO GOIE, viri nobiles et
T. M. studiosissimi ambo, mecum sic avidè præstolantur. Da itaque 15
operam, ut votis nostris exoptatus respondeat eventus. Vale. Datæ
Uraniburgi 18 Augusti 1586.

Tuæ Magnificentiæ studiosissimus
TYCHO BRAHE.

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁶³]

†20

CLARISSIMO VIRTUTE ET ERUDITIONE 7v
PRÆEMINENTI VIRO D. DOCTORI THADDÆO HAGECIO
AB HAYK, MATHEMATICO ET MEDICO INPRIMIS
EXCELLENTI, AMICO SUO PERPETUO

COLENDISSIMO. 25

ZU PRAG.

S. 3r

REMITTO tibi nunc tandem, eruditiss. amantiſſimeque
D. THADÆE, doctas et ingeniosas illas tuas de Nova
Stella et Cometis aliquot lucubrationes, quas Franco- 30
furtum ad hæc proxime instantes vernaes Nundinas
(ut illinc per eundem Bibliopolam Gallum, de quo mihi
significasti, ad te procurentur, vel, si is officium hac in
re detrectarit, ut per hunc ipsum, cui eas tradidi, negotium hoc apud
aliquem certum hominem expediatur) perferendas curavi. Quod vero 35
eas nunc tua expectatione proprioque meo proposito tardius hunc
tuum foetum recipias, nuntiorum penuria in causa fuit; rarissime enim
aliquis hinc ad vos proficiscitur, et, cum nulla commodior daretur oc-
casio,

casio, volebam præteritis autumnalibus nundinis Francofordensibus
 idem præstitisse, et ob id cum quodam nostratum Bibliopolarum illuc
 ad dictas nundinas quotannis proficiscentium egeram, ut is hîc ante
 suum discessum me conveniret secumque librum tuum unâ cum meis
 5 literis Francofurto ad te mittendum asportaret; nam et ipsi etiam literas
 ad Illustriss. Principem Landgravium Hassiæ ipsiusque Cels. Mathe-
 3v maticum ROTHMANNUM, ubi || Casellas pertransiret, expediendas
 unâ committere volebam; ille vero, mihi suam operam hac in re non
 gravatim promittens, omnino me ante discessum suum accedere con-
 10 stituerat. Verum accidit ijs ipsis diebus, quibus illi huc veniendum erat,
 ut Illustribus hospitibus, utpote Regina ipsa denuo me invisente et se-
 cum utrumque parentem adducente unâ cum duce SIGISMUNDO,
 patrii filio, magnoque nobilium virorum comitatu, excipiendis occu-
 15 sine mora abeundum erat, me non accedens itineri se unâ cum socijs
 commisit. Hinc itaque eveniebat, ut, hac commoditate librum tuum
 remittendi mihi tunc prærepta, usque in hoc tempus illum mecum
 retinere coactus fuerim, quemadmodum etiam Illustrissimo Principi
 Landgravio hanc meam iustam excusationem, quod etiam ipsius Cel-
 20 situdinis votis in rescribendo tardius satisfaciam, proxime elapsis die-
 bus per literas indicavi. Perlegi autem hunc tuum librum non sine vo-
 luptate et diligentia, tuumque in hac materia indefessum studium pari
 labore et industria coniunctum commendatione dignissimum censeo. ||
 4v Eßent quidem nonnulla, quæ paulo enucleatius forent constituenda,
 25 si observationes exactæ unâ cum otio tibi suppeterent, sed sunt ea utplu-
 rimum eiusmodi, quæ non facile cuivis obvia occurrant, nec usque
 adeo magni momenti existunt. Quod nullæ ex omnibus illis eruditis
 et ingeniosis alias satis, quibus Parallaxes indagare doces, rationibus
 motui proprio Cometarum (quo rarissime carent) satisfaciant, existimo,
 30 me in ultimis ad te datis literis admonuisse; quare alia erit Parallaxium
 a motu Cometarum proprio separatarum instituenda ratiocinatio, si
 non solum speculative, sed etiam in ipsa praxi veritatis scopum colli-
 matius attingere intendamus; quod tibi ipsi ulterius expendendum con-
 siderandumque relinquo. Stellarum Cassiopeæ tum a se invicem, tum
 35 etiam a Nova illa Stella remotiones paulo aliter se habent, quam tui
 etiam correctiores et reiterati numeri exhibent; sic etiam distantia po-
 laris stellæ ab 11^a Cassiopeæ, pro qua tantum laborasti, 9 scrupulis in
 4v tua annotatione abundat. Nequaquam || omnino per Radium Astro-
 nomicum exquisitæ et ipsi cœlo congruæ stellarum distantiae ulla ad-
 40 hibita diligentia capi possunt, quacunque tandem longitudine et divi-
 sionum subtilitate Radius ille præditus sit, ut alio loco certis rationibus
 confirmabo, ubi, favente Numine, opus nostrum de prima et Mechanica
 Astronomiæ

Astronomiæ parte absolutum fuerit et publicæ utilitati communicatum. Ut enim ipsissima stellarum intercapedo obtineatur, neceſſe eſt utramque ſtellam bifariam per rimulas, quæ lineas viſuales a ſuperiori pinacidio ubique paralelas efficiunt, centraliter intueri. Quod nequaquam Radio præſtari poteſt, ideoque nova quædam organa, quæ huic incertitudini præueniant et ſtellarum exactas infallibilesque remotiones exhibeant, iam dudum excogitavi, quorum fabricam et uſum in prænominato opere aliquando (Deo conatus noſtros ſecundante) perſpicias. Declinatio Novi Sideris a te conſtituta 4 ad minus ſcrupulis iuſto maior eſt, et ratio inquirendi eius longitudinem e tempore tranſitus per Meridianum non caret evidentibus obſtaculis; || difficillime enim exactiſſima illa temporis momenta cognita veniunt, et licet hoc magna adhibita induſtria poſſibile concedamus, nihilominus Solis locus vel ex ipſo COPERNIANO calculo depromptus huic negotio non ſufficit, ſiquidem Solari in cœlo curſui nequaquam congruus exiſtit, ut ex ea, quæ in Diario iſto, quod a nobilibus Gallis accepit, reperiatur, reſtitutione colligere potes. Oportuit etiam affixarum ſtellarum loca, quorum uſus in Stella illa Nova et Cometis requirebatur, prius per certas obſervationes emendata habere, ut ea, quæ ſuperſtruerentur, rectius conſtarent; quod dum non ſolum a te omnibuſque fere alijs hæcenus neglectum eſt, ſed etiam a me in tractatulo noſtro de Stella illa Nova dudum edito prætermiſſum, factum eſt, ut ſcopum ipſum in certis et exactis longitudinibus latitudinibuſque et ijs, quæ hinc derivari poſſunt, cognoscendis non ſatis præciſe in Stella illa Nova attigerimus. Horum verum a me emendationem in opere, quod nunc de tota hac materia impreſſioni adorno, brevi, Deo volente, invenies. Si itaque tua omnino edere decreviſti (in quo propoſito ut perfeveres, potius autor || quam diſuaſor eſſe velim), percuperem, ne quid ex meo illo libello adiungeres, cum omnia correctiora et elimatiora ſim propediem in lucem emiſſurus. In Cometa anni 1577 videris non eandem quam in Nova Stella adhibuiſſe diligentiam, licet teipſum poſtea in alio quodam ſcripto oportune correxeris. Nam plane exigua et fere inſenſibilis illi Cometæ aderat Parallaxis, et rectiſſime omnium de eo ſcripſit MÆSTLINUS, ut ob id immerito illum in quibuſdam taxes. Ratio illa obſervandi per filum in directum ad ſtellas extenſum non quidem exactæ certitudini ſatiſſacit, nihilominus ſi exquisita et nulli fallaciæ obnoxia organa in promptu non ſunt, dubijs et incertis imo ipſi Radio quamoptime elaborato hanc filarem obſervandi rationem anteferrem. || Sed de his ſuo loco et tempore copioſius. TRAPEZUNTIJ in PTOLOMÆUM introductionem an quiſpiam ſit Typographorum Francofurtum venientium, qui eam typis edere velit, expiſcari curo. Interea librum illum mecum conſervo, quod bona tua venia fieri non diffido.

Et

Et quia constitui (Deo favente) proxima instante æstate in Germaniam excurrere (modo veniam a Sereniſſ. Rege noſtro, uti ſpero, impetra- vero), cumque tunc quamprimum Caſellis (ubi Principem Landtgra- vium ob commune hoc ſtudium convenire decrevi) diſceſſero, Franco-
5 furtum me conferre in votis habeo idque circa tempus autumnalium Nundinarum. Ideo, ſi TRAPEZUNTINA illa editio prius non ſucceſſerit, inter alia librum illum mecum accipiam eiufque publicatio- nem omni conatu tunc procurabo, quod eam etiam ob cauſam tibi nunc indicare volui, ut, ſi forte res tuæ ita ferrent, quod in illa mea
10 excuſſione alicubi in vobis vicina Germania vel Lipſiæ aut Drefdæ ſimul convenire poſſimus, interea tecum de hoc deliberare poſſis; nihil enim mihi gratius eveniret, quam ſi facultas || daretur, ut quemadmo- dum Ratiſbonæ olim nunc iterum alicubi vel pauculis diebus nos in- vicem gratis ſermonibus coram complecti poſſemus. Tuum itaque erit
15 mature aliquid certi hac in re ſtatueret et mihi tuam voluntatem prima quaque occasione ſignificare. Pragam in illo itinere accedere vix mihi commodum erit; etiamſi enim omnia votis meis ſucceſſerint, non tamen ante initia Iulij hinc diſcedere ſtatui, et ante hyemem in patriam mihi neceſſario ad mea revertendum erit. Tu itaque da operam, ut medium
20 aliquod inveniatur, quo votis noſtris utrinque (nam et te idipſum exoptare non dubito) ſatiſſiat, mecumque tuam mentem in his quam primum (ut prius etiam rogavi) communica. Exiſtimo, me tibi ultimo miſiſſe exemplar quoddam Literarum Illuſtriſſ. Principis WILHELMI, Landtgravij Haſiæ, quibus meis reſpondebat, unâ etiam cum Mathe-
25 matici ipſius Ceſtitudinis CHRISTOPHORI ROTHMANNI literis. Et quia ſemel atque iterum ab eodem Principe de reſponſione ſollicitatus ſum, eo quod eaſdem ob cauſas, quibus tibi etiam hætenus ſcribere non licuit, hanc multo tempore differre coactus fuerim, || proxime
7^r idcirco elapſis diebus, naſtus iam tandem commodam occaſionem, ipſius Ceſtitudini reſcripſi; quare, ut meum etiam hoc reſponſum cum
30 prioribus Principis huius literis conferre poſſis, adiunxi hîc illius exemplar, præſertim cum eam inprimis materiam contineat, qua te plurimum affici compertum habeo. Addidiſſem quoque exemplar meæ ad ROTHMANNI literas reſponſionis, verum, cum is, per quem nunc
35 hæc mitto, abiturum feſtinet, eo quod Cimbriam, patriam ſuam, ante Nundinarum illarum Francofordenſium acceſſum inviſere conſtituerit, non relinquebatur nobis tantum temporis, ut deſcriptionem eius fieri curare concederetur, ipſa etiam prolixitate, qua Landtgravianas literas fere in duplo excedunt, pro hac tanta otij penuria idipſum non admit-
40 tente; ſed hæc et alia ſuo tempore commodius fortassis obtinebis. Cumque nunc charta deficiens ſcribendi finem facere admoneat, pluribus ſuperſedeo, teque, chariſſime THADÆE, cum tota familia Deo om-
nium

nium rerum auctori commendo. Is te quam diutissime conseruet animo corporeque incolumem. Vale et prima quaque oblata occasione rescribe. Iterum quam felicissime vale. Datæ Uraniburgi die 25. Ianuarij Anno 1587.

Tuus
TYCHO BRAHE.

5

[Boni] consule has raptim exaratas et incertas literas, quas recognoscere, nedum rescribere nunciij festinatio non admittebat.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

HENRICUS BRUCÆUS AD TYCHONEM
BRAHE.

10

ANIEL RENTFLERUS, in bonis literis apprime versatus, eruditus mehercule iuuenis et optimis moribus excultus, Daniam petere voluit visendi gratia et te inprimis salutare, qui alter Atlas cœlum humeris ferre diceris. Age, mi TYCHO, persequere magna cum laude labores institutos et cœlum ipsum ad nos transfer, longitudinibus stellarum definitis, et, si quid in latitudinibus desideretur, id ipsum posteritati prodens. Nam audio, te aliquid novi in his inuenisse, adeo ut dubitari possit, an non ipsæ etiam mutantur latitudines. Est quidem audax facinus a tanto illustrium Mathematicorum consensu dissentire, qui tanto temporum intervallo distrahuntur. Sed si te sic rata docuit experientia, cur tibi non fidem adhibeamus potius quam illis, qui forte non tam subtiliter omnia rimati sunt? Longitudines autem stellarum non respondere calculo, nihil mirum, cum hætenus Hypotheses inventæ, quæ hanc apparentem motuum inæqualitatem ad æqualitatem reducant, [non sint]. Latitudines vero invariabiles seruari omnes prodiderunt. Expecto tuam sententiam, et quid de tuis Cometis fiat, utrum prælo subiecti sint, an vero suppressere decreveris. Hunc vero iuuenem, quem ob eruditionem et modestiam omnes amant, nostra et sua causa et pro tua singulari erga homines literarum amantes benevolentia complectere. Tractatum de Crepusculis Sphæræ adiectum, utrum legeris, scire velim. Si quid habeas Geometricum laude dignum, ab aliquo recentius editum, eius autorem indicato et, si aliquot dies carere queas, ad nos mittito. Nos minus hoc tempore hisce studijs vacamus, alijs distracti. Tu quid agas, quid mediteris, fac intelligam. Et si quid ex Vulcani officina habes, quod in paralyticis et alijs contumacibus morbis nostra medicamenta respuentibus expertus es, id communices rogo. Vale, Nobilissime doctissimeque TYCHO, et nos mutuo ama. Rostochij 22. Maij 1587.

88^v

15

20

25

30

35

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]HENRICUS BRUCÆUS AD TYCHONEM
BRAHE.

89^r **G**RATISSIMÆ mihi fuerunt tuæ literæ cum literis ultro
 5 citroque ad Landgravium et eius Mathematicum scriptis, in quibus non sine voluptate legi vestrarum observationum consensum, tum in Cometa anni 85, tum in stellarum fixarum notatione longitudinum et latitudinum. Latitudines enim uterque mutari statuit, et sequi mutationem declinationis Eclipticæ, sive obliquitatis Eclipticæ variationem. Hæc cum maxima, sententiâ COPERNICI, sit 24', quæ aliquot seculorum decursu fiat, et cum non multum inter PTOLEMÆUM et HIPPARCHUM et MENELAUM et TIMOCHARIN temporum intervallum intercedat, non mirum, latitudinum mutationem ab ijs non
 10 annotatam. Verum de COPERNICO miror, qui evidentem mutationem debuit animadvertere in tanta obliquitatis mutatione inter PTOLEMÆUM et COPERNICUM intercedente, si veræ sunt observationes, quæ tantam obliquitatis Zodiaci variationem tradunt. Quæ autem de refractione siderum tradis, subtilia nimis mihi videntur, et quæ sub
 20 regulam cadere vix poterint ob diversas aëris constitutiones, quæ varietatem refractionum in eadem siderum altitudine efficient. Quæ autem a doctissimo CHRISTOPHORO ROTHMANNO in sua de Cometa anni 85 tractatione commemorantur, velim legere. Ex hypothesi enim falsa verum sequi non dubito; scientiam autem fieri, nullus mihi persuaserit, si debeat ea oriri ex causis veris conclusionis. Videmus autem
 25 motum Solis tam per Eccentricum, quam per Concentricum cum Epicyclo tueri nos posse, cum vel neutra vel altera hypothesis vera esse queat, ut non satis intelligam, cur hoc in loco ARISTOTELES subtilitatis arguatur. Quæ de cancris fluvialibus scribis, dabo operam, quantum in me erit; verum video maiores difficultates, quam tu fortasse
 30 cogites, quod cancrorum emtio et navium in Daniam solutio raro in eadem tempora incidant. Attamen studium meum cum in hoc tum in alio genere cognosces. Bene vale, mi TYCHO, et nos tui studiosissimos habeto. Rostochij 28 Octobris Anno Domini 1587.

[Ex exemplo in Archivo Schwerinensi asservato]

†

ERLIG OCH VELBYRDIG MANDT HEIN-
 RICH BELOFF THILL SPÖTTROP KONGL. MAYT. BE-
 FALNINGS-MANDTT PAA SKIFFHUSZ MIN KERE
 SWOGER OCH SYNDERLIG GODE VEN
 GANSKE VENLIG THIL-
 SKREFFUEN.

1r

5

EINEN freuntlichen grues mitt wunfchung alles guettes
 alzeit beferr. Edler, Ehrnvester, freuntlicher lieber
 Schwager vnd besonder vortraweter freunt. Neben 10
 Dancklagung fur vielfeltige erzeigete wolthaten, kan
 ich dir freuntlicher wolmeinung nicht verhalten, das
 ich dein schreiben habe entpfangen vnd darinne ein Co-
 pie des Durchleuchtigen Hochgebornen Fursten vnd Herren, Hertzog
 VLRICHS zu Mechelburg an dir geschreibene breiffs, worauß ich 15
 erfahre, das ihr furstliche Gnade begehret von mir gnedichlich zu wissen,
 welcher meines erachtens von den beiden *Prognosticatoribus* *TOBIA*
MOLLER vnd *ANDREA ROSA* dem Zeill neher zutreffet, ihn dem
 daß der eine ihn diesem zukunfftigen 88 Jhar den Regenten des Jhars
Iovem vnd *Venerem*, der ander *Saturnum* vnd *Martem* setzet, dar- 20
 ahn sie nicht alleine keins theils einig sein, sondern wie ihr Furstliche
 Gnade schreibet, gahr widerwertiger meinung haben. Dan der eine
 macht beide *beneficos Planetas*, der ander beide *maleficos* (wie sie
 die *Astrologi* nennen) zum Regenten im selbigen Jhar, welchs gar *con-*
trarie bedeutung bringett. Hierauff kan ich dir freuntlicher meinung 25
 nicht bergen, das wiewoll ich in die *Astrologische* Sachen, welche be-
 deutung auß dem gestirn herholen vnd weißagunge *tractiren*, mich
 nicht gerne einlasse, dieweill darauff nicht vhill zu bawen ist, Sondern
 allein die *Astronomiam*, welche den wunderlichen lauff des gestirns 30
 erforschett, in einen gewissen vnd rechtmeßigen ordnung zu bringen
 mich etzliche Jhar her bemuhe, dan darahn kan durch rechtgeschaffene
Instrumenten || nach *Geometrisch* vnd *Arithmetisch* grundt vnd ge- 1v
 wisheit die eigentliche warheit durch langwirigen fleiß vnd arbeit
 gefunden werden, So habe ich doch nach ihrer Furstlicher gnaden be-
 gerung beide *Prognostica*, die du mir zuschickest (die ich doch nicht, 35
 wie du gemeinett hast, zuvor gehatt habe, dan ich niemals pflege solche
practicen wider zu kauffen, noch zu lesen, *ne bonas horas male col-*
locem) durchgesehen, den mangel, worahn es hafftett, das sie so wider-
 wertige *Iudicia* stellen, daraus zu suchen, vnd befinde, das sie in ihre
 Rechnung gar vnterscheidliche *fundament* gebraucht haben. Dan der 40
 eine,

eine, nemlich *MOLLERUS*, bawett sein *Calculation* auf des hochar-
 farnen *COPERNICI* rechnung, der ander, *ROSA*, auff die alte durch
 des Königs *ALPHONSI* in *Hispanien liberalitet* gemachte Tabeln,
 die man darumb die *Alphonfinische* nennett. Hirauß kömpt es, das
 5 der eine den anfang des Jhars in *æquinoctio verno* setzet ahm 10 tag
Martij bey Neun vhr nach mittage, der ander ahm selbigen tag, aber
 vmb 2 Stunden nach der vorgehende Mitternacht, daß also zwischen
 beide ihre rechnung schier 19 gantze Stunden verlauffen, in welchen
 der himmel sich gar vil vorendern thutt, vnd kan gar ein ander *Astro-*
 10 *logisch Iudicium* darauß fallen, eben so wol als wen dar ein gantzes
 Jhar oder noch mehr zwischen wehre: Das darumb nicht zuvorwun-
 dern ist, das diese beide *Astrologi in domino Anni* nicht vberlein stim-
 men, weil sie den auß der *Figura Cæli introitus Solis in Arietem*,
 wan daß vorbemelte *æquinoctium vernum* geschicht, pflegen her-
 27 holen. Wiewol es auch lichtlich geschehn || kan, das wan sie schon
 gleichmeßige Tabeln vnd rechnungen volgeten, das sie gleichwoll in
Dominis Anni vnd ihren gantzen weiffagungen gar widerwertige mein-
 ungen können fürgeben, das darauß leichtlich zu *probiren* ist, daß
 wan man hundertt der *Prognosticken* lisset, so befindett sich doch gahr
 20 selten, das einer mitt dem andern *concordierit*, dan sie bawen nicht
 alle auff gleichformige grundt ihn ihren *Iudicijs* vnd haben vnther-
 scheidliche *proceß* vnd ahnleitungen. Es sein auch diese *Astrologische*
 weiffagungen wie ein *cothurnus*, den man kan auff ein jeder Bein
 ziehen, gros vnd klein, wie man will. Darumb ich auch niemals dar
 25 von ettwas Sonderlichs gehalten habe. Das ich aber Kong. May. mein-
 en Gnedigsten Herren jhärlich ein solches *Astrologisch Prognosti-*
con untherteniglich zustelle, mus ich in dem nach ihre May. befell vnd
 willen thun, wiewoll ich selbst nicht vill darauf halte vnd nicht gerne
 mitt solchen zweiffelhafftigen *prædictionibus* vmbgehe, darin man
 30 die eigenttliche warheitt nicht durchauß erforschen mag, wie sonst in
Geometria vnd *Arithmetica*, darauff die *Astronomia* durch hulff
 der vleißigen *observation* ihm lauff des Himels gebawet wirtt. Den-
 noch dieweill ihr Fürstliche Gnade gnedichlich begertt von mir zu
 wissen, welchen von den beiden ich beifellig sey, was den *dominis*
 35 *Anni* also widerwertiger weiß von ihnen gestellet thutt ahnlangen, So
 kan ich hierauff nicht anders sagen, dan das ihrer beiden rechnung
 vnd *iudicium* gehtt auß ein vormeinten vnrichtigen grundt. Dan weder
 die *Alphonfinischen*, noch die *Copernianischen* Tabeln, welchen sie
 27 folgen, geben den justen lauff der Son-||nen, wie er ahn sich selbst am
 40 Himmel geschichtt, vnd ist hierinne kein geringe vntherscheidt, wie auß
 meiner eigenen *Restitution* vnd vornewrung in Rechnung des lauffs
 der Sonnen zusehen ist, welche ich auf etzliche vorgehende Jharen
 durch

durch große vnd rechtmeßige *Instrumenten* augenscheinlich vom
Himmel selbst her ab, durch fleißige *observation* vnd warnemungen
genommen habe, auß welchen sich befindet, das des Jhars Anfang in
æquinoctio verno, darauß die *Astrologi* ihre vrtheil nehmen, ge- 5
schicht ahm 10 tag *Martij* 8 $\frac{1}{2}$ stunde nach der vorigen Mitternacht,
welchs bey 7 stunden speder ist, als *ANDREAS ROSA* gesetzt hat,
und 12 stunden fruere, als *TOBIAS MOLLERUS* meinett, darauß den
vhill ein andere *Constitution* des himels zur Zeitt des *æquinoctij* ein-
feltt, als ein jetzlicher von ihnen gefunden hat, worauff auch ein an- 10
der vrtheill folgett, vnd auch wol andere *domini Anni*, wie sie es nen-
nen (darauß doch nicht vhill zuholen ist), mögen gesetzt werden. Was
aber meine meinung sey ahnlangende *Astrologische* gitzung vber dis
kunfftige 88 Jhar, habe ich Königl. May. meinen gnedigsten Herren
ihn einen geschriebenen *Prognostick* vnterteniglich auffgezeignett,
welchs ich auch ihre Furstliche Gnade gerne wolte vnterteniglich mit- 15
teilen, aber ich hab keine vberige *Exemplar* dar von, wan ihr Furst-
liche Gnade leffet bey ihr May. darumb ahnlangen, wird ihr Furst.
Gna. wol ein abschrift dar von bekommen. Ich bin darinne gantzlich
nicht der meinung, daß solche gahr große vorenderunge in diesen negt-
kunfftigen Jhar vorhanden sein, als die *Astrologi* auß etzlichen altten 20
reimen, die sie den *Regiomontano* zumessen, furge-||ben, dan ich be-
finde im *Constitution* des Himels keine Sonderliche vrsachen darzu, 3^r
sondern achte, das dis kunfftige Jhar wird den vorgehenden gleich-
meßig sein, vnd in zimlichen guten wesen, in allen Sachen, sich er-
zeigen, aleine wo zuuor krieg vnd vneinigkeitt aufferwecktt ist, dar 25
möchte es wol ettwas weiter einreißen. Vnd kan ihr Furstliche gnade
meine meinung vom *Astrologischen iudicio* vber das gantze Jhar auß
vorbemelten *Prognostico*, welchs ich Köng. May. meinen gnedigsten
herren vnterteniglich habe zugesteltt, weiter erfahren. Dis habe ich
auff dein guttwilliges schreiben vnd beger nicht wöllen vntherlassen 30
zu antworten. Bitte gar deinstlich, du wollest vnbeschwert sein vnd
mitt erster gelegenheitt ihr Furstliche Gnade hierauff meine antwort
vnd meinunge vnterteniglichen von meinett wegen zuvorstehn geben.
Worin ich sonst ihre Furstliche gnaden zu willen vnd gefallen sein kan,
bin ich alzeit mit aller deinstlicheitt vnterteniglich erböttig. 35

Lieber Schwager, nach dem ich so gutte gelegenheitt habe, kan ich
nicht vntherlassen, dich in einer Sachen, darahn mir vhill gelegen ist,
vnd darinne du mir wol itzunder konnest behulfflich sein, zu be-
suchen, vnd gebe dir darumb gantz freuntlich zuwissen, das nach dem
ich itzunder in meiner eigenen alhie angerichten Druckerey ein *Astro-* 40
nomisk Buch lasse außgehn, welchs zimlich groß wird fallen, vnd mir
baldt Druckpapier darzu vonnöthen mangeln wirt, vmb wes wegen ich
meine

meine botschafft auff vhil örten außgehabt, vnd gleichwol keines der
 größe, wie zu dem wercke vonnöten, bekommen können, habe ich
 3^v darumb ergiftern widerumb im || Land zu Mechelburg dem lassen nach-
 stellen, dieweill ich vormercke, das alda zu Graubow vnd Neustat zwey
 5 gutte papir Mölen vorhanden sein, vnd habe die beide Ambtleuthe
 ahn den selbigen örtern, nemlich IOHAN HELDORP vnd STEL-
 LAN WAKENITZ, zugeschrieben, das sie wolten mir so vhil zuge-
 fallen sein, vnd den papirmachern alda befehl geben, daß sie mir mitt
 dem Allerersten etzliche ballen Druckpapier nach der größe des vber-
 10 geschichten forms wolten forfertigen, welchs ich dan zu danck ihnen
 will lassen bezahlen, so baldt ich es holen lasse. Aber die weil ich diesen
 beiden Amptleutten villicht mach vnbekantt sein, ist mein gantz fleißige
 bitte ahn dir, du woltest so woll thun vnd ihnen von meinett wegen hier-
 umbe auch zuschreiben, das sie mir darinne wolten zugefallen sein,
 15 vnd du wollest auch so woll thun vnd einen von deinen gutten be-
 kanten ahm Furstlichen hoffe zuschreiben, das er bey meinen Gne-
 digsten Hern Hertzog VLRICH wolte von meinett wegen vntherte-
 nigen anhlung thun, das auß ihrer Furstlich Gnaden *authoritet*
 vnd befehl alles möchte mitt dem befurderlichsten zugehn, das ich mitt
 20 erster Muglichkeit könnte ein 14 oder 15 Ballen papir alda auff ihr Furst-
 liche Gnaden papirmöllen beckomen, nach solcher größe und gestalt,
 wie ich dir hier neben ein proba schicke. Ich will gerne bezalen, was
 die papirmeister darfur haben sollen. Vnd du woltest darneben auch
 lassen vnerteniglich befördern, das ihr Furst. Gn. wolte mir gnedich-
 25 lich furgunnen, wan das papir fertig vnd bezalt ist, das es möchte von
 einen Amptman zum andern biß gen Rostock gefurett werden, vnd
 4^r alda den Hern *Doctori HENRICO* || *BRUCÆO* vberlübert, das ichs
 von dannen mitt dem allerersten schiff möchte hierein beckommen.
 Wan du mir hierinne in der gestalt zu gefallen sein woltest, wie ich
 30 auch ahn deinem gutten willen keinen zueifel trage, vnd mir dis zu-
 wege bringen, beide bey ihr Furstlichen Gnaden selbst, vnd auch bey
 den Amptleutten, thetest du mir einen sonderlichen deinst vnd wolge-
 fallen dar mitt. Dan mir gahr viell daran gelegen ist, das ich mitt dem
 ersten solchs papir in einer gutten menge beckomen möchte. Vnd so
 35 ich in einiger sachen von meinen vormuegen dier jemals widerumb
 zu deinst und danckbarckeitt sein kan, wil ich alzeit mehr dan gutt-
 willig gefunden werden, vnd thue dich hiermitt sambt deiner lieben
 haußfrawen dem Almechtigen Gott befehlen. Du wollest auch meiner
 lieben Muttersehuester Fraw Maren und deiner lieben Hausfrawe,
 40 ihrer tochter, von meinett wegen vhil gutternacht sagen. Datum Vrani-
 borg den 7 Decemb. Anno etc. 87.

Tui amantissimus

TYCHO BRAHE, *Manu propria.*

[E codice]

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁶²]

CLARISSIMO ERUDITISSIMOQUE VIRO D.
DOCTORI THADDÆO HAGECIO AB HAYK, MEDICO
ET MATHEMATICO EXCELLENTISSIMO, AMICO
SUO SINCERE DILECTO.

PRAG.

S.

ARIORES ad te dare literas internunciorum cogit penuria, eruditissime charissimeque D. D. THADDÆE, et locorum quibus disiungimur intercapedo vota nostra plurimum impedit. Nactus itaque iam tandem aliqualem occasionem literas mittendi per Studiosum quemdam Silesium me unâ cum quibusdam alijs hîc inventem, non intermittendum duxi, quin brevibus ad te scriberem. Librum tuum de Nova Stella et Cometis mihi iamdudum Francofurtum ad eundem hominem, de quo mihi indicâras, nec dubito te interea temporis eum recepiſſe. Quod ſi illum edere adhuc animus eſt, ſuaderem ut ea, quæ in Cometa anni 77 minus conſiderate a te propoſita ſunt, vel ſupprimas vel emendes. Meum de hoc eodem Cometa iudicium percipies ex eo quem tibi nunc mitto libro, in quo ſecundus tomus operis noſtri de recentioribus ætherei Mundi Phænomenis continetur. Primus eſt de Stella Nova exquisitiori diligentia quam antea conſiderata, quem typis abſolvere Gallici privilegij defectus, quod Cæſariano adiungere conſtitui, hæcenus impedivit. Nunc vero quoniam ante paucos dies idipſum adeptus ſum, nihil obſtabit niſi otij oportunitas, quominus eius etiam libri evulgationem adornem. Tertius eſt de tribus alijs Cometis, qui poſtmodum nobis illuxerunt et in alto æthere curriculum ſuum non minus quam ille, de quo liber modo tranſmiſſus agit, abſolverunt. Quod autem in hoc ipſo libro, ubi tua placita in eodem Cometa ſub diſquiſitionem mathematicam voco, a te multoties diſſentiri me res ipſa cogat, non eſt quod ſiniſtrius interpreteris; ſcis enim me ſolo veritatis amore et libertate || Philoſophica idipſum agere, nulloque tua inſectandi elevandique animo id a me fieri. In priori libro de Stella Nova tum etiam in tertio, ubi de Cometa anni 80 agitur, oportuniorem invenio commoditatem tecum magna ex parte ſentiendi, tuæque dignis encomijs extollendi. Si quos habes Italicos, Hiſpanicos vel Gallicos authores, qui de Nova Stella aliquid commentati ſunt, rogo ut eorum ſcripta Latinitate, ſi fieri poſſit, donata, mecum communices, unâque ſi quos alios Cometarum præcedentibus aliquot annis viſorum deſcriptores peculiare nec ubique obvios in promptu habueris. Librum illum de Cometa anni 1531 ab APIANO ſeorſim editum nondum vidi,

vidi, quemadmodum neque IOHANNIS PENÆ Galli scriptum, quod
 PRÆTORIUS in descriptione huius Cometæ anni 77 citat. Si horum
 me participem reddideris, meis votis plurimum subveneris. Memini
 me librum quendam Astrologicum a te dono accepiße, cum Ratifbonæ
 5 simul eßemus, qui Planetarum influentias peculiari quadam ratione
 per acceßum ad Terram vel ab ea receßum proponeret; eum in patri-
 am reversus nuspiam invenire potui. Si eius aliquod exemplar denuo
 per te obtinuero, diligentius illud in posterum conservabo, evolvamque
 accuratius; existimo enim quædam in eo a veritate non discentanea
 10 contineri, si dextre considerentur, et cum cæteris requisitis debite con-
 ferantur.

Ubi totum opus, de quo supra dixi, typis meis excusum fuerit, tibi
 illud transmittam. Interea hanc secundam partem per otium evolve,
 mihi que tuum de ea iudicium ingenue significa. Invenies in eo novam
 15 orbium cœlestium dispositionem, a me non ita dudum adinventam,
 2^r quæ quo penitius fuerit considerata, eo magis tibi placebit. || Ego hanc
 non solum apparentijs consonam, sed etiam in rei veritate ita se habere
 non dubito, quod Ptolomaicæ et Copernianæ assumptiones nequaquam
 præstant. Sed de his nunc plura scribere temporis penuria et epistolæ
 20 leges prohibent. Tu itaque, optime THADDÆE, quam felicissime vale
 et ingravescentis ætatis difficultates forti animo tolera, meque per oc-
 casionem quamcunque oblatam literis revivere non intermitte. Iterum
 vale. Datæ Uraniburgi die 3. Maij Anno 1588.

Tuus
 TYCHO BRAHE.

25

[Ex apographo in Ioannis Caselii Volumine altero Epistolarum ad viros nobiles (Helmæstadi
 1623)]

TYCHONI BRAHE.

36

30

35

AM optimo Regi vestro laudationem pango, cuius ex-
 emplum IUNIO ad te mittam: qua re cum sim occupa-
 tus, neque diligenter scribo, neque uberius. Gratificor
 autem huic familiari meo HAKEN, Equiti Marchico,
 iuveni probo, nec abhorrenti a litteris, quarum gratia
 apud nos vivit. Omnino voluit te videre: facies gratum,
 si facies ut intelligat, te mihi peramicum; nam et alioqui te humanissi-
 mum virum sentiet. Vale. Rostochio X. Kalend. Iun. Anno 1588.

[IOANNES CASELIUS.]

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁴⁶]

CLARISSIMO VARIOQUE DOCTRINARUM
 GENERE ERUDITISSIMO VIRO D. THADDÆO HAGECIO
 AB HAYK, PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORI
 EXIMIO, AMICO MEO IN PRIMIS COLENDO.

S.

CRIPSI ad te proxime elapso mense Maio, optime et
 amantiſſime D. D. THADDÆE, per Studioſum quen-
 dam Sileſium, qui me cum quibuſdam alijs tunc tem-
 poris inviferat, unâque librum ſecundum operis noſtri
 de recentioribus ætherei Mundi Phænomenis tranſ-
 miſi, quem non dubito te iamdudum unâ cum literis
 illis accepiſſe. Quia vero nihil interea reſponſi a te receperim, et poſt
 paucos meſes hyems ingruens commoditatem huc ſcribendi præclu-
 det, non intermittendum duxi, quin te hiſce brevibus denuo compella-
 rem, ut reſcriptionem maturare non intermitteres, cupio autem tuam
 ſententiam cognoſcere de ijs, quæ liber iſte tibi miſuſ continet, utque
 ingenuè eam de ſingulis, ubi opus videbitur, mihi perſcribas, rogo. Fe-
 ceris mihi hac in parte rem gratam. Non enim mea ita mihi placent,
 quin aliorum de hiſ libenter ſufferam iudicium, quemadmodum ego
 et de tuis et aliorum quorundam ſcriptis circa hanc materiam, fretus
 libertate Philoſophica et veritatis inquirendæ ſtudio, libere quod ſen-
 tiam profero, abſque tamen ullius læſione mordaci. Primum tomum,
 qui de Stella illa nova luculenter agit, et tertium, qui de tribus alijs
 minoribus Cometis poſtmodum viſis e certis obſervationibus Mathe-
 maticè rem omnem tractat, ſpero me per hyemale otium, favente di-
 vina Clementia, abſoluturum, ut ea omnia ad colophonem deducta
 vernalibus Nundinis Francofurti venundentur. Prioris tomi editionem
 Gallici privilegij defectus, quod Cæſareo per te mihi procurato in ope-
 ris frontiſpicio adiungere decrevi, hætenus retardavit, prout (ni fallor)
 in ultimis etiam literis tibi indicavi. Verum cum nunc Gallicanum hoc
 adeptus ſim, et inſuper Anglicanum indies expectem, nihil obſtabit,
 quo minus telam inchoatam pertexere omnique ex parte abſolvere
 elaborem. Tu interim intermediæ illius partis tibi tranſmiſſæ penitio-
 nem diſquiſitionem non intermitte, tuumque || de hac iudicium (quod
 prius etiam expetivi) ante hyemem prima quaque occasione ſuffici-
 enter et ingenuè perſcribe. Commodius autem erit Roſtochium eas
 mittere literas ad Doctorem HENRICUM BRUCÆUM, vel in aulam
 Illuſtriſ. Principis Ducis ULDARICI Megapolitani, ad ipſius Celiſ
 Cancellarium, D. D. IACOBUM BORDINGUM, aut etiam Lubecam
 ad FRANCISCUM KNOCKERT, Patricium et Senatorem urbis, ſive
 ibidem

ibidem ad quendam Nauclerum, ALBERT GRUBBE nomine, habitantem in loco appellato Lubecensi Angelo, ut aliquis horum eandem Hafniam ad civem in ædibus meis habitantem, DIDERICUM FUL-
 LONEM nomine, transmitti procuret; quacunq[ue] enim ratione ex
 5 iamdictis (nisi ipsemet commodiorem adeptus fueris) hoc negotium
 expederis, spero me literas tuas satis certo et mature obtenturum,
 quibus ego etiam confestim respondere non intermittam. Vale; plura
 enim nunc non vacat scribere, et hæc saltem obiter ad te perarata
 Francofurtum transmissi, si forte inde per certum hominem tibi per-
 10 ferantur, qua in parte siquidem aliquid dubij subesse queat, copiosius
 de alijs rebus nunc scribere non duxi operæpretium. Amplissimum et
 nobilissimum virum ANDREAM DUDITIUM, si illic in vicinia est,
 velim meo nomine vel verbis præsens, vel per literas absens officiose
 salutes. Quod si eius etiam iudicium de libro meo sibi transmissis scriptis
 15 mandatum ante hyemem obtinero, rem mihi præstiteris tam ille quam
 tu longe acceptissimam. Iterum felicissime vale. Datæ Uraniburgi die
 17. Augusti Anno 88.

Tui amantiß.

TYCHO BRAHE,
 manu propria.

20

† [Ex apographo in *Singularibus historico-literariis Lusaticis* part. 27 (Lipsiæ et Budissini 1743)]

191 **CLARISSIMO DOCTISSIMOQUE VIRO M.**
BARTHOLOMÆO SCULTETO, GORLICENSI, RERUM
MATHEMATICARUM PERITISSIMO, VETERI
 25 **AMICO PLURIMUM COLENDO.**

189

S.

30

ER Silesium quendam Studiosum Vratislaviensem (ni fallor) tibi scripsi mense Maio proxime elapso, amantißime clarissimeque SCULTETE, librumque nostrum secundum, opusculum, quod de recentioribus ætherei Mundi Phænomenis emisimus, unâ transmissi. Nec dubito te eum interea accepiße, perspexißeque diligenter.

Rogo itaque, velis mihi prima occasione tuam de ijs, quæ in eo continentur, perscribere sententiam. Nec est, cur te moveat, quod a tuis placitis tantopere in plurimis dissentiam, et fretus libertate Philosophica,
 35 quid in his veritati consentaneum sit, in-||genue proferam. Scis enim,
 190 me nullo tua insectandi aut cavillandi animo id facere, et ut candide interpreteris omnia, amicitia nostræ diuturnum vinculum postulat. Ego tibi vicissim liberum de meis relinquo iudicium, ut ingenue proferas, quicquid invicta veritatis Mathematicæ certitudo exigat. Pluri-
 40 mum

mum itaque tuas defidero literas, quibus meis defiderijs in his fatifiat,
 quas ut mature ante instantem hyemem accipiam, operam des: idque
 commodiffime fiet, fi eas miseris vel Rostochium ad D. HENRICUM
 BRUCÆUM Medicum, vel Lubecam, ad D. PETRUM MEMMIUM,
 etiam Medicum, aut illuc quoque ad FRANCISC. KNOCKERT, 5
 Patritium et Senatorem urbis, vel Nauclerum quendam, ALBERT
 GRUBE nomine, habitantem in Angelo Lubecensi. Quocunque ho-||
 rum in procurandis literis usus fueris, spero me eas ad civem quen- 191
 dam Hafnienfem, in ædibus meis habitantem, DESIDERIUM FUL-
 LONEM nomine, delatas, facile et brevi obtenturum. Vale, et rescrip- 10
 tionem matura. Rogo etiam, ut Magnifico Nobiliffimoque Viro AN-
 DREÆ DUDITIO, fi vobis in propinquo est, meo nomine officiofe
 salutem dicere vel prescribere non intermittas. Optarem vero quam
 maxime illius de libro nostro, sibi etiam transmissò, iudicium. Quod fi
 per te ab ipso etiam, ante hyemis impedimenta, literis consignatum 15
 impetravero, feceris mihi rem longe gratiffimam. Iterum feliciffime
 vale. Datæ Uraniburgi die 17. Augusti Anno 1588.

Tui amantiſſimus
 TYCHO BRAHE.

[E codice Vindobonensi lat. 9737 f]

†20

AMPLISSIMO NOBILISSIMOQUE VIRO 7r
 DOMINO HENRICO RANZOVIO, DOMINO IN BRE-
 DENBERGA, ARCIS SEGEBERGÆ PRÆSIDI
 ET REGIO IN HOLSATIA VICARIO,
 AMICO SUO INPRIMIS 25
 COLENDO.

ACCEPI intra paucas hebdomadas ter vel quater a te lite- 6r
 ras, Nobiliffime ampliſſimeque vir, quibus ſingulis tuam
 erga me benevolentiam, et in procuranda papyro im-
 preſſoria, noſtræ officinæ typographicæ idonea, ſtudio 30
 ac diligentiam affatim declaras. Quo nomine et pro typo
 etiam Sacelli, quod in honorem optimi et nunquam ſatis
 laudati Regis noſtri, piſſimæ memoriæ, extrui curaviſti (quem unâ re-
 cepi) eſt quod gratias tibi habeam maximas. Laudo vero plurimum
 tuam in hoc erga Regem, optime de omnibus meritum, piam et perpe- 35
 tuam memoriam. Sciotericum horizontale, quod antea promiſeram,
 iam mitto. Accepiſes id citius cum GERARDO filio, fi is me ante ſuum
 ad te abitum, ut ſperabam, inviſet. Eſt autem horarium illud ſatis
 diligenter elaboratum, neque aliquid latet vitij, quo minus omnia ad
 amuſſim

amuſim indicabit, quæ carmina ſeptena in frontiſpicio addita pollicen-
 tur, modo exquifite ad planum Horizontis, in columna (quod fatius
 eſt) lapidea firmetur, ſicque in ea diſponatur, ut linea Meridiei, quæ
 eſt horæ duodecimæ, exquifite Meridiano cœleſti ſubſternatur, quod
 5 qua ratione compendioſe et certius quam per Compaſſum effici poteſt,
 exhibitori harum oſtendi, qui tibi, modo ſatis indicationem noſtram
 memoriâ retinuerit, omnia aperiet. Rogo peramanter, velis hoc munu-
 ſculum boni conſulere. Quod ad papyrum attinet, ſcias eam, quam ul-
 timo miſiſti, de qua riſas $3\frac{1}{2}$ (deficiente a dimidia balla, quam te mit-
 10 tere ſignificaſti, riſa $1\frac{1}{2}$) accepi, eſſe ſatis idoneam et apprime oportunam
 meo operi, ſi modo de hac in aliqua copia obtinere poſſemus; deſidero
 enim ad minimum præter eam, quam aliunde conquiro, ballas adhuc
 plus minus decem, quas, ſi tua authoritate et procuratione ante hye-
 mem iuſto pretio acquiſivero, nihil mihi gratius evenire poterit. Et licet
 15 hæc ipſa, quam ultimo a te accepi, paululum mea priore maior ſit, ta-
 men id non tam intereſt, quam ſi minor foret; tunc enim eſſet prorfus
 inutilis, at nunc extraeminentia illa perexigua facile inter ligandum
 libros vel alias antea præcidetur. Utinam ſaltem de tali papyro in ea,
 qua dixi, copia mature et certo nanciſci queam. Dubia illa, quæ Cla-
 20 riſimus vir D. CASPAR PEUCERUS et alter ille non vulgaris, ut ap-
 paret (licet nomen eius mihi prius non innotuerat) Mathematicus D.
 GEORGIUS RULLENHAGIUS in mea diſpoſitione revolutionum
 cœleſtium tibi per literas indicârunt, admodum facile ſunt reſolubilia.
 6^v Nam quantum ad PEUCERUM || attinet, nondum ſatis animadvertet-
 25 bat is, quod quando Sol, qui eſt centrum circuituum reliquorum Pla-
 netarum, deferretur in alteram partem, quæ in delineatione inter oc-
 tavam Sphæram et orbem h^{ni} otioſa videtur, tunc orbis imaginarios er-
 rantium Stellarum complere illud ſpatium eodem modo quo ſuperius,
 quod nunc in figura vacuum apparet, et ſic circumcirca eundo, ob centri
 30 annuam cum Sole concomitantiam, requiritur neceſſario tantum inter-
 capedinis inter octavam Sphæram et extimum h^{ni} orbem, qua parte
 terris proximus ſit, relinqui, ut aſcenſus et deſcenſus Planetarum, in
 tota illa annua circumgyratione, capacitatem ſine impedimento com-
 petentem, invenire poſſit, idque ſpatij orbis Solaris diametrum adæ-
 35 quat. Alterius hæſitatio adhuc minori negotio reſolvitur; id enim nun-
 quam fieri poteſt, quod RULLENHAGIUS veretur, ut corpora Solis
 et ♂^{is} concurrant, nam licet orbis fictitij eorum ſe invicem in delinea-
 tione tranſeant, tamen cum Sol ad illum locum pervenerit, ubi inter-
 ſectio illa mutua notata apparet, Martius iſte orbis Solarem longe alio
 40 in loco tranſibit, et ſtella ipſa ♂^{is} tantundem a Sole diſtabit, quantum
 prius et alias ſemper, ſiquidem eum perpetuo in ſuo circuitu pro cen-
 tro reſpicit. Impoſſibile enim eſt circumferentiam circuli centro uniri.
 Habes

Habes itaque utraque illorum dubia sufficienter explanata. Cuperem plurimum, ut mecum etiam communicares libros illos Genesium et Præceptorum, quorum RULLENHAGIUS in principio suarum ad te literarum mentionem facit; ubi eas introspexero perlegeroque, statim remittam, neque alios eorum reddam participes. Quia vero ipsemet luculenter PEUCERO scripsi, et non solum dubitationem eius illi enodavi, sed etiam occasionem inventionis huius novæ hypotheseos, unâ cum quibusdam alijs ipsi exposui, mitto earundem literarum ad te exemplar, ut plenius ex ijs, quæ ad hanc rem faciant, cognoscere queas. Reddidi etiam illum compotem exemplarium quorundam literarum Illustris Principis GUILIELMI Landgravij || Habiæ et ipsius Celsi Mathematici, ad me de materia Astronomica datarum, unâ cum mea ad singulas responsione, ut inde plurima ad Astronomicum negotium rite excolendum impense facientia uberius cognoscat. Quod si quæ sunt literæ inter has, quarum transcriptionem a me prius non obtinuisti (quod procul dubio in ijs, quæ ultimo inter nos cis et ultra mißæ sunt, contingit) licebit utique aperto fasciculo eos inspicere perlegereque, aut etiam transcribi, si tibi ita visum fuerit, curare, modo postea rursus eodem modo componantur, tuoque sigillo denuo muniantur. Valeat tua Generositas cum uxore et liberis totaque domo quam felicissime. Nec dubito quin nervos omnes intensus sis, ut papyrum illam mature et satis copiosam obtineam, dabo operam, ut in nominis tui, alias per se clari, celebratione, siquidem aliud præstare nequeam, me gratissimum et tui studiosissimum invenias. Iterum et terque quaterque vale. Datæ Uraniburgi die 13. Septembris Anno 1588.

Quia vero expositio et declaratio mearum hypothesium e sola delineatione non a quovis ita facile percipitur, quoddam Mechanicum Organum confieri ex orichalco curavi, quo circuitus Planetarum respectu Solis, et ipsius Solis ac Lunæ circa Terram manibus circumagi expeditiusque intelligi possunt, per quod etiam dubia illa tum PEUCERI tum etiam RULLENHAGIJ facilime extricantur, quemadmodum harum exhibitor (modo caput iuridicum sacra Uraniæ sibi diligenter satis capere et memoria retinere queat, quod optarem quidem, sperare autem vix possum) tibi plenius ostendet; mitto enim tibi per eundem eiusdem Æquatorij Ideam, quam ut boni consulas rogo. Si GERARDUS filius tuus huc venisset, per unam saltem vel alteram horam, antequam iter suum ad te direxit, utique tum hæc, tum alia ipsi melius et perfectius tibi referenda (cum sit ingeniosus) declararem. Petij ter vel quater id ipsum serio ab eo per literas, verum is semper negotia (nescio quæ) prætendebat. At nihilominus tantum illi suppeditabat otij, ut iisdem diebus nuptijs Landskronensibus, nihil ad se pertinentibus,

nentibus, interesse potuerit, et Huena exquisite in medio directi itineris a Croneburgo Landscroniam versus aut econtra iacet, ita ut vel in abitu aut reditu me sine ulla molestia tuo nomine invisere potuisset, modo voluntas prompta non defuisset, quod me tibi per literas indicaturum, 5 OSWALDO, ut illi idipsum significaret, iniunxi. Id igitur nunc fecisse oportuit. Iterum vale.

Tui studiosiss.

TYCHO BRAHE.

Mitto adhuc bina Exemplaria libri nostri secundi de ætheri Mundi 10 Phænomenis, et puto te iam septena accepisse, quod ideo refero, ut in memoria retineatur, quibusnam singula communicata sint, ut illi ijdem reliquas etiam operis partes aliquando adipiscantur.

[Ex apographo in codice Nicolsburgensi II 72; cf. P. J. Resenii Inscriptiones Hafnienses (Hauniæ 1668) pp. 392—409 et codex Parisiensis franc. 13040 fol. 162]

Ee^r

TYCHO BRAHE CASPARO PEUCERO.

SALUTEM P. D.

20

25

30

Ee^v

ABEBAM iam dudum in votis tecum vel coram, cum Vitebergam olim transirem, vel etiam postea absens per literas amicitiam pergratam contrahere, vir doctrina varia et virtute excellenti celeberrime; verum cum commoditas nulla satis opportune id efficiendi interea sese obtulisset, coactus sum in præsens usque tempus idipsum differre. Occasionem vero diutinum hoc meum desiderium iam tandem aliqua ex parte complendi, dederunt literæ amplissimi et nobilissimi viri D. HENRICI RANZOVIJ, Vicarij Regij in Holsatia, Mathematicarum rerum amplissimi. Addebatur enim illis transcriptio quædam eorum, quæ de nova mea inventione dispositionis revolutionum cælestium ipsi nuper transmiseras; rogavitque simul is, ut dubijs tuis circa delineationem tibi a se communicatam mature occurrere vellem, quod etiam ut in utriusque vestrum gratiam præstarem, has ad te literas dare non intermittendum duxi, quibus, ut || plenius tuæ expectationi et dubiorum resolutioni satisfiat, paulo altius ab ipsa videlicet prima occasione inventionis huius hypotheseos ordiendum et aliquanto diffusius de hac materia disserendum video, idque nunc aggrediar. Cum ab in-
eunte ætate inter alias Philosophiæ partes Astronomico studio, vel invitis vel reluctantibus ipsis pædagogis, essem impense naturæ quodam instinctu addictus, et statim in pueritia Lipsiæ studiorum gratia commoratus annumque ætatis agens decimum septimum per Radium Astronomicum Planetarum cursus a fixis sideribus sæpius serenis noctibus rimarer,

rimarer, animadverti, eorum apparentias ne Coperniano quidem cal-
 culo satis præcise congruere, nedum Alphonfino, qui iam pæne ob-
 soleverat. Cœpi exinde diu multumque mecum pensitare, unde hæc
 a cœlo ipso tam evidens discrepantia oboriretur, an vero [ob] observa-
 tionum ab artificibus non rite institutarum, an etiam ob hypothesium 5
 assumptarum insufficientiam et falsitatem. || Cumque aliquot annis A2^r
 hanc rem varie revolverem, accrescente iam ætate et iudicio unâ cum
 ea magis magisque maturecente, utraque tam Alphonfinas sive Ptole-
 maicas hypothesas quam Copernianas diligentius inspexi, et in earum
 ratiocinationes penitius disquisivi, tandemque animadverti, in veteri- 10
 bus illis hypothesibus, inde a Ptolomæo eiusque quibusdam antecesso-
 ribus usque ad nos deductis, utut magna ex parte apparentias cœlestes
 excusarent, tamen quod motus circularis regularitatem non circa pro-
 prium sed alienum quoddam centrum fieri admitterent, contra prima
 artis principia peccare, quod ipse etiam COPERNICUS in hisce cul- 15
 pæ videtur; præterea epicyclos tot et tantos, qui ibidem etiam assum-
 untur, multum spatij in cœlo occupare et superfluos esse. Si pauciori-
 bus res omnis absolvi posset, iudicavi, magnumque de his scrupulum
 mihi iniecit, quod nulla necessaria causa vel combinatio naturalis sub-
 ebet, cur superiores Planetæ Soli || ita alligarentur, ut huic coniuncti A2^v
 summitatem epicyclorum semper occuparent, in infimo vero eorun-
 dem loco eidem opponerentur, et bini, quos inferiores vocant, semper
 eundem medium locum cum Sole sortirentur illique in Apogæo et
 Perigæo epicyclorum copularentur. Hæc, inquam, non colligere licuit
 habere certam et evidentem combinationis rationem, siquidem tanto 25
 intervallo ab invicem distarent hæc sidera, adeo ut, hæc concatenatio
 mutua si ad eum præcise modum fieret, necessitatem aliquam compe-
 tentem subesse, ut omnia in ea ita evenirent, mihi minus apparuerit
 consentaneum; at potius vel hanc solam ob causam in his assumptioni-
 bus coactum quid, dissonum et supervacaneum, latere non citra rem su- 30
 spicabar. In altera vero neoterica summi illius COPERNICI distribu-
 tione absurditas circa triplicem telluris motum statim absterruit, in pri-
 mis vero quo ad annuam illam centri et axis declinationem in partes
 contrarias. Licet enim reliquis, quæ in Ptole-||maica dispositione dif- A3^r
 cohærentia et superflua inveniuntur, opportune mederetur, nihilque 35
 contra Mathematica principia delinqueret, tamen cum iam regularem
 perfectum minusque intricatum motum Terræ, pigro et ignobiliori cor-
 pori, attribueret, non parum suspecta reddebatur hæc assumptio, præ-
 fertim cum sacræ literæ non paucis in locis illi aperte reclamitent.
 Hinc de utraque harum hypothesium non parum dubitavi, an aliqua 40
 earum recte se haberet. Cum vero nulla alia daretur, quæ apparentijs
 cœlestibus consona foret, et homocentricorum a quibusdam excogita-
 tum

tum figmentum nimis violentum eſet, perque multorum orbium inextricabilem hinc inde retractionem absurdum ſimul, imo ridiculum deprehenderetur, nec etiam ipsis apparentijs in acceſſu et receſſu Planetarum ad Terram ſatiffaceret, idcirco his dubijs diu implicatus, quod
 5 nulla ſtatim ſuccurreret (ut dixi) hypotheſium innovatio, quæ his omnibus convenientijs ſubveniret, conſtitui || periculum ſaltem facere, quænam earum, quæ hæcenus inventæ erant, veritati propius accederet. Idque per Martis potiſſimum ſtellam me expiſcari poſſe confidebam, quando nimirum ea acronychia Terræ appropinquaret; ſi enim
 10 tunc nobis propius accederet, quam ipſe Sol, Copernianam ſpeculationem prævalere, ſin minus, tum Ptolemaica potiſſimum ſtandum arbitrabar. Tandemque magna diligentia, nec parvis ſumtibus conquiſitis varijs organis Aſtronomiſis, quibus ſiderum motus centraliter non ſaltem in ipſo ſcrupulo, ſed etiam in eius dimidia vel quarta parte explorari
 15 certo poſſent, hanc ſubtilem conſiderationem aggredi non verebar, idque potiſſimum anno 1582, cum Mars pernox Soli factus opponeretur in Cancro, et inſuper per boream latitudinem ſublimior quotidiano circuitu redderetur. Habitis itaque tum pluribus accuratis obſervationibus tam circa ortum quam occaſum, eiufque per meridianum
 20 tranſitum, deprehendi Martem maiorem cauſari parallaxin quam ipſum Solem, ideoque etiam terris propinquiorem, cum acronychius eſt, fieri, aſtipulante unâ motu ipſius diurno, cum Copernianis potiſſimum numeris conſentiente, eo quod paulo celerius certo dierum intervallo in antecedentia repedaret, quam Alphonſinorum concederet a PTOLO-
 25 MÆO deducta ratiocinatio, idque ob minorem a terris diſtantiã, quæ motum paulo intentiorem apparere efficiebat. Id quum [in] ♂ ſatis exploratum haberem, et idem etiam in ♀ aliquoties a me interdum adeoque in ipſo meridiano obſervata et iuxta occaſum collatione facta, imo et alia quadam peculiari ratione anno 1587 circa diem 24 Februarij, quando inter unum vel alterum diem eam tam veſpertina quam
 30 matutina (quod alias rariſſimum eſt) vidi, motum apparentem cum eo, qui ratione parallaxeos fieret, conferendo comprobaſem, ita ut Ptolemaicis hypotheſibus hæc omnia minime congruerent, impelle-
 35 bar, ut poſtmodum magis magiſque Copernianæ inventioni fidem attribuerem. Obſtabat nihilominus plurimum circa Terræ revolutionem tam ordinariam et perpetuam nimia abſurditas, et ſacrarum inſuper literarum contrarium aſtruentium irrefragabilis authoritas. Quare hoc negotium hinc inde varie revolvens de alia hypotheſium ordinatione mecum ſtudioſe deliberavi. Rem primo impoſſibilem moliri viſus ſum; at tandem fere ex inſperato ſuccurrebat, ſi Sol centrum quinque Planetarum conſtitueretur et nihilominus circa Terram, in medio univerſo quieſcentem, annuatim, concomitantibus per centrum ideoque et ipſam
 40 circumferentiam

circumferentiam reliquorum quinque Planetarum circuitibus, convol-
 veretur, ut Terra centrum præberet revolutionibus saltem Solis et Lunæ
 cæteraque omnia includentis altissimæ octavæ sphaeræ, si, inquam, eo
 modo revolutiones cœlestes ordinarentur, tunc omnia, quæ in Ptole-
 maica et Coperniana assumptione absorta et irrita superva-||caneaque A5^r
 incidunt, tolli et præcaveri. Sed nihilominus adhuc scrupulum iniecit,
 quod orbis Martius respectu Solaris tantus non inveniretur, ut eum to-
 taliter includere posset, verum duobus in locis necessario ipsum pene-
 traret. Eram enim adhuc diu recepta et ab omnibus fere approbata
 opinione imbutus, cœlum esse quibusdam realibus orbibus, sidera cir- 10
 cumferentibus, refertum, ideoque hanc orbium incongruam penetra-
 tionem non admittendam duxi, indeque evenit, ut hæc propria inventio
 mihi ipsi aliquandiu suspecta fuerit. Tandem vero cum ex quorundam
 Cometarum accurata circa motum et parallaxes eorum examinatione
 certo exploratum haberem, eos in ipso cœlo longe supra Lunam cur- 15
 sus sui normam absolvisse et nihilominus nullis corporeis et realibus
 orbibus, quibus Planetæ vehi creduntur, fuisse obnoxios, sed peculi-
 arem quandam ab his motus rationem invenisse, ut latius et exquisitius
 in opere nostro de his || asciticis cœli phænomenis demonstratur, præ- A5^v
 sumptionem illam de orbium cœlestium dura et impervia materia pror- 20
 fus abiecti. Accessit et hoc, quod duo etiam Cometæ, qui iuxta opposi-
 tum Solis ferebantur, satis evidenter ostenderint, Terram annuatim
 revera non convolvi, siquidem huius commutatio non detraxit quid-
 piam eorum prædefinito et proportionabili motui, ut in Planetis, qui †
 ob [id] retroagi a COPERNICO existimantur, usu venit. Tandem ita- 25
 que utrisque fundamentis, tam Copernianis quam Ptolemaicis, ab ipsa
 experientia everfis, neotericam hanc inventionem citra omne dubium
 recte se habere animo confirmabar, præsertim quod perspicerem e Co-
 metis, ut dixi, cœlum liquidissima et propria substantia constare nullif-
 que orbibus duris et realibus, ut tot iam seculis falso creditum est, abun- 30
 dare, ut ob id nihil obstaculi ingerat, quod Martis imaginarius orbis
 Solarem non totaliter includat, sed duobus in locis interfecet, siquidem
 orbes isti corporaliter cœlo non || insunt, sed tamen ex motu siderum A6^r
 fieri intelliguntur. Contuli mox intra quadriennium proximum ex- †
 actiores apparentias in motu quinque Planetarum cum hac nostra hy- 35
 pothesi, et animadverti eas quam apertissime illi congruere, veterum-
 que unâ observationibus abunde satisfacere; imo quiddam aliud in
 hac latere, quod peculiarem quandam inæqualitatis apparentis occa-
 sionem præsertim in motu Martis (ob Solaris orbis ad eius circuitum
 admodum sensibilem et magnam comparisonem) excusaret, quæ per 40
 antecessorum assumptiones nequaquam salvari posset, ut ob id aliqua
 ex parte cursus præsertim Martis profus inexploratus hætenus man-
 serit.

ferit. Quod et a veteribus animadversum est, siquidem PLINIUS ipsum
 † fidus esse inobservabile affirmare non dubitat. Quapropter nihil ampli-
 plus hæsitans, meam neotericam inventionem undiquaque recte con-
 stare, nihil absoni vel Mathematicæ vel Physicæ suggerere, illi soli re-
 A5^v volutionum cœlestium redintegrationem ex observationibus veterum
 et nostris superstruere in animum induxi, attamen eius probationem
 in opus nostrum Astronomicum, quod de totius artis instauratione elab-
 orare, favente divino auxilio, decrevi, differendam censui. Verum
 cum Cometa anni 77, qui se etiam circa Solem non minus quam Pla-
 10 netæ ipsi convolvebat, me invitasset, ac, dum ipsius apparentias per
 competentem hypothesin salvare elaboro, huius in mundana compa-
 gine hypotyposis ratiocinationem iudicatione generaliori pateface-
 rem, usque in operis Astronomici promulgationem, mutata sententia,
 rem omnem non differendam consultius iudicavi. Cum autem præ-
 15 dicto nobilissimo HENRICO RANZOVIO, amico meo singulari, iuxta
 ipsius petitionem aliquot exemplaria secundæ partis operis nostri de
 recentioribus ætherei Mundi Phænomenis communicassem, intelligo
 illum delineationem huius hypotheseos, quæ capite 8 ibidem reperi-
 A6^r tur, tibi et alijs || quibusdam eruditis in Germania excerptam transmi-
 20 sisse, neglecta tamen eiusdem, quæ illis addebatur, succincta explica-
 tione, quam si unâ adiunxisset, utique nec tu nec alij in tam facile re-
 solubilia circa hanc ratiocinationem dubia incidissetis, quæ postea mi-
 nimo labore expediam. Mitto autem tibi hunc eundem librum, ex quo
 nobilissimus RANZOVIVS hanc hypotheseos designationem desump-
 25 sit, qui de Cometa anni 77 luculenter tractat. Estque operis eius, de quo
 dixi, secundus, nam primus de admiranda illa ad Casiopæam anno 72
 exorta Nova Stella affatim agit, ubi quædam præmittuntur, quæ toti
 arti instaurationis fundamenta ponunt, qualia sunt, quæ de Solaris cur-
 sus ad nostra tempora exacta per certas observationes, demonstrationes
 30 restitutione deque affixarum stellarum exquisita certificatione propo-
 nuntur. In eodem quoque libro aliorum circa hanc stellam observa-
 tiones et placita sub incudem veritatis revocantur, unâque tuæ olim
 A6^v Vitebergæ || habitæ, sed instrumentis minus idoneis, animadversiones.
 In tertio tomo de alijs tribus quibusdam Cometis post observatis mea
 35 inventa decisionesque expono et cum aliorum in iisdem placitis con-
 fero, disquisitione in singulis adhibita diligenti, quibus omnibus tan-
 dem subiunguntur quædam magna corollaria, quæ ex illis derivari
 possunt, qualia sunt: cœlum non constare ex orbibus realibus et im-
 pervia substantia, nullos dari revera epicyclos, Terram annuatim nul-
 40 latenus convolvi, ut voluit COPERNICUS, et nostram hypothesium
 cœlestium ordinationem rei veritati omni ex parte congruere, nullam-
 que aliam dari, quæ cunctis requisitis sufficiat. Taliter vero per hos tres
 neotericorum

neotericorum et ascitiorum in cœlo phænomenorum libros viam sternere et fundamenta ponere volui ad opus illud, quod perpetuorum et mundo coævorum siderum revolutionibus ex ipso cœlo, faciente ipsius cœli Opifice, restituendis || inserviet. Ideoque hanc peregrinarum et secundariarum stellarum descriptionem præmittendam consulto iudicavi, idque non saltem ob horum ascitiorum siderum situm et motum penitus cognoscendum, sed multo magis etiam ob totius artis Astronomicæ redintegrandæ hinc convenienter deductas occasiones. Ipsum vero opus Astronomicum in 7 libros distribuere constitui. Quorum *primo* agam de Mechanica huius artis parte, quæ instrumentorum a me excogitatorum fabricam et usum exponet, qualia nunc plura quam 20 in promptu habeo, non solum magnitudine sed etiam materiæ soliditate, fabricæ varietate, usus et certitudinis inter observandum commoditate et correspondentia incomparabilia. *Secundo* de ijs, quæ e triangulorum et numerorum doctrina Astronomicis rebus subsidio veniunt, tractaturus, ubi compendia quædam referabuntur, || antecessorum nostrorum nimios et indefessos labores plurimum collevantia. Hæc, inquam, in duobus prioribus libris ceteris inservientia proponere expeditius duxi, ne postea in reliquo opere, quando de apparentijs ipsis limitandis et salvandis ago, negotium mihi facebant, quod alijs nostris antecessoribus evenisse video. *Tertius* liber octavæ Sphæræ et fixarum stellarum verificationem exquisitam continebit. *Quartus* Solis et Lunæ, circuitibus ratis ad Terram quiescentem directis, rationes præcisas suppeditabit. *Quintus* duorum Planetarum, qui Solem quidem, sed non unâ Terram ambiunt, utpote Veneris et Mercurij, apparentias enodabit. *Sextus* autem reliquorum trium, scilicet δ 4 et η , qui Solem ambientes Terram et totum elementarem Mundum includunt, irregularitates visui nostro incurrentes salvabit. *Septimus* latitudines horum quinque Planetarum scrutabitur, in quibus etiam non minus quam || ipsis longitudinibus multum adhuc latet erroris, adeo ut sæpenumero in cœlo boreæ sensibilibiter reperiantur, cum in numeris tabularum australes proponantur et e contra. Operis autem huius publicatio adhuc aliquot annorum procrastinationem exigit; vix enim intra quinquennium vel sexennium absolvi poterit, neque id tam ob immensum et diutinum laborem, qui requiritur in mediorem motuum et potissimum $\pi\rho\sigma\theta\alpha\phi\alpha\iota\rho\acute{\epsilon}\sigma\epsilon\omega\nu$ tabulis in singulis Planetis de novo condendis, quam quod plures adhuc desiderem in remotioribus et Solem ambientibus Planetis acronychias observationes, præsertim in distantioribus eccentrici locis (ut cum veteribus loquar, nam nostræ hypothese non solum epicyclos, sed etiam eccentricos et æquantes tollunt) idque potissimum in η et 4, maxime autem in ipso η ob motus eius tarditatem, ut collatione in his omnibus cum veterum, imprimis autem

autem PTOLOMÆI, annotationibus facta circulorum proportiones
 Ff^v et motuum congruentiam exquisita indagine peruestigare demon-
 strareque et sub numerorum cognitionem revocare liceat. Interea, fa-
 vente divino Numine, ea successive præmittam, quæ ad hoc totum
 5 negotium facere videbuntur, et prima quaque occasione, ex eo quod
 tam diutinam dilationem non requirant, absolvi poterint, qualia sunt,
 quæ 4 vel 5 prioribus libris continebuntur. Daboque operam, ut in
 hoc toto opere omnia apparentijs cœlestibus tam veterum ætate quam
 nostra, et ob id etiam posteriorum, ad amußim correspondeant, quod
 10 equidem a nemine, qui tam excellentem laborem exantlare conatus
 est, hæctenus præstitum esse, te dudum perspexisse, nullum apud me est
 dubium. Nam licet ille incomparabilis vir COPERNICUS multa a ve-
 teribus minus recte prodita emendare laborarit, tamen ob instrumento-
 rum (ut recte etiam suspicaris) minus exactam conformationem ufum-
 B2^r que non omnino infallibilem observationes irritas obtinuit. Inge-
 nium certe et scientia ad hanc cognitionem et restitutionem illi absolvendam
 (sicut alteri) non defuit, solummodo medijs Mechanicis, quibus uteba-
 tur, non recte se habentibus et non prius (quod oportuit) rectificatis
 affixarum locis. Habeo Parallaticum eius instrumentum mihi a Ca-
 20 nonico quodam Varmienfi dono mißum, quod e ligno abieigno constat,
 et divisionibus atramento in eo signatis satis ostendit, eum in his non
 requisitam habuisse diligentiam. Quod autem meæ assertioni de liqui-
 disima et subtilissima cœli materia tam belle astipularis eamque sacra-
 rum insuper literarum testimonio confirmas, mihi pergratum est; tuum
 25 enim gravissimum de rebus iudicium et altam in plurimis scientiam diu
 magnifici, facturufque [sum]. Deinceps locum illum, quem ex ESAIA
 40 v. 22 citas, CASTALIO, cuius versione admodum delector, paulo
 B2^v aliter Latinitate donavit. Sic eum interpretatus est: »*Qui cœlos || quasi
 membranam intendit utque tabernaculum expandit ad inhabitan-*
 30 *dum*«. Sed vetus expositio verosimilior videtur, cui etiam aliæ propius
 subscribunt. CASTALIO elegantiae studens interdum a genuina verbo-
 rum interpretatione deflexisse videtur. Alter locus, IOB. cap. 37 v. 18,
 quo contrarium asseverari prima fronte apparet, quia cœlos chalybis
 35 instar induratos esse dicit, recte a te cum priore conciliatur, dum solidi-
 tatem et firmitatem constantiamque perpetuam naturæ revolutionif-
 que cœli et eorum, quæ in eo continentur, corporum potius quam
 materiæ compagem respici illic, erudite et convenienter exponis. Præ-
 dictus CASTALIO in versione huius loci nostræ sententiæ minus quam
 antiquus interpres repugnat, dum sic eum Latine reddit: »*An æthera*
 40 *cum eo deduxisti ita firmum, ut concretus esse videatur?*« Sed hæc
 Hebraicæ linguæ excellenter gnaris discutienda relinquo. Quidam Hi-
 B3^r+spanus, FRANCISCUS || VALLESIUS nomine, vir, ut ex eius scriptis
 apparet,

apparet, varia eruditione imprimis excellens, in libro, quem de sacra
 Philosophia inscripsit, quique hoc anno Lugduni editus est, cap. 51 ex
 hoc ipso loco IOBI secundum veterem interpretationem, qua tu etiam
 ufus es, citato, ab antiquis Philosophis PYTHAGORA, PARMENIDE,
 PLATONE et ARISTOTELE receptam opinionem confirmare conatur, 5
 cœlum videlicet constare substantia quadam firmissima et solidissi-
 ma, orbisque ipsos revera huic ineſſe, omni adamante solidiores et du-
 riores, ita ut penitus dividi distrahique nequeant. Verum is nimis litera-
 liter hunc locum, ut quosdam etiam alios, intellexit, nec ea, quæ in con-
 trariam partem ab ESAIA et alibi dicuntur, consideravit. Quæ vero 10
 Philosophice contra cœli liquidissimam et perviam undiquaque sub-
 stantiam ratione raritatis et densitatis atque vacui, et quod non perpe-
 tuo regulariter per se moveri possint Astra, dixerit, minus || valida sunt, B3v
 ut alibi ostendemus, idque tibi facile apparebit, ubi eius argumen-
 tationes ibidem prolatas penitus introspexeris. Sed et tandem in absur-
 ditatem prolabitur, ut ætheris totius e 4 elementis (quæ tamen, ut rem
 plausibiliorem reddat, cœlestia nuncupat) compagem constare non ve-
 reatur. Nec mirum, cum idem author capite primo eiusdem libri per
 ea, quæ dicuntur in initio cap. 2 Geneseos: » *Perfecti sunt cœli et terra
 et omnis ornatus eorum, complevitque Deus die sexto opus suum*«, 20
 et præterea ex dicto hoc tertij capituli Ecclesiastici: » *Didici, quod omnia
 opera Dei perseverent in perpetuum*«, perperam et contra omnem
 experientiam astruat stellam, quæ anno 1572 iuxta sedile Cæbiopææ
 (quam ille ad genua eius inconsiderate reponit) omnium prima exorta
 [est] tandemque disparuit, nullatenus fuisse novam, ut neque eam, quæ 25
 ab HYPARCHO, referente PLINIO, animad-||versa est, de qua quidem, B4r
 cum ipsas HYPARCHI observationes non habeamus, nihil certi sta-
 tuere volo. Sed quantum in nova illa ad Cæbiopæam dicto anno et se-
 quenti conspecta a scopo veritatis declinaverit, e libro nostro primo et
 recentiorum cœli Phænomenorum apertissimum evadet. Et quam, 30
 quæso, citra omnem sensum et rationem statuit, stellam illam semper
 illic fuisse a mundi principio et adhuc permanere, sed tam exiguam, ut
 videri nisi debiliter nequeat, at tum visam esse crescere usque ad pri-
 mam magnitudinem ob aliquam medij mutationem, quæ in ipsis orbi-
 bus cœli non ubique æqualiter crassis contigerit, ita ut stella hæc inci- 35
 derit in partem aliquam proximi cœli crassiorem reliquis, per quam
 densatum lumen maioris stellæ specimen aliquandiu exhibuerit, et de-
 inceps, hac discedente, stellam minorem redditam. O speculatio, sic
 unum absurdum parit alterum, nam cœlum nullis constat orbibus com-
 pactis || et revera illic existentibus, nedum ut illi in quibusdam locis B4r
 rarioris, in quibusdam densioris substantiæ sint, veluti quidam etiam
 Homocentri effectores somniârunt. At demus, id ipsum concedi posse,
 qui

quæ tunc fieret, quod eadem Casiopeæ stella non sæpius ita illumina-
 retur præter solitum, et dum illa densior cœli particula hanc pertran-
 saret, cur non alias vicinas eodem modo miraculoso lumine auxit? vel
 cur non sæpius in reliquis affixis sideribus idem conspicitur? Cur tanta
 5 sit earum copia et præter totum cœlum distributio, ut necessario illæ
 partes orbium, quæ densiores finguntur, sub aliquibus illarum per mo-
 tus sui continuationem aliquando præterlaberentur, easque similiter
 solito longe maiores redderent? Quod tamen tot iam seculis a solo HY-
 PARCHO, si ita se habet, et nostro ævo in mirando illo apud Casio-
 10 peam phænomeno non animadvertum est. Sed hæc et plura alia, quæ
 liber iste, alias admodum ingeniose conscriptus et multiplici variarum
 B5^r rerum cognitione refertus, nimis || literali sensu e sacris oraculis pro-
 ponit, nunc mittamus, siquidem contra præsens negotium divagari nos
 faciant, præsertim cum de plerisque in eo contentis et ad rem potissi-
 15 mum Astronomicam facientibus alibi disquirere animus sit. Nihil igitur
 obstabit vel e sacris Biblijs vel Philosophorum decretis, quin cœli
 materiam liquidissimam et omni aëre tenuiorem subtilioremque certo
 statuamus. Nam quod ARISTOTELES, licet contrarias partes tueri
 plurimum laboret, sibi ipsi nihilominus contradicat, dum mentes Astro-
 20 rum motui præesse asseverat, rectissime a te infertur; id enim longe aliud
 est, quam circumgyratione certorum orbium, quibus affigerentur, con-
 volvi. Video, te hypotheseos meæ delineationem nudam mediocriter
 bene e solo intuitu percepisse, nam in ea quo ad quinque Planetas circa
 Solem tanquam centrum revolutos amboque Luminaria et octavam
 25 sphaeram ipsam Terram in medio universi quiescentem respicientia
 B5^v omnia recte exposuisti. Quod autem duobitas, cur octavam sphaeram
 ima parte a cæteris stellis pictura tanta capacitate disiungat, facilis est
 resolutio. Dum enim omnes quinque Planetæ circa Solem, ducem et
 regem suum, gyros ducunt, oportet centra orbium imaginariorum, quos
 30 circa eum describunt, annuatim unâ cum ipso convolvi, hincque fit, ut
 semper ea pars orbium, quæ Soli opponitur, intermediente Terra, re-
 motior sit ab octava sphaera quam altera, et licet tunc appareat ibidem
 maius spatium vacuum, tamen, Sole circumeunte et in alteram partem
 delato, rursus idem impletur, et vacuitas ea, quæ putatur, est tunc ab
 35 altera parte, sicque circumcirca evenit per totum infra octavam orbem
 curriculum; alias enim non esset locus, quod accessu et recessu Planeta-
 rum ad Terram, eorundemque circa Solem annua per totos orbem cir-
 cumgyratione. . . . Habuit etiam quidam alius Mathematicus mihi igno-
 tus aliud quoddam dubium in hac hypothesis nostræ ordinatione, de
 40 qua etiam ad nobilissimum Dominum HENRICUM RANZOVIUM
 B6^r perscripsit et hypotheses illi ante biennium per quendam meum fugi-
 † tivum ministrum communicatas indicavit. Hæsitat vero ille in hunc
 modum,

modum, si ☿ et Sol in eundem locum, ubi eorum orbis se interfecant, aliquando devenerint, ita ut ☿ latitudine prorsus careat, quomodo se non impediunt, cum duo corpora non possint esse in eodem loco. Verum hæc dubitatio non multum ingerit scrupuli, cum nunquam id fieri possit, quod ipse veretur; apparet enim eum non satis percepisse hypotheseos nostræ inductiones. Quæ namque fieri queat, ut, cum Martis circuitus Solem semper pro centro non minus quam cæteri Planetæ respicit, illi unquam occurrat? Id enim non magis datur quam circumferentiam alicuius circuli centro eiusdem uniri et in idem recidere. Non animadvertibat ille, quod nunc Sol ubi ad eum locum devenerit, ubi Martis orbis eius curriculum transit, Martium ipsum curriculum tunc non eodem in loco eum imaginarie secare, sed ubique || tantundem ut antea a Sole distare, adeo ut Soli nunquam ☿ propior fiat, quam circuitus ipsius circa eum exigit, nisi quantum particulariores illi motus in duobus circellis, de quibus dixi, parum addant vel auferant. Quod tamen ad maiorem illam et generaliore circumvolutionem collatum non adeo multum habet momenti. Verum hæc melius intelliguntur e mechanica quadam compositione, ita ut Sol et Luna in suis orbibus circa Terram convolvantur, reliqui vero Planetæ in suis circuitibus ad Solem. Tunc enim circumducto Sole apparebit, quomodo orbis quinque Planetarum quotannis totum spatium infra octavam Sphæram circumcundo impleant, et qua ratione retrogradationes et stationes eorum per hanc centri orbis eorum cum Sole concomitantiam solvantur, quodque epicycli veterum per accidens fiant e motu videlicet centri orbium annuo, quodque non opus sit Terram moveri, et nihilominus Martem illi iuxta vespertinum exortum propiorem fieri quam ipsum Solem, quod nos docuit diligens experientia, ut prius indicavi. Reliquas particulariores inæqualitatis apparentis differentias, quas veteres per eccentricos et æquantes excusarunt, COPERNICUS per eccentricum cum parvo epicyclo, nos in hac hypothesi per duos circellos in circumferentia orbium Planetarum, quos ipsum sydus certa lege designet, apposite tuebimur, nisi quod in ♀ et præsertim ☿ aliquas præterea gyrationes particulariores abumere oporteat. Sicque omnes circuitus Planetarum concentri evadent non aliter, quam COPERNICUS Lunæ circa Terram revolutiones in concentrico orbe cum duobus epicyclis fieri admodum ingeniose et recte speculatus est. Nec enim multopere ab hac differunt trium superiorum Planetarum tum universales, tum etiam particulares circuitus, nisi quod centrum orbium illorum Solem annuatim concomitetur, velut hæc fusius et exquisitius in opere illo, de quo dixi, Astronomicæ instaurationis ipsis fundamentis et certis observationibus tum veterum tum proprijs (favente divino Numine) demonstrabo, tabulasque tum æqualium motuum tum etiam προσηµαιρέσεων

φαιρέσεων huic hypothefi e neotericis obfervationibus exquisitis cum
 veterum collatis fundatas de novo condam. Efficiamque, ut numeri
 obfervationibus antiquis, imprimis vero PTOLOMAICIS, et recentioribus
 5 etiam ad amūm correfpondeant, id quod haftenus tot iam fe-
 culis defideratum eſt, magna huius artis quoad præcifionem debitam
 iactura. Miror doctiſſimum illum et in his ſtudijs exercitatiſſimum REIN-
 HOLDUM de ijs præclare meritum in præfatione ſuarum Tabularum
 Prutenicarum abeverare in Solis motibus æqualibus aliquam limita-
 B8^r tionem defiderari, προορθαφαιρ-||έσεων vero tabulas toti mundi dura-
 10 tioni utiliter infervire, cum unum ex altero magna ex parte dependeat,
 et mutatis circulorum proportionibus eccentricitatibusque neceſſe ſit
 iplas quoque proſtaphæreſes aliter ſe habere. Sed interdum etiam
 magnus dormitat Homerus. Poſſibile autem eſt beneficio quorundam
 compendiorum in triangulis e datis medijs motibus et integro canone
 15 triangulorum Planetarum apparentes ſitus æque cito, ſi non citius
 quam per æquationum tabulas, inveſtigare, velut alibi aperiemus.
 Quod tantopere hoc opus noſtrum aliquando videre defideras, adeo
 ut vel eo nomine tibi vitam divinitus prorogari exoptes, et inſuper
 noſtris conatibus divinæ benedictionis ſubſidium pio et benevolo voto
 20 comprecereſ, eſt, quod tibi pro hoc ſingulari erga me meaſque ſtudia
 favore et ſyncero iudicio ſummas agam gratias, daboque operam, ut,
 quantum in me eſt, voluminis huius ea, qua fieri unquam poteſt, ma-
 B8^v tura-||tione elaboratio abſolvatur. Deus optimus maximus tibi largiatur
 interea firmum robur animi et corporis, vitamque conſervet, qua
 25 diutiſſime utens beneque valens non ſolum his, ſed et alijs Philoſophiæ
 laboribus vacare eoſque promovere et tuum de ijs ſolertiſſimum iudi-
 cium proferre poſſis. Quod tot annis in captivitate (cuius etiam in literis
 iſtis mentionem facis) detentus cum magna iactura bonarum literarum
 delitueris, ego cum alijs multis viris tibi et ſtudijs eruditis faventibus
 30 plurimum ſemper indolui.

Quia vero in cuſtodia illius mentionem incidimus, referam ea, quæ
 in libro quodam noſtro Genethliaco a me, cum Lipſiæ ante annos plus
 minus viginti quatuor operam literis darem, apud tuæ Geneſeos ſche-
 ma annotata invenio. Tunc enim circa pueritiam eram Aſtrogicis et
 35 Genethliacis præſertim prædictionibus paulo curioſius addictus, quas
 tamen poſtea increſcente ætate et iudicio, præſertim quod viderem
 Gg^r motus ipſos ſyderum in tabulis ſe non recte habere, || ſepoſui et ad ob-
 ſervationem emendationemque motuum me totum magno conamine
 contuli. Reperio autem ibidem ſic olim ſcriptum: ♃ *in ꝛ ſigno ꝑⁿⁱ et*
 40 *in tertia domo orientalis liberque a radijs Solis, Luna exiſtente in*
II ſigno Mercuriali et præſertim in nona domo, cui etiam ♃ præ-
eſt, ingenium acre et profundum laboriſque patiens et arduum iu-
dicium

dicium designat. Postea subiungebatur: Sed (iuxta cuspidem nonæ damnata □^{to} ♃ⁿⁱ et Δ^{no} brevi ♂^{tis} magnum aliquid mali insinuat, idque causa religionis ob nonam domum, ingenij ob ♃ signum Mercuriale, mulieris alicuius illustris ob (ipsam, quæ etiam illustrioribus fixis sed nimis violentis copulatur. Deinde de captivitate hæc 5
verba adscripseram: ♂ dominus septimi loci in duodecima inque suo detrimento constitutus, et insuper per antisiam partem Saturni læsus, carcerem vel exilium diuturnum significat, et quia ♂ damnat ♀^m per □ e duodecima, id damni occasione ingenij et studiorum denotat, sed cum (di-||rectionis via pervenerit ad × ♂^{is} in 14 ♄ Gg^v
in M. C., per mortem vel Martialem aliquem hominem liberabitur et restituetur in integrum, idque iuxta ætatis annum 60. Subiunxeram insuper: cauda Draconis in M. C. iuxta Arabum placita dejectionem ab honoribus et dignitatibus denotat, præsertim cum sit in signo Solari, hoc existente depresso, et nullæ beneficæ stellæ sint 15
in angulis, sed ambæ cadentes. Hæc, inquam, tunc temporis infra figuram cœlestem tuæ nativitatis annotâram, quæ non ob id nunc refero, quod tuæ diutinæ calamitatis causas in sola astra reijcere velim nimium tribuendo his Astrologicis indicationibus, sed saltem ut tibi obiter significarem, quid olim hac de re, cum hisce prædictionibus 20
impensius occuparer, chartis mandârim. Scio, quantum concedendum sit Astrologicis coniecturis, nec eas plurimum suspicio, neque etiam nimium contemno, in quorum utroque a plerisque etiam || eruditioribus peccatur. Si contineatur hæc ars intra suas metas, significationes quædam Physicas non ineptas neque utique frivolas et cognitu non 25
inutiles suppeditat. Sunt tamen plurimæ aliæ eventuum concurrentes causæ, ex inferioris mundi et ijs, quæ in hoc tumultuose geruntur, occasionibus provenientes; supra omnia vero Deus ipse author universi, tanquam prima et universalis causa, liberrime agit, secundariasque causas sive superioris sive inferioris mundi pro suo arbitrio disponit et 30
moderatur. Verum hæc frustra tibi ea satis superque intelligenti suggero. Nunc ab Astrologicis ad Astronomica revertar.

Habeo in promptu 24 annorum observationes syderum, quarum eæ, quæ 12 posterioribus in hac insula nostra acceptæ sunt, admodum exacte se habent, postquam instrumenta eximia et affabre extracta hîc 35
 maximo labore et sumpto confieri curavi, quæ dixi supra me absoluta plurima habere, suntque || tanta circumspeditione et diligentia elaborata, ut, quibuscunque syderis alicuius verum situm cœlitus indagare libuerit, in idem profus minutum, etiamsi diversimode composita sunt, et ab alijs atque alijs observatoribus animadversio fiat; recidant, quod 40
 machinarum absolutam structuram et exquisitam divisionem evidenter probat; ut ob id satis certus sim, nihil vitij in meis observationibus hisce instrumentis

instrumentis cœlitus derivatis latere. Utinam veteres et antecessores nostri, præsertim nunquam satis ille laudatus COPERNICUS (ut de PTOLOMÆO ipso nihil nunc dicam), tantam diligentiam et præcisionem in organis Astronomicis conficiendis et observationibus cœlestibus ad amußim exequendis adhibuissent; equidem ingenti labore in restituendis æthereorum corporum motibus nunc magna ex parte allevaremur. Excusabiles sunt nihilominus nostri ævi Mathematici, quod C3^r satis magna aptaque instrumenta, || quibus syderum motus scrutentur, non possideant, cum salaria eorum et toti reditus annui vix unico organo rite construendo absolvendoque sufficiant. Scio etenim me pleraque habere, quorum singula professoris alicuius in scholis stipendium annuum vel maximum pretio confectionis longe exsuperent. Tanta est ditiorum hominum et præsertim Regum ac Principum erga hæc sublimia studia illiberalitas; pauci enim nunc vel potius nulli reperiuntur Reges ALPHONSI. Quod si partim ex proprijs bonis et fundis, partim per huius Regni feuda Regia rei familiari nostræ ita divina liberalitate prospectum non eßet, ut his et alijs sumptibus perferendis par esse possem, frustra sane, etiamsi cætera omnia adforent, tanta molirer. Exædificavi etiam intra hoc proximum decennium arcem quandam in hac insula Astronomiæ inprimis instaurationi opportunam, in C3^v cuius media et maiori domo in-||strumenta quædam Astronomica in duabus turrulis versus Austrum et Boream cum suis annexis appendicibus disponuntur. Præterea non longe extra arcem in monticulo quodam aliud observatorium subterraneum intra quadriennium fieri 25 curavi, in quo 7 diversa et exquisita tum magnitudine, tum forma elaborata organa conservantur, ita ut quodlibet eorum propriam cryptam occupet, quæ superius aperiri et, in quancunque cœli partem libuerit, observatio per instrumentum dirigi possit, nihil obstantibus cæteris machinis. Est enim locus ille ita editus quemadmodum tota fere insula, 30 ut libere horizon visibilis nullo intercedente impedimento pateat, ob quam et peculiarem commoditatem in hac potius insula quam alibi tot sumptus feci tantosque labores exantlavi. Arcis vero illius hîc exstructæ delineationem, quantum ad ea attinet, quæ supra Terram patent et exterius spectantur, tibi hîc adiunctam mitto, ut aliquo modo 35 ex eius inspectione cognoscere possis, me rem serio agere, quoad Astronomiam honori || et nitori restituam, eaque in re nulli sumptui aut labori parcere. Cryptarum illarum picturam, quæ difficulter in plano exhibetur, nedum exarari curavi. Verum hæc omnia unâ cum instrumentorum fabrica et usu in primo tomo operis de Astronomia instauranda, quæ Mechanicam eius, ut dixi, partem continebit, convenientibus delineationibus ob oculos ponere sufficienterque declarare constitui. Interea quorundam instrumentorum, quæ hæcenus depicta exculptaque

culptaque sunt, idæam communico. Adiunxi etiam exemplaria non-
 nulla quarundam epistolarum ab illustrissimo Principe VILHELMO
 Landgravio Hassiæ rerum Astronomicarum inter Europæ Principes
 hoc ævo peritissimo (cuius etiam mentionem in his literis ad Dom.
 RANZOVIUM fecisti) et ipsius Celsitudinis Mathematico eruditissimo 5
 CHRISTOPHORO ROTHMANNO ad me datarum, unâ cum nostra
 ad singulas responsione, quibus plurima ad totam rem Astronomicam
 ipsasque observationes || rectius instituendas adeoque artis ipsius red- C4^v
 integrationem non parum facientia referuntur. Et de hac ipsa quæ-
 stione circa motum cœli e refractionum, quæ in situ stellarum appa- 10
 rent, natura et quantitate alijsque occasionibus inter ROTHMAN-
 NUM et me copiose disseritur. Quæ omnia tibi legenda et dijudicanda
 concedere volui, petens amanter, ut, ubi ea introspexeris diligentiusque
 evolveris, velis mihi remittere, ne in aliorum unquam perveniant ma- 15
 nus, dumque tecum ea habes, nemini alteri communicates, etiam atque
 etiam te rogatum habeo. Imprimis vero a te plurimum expeto, ut tuum
 iudicium tum de illis, quæ in libro illo secundo æthereorum Phæno-
 mevov nunc unâ miso, tum etiam quæ in his adiunctis literis conti-
 nentur, ad me ante hyemem libere et luculenter perscribere non gra-
 veris. Si quid in transcriptione earundem literarum ab amanuensibus 20
 meis aberratum est, tuum erit id ipsum pro tua solertia emendare; mihi
 omnia relegendi non suppetebat || otium. Scripsit ad me iam ante no- C5^r
 bilissimus ille HENRICUS RANZOVIUS, nec incongruis rationibus
 persuadere conatur, ut tum has illustrissimi Principis VILHELMI, tum
 ipsius Mathematici et aliorum etiam eruditissimorum virorum ad me 25
 de hoc toto Astronomico negotio perscriptas literas, unâ cum mea ad
 qualvis responsione, in fine operis nostri de Mundi ætherei recentiori-
 bus Phænomenis subiungam, eo quod hæ materiam, de qua illic agi-
 tur, plurimum illustrent et ad totius artis amplificationem magnopere
 conducant. Qua in re ipsius iustæ et benevolæ petitioni, fretus etiam 30
 tuo et aliorum eruditorum iudicio consilioque, morem gerere non re-
 cusandum duxi. Addidi insuper his literis Solaris cursus restitutionem
 e meis observationibus et demonstrationibus deductam ad proximum
 quinquennium, ut aliquid interea e meis in cursu cœlestium corporum
 emendationibus obtineas, donec plura commu-||nicare tempus con- C5^v
 ceberit. Apogæum Solis hîc statuitur iuxta finem 6 gradus ☉, tribus
 gradibus Coperniano antèrius, et eccentricitas præsupponitur gr. 2
 min. 9½, qualium semidiamet. eccentrici 60, quod ipsius inventionem
 plurimum excedit. Cur vero magnus ille COPERNICUS vel in ipsius †
 Solaris cursus retentione tantopere a scopo deflexerit, alibi sufficienter 40
 ostendam. Non autem est, quod dubites, quin hic calculus noster ne
 in minimo, quod in sensus cadere possit, differat a tramite, quem Sol
 æthereus

æthereus designat, ut non solum nostræ multorum annorum, sed etiam Landgravianæ, præsertim post organorum renovatam rectificationem, attestantur observationes. Quantum vero ab Alphoncina et Coperniana supputatione differat, ipsemet collatione facta facile perspicias; adeo ne
 5 Solis quidem motus, quamvis is normam cæteris omnibus præbeat, ||
 C6^r hætenus satis extricatus fuit, nedum ut in reliquis Planetis nihil lateat vitij. Sed video me epistolæ metas transgredi, dum avidius de his tecum colloquor; tuum itaque erit hanc prolixitatem unâ cum libro et chartis adiunctis boni consulere. Ubi primus et ultimus tomi operis, quod nunc
 10 præ manibus habeo de ætheris recentioribus Phænomenis, typis nostris excusi fuerint, te eorum etiam reddam participem. Quod autem primus antea non prodierit, in causa Gallici privilegij defectus, quod indies expectabam, Cæsareano antea obtento adiungendum. Verum cum nunc Gallicum illud acceperim et Anglicanum quoque brevi habiturus sim, magnifico et eruditissimo viro D. DANIELE ROGERSIO,
 15 † qui nuper hîc mecum fuit, ita apud serenissimam Reginam procurante, nihil iam amplius obstabit, quin primus liber propediem in lucem edatur. Interea his fruiere, || et quam felicissime diutissimeque vale, eruditissime et de Republica literaria optime merite PEUCERE, meque tui
 C6^v amantissimum, quod facis, redamare et per literas ante hyemem ingruentem revifere non intermittas. Commodissimum autem [erit] eas te ad sæpe dictum nobilem Dom. HENRICUM RANZOVIUM in
 20 Holsatiam mittere, qui illas ad me perferri non gravatim procurabit. Iterum et sæpe multumque vale, vir vita et valetudine diuturna dignissime. Datæ Uraniburgi die 13. Septembris Anno 1588.

Hæ literæ lectæ mittantur statim ad D. IOANNEM à DEE, quem cras mane ante abitum, Deo volente, conveniemus.

† [E codice Vindobonensi lat. 10686⁵⁴]

21^v **CLARISSIMO NOBILISSIMOQUE VIRO**
 30 **D. D. TYCHONI BRAHE, MATHEMATICO EXIMIO,**
DOMINO ET AMICO SUO PLURIMUM
COLENDO.

16^r S. P.

35 **L**ITERAS tuas, amantissime TYCHO, mihi Illustriss. Principis nostri Cancellario IACOBO BORDINGO, verum papyrus non est ad me transmissa; si ad me Illustriss. Princeps miserit, dabo operam, ut a cœli iniurijs tuta Hafniam mittatur. Intelligo autem BORDINGUM in Daniam a nostro Principe missum, quæ res forte moram injiciet

inijciet chartæ. Egi quoque cum typorum furore, sed is non vult in Daniam trajcere. Indicavi id mercatori, qui Francofurtum petebat, cui idipsum in mandatis dederas.

Bene fecisti, quod librum tuum de Cometa Anni 77 ad me miseris; legi maxima cum voluptate et admiratione, quæ in priore voluminis 5 parte ingenuose a te inventa et magno iudicio accommodata et Geometricis rationibus confirmata in lucem emisisti. Vicisti me hercule meam expectationem. Animadverto enim non solum in observando diligentiam, verum || summam solertiam et ingenij acumen ex observatis 16^v alia colligendi et maximum iudicium in Geometricarum demonstrationum accommodatione. Hypothesis autem illa tua, quæ circa Solem tanquam centrum reliquos Planetas, excepta Luna, constituit moveri, in primis mihi placet. Nam Terram ponit immobilem, centrumque univervi tenere, nec motuum æqualitatem a non proprijs centris deducit. Per hanc si in opere tuo Astronomico Phænomena tuearis, adhibitis Geometricis demonstrationibus et numeris, omne profecto tuleris punctum. Hæc certa ad immortalitatem via, macte animo, ingenij tui vim hîc explica, neque Herculeis istis laboribus frangi te patiaris, sed tanquam Atlas cœlum humero ferens, profer in lucem, quæ ego alijque unice amemus et posteritas nobiscum admiretur. || Capite secundo emendationes longitudinum et latitudinum stellarum instituis ex declinatione stellæ observatæ et ascensione recta, ex tempore, quo pervenit ad meridianum, cognita. Verum exactam temporis notitiam dari, quo stella meridianum præterit, merito quis in dubium vocet; quo dato et Solis loco exacte cognito, cætera nullam habent dubitationem. Et si de hisce constat, expeditam video rationem omnium stellarum, globo secundum suam inter se distantiam insertarum, longitudes latitudesque depræhendendi. Fuerit enim Æquatoris et Eclipticæ, ijs datis, non difficilis inscriptio. Sed animadverto in additione eiusdem capituli te vidiße hunc scrupulum, et ob id exactiores longitudes et latitudes stellarum tradere. Ex Veneris enim stella et lucidior, quæ est supra caput Arietis, certum et definitum locum || determinaße, ut libro primo demonstratum scribis. Hinc, datis ab ea distantijs, reliquarum stellarum cum earundem declinatione, infallibili demonstratione, ex triangulorum doctrina petita, longitudes et latitudes stellarum definiuntur, inventa differentia ascensionis rectæ, ut in Pegasi stella a te huius libri cap. 2 demonstratum est. Dehinc 3 capite Cometæ locum apparentem ex distantijs a duabus vel pluribus stellis, quarum loca sunt definita, erudite et laboriose investigasti. Nec minus erudite persecutus es rationes discernendi parallaxes longitudinis et latitudinis ex angulo, quem facit colurus solstitorum cum meridiano, et alijs, quæ ex observatis consequuntur. Sed quæ de Lunæ latitudine maxima mones,

mones, maiorem esse Ptolemaicam 15 scrupulis, miror, cum et eclipsium magnitudo et calculus huic latitudini respondeat, et REGIOMONTANUS, COPERNICUS, WERNERUS alijque insignes Mathematici Ptolemaicam servârint, || quos dubium non est diligentes fuisse huius 18^r latitudinis observatores. PTOLEMÆI autem observatio me movet, 5 quæ habita est Alexandria, cuius verticem Luna in maxima sua latitudine in Cancro visa est obtinere. In qua observatione neque parallaxis neque refractionis, quæ forte in Ægypto non habuit locum ob aëris puritatem, difficultatem aliquam in observationibus parere potuerunt. 10 Porro circulum descripsisse Cometam, quamvis nonnunquam quinque vel paucioribus scrupulis (quod nullius est momenti) a iusta peripheria ipsæ observationes discentiant, et eiusdem circuli cum Ecliptica et Æquatore inclinationem locumque et angulum intersectionis in Sagittario ingenuose invenisti et demonstraisti. Ex hoc motu, quem circula- 15 rem etiam demonstraisti, et ordine motus, et quod motu Lunæ tardior, confirmas æthereum, id est supra Lunam positum esse. Deinde ex distantijs a stellis fixis in diversa altitudine Cometæ supra || finitorem obser- 18^v vatis certius comprobas, habita ratione motus, supra Lunam positum esse. Non enim est ea distantiarum a stellis fixis differentia, quæ foret, 20 si sublunaris esset Cometa, ut ex parallaxibus in concavo orbis Lunæ consideratis colligis. Quæ omnia a te solerter et erudite nobis tradita sunt et apodictice ostensa. Videris autem non uno in loco asserere, omnes Cometas in ætherea regione positos fuisse. Memini vero, LYCOSTHENEM in eo, quem de Ostentis reliquit libro, sic enim (ut arbitror) 25[†] opus inscribit, prodidisse quosdam Cometas conflagrantes incendium in subiecta Terra excitasse. Sed quid movet, ut materiam eius ætheream in ætherea regione constituas? Si enim aër diffusus per omnes mundi partes syderum est vector, quid aliam materiam quærimus? Sin vero ætherea regio alterius sit materiæ quam aër, undique tamen pervia, 30 quid vetat scientiam motus in Cometis introducendi, hoc est, talem vim mo-||vendi a Deo inditam ex materia sublunari esse genitam, quæ sursum in æthera vi syderum attracta sit, talem naturam motus consequi, donec plane extingatur? Et certe ipsorum Cometarum interitus huic sententiæ potius astipulatur, et quod veteres nonnulli, referente PLI- 35[†] NIO et ACHYLLE STATIO, sydera humore vesci sunt arbitrati. Quod ob id commemoro, ut intelligamus tenue et lucidum, sive aëreum sive igneum cœleste sit corpus, aut quinta quædam essentia, ut voluit ARI- 40[†] STOTELES, hæc exhalationes suscipere posse, et eum, qui scientiam motus, ut tuo utar verbo, indidit, eundem et hac sublunari materia, si non naturaliter et vi syderum coacta sit, effingere potuisse. Porro Cometas nunquam eosdem apparere, et interire, hos moveri, illos esse immobiles, et qui moventur, alios in antecedentia signorum, alios in con-|| sequentia,

sequentia, alios in septentrionem ferri, nonnullos ordinem quendam 19^v
 in motu servare, quosdam vero sine ordine vagari, rursus plerisque
 in septentrione conspici, ut PLINIUS refert, vagæ inconstantisque ma- †
 teriæ naturam potius referentes quam cœlestis. Quod autem scribis, si
 recte tuam sententiam asequor: Cometam circa Solem moveri et posse 5
 sextante circuli a Sole distare, id non videtur tuæ hypothefi consenta-
 neum. Nam cum semidiameter sextantem circuli subtendat, videretur
 Cometa aliquando Terram contingere, si sui circuli revolutionem per-
 ficeret.

Quæ in secunda libri parte a te pertractantur, in qua aliorum obser- 10
 vationes et sententias excutis, præter animadversiones in MÆSTLI-
 NUM non legi, quas obiter percurri. Sic enim, doctissime amantiſſime-
 que TYCHO, sentio, in ijs, quæ Geometrica demonstratione recte sunt
 confirmata, non opus esse contrariarum senten-||tiarum refutatione, nisi 20^r
 aliquæ forent eius generis, quæ subtili paralogismo possent lectori non 15
 imperito imponere. Et certe rudes ego eiusdem Cometæ feceram obser-
 vationes, ex quibus secutus REGIOMONTANI modum iam college-
 ram in ætherea regione positum fuisse, ut multis indicaveram, et ipsi
 quoque WITTICHIO, qui paulo post ad te se conferebat. Sed quid de
 re nunquam recurrente, imo intereunte, tantum laboris, obiecit mihi 20
 quidam, sumimus? ut et motum eius demonstremus circularem et eiuf-
 dem a Zodiaco latitudinem et loca eiusdem secundum latitudinem et
 longitudinem definiamus, aliaque ingenuose demonstremus, cum suffe-
 cerit ostendiſſe, in ætherea regione consistere; id enim controversum.
 Individuorum enim, quæ generationi et corruptioni obnoxia sunt, non 25
 esse scientiam, nec secus, quam si halonis, qui circa Lunam aut aliam ||
 stellam conspicitur, magnitudinem et distantiam a Terra definiat; ex- 20^v
 tingui enim cum ipso metheoro eius generis scripta. Quæ Francofurti
 ad Oderam a M. CAMERARIO edita sunt de eodem Cometa, nondum
 vidi, si consequar, mittam. Bene vale, mi TYCHO, et me mutuo ama. 30
 Rostochij 20. Septembris Anno Domini 1588.

HENRICUS BRUCÆUS,
 plane tuus.

† [E codice Vindobonensi lat. 10686⁴⁷]

7^v **NOBILITATE GENERIS, VIRTUTE ET DOC-**
TRINA PRÆSTANTI AC MATHEMATUM ILLUSTRATORI
EXIMIO D. TYCHONI BRAHE DANO, INSULÆ
 5 **HUENÆ DANICI HELLESPONTI DOMINO,**
D. ET AMICO OBSERVANDO.

6^r

S.

10

15

20

30

35

6^v

40

OBILISS. vir, domine et amice observande. Binas ab eo tempore, quo meus famulus abs te redijt, dedi ad te literas. Alteras Gallus quidam Mathematicus præstans, cuius nomen nunc non succurrit, reddere debuerat, alteras Rostochiensis tabellario tradideram. Cum neutrarum facias mentionem, utrasque intercidiße conijcio.

Tuæ literæ cum libro abs te edito sub finem mensis Iulij sunt mihi reditæ. Et, profecto, fuerunt gratissimæ, quibus perlectis ad librum avidissime acceßi et percurri, initio celeriter, ut generalem totius operis cognitionem haurirem. Vehementer, ita me Deus amet, eo sum oblectatus. Doleo autem, quod tum ob ætatem iam ingruentem, tum ob curas domesticas ac professionem Medicam, quæ alimenta affert, illi studio amplius navare non possum; nihilominus aliorum in hoc studij genere laboribus mirifice delector.

De tuo libro quod dicam habeo nihil, ita accurate omnia sunt abs te excussa et examinata, ut mea lima non egeant. Novam illam orbium cœlestium dispositionem nondum accuratius considerare potui. D.

25

CURTIUS Cæsaris Consiliarius et Procancellarius Imperij, Mathematicus excellens et iudicio acri, fuit quoque vehementer tuo scripto delectatus. Cum eius iudicium de tuo libro requirerem, respondit non temere de hypothefibus iudicandum esse. Rem attentius considerandam esse. Te officiose salvare iussit, cohortarique, ut cœptum cursum non interrompas. Inter alia dixit quoque te nimis multam fecisse mentionem et prædicasse nimium VINCKLERUM illum hominem Astro-

†

nomiæ rudissimum. Ex mea Dialexi integras pagellas descripsit, et pessime suo Cometæ Anni 77 accommodavit. In mea epistola ad MY-

†

LIUM impressa adiunxeram in chartula, quid insuper nugatus fuisset de Cometa Anni 80. Adscribebat eidem parallaxin maximam 15 fere grad. et tamen supra Lunam illum collocabat. Te hanc annotatiunculam meam non animadvertisse || existimo, alioquin dedolasses eum asperiori dolabro et pectine acriori depexuisses, aut plane præterijßes

6^v

silentio, tanquam omnium indignissimum qui cæterorum, quorum abs te honorificentissima facta est mentio, latus clauderet. Sed valeat iste nugator et ardelio. Satis ipsemet propinavit se deridendum omnibus.

40

Porro

Porro quod a me in plerisque dissentias, non fero moleste, mi TYCHO, neque tibi propterea succenseo, imo gratias ago maximas, quod tuo beneficio factus sum eruditior, et veritas abs te aperta est, iamque triumphat. Non mihi mea ita placent, nec meos partus ita diligo, ut in illis et errata et nevos aliquos non agnoscam, et cum possint abstergi, 5 venustiorque forma induci, admittere nolim. SCULTETICUM ingenium mihi non est, qui quod aliquando candide meam de eius Cometa Anni 77 et de Calendarij sui editione sententiam tulerim, et quod nimium Papißare et cum Iesuitis colludere videretur, odium erga me concepit, et tum in literis ad amicos perscriptis, tum in suis istis nugacibimis Calendarijs suggillare non destitit, donec illi significari mandarem, desinat me laceßere, alioquin clausurum me ipsi os. Sic mea amica commonefactio in odium et simultatem erupit. Iam vero sibi temperat et sapit. Nuper enim per meum filium me salvere iussit. Ego vicissim dabo operam, ut et benevolum meum erga se animum, et redintegrandæ cum ipso amicitiae cupidissimum esse liquido agnoscat. Hæc 15 ideo commemoro, ut meum animum plane cognoscas.

Meis lapsibus omnino patrocinari nec possum, nec debeo. Ac etfi contra tuas defensiones pro MÆSTLINO aliquid dici possit, tamen tuo iudicio repugnare nolo, tum etiam quod MÆSTLINUM ob insignem peritiam Mathematicum mirifice diligo, tantumque tribuo, ut dicere auserim, sed absque aliorum invidia, scholas Germanicas, PRÆTORIO unico excepto, parem ipsi habere neminem. Hoc tantum adijcio, bona tua et MÆSTLINI pace, de ratione motuum Cometarum, quod Planetarum ideo certæ hypotheses sunt constitutæ, quia eorum 25 motus integri || poterant animadverti, quomodo item accederent ad Solem aut ab eo regrederentur. At Cometæ non absolvunt suas periodos, neque certa lege accedunt ad Solem, et recedunt ab eodem. Itaque non videtur possibile motus eorum rationem explicare et veluti vincire certis legibus. Pulchram quidem et ingenuosam fuisse speculationem MÆSTLINI prædicas, et ego assentior. Sed pulchritudo et subtilitas veritati, virtuti in hac universitate omnium pulcherrimæ, anteferenda non est, quam veritatem nec MÆSTLINUM nec quemquam alium in Theoria Cometarum plane, quomodo aliorum Planetarum, video esse assequutum. Tendimus quidem eo omnes, maxime vero tu, 35 qui ex professo iam tractas hoc argumentum, et iam ex hisce, quæ veluti fundamenta futuri ædificij posita esse video, multa profecto mihi de te polliceor, et Deum oro ut ad hæc Dei opera mirabilia illustranda longum satis curriculum vitæ concedere dignetur. Porro in calculo MÆSTLINI, quem tu sequeris, te commonefacere volui, ut inspicias, 40 an ille in numeris alicubi lapsus sit, an vero nos fallamur, item an ea differentia notabilem in sequentibus errorem pariat. Inspexi meas chartas,

chartas, in quibus olim MÆSTLINI calculum a me examinatum reperi. Primum Epocham Commutationis mediæ ad diem 24 Novembris cum MÆSTLINO statuis 206 gr. 33'. Meus calculus habet tantum † 206 gr. 18'. Æquationem Commutationis Cometæ habet MÆSTLINUS 5, 48', tu vero 5, 1 $\frac{3}{4}$. Item Æquationem Eccentri habet MÆSTLINUS 0, 5. Sic et ego; tu vero 1, 18 $\frac{1}{2}$. Hæc fortassis levicula sunt. Videnda tamen, an in scopo ad quem tendimus, notabilem aliquam differentiam afferant. Mihi repetere et profequi calculationem ob meas occupationes non licuit.

10 De nova Stella nullos alios scriptores, præter illos quos in mea Dialexixi vidisti adductos, cognovi.

APIANI Astronomicum aliquando habui, et diligenter inquisivi an ex ipsius Datis in parallaxium cognitionem pervenire potuissem, verum 7^v insufficientia fuerunt eius Data. Alicubi disertè scribit parallaxim || Cometæ inveniri non posse, nisi prius distantia eius a Terra cognita fuerit, 15 quod falsissimum esse nemo est qui ignoret. Ab APIANO igitur nihil est quod expectes. Hunc eruditum pulverem, in quo nos versamur, ille ne somniavit quidem. Eius artem sæpe RHETICUS, bonæ memoriæ, vocare solitus erat *faden Dunst*.

20 IOANNIS PENÆ Galli scriptum de Cometa nunquam vidi. Librum illum, quem olim tibi Ratifbonæ donaveram, ab eo tempore nunquam vidi, neque etiam authoris recordari possum. Lustrabam Bibliothecas nostrates, invenire non potui. Eius loco mitto ad te olim expetitur † librum VERNERI de Elementis Conicis, ubi etiam tractatulus de motu 25 8 Sphæræ et alia habentur. A FABRICIO Vienna illum accepi, te salvere iubet. His quod addam habeo nihil, nisi ut feliciter valeas. Data Pragæ die 1. Novemb. veteri stylo Anno 88.

Literas quas scripsisti 17 Augusti ex mercatu Francofordensi accepi, una cum alijs ad SCULTETUM, quas illi Gorlicium misi.

30

T. studiosiss.
THAD.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

TYCHO BRAHE AD HENRICUM BRUCÆUM.

91^v

40

UPISTI tandem altum illud silentium, quo per totam æstatem aliquid ad me literarum dare superfedisti, amantissime BRUCÆE, quod autem nunc demum quasi e profundo somno expergefactus me tuis eruditissimis literis reviseris, est quod moram hanc hætenus commissam condonem, teque excusatum habeam. Agis autem in his mecum

mecum veluti ex professo de ijs, quæ continentur in libro meo secundo
 Æthereorum Phænomenon, tibi præterito vere per quendam e meis
 domesticis hinc in Germaniam proficiscentem transmissis, quæque in
 priore eius parte inveniuntur, te sedulo perlegisse ostendis, posteriore
 leviter attacta. Visum itaque est tibi ad ea, quæ de his ad me || perscrip- 92^r
 sisti, in hunc modum respondere. Quod in priore eius voluminis por-
 tione contenta ex observationum et demonstrationum certitudine ac-
 comodationeque approbas et commendas, imprimis vero neotericæ
 meæ Hypotheseos circa dispositionem revolutionum cœlestium inven-
 tionem tibi admodum placere aſſeſeras, mihi pergratum est. Equidem 10
 quantum ad Hypotheseos eius constitutionem attinet, suspicabar eam
 tuo Genio non arrisuram, siquidem alias tam vehemens et constans sis
 autoritatis antiquorum conservator et propugnator, adeo ut nonnun-
 quam nimium his tribuere et certioribus rationibus ipsique experientiæ
 non parum derogare videaris; sed aliter tamen hîc accidit quam puta- 15
 bam: Hanc enim nostram mundani systematis Hypotyposin a veteribus
 nunquam perspectam, nec etiam a recentioribus ullis prius excogita-
 tam non solum tuo suffragio comprobas, sed etiam ceteris, quod eiuf-
 cæmodi, quæ illæ a PTOLEMÆO et COPERNICO propositæ, non
 admittat absurda, anteferendam censes. Ut autem eo rectius intelligas, 20
 qua ratione in huius Hypotheseos inventionem ante aliquot annos per-
 venerim, mitto tibi exemplum literarum, nuper ad clarissimum et doc-
 tissimum virum D. CASPAREM PEUCERUM a me datarum, quibus
 eius quibusdam dubijs (quæ ad nobilissimum virum Dominum HEN-
 RICUM RANZOVIUM, qui illi eius Hypotheseos nudam delineationem 25
 e libro meo excerptam communicarat, perscripsit, cuius etiam
 verborum unâ cum alterius cuiusdam Mathematici de eadem re am-
 bigua sententia copiam facio) respondendum duxi, ut hac occasione
 plenius de hoc toto Astronomico negotio cum tanto Philosopho et Ma-
 thematico conferrem. Ex his plurima non saltem [ad] Hypotheseos hu- 30
 ius rationes et uberiores declarationes, sed etiam ad totam rem Astro-
 nomicam || peculiariter facientia percipies tuo Genio, uti opinor, non
 displicitura. Ubi vero has ipsas literas perlegeris, vel etiam, si lubet,
 transcribi curaris, velim eas mihi remitti, siquidem exemplar hoc refer-
 vare cupiam, neque otium nunc suppetat, ut id denuo exarari faciam. 35
 Quæ circa Astronomiæ instaurationem desideras, ut omnia huic Hypo-
 thesi fundata eque certis observationibus Geometricis in numeros re-
 ducta Phænomenis exacte respondeant, etiam in his literis ad Do-
 minum PEUCERUM datis, quo ordine et quanto conamine rem tan-
 tam aggredi molirique, favente Cœli ipsius et Universi Opifice, propo- 40
 fuerim, invenies. Nec est, ut pertimescas, quod laboris immensitas,
 rei tam arduæ difficultas, temporis requisiti diuturnitas aut sumtuum
 magnitudo

magnitudo ullave alia molestia, eodem supremo Numine conatibus nostris aspirante, me absterrebunt, quo minus gratæ, uti spero, posteritati tam divinæ et sublimis artis restitutionem ea præcisione (absit invidia dicto) qua hætenus a nemine exantlata est, consecrem, omnibusque suis numeris, quantum quidem ab uno homine præstari potest, absolutam relinquam.

Sed de his hoc loco satis. Est tamen, quod tibi hac in re conquerar. Quidam nimis perfrictæ frontis, quem indignum censeo, ut hîc nominetur, qui etiam, ubicunque fuit aut est, seipsum, qualis sit, prodit, hanc meam Hypothesium inventionem sibi arrogare, idque publico scripto, Argentinae hoc anno edito, asserere non erubuit. An et hanc cum reliquis, quæ apud me clam descripsit, dum nobilissimo viro ERICO LAN-GE interserviens, in eius comitatu per aliquot dies fuit, subtraxit, aut qua alias ratione eius dispositionem hîc hauserit, noverit ipse; et Studiosi mei similem quandam inter segestria tunc iacentem, quæ minus apposite delineata erat, monstrârunt. Certe quam fraudulenter et subdole hic egerit, reliqua, quæ hîc, me incio, || ex meis descripsit, quorum aliquam partem recepi, ipsius manu exarata, satis convincunt, utut Hypothesin illam inter eas schedas non reperio; sed poterat hanc alibi abscondisse aut in memoria retinuisse, cum forte non suppeteret delineandi commoditas. Norunt domestici mei Studiosi illam Hypothesin iam aliquot annis a me fuisse constitutam atque illis ostensam: quin et liber hic de Cometa Anni 77, etsi præ se ferat editionem hoc Anno 88 factam, tamen norunt omnes, qui mecum sunt, eundem Anno 87 in mea Typographia excusam esse, data opera autem uno anno tardiolem notatam, quo esset ob novitatem acceptior. In hoc autem libro eandem mecum Hypothesin generaliter explicari, te non ignorare, ex iam dictis liquet. Sed egregie prodidit iste, qui sibi eam nuper vendicaret, se illam non probe intelligere, nedum ut eius autor sit, dum Martium orbem Solarem totaliter ambientem pingit et fingit, quod impossibile esse vel ex solo Copernico saltem obiter introspecto discere potuisset. Et quæso, is novas unquam condet Hypotheses, cœlestibus revolutionibus analogas, qui multorum annorum exquisitis observationibus non est instructus, ut inde, quid in hætenus usitatis Hypothesibus desideretur, et quomodo idipsum restitui possit, solerter perverstiget? Sine his adminiculis novam aliquam inventionem iactare frivolum est planeque ridiculum, cum non habeat, unde probet per ipsas apparentias, cur prioribus relictis sic innovare [oporteat] et quomodo per multiplices observationes hanc apparentijs cœlestibus rectius congruere confirmet. Sed facebant istæ ineptiæ, quibus nemo, nisi rem non intelligens, fidem adhibuerit.

Ad epistolam tuam redeo, ea, quæ || postmodum continet, ordine, ut constitui,

constitui, disquisiturus. Emendationem locorum affixarum stellarum cap. 2 a me propositam ex declinatione stellæ et transitu per meridianum aliquantulum in dubium vocare videris, eo quod exquisita temporis noticia Solisque locus præcise vix constare possint; id licet aliquo modo non abs re dicatur, et a me etiam circa finem eiusdem capituli in Additione fol. 31 incipiente idem fere asseveretur, nihilominus tamen adhibita competenti diligentia, et medijs quibusdam temporis minimas particulas æquali ductu, quoad fieri potest, exhibentibus, qualia nobis non pauca in promptu sunt, etiam hæc ratio absque admodum sensibili errore locum meretur, præsertim si crebra reiteratione examinetur, donec obtenta non admodum sensibilibiter differant, ut patet ex observationibus prioribus eo modo institutis, quæ pag. 30 oculis subijciuntur, si conferantur cum alijs reiteratis et diverso modo per Solem intermediente Veneris stella ad fixa sidera diductis, quæ pag. 33 exhibentur. Differentia enim est perexigua, utpote quæ decimam unius gradus partem, ubi maxima est, non excedat, et in sex vel septem stellis tria minuta vix attingat; quæ sane præcisio a veteribus non est extricata, ut mirari satis non possim, quod in ea, quibus tunc usus sum, instrumentorum parvitate et penuria vel per hanc ipsam tam lubricam ad deflectendum viam adeo prope tamen ad scopum collimârim. Verum exactiorem et nulli ambiguitati obnoxiam stellarum fixarum loca verificandi rationem in eadem Additione breviter indicavi, per distantias videlicet a Sole ad Venerem interdiu apparentem factas et noctu ab hac ad stellas relatas. Qua de re in antecedenti libro plenius ago, et per aliquot eo modo accurate factas animadversiones, easque tam || Eoas quam vespertinas, stellarum inerrantium loca in veram et præcisam ab Æquinoctio vernali distantiam repono; idque ex ipsis observationibus ita et non aliter se habere posse demonstro, annotatis etiam earum veris latitudinibus, in quibus non minus quam longitudinibus nimium hætenus aberratum est. Solaris etiam cursus ad nostra tempora exactissima restitutio ibidem præmittitur, siquidem ex eo cetera omnia dependeant. Ubi Apogei locus eccentricitatisque vera quantitas e certis aliquot præcedentium annorum observationibus pluribus et non fallacibus instrumentis coelitus diligenter habitis Geometricè demonstrantur, adiecta æqualium motuum etiam correctorum et prosthaphæreseon e reperta eccentricitate extracta Tabula, ut de Solis motu apparentijs præcise congruente nullum amplius restet apud me dubium. Subiungam forsan de Lunari curriculo etiam subtiliter restituto nonnulla, quando per plurium annorum observationes eius perplexam semitam tam quoad longum quam latum plenius extricabo. Video te adhuc ruminare ea, quæ doctissimus GEMMA FRISIUS in libello de Radio Astronomico quoad fixarum in Globum aliquem denotationem

nem et postea Æquatoris Eclipticæque in eodem designationem molitus est. Verum ego convenientius certis de causis fieri iudico, ut Æquator et Ecliptica prius in Globo ordinentur et in minimas particulas distribuantur, postea secundum harum exigentiam impositis affixarum
 5 locis et varia ratione hinc inde comprobatis, ita ut in unum et idem punctum recidant. Per distantias tamen beneficio Radij Astronomici factas, prout GEMMA tradidit et postea a multis tentatum est, negotium hoc nunquam dextre absolvetur. Impossibile enim est, per Radium, quantacunque longitudine præditus sit, et qualicunque subtilitate di-
 94^v visus, etiam sæpißime reiterando observationem || exactas in ipso scrupulo stellarum rimari intercapedines, ut alibi per suas causas ostendemus. Ideoque ego primus Sextantes huic officio apprime idoneos et ubique veras stellarum remotiones in eodem minuto aut etiam huius aliquota parte, quotiescunque repetatur observatio, præbentes excogitavi, quibus etiam aliquot iam annis præcisa subtilitate distantias siderum inquirendo feliciter usus sum. Quin et frustra in Globum reponuntur stellæ, quocunque tandem instrumento cœlitus deriventur, nisi is admodum magnus sit, qualem ego sex pedum in diametro possideo, qui undiquaque orichalcicus est et divisionem graduum in singula sexagena
 15 minuta per ductum transversalem, more nobis usitato, discriminatim exhibet, absolutaque insuper rotunditate præditus est. In hoc omnium affixarum loca instrumentis varijs ex ipso cœlo deducta consignare decrevi, quorum etiam magna et præcipua pars iam antea a me in promptu habetur. Quare non est, quod dubites, me sponte mea ea, quæ ad fixarum stellarum præcisam restitutionem faciunt, omni possibili diligentia moliri, ut nulla admonitione, vel eorum quæ cap. 2 a me proponuntur, recapitulatione, opus fuisset.

Præterea latitudinem Lunæ PTOLEMÆI placitis quarta parte gradus unius maiorem a me adinventam, suspectam habes, eamque per
 30 eclipsium Lunarium magnitudinem et calculum illi correspondentem impugnas. Autoritatem insuper REGIOMONTANI, COPERNICI, WERNERI et aliorum insignium Mathematicorum convocas, quod illi Ptolemaicam Lunæ latitudinem maximam præcise 5 partium perpetuo retinuerint, quos non dubitas magna diligentia eam cœlitus ita
 35 se habere deprehendisse. Ptolemaicam insuper latitudinem omni carere vitio existimas ob loci suæ observationis opportunitatem, quæ Lunam iuxta Tropicum æstivum in maxima latitudine borea existentem vertici quam proxime adunivit, semotis ob id parallaxium et refractionum ||
 95^r impedimentis etc. De his ut tecum plenius agam, veritas ipsa postulat. Scias itaque, Lunæ latitudinem maximam non temere aut
 40 sine crebra exactaque observatione a me Ptolemaica 15 scrupulis maiorem constitutam. Eam enim ita revera se habere, præsertim iuxta quadraturas,

quadraturas, multis experimentis minimeque fallacibus observationibus, ex ipso cœlo edoctus sum, nisi quod aliquando uno vel altero scrupulo maiorem, interdum paululum minorem adinvenirem; et si quæ alia subest, uti non negavero, inæqualitas, eam penitius enodabo. Nec eclipsium animadvertiones meæ assertioni quippiam, quod in sensus 5
 cadere possit, derogant. Nam licet maxima latitudo 15 scrupulis ab ea, quæ usitata et diu recepta est, maior statuatur, tamen hæc differentia circa limites illos, ubi eclipses prope nodos fieri solent, nihil, quod animadverti possit, importat. Siquidem in distantia a nodis 12 graduum, intra quem proxime terminum eclipses Lunares fieri neceßum est, discrimen 10
 latitudinis Ptolemaicæ et nostræ evadit saltem trium scrupulorum primorum, quæ unicum tantummodo digitum in Lunæ obscuracione causantur, qui etiam vix est perceptibilis ob umbræ Terrenæ extremitatem præcise in sensus non incurrentem, et ipsa eclipsium tempora non adeo certa hæctenus innotuerunt, ut hæc res nostræ inventioni quippiam 15
 officere queat, quod nos plurima et quam diligentissime aliquot præteritis annis observata docuerunt deliquia Lunaria iuxta sextum gradum distantia a nodis; differentia latitudinum utroque modo absumtarum provenit $1\frac{1}{2}$ minuti, quod quoad quantitatem obscuracionis Lunæ est insensibile. Circa hunc vero locum crebriores conspiciuntur eclipses, 20
 qui et medius est inter nodos et limites extremos. || Prope vero ipsos 95^v
 nodos, quando Luna eclipsatur, Ptolemaica et nostra latitudo maxima nihil ingerunt discriminis, ut tute hæc omnia facile colligere potes, re melius quam antea considerata, velut etiam ex ascripta delineacione in numeros resoluta perspicuum evadit. Accedit et hoc, quod incertus 25
 sim, an latitudo Lunæ eodem modo se habeat iuxta novilunia et plenilunia quemadmodum prope quadraturas, ubi hanc divagationem possibillum animadverti; qua de re alias, volente Numine, quæ plenior dederit experientia, patefaciam. Frustra itaque eclipses Lunares nobis obtrudis. Videris autem per incuriam aliquam existimasse, etiam circa 30
 terminos eclipsium quartam gradus partem in latitudine Lunæ a Ptolemaica abundare, non perpendens, id saltem iuxta maximam ab Ecliptica divagationem, quæ quadrante circuli a nodis distat, locum habere, et postea versus interfectionem attenuari paulatim, adeo ut iuxta ipsos 35
 nodos in unum concursus fiat, et in paucorum graduum distantia, iuxta quos eclipses Lunæ contingere possunt, perexiguam vixque perceptibilem subesse differentiam. Autoritas REGIOMONTANI, COPERNICI, WERNERI et aliorum, si qui sunt, hac in parte me non movet, siquidem Astronomiæ redintegratio non autoritatibus hominum, sed e certis observationibus et his innixis demonstrationibus derivanda veniat. Neque REGIOMONTANUS unquam latitudinem Lunæ maximam cœlitus observavit, aut ulla correctione indigere suspicatus est. 40
 Nec

Nec illa, quæ alias in Sole et reliquis sideribus ab ipso et discipulo eius
 BERNHARDO GUALTERO observata literis produntur, recte se ha-
 bent, adeo ut sibiipsis non consentiant. COPERNICUS latitudinem
 Ptolemaicam in Luna maximam invariata retinuit, neque ipsemet
 5 quicquam in hac, an ita se habeat nec ne, cœlitus attentare aggressus
 est, excusans hoc, quod non eam occasionem experiendi sibi fortuna
 96^r contulerit || quam CL. PTOLEMÆO, ob commutationum Lunarium
 impedimenta in altiori poli situ, quæ in Alexandria commode præ-
 caveri poterant, ut patet ex ipsiusmet COPERNICI verbis cap. 15 libri 4
 10 Revolutionum. Nec WERNERUS quippiam circa hanc rem attentavit,
 quod ex ullo eius scripto probari potest. Sed et is Ptolemaicæ animad-
 versioni acquievit, nec ab ullis alijs, quod sciam, quippiam certi hac in
 parte elaboratum est. Frustra igitur allegatur aliorum autoritas in re
 nunquam ab illis explorata, licet hæc etiam per se in Mathematicis
 15 locum non mereatur. PTOLEMÆUM longe commodiorem habuisse
 opportunitatem latitudinem Lunæ maximam perscrutandi, non equi-
 dem eo inficias, cum prope verticem et parallaxis (quam COPERNI-
 CUS commutationem vocat) et etiam refractionis vitio non laborarit,
 20 ideoque ipsemet in eisdem Annotationibus, ubi de Lunæ latitudine
 maxima ago pag. 40 et seq. Ptolemaicam observationem nullatenus
 improbo, adeo ut eam tunc temporis se recte habuisse iudicem, postea
 vero usque ad nostram ætatem quarta gradus parte mutatam, quem-
 admodum Solaris etiam orbitæ ab Æquatore digressio interea non in-
 variata permansit. Nolo etiam Parallaticum ipsius instrumentum, quo
 25 in hac observatione usus est, in dubium vocare, licet id forte non citra
 rationem facere possem, ut duobus similibus instrumentis maiori cura
 et diligentia, quam forsitan a PTOLEMÆO præstitum est, fabricatis,
 crebra nos docuit experientia. Taceo, quod divisionem partium sub-
 tilißimam non adhibuerit, et, quod maxime refert, Lunares radios per
 30 foramina transmiserit, ubi in pauculis scrupulis proclivis est aberratio.
 Accedit et hoc, quod in eo Regulæ longioris loco prope perpendicularis
 96^v contactum, ubi || observatio verticem proxime respicit, minima et pæne
 insensibilis anguli per Regulam minorem mobilem mutatio plures di-
 visiones in oblongiori pertranseat, quam alias in remotiore a vertice
 35 instrumenti dispositione, quemadmodum ijs, qui hæc tractare ipsa ex-
 perientia edocti sunt, in propatulo est. Neque tamen instrumenti vel
 observationis vitio ipsum per quartam gradus partem aberrasse prop-
 terea dixerim, sed potius revera ad nostra usque tempora adauctam
 fuisse Lunarem ab Ecliptica digressionem, quæ an in omni ad Solem
 40 dispositione æque magna esse potest, necdum tuto affirmârim. Reclami-
 tant etenim nonnullæ circa plenilunia observationes, quæ Ptolemaicæ
 divagationi quam proxime accedunt, ut ob id inæqualitatem aliquam
 hñc

hęc latere suspicer, de qua tamen nihil certi pronunciare volo, antequam plenius, uti dixi, rem omnem expendero. Licet vero in nostro Horizonte parallaxis Lunę et refraçtio non parum difficultatis ingerant, quo minus negotium hoc tam expedite, atque in Alexandria a PTOLEMÆO, absolvi queat, tamen hęc impedimenta satis præcavere iamdudum crebra observationum praxi didici, ita ut fidem tuto interponere auserim, unum vel alterum ad summum minutum in mea Lunaris latitudinis limitatione nullatenus desiderari.

Vin' autem aliorum suffragium? siquidem meis solius observationibus non penitus standum arbitreris (quod facile ab ijs admittitur, qui ipsimet sidera non observant, nec quanta diligentia et assiduitate nos huic labori incumbamus norunt) en tibi dabo præstantis Mathematici CHRISTOPHORI ROTHMANNI, Illustris Principi GULIELMO Hassiæ Landgravio in exercitijs Astronomicis operam navantis, testimonium non obscurum, satisque firmum, quod in literis ante paucas hebdomadas ad me perscripsit. Aserit enim is, se eandem fere latitudinem Lunę maximam instrumentis Principis, quam et ego meis, deprehendisse. Et insuper addit, caput Draconis abesse a Tabulis plus quatuor gradibus. Id vero qua ratione adinvenerit et quomodo comprobare possit, non video. Nam hęc satis evidenter reclamitant eclipses Lunares, cum 4 gradus iuxta nodos ipsos latitudinem Lunę per 21 minuta, id est $\frac{2}{3}$ corporis Lunaris partes variant, quod sane in eclipsibus Lunę admodum esset perceptibile, a me tamen, ita se habere, hæcenus non compertum. Verum ut eo rectius mentem ROTHMANNI capias, curavi describi particulam quandam literarum ipsius nuper ad me datarum, in qua hęc, quę refero de latitudine Lunę maxima et nodis, inter quædam alia continentur. Missem tibi integrum literarum exemplar, sed Amanuensis meus illud adeo festinanter, alijs occupatus, transcribere nequivit. Sunt enim prolixiores et aliquot quaterniones adimplent. Atque hęc de latitudine Lunę maxima a me constituta sit replicasse satis, quibus si tibi adhuc non satisfactum est, tute instrumenta idonea nullique errori obnoxia construi cura, et cœlum ipsum inspicere examinareque disce, priusquam aliorum inventa crebro vigilatis noctibus ex ipsa cœlesti observatione et non in vaporario ex chartis depromta sub dubitationem vocare præsumseris.

Postea recapitulatione quadam uteris eorum, quę sequentibus capitibus prioris partis comprehendo; quod autem ibidem oblique insinuas, me asseverare, Cometam circulum descripsisse, quamvis interdum quinque aut paucioribus scrupulis ab exacta peripheria observationes dissentiant, id vero quid est aliud, quam nodum in scirpo quærere? Nam ista perexigua differentia, quę quina scrupula non excedit, imo rarissime ea attingit et ut plurimum in uno vel altero scrupulo sibi constat,

stat, non est digna, ut in mentionem veniat, cum sit pene imperceptibilis; et aëris diversitas applicatioque Cometæ ad Horizontem tempore quarundam observationum propior, quarundam vero remotior, hanc tantillulam diversitatem facillime ingerere potuit, ut nihil dicam
 5 paucula scrupula in locis fixarum, quibus usus sum, aliter se habere, quam a nobis iuxta veterem animadversionem assumpta sunt, velut patet ex Additamento, fini secundi capitis appposito, de quo etiam prius dixi. Hanc etiam non magni momenti discrepantiam in ductu circuli Cometæ in ipso libro suo loco satis superque excusavi, ut non opus fuerit
 10 tam exilia et ad rei scopum non pertinentia neque quicquam nostræ aßeurationi apud candidos et peritos derogantia inculcare. Si quanto labore et industria ad eam ipsam, quam nactus sum, præcisionem opus fuerit, ipsa experientia satis perspectum haberes, utique de minimis et sensum pene omnem effugientibus non otiose disputares.

15 Dehinc ambiguitatem quandam moves in eo, quod aliquoties aßeuerem, omnes Cometas in ætherea regione supra Lunam versari, et LYCOSTHENEM mihi obijcis, eumque refers in quodam loco sui libri de Ostentis prodidiße, quosdam Cometas confluentes incendium in subiecta Terra excitasse, atque inde aliquos sublunares fuisse, et se-
 20 cundum mentem Peripateticorum ignes in supremo aëre accensos excitasse, tacite inferre conaris. || At ego, perlustrato toto illo LYCOSTHENIS libello, nihil eiusmodi in eo invenire potui. Imo etiam si tale quid illic reperiretur, attendendum nihilominus est, quod isti autores Hi-
 25 storici non Mathematicè rem tractent, sed generaliter de Ostentis scribentes sæpenumero discrimen inter Cometas revera in cœlo constitutos et faces atque lampadas ignesque volantes similiaque aëris infralunaris ignita meteora minime faciant. Fieri itaque quam facillime potuit, ut ex horum ignitorum et sublunarium meteororum alicubi in Terram delapsis incendium quoddam in competenti materia olim excitatum
 30 sit, quod tamen Cometæ alicuius conflagrationi vel flammarum excitationi inconvenienter attribuitur. Hi enim non ardent, neque ignem edunt, verum non multum dissimili ratione a reliquis stellis lumen sibi infitum vibrant, sive id a Sole, sive aliunde obtineant. Quod autem materiam omnium Cometarum ætheream ex eadem, in qua versantur,
 35 mundi regione constantem aßeuerem, non caret suis certis rationibus, velut in Epilogo totius operis patebit, ubi ex professo de materia et procreatione Cometarum tum aliorum opiniones sub disquisitionem iustam revocabo, tum etiam meam sententiam aperte exponam, siquidem in hoc libro et reliquis etiam duobus leviter hac de re ago, eo quod
 40 ista Physica consideratio non competenter proponitur, priusquam omnia, quæ iuxta Astronomicam demonstrationem tum in Nova Stella, tum etiam aliquibus Cometis postea visis, a me pertractata fuerint. Illic

etiam certis rationibus ostendam, quam absurda sit hæc tua et aliorum
 quorundam opinio, Cometas, etsi in cœlo ipso curriculum suum absol- 98v
 vant, || nihilominus e materia elementari sursum in æthera vi siderum
 sublata constare posse. Quot enim et quanta huic opinioni tum ex ipsis
 Cometarum apparentijs, tum e veriore Physica repugnent, ibidem ma- 5
 nifestum reddam. Nec quod intereant Cometæ, huic tuæ sententiæ
 suffragium præbet. Nam quæ post mundi primam creationem miracu-
 lose aliquando in natura, præsertim cœlesti, eveniunt, ea etiam ante uni-
 versalem rerum creaturarum abolitionem interire consentaneum evadit.
 Cur autem Stella Nova et Cometæ semel exorti non perpetuo durent, 10
 nec eandem semper retineant magnitudinem aut colorem, in eodem
 totius operis Epilogo rationes proferam. Id autem quod veteres Epi-
 curei et quidam alij Philosophi senserunt, sidera humoribus nutriri,
 per se plane falsum est et ridiculum, nedum ut hinc aliquid certi in Co-
 metis probare liceat. Videris mihi brevi in Paracelsitam teipso incio 15
 degeneraturus. Nam et is eundem veterum errorem tuebatur, quamvis
 non omnimodo e vaporibus, sed materia quadam cœlesti nutriri astra
 opinabatur, adeo ut meteora omnia nihil aliud quam stellarum esse
 excrementa abesse non sit veritus. Conveniens siquidem videbatur,
 ea quæ pabulo et nutrimento indigent, suas etiam habere excretionem; 20
 sed hæc speculatio ab omni veritate aliena est. Quod alij atque alij
 Cometæ subinde oriantur et aboleantur, quodque quidam eorum in
 uno loco consistant, quidam vero mobiles sint, quodque inter eos, qui
 moventur, alij in consequentia, alij in antecedentia signorum cursum
 dirigant, quodque aliqui eorundem Septentrionem petant, quidam 25
 vero Meridiem, hæc omnia nihil probant, eos ex elemen-||tari materia 99r
 constare. Nam possunt hæc ipsa et plura competere ijs in ipso cœlo e
 cœlesti materia confirmatis, ut latius in eodem Epilogo discutiemus.
 Quod vero addis, quosdam ordinem quandam in motu servare, quos-
 dam vero sine ordine vagari, id nimium est. Nam omnes Cometas or- 30
 dinem certum servasse, nec [a] motu tardiore in celeriore vel ab hoc
 in illum subito prolapsos, aut vago, inconstanti vel tumultuario (ut vo-
 cat SENECA) ductu discurrebat iudico. In omnibus enim Cometis, qui †
 a me notati sunt, constantem et proportionalem motus tenorem depre- 35
 hendi, quemadmodum etiam in cæteris, qui ab antecessoribus nostris
 Mathematicis cœlitus diligenter observati sunt. Nam quod Historici
 quidam vagum et inconstantem cursum quibusdam forte attribuerunt,
 id nihil moramur. Idem enim illis et similibus rem Astronomicam non
 intelligentibus in cæteris etiam Planetis, imo et in ipsis fixis sideribus
 videri potest. Neque ex incertis testimonijs veritas rata colligitur. Immo 40
 et ipsi Mathematici non vulgares Stellæ Novæ motum quandam attri-
 buerunt, licet perpetuo in eodem loco constiterit, et Cometas postmo-
 dum

dum viſos vago et inordinato ductu curriculum abſolviſſe, aſſeverare non dubitârunt, veluti et CORNELIUS GEMMA et THADDÆUS, ambo præſtantes Mathematici, in hoc eodem Cometa (ut de cæteris nunc non dicam) inconfiderate admiferunt, ut in ipſo libro a nobis ſuo loco indicatur. Vides itaque, et alias videbis plenius ex omnibus iſtis ratiunculis, quas adducis, non ſequi, quod intendis, Cometas e materia elementari generari, ſive ſupra ſive infra Lunam.

99^v Subiungis poſtea adhuc etiam ¶ inconuenientem hæſitationem, vel potius Hypotheſeos noſtræ in Cometa anni 77, de quo liber iſte tranſmiſſus agit, minus deliberatam improbationem. Exiſtimas enim ex eo, quod Cometam circa Solem moveri ſtatuam, ita ut ſextante circuli ad ſummum ab illo digredi potuerit, conſectarium eſſe, ut ſi quando in proxima terris ſui circuli parte fuerit, quod tunc Terram contingeret, ſiquidem ſemidiameter ſextantem circuli ſubtendat, ut patet ex elementis Geometriæ. Verum hîc mihi videris nimis oſcitanter rem omnem expendiſſe, Nam licet Cometa evagatus ſit a Sole centro ſui orbis 60 partibus circuli maximi in cœlo, quoad noſtrum e terris aſpectum, non tamen orbis ille imaginarius tantus fuit, ut Terram attingere ullo modo potuerit, imo infima eius pars ferme triplo Lunaribus ſedibus hinc remotior extitit. Id quod ex adiecta figuratione facilime patet, in

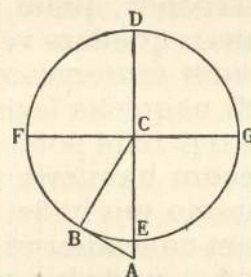
20 qua orbis ille, quem Cometa circa Solem deſcripſit, repræſentatur per DBEG, cuius centrum C iuxta Solem, A vero ſit Terra, in qua verſamur, et unde cœleſtia aſpicimus. Maxima digreſſio Cometæ a Sole eſt in B, ad quem

25 locum ducantur CB et AB, concurrentes iuxta circuli contactum. Eſt itaque in triangulo ABC angulus ad B reſtus (ut noſti). Angulus vero CAB 60 partium iuxta obſervationem. Latus vero CA præſupponatur iuxta COPERNICUM ſecundum mediam Solis a

100^r Terra diſtantiam ſemi-¶diametrorum terræ 1142. Ergo in triangulo reſtilineo reſtanguloque dato altero, unoque latere, non ignorabitur latus BC ſemidiametrorum Terræ 988, quod æquale eſt ipſi CE, cum ambo ſint e centro eiufdem circuli. Ideoque ſublato CE ſemidiam. Terræ 988 ex CA earundem 1142, ut modo dixi, remanebit

35 EA ſemid. 154. Eſt autem EA proxima diſtantia, qua Cometa terris appropinquare potuit, etiamſi totam circuli ſui peripheriam aliquoties abſolviſſet. Cumque Lunæ proxima a terris remotio a COPERNICO non inconuenienter ſtatuatur ſemidiametrorum Terræ proxime 52, apparet Cometam Terræ maxime appropinquantem fere triplo plus

40 ab ea remotum fuiſſe, quam eſt Lunæ proxima ad eandem acceſſio; idque iuxta Coperniceas rationes, quæ Ptolemaicis (quibus adhuc Luna nobis propior evadit) veriores ſunt. Quod ſi in milliaribus Ger-

manica

manica lubeat hanc Cometæ appropinquationem resolvere, abumendo pro qualibet Terræ semidiametro milliaria nostratia vel Germanica 860 (quod nec a vero admodum distans est) proficient milliaria 132440, quibus Cometa in proximo situ nobis admoveri potuit. An hoc est Terram contingere? Licet autem omnia non satis scrupulose, ut neque opus erat, hinc rimatus sum, siquidem Apogei et eccentricitatis nullam habuerim rationem, quia parum hoc loco importat, tamen maior ad Terram propinquitas dari vix potest, quemadmodum pag. 297 in ipso libro indicatur, quamvis ibidem incuria Typographi pro 154 reperiantur 145, transpositis duobus posterioribus characteribus, qui tamen error inter vitia Typographica in calce libri detegitur. ||

Apparet itaque, quam inconsulte Hypothesi nostræ detraxeris, abe-
 100 v
 rando Cometæ circulum terras contigisse, qui sane error nimium crassus
 fuisse, cum nec sublunarem eius ductum admittere voluerim, et con-
 traria toto libro demonstrarim. Ipsæ etiam distantia a Terra in penul-
 15
 tima columna Tabulæ eius, quæ ex Hypothesi numeros vario respectu
 deducit, te admonere potuissent, Cometam per præsuppositam Hypo-
 thesin adeo humilem, ut suspicaris, nunquam factum, siquidem die 9
 Novemb. remotio eius in semidiametris Terræ ponatur earundem 173,
 et sane tunc temporis non adeo longe abfuit a proxima ad nos accensione,
 20
 ita ut vix 20 semidiametris propior reddi potuerit. Ipse itaque tecum
 perpende, quam immerito tantam absurditatem nobis obieceris. Sed
 uteris quadam velitatione et hypothetica cautione, inquiens: *Si recte
 tuam sententiam assequor.* At certe mea sententia non adeo obscura
 est, neque ita segniter et intricate declarata, quin a te tanto Mathema-
 25
 tico percipi possit, præsertim cum librum meum fere per anni semissem
 tecum habueris, et si quid ob alias occupationes et curas residui in
 animo tuo fuisse dubij, præstitisset iudicium suspendisse potius quam
 tam enormiter et citra omnem rationem nostra improbare. Sed facile
 video, unde hic non levis error tibi obrepserit. Digressionem enim Co-
 30
 metæ a Sole in eo ambitu, qui centrum ipsius circuli transit et in tanta
 a nobis est distantia, atque Sol ipse, fieri inconvenienter opinatus es,
 idque iuxta F, cum contactus, in quo maxima nobis apparens digressio
 contingit, longe inferius cadat prope B. || Pari quoque modo HIERO-
 101 r
 NYMUS CARDANUS hallucinatus est, dum in principio libri secundi
 35
 de varietate rerum demonstrare conatur, epicyclum Veneris e veterum
 Hypothesi tam magnum esse, ut Terram attingat, si ♀ iuxta Perigeum
 distare a Sole ratione epicycli intelligatur partibus 45. Nam et illic eius
 loci in epicyclo rationem non habet, ubi e linea e terris egrediente fit
 40
 contactus, sed per ipsam diametrum epicycli demonstrationem incon-
 siderate pertexit, non perpendens eam quæ a veteribus iuxta hanc
 Hypothesin explorata est epicycli ad eccentricum proportionem, qualis
 videlicet

videlicet est 43 ad 60 proxime. Sed magni etiam viri magnis erroribus interdum sunt obnoxij.

Secundam mei libri partem te nondum evolviſſe aſſeveras, et per pauca in eo legiſſe, adeo ut ſaltem animadverſiones in MÆSTLINUM
 5 obiter percurreris. Imo quantum e literis tuis percipere poſſum, inuti-
 lem vel minus neceſſariam fuiſſe eam operam cenſes, qua in ſecunda
 iſti libri portione aliorum de hoc Cometa placita ſub incudem revo-
 cavi, ſiquidem ea, quæ Geometricè a me priore in parte demonſtrata
 ſunt, a nemine convelli poſſint. At longe aliter ſentiendum duco. Nam
 10 aliorum obſervationes et demonſtrationes, ſi rectè ſe habeant, magnum
 veritati ſuffragium præbent, præſertim in diverſis locis ab alijs atque
 alijs perſonis adminiſtratae. Nam licet ea, quæ Geometricè demon-
 ſtrantur, rectè conſtent, tamen cum obſervationes, quæ per media me-
 15 chanica fiunt, ubique non rite perficiantur, evenit quod ipſæ conclu-
 ſiones, utut prætextum Geometricarum demonſtrationum faciant, ſæ-
 101^v penumero fruſtraneæ ſint. || Sic noſtram Lunæ latitudinem maximam
 in dubium vocare (ut etiam mutationem latitudinis affixarum ſtella-
 rum iuxta variatam Eclipticæ ab Æquatore digreſſionem in quibuſdam
 alijs prius ad me datis literis) non vereris. At cum ex obſervationibus
 20 ROTHMANNI in remoto loco et alijs organis exploratis rem eodem
 modo ſe habere intellexeris, forte meis inventis facilius acquieſces,
 licet ea per ſe adeo rata ſint, ut nullo extraneo indigeant teſtimonio.
 Atque tum ob hanc, tum etiam alias neceſſarias cauſas in primo mem-
 25 bro ſecundæ partis eorum ſcripta expendi, e quibus Cometam hunc
 æthereum fuiſſe competenter mecum probatur. Ne quis ſuſpicetur om-
 nium aliorum animadverſiones a meis inventis proſus alienas fuiſſe,
 quod tamen per ſe non admodum curârim, ſalva tantum ipſa veritate,
 quæ opinionibus hominum quidem impugnatur, ſed non expugnatur,
 quæ etiam in ipſis rerum penetralibus et medullis a plurimorum captu
 30 abſcondita latet. In poſteriori vero membro reliquorum, qui contrarium
 ſenſerunt, ratiocinationes everti, ut remotis et refutatis eorum contra-
 dictionibus veritas libera per ſe effulgeret. Nec levibus paralogiſmis
 quatuor magnæ autoritatis viri e diverſis locis in hoc conſenſerunt, ut
 Cometam tam propinquam terris probarent, quo parallaxin 5 vel 6
 35 partium efficeret, ideoque longe infra Lunam vix 8 vel 9 hinc remotum
 Terræ ſemidiametris, uti etiam e certis obſervationibus Geometricis
 demonſtrationes prætenderunt, quibus vel erudito alicui Mathema-
 102^r tico, ſi non circumſpecte omnia perpenderit, rem || ita ſe habere per-
 ſuaderet, adeo ut Philoſophus veſter Ariſtotelicus ERASTUS non du-
 40 bitârit Mathematicorum ſuffragia in hoc Cometa citare, aſſerens ipſum
 iuxta Peripateticorum dogmata fuiſſe in elementari mundo e fumoſi-
 tatibus incenſis concretum, eo quod quidam ex illis parallaxin eius
 iſta,

ista, quæ in Luna sit, maiorem demonstrare conati sint. Sic veritas sæpe
 vim patitur, nisi ea, quæ falsa sunt, solerter removeantur. Præterea
 multa circa hoc totum negotium in secunda parte continentur, de qui-
 bus in priore non dabatur disserendi occasio. Perlege igitur per otium
 et hanc posteriorem libri distinctionem diligenter, et tum demum tuum 5
 de ea iudicium prome. Dicis te rudes eiusdem Cometæ fecisse observa-
 tiones, quibus iuxta REGIOMONTANI placita eum minime subluna-
 rem fuisse deprehenderis, idque WITTICHIO ad me proficiscenti prius
 indicasse. At ille cum hinc adebet, nihil tale sentiebat, sed erat profus
 Peripateticorum opinione imbutus, Cometæ omnes in aëre infra Lu- 10
 nam vagari, illicque e fumositatibus e Terra attractis exardescere. Id-
 eoque MÆSTLINI et aliorum contraria placita improbabat, quam
 tamen sententiam, antequam hinc in Germaniam rediret, mutavit, eo
 quod e meis observationibus vel in illo Cometa, qui anno 80 apparuit,
 quo tempore mecum fuit, aliter se rem habere institueretur. Memini 15
 tamen te ipsum aliquando mihi, cum Rostochium peregrinando tran-
 sirem, dixisse, nullam in eo Cometa te invenire potuisse parallaxin,
 imitando mentem REGIOMONTANI, et per azimutha atque altitu-
 dines cum interlapso tempore rem omnem explorando, unâque tunc ||
 temporis instrumentum ostendisti, quo observationem hanc aggressus 102^v
 es, quod tamen tale mihi videbatur, ut si per aliud parallaxin 10 vel 15
 graduum reperisses, non ob id sequeretur, Cometam hunc elementarem
 fuisse, nam maior in azimuthis et altitudinibus simul capiendis requi-
 ritur diligentia, quam hactenus a multis est perspecta, præsertim in tam
 subtili negotio, ubi e minimis maxima eruuntur, et temporis exquisita 25
 in quinis vel denis secundis cognitio, qualis necessaria erat, tibi satis
 perspecta esse nequaquam potuit. Non enim per altitudines stellarum
 ea satis præcise indagatur, ut alias monui. Atque ob id eveniebat, ut
 operationem, velut ipsemet tum factus es, absolvere e REGIOMON-
 TANI præscripto nullatenus potueris. 30

Tandem concludis, non opus fuisse de re nunquam recurrente tan-
 tum laboris suscipere, ut omnes motuum circumstantias tam accurate
 demonstrarentur, dummodo saltem, an in ætherea, an vero elementari
 regione versentur Cometæ, nobis constiterit, siquidem hac de re inter
 Philosophos præcipua movetur controversia. Et per Halonum simili- 35
 umque meteororum instabilitatem atque evanescentiam etiam Come-
 tæ non indigere admodum diligenti animadversione, inferre conaris,
 adeo ut subiungere non dubites, extingui cum ipso meteoris eius generis
 scripta. Quam vero sincere et recte hæc a te proferantur, aliorum esto
 iudicium. Certe ROTHMANNUS longe aliter de meis laboribus in 40
 hoc Cometarum negotio accurate enodando sentit, ut vel e portione
 literarum || eius nuper ad me datarum, quam unâ me mittere dixi, 103^r
 videre

† videre licet. Aliter etiam SCULTETUS (ut e particula eius epistolæ
 † non ita dudum ad me scriptæ, quam etiam tibi describi curavi, patet)
 de hac re iudicat, unâque MONAVUM quendam, virum doctum in
 Silesia, mihi autem incognitum, ad se scripsisse refert, ut aliorum tomo-
 5 rum apud me editionem urgere velit, licet unâ conqueratur de huius
 seculi ingratitude, quod dignum non sit, ut solida veritas ei in talibus
 communicetur. Nihil enim iam fere tam bene dictum factumque est,
 quod non cavillando depravetur. Sed agedum videamus, an merito
 nostri labores hac in parte ita a te vel quoquam alio extenuentur, quasi
 10 ob subiecti, de quo agunt, evanescentiam inutiles et non magni aut di-
 urni momenti existant. Quæstio hæc de Cometarum situ, æthereusne
 sit an elementaris, et quomodo generentur, non est nova neque levis,
 sed multis ab hinc seculis ab antiquissimis Philosophis longe ante ARI-
 STOTELEM (quorum etiam plerique rectius quam ille hac de re sen-
 15 serunt) diu multumque magno conatu et subtilissimis argumentationi-
 bus agitata, ut vel e SENECAE libro, quem de Cometis reliquit, satis
 apparet. Neque tamen usque ad hæc tempora penitus disquisitum est,
 quidnam sint Cometæ, et ubi procreentur, eo quod veteres et modernorum
 etiam plurimi non e certis observationibus per apodixes Mathe-
 20 maticas nodum hunc plus quam Gordium resolvere aggressi sint, sed
 saltem argutijs quibusdam et opinionibus atque logisticis subtilitati-
 103 bus rem omnem absolvere præsumpserunt, absumentes plæ-||raque pro
 concessis, quæ prius inquirenda demonstrandaque erant, an ita se ha-
 berent nec ne. Idcirco operæ precium duxi, e ratis observationibus ve-
 25 ritatem exactam hac in parte inquirere, Geometriceque demonstrare,
 ne Peripateticorum et aliorum argutiæ veritati, ut tot iam seculis factum
 est, amplius fucum facerent. Id autem e parallaxibus Cometarum per-
 vestigandum nemo Mathematicum gnarus ignorat; at cum parallaxes
 illæ subtili inquisitione indigeant, adeo ut facile error aliquis tacite
 30 subrepat, nisi omnia admodum circumspicte administrantur, imo im-
 possibile etiam sit, parallaxes certas enucleare, nisi etiam motus proprius
 Cometæ adhibeatur præcisa ratio: requiritur utique necessario, ut cur-
 sus eius apparens quam diligentissime, quoties per serenitatem fieri po-
 test, coelitus denotetur, quod sane non efficitur, nisi inquiretur, qualem
 35 habeat ad Eclipticam, respectu longitudinis et latitudinis, atque Æqua-
 torem, quoad ascensionem rectam et declinationem, dispositionem,
 hincque unâ constet, qualem etiam ductum proprium designet, et quo-
 modo in eodem moveatur, qualique ratione indies cursum suum variet.
 Sine his enim aliquis frustra parallaxin perscrutari tentârit. Motus enim
 40 proprius plus afficit Cometæ apparentias quam ea diversitas, quæ ra-
 tione parallaxium, si forte quam habuerint, contingit. Sunt igitur hæc
 duo solerter discernenda diligenterque inter se conferenda. Hinc etiam

ea, quæ a summo illo REGIOMONTANO et quibusdam || alijs neo- 104^r
 tericis de Cometarum parallaxibus peruestigandis varie et erudite ad-
 inventa sunt, etiam si quoad demonstrationem recte se habeant, tamen
 cum præsupponant id in Cometis fieri, quod vel rarissime vel nunquam
 accidit, eos videlicet destitui omni motu proprio et nullo alio, quam 5
 universali illo primi mobilis diurno circuitu, convolvi, in praxi ipsa
 inutilia prorsusque supervacanea sunt. Patet itaque, si id quod contro-
 versum est, iustam meretur disquisitionem, utrum videlicet Cometæ
 sint ætherei, nec ne, idque sine parallaxium investigatione fieri ne-
 queat, parallaxes vero absque diligenti dispositione, quoad præcipuos 10
 cœli circulos propriique ductus limites et diurni motus alterationem
 nequaquam dignosci queant, consequens esse, non iudicandum inuti-
 lem et supervacaneum laborem, ex observationibus certis demonstrare
 Cometarum longitudes, latitudes ductumque circuli, sub quo mo-
 ventur, qualique tenore cursum suum absolvant, quomodo eum certa 15
 lege adaugeant vel etiam inhi-beant, cum sine his alterum, quod prin-
 cipaliter inquirendum venit et in dubium vocatur, decidi nequeat. Imo
 postquam constiterit, eos in æthere ipso versari, plurimum negotium
 hoc confirmat et illustrat, si per convenientem Hypothesin eorum cur-
 sus instar Planetarum demonstraretur et in numeros resolvatur. Sic enim 20
 plenius et citius alijs persuadebitur omnino cœlestem illis inesse natu-
 ram ab aliorum Planetarum proprietatibus non admodum alienam,
 nisi quod non perpetua sit adeoque exaltata ut in reliquis errantibus
 stellis. Sed facilius est aliorum indefessos labores carpere et extenuare,
 quam imitari vel etiam superare. 25

Porro quod Cometæ instar meteororum dispareant, nec semper du-
 rent, nil probat eorum motum et habitudines diligenter non esse dis-
 quirenda. Nam licet alij atque alij certo tempore conspiciantur tan-
 demque paulatim consumantur, redeunt tamen rursus alij. || Nec ullum 104^v
 fuit seculum, quod non aliquos conspexerit Cometæ, quos et valde 30
 admirati semper sunt homines, tanquam magnum aliquid novum et
 insolitum, adeo ut plus semper eorum mentes moverint hæ crinitæ
 stellæ, quam reliqua mundo cœva sidera. Licet vero aliquando con-
 specti Cometæ non ita diu post dispareant, neque intra diutinum tem-
 pus alij redeant, adeo ut interdum in 20 annis vix aliquis apparuerit, 35
 eo sane maiorem operæ precium est adhibere diligentiam in peruesti-
 gandis eorum apparentijs, dum durant et adsunt, quo eo melius de
 talium Phænomenorum situ, motu et natura controversia tamdiu varie
 disceptata dirimi possit; ex quo non semper talis occasio offeratur, ut
 in reliquis sideribus, quæ omni serena nocte, quotquot Horizontem 40
 exuperârunt, conspiciere observareque licet, si modo ea cura mortalium
 mentes traheret. Propter has itaque et plures alias causas necessarium
 et

et utile est admodum sedulam in Cometarum situ et motu adhibere descriptionem. Præterea licet illi per se non satis digni viderentur, quorum causa tantos labores exantlare oporteat, est tamen quiddam aliud, cur idipsum fieri pro perpetuis illis sideribus totiusque cœli natura et
5 dispositione penitus perscrutandis adeo expediat, ut aliunde idem vix constare queat. Ideoque ego ex hac accurata Cometarum præteritis annis consideratione multa ad totam rem Astronomicam facientia, quæ non parvi momenti sunt, deprehendi; ut: cœlum non constare ullis realibus, duris et impervijs orbibus, velut tota credidit Antiquitas et re-
10 centiorum adhuc quam plurimi: nullos dari epicyclos: Terram revera
105^r annuatim non circumire, || et pleraque alia, de quibus circa finem totius operis copiosius tracto. Sicque per hanc ascitiorum et novorum siderum exquisitam animadversionem viam paro, imo fundamenta pono ijs, quæ in toto illo opere Astronomico circa perennium et mundo
15 cœvorum astrorum apparentias ac revolutiones redintegrandas, et quasi de novo instaurandas, favente divino auxilio, proposui, in quibus etiam Indies arduo et indefesso conamine elaboro. Imo et in his libris de neotericis cœli Phænomenis multa ad rem Astronomicam rectius quam hætenus constituendam diu frustra desiderata proponuntur,
20 qualia sunt Solaris cursus exacta restitutio, Lunarum latitudinis emendatio, affixarum stellarum verificatio et pleraque alia, quæ per occasionem harum secundariarum stellarum Astronomiæ cultoribus non parvo a me labore et studio conquistata communico. Sic etiam novam hanc Hypothesin mihi ipsi usque in publicationem integri operis Astro-
25 nomici reservabam, nisi Cometa ille anni 1577 circa Solem revolutus me invitaret, ut eius propagationem eo in libro admitterem; adeo multa et magna vel ex hac sola Cometarum occasione, hætenus minus perspecta, in lucem protulimus, et favente Numine, imposterum profere-
30 mus uberius. Quod si talia scripta unâ cum ijs, de quibus agunt, Phænomenis, evanida sunt, utique vel ob perennium corporum, de quibus unâ multis in locis agunt, considerationem aliquandiu superesse merebuntur, nec ita facile, ut tu ominaris, abolebuntur. Et forte tam diu atque toties usque ad fastidium repetita cantilena de primo mobili et sphericis tyrocinijs, vulgaribusque Planetarum theorijs (quæ omnia
35 nihil novi et antea desiderati inveniunt aut constituunt) apud peritos
105^v et gratos || permanebunt. An ignoras, quod HIPPARCHUS ille laudatissimus et antiquissimus Astronomus nunquam nobis reliquisset canonicam omnium affixarum stellarum tam sedulam et operosam descriptionem, nisi e Nova Stella suo tempore exorta, quæ procul dubio paulo
40 post disparuit, ad tam immensum laborem exuperandum incitatus fuisset, ut de ipso PLINIUS testatur. Et sane post illum nihil simile a quocquam hominum, elapsis circiter 2000 annis, peractum est. Nam PTO-
21* LEMÆUS

LEMÆUS eiufque pofteri annotatione Hipparchica acquieverunt, habita faltem promotionis totius octavæ ſphæræ ratione. Ideoque REGIO-
 MONTANUS hunc abacum affixarum ſtellarum magis divinum quam
 humanum opus vocat et non prophanandum aut vulgo concredendum
 theſaurum. Neque id citra rem æſtimat. Memineris etiam, quæ et quan- 5
 ta ARCHIMEDES vel viliſſimarum arenarum occasione impulſu GE-
 LONIS Siculũm Regis nobis reliquerit. Sic etiam alias sæpe e rebus
 minimis neque diu durantibus cauſa hominibus oblata eſt longe ma-
 iora et ſtabiliora extruendi perveſtigandique, de quibus nunc non at-
 tinet plura dicere. Video enim me iam in reſcribendo nimium fuiſſe et 10
 epiſtolæ leges non parum tranſgreſſum; quam immorationem æqui
 bonique conſulas, quodque tecum de hac materia lubenti animo con-
 feram, aſcribas. Vale, et librum illum M. CAMERARIJ de hoc eodem
 Cometa Francofurti ad Oderam (ut puto) editum, da operam, ut brevi
 habeam. Cuperem etiam inſpicere SIMONIS a Quercu ſcriptum de 15
 quadratura circuli. Id enim nondum mihi allatum eſt. Quod ſi unã mihi
 procuraveris, rem feceris pergratam. Iterum || quam feliciter vale, et 106^r
 ante brumalem glaciem reſcribe. Uraniburgi inter alias quamplurimas
 occupationes feſtinanti calamo utut prolixæ datæ die 4. Novembris
 Anno 88. 20

Quodſi Princeps veſter illuſtriſſimus adhuc papyrum aliquam meæ
 officinæ opportunam Roſtochium miſerit, da operam, ut eam ab ini-
 iuria hyemis et pluviarum tutam quam citiſſime recipiam. Rogo etiam
 peramanter, velis nunc ſtatim ad me artificem aliquem tranſmittere,
 qui ſculpenti in ligno artem excellenter calleat. Tali enim per hyber- 25
 num tempus et forte etiam tota æſtate opus habeo ob figuras tum in-
 ſtrumentorum tum aliarum deſignationum varias ligno inſculpendas,
 quæ poſtea imprimendæ veniant. Si itaque eiufmodi hominem mature
 procuraveris et prima quaque occasione huc miſeris, rem feceris mihi
 magnopere gratam et amicitiaẽ noſtræ convenientem. De mercede eius, 30
 ubi advenerit, facile inter nos conveniet. Si quid expoſueris viatici, re-
 ſtituam.

† [E. codice Vindobonensi lat. 10686⁴⁵]

2^v **CLARISSIMO ET VARIA ERUDITIONE EX-**
CULTISSIMO DN. THADDÆO HAGECIO AB HAICK,
MEDICO ET MATHEMATICO PERITISSIMO,
 5 **AMICO SUO PERPETUO COLENDO.**

AHM HERN DOCTOR THADDEO HAGETIO ZU PRAG WONHAFTIG.

1^r S.

10 **U**M hodie primum a nobili iuvene TAGONE KRABIO
 nostrate hinc in Cæsariam aulam iamiam abituro cogno-
 uissem illum Pragam transiturum, non intermittendum
 duxi, quin aliquid literarum ad te darem, optime et eru-
 ditißime mi THADDÆE, præsertim quia nihil adhuc
 responfi ad ultimas meas receperim, quod tamen indies
 auide expecto; dilationem vero hanc internunciorum inopiæ et hyemis
 15 importunitati imputandam censeo, absit enim ut de tua ergo me prompta
 voluntate quicquam addubitem. Nunc itaque cum per hunc nobilem
 Danum rescribendi occasio percommodum offeratur, ne responsione
 ulterius superfedeas, te etiam atque etiam rogatum habeo, imprimis
 vero ut de ijs, quæ liber noster secundus Cometæ anni 77 tibi dudum
 20 transmissus continet, mecum ingenue et aperte conferre non gravatim
 duxeris. Eum enim te iam evoluisse satis mihi persuadeo. Primus liber,
 qui de Stella Nova affatim tractat, nunc typis meis excuditur; procras-
 tinationi, quæ interiecta est, non saltem remoratio Privilegij Gallici
 Cæsariano adiungendi, sed etiam papyri impressoriæ defectus præter
 25 expectationem meam ansam dederunt. Nunc vero cum utrisque his
 remoris satis provisum sit, spero hunc quoque tomum brevi publici
 iuris futurum. Et quantum per impedimenta ac distractiones (quibus
 ut plurimum æstivo tempore implicor) licebit, operis istius maturatio-
 nem urgebo. In hoc non solum ea, quæ ad Novam Stellam proprie
 30 faciunt, accurate et luculenter declarata demonstrataque invenies, sed
 multa insuper alia ad totius Artis Astronomicæ redintegrationem plu-
 rimum facientia; quæque hætenus diu frustra desiderata fuere,
 qualia sunt: Solaris curriculi e multorum annorum exquisitissimis ob-
 servationibus Geometrice ostensa et in numeros hisce proximis sæculis
 35 satifficientes reducta restitutio, item affixarum Stellarum, præsertim
 vero earum, quæ circa Zodiacum versantur, præcisa et ipsi cœlo ad-
 amußim consona verificatio, et pleraque alia nunc non attinet singil-
 latim referre. Id saltem te oratum cuperem, ut MUNOSI Hispani et
 40 Italarum istorum tum etiam aliorum, qui de hac stella aliquid publicâ-
 runt, scripta mecum communicare non intermittas, si quæ forte tibi
 innotuerunt ad nos non perlata. Idem etiam circa rem Cometicam ex-
 peterem.

peterem. || Constitui enim in singulis iuxta librorum finem, aliorum 17
 placita et animadversiones sub incudem veritatis revocare, ubi in pri-
 mo atque ultimo tomo, quibus de Nova hac Stella et Cometa anni 80
 agitur, tuarum lucubrationum honorificam, ut par est, introducere
 mentionem commodius erat, quam in illo intermedio libro de Cometa 5
 anni 77. Circa hunc enim nimium ab ipso cœlo (vel teipso iudice) de-
 flexiſſe deprehenderis. Plura hoc tempore ſcribere feſtinus Nobilis hu-
 ius abitus non patitur, verum ubi per hunc ad nos redeuntem, vel qua-
 cunque alia oblata oportunitate reſponſum a te recepero, uberius et
 pluribus de toto hoc negotio tecum agam. Intereaque et ſemper quam 10
 diutiſſime et felicifſime vale, et Ampliſſimos Generoſiſſimoſque Barones
 D. IOHANNEM SEPTIMIUM a *Lichtenſtein* et D. FELICIANUM
 ab *Herberſtein*, quorum uterque Daniam ſuperioribus annis pertran-
 ſiens, me Uraniburgi inviſere non gravatus eſt, meo nomine officioſe
 ſaluta. Receperunt vero ambo in ſe WITICHIANORUM ſcriptorum 15
 et librorum, quos poſt fata reliquit, meo nomine procurationem, de qua
 ut eos per commoditatem oblatam admonere velis, peramanter peto.
 Iterum et ſæpius vale. Raptim Hafniæ die 22. Martij Anno Domini 89.

Tui amantiſſ.

TYCHO BRAHE, 20
 manu propria.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

HENRICUS BRUCÆUS AD TYCHONEM BRAHE.

S. D.

106^v

LEGI reſponſionem tuam ad meas literas de Cometa,
 in qua non eo candore uſus videris, quem expeſtabam,
 nec eo animo noſtra accepiſſe, quo ſcripta ſunt. Miraris,
 me tuam Hypotheſin probare, cum veterum autorum
 errores mordicus tueri ſoleam. Quid ita? An quia infi- 30
 nitis tenebrionum erroneis ſententijs non aſentiar, mi-
 raris? Ego vero levitatis magnæ, ingenij parvi, imbecillis iudicij arbi-
 tror, non recte expenſis adverſariorum opinionibus, quibus calumni-
 andi quam recte ſentiendi maior eſt cura, ſubito aſentiri. Soleo ego diu
 multumque premere, quæ contradicuntur, et quomodo refelli queant, 35
 cogitare, tum vel in priore ſententia perſiſtere, aut etiam aliter ſenti-
 entibus adhærere. Non me movent convitia, quibus tenebriones ve-
 teres tam Medicos quam Philoſophos obruunt, et hac ratione turbæ
 indoctæ fucum faciunt. Mihi veritatis ſemper magnum fuit ſtudio,
 diſſentiendi

diſſentiendi levitas ſemper inviſa. Quod vero Dithmarſus iſte tuam Hypotheſin ſurripuerit, non eſt, quod hoc te admodum moveat. Cum enim obſervationibus deſtituatur, e quibus Hypotheſis confirmatur et motuum ratio conſtruitur, nihil profecerit, alienis plumis ſe ornaſe, neque intelligentibus perſuaſerit, ſuum eſſe inventum. Perge in opere inchoato, et maſte animo proſequere inſtitutum. Hæc ad immortalitatem via.

Quod vero de Lunæ maxima latitudine ſcribis, quam 15 ſcrupulis ſtatuis Ptolemaica maiorem, non facere magnum in eclipsibus diſcrimen, quæ circa nodos incidunt, verum eſt; attamen in maxima diſtantiâ a nodis, in qua eclipses incidere poſſunt, aliquid, credo, dabit. Sed quare me in tenebrionis ſententiam trahis, qui ſidera humore veſci credit, cum alio noſtra ſpectet oratio? Videbimus, quam ſolide a te eorum ſententia refellatur, qui ſentiunt, hunc || aërem undiquaque permeabilem cœleſtem regionem implere. Quantum enim ex literis ad PEUCERUM datis colligere poſſum, ſtatuiſti omnium ſententias ſecus ſentientium refellere. Hypotheſin quoque tuam explicas. Verum ego prius de ea cum quodam, qui apud te fuit, contuli, et videor abſcutus. Quod autem ſcripſi totam tractationem de Cometis circa individua verſari, quorum cognitio unâ cum ipſo Cometa intercidit, verum eſt, cum nec motus idem, nec corporis forma eadem unquam ſit reditura. Non ivero tamen inſitias, multa cum his tradi poſſe, ut non pauca tuo operi ſunt inſerta, quæ ingenioſe inventa et cum iudicio accommodata ad alia plura transferri commode poſſint. Quare non eſt, quod ſphæricorum libellorum ætatem ſuperatura ſcribas, quorum plerique non Boſphorum viſent, ut de ſuis poëmatis prodidit HORATIUS, ſed pharmacopolia et cauponas, ut habeant, in quod piper, thus, lardum et alia eius generis reponant. Atque utinam Sphæricis id tantum libellis uſuveniret, et non maximæ parti ſcriptorum, quæ hiſce temporibus in lucem eduntur, niſi forte in Bibliothecis aliquandiu deliteſcant blattis et tineis expoſita. Quid itaque de meis mihi pollicear, ipſe intelligis; ſpem magnam immortalitatis ſuorum ſcriptorum alijs relinquo. Non eſt autem, quod graviter feras, quod de Cometæ diſtantiâ ſcripſi. Sic enim acceperam: poſt enim animadverti, de apparente te loqui.

Quod ad poſtremas tuas literas attinet, quibus noſtri *ſat Boreæ datum* || meministi, quid aliud tibi reſpondeam, quam quod ſummis tam Medicis quam Philoſophis viſum eſt, non habeo, quorum ea fuit ſententia, cœlum ſequi hominum naturas. Durum et aſperum dura et aſpera ingenia ferre, moderata temperatum. Id naturalibus rationibus poſſet confirmari, ſed ſuperſedeo. Quod ſi aliqui ſtudijs liberalibus ex-culti, aut bonorum conſuetudine humaniores et civilioreſ evaſerint, hoc veterum ſententiam minime evertit. Ipſe ſi progrediare verſus Boream,

ream, sic re ipsa deprehendes. Nec volo comparationem, quæ semper est odiosa, instituere. Sufficit, ut plurimum ita se habere. Possent enim incidere causæ, quæ cæli sive aëris constitutionem nihil morentur. Nam et Scythæ non pauci temperata satis loca incolunt, barbari tamen et inhumani permanent, sic a puero educati. Et alij Regum aut Magistratus studio ad humanius vitæ genus transferuntur. At Philosophi hæc causas restringunt, et quid aër per se efficiat, referunt, Bæotoque aëre natum scribunt.

Sculptorem conveni, is se adfore aperto mari pollicebatur et in Insulam tuam traiecturum; verum non apparuit. Ex hæc literis et chartulis adiunctis, intelliges, quid actum sit; quid fieri insuper velis, perscribes. Bene vale, amantiß. TYCHO. Rostochij 23. Martij An. 1589.

HENRICUS BRUCÆUS,
plane tuus.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

CLARISSIMO DN. DOCTORI BRUCÆO
TYCHO BRAHE.

S. P.

RECTE et prudenter aëris, in qua etiam sententia ego semper fui, esse levitatis magnæ, ingenij parvi, || imbecillis iudicij, imo inconstantis animi, non recte expensis adversariorum opinionibus, quibus calumniandi quam recte sentiendi maior est cura, subito aëntiri. Verum dum te id in usu habere iactas, et diu multumque premere, quæ in motis quæstionibus contradicuntur, et quomodo refelli queant, sicque vel in priore sententia persistere, aut etiam rectius sententibus adhærere, id (si pace tua verum dicere liceat) an ubique citra omne præiudicium adeo integre observes, quemadmodum tibi ipsi forte abblandiendo polliceris, equidem non minimam mihi dubitationem movet. Enimvero plurima eorum, quæ ex familiari inter nos colloquio olim perspecta habeo, tum etiam literæ tuæ aliquoties de rebus Philosophicis ad me perscriptæ contrarium quiddam rem omnem enucleatius discutienti insinuant. Et ne longe exempla petamus, certe hæc ipsæ (ut de cæteris nunc non dicam) quibus te ita purgas et æquitatem in iudicando eximiam prædicas, tibi hac in parte adversantur. Quorum enim tenebriones vocas eos omnes, qui veteres quosdam Medicos et Philosophos, sicubi absfona et minus comperta pro vero venditârunt, non saltem iustis rationibus, sed evidenti experientia et sensibus ipsis indies refellunt, curque eos turbæ indoctæ fucum facere et convitiari ais?

ais? Anne hoc potius est convitijs rem agere et quasi cum præiudicio quodam cæcoque affectu eos insectari, quorum nec scripta nec ratiocinationes nec etiam operationes mechanicas unquam rite exploratas habuisti, tenebriones vocitare? Dubius aliquandiu hæc legens substi-
 5 quosnam tam egregio epitheto ornare volueris, vixque capiebam, antequam ulterius progrediens intellexi, te de magno illo THEOPHRASTO PARACELSO Germanorum incomparabili Philosopho et Medico, vobis Galenistis non minus quam noctuæ lumen diei invisio et
 108^v odio, verba facere. Scripseram siquidem in ijs || ipfis, quas adeo invite accipis literas, pauca quædam de hoc viro. Ad id enim respondens,
 10 quod in prioribus tuis adduxeras, veteres stellas humore vesci arbitratos esse, addideram, te brevi in Paracelsitam transformatum iri, si talibus opinionibus aurem præbere velles. Nam et is astra nutriri voluit. Hinc occasionem nactus infers, quod in tenebrionis istius sententiam
 15 te trahere velim, cum alio spectet tua oratio. Hic primum cum eximum illum superioris ævi Philosophum, qui doctrinam et placita sua ex ipso naturæ thesauro indefinenter depromsit, et re ipsa quamplurima ita se habere contra veterum quorundam et neotericorum Sophisticas argutias vel ipsis sensibus demonstravit, tenebrionem appellas, cuius
 20 tamen scripta et traditiones vel nunquam legisti, vel si aliquando pertransennam a te forte inspecta sunt, nondum rite percepisti, nedum ut usu, industria atque indefesso labore eorum intellectum et exercitacionem tibi familiarem reddideris. Quorsum igitur de re ignota et tibi nunquam satis vel grossiori indagine inspecta iudicium fers? Sicne decet de
 25 tota posteritate præclare meritum virum tenebrionis titulo infamare? An hoc est diu multumque premere, quæ contradicuntur, et æquali lance omnia ponderare? Immo hoc est de re ignota iudicium non saltem præcipitanter et inconsiderate ferre, sed etiam convitijs et disterijs virum laude potius quam vituperio dignum immerito proscindere et
 30[†] in defunctum sævire. Sic et Ardea aquas, quas tranare nequit, culpat. Anne satis tibi conscius es, quoties, dum Rostochij vobiscum eram, me conveneris, ubi solum nactus es, nemine præfente clam a me Paracelsicorum medicamentorum præparationem sciscitabaris, admodum solícite nunc de his, nunc de illis, ut te eorum confectionem edocerem,
 109^r me rogans, ut in præfentia aliorum, || si quando de his mentio fiebat, scommatis et reprehensionibus atque contemptu illa præ Galenicis etiam me audiente exciperes; scilicet ne videreris tot annos in fucis verborum, neglectis rerum penetralibus, frustra infumisse et optima quæque neglexisse. At si horum recordatio tibi minus grata aut invisa
 40 est, quoties me per literas, quas adhuc in promptu habeo, rogasti, ut tibi Paracelsicorum remediorum nonnulla communicarem, quæ morbos illos difficilimæ curationis, utpote Epilepsiam, Apoplexiam, Paralyfin, Hydropem,

Hydropem, dolores podagricos et similia Galenistarum syrupos, decoctiones et clysteres respicientia mala, præsentem tollerent, ut tibi tuæque praxi per ea honorem et lucrum conciliaries? Et certe contra Epilepsiam efficax remedium e PARACELSI fontibus derivatum iamdudum a me impetraſti, quod per vitrioli exaltatum et depuratum spiritum, intervenientibus quibusdam appropriatis specificis, pertinax illud et horrendum malum generaliter profligat. Idne inficiaris? Nonne eius præparationis processum D. LEVINO BATTO communicasti, qui eum iisdem verbis, quibus ad te perſcriptus erat, poſtea in quibusdam thematibus de hoc morbo agens propalavit, citra tamen autoris et instructoris mentionem, quasi vobis ipsis hæc aſcribere, quæ aliorum non parvo labore et sumtu comparata erant, nihil referret, sed honori daretur? Verum et plura in his tibi iamdudum iuxta tua avida desideria conceſſiſſem, ni ſcirem vos, qui PARACELSUM odistis, non ſatis ſincere et integre debitaque gratitudine hæc affectare, ſed ſaltem ut vobis quæſtum et famam comparetis, alijs vero labores exantlandos et sumtus erogandos relinquatis, et unâ, quod peſſimum eſt, præceptoribus veſtris et vobiſiſſis aſcribatis, quæ feliciter per hæc arcana remedia præſtari queant, ipſum THEOPHRASTUM unâ cum his, qui longo uſu et labore hæc per Pyronomica exercitia excoluerunt, ſcommatis et cavillis interim excipere non verentes, ut ſoli ſapere videamini. Atque hic plerumque mos eſt eorum, qui malunt docti et ſapientiores haberi quam eſſe. Quod ſi itaque adeo tibi inviſus eſt PARACELſUS, ut ipſum omneſque eius ſectatores tenebriones appellare non dubites, cur clam medicamenta ex eius ſchola prodeuntia expetis, palam vero irrides et improbas? Cur viri doctrinam nunquam a te intellectam, multo minus ſolide exploratam convicijs et maledictis infeſtas? aut cur non iudicium ſuspendis, donec rationes et quæ utrinque contradicuntur perſpecta habueris, ſi id evitare, quod levitatis eſt magnæ, ingenij parvi, et imbecillis iudicij, ut ipſemet ſcite mones, adeo in votis habes? Verumenimvero hæc non propterea refero, quod GALENUM et veteres Philoſophos, quos ſemper magnifici et adhuc magnifico, in omnibus culpare, atque ijs detrahere, et PARACELSUM undique erroribus immunem pronunciare velim (omnes enim homines fuerunt, et tam falſa, quam vera ex hoc inexhauſto naturæ theſauro, partim aliquatenus introſpiciendo, partim cæcutiendo haurire poterunt) ſed ſaltem ut admoneam te, dum virum illum inauditum et non intellectum damnas, contra propria axiomata, quæ in uſu te habere refers, peccare. Sic non minorem mihi inferſ iniuriam, dum te in eius ſententiam me trahere aſeveras, atque ſic amicis irridere, cum ex meis ad te datis literis nihil eiuſcemodi, ſincere omnia dijudicando, colligi queat. Illic enim potius PARACELSI opinionem circa ſiderum alimenta

menta improbavi, quam quod tibi irriferim; nisi ridiculum duxeris, te
 tanto et tam excellenti in naturæ peruestigatione adeoque pertracta-
 tione Artifici quadam in parte abimilare, cum hoc laudi potius tibi du-
 110^r cendum, quam vituperio vertendum censes, modo usque adeo veri-
 tatis latentis penetralia per iustas ratiocinationes || discernere cuperes,
 velut te perpetuo in votis habere persuadere mihi conaris. Ride, quan-
 tum voles, cachinnis non eluditur veritas. Memini, me inscriptionem
 quarundam literarum aliquando ad te dedisse, qua te Philosophiæ Ari-
 stotelicæ et Medicinæ Galenicæ Doctorem et promotorem eximium
 10 prædicavi. Hanc intitulationem tali interpretatione excepisti, quod epi-
 stolæ istius inscriptio, nisi te ipsum novisses, elatioris te animi reddidisset,
 † addens: Vah? quantus ego futurus sum Thraso, si talem inveniam Gna-
 thonem? At sane ego non Gnathonice et adulatorie te isto titulo ornavi.
 Nec enim vel ipsis Regibus aut Principibus virisque summis adulari
 15 unquam didici. Neque præcipuam laudem in his autoribus evolvendis
 et reputandis proclamandisque sitam esse iudico, ex quo in præcipuis
 quibusdam quæstionibus longissime a veritatis scopo receberint, ut in
 plerisque tum ab alijs tum etiam a meipso satis evidenter ostensum est,
 et in posterum, favente Numine, luculentius manifestabitur. Hic igitur
 20 potius stomachari debuisses, meque, quod ironijs ludam, accusare. Sed
 ita mundo acceptum est, ut tenebras lucem, hanc vero noctem reputet,
 ita seipsum et alios non sine gravi veritatis iactura deludere solet. At si
 forte hæc tibi obscuriora sunt, et data opera magis incredibilia, quam
 quod probare possint, te non semper æquali lance diversorum Philoso-
 25 phorum placita, antequam ratam de his tuleris sententiam, librare, ad-
 dam unum vel alterum exemplum ex ea ipsa epistola. Ais me aberere,
 Lunæ latitudinem maximam, quæ mea inventione Ptolemaicam quar-
 ta gradus parte excedit, non facere magnum in eclipsibus discrimen,
 quæ circa nodos incidunt, idque illic verum esse, sed tamen in maxima
 30 a nodis remotione, iuxta quam eclipses contingere possunt, aliquid dif-
 110^v crepantiæ daturam credis. Utrum et hic mea ratiocinia iu-||sta trutina
 expenderis, antequam de his iudicium iam secundo protuleris, vide-
 bimus. Ego in literis illis, quibus meam sententiam inventaque tutatus,
 hæc ipsa, quæ nunc infers, satis diligenter examinavi, et Mathematicè
 35 demonstravi, perque numeros comperta reddidi, et tam in ipsis inter-
 sectionibus quam remotissimo limite adeoque his intermedio differen-
 tiam, quæ contingit inter latitudinem Lunæ Ptolemaicam et nostram,
 oculis subieci, eamque aberui iuxta distantiam a nodis, ubi limes eclip-
 sium est remotissimus, 12 graduum non maiorem evadere 3 scr. quæ
 40 unum saltem digitum in obscuracione Lunæ causari ad summum possint,
 cuius tamen perceptio quamobrem sensibus minus pateat, rationes in-
 super addidi. Cum igitur hæc sint satis evidenter a me demonstrata et
 scrupulose

scrupulose numerata, ut nulla restet contradicendi iusta occasio (taceo, quod etiam Mathematici Landgravij experimento et testimonio, quod unâ adiunxi, id muniveram) cur, quæso, ea nunc denuo in dubium vocas, et cramben semel coctam ad fastidium recoquis? Cur non manifestæ experientiæ et observationum certitudini eorumque, quæ contradici possint, iustæ dilutioni non acquiescis? An hoc est iuxta tua veritatis indagandæ principia, diu videlicet multumque pensitanda esse ea, quæ in controversiam vocantur, et rationes utrinque ponderandas, antequam sententia de talibus minime dubia feratur? Sic neque de ijs, quæ ego circa cœli materiam non, ut quidam neotericorum sentiunt, prorsus æriam (secuti in hoc IOANNIS PÆNÆ Galli sententiam) in contrarium adducturus sum, dubitare poteris, priusquam meas rationes, quas forte iam antea suspectas habes, penitus cognoveris. Si tibi neotericorum quorundam totum mundum visibilem aëre elementari replentium arridet opinio, quam || etiam sententiam mordicus tuetur antedictus Landgravij Mathematicus, et multis modis a me id obtinere, sed frustra elaborat, equidem per me id tibi et alijs facile licebit. Sed vide, quanta nota vestro ARISTOTELI sic inuratur. Is enim elementorum proportionem et mensurationem hac ratione ignorasse, ut de neotericis nunc non dicam, et cœli naturam frustra ab his exemisse, atque quintum quoddam (idque mea sententia non inepte) immerito appellasse videbitur. Et quam parva ad GALENUM vestrum hinc redundabit gloria, utpote eiusdem Philosophiæ consortem? Præterea quamvis cuiuslibet Cometæ consideratio per se circa individua saltem versetur, nec generalem aliquam de omnibus doctrinam extruat quoad singulas particularitates, quæ diversis incidere possunt, tamen multa habent communia, et unius saltem diligens pervestigatio ad reliquorum cognitionem uberiores vias sternit; ut ob id non ratum sit, hanc cognitionem cum ipsis Cometis intercidere, velut tu adhuc nostros conatus et indefessos circa hoc negotium labores nimium (ut videtur) extenuando obijcere perstas. Manet enim scientia et veri inquisitio in animis eruditorum, qui rite candideque philosophantur, et hæc exempla ad uberiores in his perfectioresque, quando plures exoriuntur Cometæ, veritatis inquisitionem, non infrugifere conducunt; quin et de multis alijs ad Astronomicum negotium pertinentibus (de quibus tum in opere nostro subinde ago, tum etiam in literis istis te commonefeci) disserendi ansam non postremam, neque usque adeo contemnendam præbent. Quod si tibi hæc ita non arriserint, frustraneamque, quæ his impendatur, diligentiam duxeris, ista non legas, nec cures quicquam, imo contemnas, abijcias et oppugnes, si lubet: me non habebis || antagonistam. Inveniet forte noster conatus aliquos, qui tot vigilatas noctes, tot indefatigatos labores, tot meditationes et veri perquisitiones, tantosque in hæc

hæc erogatos sumtus non ingratis animis excipient. Imo si vel nulli
 quam maxime unquam candida mente hæc agnoscere velint, ego ta-
 men a veri rectique inquisitione et promulgatione animum nequaquam
 abiecturus sum, cum virtus et veritas sibiipfis precium sint, nec extra-
 5 neis indigeant adminiculis aut suffragijs. Si id te ita movet, quod dix-
 erim, nostros labores forte tamdiu inter eruditos locum aliquem in-
 venturos atque ea, quæ de primo mobili et vulgaribus Planetarum
 theorijs toties recantantur, in quibus nihil novi aut diu desiderati, sed
 10† saltem aliquoties actum denuo agitur, ut revera in his compleatur Co-
 micici sententia: *Nihil dici, quod non dictum sit prius*: si, inquam, id-
 ipsum ita te exagitat, ut de tuo saltem sphærico libello (quem nonnullas
 præclaras demonstrationes non ubique obvias continere scio) prolatum
 suspiceris, cum tamen theoriarum unâ mentionem fecerim, quas te
 15 nullas edidisse compertum habeo, ut ob id in tot scommata prorump-
 endum duxeris, Bosphoros, tineas, blattas, cauponarum et pharma-
 copœorum avaras technas nostris laboribus oblique ominando, nihil
 ista me movent, sed tibi potius bilem excitaße videntur. Scio equidem,
 qualia sint ea, quibus ut plurimum nostri ævi scriptores, vel potius tran-
 scriptores in singulis facultatibus et artibus chartas onerant, quodque
 20 ea vix diutinam ætatem sustinebunt: et experientia testatur, superioris
 seculi eiusmodi non magni momenti scripta iam exolevisse. Nec ego
 animum induxi, quidpiam in medium proferre, quod ab alijs satis
 elaboratum anteaque promulgatum est, ne videar actum agere, sed ea
 112† potissimum, quæ tot iam seculis diu multumque frustra expetita et
 25 desiderata sunt, quorum etiam pervestigationem solidam sumtuum
 penuria et adminiculorum defectus alias non ubique admittit. Si ista
 nihilominus aliquandiu supereße nequeant et a posteris conservari
 augerique, utique nihil aliud eveniet, quam quod iamdiu accidit, ea
 30 ignorantia opprimi oblivioneque, quæ magno labore e tenebris in
 veritatis lucem deducta sunt; et nihil ad me pertinebit, si posteris ea
 tueri conservareque nequeant aut nolint. Sufficit, me DEI aliquale
 donum non humi abscondisse, nec tempus inutiliter consumsisse, de
 cætero non sollicitus. Ego nihil eorum ago, quod immortalitatem ul-
 lam, quam in solius DEI gratia positam scio, inde consequi sperem, et
 35† quemadmodum (ut CICERO ait) ea, quæ de nobis, antequam nati su-
 mus, loquebantur homines, sive non, nihil nos afficiunt, sic etiam post
 fata aliorum tunc viventium nostri recordatio nihil nobis boni dam-
 nive adfert, sola ea, quæ apud DEUM est, immortalitate perpetuitatem
 æviternam largiente. Cætera omnia cum caduco mundo interitui et
 40 dissolutioni obnoxia sunt. Qui igitur in his sempiternum aliquid ponit,
 seipsum decipit. Habes, quid ego etiam de his sentiam, ob id incul-
 canda, ne me aliter opinari frustra existimes, et contra iudicij æquita-
 tem,

tem, quam præ te fers, nefcius et hac in parte pecces. Iſtam non levem iniuriam, quam in meam Cometæ Anni 77 theoriam, aſerens talem Cometæ ductum aliquando terris uniri, commiſiſti, vix uno vel altero verbo excuſas, ne forte errorem agnoſcere videaris. At qui Mathematicus ignorare debeat, digreſſionem maximam a Sole eorum Phænomenon, quæ Terram non ſimul ambiunt, in loco contactus, qui fit per lineam viſus et circulum ſui ductus, capiendam eſſe, quemadmodum in ♀ et ♂ ab omnibus || Aſtronomis hætenus quam proxime fieri conſuevit, et iſta per ſe in libro meo ſatis fideliter explicata ſunt, ut nullam hæſitationem vel obiectionem iure mereri poſſint?

Ea, quæ ad ultimas literas iocoſe ſaltem et obiter ſcriptas copioſius fere, quam ad ullas maiores et ad rem Aſtronomicam non leviter, ut puto, facientia tractantes reſpondeſ, nolo multis replicare. Scimus, quales ſint incolæ noſtro ævo temperatiſſimam mundi regionem inhabitantes, quales etiam Africam incolentes, ut de cæteris non dicam. Id tantum addam, in extrema Norwegia et Suecia ruſticos reperiri non paucos, manſuetiores, humaniores et hoſpitaliores, quam plærique ruſ incolentium inter eos, qui in ſeptentrionali Germaniæ parte degunt. Nam iſthic verſus Boream non ſolum ſunt omnes etiam agricolæ hoſpitaſ, ſed bene ſecum actum putant, ſi a peregrinis viſitentur, iſs cibum et potum in copia largiuntur gratis, nihil pecuniarum recipientes, cum iſs blande colloquuntur, congaudent, cantant, et ſimilia humanitatis officia lubenter præſtant, promovent poſtea equis, curribus, cymbis, quorſum ulterius tendere cupiunt, atque hæc obvia vel nullâ vel minimâ mercede. Hæc ita ſe habere, norunt ij, qui iſtas regiones peragrârunt. Cum itaque utriuſque plagæ homines, de quibus loquor, ſint ruſtici, nec literis inſtituti, nec peregrinatione aut converſatione manſuetiores redditi, nec delicatius educati, qui fit, ut Boreas Auſtrum in his humanitatis officijs vincat? Vide, qualia ingenia ultima Iſlandia producat, quod procul dubio expertus es in iſs, qui ſubinde veſtram Academiam inviſunt. Imo vix iſthic reperitur ruſticus aliquis, qui non ludum Scacchorum, qui omnium eſt ingenioſiſſimus, expedite et ſcite admodum calleat, qui tamen tantum habet difficultatis, ut multi ſint alibi in civitatibus, qui eum || vix aſequuntur. Sed nolo ad comparationem, quæ ut recte ais, odioſa eſt, diverti. Latet quiddam in terrarum Naturis et Genijs abſtruſi, quod nec aëris nec cœli influxu totaliter excuſari poteſt, imo idipſum non perpetuo in iſdem locis durat, ſed habet ſuas quaſdam metamorphoſes et tranſplantationes, vulgaribus Philoſophis nondum perſpectas.

Hæc literis tuis reſpondere libuit, nullo te tuave carpendi ſtudio (neque enim amicitia noſtra diutina patitur) ſed ut ingenue te admonerem, ne nimium tuo ipſius iudicio ſemper tribueres, aliorum laboribus

bus et inventis detrahendo eaque elevando, et ne in tantum veterum Philosophorum et Medicorum sententijs te mancipares, ut neotericos veritatis latebras enodare posse diffideres. Vale et hæc subito exarata boni consule atque candide interpretare, profecta ab homine tui amante et libertate utente Philosophica. Iterum quam felicis. vale.

[Ex apographo manu scripto in exemplo Berolinensi operum astronomicorum Tychonis]

1^r NOBILISSIME ET CLARISSIME VIR,
AMICE HONORANDE.

S. P.

10 **S**UB præteritæ hyemis initium, vir magnificus, D. GUILHELMUS STUARTUS, mihi literas tuas et librum, quem misisti, reddidit, quibus, ut in manus meas venere, † avide perlectis, delectatus sum plurimum; nam non solum erudita intricatæ quæstionis tractatio, in qua eximiam doctrinam et singularem industriam perspexi, 15 mirum in modum placuit, sed etiam gratissimum fuit, tam amicam erga me voluntatem in te viro præstanti cognoscere. Pro ista tua humanitate et libro tuo, quo me honorare libuit, ago quas possum gratias, cumque simili studiorum fructu respondere nequeam, animum tui peramantem tuæque amicitiae studiosum profiteor. Quod eam LIDDELIUS 20 † noster mei apud te fecerit mentionem, ex amore quodam id suo egit; quod vero te ad amicitiam mutuam invitaverit, mihi rem gratam, et quam multis ante annis expetitam a me fuisse scierat, fecit. Nam a quo doctissimus WITTICHIUS ex Dania redierat, tua ille tantopere prædicavit, ut ab eo tempore te semper in amore et honore habuerim, et 25 ante quinquennium, cum in patriam per Porthmum vestrum navigarem, quæ ille commendaverat, coram intueri cupieram et constitueram; sed ventis contra afflantibus et pro tua Urania Norvegicis scopulis ad mensem obiectis, ægre votis frustratus sum. Ab eo tempore accessit honorifica nostratium Legatorum de admirandis tuis instrumentis (nam 30 de alijs iudicare vix poterant) || commendatio; quæ illud amicitiae tuæ desiderium renovavit et auxit, adeo ut superioribus annis sæpenumero in animo habuerim meis literis initium eius facere; quod non acciderit, vitæ nostræ ratione eiusmodi cogitationes subinde excutiente factum 35 est; quod tu nunc prior id egeris, et comitatem agnosco, et benevolentiam grato animo complector, meque vicissim teneri statuo, ut quod a te bene coeptum est, a me, quo poterit studio, in posterum colatur et conservetur. Quod quidem non illibenter faciam; nam quamvis exiguum sit, quod ipse polliceri poterò, in tanta earum rerum oblivione, in

in quibus tu excellis, iucundum tamen erit de ijs nonnunquam tecum conferre, a quo summa quæque expectare licebit. Nam et sic liber tuus, licet ab undecim hinc annis eiusmodi vix attigerim, tam fuit acceptus, ut accuratas eius observationes et ingeniosas demonstrationes summa cum voluptate legerim; ac pro veteri nostra erga has disciplinas affectione, studiosis earum plurimum gratulor, esse eiusmodi Artifices, quibus nec ad perfectam scientiam nec ad absolutam operationem quicquam deesse videtur: tantumque de illis studijs te meritum esse statuo, ut omni commendatione dignissimus sis.

Sed ad literas tuas nunc veniam, quibus citius respondiſsem, nisi continuæ peregrinationes nostræ ab initio Februarij vix unum diem domi esse conceſſent. Ex Anglia ante paucos dies domum reversus, nonnihil otij sum nactus ad tua relegenda et iterum expendenda; nec tamen ut cuperem. Nam si reliqua suppeterent, experiri vellem, an Cometas iterum numeris possem cælo deducere in nativum suum locum inter ARISTOTELIS fumositates. Sed hoc alterius erit otij et maioris earum rerum recordationis. Nunc pro præſenti occasione, quantum occupationes permittent, paucis rescribam.

Literis tuis a me petis, ut sententiam meam candide significem. Quod ad id attinet, mihi tua vehementer placent, et inprimis illud nobile studium in corrigendis stellarum locis et motibus || et exactioribus numeris subijciendis supra modum commendare oportet; quo ut pergas nomen tuum inter illos æternos numeros consecrare hortari vix audeo, cum summo conatu eo te ferri omnibus necessarijs instructum iam palam constet; si ullam operam in tam nobili conatu præſtare tibi possem, non deessem; sed nobis nec tam accurata instrumenta hîc sunt, nec his celestibus a caducis corporibus vacare licet. Nunc enim magis Rhabarbarum et Sene similiaque expenduntur, quam omnes Planetarum gyri. Verum, nobilissime vir, cum ad eam contemplationem te ille æternus omnium Creator vocaverit, ijsque, quibus oportuit, instruxerit, macte hac felicitate et virtute utere, ut talento tuo posteritati lucrifacias. At non Paradoxis; nam ingenue loquor, veritatis causa, sed acceptioribus disciplinis. Hoc etenim tuum, in quo CICERONEM te Mathematicæ imitari voluisse mihi persuadeo, minime arridet. Non enim placet, sapientissimi Architecti perfectissimum ordinem obscurari, et mutabilibus cum immutabilibus confusis, ἀταξίας Chaos introduci. Nec latet, alios ante te in ea fuisse opinione, contra quos aliquando meditabar in Cometometria nostra disputationem. Verum cum illi nullis rationibus eo fuerint inducti, evidentius est, quam ut ostendi debeat. Nemo tam multis id conatus est persuadere, quam tu. Quod an effeceris, ego quidem affirmare nequeo; mihi enim Physicorum coniecturæ ex rerum naturis sumtæ magis consentaneæ adhuc videntur. Et ne absque ratione ita sentire

sentire me existimes, paucis tua, si non ingrata fuerit veritatis inquisitio, excutiam.

Primis quinque capitibus, quæ de apparente loco et motu Cometæ demonstrasti, præclare a te constituta videntur, nec si numeri consent, contradictioni locus est. Sed sexto capite plus ultra progredieris, cælum novis corporibus aperturus, ubi nihil ijs loci esse ARISTOTELES demonstravit. Neque tuæ rationes eius authoritati hîc prævalere censendæ sunt, si diligenter || examinentur. Nam illæ tres Maximæ, quas prima comprobatione affers, probabiliter duntaxat, ut ipse fateris, pro sententia tua faciunt, sed quæso, quorum ante autoritate fuerint approbatæ, ut probabilem concludendi vim habeant? Sed sint tales: ut arcum maximi circuli describere, sit in cælo esse; quod Phænomenon tuum talem descripsisse tibi visum sit, demonstras; sed an alijs similiter moveri apparuerit, dubito. Tibi videtur materiæ causa circulum magnum describi non posse, quod vagabundius hincinde ab eiusmodi orbita potius expatiaretur, ac ob id ingenitam ipsi motus sui scientiam ascribis. Mihi tam intelligens sui fuisse nequaquam consentaneum existimatur; quin potius illum motum materiæ causa accidisse, quippe aliâs non fuit, quam a primi motus numero retardatio, quæ maior circa initia extitit, cum moles maior plus subsisteret, subinde et quasi proportionaliter decreverit, flamma æqualibus temporibus materiam lychni instar depascente, quod non in minorem, sed maiorem abierit circulum, argumentum est, variasse a Terra remotionem, materia nimirum indies magis ac magis extenuata, et flamma ad superiora prævalente, quæ Physica ipsius motus ratio magis consentanea est, quam statuere animal fuisse logicum, seu αὐτοκίνητον a sua motrice mente corpus.

Secunda Maxima cælo Cometæ potius eliminat et longe exterminat: ideo cuius moles, lux et motus continuo decreverunt, donec prorsus evanuerint, in illo immutabili loco fuit? quo concebo, ut alio præteream, præcipua Astronomiæ hypothesis evertetur, qua invariabilis cœlestium conditio ponitur. Planetæ a celeriore ad * terram et hoc ad illud certis sub periodis remeant, at Cometis a suo interitu non est regressio, nec quicquam hîc magis simile, quam circularis est rectæ. Tertia, quod motum Luna celeriorem habuerit, supra eam evehis: sic progrediendo, ad Saturnum usque sub finem evolabit; neque enim si inter cœlestia talis motuum Harmonia sit, quicquid speciem aliquam eiusmodi motus || habet, pro suo numero inter ea reponetur? Cœlestibus ingenitum est circularis motus principium: mutabilibus adventitium est tantum, cumque toto naturæ genere hæc ab illis differant, ut asymmetra, secundum magis et minus comparari non debent. Itaque his Topicis tuis nusquam adhuc locantur Cometæ, quod paucis indicare volui.

volui. Videamus iam an Mathematicæ dimensiones cœlum ipsis pate-
 faciant, quod maxime quidem secunda comprobatione tua conaris,
 ubi assumptis duabus ab ore Pegasi observatis Cometæ distantijs in-
 quiris, an collectæ ex calculo iuxta Hypothesin distantia congruant. 5
 Primum quidem ex iisdem distantijs, cognita declinatione et a Meri-
 diano remotione, colligis ad data tempora apparentes altitudines. Et
 posito Cometa in orbe lunari inquiris sectionis angulum, quem facit
 verticalis cum circulo apparentis motus: cuius anguli beneficio paral-
 laxes in longum et latum elicis, unde vicissim distantias ab ore Pegasi
 ratiocinaris: quarum posterior cum maior priori obveniat, et quo in- 10
 ferius ponetur Cometa, eo ab observatione magis discrepabit, conclu-
 dis necessario supra Lunam esse. Ponemus in hoc successo rationum
 ductu nihil requiri, an ideo supra Lunam erit, quia sic collectæ distantia
 ab observatis differunt: at hac ratione supra Lunam non erit, quia nun-
 quam congruent, quantumvis enim removeris, semper posterior col- 15
 lectarum maior erit posteriori observatarum. Et ubi Parallaxis nulla
 est, posterior erit duntaxat æqualis priori, coëuntibus apparentis et
 veri loci lineis: nunquam minor fiet, ut vult observatio. Deinde hæ
 collectæ fiunt, Phænomeno a priore ad posteriorem situm motu dun-
 taxat primo translato, nulla proprij motus habita ratione: quomodo 20
 posterior distantia necessario maior evadet priori, si quicquid ex Paral-
 laxi acceperit; si nihil, erit æqualis: nunquam minor, nisi ex proprio
 id motu fiat: quo interveniente, ut si versus stellam supra se positam
 proprio motu feratur, quod ex Parallaxi || accederet, iterum subtrahe- 3v
 tur vel etiam amplius: ac tum Cometa etiam longe infra Lunam posito, 25
 non modo nulla erit aspectus diversitas, sed posterior quoque distantia
 a Fixa minor evadet priori. Ut sit Cometæ sublunaris remotio hb, ad
 quod quidem punctum b primo motu in secunda observatione per-
 veniret, sed proprio retrahatur in d, sitque retractio in Instrumento
 ad a insensibilis fere ad 3.' vel 4.' ce, fiat tamen per eam in illa im- 30
 mensa octavi orbis remotione, ut abs situ b supra Lunam in f inter
 cœlestia ad g usque attollatur. Ubi ex Parallaxi, quæ haberi vix potest,
 remotio Cometæ a Terra definiri nequit, quod nemo hæcenus anim-
 advertit.

Sed repeto nunc illum ductum, qui admodum interruptus est: unde 35
 data tempora habes; non ex altitudinibus Fixarum: Si ex Horologijs,
 cur non id alijs concedis? Deinde ille sectionis angulus dce pag. 114.
 non est repertus, neque idem est cum angulo gck pag. 112. quia circulus
 dce pag. 112. per apparentem locum transit, et apparentis est motus, at
 fcg, pag. 114. alius est et transit per verum ex Hypothesi locum: pro- 40
 inde dce pag. 114. non est inventus, quo Parallaxes exquiris: ac ideo
 hæ in longum et latum deductæ Parallaxes alienæ sunt, nec aliæ sunt
 visæ

vifæ longitudines, quam quas veras appellas pag. 115: ut hæ distantia
 ne quidem iuxta Hypothefin rite fint collectæ, unde apparet, hanc de-
 monstrationem omni modo infirmam eſſe ad id quod intendis. Cum col-
 limatius rem agis, proprium ad ſtellam motum confideras, et eaſdem
 5 omnino reperis diſtancias, ut omnia exempla docent, primo excepto
 pag. 119. in quo illa tria ſcrupula prima, quorum cauſa tot centenis
 Semid. Terræ vis Cometam removeri, non fiant ulla retardatione re-
 ſpectu Parallaxeos, ſed calculo tantum obrepunt: nam in alijs omnibus
 non occurrunt, nec mirum ſi ex iſſdem eadem proveniant, cum nihil
 10 alieni miſcetur: ac in illa immenſa remotione, cum Parallaxis evane-
 47 ſcat, nullam pariet differentiam, illa quam affers cum obſerva-||tione
 convenientia nihil concludat.

Tertia comprobatio ad quæſtionis huius veritatis eruendam accom-
 modari fortæ poterit, ſed pro tua ſententia nihil facit: nam conceſſa
 15 illa ad idem momentum reductione, quamvis in locis longitudine et la-
 4 titudine differentibus eadem reperiatur Cometæ a Vulturis ſtella di-
 ſtancia, non ſequitur locorum intercapedinem a b pag. 125. reſpectu
 remotiois bc inſenſibilis eſſe quantitatis: nam negligis differentiam
 longitudinis, et in eodem plano ſtatuſ lines viſuales acf et bce, cum
 20 in diverſis ſint, quod loca longitudine differant, et in diverſis planis
 exiſtentes. Licet in corpore Cometæ ad idem momentum coëant, in
 octavo tamen orbe in contrarias dehifcunt partes e et f: a quibus ad
 ſtellam d æquales ſint diſtantiæ arcus d e df, ac triangulum fiat iſoſceles
 def, idque Cometa longe infra Lunam poſito: quare hac probatione
 25 non efficietur cœleſtem habuiſſe ſitum.

In longitudine Uraniburgi et Pragæ ab alijs differre videris, quod
 Pragam facias Uraniburgo orientaliorem, cum, ut de alijs non dicam,
 in ORTELII Mappis longitudo Pragæ ſit circiter 32, Uraniburgi vero 35;
 quæſo, ad me perſcribas exactas, quas habere poteris tui loci, Pragæ
 30 et Cabilix longitudines.

In quarta probatione, quas appellas reſpectu centri altitudines, non
 ſunt aliæ, quam apparentes, reſpectu nimirum ſuperficiæ, quia ex de-
 clinatione et azimutho apparentibus deducis: quod in orbe Lunæ diffe-
 rentia verarum altitudinum minor ſit differentia apparentium ad 9.' ni-
 35 hil aliud arguit, quam in hoc ſuppoſito ſitu Cometam admittere aſpectus
 diverſitatem: nec dubium eſt, quin quo magis removeris, differentia
 47 verarum et apparentium || altitudinum ſit minor futura, donec prorfus
 nulla evadat. REGIOMONTANI demonſtratio ſatis accommodata eſt
 Phænomeno immobili, quantumvis elevetur, ſi modo ulla ſit Paral-
 40 laxis: at mobili nequaquam infervit, nec tua adhibita correctione ac-
 commodatior ſit, quia in correcto Azimutho Cometa non apparuit, ut
 Parallaxis in eo non ſit quærenda: talis adhibenda eſſet correctio, qua

proprius ad stellam motus, qui Parallaxin exhaurit, determinetur, verum ne hac ratione remotio eius a Terra erui poterit, quod per Parallaxin hæc indagari nequeat. Atque hæ sunt rationes, quibus Cometas inter cœlestia locare conaris, quam vero deficient ex ijs quæ attuli, manifestum esse arbitror.

Quæ octavo Capite affers, cum his nitantur, cum ijs consistent, nec id pluribus exquirere libet. Quod ad illam mundani Systematis Hypotyposin attinet, cum ut penetrationum dimensionem evites, Planetas per liquidum Æthera progressivo motu ferri statues, ut alia præteream, circularis motus Hypothesein evertes, et apparens anomalia per helices indemonstrabilis et inexplicabilis reddetur. Sic est Systema constituendum, ut habeat Mathematicus, in quo acquiescat, nec Physico sit, quod obmurmuret; nam nequeunt horum Philosophorum demonstrationes contradicere. Illustrissimi D. Landgravij observationes valde placent, nec dubito, quin ex ijs possit quæstionis veritas elici. Rudes MÆSTLINI et CORNELIJ notationes licet ad apparentem motum ostendendum aliquo modo faciant, ad Cometæ situm demonstrandum nihil conferunt. Et illum Philosophia Tubingensis melius potuit instituire, nisi phantasiæ ostentandæ causa eiusmodi figmenta publicare voluisset. HAGGECIUS, quæ in Nova Stella parum ex arte præstiterit, me non latet, ut mirum non sit, in hoc Cometa tam fuisse incertum. Imo mirum non est hos Mathematicos in tam absurdam abijisse sententiam, cum nec sufficientia ad inquisitionem propositam data sumperint, nec certam haberent demonstrationem, quam sequerentur: Non enim adhuc constat, nec demonstratum est ab ullo, quantum scio, qua ratione possit Cometarum remotio definiri, si proprium habeant motum. REGIOMONTANI demonstratio in absurdum abit. DIGESSÆI alæ non pertingunt eo, et illa doctissimi WITTICHIJ (quem ad cœlestia migrasse, ad quæ summo studio semper aspiravit, vehementer doleo, vel Mathematicum causa) quam sub SCULTETI nomine reprehendis, quamvis ei concedantur observationes, nihilo magis rem expediet. Repetatur libri tui figura pag. 38. Statuit in illa verticalium prioris et posterioris observationis sectione B. verum Cometæ locum fuisse, et Parallaxes utrique tempori respondentes facit ba, bk: at in illo b puncto, si Cometa proprium habuit motum, vere non fuit, ut ab eo Parallaxis numerari non debeat, ac ideo demonstratio hæc duntaxat inservit Phænomeno immobili. Cum itaque dimensionibus Mathematicis ad locum Cometarum nondum sit deventum, quid in hac quæstione statuemus? Ipse nondum a præceptore ARISTOTELE discedo, qui mutabilia ab immutabilibus, ut naturis, sic locis discernere docuit, illaque orbis Lunaris complexu comprehensa nulla naturæ vi supra posse efferri demonstravit. Si Mathematicas requiris demonstrationes, cum aliæ pro tempore non suppetant,

suppetant, D. WITTICHIJ aſumam. Obſervationem tu refellis, quod
 ſub eadem verticali ſimul ſtellæ illæ cum Cometa eſſe non potuerint.
 Licet hoc demonſtrationem non infringat (nam ſub diverſis concludit)
 tamen non video, quæ tua ratiocinatio plus fidei merebitur, quam illius
 5 doctiſſimi artificis de ſenſu ſuo affirmatio: mihi conſtat fuiſſe illius, nec
 illi vel peritiam obſervandi vel Inſtrumenta idonea deſuiſſe, ut ſi indili-
 5^v gentiam probare nequeamus, || illas ſenſu notas obſervationes, ut prin-
 cipia concedere oporteat. Demonſtratio vero, quamvis iam reieceram,
 multum tamen fidei meretur, quo circa illud tempus accommodata
 10 fuit, quo Cometa a numero primi motus inſenſibiliter deficiebat, et
 maxime inter binas obſervationes nulla fuit in intermedio tempore
 variatio, ut ſectio B. pag. 38. fuerit, cum ille obſervaret, verus locus,
 quare cum reliqua ſuccedant, licet WITTICHIJ probatio magnam
 fidem meretur. Sic ſi NOLTHIO ſuæ ſenſiones non denegentur (nec
 15 intelligo, quæ refelli poſſint, cum circa idem fere tempus obſervatio fu-
 erit) nec operatio in abſurdum abeat, admodum probabiliter concludit,
 ſublunarem fuiſſe Cometam. Ipſe eundem obſervavi, idoneis Inſtru-
 mentis iuſtæ magnitudinis, Radio, Quadrante et Parallatico, ac aliqua
 adhibita diligentia ſumpſi qualibet obſervatione apparentes altitudines
 20 Cometæ et Aquilæ vel alterius ſtellæ: deinde diſtantiam apparentem
 Cometæ et ſtellæ: Ex quibus azimutha et tempora per demonſtratio-
 nem reperi: ac certe prima apparitione in abſurdas incidi operationes,
 ſed poſtea plus minus 5° gradibus Parallaxin habere inveni. Motum
 proprium habuiſſe animadverti, quo Parallaxis exhauriebatur: et non-
 25 nulla occurrebant ἀγεωμέτρητα, nec tum exactiſſima eius rei demon-
 ſtratio fuit nota, unde factum eſt, ut iudicium ſuſpenderem. Ab eo tem-
 pore ita illa omnia manibus noſtris excuſa ſunt, ut nunquam ea re-
 ſumere licuerit: minusque iam ad eiufmodi calculum aptus ſum: Si
 tamen aliquando otium expetitur fuerit, ea nonnihil repetam, tecum-
 30 que, ſi libuerit, de ijs conferam. Rogo te ut ad me mittas omnes præ-
 ſtantium artificum et maxime tuas obſervationes, quas habes de nova
 Stella et Cometis, qui ſuperioribus annis illuxerunt.

Atque hæc ſunt, quæ ad Paradoxon tuum afferre volui; quæ qui-
 dem non alio modo allata ſunt, quam ut oſtendam, quibus ipſe addu-
 6^r car, cur ab eruditis || Phyſicorum coniecturis nequeam adhuc diſce-
 dere; ut in bonam partem ea accipias, vehementer peto. Audio, clariſſ.
 vir, te in Chymicis excellere; ſi quid ſingulare in hoc artificij genere
 habes, ſive ad extractiones faciendas, ſive ad aquas purgantes, vel tale
 quid pertineat, quæſo mihi communices. Habent Germani, ut accepi,
 40 nunc inventum, quo diſtillatis corpus expurgant, quo licet non indi-
 geamus, tamen ignorare non cupio; ſæpius id experiri cogitavi, ſed
 cum non ſuaderet ratio, ne operam et oleum, ut non ſemel mihi ac-
 cidit,

cidit, perderem, omisi. Verum charta deficiente finem faciam, et hæc quæ rescripta sunt, boni confule; nam diligentius ista tractare, ægri non patiuntur. Vale. Datæ Edenburgi in Scotia, in Martio primum, postea sub Maij initium.

Tui amantiß. 5
 IOANNES CRAIGUS,
 Philosophiæ et medicinæ doctor.

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁴⁸]

NOBILITATE GENERIS, VIRTUTE ET ERU- 10^v
 DITIONE VIRO CLARISS. D. TYCHONI BRAHE DANO, 10
 DOMINO INSULÆ URANIEBURGI ETC. DOMINO
 ET AMICO OBSERVANDO.

S. 8^r

ITERÆ tuæ Nobiliß. et amantiß. TYCHO, attulerunt mihi et voluptatem et dolorem; voluptatem quidem, quod abs te afferrentur, de quo iam dudum cognoscere cupiebam; dolorem autem, quod intellexißem meas tibi cum libro VERNERI, abs te iam olim expetito, nondum fuisse redditas. Et profecto suspiciones variæ agitabant animum meum, ut conquiescere nullo modo potuerim. Miseram eas Gorlicium ad MYLIUM unâ cum libro illo, ac magnopere rogabam, ut SCULTETUM commonefaceret, si quid literarum ad te dare vellet, meis adiungeret et primo quoque tempore ad te perferri curaret. Indicabam etiam eidem iuxta documentum tuarum literarum omnes commoditates et occasiones mittendi ad te. Cum autem in ista animi mei perturbatione versor, ecce, oportune sane, ad levationem mei doloris, afferuntur ad me literæ a MYLIO, quibus significat et se magnopere excusat, cur diutius sua opinione delituerint apud se meæ literæ, et ut plenius rei veritatem cognoscas meque apud te excusatum habeas, exemplum ipsius literarum ad te mitto. Sed iam, ut spero, utriusque nostrum desiderio satisfactum, tibi que meas redditas esse existimo. Utinam deinceps nostræ literæ cursum nanciscantur feliciorum. His plura quod addam habeo nihil. Ex hoc mercatu avide expectabam primum tuum librum. Sed cur non prodierit, ex tuis ad me intellexi. Deum oro, ut tuis studijs Reipub. literariæ causa favere velit. Nos ante menses circiter duos amissimus virum summum et incomparabilem tuique studiosiß. D. DUDITHIUM. Deceßit etiam ex hac vita 19. Aprilis Viennæ FABRICIUS. Utriusque mortem admodum doleo. Sed quum Deo Opt. Max. eos in beatiorem vitam ex hisce miseriarum turbis evocare libuit, in sanctißima eius voluntate nobis acquiescendum est. 40

Barones,

Barones, quos salvere iubebas, non sunt in hac aula. D. DUDITHIUS, bonæ memoriæ, de libris WITYCHIJ iam olim cum sorore ipsius egit. Sed morosiore illam fuisse intellexi, quam ut aliquid ex bibliotheca fratris communicare vellet aut saltem lustrare pateretur.

5 B. V. Pragæ 10. Maij 1589.

T. studiosiſſ.

THAD.

D. fratrem tuum meis verbis officioſe ſalvere iube.

9^r † EXEMPLUM LITERARUM MARTINI MYLIJ AD THAD.

10 **C**LARISS. vir, fateor peccaſſe me in te atque adeo in amicitiam noſtram, qui tam diu nullas ad te literas miſi, cum præſertim mihi de rebus ad te pertinentibus, puta de literis et libro tuo ad TYCHONEM curando, ſcribendum eſſet. Sed ita eſt ut ſcribo. Diutius opinione
15 mea delituerunt apud me TYCHONIS literæ. Unam enim ſaltem occaſionem habemus mittendi per noſtratam quendam civem, qui Hamburgum ire ſolet, idque uno anno vix bis. Iter enim eſt longinquius. Cum eo igitur miſi tua ante paucas ſeptimanas, credo vix tres quatuorve ad ſummum. Ante illud tempus fateor ſuppudiſſe me quicquam ſcribere, ne tu forte indignarere, quod mea incuria commiſiſſem,
20 ut epiſtola facta eſſet ἔωλος. Eam religionem meam ut boni et æqui conſulas, te oro.

Gorlicij die Philippi et Iacobi Apoſtolorum 1589.

†

POST SCRIPTA.

25 **I**N Cancellariam Imperij memineris, ut ex tenore Privilegij aliquot exempla tui operis mittas. Ego enim, qui fueram ſolicitator Privilegij, hac de re fui admonitus. Reſpondi, fuiſſe quidem mihi abs te per quendam Studioſum miſſum unum exemplum, ſed Bibliopolis integrum opus nondum fuiſſe publicatum, neque te hanc partem ſecundam absque alijs publicare voluiſſe. Cum igitur in mercatu futuro
30 Francofordenſi integrum opus (ut ſpero) prodibit, et exempla aliquot in Cancellariam miſeris, vellem ſalutares tuis literis D. CURTIUM eiufque amicitiam expeteres. Mihi eſt amiſſimus, et proſecto dignus eſt, qui ab omnibus diligatur. Ad ipſa Mathemata natus videtur. Et certe, ſi ijs ſolis ipſi vacandum eſſet, aliquid præſtare poſſet.

35 Titulus D. CURTIJ: IACOBUS CURTIUS a Senfftenau, Cæſ. Conſiliarius et Procancell. Imperij.

[E codice

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁴⁶]

PRISCÆ AC VERÆ NOBILITATIS, INSIG-
 NISQUE ERUDITIONIS VIRO, D. TYCHONI BRAHE
 DANO, MATHEMATUM ARTIFICI SUMMO,
 INSULÆ HUENÆ DOMINO ET AMICO
 SUO OBSERVANDO.

IN DENNEMARCK.

S.

RIDIE eius diei, quam hinc discederet vestras ille ad
 Imp. nuncius, adij illum et de suo hinc discebu percon-
 tatus sum. Ille vero se eo ipso die habiturum audientiam
 apud Imp. aiebat. Quod vero sequenti mane disce-
 dere vellet, de eo ne verbum ullum. Dixeram me ipsi
 daturum literas ad te, quas paratas habebam; expecta-
 bam solum eo ipso die Bibliopolas nostrates e mercatu Francofordensi,
 a quibus cognoscere cupiebam, num essent hoc tempore allaturi librum
 illum de astris, recordor fuisse cuiusdam IO. FRANCI, Parisijs im-
 prebunt, et Reginae Galliae dedicatum, quem tibi olim Ratisponae dona-
 veram, et tu eundem superioribus mensibus a me petebas, ut hac com-
 moditate eum ad te transmitterem. Cum autem non afferrent, mitto
 nudas literas in hospitium ad vestratem illum. Ecce vero illum iam
 die praeterito hinc discessisse, mihi nunciant. Quam me id male habu-
 erit, verbis exprimere non possum. Habes causam et iustam meam ex-
 cusationem, cur vestras ille vacuus meis literis redierit ad vos, quam
 ut accipias beneque interpreteris, te oro. B. V. Pragae die 20. Maij novo
 stylo Anno 1589.

T. studiosiss.

THAD.

[Ex apographo in codice Parisiensi franc. 13040; cf. codex Nicolsburgensis II 72 fol. C 7 sqq.]

AD DOMINUM TYCHONEM BRAHE,
 DANUM, MATHEMATICUM CLARISSIMUM,
 VIRUM NOBILISSIMUM.

S. D.

AGNA cum laetitia accepi, cum maiore voluptate legi
 literas tuas, vir vere nobilis, et adiuncta illis τὰ ἀπαμειβό-
 μενα scripta, quibus erudito et artificibus summis digno
 examine confertis συμπαρατηρήσεις vestras illustribimus
 Princeps Landgravius Hassiae WILHELMUS et tu, sed
 serius quam oportuit. Abs te enim missae Uraniburgo
 (quod

(quod Uranoscopiam vocare soleo, ut speculam cœli) 13. Septembris anno 88 pervenerunt ad me demum ultima Ianuarij Iuliani anno sequente 89; ubi latuerint aut hæserint, et quorum culpa, nescio. Tardius vero et ego respondeo, destitutus occasione et copia eorum, qui tuto

163^r ac mature perferunt. His nunc potitus adventu ad nos || illustribimi Principis, Ducis Holsatiæ IOHANNIS, et volui satisfacere et tibi et magnifico Domino HENRICO RANZOVIO, quantum potui in hac ex senecta et carceribus debilitata virium ingenij et memoriæ (qui tamdiu a libris et studijs Astronomicis absum) affectique corporis valetudine,

10 et in his occupationibus, quibus nunc etiam obruor. Primum autem gratias tibi ago, quas debeo et possum, quod tam accurate exponis mihi occasionem, historiam et rationem tuarum observationum et hypothesium, in quibus vere affirmo me non reperire, quod desiderem. Hæreo alicubi, ut in luminaribus nimirum, cum illa circumagas circulis Terræ

15 homocentricis (quibus quam orbibus ut commodius sic rectius et verius uteris) utrum anomaliam apparentem in eis eadem qua in alijs Planetis quinque ratione (quibus Solem statuis centrum) per circellos duos parvos expedire velis COPERNICÆO exemplo, quod probas in Luna, in qua ille duobus epicyclis usus est, a quibus tu abhorres, an vero alia,

20 quæ mihi non occurrit. Reliqua ita plana, explicata et perspicua esse iudico, et ad doctrinæ Astronomicæ καὶ ψηφοφορίας facilitatem tam accommodata, ut me fateri oporteat, veterum hypotheses, si his conferantur, labyrinthos videri, illa orbium dissimilium varietate et multitudine nimia, qua tamen an asequantur, quod promittunt, experientia docet. Totum æthereæ regionis tractum, stellarum corporibus exceptis, tenuissima constare ætherea substantia purissimaque et radijs omnibus pervia, eaque liquida et fluida, divinæ sapientiæ verbo cœlesti patefactæ testimonia non dubie contra Philosophos demonstrant. Quam mihi sententiam persuadent et confirmant non illa tantum ante prolata e Scriptura dicta, sed multo plura alia. MOYSI enim

30 l. Genesis cœlum expansum quiddam est; id significat enim vox Hebræa *Rakia*, id est quiddam ἀραιωθὲν καὶ λεπτωθὲν κατὰ διάκρισιν veram,

163^v fufum atque dilatatum expansu immenso || in corpus δυνάμει διαφανές, quod luce accensa ac diffusa creatione factum est διαφανές ἐνεργεία.

35 Diffusam hanc lucem omnipotentia Opificis summi postea die quarto collectam rursus coegit, coagmentavit et digessit κατὰ σύγκρισιν in luminarium ac stellarum distincta corpora. Septuaginta interpretes verterunt στερέωμα, unde firmamenti manavit appellatio. Utraque appellatione indicari existimo cum repagula illa admiranda nobisque

40 inexplorata, quibus moles aquarum orbi creato circumfusa sustinetur ac coercetur, tum hoc nobis obvium et sæculis omnibus a Philosophis etiam agnitum ἀμετάβλητον regionis æthereæ, quod propter ARISTO-

TELES inter secundas causas invexit τὴν ἀνάγκην ἀπὸ τῆς φύσεως δι-
 stinctam ac diversam. Nec aliud per æneos Cœlos voluit HIOBUS; for- †
 tabe quia respexerunt ad pervulgatam tunc et vulgo creditam ex com-
 mentis Philosophorum in AByria et Ægypto opinionem de orbibus cœ-
 lestibus interpretes, ex consuetudine vulgi hinc usitatum, ut sæpe fit, 5
 vocabulum adsumpserunt; cum Hebræo enim non congruit. Talem
 autem Cœli expansum, diductumque ac dilatationem perpetuo Scrip-
 tura repetit et inculcat: ESAIÆ 45: *Manus meæ tetenderunt Cœlos.*
 ESAIÆ 44: *Ego sum Dominus, faciens omnia, extendens Cœlos*
solus, stabiliens Terram, et nullus mecum. IOB. 9: *Qui extendit* 10
Cœlos solus. IEREM. 10 et Psalmo 135: *Qui præparat orbem in sapi-*
entia sua, et prudentia sua extendit Cœlos. Extensionem illam au-
 tem, quæ solius omnipotentiae opus est, cœpisse exordio facto ab aquis
 Terræ circumdatis, quæ τῶν διαφανῶν sunt quasi principium, sed ad-
 huc terrenæ concretionis fordibus atque umbris densum et opacum, 15
 quibus in halitum fufis, et halitu illo magis magisque semper attenuato
 perpurgatoque ac ceu polito et diffuso usque ad illam tenuitatem et
 puritatem, quæ recipiendæ luci purissimæ subiectum fuit idoneum sta-
 bile et perenne, emerfisse illum immensum Cœli tractum Scriptura
 docet, ratio etiam et experientia || convincit, quamquam non aßequi- 164^r
 tur ullo modo attenuationis purgationisque rationem et stabilitatis im-
 motæ causas. Neque uspiam legitur, quod in concretum, solidum, com-
 pactum et impervium systema fluidum illud atque aërium corpus rur-
 sus coiverit et coaluerit κατὰ σύγκρισιν et πῆξι. Imo testimonia Scrip-
 turæ expressa per omnia et in omnibus adversantur, quæ prætereo, ut 25
 taceam cataractas, aquarum ascensus et descensus, accessus ad thronum
 æternæ maiestatis et recessus commemoratos in Biblijs, quos neuti-
 quam pia Antiquitas ὀράματα aut φανερώσεις tantum φανταστικὰς et
 imaginarias, ut multi nunc somniant, sed actus veros et historicas de
 iisdem narrationes esse credidit constanter. Quod ex CASTALIONIS 30
 versione citas (quam mihi non lectam, a plerisque tamen parum pro-
 bari intelligo) id textus Hebræus etiam habet, et ex Psalmo 104 vide-
 tur ab ESAIA desumptum. Verba Psalmi sunt: *Extendens Cœlos sicut* †
pellem; quæ cum membrana sensu idem est. Ego vero et ESAIÆ illud
 51 de Cœli Terræque corruptione, qua fiet renovatio utriusque, ad 35
 naturam utriusque recte applicari posse existimo, cum dicit Propheta:
Cœli sicut fumus liquefcent, Terra sicut vestimentum atteretur.
 Cœli liquefcent sicut fumus aut evanescent, quia sunt velut fumus
 expertes soliditatis concretæ. Terra crassa et solida atteretur. Maneo
 itaque in eadem tecum sententia, ætheream regionem totam impleri 40
 non contextu et compage διαφανῶν seu pellucidorum orbium, qui con-
 cretæ materiæ perpicuitate et soliditate crystallis similes sunt, et si et
 his

his comparantur, non tamen soliditatis sed perspicuitatis ratione, sed sua quadam subtilissima et purissima substantia, quæ aëre, a quo propagata est, tenuior multo sinceriorque et ab infusa luce perfectior est, quam complexu continent atque coercent suo circumfusæ densæ nubes et aquæ circumfluæ, a quibus Hebræi Cælum nominant *Schamaim*,
 5 id est: ibi aquæ. || De his aquis clara sunt et indubitata testimonia Scripturæ sacræ, Genes. 1: *Fecit Deus firmamentum et divisit aquas sub firmamento ab his, quæ erant supra firmamentum, vocavitque firmamentum Cælum*. Genes. 7, in historia diluvij: *Abyssi Terræ rupti sunt, et cataractæ Cœli apertæ sunt, et facta est pluvia super Terram*. ESAIÆ 24: *Quia cataractæ Cœli apertæ sunt, et concutientur fundamenta Terræ*. Psalm. 18: *Posuit tenebras latibulum suum, in circuitu tabernaculi sui tenebrosam aquam et densas nubes*. Psalm. 104: *Qui contignat in aquis tabernacula sua*. Quod ætherea regio circumfluis aquis summo extimoque ambitu inundet, quod nubibus densis operta sit atque obscurata, quod interfusæ nubes, etiam ut aquæ sedem supremam maiestatis divinæ a creatis subtilisque conclusis intraque cœli ambitum, circumflexu huius comprehensis rebus universis dirimant, cur dubitem, intuens auctoritatem et fidem immotam divinæ veritatis patefactæ? Sed quæ sint illa repagula aut firmamenta, quæ cataractæ, quæ clausæ cœlestes aquas pendulas in sublimi sua natura graves et nutu impetuque suo nitentes deorsum detinent, quæ laxatæ itidem aut adapertæ eisdem profundunt, ut in diluvio, nec Scriptura prodidit, nec Philosophorum quisquam arguti ingenij coniecturis pervestigabit, nec magis hoc perscrutabitur quisquam, quam explicatum est a quoquam, quomodo suis sese sultibus in medio mundi libret immotum terreni globi pondus. Nihil moveor Philosophorum quæstionibus percontantibus, utrum Terra, utrum Cælum sit in loco per se vel per accidens, quia extra Cælum non sit locus.
 10 Sed absentior Scripturæ, quæ induit et cooperit systema mundi aquarum mole fortasse, si non omne undiquaque, nubium tamen involucris omne, quæ et concentum nobis docet esse inexploratum, sed certum tamen et admirandum, accessu recessuque inter superna et infima, || inter
 15 aquas etiam cœlestes et imas, quæ denique aquarum et nubium obscura tenebrositate docet secludi æternam sedem Maiestatis divinæ æterna luce plenam, in qua creaturis inaccesa habitat divinitas, a luce et sede creata inferiorum. Quid enim his est in Biblijs manifestius? Ratiocinor inde et multa de causis eorum, quæ in Cœlo creato nobis occurrunt, ut de Cœli colore sapphirino, qui interdiu noctuque Cœlo sereno conspicitur, dissimiliter tamen, clarius et liquidius die, obscurius nocte, de dissimilibus Cœli partibus, de via lactea, quibus nemini leges et dogmata fero, sed coniecturas recito ex Dei verbo, relinquens expendendum
 20
 24*

dendum cuique, his utrum habere fidem an Philosophorum rationibus
 velit. Colorem Cœli sapphirinum conijcio non esse aliunde quam ex
 aquis et nubibus supernis profundis et tinctis illa cœlesti sempiterna luce,
 quæ nobis tanto affulget purior et nitidior, quo Cœlum nostrum splen-
 det clarius. Inde etiam esse iudico, quicquid tenebrosum in octavo orbe, 5
 noctu præsertim, Cœlo limpidiore cernitur. Nec video, quas alias Phi-
 losophi causas proferre possint, neutiquam enim sufficiunt, quæ ab
 ætherea luce creata intra Cœlum petuntur, ut maxime constituentur
 in Cœlo orbis solidi, concreti, pellucidi, quos immissa et fracta lux
 luminarium et stellarum suo splendore imbutos cæruleo colore tingat, 10
 sicut sparsi per æquor radij Solis marinas aquas. Unde erit enim illa
 umbrosa tenebrositas, quæ supra octavum orbem sistit ac finit visum,
 eo usque pervio et nusquam impedito excurso, Cœlo puro, penetran-
 tem? Viam lacteam autem conijcio esse rariores partes seu nubium,
 seu aquarum cœlestium, seu repagulorum, vel horum omnium, per 15
 quas supernum, increatum et æternum lumen penetrat aut pellucet
 radiatu evidentius, quam in densioribus et obscurioribus. Nec absentior
 Philosophorum somnijs, || qui illam fingunt esse confusum confertum- 165 v
 que lumen multarum et parvarum stellarum, quas propter exilitatem
 prospectus oculorum consequi ac discernere nequeat; malo enim cum 20
 Scriptura et ex hac ipsa philosophari, quam cum Philosophis rerum
 divinarum imperitis hanc contra nugari (in ijs præsertim, in quibus
 aut hærent plane, aut penitus cæcutiunt) aut comminisci et abumere
 pro certis ac veris hypotheses veritati cœlesti adversas, quod exemplo 25
 veterum COPERNICUS fecit in mobilitate Terræ. Propter has cogi-
 tationes ex Dei verbo in literis ad magnif. Dominum HENRICUM
 RANZOVIUM movi dubium illud in hypothesibus tuis de cœli vasti-
 tate, non quod hoc alicuius momenti esse censerem, aut quod hoc non
 considerarem, de quo me admones, sed ut ostenderem, me de octavo 30
 orbe et contigua sede cum hoc Planetarum aliquid a Philosophis di-
 versum reperire; non imaginor enim octavum orbem unum quendam
 cavum orbem esse, cuius superficiem inerrantes stellæ infixæ sint, sed
 has mirando consilio et inenarrabili sapientia divina per supremum
 nubibusque et aquis cœlestibus proximum, latissime patens tamen et 35
 profunde se demittens spatium eo ordine sedibus certis fixisque distri-
 butas esse, quo consistere et circumferri uno impetu, inter se immotæ
 intervallis, cernuntur, non eodem posito tamen supremi cœli respectu,
 nec eadem a terris distantia; quod totum spatium pro octavo orbe est.
 Scio, quod objicient Philosophi: Si orbis non sunt, si stellæ partes or-
 bium non sunt, unde pendebunt in sua regione, et qua vi, quo motu 40
 circumvehentur? Respondeo: Si ARISTOTELES, qui orbibus eas affi-
 git et circumducit, $\nu\omicron\upsilon\upsilon\varsigma$ illis tamen seu intelligentias affingit, cur nos
 recte

recte de Dei operibus edocti non multo magis tribueremus Deo opifici
 laudem in structura operis impervestigabilis sapientiæ et potentiae ||
 166^v impervestigabilis? Cur non statueremus motus stellarum admiranda
 et imperscrutabili sapientia divina regi, qua conditi sunt? Cur non
 5 fateremur ἀνεξερεύνητα εἶναι opera Dei?

Concludens itaque hanc epistolæ partem acquiesco tecum in circulis.
 In observationibus autem hoc requiro, cum te Martem ἀκρόνυχον καὶ
 † περίγειον in Solis diametro intelligo multo humiliorem Sole reperiße,
 utrum etiam duos inferiores, Venerem et Mercurium, ἀπογειοτάτους, ut
 10 pro certo compertoque statuis, Sole deprehenderis altiores? quod et de
 Cometa viso anno 77 affirmas. Quæ enim de 72 anni Cometa, quem tunc
 meo more cælum abidue sub noctem et auroram contemplans nostris
 primum ostendi, de illo ergo quæ edidisti, visa mihi nondum sunt. Inqui-
 sivi de illis secundæ partis titulo admonitus et ab amicis, sed consequi
 15 non potui. Scis fundamentum doctrinæ Astronomicæ εἶναι certitudinem
 observationum, eoque magis miror, quod ex mei præceptoris ERASMI
 REINHOLDI Tabulis ante mihi non animadversum de canonibus me-
 diorum motuum ac προσθαφαιρέσεων profers. Quid sunt enim προ-
 σταφαιρέσεις nisi discrimen inter vere apparentia inæqualia et media
 20 æqualia? Id vero discrimen quomodo exacte constituetur, si medij mo-
 tus exacte definiti et cum observatis veris comparati non sint? Me-
 mini magnos etiam Astronomos observationes in COPERNICO de-
 siderasse, qui suspicabantur, nec satis diligentem illum in hoc genere,
 quod præcipuum est, fuisse, nec tantum observationum habuisse, quan-
 25 tum operi tanto conficiundo fuit opus. In te vero nihil horum quisquam
 merito accusabit, qui tot modis totiesque variatis et emendatis, ubi ne-
 cesse fuit, organis, idem toties summa cura expertus es. Imprimis vero
 laudo exquisitum accuratumque studium tuum in discrepantia notan-
 da, quam parallaxes et διακλάσεις seu fractiones per vapores densiores
 166^v pariunt, || qua in re nescio, an ex veteribus etiam aliqui satis diligentes
 fuerint, confisi fortassis nimium serenitate et puritate cœli austrini Soli
 propioris. Inerrantium examen et emendatio per τηρήσεις, paucis ex-
 ceptis, quæ Eclipticæ vicinæ sunt, nemini admodum curæ fuit, inde
 usque ab illis descriptionibus, quæ HIPPARCHO tribuuntur. In his
 35 insigne inveniri a veterum notatione discrimen, consentientibus ob-
 servatis vestris, illustrissimi Landgravij et tuis, hoc magis gaudeo, quo
 plus referre existimo, ut illarum sedes, saltem præcipuarum, sint ex-
 quisite certoque designatæ.

Distributionem operis, quod instituis, valde probo, nec minus inge-
 40 niosa inventa, quæ ad compendiosam facilemque ἐπιλογισμὸν motuum
 apparentium vel ex solo triangulorum canone promittis. Utinam vivam
 tamdiu, ut cognoscam, quomodo consensus experientijs comprobet ac
 stabiliat

stabiliat illam quam hypothesibus tuis condidisti novam fabricam in maximis et mirandis Dei operibus, quibus quantum de summa illa Dei sapientia consecuti sumus, intelligemus tunc, quando αὐτόπται coram opera ipsa aspiciemus.

FRANCISCI VALESII Hispani nec nomen novi antea, nec legi † 5
librum, sed quæ ex illo commemoras, mihi talia videntur, ut refutatione nec arguta nec operosa indigeant. Absurdus est, quod cœlum ex elementis quatuor conflatur, cui propter ἀμετακίνητον ἀφθαρσίαν Philosophi omnes essentiam quintam, aliam scilicet ab elementis, tribuerunt. Nec reppererunt, quomodo τὸ διαφανὲς ἐνεργεῖα seu natura sua 10
et actu lucidum ex elementis detexerent aut demonstrarent.

Anno præterito fui Castellis apud illustrissimum Principem WILHELMUM Landgravium, Dominum et benefactorem meum clementissimum, ubi magna cum voluptate spectavi et consideravi instrumenta, quibus ad observationes ipse utitur, Sextantem imprimis ex tua, quantum 15
intelligo, officina profectum et ibidem natum. Experiri vim et usum propter temporis brevitatem et copiam ac varietatem rerum, quæ mihi ostendebantur, ut optâram, non potui. Nec scio, an possum in hoc genere quid præstare amplius, oculorum acumine hebescente. Literas vero ultro citroque scriptas inter vos, quas || mecum humanissime com- 167
municasti, inspexi accurate, nondum perlegi, quod faciam, quamprimum me levâro aliqua parte illarum operarum, quibus nunc occupor et exerceor. Quæ mihi ex Genethliaco meo themate ante tot annos prælagijsti nimis verus vates, sic evenerunt, ut prælagijsti; horum ego 25
nonnulla, exilium præsertim, mei etiam fati sensu et monitu aliorum prospexi ac metui, sed tu omnia, causas etiam et occasiones, melius et integrius, eoque magis cum excellentiam ingenij tui in omnium artium ac præsertim disciplinarum Mathematicarum genere, tum vero imprimis in Prognostico δι' ἀστρολογίας etiam ἀγγίνοιαν στοχαστικὴν 30
admiror. Non illa magis contemnenda iudico erudita et rationibus atque experientia nixa prædicta (cum sint in conditis a Deo operibus creata simul et ordinata ad naturæ totius et singularum partium utilitatem et physicam gubernationem vestigia sapientiæ, documenta providentiæ et testimonia præsentis divinæ) quam coniecturas et prælagia medicorum. Plus scientiæ de illis, plus studij et diligentis in plerisque 35
qui tractant, et usum magis sobrium et sanum requiro in plurimis. Illa inficiari, quæ λόγον habent καὶ πείραν, est derogando ordini et virtuti operum divinorum contumelia Deum afficere. Neque existimemus, casu aut temere alios alio syderum positu in lucem edi, etsi frequentius homines significatis syderum deteriores vita et moribus, infeliciores eventu ac successibus, raro meliores evadent ac deportentur 40
aut feliciores. Tu vero præclare fecisti, quod non repudiatis quidem, sed

sed intermiſis Prognosticis, ad divinas illas divinaque ſapientia plenas artes totis te viribus convertiſti, ingenijque acumine et aliſ Geometricis atque Arithmeticis ad ipſorum ſyderum præſentem quaſi contutum motuumque explorationem evolavi ac penetraſti, quæ te nobilitabunt
 5 ad omnem poſteritatem. Mirifice tamen et mihi et doctis omnibus, qui-
 167^v bus exhibeo, Prognosticum tuum placet, deque || eo communicato me-
 cum, ut de alijs, gratiam me tibi eximiam debere agnoſco. De editione
 epistoſarum, et tuarum ad amicos et amicorum ad te, cur non vehe-
 10 menter probarem conſilium Mag. HENRICI RANZOVII, cauſam
 non reperio. Quamquam enim ipſum ſeſe et te auctorem opus ſatis
 cuique commendabit, tamen plus auctoritatis, fidei ſtudijque utrique
 literæ illæ publicatæ adiungent, ſi innotuerit palam, quantum indu-
 ſtriæ, operæ, vigiliarum et ſumptuum impenderis, et quantopere tibi
 15 curæ fuerit aliorum etiam conſulere et exquirere iudicia, quantum-
 que tuum antecellat. Addo hoc etiam, me paucis diebus ante has lite-
 ras ſcriptas, procurante Domino RANZOVIO, accepiſſe æneam ἱγνο-
 γραφίαν et fabricam hypotheſium tuarum, in cuius conſideratione ple-
 raque tua intellexi plenius, uno hærente de circellis, quod ſi in lumi-
 naribus, ut Planetis quinque, obſervas, nihil deſidero. Bene et feliciter
 20 vale, meque te reverenter amantem et colentem propter ſingulares
 et eximias dotes divinas, quibus divinitus excitatum te video et præ-
 dico eſſe ad hanc Mathematicæ doctrinæ partem illuſtrandam et ab-
 ſolvendam, quam ego maximi feci ſemper, cumque admiratione et vo-
 luptate colui, ſed avocatus alijs ſtudijs nimis cito de manibus depoſui,
 25 redama.

Data Deſæ 10. die Maij Iuliani Anno 1589.

[Ex apographo manu ſcripto in exemplo Berolinenſi operum aſtronomicorum Tychoſis]

IOANNES CRAIGUS AD TYCHONEM BRAHE.

6^r **D**EDI ante ad te literas, nobiliſſime vir, quibus tuis re-
 ſponſi, ſed in ea feſtinatione ſcripta ſunt, dum alio avo-
 carer, ut relegere attente, quæ ſcripſeram, non potuerim.
 6^v Paucis expoſui, quid de quæſtione a te mōta ſentiam,
 non contradicendi animo, ſed veritatis et amicitiaæ no-
 ſtræ cauſa, quo modo ut accipias peto. His literis || ſimili
 modo dignam tractarem quæſtionem, ſed communis lætitia ita animum
 meum occupavit, ut ab ea ad eiufmodi ſpeculationes abſtrahi nequeat.
 Alia erit occaſio; nunc quod omnium apud nos iudicijs ſalutare huic
 regno fore videtur, et omnium votis vehementer optatur, id ut eveniat
 et

et feliciter et statim, Deum oramus. Nihil etenim æque in votis omnium est, quam ut clementiſſ. Domino noſtro coniux ſit, quæ hac illuſtri Legatione petetur, nam inde optimas Reginas ſemper experti ſumus, et nunc fore ſperamus: mihi quidem dubium non eſt, cui progenitores illuſtriſſimæ Principis partim viſi, partim aliter noti ſunt; ſed id omnes metuimus, cum brevi temporis ſpacio, longo locorum intervallo tanta res peragenda ſit, ne tantum bonum nobis, quam ſtatim optamus, non contingat; ſed votis aëra fatigabimus, ut hincinde ventos aſpiret ſecundos. Et Deum orabimus, ne ulla hominum conſilij ſit mora. Ille igitur, in cuius manu corda Regum ſunt, ita omnia proſperet, ut et hominum conſilia et Principum in hoc uno propoſito aſfectus uniat. Illuſtrem Dominum Legatum comitantur ex amicis noſtris aliqui, Dominus SKYNENS, iuriſprudentia et dignitate apud nos præſtans, et doctiſſimis in Germania viris olim chariſſimus; nobilis iuvenis MARCUSSWUNTONIUS, propinqua affinitate mihi iunctus; adoleſcens egregiæ indolis et expectationis, THOMAS NICOLSONIUS, Philoſophiæ magiſter. Hos tua benevolentia complectaris et amicitia etiam digneris peto; præſertim apud te meo ſit loco affinis meus. Inceſſit me quidem hoc tempore cupiditas tui viſendi, ſed ab ægris nobis abeſſe vix licet; meo loco, ut dixi, hos habeas. Vides, quomodo familiariter tecum agam, ac ſi non recens, ſed multis annis confirmata eſt noſtra amicitia; at ea tamen eſt, ut mihi perſuadeam, ut id abs te petere et expectare audeam. Ad nos ſi veſtratium || aliquos venire contigerit, ſunt illi omnes eo apud nos loco, ut amicitia non ſint futuri immemores.

Ne inanes omnino hæ literæ eſſent, eam tractarem quæſtionem, an hypotheſes eſſe poſſint, quibus ſtatuatur, abſque orbibus Planetas moveri. Mihi aliquando in mentem veniebat, unicum eſſe ab octavo ad concavum Lunæ orbem, qui a primo motu deficeret, in quo Planetæ ſuos peculiare haberent orbem, quaſi epicycloſ quodaſdam, quibus omnis apparens anomalia poſſit explicari, ſed has imaginationes alia excuſerunt. Et duntaxat adhuc arridet ARISTOTELIS ſententia, Planetas orbium certorum eſſe partes, a qua tamen noſtra ſpeculatio non abhorret. Sed tubis ad naves convocatur, iamque illuſtriſſ. Dominus Comes ingreſſus eſt, ventis afflantibus ſecundis. Faxit Deus, ut ſecundiſſimi ſint. Bene et feliciter vale, et CRAIGUM tui amantiſſimum eſſe exiſtimato. Datæ 18. Iunii Edenburgi.

Tuus
IOAN. CRAIGUS,
Medicus.

40

POST

POST SCRIPTA.

I AM audio, plures adhuc ex amicis nostris unâ proficisci, et inter alios
 M. GUILIELMUM FULLERUM; iuvenis est egregius, nec tua amicitia indignus. Vide, quam ego tibi notos quasi accumularem; amici omnes
 5 mei sunt, et tuarum excellentium virtutum erunt admiratores. Iterum
 vale. Hæc quoque raptim.

IOAN. CRAIGUS, D.

[Ex apographo manu scripto in exemplo Berolinensi operum astronomicorum Tychonis]

IOANNES CRAIGUS AD TYCHONEM
BRAHE.

10

7^v

15

OBILISSIME et clarissime vir, amice colende. Non occurrit hoc tempore, quod scriptione dignum videatur, sed cum detur occasio, non prætermittendam puto. Et ne meræ omnino sint literæ, quamvis hoc fere nihili sit instar, quod prioribus cœperam de cœlestium Hypothesi ad te scribere, paucis repetam. In tua Hypothesi non alienum videtur, quod Terra luminarium et Sol cæterorum Planetarum sit centrum, sed tamen absurdum implicat, quod Mars acronychus terris propior fiat Sole; concinnior fortasse erit, si punctum Terræ vicinius
 20 quam Sol statuatur centrum, aut si id nolis, ut duplici epicyclo augeatur orbis Planetæ superioris, quemadmodum ad me suam ea de re cantationem scripsit M. DUNCANUS LIDDELIUS; quæ quidem Hypothesis nihil absurdi habebit; nam non solum hoc tuum vitabitur, sed etiam orbis Planetis ascribi poterunt. Sunt et plures modi, quibus ista
 25 supponi possunt, et ipse aliquando exponam, quid hac de re sentiam, plenius, omnino enim incumbendum statuo, ut Phycis et Mathematicis pariter satisfiat. Audio, clarissime vir, te in Chymicis præclare versatum esse, rogo te, ut mihi aliqua ex secretioribus et utilioribus communices. Habet ROLLANDUS in suis Centurijs curarum, ut sic
 30 loquar, aliquas mirabiles compositiones, ut aquæ benedictæ, balsami sulphuris, spiritus vitæ, extractæ esulæ, quæ si tibi nota sunt, fac me earum participem. Habeo extractum esulæ communi || modo per spiritum vini; sed est alia quædam singularis ratio in istis extractionibus; sic si tibi aliquid constet de distillatis aquis purgantibus, quæ iam apud
 35 aliquos in usu sunt. Fuit apud nos hisce diebus PETRUS PAYSEN Danus, vir in linguis egregie versatus, et in pluribus disciplinis bene institutus, et in Mathematicis quoque bene doctus; multas regiones peragravit, et multa vidit, ei trado literas meas, ut ad tuam amicitiam ipsi aditus fiat, qua non dubito quin dignus futurus sit. Bene et feliciter
 40 vale. Datæ Edenburgi 9. Iulij.

Salutem precor nostratibus amicis.

Tuus

IOAN. CRAIGUS, Doctor.

[E codice

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁸¹]

†

NOBILISSIMO VIRO DOMINO TYCHONI 19v
 BRAHE DANO, DOMINO ET AMICO OBSERVANDO.
 URANIBURGI SEU IN HYENA INSULA.

S.

19r

NOBILISS. D. TYCHO, Domine et amice observande. Post disceßum nobilis illius viri veßtratis, qui falcones Imperatori nostro a Rege veßtro attulerat, measque ad te literas perferre debuerat, binas ad te dedi literas, easque opera mei amici per Dresdam curavi ad te perferendas; eas an acceperis, vehementer scire defidero, non quod magni alicuius momenti eßent, sed ut cognosceres non mea culpa, sed iniqua sorte quadam accidere, quod meæ tibi vel tardius reddantur, vel penitus non perveniant ad te, quam fortunam, profecto, valde defleo. An igitur omnes meas huc usque adeoque librum VERNERI acceperis, magnopere rogo me edoceas. Tuum librum primum avide expecto, alij etiam, præfertim nobiliß. D. IACOBUS CURTIUS, Vicecancell. Imperij, eadem cupiditate expetunt. Etßi autem mihi in ista mea senili ætate (nam ad 1. Octob. si ita Deus volet, magnum climacterem complebo) ob studia medica et alias curas, in Astronomicis studijs versari non conceditur, tamen vehementer oblector, quoties facultas datur saltem inspiciendi aliorum lucubrationes. De Commentarijs TRAPEZUNTIJ quid nunc iudices, scire velim, num putes ex re scholarum fore, si initio saltem duo priores libri ederentur, postea reliqui.

De rebus Gallicis vos istic melius. En quam nullum est scelus quantumvis horrendum, quod Monachus aggredi non audeat. Dixerim ego Monachos istos et Papistas Catholicos, non a fide sed verius, ut ita dicam, a Catholicitate omnium scelerum nominandos eße. Archid. MAX. hodie Polonicos limites transcensurus eße dicitur. Expectabimus igitur illum huc intra dies non usque adeo multos; Deus faxit, ut sanus redeat ad nos. B. V. Pragæ die 7. Septembris novo stylo Anno 1589.

T. studioßiß.

THAD.

[Ex

† [Ex adumbratione in codice Vindobonensi lat. 9737 f]

TYCHO BRAHE AD DR. IOANNEM
CRAIGUM.8^r

S.

5

10

15

20

30

35

40

45

UM tres hac elapſa æſtate a te receperim literas, Doctiſſ. CRAIGE, nulla ijs hæctenus reſpondendi commodior eſt oblata occaſio quam per hunc Magnificum et Nobiliſſ. virum WILHELMUM STUARTUM, qui etiam tibi priores meas tradi curavit; cum enim conterranei tui hæc eſſent, qui magnificum et illuſtrem Dominum Legatum comitabantur, non concedebatur tibi reſcribendi otium præ alijs curis politicis et œconomicis. Ab eo vero tempore ſi quando aliquid ab alijs occupationibus reſpirationis ſupererat, amanuenſi meo reſponſionem Apologeticam ad has ipſas tuas literas, quibus et ſententiam meam de æthereo Cometarum ſitu et Hypotheſium cœleſtium nuper a me excogitatam innovationem in dubium vocas, et quantum in te eſt, labefactare niteris, ſucceſſivis horis dictavi, quam etiam nunc mitto. Si quid amanuenſis incuria minus appoſite et diſtincte ſcriptum eſt, tuum erit idipſum diſcernere, quam rem alias per temetipſum ſatis intelligis, neque enim nobis alijs et maioribus intentis otium ſupererat denuo hæc revidere et recognoſcere. Si tibi prolixior in hoc reſponſo viſus fuero, id ob materiæ intricatæ molem, quæ non paucis ſatis dilucide explicatur, excuſationem apud te habeat; volui enim vitare illud Horatianum:

† *Brevis eſſe laboro, obſcurus ſio.* ||

Pro ſingulari autem illa tua erga me meaque ſtudia benevolentia et candido iudicio plurimas tibi habeo gratias, et viciffim te diligere atque in albo amicorum meorum ſingularium numerare non intermittam, nec non amicitiam ſemel per literas inchoatam poſtea continuare et crebra ſcriptione, quoties occaſio datur (ſiquidem aliter non licet) conſervare. Chemicorum aliquot medicamentorum præparationem tecum non invite communicarem, ſi ſcirem, quidnam in ijs maxime expeteres, et ubi in laboribus his pyronomicis dubia præcipue moveris, licet ut dicam id quod res eſt: hæc arcana neque tuto neque competenter literis conſignantur. ROLANDI illius, cuius in ultimis literis mentionem facis, Centurias nondum vidi; ubi naçtus fuero, dubitationem, quam circa quaſdam inibi contentas præparationes moves, minimo negotio reſolvam. Diſtillatis uti purgantibus nec adeo paratu facile eſt neque etiam, niſi plura adhibeantur et circumſpecte omnia fiant, ſatis conſultum; amittunt enim ea, quæ per ſe purgantia ſunt, vim ferme omnem, ſi diſtillando exaltentur, neque extracta illorum adeo valida ſunt, atque ipſa materia, per ſe licet impurior. Sed de his alias plenius tecum agere licebit,

licebit, omnium vero optime coram id fieret, si nostram invifendi Uraniam unâque officinam Hermeticam tibi unquam occasio contingeret.

Pro communicatis quibusdam compendijs Triangulorum gratias habeo, licet ipfemet, ubi primus numerus est integer finus, hæc satis antea perfecta habeam; ubi plura || inquirere atque enodare tibi otium fuerit, feceris mihi rem gratam, si omnia quotquot eiusmodi colligere poteris compendia, peculiari libello comprehensa et exemplis illustrata, mihi transiferis, utque inventum illud quod tibi Helix Geometrica appellatur, unâ cum canonis confectioe plenius aperias velim. Ego laboribus et sumptibus non parcam, ut per operarios fufficientes res hæc executioni mandetur, modo ufufuctus par fit labori, et si per me quidpiam rursus, quod tibi gratum fit, præstari poterit, invenies me perpetuo ad quodvis officij genus quam promptiffimum. Scripferam tibi et alias literas per quendam Studiosum Germanum, qui aliquot mensibus mecum fuerat, quemque frater meus in quadam navi Illustriffimam Principem nostram Sereniffimi Regis vestri sponfam in Scotiam, si venti secundi fuiffent, deductura in suo comitatu habuit, sed cum re ob maris sævitiam et ventorum adversantium vehementiam infecta clavis nostra in portum reverfa sit, te eas non accepiffe comper- tum habeo, neque existimo Studiosum illum hac hyeme, ut constitu- erat, Scotiam visurum. Quod ideo refero, ne ob moram hanc aliquan- tulam, quæ in rescribendo commiffa est, me prorsus officij immemorem fuiffe suspiceris. Verum si quid hæctenus intermissum est, id scriptum nostrum Apologeticum sua copia recompensabit, quod ut per otium diligenter evolvas, et si quid adhuc foveris scrupuli, ingenue significes, te etiam atque etiam rogatum habeo. Vale. Uraniburgi 25. Octobris Anno 89.

[Ex adumbratione ab ipso Tyehone correctâ in codice Vindobonensi lat. 10686⁸¹; cf. codex Pulcoviensis ab F. R. Friisio adhibitus]

CLARISSIMO VARIOQUE DOCTRINARUM
GENERE ERUDITISSIMO VIRO D. THADDÆO HAGGECIO
AB HAYCK, PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORI
EXIMIO, AMICO SUO INPRIMIS
COLENDO.

QUATERNAS a te hac elapfa æstâte, amantißime et eru-
ditißime mi D. D. THADDÆE, accepi literas, primas
Cal. Novembris veteri stylo anno 88 exaratas, 27. de-
mum Aprilis huius anni me obtinere contigit; alteras
10. Maij huius anni scriptas ultimo Augusti recepi; ter-
tias, quas 20. Maij novo stylo scripferas, circa medium
Septembris

Septembris obtinui; ultimæ vero die 7. Septembris datæ penultimo
 Octobris ad manus meas pervenerunt, idque (ut ubique antea) secun-
 dum veterem anni Iuliani numerationem, qua etiamnum nos utimur.
 Omnes tuæ Praga erant mißæ, quas ego partim Hafniæ, partim hîc
 5 Uraniburgi nactus sum. Singulæ magnum illum tuum et constantem
 erga me meaque studia favorem affatim declarabant, et amicitia inter
 nos olim Ratisponæ ante annos circiter 14, cum modernus Imperator
 inauguraretur, percupide contractæ factam tectam continuationem et
 gratam conservationem, pluribus etiam interea literis confirmatam,
 10 non obscure testabantur. Pro qua tua singulari et plus quam benevola
 erga me affectione non possum non tibi gratias agere ingentes, pari vi-
 cibim te tuaque omnia amore et studio, quantum in me est, quoad vix-
 ero, prosequuturus et gratissimam tui memoriam perpetuo conserva-
 turus.

15 Quod autem tuis illis eruditissimis pariter et amicissimis literis nihil
 tanto iam elapso tempore responderim tuisque votis hac in parte non
 satisfecerim, ne existimes, ulla oblivione tui vel etiam negligentia aut
 ob aliarum occupationum molem (licet hac præterita æstate in varijs ||
 27 negotijs non exigua fuerit) id commissum esse, sed potius internuncio-
 20 rum penuriæ, cum rarissime aliquis hinc ad vos abeat, cui tuto et certo
 literas concedere liceret, silentium illud diuturnum imputes velim.
 Nullus enim mihi incubisset negotiorum tantus cumulus, neque ulla
 alia prævalere permisisset obstacula, quin aliquid ad te literarum de-
 didisset, modo Grammatophorus certus et idoneus mihi interea tem-
 25 poris obtigisset. Et sane ut verum fatear, ne nunc quidem has ad te de-
 didisset, ob instantem præsertim hyemem (quæ maiora, quo minus tibi
 indubitanter tradantur, obstacula suggerit) nisi quartæ illæ tuæ et ul-
 timæ nudiustertius supervenissent, et vehemens tuum, an priores a te
 missas acceperim, cognitionis desiderium unâ cum rescriptionis avida
 30 expectatione inculcassent. His enim acceptis, etsi non paucis hoc tem-
 pore implicer negotijs, sepositis tamen omnibus, non diutius respon-
 sione supersedendum duxi. Et licet non minor quam antea in mittendi
 occasione sit difficultas, imo potius ob hyemem, ut dixi, multo maior,
 attamen huic ita occurrendum censui, ut binas eadem continentes ad
 35 te exarari curarem, quarum unas Rostochium, alteras Lubecam vel
 Hamburgum translatas illac tutius ad te perferri sperem; neque enim
 tunc ambas intercidero adeo in proclivi est.

Nunc itaque ut primis tuis sufficienter respondeam, tempus postulat,
 siquidem ex quo illæ a te scriptæ sunt, hic ipse dies anniversarius sit,
 40 nimis magna interposita dilatione, quæ tamen apud te omnia bene-
 vole et sincere interpretantem excusationem ob causas ante dictas non
 difficulter inveniet. Postea etiam ad alias nonnulla subiuncturus idque
 paucioribus,

paucioribus, cum et illæ minus principalia tractent, et potissimum de
 primo misis me admoneant. || Ne igitur res ipsa diutius protrahatur, 3r
 quæ tuis primis et proluxioribus ad ea quæ continent, ordine respon-
 denda nunc in mentem veniunt, sic habe. Binæ illæ, quarum istic ab
 initio mentionem facis, has Gallo cuidam Mathematico, illas Rosto- 5
 chienfi Tabellario concreditas prorsus (ut ipsemet recte coniectas) in-
 terciderunt, neque enim, si ullæ illarum mihi allatæ fuissent, rescrip-
 tionem tamdiu procrastinarem. Quod vero illæ, quas ultimo ad te unâ
 cum libro nostro secundo æthereorum Phænomenon recenter con-
 spectorum misi, optatum successum habuerint et gratæ oblectamento- 10
 que fuerint, plurimum mihi ipsi congratulor; quodque tam candide
 de scripto illo meo iudices, omniaque in potiore partem interpreteris,
 est quod gratias tibi habeam permagnas. Nam licet tum ob ætatem,
 tum etiam curas domesticas et professionem medicam ab hoc sublimi
 studiorum genere, quo minus illi totus vacare possis, ut plurimum, ve- 15
 luti ipsemet fateris, abstraharis, tamen ita iunioribus annis sedulo et
 feliciter in his versatus es, ut hac ingravescente ætate eo maturiore
 iudicio de ijs recte pronunciare possis. Et quamvis multa alia sint, quæ
 subinde ab hac sublimi contemplatione te avocent (quod et mihi non
 raro contingit) non tamen dubito, quin aliquot nonnunquam horis 20
 tantum tibi otij rapias, ut si non totaliter et ex professo, saltem aliqua
 et etiam bona ex parte his indulgeas. Neque enim amor ille tam ar-
 duus erga arduum etiam subiectum penitus deficere, vel ob curas rei
 familiaris aliaque studia, aut etiam senectæ molestias ad nihilum re-
 digi prorsusque aboleri poterit. Tuum itaque de meis studijs et scriptis 25
 solidum ac maturum iudicium pari æquanimitate coniunctum non
 saltem magnifacio, sed etiam multorum aliorum censuræ præ-||fero. 3v
 Et cum hac materia, quam hisce prioribus Astronomiæ instaurandæ
 libris complector, plurimum tute multis abhinc annis afficiaris, ean-
 demque non minima ex parte sedulitate tua et doctrina eximia illu- 30
 strâris, eo etiam promptius tibi hæc mea communico, et tecum de hoc
 utriusque nostrum accepto negotio perlibenter confero, tuoque gravi iu-
 dicio omnia non gravatim subijcio. Et si quid in illis admonitione aut
 correctione dignum deprehenderis, non est quod ob amicitiam nostram
 et candorem tuum ingenuum, quo omnia in meliorem partem inter- 35
 pretaris, mihi nimium indulgeas aut nostris partibus plus æquo faveas.
 Amor enim et odium (ut est in Centiloquio) multorum iudicia per-
 vertunt. Quin potius audacter et ingenue, si quid reprehensioni ob-
 noxium inveneris, admone et libertate in his utere (more tuo) Philo-
 sophica: feceris mihi hac in parte rem non solum haud ingratam, sed 40
 longe acceptissimam et ad veritatis in abscondito latentis penitorem
 pervestigationem conducibilem. Invenies me animadversiones tuas et
 aliorum,

aliorum, qui acri iudicio valent, patienter et candide accipientem, et a te, qui etiam meas castigationes veritatis perquirendæ amore in tuis scriptis admissas æquo et grato animo tulisti, non superatum iri.

Novam a me adinventam revolutionum cœlestium dispositionem te
 5 nondum satis accurate perspexisse refers. De ea itaque recte facis, quod
 censuram non præcipitas, nam et hæc in transmisso libro saltem gene-
 rali indicatione (Cometa illo, qui non minus quam cæteræ Planetæ
 circa Solem ordinarie convolvebatur, sic ut hypothesis motus eius com-
 10 modius et plenius constitui potest, exigente) consignata est. Pleraque
 4^r quæ illic vel leviter attigimus, vel || profus silentio, cum ex professo
 rem hanc ibi non tractaverim, præterivimus, in alio quodam et pecu-
 liari Astronomiæ restituendæ opere, favente Astrorum et omnis boni
 Authore, suo tempore enucleatius patefacienda et ex certissimis obser-
 15 vationibus motuumque norma ipsi cœlo analogæ Geometricè demon-
 stranda atque in numeros choream cœlestem indubitatis vestigijs re-
 præsentantes resolvenda. Interim ne sis nescius, me e Parallaxibus σ^{tis}
 in transitu acronycho anno præfertim 82 diligentissime pervestigatis,
 cum solaribus aliquanto maiores fuerint, tum etiam ex eius concita-
 20 tione in opposito Solis motu, atque fert Ptolemaica hypothesis, ipsum
 necessario, quando pernox est, terris plus, quam Sol unquam possit,
 appropinquare, solerti et sæpius reiterata animadversione certo cogno-
 visse scias. Atque hinc citra omnem refragationem consequitur, aut
 Terram annuo convolvi circuitu, quiescente circa medium Universi
 25 Sole, iuxta illam revolutionum cœlestium distributionem, quam su-
 perioribus annis ex veteri ARISTARCHO mutuatam ingens ille et
 nunquam satis laudatus in apertum deduxit COPERNICUS, aut si id
 ob Physicas non leves sic admissas absurditates, tum etiam sacrarum
 literarum non uno in loco refragantem auctoritatem concedi nequeat,
 30 nulla alia restat excusandarum Apparentiarum cœlestium ratio, quæ
 Geometriæ et Arithmeticæ legibus, uti oportet, subijciatur, quam ea
 † ipsa ante sexennium proxime in hypothesis systematis mundani con-
 formanda a me excogitata. Sed et Terram nequaquam annuatim cir-
 cumagi, ut vult Coperniana speculatio, aut Solis et octavæ Sphæræ
 35 motus per eam salvari posse, ut arduo et solerti ingenio idem tentavit
 4^v Artifex, et maior in stellis, quæ || putantur affixæ, celeritas, quam ip-
 sius patitur Æquinoctiorum reciprocatio, et insuper mutatæ earundem
 latitudines a temporibus PTOLEMÆI hucusque iuxta proportionem
 alteratæ declinationis Eclipticæ ab Æquatore, satis convincunt; ideo-
 40 que Terram immoto permanente Sole non designare annuo itinere
 Eclipticam, nec in hac sed potius Sole ipso istas differentias excusandas
 liquet. Accedit et hoc non obscuri testimonij loco, Terram instar Solis
 non

non moveri, quod Cometæ circa acronychum situm superioribus annis
 a nobis in altissimo æthere, summa diligentia quo ad omnes apparen-
 tias suas observati, motui annuo Terræ, qui tunc proprium illorum,
 quemadmodum in Planetis apud COPERNICUM fit, necessario vel
 retraheret vel saltem nonnihil retardaret, prorsus non paruerint, satis 5
 evidenti vel e solis Cometis indicio, terrestrem globum annum cir-
 cuitum nequaquam admittere. Cum itaque ob has et alijs etiam de
 causis Coperniana ratiocinatio in rei veritate nequaquam consistere
 possit, et vetus illa Ptolemaica dispositio ob Martem, ut dixi, aliquando
 Terræ plus quam Sol appropinquantem (ut de Epicyclorum nimia 10
 superfluitate et Æquantum inconcinnis tricis, ac quibusdam alijs in-
 convenientijs nunc non dicam) locum non inveniatur, sicque utraque
 positio antiquanda veniat, utique nostra hæc neoterica inventio sola
 quadrabit, et in eorum locum hanc restitui veritatis circumspècta con-
 sideratio atque ab omnibus disconvenientijs vindicatio citra omne du- 15
 bium postulat, quæ tibi diligentius expendenda conferendaque relin-
 quo. Omnium autem plenissime de hac hypothesi nostra, eam recte se
 habere iudicaveris, quando opus Astronomicum, quod auxiliante Deo
 ex professo hac de re || luculenter tractabit, et figuris ac numeris rem 5r
 ita se et non aliter habere evincet, laboribus nostris absolutum, publi- 20
 cam lucem viderit. Sed est, quod obiter hîc conquerar. Quidam Dith-
 marsus ex Urso denominatus, cum ante quinquennium in cuiusdam
 nobilis et eruditi viri, ERICI LANGIJ nomine, mihi amantissimi, co-
 mitatu (illi enim tunc inferviebat) hîc unam atque alteram hebdoma-
 dam cum dicto Nobili hero suo commoratus fuisset, interea dum ego 25
 cum amico illo meo atque alijs nobilibus viris et Baronibus, quos se-
 cum huc adduxerat, hilarius convivo illis genialiter tractandis occu-
 patus, iste Ursus clam chartas, instrumenta mea et quicquid oculis
 patuit, denotavit, schedas etiam, quascumque invenire potuit, furtim
 perlustravit. Inter alias vero unam, uti existimo, reperit, qua hypothe- 30
 sium nostra innovatio repræsentabatur, sed per incuriam aliquam non
 satis apposite formatam, siquidem Solarem orbem Martio totaliter in-
 cludebat, ideoque tanquam inutilis inter alias quasdam chartas abiecta
 fuit. Ex hac iste procul dubio mearum hypothesium dispositionem hau- †
 riens, eam anno superiore in libello quodam, quem Fundamentum 35
 Astronomicum vocat, pro sua edidit, se hanc ante triennium in extremo
 quodam Poloniæ angulo (ubi forte nunquam fuit) adinvenisse fingens,
 illustrißimoque Principi GULIELMO, Hassiæ Landgravio, dedicare
 non est veritus. Sed ipsemet plagium hoc satis prodit, dum falso de-
 pictam figuram, quam forte hîc reperit, imitatus Martium etiam orbem 40
 Solarem undiquaque ambire facit; ex quo enim vitium hoc per circi-
 num commissum emendare non didicit, ignorans Solis orbem habere
 proportionem

proportionem ad Martium sicut 4 ad 6 fere, et ob id Martem acronymum non excedere Solis ambitum, satis palam facit, se eius hypotheos ne quidem solidam intelligentiam habere, nedum ut ipsemet eius inventor et author sit, ut perfricta fronte iactitat. Sic etiam multa alia in isto libello pro suis venditat, quæ partim mihi, partim alijs præripuit. 5
 5^v Idem Astronomiæ restitutionem insolenter || pollicetur, cum et instrumentis et observationibus idoneis destituatur et insuper aliorum stipe vivat, ut de cæteris, quæ in ipso ad tantum opus conficiendum desiderantur, non dicam. Sic quoque in quibusdam alijs mihi contigit, qui 10
 hic fuerunt et mea viderunt atque ex relatione nostra quædam perceperunt, quædam forte ex Chartis meis, qui nunc in Germania partim conscribunt, partim alijs dictitant, ut vel hanc solam ob causam consultum sit operum meorum et inventionum publicationem maturare, ne tot a me suscepti in his studijs indefessi labores, tot vigilatæ noctes, 15
 tot erogati sumptus (quæ quartam Tonnæ auri partem multum excedunt) ne tot, inquam, et plura alia Astronomiæ instaurandæ gratia a me vicinis iam annis exantlata, mihi ab alijs præripiantur, ut si quid gratiæ a ventura Posteritate sperandum esset, id illis cedat, qui ne minimum laboris, industriæ aut impensarum huc contulerunt, accidatque mihi, quod de se olim festive cecinit MARO: *Sic vos non vobis* 20
 † *mellificatis apes* etc. Sed valeant isti Plagiarij, satis etiam quibusdam in Germania probis et eruditis viris, quod alienis plumis instar corvi Æsopici sese ornent, cogniti.

Nunc ad tuas literas redeo. Quod Nobilissimo et amplissimo viro, 25
 Domino CURTIO, Cæsareæ Maiestatis Consiliario intimo et Imperij Procancellario, viro etiam, ut audio, in Mathematicis excellenter perito, meum librum communicaveris, recte id a te factum est; multa enim de viri illius eximia prudentia et doctrina, pari virtute coniuncta, non solum abs te hisce literis, sed etiam ab alijs iam dudum deprædicata sunt; quare et ego ipsum amare atque in pretio habere non omit- 30
 tam. Scribis illum, cum iudicium de ijs, quæ libro meo continentur, ab eo expeteres, respondiße, non temere de hypothesebus iudicandum, sed rem attentius considerandam esse, quæ paulo ambiguosius a te referuntur, quam ut quid ille senserit, inde extricare queam; si enim me 35
 inconsiderate et non satis circumspicte hypotheses innovasse existimat, et maiori attentione hac in parte opus fuisset, id illi forte ita videri potest, quod nondum omnia || fundamenta et iustas rationes, quas in ista 6^r
 aliter quam ab antecessoribus nostris factitatum est, ordinanda hypothese plenarie perspexerit; neque enim ex solo illo libro, quæ me evidentiā τεκμήρια huc impulerunt, animadvertere potuit, cum illic omnia 40
 generali et latiori quadam indicatione breviter saltem indicem; neque enim ex proposito ea de re in scripto aliquo Cometico agere placuerat, ideoque

ideoque occasiones et ratiocinia, tum etiam particularia quædam huc facientia omittuntur, imo nullam forte eius inventionis in isto libro mentionem fecissem, ad opus Astronomicum eam, ubi convenientius locum mereretur, reservando, nisi quasi ex præfatio quodam id, quod mihi iam accidit, veritus fuissim, alios nempe mea mihi inventa prærepturos. Sin autem Dominus CURTIUS illa in hanc sententiam protulit, quod ipsemet non tam subito de mea hypothesium neoterica constitutione iudicium pronunciare velit, sed illud potius, donec res magis attente perspecta fuerit, differre, ea qua præditus est prudentia eximia, admodum consulte fecit; nam et plerique alias eruditi in Germania viri, dum re omni non satis provide et solerter expensa de meis hypothesebus iudicium præcipitârint, in varios errorum et præiudicij scopulos impegerunt. Quidam ne Martia stella Soli in loco contactus orbium aliquando occurrat cursumque mutuum impediatur, frustra veriti sunt, cum id nunquam contingere possit, siquidem, ubicumque Martis sidus in suo circuitu versatur, Solem pro centro respiciat. Circumferentiam vero et centrum circuli uniri quæ fieri possit? Quidam vacuitatem, quæ est in figura mei libri inter orbem η et Fixarum sphaeram ab inferiori parte, minus concinnam reddere symmetriam suspicati, non animadverterunt, Sole in alteram orbis sui partem convoluto, quæ prius vacua putabantur, adimpleri. Oportet enim, ut spatium undique relinquatur satis amplum, quo Planetæ superiores per quantitatem diametri orbis Solaris (qui Epicyclos veterum et motum annum Terræ apud COPERNICUM excusat) respectu || octavæ sphaeræ et Terræ nunc aburgant, nunc vero descendant. Quidam retrogradationes et stationes Planetarum non satis apposite sic salvari opinati sunt, cum nihil sit convenientius; nam quilibet superiorum Planetarum, dum Solem ubique loco centri respicit, per accidens Epicyclus motui proprio immiscet, et omnes istas passionem, quæ per Epicyclos reales ab antiquis expediuntur, aut etiam per anniversariam Terræ convolutionem apud COPERNICUM, sic eadem forma, quantitate et eodem etiam tempore aptissime fieri possunt. Quidam Martis stellam terris aliquando, cum videlicet acronycha est, ipso Sole propiorem reddi, non satis tutum et conveniens esse timuerunt, cum id ipsa nos docuerit experientia. Unde etiam non minima causa fuit, quæ me ad hypotheses sic ordinandas adegit, ne Terra instar Astri triplici motu, cum sit unicum et simplex corpus admodumque grossum et grave, nec, ut ætherea illa lumina, ad perpetuo movendum habile in medio universi (ubi eam super stabilitate sua Opifex summus fundavit) ne moveatur in seculis, quiescere possit et tanquam patiens cœlorum influentias activas in se recipere atque suo Archæo cooperante, terrestria quædam (ut sic dicam) altra, superioribus pulchre analogâ indefinenter conformare, ut

verum

† verum fiat illius HERMETIS TRISMEGISTI scitum dictum, etiam in
 toto Macrocosmo, quicquid est superius, idem esse inferius. Quidam
 etiam alias nonnullas circa nostram mundanorum corporum symme-
 5 triam et distributionem dubitationes moverunt, nullius tamen mo-
 menti, quas nimis longum foret nunc recitare; alias ubi meas resolu-
 tiones circa ea, quæ opponi poterint, videris, hæc omnia plenius cog-
 nosces. Si itaque illi omnes exemplo prædicti Domini CURTIJ cen-
 suram in re nondum penitius introspecta aliquandiu procrastinasset,
 multo sane prudentius fecisset. Salutem quam ex ipsius ore mihi op-
 10 tas, eam ego vel millicuplam et illi et tibi vicissim precor, admodumque
 mihi grata est tanti viri erga me benevolentia, quam quocunque officij
 genere per me licuerit, non irrecompensatam relinquam. Consilium
 etiam eius, quo suadet, ne coeptum cursum interrumpam, quam arduo
 fieri poterit conamine, lubens sequar, sponte etiam mea huc propensus,
 7† ut si divinæ cle-||mentiae ita visum fuerit, donoque suo mihi affulgere
 dignetur, Astronomiae instaurationem in ipsius gloriam et hominum
 † utilitatem Posteritati consecrem, ne frustra tandem hic vixisse videar
 tanquam terræ inutile pondus, ut multis (dolendum) accidit. Et licet
 spontaneo ductu huc per mille anfractus et scopulos, alacri tamen et
 20 invicto animo (quod Deo acceptum fero) lubenter tendam, grata tamen
 nihilominus mihi est clarorum et eruditorum virorum cohortatio, quæ
 validius addit incitamentum. Nam ut est in versu:

† *Fortis et ad cursum magno cum robore fertur,
 Si tamen instiges, acrius ibit equus.*

25 Addis insuper, sæpedictum Dominum CURTIUM inter alia dixisse,
 me nimis multam fecisse mentionem et prædicasse nimium WINCHLE-
 RUM, hominem Astronomiae minus peritum. Atqui ego non tam ipsius
 scientiam in hac arte prædicavi, quam errores insulsißimos libello de
 † Cometa isto ab ipso publicatos in apertum deduxi, et quæcunque ab
 30 illo imprudenter et inepte, tum etiam inscite prolata erant, redargui,
 adeo ut quibusdam, sed ijs potissimum, qui negotium hoc et errorum
 istorum foeditatem non perspiciunt, etiam nimius hac in parte fuisse
 videar. An hoc est hominem prædicare? Dicere eius argumentationes
 veritati vim facere, atque ipsius ratiocinationes sæpenumero tot ab-
 35 surda committere, quot fere verba habent, tam multiplicem et prodi-
 giosam subesse discohærentiam, ut pudeat et pigeat referre, crassam in-
 super ignorantiam obijcere, absurditates absurditatibus illum cumu-
 lare, ineptissimeque rem involvere usque ad nauseam, ipsius prolata
 sola reiectione ob discohærentiam, aut commiseratione ob crassam ig-
 40 norantiam potius quam longa refutatione digna esse, quod ab ipsius
 veritatis semita citra omnem verecundiam exorbitet, adhortari, ne tam
 absona

absona in lucem edere amplius præsumat, ne seipsum suamque existi-
 mationem labe aspergat. Hæc et plura eiusmodi, quæ invenies in ea
 tractatiuncula, qua WINCHLERI inepta et || imperita placita cribravi, 7v
 certe non præ se ferunt, me nimium illi tribuisse, aut ipsius doctrinam
 plus iusto extulisse. Neque etiam nimis ferociter aut rigide cum illo 5
 agendum duxi aut convicijs proscindendum, ut nunc quibusdam Theo-
 logastris pro more est, quemadmodum etiam tecum fecit impudens ille
 RAYMUNDUS. Sunt enim docti viri, utut in aliquibus graviter impin- †
 gant, humaniter et moderate reprehendendi. Homines enim sumus, ab
 erroribus in hac caduca et multis obscuritatibus involuta ac inquinata 10
 vita prorsus immunes esse non possumus. Beatiores saltem, qui paucio-
 ribus et minoribus obnoxij sunt. Scio satis equidem WINCHLERUM
 plurima e tua Dialexi sibi arrogasse et non satis intellecta multipliciter
 depravasse, ideoque et ego pag. 446 id ipsum brevibus indicare volui, et
 quæ in Cometa anni 80^{mi} ab illo ineptissime commissa in annotatiuncula 15
 quadam Dialexi tuæ locupletatæ circa Epistolam ad MILIUM et
 mihi communicatæ addideras, satis animadverti. Verum ego de ista
 absurditate, qua Cometæ illi Parallaxin 15 fere graduum abuit, et ni-
 hilominus longe supra Lunam collocat, nolui in libro secundo, ubi de
 Cometa anni 77 ex professo agitur, ullam mentionem facere, conveni- 20
 entius ducens, id in sequentem tertium Tomum, ubi aliorum de eodem
 anni 80^{mi} Cometa sententiæ sub incudem veritatis revocandæ veniunt,
 reservare, ne confusio aliqua inordinata in his committeretur, cum me-
 thodice omnia tractanda sint. Illic, cum ipsius quoque prolata disquisi-
 vero, hæc etiam nimia ineptitudo, quin indicetur, non prætereunda 25
 erit. Tu modo effice, ut integrum eius scriptum de eodem Cometa ha-
 beam, tum etiam aliorum, quotquot hætenus nactus es. Satis itaque
 forti dolabra a me dedolatus est WINCHLERUS, nec acriori pectine
 depexendus erat, nisi et cutem et crines ipsi prorsus avellere, quod in-
 humanum foret, decuisset. Nec prorsus, licet id meritis erat, ob im- 30
 peritam et ineptam de isto Cometa decisionem, illum præterire || pote-
 ram, siquidem in ipso libelli frontispicio Geometricas demonstrationes
 prætendebat et intra eundem nescio quas argumentationes pompofas
 ex ARISTOTELE et Parallaxibus minus bene intellectis præ se ferret,
 quibus incautis et rem hanc penitus non intelligentibus fucum facere 35
 et facile imponere posset. Condonetis itaque tu et alij viri præstantes
 huiusque rei magis intelligentes, quod latus claudere vobis ultimum
 illi conceberim, nam et hoc data opera feci, cum digniori loco reponi
 non mereretur.

Sed et ego illum nunc valere sinam, et propius ad tua propria pro- 40
 lata, quæ maioris momenti sunt et consideratione digniora, progrediar.
 Acceptissimus mihi fuit tuus ille candor et integritas, quod me in plerif-
 que

que a te diſentire circa illum Cometam tuaque nonnulla certis rationibus improbare non ægre tuleris. Equidem ſatis ſciebam te hoc ingenuo animo præditum eſſe, ut tibi veritatis eruendæ gratia alicubi contradici non invito acciperes animo. Scis ſatis, amicitia etiam noſtra diutina idipſum poſtulate, me nullo tua carpendi aut elevandi ſtudio iſta ſcripſiſſe, ſed ſaltem ut Cometam illum ab æreis fumoſitatibus, inter quas eum priori tuo de hoc libro, vel contra proprias obſervationes, per incuriam aliquam immerito repoſueras, vindicarem, et inter lucidiſſima cœli aſtra in ſubtiliſſimam æthereæ regionis puritatem, ubi revera inceſſus ſuos exhibuit, merito reponerem, ne tua ſingularis doctrina et eximia auctoritas, quam apud multos in hac etiam materia tibi iamdudum conciliaſti, veritati promovendæ et confirmandæ obſtaculo eſſent. Si ipſemet nævos et errata quædam in tuis ſcriptis, uti fateris, agnoſcis, quin abſtergas et venuſtiori forma induas, noli intermittere. Neque enim nonnulla || retractare, quæ alias non ſatis conſiderate propoſita ſunt, adeo indecorum eſt, id enim a multis et magnis excellentibuſque viris antea factitatum. Dies diem docet; nec idem homo ſemper eadem iudicij circumſpectiõne præditus eſt.

Quæ de illo calendariorum conformatore refers, quod odioſe tuas admonitiones exceperit, non libenter audio, decet ſiquidem viros doctos moderate et patienter aliorum monita ferre. Scribam illi per primum quodque otium, et inter alia ipſum ſui officij admonebo, utque te amet et honorifice de te ſentiat, hortator ero. Fateris quidem deinceps, te tuis lapſibus patrocinari nec poſſe nec velle, quod admodum ingenuo et ſincero iudicio pronuncias. Apparet tamen, quod nonnihil movearis, quia MÆSTHLINUM contra te defenderim, et exiſtimas aliquid adhuc in contrarium pro te dici poſſe, ſi meo iudicio repugnandum duceres. At ſane, mi THADDÆE, ego pro MÆSTHLINO nihil in eius gratiam, quod tibi officeret, ſcripſi, neque ego aut odij aut amicitiaæ cauſa hîc quicquam egi, ſed ſaltem ut veritatem intemeratam abberem. MÆSTHLINUM ex facie nunquam cognovi neque cum ipſo ullam contraxi per literas hætenus amicitiam, imo ne a quoquam alio quidpiam de ipſo referri audivi, ut plane mihi ignotus ſit, niſi quantum ex eruditis ipſius ſcriptis nomen eius perceperim, te autem quam intime complexus ſum, ut primum nobis Ratiſponæ ante plurimos annos familiaritas interceſſit, quamque conſtanter eandem per literas interea, utut longa viarum intercapedine diſiuncti ſimus, conſervârim, ipſemet ſatis idoneus teſtis eſſe poteris, ut ſi veritas in alicuius gratiam ſepnenda foret, id potius in tuam ob diuturnam atque arcuam noſtram neceſſitudinem faciendum eſſet. At ego nihil hîc affectibus indulgendum cenſui, ne veritas, cuius penetralia aperire animus erat, peſbundaretur, ut vel hinc pateat, me nihil ullius vel odio vel etiam amore, quod

quod res ipsa non postuleret, in medium protulisse, sed veritati nudæ
 patefaciendæ, quantum in me erat, studuisse. Quod si quicquam ex-
 cogitare poteris, quod ad tuas assertiones stabiliendas faciat, non eti-
 am id in mei gratiam intermittas. Neque enim si mihi quacumque in
 parte repugnaveris, amicitia nostra propterea ullatenus vacillabit. Te 5
 tua tueri, et licet et decet. Vide saltem, ut satis iustis ratiocinijs et con-
 firmationibus id agas. Quod MÆSTHLINUM ob egregiam Mathe-
 matum peritiam in pretio habes, adeo ut secundum a PRÆTORIO in-
 ter Germanos colloces, recte facis, eximij illius viri et doctissimi Astro-
 nomi ingenium atque industriam debita laude prosequendo. An vero 10
 is primus ante PRÆTORIUM, an vero secundus ab illo numerandus
 sit, ego non libenter dixerim. Est enim uterque in Mathematicis so-
 lide versatus, et ambo iudicio acri atque scientia perspicaci excellent.
 MÆSTHLINUS tamen || Astronomiam, quæ omnium artium Mathe- 9r
 maticarum Regina est, cui etiam reliquæ ancillantur, plus excolere at- 15
 que a mendis purgare laborat, cum PRÆTORIUS idipsum tum ob in-
 strumentorum et aliorum adminiculorum defectum, tum etiam ob ocu-
 lorum minus firmam valetudinem (ut ipsemet literis ad me non ita
 dudum per scriptis fatetur) tali opera superfedere cogatur. Utinam vero
 MÆSTHLINO satis solida et correctæ non deessent organa, idque in 20
 aliqua copia, et sumptus otiumque illi suppeterent, sperandum foret,
 ipsum aliquid egregij in hac sublimi scientia moliri posse. At cum his
 subsidijs non ita, uti opus est, instructus sit (nam instrumenta, quæ
 hactenus illum habuisse ex scriptis eius colligo, tanto negotio rite ex-
 equendo nequaquam satis idonea et sufficientia sunt) non video, quo- 25
 modo tam eximio labori ad optatum finem deducendo par esse possit;
 attamen in magnis voluisse sat est, et ut ille aiebat: »*Est aliquid prodire
 tenus, si non datur ultra*«. Subiungis proinde, te id saltem nunc habere
 bona mea et MÆSTHLINI pace dicendum, quod ratio motuum Co- 30
 metarum in hypothesin aliquam dirigi nequeat, quemadmodum in
 Planetis fieri potest, eo quod Planetarum motus integri sint mensura-
 biles, et quomodo accedant recedantque respectu Solis, pateat. In Co-
 metis autem, cum non integras absolvant periodos, neque certa lege
 Soli appropinquent et ab eo expatientur, insolens tibi videtur iusta lege
 eorum motus astringere. Atqui hinc, dilecte THADDÆE, non satis con- 35
 siderate, quæ in libro illo meo circa hoc ipsum negotium protuli, anim-
 advertisse et expendisse mihi videris, siquidem illic hoc dubium et im-
 possibilitatis suspensionem sufficienter resolvi atque amovi, imo ipsemet
 per hypothesin in illo Cometa extractam id fieri posse luculenter, tan-
 quam in exemplo, ostendi. Fateor quidem, Cometas rarissime vel uni- 40
 cam per totum cœlum revolutionem motu proprio absolvere, neque
 semper Solem instar centri, ut reliqui Planetæ, respicere, ideoque di-
 gressiones

9^v greßiones ab eo non ubique confimili lege exhibere, || quemadmodum
nec Luna, quæ Terram principaliter in sua convolutione observat. At-
tamen hinc non sequitur, prorsus impossibile esse, Cometarum motus
sub normam aliquam per convenientem hypothesin redigere. Nam
5 quod non totas periodos absolvere spectentur, difficultatem nonnul-
lam in motu eorum regulando suggerit, possibilitatem omnem non ex-
cludit. Ex aliqua enim portione circuli data de tota eius circumferentia
competenter ratiocinari adeoque centrum eius invenire non est adeo
ἀδύνατον. Memineris eorum, quæ ex Epistola quadam summi illius
10 COPERNICI circa hanc rem citavi: »*Ea quæ aliquo modo determi-
nata sunt, infinitam rationem habere non posse, sunt itaque com-
prehensibilia*«. Et exemplum addit, quemadmodum si per tria puncta
non secundum rectam lineam data circumferentia ducatur, non licet
15 aliam superinducere, quæ maior vel minor fuerit prius transmissa. Hæc
admodum scite et recte ab illo scripta sunt. Et si res ita se non haberet,
quomodo affixarum stellarum motum unquam scrutabimur aut in ra-
tionem certam redigemus, ex quo ab eo tempore, quo observationes
circa has innotuerunt, vix duo Dodecatemoria, sextam integri circuli
partem emensæ sint? licet vero in earum curriculo explicando maior
20 lateat difficultas, quam hæctenus a quoquam animadversum est, attamen
aliquam probabilem et apparentijs præteritis satis consonam, id-
eoque et futuris, occasionem invenire, qua apparens in motu earum
inæqualitas excusetur et numeratio observationi multis ævis consen-
25 tiat, non duco inexplorabile, quin et longe minorem in Cometarum
motu extricando difficultatem, licet et ea non exigua sit, subesse censeo,
liquidem hi multo celerius sui cursus tramitem dirigunt, adeo ut non-
nunquam intra duos vel tres menses quartam cœli partem, interdum
plus, interdum vero minus, emetiantur, quæ ab uno eodemque ho-
mine brevi tempore concipi possunt. In affixis vero sideribus multorum
30 ævo opus est et plurimis plurimorum annorum intercapedine congestis
10^r observationibus, quæ cum ab alijs atque alijs || Artificibus non pari di-
ligentia conquirantur, maximos hinc labyrinthos involvi video, licet et
hi solerti iudicio et competenti adhibita limitatione extricabiles sint.
Arduum itaque est et difficultatis non expers in Cometis, qui plenam
35 revolutionem non perficiunt, motus harmoniam concinnare, at plane
† impossibile non est. Difficilia, quæ pulchra, et viceversa quæ pulchra,
difficilia. Parallaxes Cometarum citra omnem erroris suspensionem per-
sentiscere atque demonstrare grave est, et in hoc negotio inter præcipua
reponendum. Neque enim, quæ de his vel ab eximio illo REGIOMON-
40[†] TANO Franco vel nobili DIGESSÆO Anglo aut etiam a te et WITI-
CHIO vel quibusvis, quod sciam, alijs in medium producta sunt, om-
nimode tam subtili inquisitioni satisfaciunt, idque eam præsertim ob
causam,

causam, quod motus proprii Cometarum rationem nullam habeant, quæ neglecta Parallaxes inexplicabiles reddit, nisi admodum magnæ forent, et motus ipse tardissimus; at plerumque Cometarum cursus genuinus adeo celer est, ut Parallaxes, quæ per accidens tenorem inditum aliquantulum variant, respectu eius perexiguæ sint. At licet hîc maior difficultas et pulchrior atque magis necessaria consideratio lateat, quam hæcenus a plurimis, qui rem acu se tetigiße frustra existimârunt, exposita est (qua de re, si recte memini, te in quibusdam alijs literis aliquando admonui) longe tamen magis arduum, excellens utileque et pulchrum est Cometarum apparentem motum in certam normam instar alicuius perpetui redigere, ut demonstratio et numeri per totum eorum curriculum observationibus correspondeat, et motus circularis, vel quam minimum ab hoc deflectens illis attribuat. Hoc opus, hic labor est, pauci hîc, quos ardens deduxit ad ardua virtus. Sic quod Solem || non ubique respiciant crinitæ, quemadmodum Planetæ mundo coævi, nihil probat eorum motus regulari non posse, nam et aliud quam circa Solem centrum habere queunt, utpote vel Terram observare aut quodvis aliud in universi capacitate punctum, cuius respectu cursus eorum ordinarius fiat. Accidit nihilominus aliquando, ut Solem quoque instar perpetuorum erronum centri loco habeat, quemadmodum in eo ipso Cometa, de quo nunc agimus, affatim a me demonstratum est, is enim circa Solem instar ♀ et ☿ obambulans neque etiam tam magnum designavit ambitum, ut Terram et Lunam simul includeret, et digressiones acceßionesque ad Solem instar eorundem Planetarum oculis exhibuit. Cum enim circa principia suæ apparitionis vix integro signo a Sole distaret prope primam triadem Novembris, deinde ad initia Decembris ab eo maximam elongationem aßecutus, duobus quasi Dodecatemorijs removebatur, posteaque concinna lege huic succeßive denuo approximavit, ita ut circa ultimum suæ evanescentiæ limitem rursus non multo plus unico signo a Sole abscæberit, quam pulchram in motu eius respectu Solis harmoniam et egregiam cohærentiam te ex observationibus et demonstrationibus meis libro illo patefactis non satis perspexiße miror, nam et Cometa ille plane contrarium tuæ sententiæ hac in parte ostendebat. Omnia quæ in cælo a mundi primordijs existunt corpora, motum regularissimum et perpetuum sortiuntur, quæ vero ascititia sunt, si eum adeo absolute aßequi nequeunt, attamen quam proxime æmulantur, ut ob id regulari omnimode non subterfugiant. Existimo autem Cometarum corpora, quæ revera omnia ipso cælo procreantur, non esse ex tam solide concreta atque exaltata stabilitaque materia conformata, velut perennium illorum siderum. Ideoque non saltem consummationi obnoxia, sed etiam periodicum motum || non continuant, nec eundem, quem

quem exhibent, adeo præcise circula-rem aut forte e circularibus com-
positum, ut cæteri Planetæ, præbent, interim tamen non multum a
circularitatis perfectione degenerant, sed quoad fieri potest, Planeta-
rum æmuli sunt, quæ causa me adduxit, ut illorum apparentem cur-
5 sum in hypotheseos alicuius leges colligere non intentatum reliquerim.
Refers præterea, te quidem mihi absentiri in eo, quod pulchram et in-
geniosam MÆSTHLINI speculationem fuisse dixerim, sed pulchritu-
dinem et subtilitatem veritati, quæ virtus est pulcherrima, non esse
anteferendam. Id quod ego sane nusquam, quod sciam, feci, imo ubi-
10 que, qua fieri unquam per me potuit diligentia, veritatis latebras eruere
laboravi, neque ego MÆSTHLINI hypothesin ob pulchritudinem et
ingeniosam inventionem satis ratam prædicavi, sed saltem commen-
dare volui ipsius omni laude dignissimam industriam, qua id experiri
aggressus est, quod cæteri omnes insolens esse existimant, imo quantum
15 ipsius hypothesis ab ipsis apparentijs Cometæ deflexerit, præsertim
iuxta initia eius apparitionis et multo adhuc plus prope finem, existi-
mo, neminem plenius et certius indicasse, quam a me, vel ipso (uti
spero) MÆSTHLINO iudice, factum est. Ostendi siquidem hypothe-
sin illam a principio iuxta medietatem potissimum Novembris integro
20 gradu per inde deductam numerationem verum Cometæ locum coeli-
tus animadvertum excessisse. In fine autem, videlicet circa Ianuarij me-
dietetem et diebus aliquot sequentibus usque ad 26^{tum} (quo adhuc a
nobis Cometa ille conspectus est, licet illum alij desisse putarint) nimis
retardavit ipsius cursum, adeo ut non solum unius vel alterius, sed
11^v etiam iuxta ultimos præsertim Ianuarij dies deviationem $3\frac{1}{2}$ graduum
proxime commiserit, quæ sane est intolerabilis. Hæc et alia quædam
circa illam hypothesin disquisivi, neque tamen ob id MÆSTHLINI
studium præclarum et in hac inventione laborem industrium vilipen-
dere decuit, cum nemo veritati proximiora inter cæteros Germanos
30 protulerit, imo quidem ne semel rem tam arduam tentare ausi sint.
Nam quod iuxta COPERNICUM Solem quiescere et Terram annua-
tim convolvi statuat, id a Mathematicis illi facile condonandum venit,
cum et hac ratione Planetarum apparentiæ quam proxime salvari que-
ant, ut magnus ille demonstravit COPERNICUS. Non igitur nimium
35 tribuebam MÆSTHLINI hypothesi, sed quæ in eo commendanda
quæque culpanda essent, referavi, neque ob pulchritudinem et inge-
niositatem veritati quidpiam detrahare volui, sed has per se seorsim
prædicavi, quid verum vel falsum in illa hypothesi esset, alias pro virili
indicans. Veritatem esse virtutum omnium pulcherrimam et præstan-
40 tissimam tibi facile conceberim, nam et ego eos, qui hanc vel in vulgari
colloquio data opera violant, semper abominatus sum et, quantum in
me erat, illam non saltem in Astronomicis sed Chymicis etiam rebus,
adeoque

adeoque tota Philofophia, ut de Theologicis non dicam, ita femper in-
 quirere ftudui, ut eam quam proxime aſequi divina largiente bonitate
 perpetuo cupiverim, nulli labori vel ſumptui aut etiam ftudio hac in
 re parcens. Ideoque non eſt, quod exiſtames me veritatem pulchritudini
 et ingenio poſthabere, neque etiam id circa MÆSTHLINI ſpeculatione 5
 nem dicere volui, quemadmodum tu inde colligis. Textus meus ſi re-
 legatur, id non exhibebit, ſed ſiquidem ſic vis, dicam quiddam aliud,
 modo paradoxice agere liceat. Nihil eſt pulchrum, niſi et idem ſit verum,
 neque verum, niſi pulchrum. Quod || autem ſuperaddis, nec MÆSTH- 12^r
 LINUM nec quenquam alium in Cometarum Theoria veritatem, de 10
 qua loquimur, aſecutum eſſe, quemadmodum in aliorum Planetarum
 motibus fieri ſolet, hęc videris non tam MÆSTHLINO quam mihi ni-
 mium derogare. Quæ in ipſius hypotheſi Cometæ deſiderentur, ipſe-
 met ſatis in apertum deduxi, ut et paulo antea dixi, et quo loco ea ha-
 benda eſſent, oſtendi. Verum ego aliam revolutionis Cometæ rationem 15
 condidi, qua quieſcente Terra, ut Phyſicis etiam ſatiffieret, ipſius mo-
 tum et apparentias per totam durationem adeo præciſe tutatus ſum,
 ut nuſquam ſextantis unius gradus digreſſio ab ipſis obſervationibus
 commiſſa ſit; an ulli Planetarum omnium in ſuis curriculum per quaſvis
 hætenus datas hypotheſes ad tantam numerationis præciſionem de- 20
 ducti ſint, quilibet diſcernet, qui cœlum et tabulas introſpicere novit;
 multorum enim graduum nonnunquam in his committitur deviatio.
 Imo ne quidem amborum luminarium motus ita certo hætenus extri-
 cati ſunt, quin in Sole etiam maior dimidio gradu et in Luna plus in-
 tegro cœlum aliter eorum apparentias nonnunquam oſtendat, quam 25
 Canones ſive Coperniani ſive Alphonſini exhibent. Cum igitur longe
 maior cum cœlo convenientia mea hypotheſi quoad Cometam illum
 elaborata ſit, quam in ullo Planetarum unquam antea factum, quid,
 quæſo, rei eſt, quod eam tanquam veritati minus conſonam prætereas,
 vel prorfus reiſcias? anne hæc ita ſe habere numeri ex hypotheſi pag. 30
 206 et duabus ſeq. derivati atque cum ijs, quæ ex obſervatione pag. 86
 et ſequenti derivantur, collatione facta, ſatis convincunt? Si quid igitur
 habes, quod in hac hypotheſi mea a cœleſti Cometæ itinere diſſonum
 ſit, illud prome, neque re non ſatis perſpecta et minus deliberata iudi-
 cium præoccupata. Ego ſane non video, || quid hęc deſiderare poſſis, niſi 12^v
 id te forte movet, quod menſe Novembri motus æqualitatem in ſuo ad
 Solem circuitu non ſatis præciſam conſervârim. Verum quæ id factum
 ſit, ipſemet pag. 133 ſufficienter excuſavi. Et ſi admodum ſubtiliter omnia
 rimari placuiſſet, utique per compositum circularem motum et hanc
 aliquantulam inæqualitatem tueri non fuiſſet impoſſibile, verum ego 40
 volens id prætermiſi, ne rem nimium intricarem, cum etiam dubium ſit
 (ut ex prioribus quoque colligere licet) an Cometæ perfecte circularem
 motum,

motum, ut reliqui Planetæ, exhibeant, necne. Quam prope igitur ad
 scopum collimârim, si qui sunt plures, uti ais, qui mecum eo tendunt,
 illi dijudicent, modo metam petitam cœlitus decernere norint. Quæ
 tandem obijcis in numeris circa Mæsthlinianam hypothefin a me fuiſſe
 5 aberrata, ea, si bona tua venia dicere liceret, mi THADDÆE, per ali-
 qua occupationum impedimenta et incuriam quandam penitioris con-
 siderationis a te ipſo potius commiſſa sunt, nam primum quantum ad
 Epocham commutationis mediæ Cometæ ad diem 24. Novembris at-
 tinet, quam ego cum MÆSTHLINO ſtatuo eandem, ea ſatis bene ſe
 10 habet, et ſi quid perpuſilli vitij in hac lateret, oportebat tamen me ean-
 dem, quam ipſe præſupponit, abumere, eo quod oftendere volebam,
 ipſius hypothefin per totam Cometæ durationem non æqualiter ſuffi-
 cere. Radicem itaque motuum ab ipſo conſtitutam alterare mihi non
 licuit. In cæteris ubi dicis æquationes a me ſupputatas Mæsthlinianis
 15 et tuis non conſentire diſcrimine ſatis evidenti, id ita tibi fruſtra vide-
 tur, dum tu meos numeros, quos ego ad 26. Ianuarij ſecundum eandem
 hypothefin direxi, ad 24. Novembris (e quo ſolam Epocham MÆSTH-
 LINI mutuatus ſum, cum hæc fundamentum ſit reliquorum motuum)
 13^r perperam || applicas, differentia incidente quoad tempus duorum men-
 20 ſium, quo intervallo Cometa ſua progreſſione eaſdem proſtaphæreſes
 in excuſanda motus inæqualitate exhibere nequaquam potuit. Relege
 ſaltem ea, quæ pag. 275 et aliquot ſequentibus, ubi Mæsthlinianam
 hypothefin ex ipſa demonſtratione et numeris examino, ſcripta reliqui,
 25 videbis me ad 26. diem Ianuarij omnia adaptare, ut oftenderem, in ul-
 tima ſua apparitione Cometæ locum ab ipſius hypothefi nimium diſ-
 crepaſſe. Mæsthliniani vero et tui quos adducis numeri 24. Novembris,
 quo die MÆSTHLINUS primum in hac Pragmatia uſus eſt, reſpiciunt.
 Sumus itaque in diverſis terminis, ut mirum non ſit, invicem non qua-
 drare numeros. At ſi oftenderis me ad eum ipſum diem, cui Mæsth-
 30 linianam hypothefin applicui, aliquid in meis numeris vitij commi-
 ſiſſe, utique pro tua admonitione gratus ero. Sin vero nihil inveneris,
 hæc monere ſupervacaneum erit. Sed facile tibi per aliquam oſcitan-
 tiam inter alias forte curas id contingere potuit, ut non animadverteris
 ad diverſos dies numerationem, quam confers, referri. Ego, qui ſatis
 35 mihi conſcius ſum, maximam in calculatione tum iſta tum ea, quæ
 toto libro continetur, adhibitam eſſe diligentiam, et omnia bis vel ter
 repetita ſeduloque reviſa, ſatis mirari non potui, cum primum tuas in
 campo legerem literas (eram enim, quando illas acciperem, cum duo-
 bus Germanis Studioſis, qui me eodem tempore e Germania venientes
 40 inviferant, ſpatiatum animi cauſa egreſſus) cumque inter ambuland-
 um ad calcem perventum erat, ubi huius numerorum diſcrepantiæ
 mentionem facis, mirabundus me ad dictos Studioſos converti, in hæc
 27* verba

verba prorumpens: »Videbitis, quam primum domum reverſi fuerimus, optimum illum ſenem unum diem pro altero in hac numerationis diverſitate per occupationum impedimenta atque curas alias accepiſſe«. Quod et ſatis patuit, nam domum reverſi mox arrepto libro meo idipſum ſatis experti ſumus. Si igitur aliud non habes, optime THADDÆE, quod hypotheſibus vel a MÆSTHLINO vel me conſtitutis obijcias, aut quod pro te contra nos faciat, quam ex hiſce tuis literis colligere licet, utique vel te ipſo iudice iam ſatis vides, quam parum hîc obtinueris. Neque ego omnia, quæ a te contra MÆSTHLINUM prolata ſunt, improbavi, ſed ijs, quæ iuſtam reprehentionem mereri videbantur, ſubſcripſi, quæ vero minus iuſta de cauſa a te oppugnabantur, quo veritatis penetralia illibata conſervarentur, tutatus ſum. Atque hæc de hiſ ſufficiant.

Quantum ad ſcriptores de Nova Stella attinet, da operam, ut MUNOSIJ ſaltem Hiſpani integrum librum habeam et, ſi fieri poteſt, ab aliquo illic in Latinum ex Hiſpanico idiomate converſum, tum etiam illorum Italarum, quorum in tua Dialexi meministi, præſertim CORNELIJ FRANGIPANI, et ſi qui ſunt alij, idque mature, quo circa finem prioris tomi in eorum etiam placita diſquirere liceat. APIANI Aſtronomicum ipſemet habeo et ſatis ſcio, inde vel parum vel nihil quoad Parallaxes Cometarum excutiendas colligi poſſe, ſed ego librum peculiarem de quodam Cometa anni 1532 ab eo olim editum deſiderabam, non tam quod ſperarem, illum aliquid certi inibi circa Parallaxium enodationem protuliſſe (quam enim hæc nimis ſecure non ſolum ab illo, ſed etiam reliquis anteceſſoribus noſtris prætermiſſa ſit, vel certe nimis inconvenienter tractata, ſatis perſpectum habeo) ſed ſaltem ut apparentem Cometæ motum ab illo procul dubio mediocri diligentia illic deſcriptum cum FRACASTORIJ in Italia circa eundem annotationibus libro ſuo de homocentricis breviter comprehenſis conferrem atque hinc elicerem, IOANNIS VOGELINI Vienneniſis adeo monſtroſam Parallaxin, quam is in eodem Cometa de-monſtrare nixus eſt, toto cœlo erroneam fuiſſe; oportuiſſet enim in Italia et Germania ſenſibiliter diverſis cœli locis apparuiſſe iſtam crinitam, ſi Parallaxin 35 proxime graduum, ut vult VOGELINUS, aut etiam 33, ut tu per aſumptionem mobilitatis Terræ ex ipſius datis præciſius collegiſti, obtinuiſſet. Quare ſi et nunc illum APIANI libellum mihi aliunde procuraveris, rem non inutilem feceris. IOANNEM PÆNAM Gallum de Cometis aliquid ſcripſiſſe non ſcio, ſed de cœli liquiditate et ab ærea ſubtilitate non differente natura ac quibuſdam alijs rebus Philoſophicis egregie tractaſſe, ab alijs, tum etiam Bibliotheca Geſneriana cognovi. Si igitur et hunc autorem tua opera accepero, rem pergratam mihi præſtiteris et forſan ſtudijs communibus non infrugiferam. Librum, quem

quem Ratisponæ mihi donâras, nescio ubi et quando amiserim, sed aliunde forte eum habebo, non est, quod tu te in eo conquirendo amplius molestes. Pro libro WERNERI de elementis conicis et motu octavæ sphæræ mihi transmisso et a Domino FABRICIO bonæ memoriæ
 5† (audio enim illum iam satis concessisse, quod etiam doleo) impetrato, gratias tibi ago plurimas; diu multumque iste liber a me expetitus est, nec unquam antea nancisci licuit. Licet, ut dicam id, quod res est, quantum ad tractatum de stellarum motu attinet, non habeat id in recessu, quod in accessu pollicetur, ut alibi ostensurus sum, cum de hac re agendi
 10 occasio dabitur.

Hæc ad ea, quæ literis ipsis primo ad me datis continentur, respondenda habui. Sed et ijs, quæ in schedula annexa post scripta sunt, satisfaciendum erit. Recte illic mones, me ex tenore Privilegij per te impetrati tria exemplaria mearum lucubrationum in Cancellariam Cæsaream mittere debere, quod etiam libenter facturus sum, ubi totum opus, vel saltem primus liber prodierit, cui diploma illud unâ cum cæteris ab alijs Regibus impetratis præfigetur, neque enim id prius necessarium duxi, siquidem Privilegij tenor huic secundæ parti editæ
 14v non sit adiunctus, nec exemplaria nisi perpauca alijs || communicari
 20 concesserim, cæteris numero 1500 adhuc reservatis, donec primus Tomus publicam lucem viderit. Recte itaque excusasti hanc dilationem, non enim decuit mancum opus Cæsari offerre, dabo autem operam, quantum in me est, ut liber primus hac hyeme typis nostris absolvatur, tum demum satis erit temporis, ut id, quod teneor, præstem. Rogas insuper ibidem, ut supra nominatum Dominum CURTIUM, cum exemplaria misero, salutem et literis invisam, utque amicitiam cum eo per has contraham, id quod etiam perlibenter efficiam, cum intelligam, virum illum dignum esse, qui ametur, et horum etiam studiorum excellenter gnarum. Ne igitur qua in mea voluntate adsit mora, si forte
 30 ante Francofurtianas nundinas liber prior totaliter typis mandari nequeat, exaravi iam nunc has, quas tibi mitto illi tradendas, ut meum erga se studium et officium maturius cognoscat, quod si hac hyeme quicquam rescripserit et suum de nostris laboribus ac studijs gravissimum iudicium protulerit, efficiet, ut sæpius cum eo per literas agere
 35 et de hac sublimi arte conferre alacrior futurus sim. Sed video, me nimis forte prolixè, quantum ad primam Epistolam attinet, tecum locutum. Nunc igitur ad reliquas me conferam, in quibus ero brevior, cum etiam per se non adeo luculentam responzionem requirant.

Ex secundis tuis literis satis intelligo, amantißime THADDÆE,
 40 quam sollicitus fueris de prioribus unâ cum libro illo WERNERI mihi non satis cito allatis, ubi etiam refers (quod tuæ erga me benevolentia
 15r tribuo) quod Tomum || meum primum recentiorum cœli Phænomenon
 in

in vernalibus nundinis avide expectâris et etiamnum in proxime præteritis autumnalibus. Sed remoras ex meis ad te ultimo datis aliqua ex parte intellexisti; principalis causa fuit, quod papyro impreßoria sufficienti destitutus fuerim, nec ea, quam e propinquo Megapolenfi ducatu procurâram, satis mature et copiose allata sit, tum etiam quod illa ipsa, quæ inde mihi contigit, minus candida, nec satis elegans fuerit, adeo ut quæ in ea præterita hyeme imprimi cœpta erant, nunc meliore et puriore accepta, recudere consultius ducam, utut expensæ aliquæ frustraneæ forte futuræ sint. Volo enim mea tersa et pulchra, quoad eius fieri potest, in doctorum manus prodire. Ne autem in papyro e Germania conquirenda tot ulterius implicer difficultatibus atque dilationibus, curavi ipsemet hac æstate molendinum pro papyro conficienda in hac insula extrui, adiunctis etiam quæ ad farinæ molituram et pellicum præparationem faciunt, ita ut una rota, quæ duodecim circiter ulnas in altitudine adæquat, omnibus his operis satisficiat, ipsa etiam aqua in sufficienti copia, ubi prius siccum erat, per varios meatus huc derivata et magna capacitate ante aggerem admodum altum et latum collecta, piscinis etiam quam plurimis in eundem quoque usum hinc inde dispositis. Quæ omnia iam absoluta sunt, labore et executionis diligentia atque sumptibus non mediocribus comparata, ut ob id sperem, me in posterum papyrum officinæ meæ Typographicæ idoneam, qualicunque forma cupiverim, sufficienter habiturum, ne aliorum in ea mittenda procrastinatio amplius laboribus meis in lucem mittendis obstaculo sit. Volo enim, ut tota hæc insula, quantulacunque sit, et terra et aqua adeoque etiam ipso aëre Uraniæ nostræ inserviat. Atque hæc de his satis.

Doleo, incomparabilem illum virum ANDREAM DUDITIUM supremum diem obiisse. Constitueram cum illo per literas amicitiam contrahere et rogatu PRÆTORIJ quendam ex meis Studiosis cum instrumento observationibus Astronomicis idoneo ad illum mittere; id enim is, dum in vivis esset, a PRÆTORIO petierat, sed iam intellexi, illum fata nobis præripuisse, non sane absque gravi Reipublicæ literariæ, cui plurimum profuit, iactura. Addis, illum de libris WITICHIJ iam olim cum sorore ipsius egiße, quæ tamen difficilior nihil eorum distrahi permittere voluit. Sed ut est varium et mutabile semper femina, fieri potest, quod iam in illis vendendis facilius sit. Rogo itaque peramanter, velis per aliquem certum et fidelem virum Vratislaviæ degentem agere, ut meo nomine cum illa tranfigat, quo omnem eius supellectilem librariam et chartaceam iusto pretio nanciscar; ego pecuniam illi promissam mature certo persolvi curabo, nollem enim, ut eximij illius Mathematici libri perirent aut in eorum, qui eos in pretio non habeant, manus pervenirent. COPERNICUM eius et quæ de Triangulis conscripsit, præ

præ cæteris expeterem, tum etiam si quæ alia sunt manuscripta. Invenietur inter alios libros et opus illud APIANI Astronomicum, cuius
 16^r prius mentio facta est, quod ego 20 florenis emptum illi, || cum hîc eset, dono dedi, nec post fata repolco, nisi iusto pretio emptum. Hoc si eius
 5 soror mihi unâ cum cæteris conceberit, te illo APIANI Astronomico, modo adhuc adfit, donabo; habeo enim ipsemet aliud exemplar ad manus, ut antea quoque indicavi.

Tertiæ tuæ literæ nihil fere continent, quod responfionem admodum postulet, nisi quod de libro illo Astrologico mihi olim a te dato,
 10 quale autoris nomen fuerit et qua diligentia, cum, licet frustra, inquisiveris, commonefacias; in quibus etiam te excusas, cur nostras ille nobilis ad Imperatorem miſus sine tuis ad me redierit, quas ego tamen, antequam ille huc reversus est, aliunde acceperam. Quartæ et ultimæ, quas ante biduum obtinui, de prioribus an procuratæ sint, et utrum
 15 eas acceperim, agunt. Ad quas pluribus hîc respondere non est opus, cum iam satis id, quod desideras, cognôris. De libro etiam meo priore, quando edetur, quod Domini CURTIJ et tuo etiam proprio desiderio scire aves, iam antea satis dixi. Commentarios TRAPEZUNTIJ, præfertim quoad duos priores libros, in publicum edi non quidem inutile
 20 duxerim, sed nec admodum necessarium, quod nihil peculiare continent, quod ferme non dictum sit prius. Meum Typographæum vix sufficit proprijs a me conscriptis excudendis, nedum ut aliorum operibus tempus et operam frustrer. Si librum illum repetieris, et tibi aliquis adferre voluerit, libenter data aliqua occasione remittam. Quæ postea
 16^v ultimis literis subiungis de novis rumoribus Politica || vel potius Politicos destruentia, nolo replicare, cum tecum potius philosophari lubeat. Relinquantur Politicis suæ eccentricitates et anomali motus, quos nunquam in hac mundi immundi confusione per ullam prudentiæ hypothesein regulabunt aut concentricos reddent, ut mirari simulque satis
 30 dolere non queam, homines microcosmos, quorum gratia macrocosmus cum suo toto ornatu potissimum conditus creditur, tantopere exorbitare, ut in nullam certam harmoniam unquam redigi possint. Errat enim sapiente sapientior, nec est veritati aut resipiscentiæ ferme locus uspiam; verum cum Deus hæc ferat, qui emendare possit, cur nos non
 35 patienter sustineamus, cum corrigere nequeamus? Id saltem, quantum ad Politica attinet, addam, me libenter ex te cognoviſe, Illustrissimum Archiducem MAXIMILIANUM Polonicos limites tutum et incolumem exceſsiſe atque ad suos salvum rediſſe. Multa enim et præclara in illius Principis laudem mihi ab Austriacis Baronibus et nobilibus,
 40 qui me sæpenumero hîc inviserunt, prædicata sunt, et ut aiebat MARO:
 † » *Gratior est pulchro veniens e corpore virtus*«.

Sed video me, dum singulis tuis literis in hisce unicus responfionem molior,

moliſſimam, Epistolæ leges nimia prolixitate excedere, quod ob amicitiam nostram, quæ efficit, ut lubens pluribus tecum agam, tum etiam quia tamdiu intermissam rescriptionem aliquantula copia nunc recompensare volui, apud te facile excusatum iri confido. Nunc itaque non ulterius te mea scriptione detinebo, sed Deo optimo maximo, qui te tuasque actiones omnes cum familia tota feliciter et diu incolumem regat ac conservet, nunc et semper commendatum habeo. Et si literas has eodem tenore binas conscriptas receperis, id || ob causam ab initio dictam factum esse existima, et omnia pro tua in me benevolentia atque amore in optimam, uti soles, partem interpreteris, te rogatum volo.

Verum unicum adhuc dicam. Cum sciam, te hac materia, quæ de rebus Astronomicis et Cometis tractat, impense delectari, adiunxi hisce Apologeticam responſionem, quam paucis ante diebus contra viri cuiusdam doctissimi et Mathematici eximij, Doctoris IOANNIS CRAIGI Scoti, Edenburgi medicinam facientis, obiectiones conscripsi, quibus plæraque, imo præcipua, quæ libro nostro secundo, præsertim quoad Cometæ situm æthereum, quem tuemur, et quantum ad hypothesin nostram attinet, literis ad me hac æstate datis, quarum exemplar unâ transcribi curavi, convellere tentavit, ut ARISTOTELI suo, cui nimium addictus videtur, vir alias eruditissimus et sagaci iudicio præditus, quoad Cometarum sublunarem e ficcis fumositatibus generationem et orbium cœlestium realitatem patrocinetur. Ego itaque aliquid nactus a curis æstivalibus respiraculi, licet adhuc plurimis et diversis occupationibus distractus, non tamen plane intermittendum duxi, quin hoc Apologetico scripto eius obiectionibus occurrerem et veritatem semel assertam atque scriptis consignatam contra quosvis insultus tuerer et plenius stabilirem. Tu itaque per otium hæc lege, et si placet, relegere, nam et tui nonnunquam ibidem fit mentio, posteaque per literas tuum gravissimum de his iudicium mihi aperire et litem hanc Philosophicam tanquam arbiter dirime, adiuncta, si id illi importunum non fuerit, Domini CURTIJ gravissima censura. Cum enim is et Iurisprudentiæ et Mathematicum excellenter peritus sit, causam hanc cognoscere atque æquali lance decidere omnium optime poterit. Adiunge etiam aliorum eruditorum et in arte hac exercitatorum atque iudicio valentium, quotquot in propinquo habes, sententias, et si qui erunt, qui per literas tecum de hoc arduo negotio conferre voluerint, sive noti sive antea ignoti fuerint, fecerint mihi hac in parte rem admodum acceptam et studijs Astronomicis huicque de Cometis quæstioni enodandæ nec inutilem. Id vero te insuper admonitum velim, me ab alijs rogatum, imprimis vero a nobilissimo et amplissimo Domino HENRICO RANZOVIO, Vicario Regis nostræ in Holfatia et annexis territorijs, ut literas Illustrissimi principis GUILIELMI, Landgravij Hassiæ, et aliorum in Germania

mania eruditorum virorum, quas de hac materia mecum agentes habeo
 quamplurimas, unâ cum mea ad singulas responfione publici iuris fieri
 17^v permittam, quod etiam, quia ad rem hanc illustrandam || non parum
 faciat, minime denegandum duxi; constitui enim in quarto quodam
 5 Tomo omnes has, et si quas præterea de hoc negotio ab eruditis nactus
 fuero literas unâ cum nostris reſcriptionibus et Apologijs, ſi qui ulte-
 rius quid contradicere præſumpſerint, ſeorſim edere, quod hîc ob id
 indicare volui, ut attente et deliberate ſatisque luculenter omnia mihi
 vel abs te vel alijs per te hac de re ſcribantur, quod et antea, ſi recte
 10 memini, monui. Sed tempus eſt, ut nunc tandem vela contraham cala-
 mumque hîc quieſcere ſinam. Quare iterum et ſæpius vale quam feliciſ-
 ſime, mi amantiſſime THADDÆE, et me ante Paſca tuis eruditiſſi-
 mis literis, tum etiam eximij illius Domini CURTIJ, ſi illi ita commo-
 dum fuerit, reviſendum cura, iamque tertium et pluries vale. Data
 15 Uraniburgi prim. Cal. Novemb. ſtylo veteri Anno 1589.

TYCHO BRAHE,
 manu propria.

POST SCRIPTA.

17^r **Q**UIA in iſtius Diplomatis Cæſarei mentionem incidimus, eſt ali-
 20 quid, de quo tecum circa illud ulterius agere, ſi ita tibi viſum fuerit,
 vellem. Privilegium enim illud nimis mihi videtur breve, nec ſatis co-
 pioſum aut decorum pro artis et materiæ tractandæ magnificentia, et
 habeo aliud a Rege Galliarum mihi conceſſum, quod multo eſt capaciſ-
 et ſpecioſius, in Pergameno inſuper ſcriptum et manu Regia ſubſigna-
 25 tum, cuius exemplum tibi mitto. DANIEL etiam ROGERSIUS, vir
 ſpectabilis et in primis literatus, Reginæ Angliæ in Daniam ſecundus
 Legatus, cum proxime hîc apud me eſſet, ſe mihi a ſereniſſima Regina
 ſua etiam Privilegium impetraturum ſpondebat, quod ſeiſum ita terſe
 et honorifice conſcripturum aiebat, ut Gallicanum etiam plurimum
 30 excelleret et in Pergameno quoque manu Reginæ ſubſcriptum exara-
 retur. Sic ab Hiſpaniarum Rege, niſi nimia locorum diſtantia vota no-
 ſtra retardârit, ſpero Privilegium amplum et magnificentum; nollem ita-
 que, ut Cæſarea Maietas, quæ primas inter Europæ Reges tenet, mi-
 noribus et brevioribus, quam illi, ſuum mihi clementer conceſſum Pri-
 35 vilegium comprehendere pateretur. Id enim et ipſius Maietati non ſatis
 honorificum eſſe videtur, nec artis ſublimis excellentiæ ſufficere. Peto
 itaque per amicitiam noſtram velis efficere, ut in Cancellaria Impera-
 17^v toria mihi novum adhuc magiſque amplum et venuſtius || condatur
 Privilegium, idque in Pergameno, ſi unquam moris eſt, conſignetur,
 40 manu Imperatoria ſubſcriptum. Magnificus Dominus CURTIUS fa-
 cile ſuam operam et tibi et mihi hac in parte impertiet; et cum artis
 28 huius

huius sit apprime gnarus atque amans, poterit is in artis et operarum harum honorem atque commendationem nonnulla aspergere, quæ plures Reges et Principes, tum etiam alios in huius studij sublimis et eius cultorum amorem atque favorem exulcitant, quod ipsius prudentiæ et erga has artes meque, licet sibi ignotum, et meos labores benevolentia pro arbitrio disponendum relinquo. Si quoque vobis videretur, non adeo opus esse existimem multam de Religionibus et scandalizationibus mentionem, quæ aliquibus forte odiosa esse poterit, immiscere; lubens enim a talibus abstineo, quæ ulli parti in Religione offendiculo esse possint; neque enim lubenter mihi de his iudicium fumo, sit hoc penes Creatorem omnium, qui optime novit hædos ab agnis segregare, hypocritas a sincere eum colentibus, cum scrutetur corda omnium. Satis iam Mundus tumultuarius habet hæresium et confusionum; ut ego novas condam aut ab alijs introductas exagitem aut refricem, non est opus. Veritatem apertam in his declarari Mundus, cum amet potius tenebras ob mala sua opera, non patitur. Neque aliquem Apostoli partes agere decet, nisi divinitus, non ab hominibus missus fuerit, ne illud in eos, qui id sibi ex solo naturæ lumine arrogant, competat, quod est in Propheta: »*Cucurristis, et nemo misit vos, clamastis, et nemo vobis os aperuit*«. Sed hæc extra propositum. Vides nunc, mi THADDÆE, quod sit, et quamobrem velim, quædam in illo Privilegio mutari, augeri atque amplificari, tum etiam in Membrana, ut tutius et diutius conservari queant, describi. Nihil tamen hîc peto, nisi quod deceat et quod te sine difficultate et molestia meo nomine impetrare posse speres. Pro ultimo mihi in Papyro transmissis mihi 12 florenos in scriptoris remunerationem, prout Taxator aestimârat. Si denuo novum et magnificentius in Pergameno exaretur, ego et nunc scriptionis laborem etiam liberalius, quam Taxator censuerit, recompenfare paratus ero. Omnia tamen in hoc negotio tuo consilio et auxilio facienda vel infecta relinquenda committo. Et si ita consultum tibi visum fuerit atque Privilegium novum non difficulter obtinueris, cuperem, ut ante instantes nundinas Francofurtianas illud mihi huc in Daniam vel proprijs meis sumtibus transmitti cures, quo satis mature illud nactus prioris tomi frontispicio præfigere liceat et tunc demum utramque partem excusam in Cæsaris Cancellariam, uti in me recepi, perferri curare. Iterum feliciter vale.

Rogo te quoque, mi HAGECI, ut si quæ habes literarum, quas ad te dedi, apographa, ut puto, reservata, ea descripta mihi communices. Ego enim volumini, quod Epistolas Astronomicas continebit, huiusmodi destinavi. Quocirca si eas ocus miseris, rem feceris mihi in primis gratam.

T. BRAHE.

[Ex

[Ex apographo in codice Archivi Regni Daniæ: Arch. priv. Tych. Brah.]

6^v DOCTISSIMO VIRO MAGISTRO ANDREÆ
WELLEIO, CANONICO RIPENSI, AMICO SUO
DENTUR.

5

S.

10

15

20

†

25

†

30

35

I vales bene est, ego cum meis (quod Deo acceptum re-
fero) mediocriter me habeo. Miror, te multo tempore
nihil ad me dedisse literarum neque cum HELIA meo
quidpiam scripsisse. Sicut prorsus mei immemor factus?
Da operam, ut exarationem quandam eorum habeam,
quæ in Privilegio Danico commode continebuntur, de
quibus aliquoties tecum egi, sed Iutica fides in verbis quidvis etc. Cu-
perem hac hyeme habere, nam primus Tomus mei operis iam sub
prelo est. Moletrina papyro conficiendæ destinata unâ cum annexis
iam parata est, et aqua adest in sufficienti copia non saltem hyberno,
sed etiam æstivo tempore, omniaque rite se habent, saltem chartopæus
desideratur. Nam is, qui ERICO inservierat, quem Lubecam pro ve-
teramentis conquirendis mihi, nusquam postea comparuit. Si talem
Artificem illic expiscari poteris, mitte illum huc mature, pro suo labore
debite remunerandum. Distantias omnium locorum in Cymbria et alibi
in Dania, quotquot hætenus adeptus es, mihi describi cura et quam-
primum huc mitti. Rectius erit, si unius loci a duobus alijs, qui trian-
gulum ferme effecerint, intercapedinem denotaveris, quoties id fieri
queat; tum etiam sylvæ, flumina, portus, littora, anfractus et similia,
qua fieri potest diligentia, designanda veniunt. Effice ut cito habeam,
nam præterquam quod Daniæ chartam aliquando per ocium emen-
date conficiendam mediter, in hoc etiam quem nunc imprimi curo li-
bro, in tabella quadam, ubi longitudines et latitudines diversorum Eu-
ropæ locorum correctiores, quoad eius fieri potest, ob meridianorum
differentias discernendas comprehenduntur, Patriæ etiam nostræ in-
signiora quædam loca secundum longum et latum verificata apponere
animus est. Fac itaque, ut nulla sit in te mora, quin propediem quæ de-
sidero obtineam, et per hunc ipsum nuncium vel quemvis alium ob-
vium rescribe. Vale et METTAM tuam unâ cum utroque Parente cæ-
terisque Ripensibus amicis saluta. Datæ Uraniburgi die 20. Novemb. 89.

Tuus
TYCHO BRAHE,
manu propria.

[E codice Vindobonensi lat. 10686³¹]

ANTQUA NOBILITATE VIRO CLARISS. ET
ERUDITIONE PRÆSTANTI D. TYCHONI BRAHE DANO,
URANIEBURGI DOMINO, D. ET AMICO
OBSERVANDO.

S.

OBILISS. Domine et amice observande. Cum intellexissem Legatum Regis vestri D. VINSHEMIUM ad nostrum Imp. venisse, quam primum mihi per valetudinem licuit, statim eum adij et percontatus sum, an aliquid literarum abs te mihi attulisset. Iam enim diu exoptabam tuas, quibus saltem edocerer de meis ad te, num omnes, quas scripsi, aut aliquæ illarum tibi essent redditæ. Cum autem ille negaret se quicquam habere abs te, vellicare animum meum coepit cogitatio, num mihi succenseret putaresque me data opera ad tuas respondere noluisse. Hoc si ita est, obsecro te, mi TYCHO, depone hanc suspicionem ex animo tuo. Non induo nunc in hoc meo senio, crede mihi, illam barbariem, ut ad amici literas non respondeam. Absit illud longe a me, ita me Deus amet, mi TYCHO, respondi ad singulas tuas semper. Quod si tibi redditæ non sunt, non mihi, quæso, imputa, sed iniquæ sorti, quæ nobis invidet illam voluptatem, quam uterque capturi eramus ex literarum lectione, et hominum infidelitati. Annus est integer, cum per civem quendam Gorlicensem, opera MYLIJ, dedi ad te literas unâ cum opusculo VERNERI, quod aliquando a me expetebas. Hæc cum literis SCULTETI ad te perferri debebant. Quid cum illis factum sit, nescio, postea cum hoc vere mihi esset nobilis vestras a Rege ad Imp. cum falconibus, ac ille quoque tuas ad me attulisset literas, ipse eum alloquutus dixi me ipsi literas ad te daturum esse. Sed cum biduo abessem urbe medicinæ faciendæ gratia, ille interea præter spem et nostræ aulæ consuetudinem citius expeditus hinc discebit, quod quam ægre tulerim, dici non potest. Nactus autem mox altero aut tertio die amicum, apud quem deplorabam elapsam mihi occasionem mittendi literas ad te, statim ille suam mihi detulit operam, dixitque se Dresdæ habere amicum, cuius opera fidelissime perferrentur ad te. Dedi itaque illi meas, quibus adhuc alias adiunxi. Si non sunt tibi redditæ, ne mihi culpam adscribas rogo, imo vero hanc meam iustam salva conscientia excusationem eo animo, quo amicum || decet, accipias, meque primo quoque tempore de his omnibus edoceas, animumque meum nimis sollicitum hanc ob rem tranquillum reddas. Hæc repeto hisce meis, cum ignorem, qualem cursum habuerint priores meæ.

Quid

Quid impediverit, quod huc usque primus liber tuus non prodierit, quidve nunc præ manibus habeas, ut me certiolem reddas magnopere peto. Mea Mathemata iam diu quiescunt et quasi in DEMOCRITI
 † puteo abdita latent. Si mihi Deus longius vitæ curriculum conceßerit,
 5 cogito in meis ædibus extruere aliquam speculam, unde aliquando
 astra contemplari possem.

Æstate præterita partem meæ domus reparare cœpi. Aliud, quod scribam, non habeo. De rebus Gallicis veriora vos istuc habere existimo. Ad nos varia et incerta afferuntur iuxta hominum affectiones
 10 varias. Illud certissimum habetur, Regi huc usque feliciter successe. Genevæ obsidionem solutam narrant, relicta tamen fuisse quædam præsidia in obsidione, quæ Genevenses effusi ex urbe dispulerunt et novum comæatum in urbem invexerunt. Deus suam Ecclesiam contra tyrannos potenti sua manu tueatur et defendat. B. V. mi amantiss.
 15 TYCHO. Datæ Pragæ die ultima Novemb. veteri stylo Anno 1589.

T. studiosiss.
 THAD.

† [E codice Vindobonensi lat. 10686²⁷]

7^v CLARISSIMO EXCELLENTISSIMOQUE
 20 VIRO D. THADDÆO HAGGECIO AB HAYCK, PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORI ATQUE ADMINISTRATORI EXIMIO, SUO IN PRIMIS
 COLENDO AMICO.

S.

4^r
 25 CCEPI iam nunc tuas literas, Pragæ ultima Novembris datas, quas mihi Hamburgo misit clariss. D. D. VITUS WINSHEMIUS. Intelligo autem ex ijs, te admodum sollicitum esse, an priores tuæ mihi redditæ sint, vererisque, ut eas receperim; ideoque scriptione tamdiu superfedeam, præsertim cum nihil per WINSHEMIUM ad vos proficiscentem scripserim, ex quibus omnibus satis perspicio benevolum tuum erga me affectum et amoris sinceri non obscura indicia. At ignorabam, mi amantissime THADDÆE, D. WINSHEMIUM ad Imperatoriam Maiestatem hinc Legati munus sustinuisse, alias non intermississem, quin tibi scriberem. Rarius nunc Aulam nostram accedo, quam antea, vivente optimæ et laudatiss. memoriæ Rege nostro FREDERICO, qui me sæpius accersiri curabat, ut nolens volens tunc crebro Aulæ adesse cogerer; at nunc lubentius et quietius otio fruor philosophico meisque studijs vaco, nec quid rerum in Aula geratur, magnopere quæro.
 30
 35
 Facile

Facile itaque evenire potuit, ut WINSHEMIUS me infcio vos acceberit. Scripferam tibi nihilominus iam antea circa Novembris initia, et quaternis tuis unicis luculenter respondi, unâque Apologiam, quam ijsdem pene diebus ad insignem quendam in Scotia Mathematicum, IOANNEM CRAIGUM nomine, pro ijs, quæ Tomo secundo nostro, ab illo in dubium vocata, continentur, adornâram, tibi inspiciendam misi. Et ne literæ facile interciderent, præsertim ob hyemis difficultates, binas conscribi, || unaque Hamburgo, alteras Lubecâ, opera Nobiliß. viri et rerum Astronomicarum amantiß. Domini HENRICI RANZOVIJ, Regis nostri in Holfatia Locumtenentis, amici mei singularis, ad te transmitti curavi. Addidi quoque ad Nobilissimum et doctiss. virum D. IACOBUM CURTIUM, Imperij Procancellarium, te admonente, quasdam, etiam bis eâdem de causa transcriptas. Spero autem, vos alteras saltem harum, si non utraque, iam nunc accepiße, ideoque te ea, qua detinebaris, suspicione exemptum. Ego de tua fide atque integritate, tum etiam erga me constanti amicitia nihil profus addubito, mi THADDÆE, ut ea, quam adfers, excusatione opus non fuisse. Ego potius quam tu in culpa sum, qui tamdiu tibi respondere procrastinârim. Optabam quidem tota præterita æstate, mihi aliquem offerri certum internuntium, per quem tibi rescriberem, sed cum id ex voto non contingeret, præter voluntatem responcionem usque in hyemis initia differre coactus sum, quemadmodum ultimis me hoc nomine apud te purgabam, ex quibus etiam satis percepisti, me omnes tuas lartas tectas unâ cum WERNERI libro accepiße, ut hac te sollicitudine iam satis liberatum existimem. Ijsdem etiam indicavi, cur primus Tomus nostri Operis, quod || præ manibus habeo, nondum prodierit. Chartopæus, quem Lubecam in æstate miseram, moletrinæ meæ (de qua etiam scripsi, me pro papyro conficienda quandam extrui curasse) necdum reversus est. Sed pro alio conquirendo hincinde in Germaniam scripsi. Et nisi hyemis asperitas portus congelasset, iam aliquem eiusmodi artificem obtinuissem, quem et me brevi habiturum spero, ut papyrus impressoria in maiori copia paretur. Interim tamen eam, quæ in promptu est, non ferari sino. Est enim nunc sub prælo primus ille Tomus, quem desideras, et duo Alphabeta iam impressa sunt, restat sesquialterum. Curo etiam Epistolarum Astronomicarum volumen alio prælo excudi, quod non minus iustæ erit magnitudinis. Sicque duo præla indies urgeri iubeo, quæ non parum papyri absumunt, ut nisi mature chartopæum acceperim, aut aliunde papyrus sufficientem acquisiverim, quod difficulter hyeme fit, vereor, ne Opus ipsum remoram aliquam sentiat, quod tamen, quantum in me est, ne fiat, præcavebo. Ad Nundinas Francofurtianas vix primum librum mittere dabitur, quod desiderem adhuc Privilegium nuperi Galliarum Regis, mihi ab eius Le-gato, qui brevi

brevi nobiscum fuit, ad Pascatis festum promissum. Sic etiam Anglica-
 num per ROGERSIUM procurandum adhuc expecto. Interim et ter-
 tium Tomum adornabo, ac conabor, ut et is, quam citissime fieri possit,
 expediatur. Si quid Deus votis nostris faverit, efficiam, ut instante æstate
 5 aliquando horum reddaris particeps, unâ cum Epistolarum libro, qui
 plurima rem Astronomicam illustrantia et negotium etiam hoc Come-
 ticum, de quo nunc agimus, disquirentia continebit. Adduntur et tuæ,
 quotquot de Astronomicis mecum conferentes hæcenus obtinui. Re-
 10 scriptiones meas alicubi desidero, quod exemplum non ad omnes in
 promptu sit, si tu reservasti, cura describi mihi que mature mitti. Id etiam
 et ultimis, si recte memini, petij. Quod speculam pro observationibus
 Astronomicis in novis tuis ædibus extruere decreveris, in primis laudo.
 Deus concedat tibi prosperam et diuturnam senectam, ut his et alijs
 rebus eximijs diu vacare queas. Si aliæ curæ, tum etiam senij gravedo
 15 te nonnunquam averterint, ut tibi ipsi coelestibus invigilare minus com-
 modum fuerit, facile unum vel alterum iuvenem harum rerum cupi-
 6^r dum sustentabis, qui observationes per opportunam || serenitatem ex-
 pediat, modo Instrumenta idonea non defuerint. Da operam, ut Sex-
 tantem quendam ad instar eius, cuius ideam iam dudum (ni fallor)
 20 misi, habeas, eo enim distantias exactas et altitudines etiam, si sic lubet,
 satis scrupulose rimari datur. Radius Astronomicus eam, quam polli-
 cetur, præcisionem non præstat, quomocunque subdivisus et com-
 positus. Vide etiam, ut Quadrantem aliquem Azimuthalem solide elab-
 oratum unâ obtineas, qui ad minimum singula minuta suppeditet.
 25 Quod si Armillas quasdam Æquatorias ad instar mearum, præsertim
 earum, quæ sesquialteram solummodo Armillam requirunt, unâ con-
 fieri curaveris, his tribus organis, quicquid in observationibus Astro-
 nomicis desideras, facile et tuto absolves, et si quod supervenerit, ut
 30 proximis annis, ascititium sidus, illud certius et accuratius quam antea
 demetiri dabitur. Ubi hi duo Tomi, de quibus dixi, publicati fuerint,
 plurium Machinarum Astronomicarum in ijs designationem invenies,
 ut eligere possis, quæ tibi commodior visa fuerit. Divisionem Instru-
 6^v mentorum per puncta transversalia fac ut subtiliter perficias, et Dioptra
 rimulas parallelas priori pinnacidio habentia adhibeas, prout in fine
 libri secundi hæc aliquo modo exprimuntur. Plenariam de || omnibus
 his conceptionem obtinebis, quando Opus nostrum de Mechanica Astro-
 nomix parte absolutum fuerit, in quo 24 ad minimum varia ratione
 ad inventa constructaque Instrumenta Astronomica, quoad eorum fa-
 40 bricam et usum, ubertim exponere constitui et plæraque alia observa-
 tionibus inservientia adiungere. Apologiam, quam misi, quæso dili-
 genter perlustres, et si quid inveneris, ubi satisfactum non esse putas,
 admone. Ego illam inter plurimas alias occupationes meo Amanuensi
 subito,

subito, prout in buccam venerunt, dictavi, adeo ut vix otium superesset relegendi. Si quid deesse intellexero, per occasionem supplebo. Et si tibi ita consultum videtur, Apologiam hanc secundo Tomo de eodem Cometa agenti subiungam, quo locupletior redditus priorem adæquet. Habeo siquidem adhuc ferme omnia exemplaria non distracta. Nolui enim vulgaria fieri, antequam omnes Tomi typis excusi essent. De rebus Gallicis, quæ addis, perceptu grata sunt, quin et nos similia his percipimus, Regem videlicet novum felici uti successu, det Deus, ut indies magis ac magis prosperetur. Genevenses obsidione liberatos gaudeo. Deus pacem et tranquillitatem tam Ecclesiæ quam Rebuspublicis largiri dignetur.

Scotorum Rex his ipsis diebus ad vicinam Helsingoram Arcemque Croneburgum advenit || unâ cum sua nova nupta Regina, Regis nostri felicis memoris filia, magnoque e Regni Primoribus comitatu. Cum enim illa circa finem æstatis in Scotiam appellere nequiret, classe nostra, qua vehebatur, semel atque iterum adversa tempestate in Norvegiam repulsa tandemque ob ingruentem hyemem navigationem intermittente, sereniss. ille Rex conscensis suis navibus sponsam (quid non cogit Amor?) inter rupes Norvegicas quærens adinvenit, petensque a sereniss. Regina Regique Gubernatoribus Consiliarijs nos accedendi copiam fieri, ex quo in nostras ditiones advenisset, rogatus, hacque lubentiss. impetrata, multo et difficili, hyberno præsertim tempore, itinere huc accessit atque hinc cum suis hybernaturus, donec libera concedatur navigatio, nunc Croneburgi honorifice excipitur. Quod tibi indicandum duxi, ut et quid novarum rerum in publicis apud nos agatur, cognosceres. Vale, et si ante Pasca Privilegium denuo impetratum, de quo ultimo scripsi, tum etiam MUNOSIJ libellum et quos præterea habes, de re Cometica agentes, miseris, rem pergratam præstiteris. Iterum quam felicissime vale, mi amantissime exoptatissimeque THADDÆE.

Uraniburgi 25. Ian. Anno 90.

Tui amantiß.

TYCHO BRAHE.

† [E codice Vindobonensi lat. 10686²⁹]

2^v CLARISSIMO VARIOQUE DOCTRINARUM
 GENERE ERUDITISSIMO EXCELLENTISSIMOQUE VIRO
 D. THADDÆO HAGECIO AB HAYCK, PHILOSO-
 5 PHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORI EXIMIO,
 AMICO SUO IN PRIMIS COLENDO.
 ZU PRAG IM LANDT ZU BEHMEN AN HERN DOCTOR
 THADDÆUM HAGECIUM.

1^r CRIPSI tibi non ita dudum, mi amantiſſime et doctiſſime
 10 D. D. THADDÆE, atque ad ultimas a te acceptas re-
 ſpondi, ſolicitudinemque omnem de prioribus tuis, quas
 ſuſpicabaris non redditas mihi, uti ſpero, ademi. Nunc
 et alteras addo, ne ſemper a te præveniari, aut ſcriptio-
 nem tamdiu, ut antea, procrastinem. Licet enim non
 15 magnopere occurrat, quod nunc ſcribam, tamen idipſum potius indi-
 cabo, quam quod nihil mittam, præſertim cum inſtantibus Franco-
 furtianis iam Nundinis occaſionem has ad te mittendi præ foribus eſſe
 videam; ut ſi non recta, ſaltem inde per ambages meæ ad te perferan-
 tur. Quas antea circa Novembris initia ad te paulo luculentius exaravi,
 20 iamdudum redditas confido. Nam bina exemplaria tranſcribi curavi
 ſeorſimque per diverſos internuntios mitti, ne ambæ interciderint. Quid
 te illic voluerim, iam procul dubio cognoviſti. Nec dubito, quin in Pri-
 vilegio Cæſareano ampliore procurando, tuam mihi præſtiturus ſis
 fidelem operam; quod ſi impetraveris, fac ut mature habeam; primus
 25 enim Tomus Operis noſtri, cui illud præfigendum deſtinavi, iam indies
 ad colophonem deducitur. Nam eius tertia et ultima pars, quæ aliorum
 placita, inter quæ etiam tua, expendit, iam ſub prælo eſt. Miſi etiam
 tum temporis Apologeticum quoddam Scriptum, quo præſtanti cui-
 dam in Scotia Mathematico, Ariſtotelea tutanti et noſtra convellere
 30 aggreſſo, occurri. Hoc ſi perlegiſti, velut te feciſſe non dubito, tuum
 mihi de eo iudicium communica, et ſi quid deſiderari aut minus ab-
 ſolute tractatum cenſueris, ingenuè admone. Fieri enim poteſt, ut Apo-
 logiam hanc ſecundo Tomo, qui de eodem Cometa, circa quem potiſſi-
 mum movetur controverſia, agit, ſubiungam, quo locupletior reddatur.
 35 Si quæ igitur inter revidendum atque recognoſcendum caſtigatione aut
 ſuppletitione indigere perſpexero, eis providebo. Literas meas, quas
 tibi inde a prima familiaritate Ratiſponæ contracta inſcripſi, ſi quas
 forte reſervavi, rogavi, ut ſingularum exemplum tranſcriptum mihi
 40 mitteres, quod et nunc peto, præſertim quantum ad eas attinet, quæ
 aliquid ad Aſtronicam vel Cometometricam materiam faciunt. Cur
 id cupiam, tunc indicavi. Et ut ſcias, rem ita ſe habere, mitto aliquam
 29 partem

partem libri I Epistolarum Astronomicarum, quæ hætenus typis absoluta est; in qua saltem eæ, quæ ab Illustriss. Principe WILHELMO, Hassiæ Landgravio, et eius Celsit. Mathematico, unâ cum mea ad singulas responsione, ultro citroque hætenus missæ sunt, continentur. Addam et illas, quas me redeuntibus ab hisce Nundinis mercatoribus (Cassellas enim pertranseunt) recepturum existimo, unâ cum mea responsione, sicque primam Tomi illius Epistolarum partem claudam. In secunda et tertia (nam et hunc trifariam subdividere lubet) aliorum de re Astronomica mecum per literas conferentium Apographa unâ cum mea rescriptione exhibebo. Illic tua quoque, quotquot in meis Archivis reperio, addam. Atque id erat causæ (ut denuo inculcem) cur mearum ad te, quas in promptu omnes non habeo, copiam desiderârim. Habeo alias non paucas Eruditorum de hac materia collationes, quas Astronomiæ cupidis lectu non ingratas fore confido. Continent enim multa peculiaria et non ubique obvia ad artis penitorem illustrationem plurimum conducentia atque rem insuper Cometicam affatim et enucleate excutientia. Licebitque primum Tomum ad || tria vel quatuor Alphabeta, prout libuerit, hac ipsa Typorum forma deducere ita, ut iustæ reddatur quantitatis, et Neotericorum cœli Phænomenon libros singulos magnitudine adæquet. Reliquas literas, quæ hoc comprehendi commode non poterint, in alium sequentem digeram, sicque ordine et successive Eruditorum mecum colloctiones Astronomicas certis voluminibus, etiam alia interim agens, complectar, ne prorsus intercidant, cum multa cognitu haud indigna contineant. Has igitur primitias boni consule, tuamque de ijs sententiam mihi perscribere. Invenies vel in his plurima disquisitionem accuratam merentia; nam præterquam quod de observationibus atque instrumentis aliter quam antea factitatum instituendis quædam agant, de cœli eßentia, stellarum refractionibus, hypotheseibus cœlestium motuum, tum etiam Cometis atque plerisque eiusmodi varie inter nos disputatur. Quæ omnia tuo solerti iudicio discernenda relinquo. Rogoque peramanter, velis cum Nobilissimo et amplissimo viro D. IACOBO CURTIO de his omnibus vel saltem eorum præcipuis per otij commoditatem conferre mecumque vestram eruditam censuram communicare. Nam et ROTHMANNUS, cum quo de plerisque non ingrata mihi est controversia, ad arbitros provocat, quod et ego non detrecto. Inspicite, legite, dijudicate. Nolim tamen, ut pluribus hos quaterniones communices, antequam totus liber consummatus prodierit. Primus quaternio deest, in quo titulus atque præfatiuncula quædam extabunt, qui in totius absolutionem, uti fieri solet, differtur. Quamprimum Tomus anterior Ascitionum cœli Phænomenon, qui nunc sub prælo est, extremam manum calcographicam senserit, te eius reddam participem. Ne vero te, quem talibus

talibus affici scio, nimis diu sine meis detinerem, volui has qualescunque Epistolarum pagellas, etsi non ad destinatam maturitatem perductas, tecum impertiri, ut haberes quo aliquantulum, donec cætera absolvantur, animum per otium, nostra etiam qualiacunque legendo, 5 pasceres. Tuum itaque erit omnia in meliorem partem interpretari et errata typographica, si quæ, uti non dubito (necdum enim mihi ipsi ista relegere vacabat) commissa sint, propria industria, qua res ipsas satis intelligis, emendare.

Quin et aliud quiddam nunc occurrit, quod a te hisce expetam. Incidi 10 proximis diebus, dum tuas literas evolvo, in chartam, qua observationes nonnullas a te cœlitus habitas mihi denotasti, inter quas ab initio Martis stella mense Septembri et sequent. anni 1578 (licet in tua scheda per incuriam aliquam annus 1579 ponebatur), quando acrony-
 † chius erat, in distantia a 1^a ♃ aliquoties denotata. Quoniam vero ob
 15 raras serenitates eius observationem meis organis tunc instituere, uti cupiebam, non licuit, hancque acronychiam eius dispositionem cum pluribus alijs postmodum aliquot sequentibus annis diligenter desuper
 2^r acquisitis conferre aveam, ipsius motus || expendendi restituendique gratia, rogo amanter, ut si quas plures habeas in ♂ tunc præfertim
 20 temporis factas animadversiones, quoad distantiam tum ab ea ipsa, tum alijs etiam stellis, et quoad altitudinem meridianam, si eam nactus es, id quicquid erit, in meum usum describi curare velis; et præterea quotcunque alias observationes Astronomicas in promptu habes. Licet enim sciam, eas ob Radij atque aliorum instrumentorum, quibus usus es,
 25 minus exactam perfectionem non satis præcise se habere, tamen qualescunque tandem fuerint, eas cognoscere non inutile duxerim. Nam et nonnunquam has limitare atque, sicubi opus fuerit, ex circumstantijs ipsis corrigere non difficile erit.

Qui de Nova Stella atque Cometis scripserunt, modo plures ad manus habueris, quam me obtinuisse putas, et eorum copiam facias velim. 30 Si mittenda Rostochium ad D. D. HENRICUM BRUCÆUM, aut Lubecam Mercatori meo IACOBO BUCK, ut is nobili viro HENRICO RANZOVIO, Regis nostri in Holsatia Vicario, amico meo singulari, illa transmittat, procurâris, utique ea cito et certo accepturus sum.

35 Vide, quot nunc scripserim, licet ab initio vix, quæ exararem, me habiturum putârim. Talis est inter nos animorum confluentia, ut unum pariat alterum. Da operam, ut brevi luculenter respondeas. Ego posthac in rescribendo maturior ero. Vale et magnificum Dominum CURTIUM meis verbis officiose saluta, a quo etiam responsum, modo
 40 per publica otium illi supererit, indies expecto. Iterum quam felicissime atque diutissime vale. Uraniburgi die 23. Februarij 1590.

Tuus TYCHO BRAHE.
 POST SCRIPTA.

POST SCRIPTA.

CUM eo ipso die, quo has literas meo Amanuensi ad mundum describendas tradidiſem, circa vesp̄as Veneris a Sole digreſſioni maximæ obſervandæ intenderem, ecce Cometes quidam ad eandem cœli occiduam plagam ex improviſo apparuit, ideoque hæc literas interea mecum reſervandas duxi, donec omnes iſtius aſcitiſſi ſideris apparentias cœlitus per totam eius durationem accurate deductas ſcrutatus eſſem, ut mea etiam inventa, ex quo ſciam te talibus plurimum affici, unâ transmitterem. Addidi itaque brevem eiufdem Cometæ deſcriptionem, qualem illuſtriſſimo quoque Principi WILHELMO, Haſiæ Landgravio, nuper hac de re ſcribens communicavi. Plenius de eodem tertio noſtro Tomo agam. Illic enim hunc prioribus adiungere omneſque eius apparentias, quodque omnino Parallaxi deſtituebatur, e multiplicibus et certis obſervationibus Geometricè demonſtrare conſtitui; interim has pauculas de eodem crinito ſidere conceptiones, e ratis tamen animadverſionibus derivatas, boni conſule. Quod autem tamdiu a prima ſcriptione negotium hucuſque diſtulerim, præter opinionem meam factum eſt. Licet enim expectandum erat, donec Cometes ille proſus evaneſceret, quod poſt ſextum diem Martij accidit, et aliquantulum temporis ad eius habitudines ex obſervationibus rimandas requireretur, accidit inſuper, ut ſtatim poſt Martij medium Sereniſſ. Scotorum Rex cum ſplendido ſuo comitatu me hæc inviferet, atque ex eo tempore per aliquot continuos dies pluribus peregrinis hoſpitibus excipiendis occuparer, quo minus inceptam telam pertexere licuerit. Hincque factum eſt, quod literas hæc uſque in ſextam ſeptimanam mecum retinuerim, quod indicandum duxi, ne cur tam diverſo tempore hæc ſcribantur, mirareris, ſed moram hanc eo citius excuſatam haberes. Iterum vale. Hæc ſcribebantur quarto Aprilis.

[Ex exemplo Hauniensi excerpt. Langebek. 178]

TYCHO BRAHE AD CASPARUM
PEUCERUM.

UM paulo ante noſtrata, quæ quotannis circa Solſtitium Æſtivum celebrantur, Comitæ tuas, excellentiſſime Domine D. PEUCERE, accepiſem literas, et mihi illuc tam de more anniverſario quam quod quædam ibidem tranſigenda haberem, neceſſario accedendum foret, diſtuli reſponſionem uſque ad reditum meum et quietiorem in hoc, quod vocas, Uranoſcopio, ſtatim. Accidit autem, ut, dum Haſniam ad id tempus excurro, Dn. BONGERSIUM Gallum a Rege ſuo huc ablegatum

legatum offenderim, qui et alteras, licet prioribus breviores a te mihi
 inſcriptas, reddidit, unâque pollicitus eſt, ſe ante reditum in Patriam
 me in hac Inſula inviſurum, meamque reſponſionem ad tuas hac oc-
 caſione ſecum relaturum, tibiſque, quem denuo in Germania alloqui
 5 conſtituerat, traditurum. Intérim vero negotijs, neſcio quibus, urgenti-
 bus, hinc in Teutonium ſecedit, brevi, uti dicebatur, reverſurus. Dum
 vero ego tota hac elapſa æſtate reditum eius, quamvis incaſum, nulla
 interea certiore perferendi ad te literas ſeſe offerente commoditate,
 expeſto, plurimiſque involvor diſtractionibus, reſcriptionem utut forte
 10 nimis ſerotinam in hoc uſque tempus differre coactus ſum. Et licet ne
 iam quidem oblata aliqua has ad te mittendi in promptu ſit anſa, nec
 adhuc curis omnibus relaxatus ſim, attamen ne nimis diu procaſti-
 nando ad tuas plane ſurdus tibi videar, volui nunc tandem has ad te
 reſponſionis cauſa dare, maximopere rogans, ut ſilentium hoc diuti-
 15 num æqui bonique conſulas.

Duo autem ſunt potiſſimum, de quibus in hiſce tuis literis, nempe
 de Cœli natura et ſubſtantia, tumque nubibus ac aquis, quas ſupra
 Cœlos exiſtere opinaris, prolixè mecum diſſeris. Quoad primum, quan-
 tum ad ipſam Cœli tenuiſſimam puriſſimamque naturam et ab Ele-
 20 mentaribus coinquinamentis corrupteliſque immunitatem attinet, ego
 nullatenus tibi refragor. Nam et ego ſic ſemper ſenſi, poſteaquam Cœ-
 lum nullis ſolidis et duris conſectum Orbibus ex motu non ſaltem Pla-
 netarum ſed et Cometarum Æthereorum, quos quinos citra Orbis ul-
 lius realis concomitantiam Cœleſtes carpere vias obſervavi, accurata
 25 me edocuerit confirmâritque experientia.¹ At quod Ætheream Regio-
 nem per ſe lucidam ſplendefcentemque exiſtimas, an omnino hîc aſen-
 tiendum ſit, hæreo, ex quo in tenebris nocturnis, defæcato exiſtente
 aëre, nullum ad nos reflectat lumen, id quod fieri oporteret, ſi actu
 lucidum eſet, tenebroſis præſertim aquis et nubibus ſuperne illud, uti
 30 tu aſeris, circumdantibus, quæ luminis verſus centrum repercuſionem
 auferent. Quicquid enim claritatis et fulgoris nox alias opaca Cœlo
 ſereno acquirit, id a Luna per reflectionem luminis Solaris aut etiam
 a Stellis fulgentibus obtinet, non autem ab ipſo Cœli corpore. Id enim
 35 citra Stellas aut Luminaria nullam oculis lucem ingerit. Verum an
 aliquam per ſe habeat, non tamen tantam, quæ Terras percellat, quem-
 admodum et Lunam proprij luminis non proſus orbam eſſe (licet ad
 intuitum noſtrum, ut in Eclipſatione eius profundiore apparet, non
 pertingat) quidam exiſtimant, ſtudioſius, cum ſit imperceptibile, non
 40 inſpicio. Nec de hac quæſtione, an Cœlum per ſe luce actuali polleat,
 diſquirenda, multum laboro, cum hæc noſtræ intentioni, quomodo-
 cumque hac de re ſtatuatur, nihil officiat. Id ſaltem addam, quod lucem

† ¹ Vide Druſij ſententiam de aquis illis in Obſervat. pag. 176.

hanc

hanc Cœlestem divinæ naturæ proximam esse statuis, ideoque Æthereum Mundum a mutationibus vindicare, videtur nimium quid esse, et ARISTOTELIS opinioni, qui Cœlo divinitatem ideoque et æternitatem attribuit, quam proxime subscribere. Ego certe, si qua lux creata cum divina merito conferri potest, eam quam Deus Angelis et hominum Mentibus indidit, utpote intellectualem, longe propius accedere censuerim. Verumtamen quod hac ratiocinatione Ætheream et Elementarem sive Aëream potissimum Regionem non inter se confundis, ut quidam alij hoc tempore ex sententia IOHANNIS PENÆ Galli, ut opinor, præsumserunt, nec ullas aquas, nihilque vaporosum aut halituosum in Æthera || ipsum ascendere censet, id admodum convenienter a te statuitur, nostræque de his sententiæ apprime quadrat. Neque ego, quod aliter sentires, tibi unquam tribui, vel ex tuis scriptis colligi posse aßerui. Ideoque nusquam hoc tibi a me obiectum in meis invenies literis, ut ob id mirer, qua inconsiderata mearum interpretatione id mihi imputes. Cuiusmodi est etiam illud quod mox subiungis, me Cœli naturam igneam affirmare: id meæ equidem sententiæ, qui Cœlum ab omni semper Elementari qualitate vindicandum existimavi, nullatenus correspondet. Quamvis autem per diversas appellationis hæbraicæ Etymologias, expositionem illam, quasi Cœlum sit stupendum quid ex igni et aqua, tanquam diversis naturis conflatum, composuerim, tamen id non eo cedit, quod ipsum aut igneum aut aqueum esse reverâ statuam, sed sic saltem in Etymologijs varie concinnandis ludere placuit. Neque enim hinc (cum metaphoricè id saltem dici posse et non secundum Elementaris naturæ qualitates ipsemet diferte protestatus sim) serio aliquid probare elaboravi. Imo ipse Deus omnis materiæ expers in sacris literis ut Deut. 4, 24 et 9, 3, item Hæb. 12, 29, utut nemo de ipsius vera essentia, quæ imperscrutabilis est, quippiam ratiocinari potuerit, ignis nihilominus consumens appellatur. Quid igitur obstat, quo minus Cœlum et Sidera Cœlestia, quæ in morem flammantis alicuius, ex inferioris Mundi corporibus lucent et calefaciunt, ignis vocabulo, sumpta, per similitudinem quandam nostro captui apprime sese attemperantem, appellatione nominare, aut Etymologicè explicare liceat?

Propterea tamen Cœlum reverâ Ignem esse Elementarem, uti ferme cum PLATONE PARACELUS prodidit, nequaquam infero. Imo ne quidem sub concava Lunæ sphaera ignem aliquem Elementarem, quem admodum somniavit ARISTOTELES, Opticis rationibus omnino refragantibus, existere arbitror. Nec etiam superiorem Aëris Regionem, ob rapidissimum corporum Cœlestium motum, qui naturalis, non violentus est, inque tenuissima ac liquidissima Cœli essentia, absque omni solidorum corporum fractione aut collisione peragitur, solidissimam, quæ tua est opinio, existere, sicque ignis Elementaris vices supplere, astipulandum

astipulandum censeo. Quin potius quicquid Physici ab hoc Elemento pro compositione et conservatione rerum inferiorum petere soleant, id ego a Cœlestibus, ipso præsertim Sole, vivifico calore omnia imbuente, promanare iudico.

5 Alterum vero quod urges, est de aquis Cœlestibus, quas ex literali quodam Scripturæ sensu, supra extima Cœli mœnia evehere non dubitas. Fateor quidem ex verbis MOSIS in principio Geneseos prima id fronte quadantenus apparere. At si quis penitius et genuinum Scripturæ intellectum et rei naturam introspiciat, nisi omnino præoccupato
10 sit iudicio, longe id secus se habere intelliget. Primo tenendum est vocem קָיִי (quam CASTALIO non inepte liquidum, alij expansum verterunt) non eodem ubique sensu in creationis historia describenda a MOSE intelligi; sed alias generaliter et latius, totum hoc liquidum seu expansum, quod a Terra, ad summa usque Cœli culmina se extendit,
15 uti ipse quoque indicas, denotat, alias pro huius parte tantum idque vel superiore, quæ lucida Siderum in se corpora continet, interdum vero pro inferiore hac liquidi regione, quæ Terram proxime circumdans visuique nostro magis patescens ad extima plus minus nubium cacumina sese extendit, accipitur. Quo quidem sensu Cœli vocabulum,
20 in Scriptura crebro, uti et hoc loco, intelligitur, cum ea ad rudiorum hominum captum, qui illam duntaxat expansi partem, quæ proxime Terræ convexo incumbit, Cœli nomine appellant, sese accommodet. Quare cum MOSES hanc Creationis historiam rudi et simplici tantum populo, non Mathematicæ aut Physicæ scientiæ gnaris, conscripserit, eaque duntaxat quæ in oculos hominum incurrunt, non quæ invisibilia aut abscondita sunt, exponenda suscepit, quis non videat illum
25 per aquas Cœlestes, nubes aquosas, quæ superne capitibus || nostris imminent atque infra se partem illius expansi seu liquidi, quod ab aquis maris eas discernit, non immensam aliquam universæ Cœli regioni circumfusam aquarum molem intellexisse?¹

Quin et sequeretur, aut triplices a Deo creatas fuisse aquas, nempe maris, nubium et supercœlestem, quarum tamen media, nubium scilicet, a MOSE neglecta sit, aut binas saltem, utpote marinam et supercœlestem illam, de quibus duntaxat in rerum creaturarum historia mentio
35 facta est. At quis fidelissimum illum visibilibus creaturarum descriptorem MOSEN tam oscitantem in mirabilibus Dei operibus referendis fuisse existimet, ut nubium aquas tam alto silentio intactas reliquerit,

¹ Vocabulum Cœli promiscue accipitur tam de aërea quam ætherea Mundi Regione. Idcirco in dubio est, utrum aquæ illæ cœlestes de nubibus aquosis in aëre satis miraculose pendentibus, an vero de aqua ulla supercœlesti accipiendæ veniant. Sed prior sententia plausibilior est et a plurimis præstantissimis Theologis, ut Philippo Melanth. Luthero et alijs acceptata fuit. Est itaque Hebraismus quidam, ubi Scriptura loquitur de aquis et volucris Cœli, ac si quis diceret »sub Cœlo«, idque per lynechdochen vel metonymiam quandam excusari potest.

quod

quod earum ne semel inter reliqua sensibilia Dei opera meminisse vo-
 luerit, cum tamen non parum admirationis habeat, eas sine fulcro in
 liquido aëre tam firmiter pendere absque ruinæ periculo, et insuper
 multiplicem in terra irriganda et foecundanda utilitatem subministrare,
 quam homines plus quam cætera illa altiora, atque a quotidiano usu, 5
 prout illis videtur, remotiora magis æstimant atque respiciunt. Has
 inquam aquositates neglexisset MOSES et interim de nescio quibus
 supercœlestibus, quæ nec sensibus patent nec usum evidentem exhibent,
 supervacaneæ loquutus fuerit. Revera itaque MOSEN per geminas
 istas quas denotat aquas, interstitio firmamenti divisas, marinam 10
 scilicet inferiorem et nubium eius aliqua parte superiorem intelligere
 necesse est. Nam et sic מִיָּמִין sive expansum, quod CASTALIO opportune
 uti dixi liquidum vocat, discernit aquas ab aquis, has quadam sui por-
 tione intercedens; neque enim MOSES expresse dixit totum מִיָּמִין disgre-
 gare aquas ab aquis, ut tu ipsius sensum accipis. Imo et is semetipse 15
 explicat Gen. 9, dum ait Deum in nubibus posuisse arcum in testimo-
 nium, quod aquæ non amplius in Terrarum diluvium venturæ essent.
 Quas enim hinc aquas, nisi nubes signat, e quibus potissimum inundatio
 temporibus NOË acciderat, atque hinc cataractas Cœli sive meatus,
 quæ tunc aperiebantur, non extra Fixarum orbem, uti tu vis, petendas 20
 esse liquet. Ex IERHEMIA insuper cap. 10 et 51, ubi sequentia verba
 utrobique habentur: »*Qui fecit Terram virtute sua, stabilijt orbem
 habitabilem sapientia sua, et prudentia sua extendit Cœlos, quo
 vocem suam edente, fremitus aquarum est in Cœlis, qui effert va-
 pores ab extremitate Terræ, fulgura cum ipsa pluvia facit, et pro-* 25
ducit ventum e thesauris suis«, idipsum adhuc manifestius colligitur.
 Hinc etenim liquido patet, aquas illas Cœlestes in ea aëris Regione,
 unde nubes, fulgura et pluvia producuntur, intelligendas atque ean-
 dem pro Cœlo accipi.

Præterea maxima ex aquis supracœlestibus concessis absurda se-
 quuntur. Nam si ullæ eiusmodi aquæ illic existant, quæ extima Cœli
 theatra suo circumquaque ambitu includant et complectantur, unâ
 vel moveantur vel quiescant necesse est? Si immotæ permanent, aut
 rapidissimam Cœli gyrationem impediunt, aut oportebit maximum
 esse interstitium inter motum et quiescens, ut rapidissimus ille cursus 35
 successive in quietem desinat. Immensum itaque spatium stellis destitu-
 tum nullique usui accommodum relinqui, quod inconueniens esset,
 oportebit. At si unâ cum Cœlo convolventur istæ aquæ, quæ poterint
 concitatissimam illam rapiditatem perferre, perpetuoque unâ cum hac
 inconsumtibiles permanere aut illi nulla actione officere? Adde quo- 40
 que de magnitudine nimia harum aquarum respectu cæterarum, quas
 MOSES subcœlestes vocat, per quas Maria Terrestrem globum inter-
 luentia

luentia intelligenda esse, nemini est dubium. Si enim aquæ illæ, quas
 supra octavam vis esse sphaeram, saltem unicam vel dimidiam Terræ
 Diametrum in sua densitate occupent, quod sane quam minimum esset
 5 respectu tantæ circumferentiæ et pro usu illo, quem tribuis ad lucem
 cumque ad hanc octavam sphaeram terminandam sint ad minimum
 † 14000 Semid. Terræ iuxta nostram hypothesium Cœlestium ordina-
 tionem (quod et Ptolemaica 20000 circiter Semid. requirat et Coper-
 nicæ speculatio in immensum hîc abeat) ratiocinare quæso, quantæ
 10 futuræ sint illæ aquæ, quæ tantum globum undiquaque vel in tan-
 tillula, uti dixi, crabitie ambient, cuius Semidiameter tot millia Semid.
 Terræ continebit. Certe deprehendes aquarum istarum molem vix eam
 habere ad maria sive aquas subcœlestes æstimationem, quam habet
 tota aqua marina ad unicam guttam. Proinde si aquæ illæ Terram con-
 15 tingerent operirentque, uti ab initio ante discretionem factum fuisse di-
 2^v citur, in ipsum Cœlum sua || quantitate alte ascenderent. Qualis ergo
 esset aquarum supra et infra expansum, de quibus MOSES loquitur,
 comparatio et proportio? Quapropter MOSEN aquarum super-
 cœlestium nomine nequaquam aqueam aliquam, vastissimæ Ætheris
 20 capacitate undiquaque circumfusam, uti tu censes, molem, ac non
 mea solum, verumetiam præstantissimorum Theologiæ Professorum ut
 MELANTHONIS, CASTALLIONIS, CALVINI et aliorum sententia,
 aquosas Cœli nubes eum intelligere minime dubium est. Sed tu nihilo-
 minus pro tua illa de Aquis supercœlestibus opinione asserenda mul-
 25 tum laboras, utque aquis illis usum aliquem, ne forte supervacaneæ
 sint, constituas, ais illas quasi necessitate quadam illic dispositas, ut in-
 terstitium quoddam inter conditum orbem et lucem in eo creatam et
 Cœlos Cœlorum, quos inhabitat Deus in luce æterna, increata et in-
 30 accessa creaturis, præbeant. At quamnam hîc lucem æternam et in-
 creatam, quosnam Cœlos Cœlorum intelligis? Siccine infinito et im-
 menso finitos præscribere limites, æterna cum temporaneis, invisibilia
 cum visibilibus confundere non indecorum ducis? Solus etenim Deus
 infinitus et increatus existit; proinde ipsi dimensio, locus, spatium, situs
 et id genus alia, quæ creaturarum sunt attributa, competere nequeunt.
 35 Et si lux illa, quam vocas æternam et increatam, aliud quid præter ip-
 sum Deum est, iam duo sunt æterna increataque, ideoque duo dij et
 duo principia. At nihil increatum et æternum est præter ipsum Deum,
 qui et unicus est. Quin et si qua esset lux æterna, extra Mundum cor-
 poreum, illa oculis humanis, etiam semotis omnibus interstitijs, non
 40 caperetur. Verissime enim in Opticis asseritur, omnia quæ videntur tem-
 pore comprehendi. Unde sequitur, quæ extra tempus et æterna sunt,
 temporaneis oculis non patere. Ascribitur etiam Aquis istis Cœlum ex
 tua

tua opinione circumdantibus et hæc utilitas, quod excursus visionis nostræ abscindant et definiant, ne forte extra Mundum aut in infinitum abeat. At quid hoc est dicere, cum tanta vis facultati visuali nullatenus infit? Imo si stellæ non essent lucida corpora et sponte sua oculis sese ingererent, nulla alias oculorum in tanta distantia res cerneret. Frustra igitur visioni nostræ densissimam et obscurissimam illam supra Cœlos aquarum interstitium prætendis, cum sua natura et conditione ab augustissima increatarum maiestate prohibeatur.

Facebat itaque ista de aquis supercœlestibus ob creaturarum et increatarum inter se rerum distinctionem, visionisque nostræ radium coherentium ac definiendum, tam devijs fœcunda absurditatibus opinio. Nihil etiam ad eam quam tantopere defendendam suscipis opinionem in vulgata nominis שמים quasi מים *ibi aquæ* explicatione præsidij obtinebis. Est enim hæc arbitraria et proprietati sanctæ linguæ, quæ nec talem vocum, præsertim in appellativis nominibus, compositionem, nec ullum facile sine compensatione literarum, quod in hac voce fit, si composita esse statuatur, defectum admittit, contraria. Vocabulum itaque שמים nulla vulgari compositionum lege conflata est, sed simplex existit, et stupendum vel admirandum quid denotat a verbo שמם, quod obstupescere vel admirari significat, non aliter quam a רגל formatur רגלים et alia id genus, deductum. Ideoque PAGNINUS in suo lexico hoc nomen suo radicali verbo non immerito statim subiunxit. Revera etenim Cœlum admirandum et stupendum quiddam existit, sive motuum leges perennes nec cuivis obvias, sive materiam, ex qua constat, quæ inexplicabilis est, spectemus. At excipis, nubes has aquosas, de quibus ego || MOSEN intelligo, non esse perpetuas, eo quod interdum sive nonnunquam dissolvantur et huc illuc volitent et ferantur, ideoque MOSEN per aquas Cœlestes, non quæ momentanea, sed quæ semper durant, intellexisse. Verum quidem est, nubes, quas ego pro aquis Cœlestibus habeo, non semper in quolibet Horizonte apparere, sed ut plurimum; attamen si non actu, saltem potentia semper ibi sunt. Et vis illa, qua in sublimi coalescunt, atque ne decidant, sustinentur, perpetuo illic adest. Adde quod universam Terram in toto suo circuitu respiciendo vix dabitur omnes Horizontes simul et semel a nubibus superne impendentibus immunes esse, quin in aliquo saltem Terreni globi Horizonte conspiciantur.

Ad Scripturæ demum testimonia ulterius provocas, ex quibus literali quadam nimisque rigida pro sententia tua stabilienda explicatione auxilium, sed frustra, imploras. Neutiquam enim illa, quæ pro te huc allegas ex psal. 104: »*Qui contignat in nubibus tabernacula sua*«, aut ex psal. 18: »*Posuit tenebras latibulum suum, in circuitu tabernaculi sui tenebrosam aquam et densas nubes*«, de aquis et nubibus ullis

† ullis supercœlestibus, sed de aëris Regione veluti in cœnacula nubibus
 † distincta, uti TREMELLIUS et IUNIUS item MOLLERUS et alij non
 inconuenienter etiam exponunt, intelligenda veniunt, nisi forte cui et
 ibidem ventorum atque ignium seu fulminum mentio fiat, hæc quoque
 5 supra orbem stellatum locum habere censet. At ex eiusdem psalmi vers.
 13, ubi sic dicitur: »*Qui irrigat montes e cœnaculis suis, ut a fructi-*
bus operum tuorum satiatur terra«, ex quo eadem vox hæbraica עֲלֵי־רִיב,
 quam PAGNINUS in suo dictionario hæbraico cœnacula seu nubes
 denotare existimat, utrobique habetur, nubium hîc aquas montes et
 10 terram irrigantes et fœcundantes intelligendas esse, quis inficias iverit?
 Præterea cum non parum absurditatis ingerat, imo naturaliter con-
 siderando plane impossibile sit aquas supra Cœlos absque fulcris et re-
 pagulis cohiberi atque convolvi, tu per Terræ in liquido aëre stabilita-
 tem id excusare laboras. Attamen inconsequenter, cum non eadem
 15 sublit ratio. Terra enim et omnia globosa Mundi corpora proprio in-
 nituntur centro, omnesque eorum partes huc naturaliter tendunt, adeo
 ut si a Sole vel Luna aut cæteris sideribus aliquantulam portiunculam
 violenter avulsam statuamus, ea mox proprium Astrum repetit, suum
 affectans centrum. Tanta enim vis meditullijs Mundanorum corpo-
 20 rum divinitus indita est. Quod sane de aquis extramundanis non com-
 similiter admitti potest, cum prædictum globum rotundum non totaliter
 compleant. Ideoque nisi certis fulcris et repagulis cohiberentur, aquas
 marinas, unde disgregatæ erant, adeoque Terram gravitatis suæ cen-
 trum, necessario reviferent. Nec valet argumentum: Deus potuit Ter-
 25 ram crassam et gravem in tenui firmare aëre. Ergo et nubes supra Cœ-
 lum. Scis enim a posse ad inesse (ut vulgo loquuntur) non sequi induc-
 † tionem. Proptereaque in Psalmis diserte dicitur: »*Deus omnia quæ*
voluit fecit in Cœlo et in Terra«. Et Deus est ordinis atque utilitatis
 author. Ideoque Cœlestia Elementaribus confundere coinquinareque
 30 absque manifesto usu nequaquam volet.

Porro meam de via lactea sententiam non tam reijcis, quam abun-
 dantius illustras. Ego enim, etsi Cœlum liquidissimum et tenuissimum quid,
 Astrorum motibus ubique pervium, non tamen plane incorporeum et
 immateriale, sed omnia corpora Cœlestia ex eadem cum Cœlo con-
 35 stare substantia in unum aliquem densiorem globum, lucis receptioni
 accommodum, sapientiaque Opificis compactum esse statui. Quemad-
 37 modum videmus in hac Mundi || natura, ea, quæ in Mari ubique pervio
 generantur, ex aquea constare substantia, atque in eandem facile re-
 solvi, licet hæc ipsa iam concreta, liquida et pervia non sint. Nam et
 40 Metalla omnia Gemmæque his affines in Mari radices habent, quod
 paucissimis ante PARACELSUM innotuit. Astra autem Cœli licet e
 materia constant cœlesti, ab ipso tamen Cœlo densitate et lumine plu-
 30* rimum

rimum differre, non magis mirum esse debet, quam aurum et argentum
 cæteraque Metalla e mari (uti dixi) originem trahentia nihilominus
 sua forma, dura compagine cæterisque appropriatis multimode ab hoc
 discrepare, ut de alijs, quæ in Terra atque Aëre e Terrestri Aëreaque
 substantia prioribus dissimillima conformantur, nihil addam. Dum ita- 5
 que Galaxiam ex Cœli substantia compactiva atque coagmentata con-
 stare volo, non aliud dico, quam eam cum reliquis stellis eandem habere
 materiam, quæ tamen hîc sparsa atque in latum certo ductu per totum
 Cœlum diffusa cernatur, in illis autem ad formam unius rotundi cor-
 poris arctius compacta sit. Atque hanc esse a vero non alienam, de via 10
 lactea, sententiam, ipse intuitus ocularis, attenta inspectione et colla-
 tione cum reliquis Stellis præsertim tenuiore lumine apparentibus facta,
 haud obscure testatur. Imo Stellam illam Novam et supra modum ad-
 mirandam, quæ circa finem anni 1572, iuxta huius, de qua loquimur,
 Galaxiæ confinia, ubi etiam Cassiopeæ Astrum visitur, exorta est, ean- 15
 dem cum via lactea habuisse materiam, sed tamen magis in unum glo-
 bum compactum sentio. Atque ut id certius statuam, hiatus semicircu-
 laris ad magnitudinem quasi Lunæ dimidiæ in margine viæ lacteæ
 eodem prorsus in loco, ubi Stella Nova situm habuit, adhuc Cœlo exi-
 stente apprimè defæcato, et latente Luna, attente intuenti apparens, 20
 quam me nunquam antea ibidem vidisse memini, omnino persuadet.
 At dices: Si ex eadem et perpetua cum reliquis Sideribus Galaxiæ sub-
 stantia extitit hæc Stella, cur non etiam perpetuo ipsdem coæva per-
 mansit? Ad hanc dubitationem nolo in præsentiarum multa respon- 25
 dere, in fine Operis, quod de Ascitijs Cœli Phænomenis molior, me-
 am in his atque similibus aperturus sententiam. Id solummodo hoc loco
 dicam: Quæ miraculose et præter communem ordinem nonnunquam
 in rerum natura proveniunt, ipsdem cum Cœlo diu consuetis subijci
 legibus, non necesse habent. Sed quid Sapphirinus ille Cœli color te
 iterum movet, ut hunc ex nubibus et aquis lucem, quam Cœlo attri- 30
 buis, extra viam lacteam potissimum obscurantibus, provenire, sed fru-
 stra, existimes? Imo Sapphirinus iste color propter imbecillitatem visus
 nostri ingeritur oculis. Licet enim aër per se totaque Ætherea Regio
 omnis coloris expertia sint, tamen cum in ista profundissima immensi-
 tate visus non inveniatur, ubi sistatur, color ille cæruleus oculis per acci- 35
 dens ingeritur, quemadmodum sæpe videmus omnia, quæ multum
 distant, eiusmodi oculis apparere, quamvis per se talem colorem non
 habeant. At hæc a rei Opticæ scriptoribus satis superque declarata
 sunt, ut non opus sit, e nubibus supracœlestibus hunc Sapphirinum
 colorem incaßum mutuari, qua etiam de re in superioribus literis te 40
 admonui. De Nova autem hac, cuius mentionem feci, Stella, in priore
 huius, de quo dixi, Operis tomo affatim tracto. Ibi, quæ et in Land-
 gravianis

gravianis et tuis, tum etiam aliorum circa hanc pronuntiatis, defiderem, brevi cognosces. Tum etiam, quod eius decreta longe maiora universalioraque quam tibi visum est, existere, et necdum forte incoata esse nedum præterijße, non citra iustas rationes sentiam.

5 Nullatenus etiam tecum statuere possum ex materia aliqua Elementari productam fuisse hanc Stellam. Quod tamen non avertive pronuntias. Demonstrō enim illic, eam mole sui corporis globum, quem Terræ
 † et Mariæ efficiunt, plus quam ter centies exsuperasse. Quæ ergo materia
 hinc progrediens tanto corpori suppeteret, si modo aliquid exhalationum
 10 Terrestrium in Cælum usque ascendere posse concedendum foret?
 4^r In qua ego sententia neutiquam sum vel fui unquam, licet tu || mihi id
 circa Cometarum procreationem immerito attribuis, dum ais me ex
 elevata in Cælum et coctionibus prius attenuata ac depurata in Orbe
 sublunari materia, acceßuque novæ aucta et compacta, Cœlestique lu-
 15 mine perfusa, Cometarum corpora nasci opinari. Id equidem ego nunquam
 aßerui; nec ex literis meis ad te vel alios datis, tale quid colligitur.
 Multo minus ex scriptis publice editis. Nam in libro secundo de
 recentioribus Cœli Phænomenis (quem te accepisse puto) aperte habetur,
 me Cometarum materiam ex Elementari substantia quomodocunque
 20 que subtiliata atque exaltata constare, nullatenus existimare. Quod vel
 illa quæ pag. 254 apposui verba liquide testantur, quæ sic habent: »*Ego
 materiam omnium Cometarum prorsus Cœlestem esse iudico, siquidem
 in ipso Cœlo procreantur*«. Observavi præteritis aliquot annis
 exactissime quinque Cometas, quos omnes in ipso Cœlo versatos
 25 fuisse, Parallaxeos exilitas evidenter convicit, adeo ut quidam eorum
 Sole multo altiores extiterint. Et sane eo usque Elementarem aliquam
 evolare materiam, quæ in tale et tantum corpus concrefcatur, quis
 crediderit? Nam et ipsa moles maior extitit, quam quod Terra ipsi
 materiam suppeditare potuerit, cum quidam ex ipsis et hanc integram
 30 magnitudine vera superârint. De toto autem hoc negotio, cum alibi ex
 proßo tractem, hîc pluribus supersedeo.

Quæ de Metallorum generatione, quod ex una eademque consistit
 prima materia, licet non in singulis æqualiter digesta, depurata atque
 35 exaltata, huc exempli loco, ut inferiorum rerum Naturam cum superiori
 aliquatenus conferrem, adduxi, si tuis, quas foves, rationibus
 minus probentur, meaque in his sententia tibi non satis explorata sit,
 equidem id mihi nullam parit admirationem, ex quo sciam, ea, quæ
 in Academijs et a vulgaribus Philosophis de Metallorum natura et
 ortu traduntur, opinabilia saltem esse, nec in lumine naturæ fundari.
 40 Qui enim resolutionem eorum non novit, compositionem vix percipiet.
 Arte ergo opus est Pyronomica, quæ ex Hermetica procedit Philosophia.
 Ad quam omnes, qui in Academijs Philosophiæ incubuerunt,
 plane

plane imperiti accedunt. Credas me, qui non minus laboris et studij
 tum quoque huius inferioris et Terrestris Astronomiæ (sic enim †
 hanc artem subinde vocare soleo) quam in superiorem et Cœlestem
 illam collocavi, ipsa experientia edoctum esse, rem ita se habere, prout
 breviter ultimo indicavi. Quæ cum tibi minus perspecta sint, utpote in 5
 tractatione Spagirica non versato, uberius ea attingere otiosum duco.
 Unicum tantum de hoc suggeram, quod ex hac metallorum cum Co-
 metarum collata conformatione illicere potuisses, me Cometas ex Cœ-
 lesti prorsus constare materia, omnis Elementaris qualitatis expertes,
 innuere voluisses. 10

Dispositionem operis mei Astronomici tibi placere lætor. Nec de
 Venere et Mercurio, quod Sole non minus altiores quam humiliores
 reddantur, magna erit apud rem ipsam penitius considerantes in per-
 suadendo difficultas. Neque id quod adducis, Veneris stellam aliquando
 eodem die simul et vespertinam et eöam apparuisse, nostra ratiocinia 15
 ullatenus impedit, quin et idipsum a me semel observatum esse priori-
 bus tibi indicavi literis. Nec quicquam hinc obstaculi, quo minus hy-
 pothesium nostrarum ordinatio rite constet, suggeri comperio. Sed de
 his in præsentiarum hæc sufficiant, vel potius circa quæstionem illam,
 quæ Cœlum supremum Aquis obnubilat, tanquam minus Astronomi- 20
 cam, imo ab omni pene Philosophia abhorrentem, nimia et quoque
 supervacanea esse poterint.

CHRISTOPHORUM ROTHMANNUM Mathematicum Land-
 gravianum hypotheses Copernicæas Terræque in his astruam mo-
 bilitatem serio tueri, totumque Cœlum nihil aliud quam Aërem Ele- 25
 mentarem adeoque Animalem esse, existimare, ex quo dubitas, mitto ad
 te particulam libri Epistolarum Astronomicarum, quas me aliquando
 publicandum tibi significavi, continentem potissimum præter ipsius Illu-
 strissimi Principis ad me de rebus Astronomicis perscriptas, unâ cum
 nostra ad singulas responsione, huius quoque ROTHMANNI et meas 30
 literas, quibus ultro citroque de toto hoc negotio disputamus. Ex his
 plenius percipies, quæ sit illius atque mea, tum in talibus tum etiam
 nonnullis alijs || huc pertinentibus sententia. Quam ut pro iudicij tui 4v
 acumine expendere, atque quod tibi probabilius videatur, discernere
 velis, te etiam atque etiam rogatum habeo. Nam et in postremis literis, 35
 cum is ad arbitros appellet, ego te præ cæteris elegi, ut ex ijs ipsis per-
 cipies, sicubi otium fuerit eas perlegere, quod ut facias, tuamque eru-
 ditam de rebus illis controversis censuram mecum impertiaris, a te eti-
 amnum amanter peto. Plura de his non addam, ne nimium excrescat
 Epistola. Nec ad posteriores tuas, quas BONGERSIUS, uti ab initio 40
 dixi, reddidit, multis respondebo, cum per se breviores illæ fuerint, et
 solummodo ea, quæ his prolixioribus continebantur, denuo summatim
 inculcârint.

inulcârint. Id saltem paucis indicabo, me nequaquam existimare Cœ-
lum Elementaribus mutationibus obnoxium, aut quippiam Element-
tare, quod huic inferiori Naturæ conforme sit, illi ineße, velut sub finem
eiusdem Epistolij mihi tribuere videris. A qua suspicione, si non alia,
5 saltem hæc tibi de Epistolis Astronomicis, quam mitto, particula me
vindicabit.

Scriptum nostrum Apologeticum, quod tibi inspiciendum dijudican-
dumque misi, te non accepisse suspicor, ex quo in neutris literis huius
mentionem facias. Sed levis est iactura; brevi enim, volente Deo, id-
10 ipsum, tomo secundo adiectum, typisque nostris excusum obtinebis.
Tum demum . . præstantissimi illius Mathematici et Philosophi Ari-
stotelici IOANNIS CRAIGIJ Scoti obiectiones nostras aßertiones de
situ Cometarum Olympico oppugnantes, non tamen, uti spero, ex-
pugnantes, sufficienter interponere censuram. Sed hîc scri-
15 bendi cursum sisto et Deum rogo, ut te in hac senectâ e tot tantisque
ærumnis liberatum, clementer etiam diu superstitem atque incolumem
conservare dignetur. Vale.

† [E codice Vindobonensi lat. 9737f]

48v NOBILISS. ET CLARISS. VIRO DOMINO

20 TYCHONI BRAHE, HWENÆ INSULÆ DOMINO,
REGIS DANIÆ CONSILIARIO ET MATHE-
Matico DOCTISSIMO, AMICO SUO

HVENAM DANIÆ MITTANTUR.

47r NOBILISS. ET CLARISS. VIR, AMICE COLENDE, S. P.

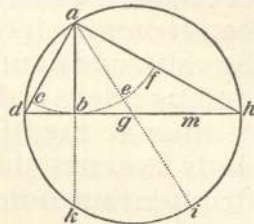

25 ANTE biduum nobis D. FULLERUS noster obviam factus
inter alia retulit, quam honorifice abs te fuerit acceptus,
quam admiranda viderit, et quod legerit, quæ ad primas
meas responderis, ubi ego: iamdudum mihi constat, in
30 illa Urania arce cum summa humanitate eximiam sci-
entiam habitare; sed sciscitatus sum, an meminert, quæ
de mota quæstione scripseris? Non, inquit, nam pleraque captum meum
superabant; hoc tantum percepi, plures sententiæ suæ demonstrationes
afferri. Demonstrationes ego libenter intelligam, et si constiterint, fa-
cile ijs cedam, quique hoc ὄτι sic docuerit, maioris apud me authori-
35 tatis hac ex parte, quam ARISTOTELES erit, quod autoritas ex veri-
tate æstimanda sit, non hæc ex illa, nisi in Divinis, ubi ipsa Veritas ἐφα.
Verum si coniecturis agatur, plus habeant probabilitatis oportet quam
contrariæ, ut maiorem fidem mereantur. Ego, clariss. vir, si quas petij
longitudines accepissem, iamdudum quid veri hîc eßet, demonstratione
explorassem;

cundus totius. Si differentia be fuerit maior 45 gradibus, duplici operatione opus erit, priori reperietur fecundus differentiæ, posteriori fecundus totius.

Quia in has speculationes incidi et figura servit, tertium ascribam,
 5 quo omnem RHETICI Canonem, de quo tantopere gloriatur, eximio fecundi usu tollam, ut dabo hypothenufam ad in partibus, qualium db finus est finus totus, db sinu in fecundo reperto, ut sit 3420201, arcus 20 erit angulo $18^{\circ} 52\frac{1}{2}$, ut db fecundus 3420201 ad ab S. T. sic ab S. T. ad bh fecundum supplementi anguli $18^{\circ} 52\frac{1}{2}$, qui ex Canone dabitur; est enim ab medium proportionale inter duo fecundos.
 10 Ut ergo ab S. T. ad bh fecundum, sic erit db finus 3420201 ad S. T. db fecundus 3420201 est ad ab S. T. ut ab S. T. ad fecundum bh; sed db finus 3420201 est
 15 ad ad S. T. ut db fecundus 3420201 ad ab S. T. Ergo db finus 3420201 est ad ad S. T. ut S. T. ab ad fecundum bh; dabitur igitur in Canone fecundus bh et erit ad in eo numero partium qualium db est S. T. ad ad, quia termini non mutantur. Et idem numerus qui in priori fecundus, inde finus est; abiectis igitur his terminis, si db ponatur finus totus,
 20 erit ad fecundus supplementi anguli $18^{\circ} 52\frac{1}{2}$. Simili modo si detur finus ab, dabitur ad in partibus qualium ab est S. T. Non vulgaris hic usus est fecundi Canonis, quo maxima reperiuntur, de quibus alias pluribus conferemus, nam nihil apud me horum secretorum erit, quin libenter ut ea suggeret memoria communicabo: tu hæc tanquam amicitiae nostræ $\mu\eta\eta\mu\acute{o}\sigma\upsilon\nu\upsilon\nu$ boni confule.
 25

Discebit hinc Sereniß. Rex noster præter omnium opinionem et expectationem; nam mihi proficiscendum unâ fuit, sed hyeme valetudinem terrente, locus fuit excusationi, sed si de abitu eius constitisset, nihil inde deterruisset, nunc vero discussa prope hyeme cum redeundi
 30 occasio redeat, faxit omnipotens Deus, ut incolumis cum Sereniß. Regina nostra quam primum revertatur, hoc communibus et privatis votis abidue petitur. In Illustriß. Reginæ comitatu ferunt Medicum esse D. ANDREAM KRAGIUM, qui tamen hîc non sit moraturus, sed ex nostratibus quispiam sufficiens; id si ita fuerit, cuperem mei haberi
 35 rationem, siquidem eo loco dignus esse potero, non deerit nostratium D. D. consiliariorum promotio, quibus notus sum, et cum quibus sanguinis necessitudo intercedit. Vestratium tu conciliare mihi poteris,
 48^r quod quasi ex te profectum || sit, facias amanter peto, Domino fratre tuo et D. KRAGIO literis tuis in mei favorem et commendationem
 40 salutatis. Ideo hic locus acceptus est, quod praxis nostra cum summa corporis nostri molestia coniuncta sit, nam maxima in equis itinera quacunque coeli tempestate nobis sæpe conficienda sunt, quibus corpus

pus meum minus nunc idoneum esse experior, ut multo acceptior sit futura, quæ cum minore corporis labore est, quare rogo, ut tuo beneficio, si fieri id posset, melius valetudini meæ consulere queam. Sed ita velim ad eos scribas, ut si quæretur Illustriss. Reginæ nostræ Medicus, tuo amico ipsi omnibus modis faveant, idque quasi ex teipso; vides, quantum mihi ex amicitia nostra pollicear, quam non pudeat res meas ei credere, quod certe minime facerem, nisi singularem de tua erga me benevolentia spem haberem. Huius anni Eclipses quam accurate observaturus sis, facile intelligo; nobis id non datur, nam nec sunt organa, quibus fidere possumus, nec artifices, qui nobis parent. Momenta initij et finis ac medij (præter visualem Diametrum) definienda existimo datis fixarum altitudinibus, nam altitudo, ut principium, sensu per instrumentum notum dari, non ex alijs demonstrari debet. Sed finem faciam, ne sim molestior. Cœli et Terræ Dominus tibi adsit, tuisque faveat conatibus et incolumem conservet, tui amantissimum tuis literis revise. Datae Edinburgi pridie Calend. Martij.

Si quid singulare in chymicis habueris, quod putes amico communicandum, facias velim.

Tuus IOAN. CRAIGUS,
philosophiæ et medicinæ doctor.

[E codice Vindobonensi lat. 9737f]

NOBILISSIMO ET AMPLISSIMO VIRO, VIRTUTE ET ERUDITIONE IMPRIMIS CONSPICUO, DOMINO HENRICO RANZOVIO, DOMINO DE BREITENBERGA ET REGIO IN HOLSATIA AC DITHMARSIA GUBERNATORI ETC. AMICO SUO PLURIMUM COLENDO.

S.

SEMIUS ego quidem, Nobilissime mi RANZOVI, tuis iam respondeo literis, non tam mea culpa, quam quod de Insignibus Sturorum certior interea temporis fieri nequiverim. Licet enim diligentissime hincinde per sororem quoque meam SOPHIAM a Domina GURU-ILDA, relicta D. LAGONIS BRAHE vidua, id explicari attentârim, votis tamen nostris nondum est satisfactum, ut et adiunctæ indicabunt literæ. Accebit et hoc, quod septimanis præteritis hospitem, qui me invisebant, multitudine sim præpeditus, quo minus, uti volebam, tuæ petitioni satisfacere vacârit. Ne vero adhuc te sine responso diutius detineam, non amplius rescriptione abstinendum duxi, licet

licet nihil, quod ad Insignia illa attinet, adhuc compertum habeam. Ubi tamen aut ex Svecia vel aliunde rem ipsam cognovero, curabo, ut rescifcas. Quod ad figuras libris præfigendas attinet, eas Buxo solummodo insculptas expeto, neque enim Typographus meus cupreas aptare novit. Typi WOLFFIANI meis non correspondent, præterea eos carius æstimat atque Vitebergenses, ubi aptiores veneunt 20 floren. in centenar. ut de ijs iam plura agere non sit neceßum. Et ut rem ipsam dicam, non admodum mihi stylo nunc est opus, donec Chartopæum denuo acquisivero. Is enim, quem ad me misisti, Rostochium pro socio et veteramentis conquirendis ablegatus, acceptis || præter voluntatem meam a D. BRUCÆO sex Ioachimicis, Wismariam, illic se veteramenta collecturum simulans, abiit, posteaque veterator iste se subduxit. Idem quoque mihi accidit cum priore, qui a IOACHIMO BUCK Lubecensi pecuniam nactus nusquam deinceps comparuit. Scripsi iamdudum tibi de ijs, quæ a me tum temporis, cum Calendarium Ranzovianum misisti, expetebas, sed colligo ex literis tuis, meas ad manus tuas non pervenisse. Ubi interea deliteant, ignoro. Plura per commodum otium scribam et conabor, quantum in me est, ut Insignium istorum Sturianorum delineatione potiaris. Vale, meaque, uti facis, promovere stude. Dabo vicissim operam, ut quæ tibi accepta cognovero, ubi potuero, fiant. Iterum vale. Datæ Uraniburgo 2. Aprilis Anno 90.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

Literas quas adiunxi ad Illustriss. Principem Landgravium, si Cæbellas mitti procurâris, et alteram Pragam versus, rem feceris pergratam. Tunc etiam quæ Lubecam et Hamburgum dirigendæ veniunt.

† [E codice Vindobonensi lat. 10686²⁵]

1^v NOBILISS. ET DOCTISS. D. TYCHONI
BRAHE DANO, DOMINO URANIBURGI, DOMINO
30 ET AMICO PLURIMUM OBSERVANDO.

1^r OBILISS. Domine TYCHO et amice plurimum observande. Accepi binas abs te literas, eodem tenore verborum, alteris adiuncta Apologia. Deinde die 24. Aprilis novo stylo accepi alias a studioso quodam Rostochiensis, scriptas abs te 25. Ianuarij. Ad eas omnes a me et a Domino CURTIO propediem accipies responsum plenissime, unâ cum Privilegio luculentiori, quæ omnia noster tabellarius, quem ipsemet D. CURTIUS ad te ablegabit. Sic enim inter nos iam

est constitutum. Hæc brevibus per eundem studiosum, qui Rostochium revertitur, tibi significanda esse duxi. B. V. Datæ Pragæ die I. Maij novo stylo Anno 1590.

T. studiosi.

THAD.

5

Si fieri posset, ut mihi modellam, ut vocant, seu exemplum tuorum instrumentorum observatoriorum (puta Sextantis et Armillarum; in Quadrante enim non erit ulla difficultas) ex charta conglutinata aut aberculis mitteres, ad quorum exemplum similia iustæ magnitudinis mihi construi curarem, faceres mihi rem gratissimam, et posset ea nos- 10
ter tabellarius, qui ad te cum nostris literis veniet, mihi afferre. Non puto enim tibi deesse manuarios artifices, qui modellas illas construere possunt. Indicabis etiam mihi, quantæ magnitudinis a me sint omnia illa construenda.

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶]

†15

THADDÆUS HAGECIUS AD TYCHONEM BRAHE.

ACCÉPI tandem, nobiliss. et doctiss. TYCHO, exoptatissi- 114
mas tuas epistolas, et multis nominibus admodum gratas, 20
non solum quod abs te, omnium amicissimo, amicissime
scriptæ, sed etiam quod rerum Astronomicarum pulcher-
rima disertatione refertæ essent. In quibus dum primor-
dia initæ inter nos amicitie suavissima recordatione com-
memoras, in eo tuæ naturæ bonitatem prodis. Ne vero tuo quantulo-
cunque silentio igniculi illi amoris nostri mutui viderentur aliquo modo 25
conspicui, idcirco humanissima iucundissimaque ista commemoratione
contractæ amicitie et multarum rerum utilium doctissima expositione
prudenter de novo eos excitare voluisti. Quæ omnia adeo mihi grata
et accepta advenerunt, ut his gratiora, hoc præsertim tempore, mihi
obtingere non potuerint, tantum abest, ut prolixitas earum ulla ex parte 30
mihi molesta fuerit: imo vero erudita illa abs te suscepta disputatio tam
ardens in me eius rei auxit desiderium, mirificamque voluptatem in
animo meo excitavit, ut non semel atque iterum, sed toties totam illam
disputationem relegere non piguerit. Pro qua summa sane tua illa erga
me humanitate et tam suavi iucundoque ac utili per literas colloquio 35
maximas quas possum tibi ago et habeo gratias. Porro quod ex meis
quaternis, quas te accepisse scribis, nullæ vel interierint vel resigna-
tione atque lectione gravitatem suam amiserint, id quoque iucundissi-
mum lectu mihi fuit. Toto enim præterito anno admodum anxius eram
animi,

animi, an illas cum libro VERNERI acceperis. Iam vero liberatus sus-
 picione quadam, quasi pravo studio cuiusdam mei æmuli interceptæ
 et suppressæ fuissent, loco illius anxietatis longe maiorem sentio volup-
 5 tatem. Quod autem tardius responderis, in mitiorem interpreter id
 partem, quomodo sanctissima amicitia iura postulant, ita ut nulla opus
 sit hac in re apud me excusatione: qui, si quis alius, quantifnam occu-
 pationibus distineare, optime novi, neque causam iustam habeo, ut ex
 tardiore responsione de tuo in me amore quicquam addubitem. Sed et
 diuturniusculum, liceat ita tecum loqui, illud silentium abunde com-
 10 pensasti, non tantum bene longa epistola, rebus pulcherrimis utilissi-
 misque referta, sed duplicis quoque scriptionis labore: nimirum ideo,
 ut si alteram contingeret perire, altera saltem conservaretur et facta
 tectaue redderetur. Accidit autem, quod commodum utraque felici
 cursu mihi reddita est, sed posterius illa, quam ad me vir clariss. D.
 15 VINSHEMIUS misit. Qui tuus labor iteratus merito a me requirit, ut
 ego quoque, pro eo, siquidem studij et benevolentia plenus est, iterum
 tibi agam gratias. Huc accedit, quemadmodum ipse merito quereris,
 quod desint nobis certi homines, quibus nostra tuto et cito perferenda
 demus. Rarissimi enim sunt, qui vel hinc isthuc, vel isthinc ad nos com-
 20 meent. Quod si interdum aliqui sese offerunt, tum vel negocia, vel alia
 causa, puto absentia ab urbe, aut valetudo adversa, aut ignotus hospes
 atque viator, facultatem scribendi abripiunt: quomodo anno superiori
 mihi contigit, cum opportunitate illa scribendi ad te per nobilem quen-
 dam vestratem, qui a Rege vestro falcones Imperatori nostro attulerat,
 25 minime uti potuerim. Quamobrem inter nos id semper firmum ratum-
 que esto: si deinceps aliqua cessatio ob quamcunque causam ex utraque
 parte obvenit, nihilominus nos simus inter nos, quales esse debemus,
 amicissimo videlicet animo et constantissima voluntate coniuncti.

Verum hisce sive excusationibus intermissi officij, sive constantis ami-
 114^v citia ac benevolentia protestationibus omnibus, ad alias potius epi-
 stolarum partes, in quibus de rebus ipsis mecum agis et tam liberaliter disputas,
 iam accedo. Quæ ut me mirifice delectarunt, ita mihi, scribo ingenue,
 ut alienus ab ostentatorum simulata sui extenuatione, ruborem et pu-
 dorem haud exiguum incuberunt. Nam primum quod tam multa in
 35 meam laudem dixeris, quæ ingenij mei tenuitas sustinere vix, aut ne
 vix quidem potest, id ego totum amori in me tuo tuæque præstanti ex-
 imiaeve humanitati adscribo, simul etiam gaudeo, me abs te sic diligi, et
 tuam tamque præstantem ac egregiam erga me voluntatem permagni-
 † facio. Sed rursus, ut, memor illius, quod descendisse de cælo fertur,
 40 *Nosce te ipsum*, haud parum erubescam, res ipsa cogit, et pudorem
 mihi vel invito extorquet. Etenim quis ego sum, mi optatissime TYCHO,
 qua doctrina, quibus ornamentis præditus, cui ab homine nobilissimo,
 doctissimo

doctissimo et optimo, tantum laudis tribuatur? Si quid olim in me, five studij, five diligentiae in disciplinis Mathematicis, in quibus tu ita excellis, ut inter artifices et restauratores merito summum locum obtineas, aut fuit, aut etiamnum est, in ista ingravescente mea aetate, id fuit, profecto, estque hoc tempore, tam perexiguum, ut infra mediocritatem vix 5
 consistere queat. Ut taceam, quod curae domesticæ, medica professio, ingravescens, ut dixi, aetas (superavi enim iam DEI beneficio annum magnum climacterem) multa ex eis mihi excuserunt. Itaque licet adhuc libere interdum meam sententiam de his profero: tamen mihi nihil arrogo, sed velut homo veritatis amantissimus rectius sentientibus 10
 non gravatim subscribo: cuius rei te unicum, instar omnium locupletissimum testem adduco. Quamobrem gratissimum fuit auditu et admirabile visum, quod ad alia, sicut scribis, te ex parallaxibus σ , quando fuit in opposito \odot , vicinior terris ipso Sole deprehendisse; quod non nisi ex COPERNICI hypothesebus, vel ex tuis, nuper abs te excogitatis, 15
 salvari potuisse asseris: idque non temere, sed certis rationibus confirmatus. Ad quam rem etiam si non intenderim animum, tamen tibi assentiri potius quam tuas exquisitas observationes in dubium vocare malo, et dico cum SOCRATE, quem, cum legeret librum HERACLITI, dixisse ferunt: *Quæ intelligo proba sunt, credo et quæ non intellexi.* 20
 Tuo autem illi plagiario ut patrociner, absit, sed tantum gaudeo, quod eius plagium calcaris loco tibi ad rem tam præclaram et te solo tantoque artifice dignam sit factum. Quod de tuis hypothesebus varij varia tulerint, aut etiamnum ferant iudicia, nil mirum. Nova enim omnia facile reprehensionem incurrunt apud eos, qui alienis oculis vident, alienis 25
 auribus audiunt, alienis ratiunculis, de veritate parum solliciti, ducuntur et idcirco ab assuetis ægre se divelli patiuntur, imo ab illis discedere piaculum iudicant. Ego tamen in ea sum sententia, de aliorum laboribus non esse temere ferendum iudicium, quia doctorum virorum, ut libera esse solent, ita vera esse debent, de rebus præsertim 30
 abstrusis iudicia, quemadmodum hac in parte Magnificus D. IACOBUS CURTIUS, ab arcanis consilijs Imperatoris et Procancellarius Imperij dignissimus, dominus et amicus meus singulariter observandus, et alij quidam prudenter et sapienter se gesserunt, qua de re || ipse 115^r
 D. CURTIUS plenius ad te perscribet. Est enim, ut in rebus omnibus, 35
 ita in hisce Mathematicis studijs vir iudicio acri et perspicacissimo præditus.

De NICOLAO WINKLERO non est cur respondeam, vel tecum agam pluribus. Valeat, et negligatur sane. Nihil enim ab illo sperari potest: de quo, quod ne quidem prima elementa Astronomiæ didicerit, 40
 satis liquet: cuiusmodi fere omnes aut saltem maior pars eorum sunt, isti triobolares Calendariopæi, vates mendacissimi. An iste peculiare aliquod

aliquod scriptum de Cometa anni 80 ediderit, nunquam intelligere potui. Recitavit saltem illas absurdas parallaxes in vanissimo suo Prognostico anni 82. Illum etiam alterum perturbatum, perplexum, obscuro et arrogantem, et suas nugas pro magna sapientia et exquisita
 5 doctrina nobis venditantem, miſum faciamus. Per nos suis nugis intricatissimis se oblectet. Utinam saltem eius amicitia tecum non sit fucata, et non ferat secum quosdam benevolentiae praestigias.

Quod MÆSTHLINUM contra me defenderis, sed ego illam defensionem impugnaverim, non feci id, mihi crede, mi TYCHO, vel dissen-
 10 sionis studio, vel quod veritatem agnoscere noluerim, aut quod existimaverim, te eam defensionem alieniore erga me animo suscipere, aut denique quod MÆSTHLINO studiose contradicere in animum induxerim: quem ego non solum ob eius praecalam eruditionem atque doctrinam et in Mathematicis studiis solidam peritiam, mirificamque in illis diligentiam, verum etiam ob eius erga me ignotum insignem
 15 humanitatem et benevolentiam, adeoque candorem, quod me benigne et perhumaniter in suo illo de Cometa anni 77 scripto monuerit, caput 9 meae Dialexis esse emendandum, ex animo complector atque exosculor, ac pro tam prompto et propenso eius in me animo iam non
 20 tantum ut amico, sed ut homini doctissimo, nunc quoque habeo gratiam. Nullo, inquam, alieniore animo vel abs te, vel a MÆSTHLINO dissenſi, sed quod placuit libere meam sententiam proferre: ita tamen ut eam meliori iudicio submitterem, quemadmodum tute nosti meum ingenium, quod neque sua pertinaciter tueri, neque viris bonis et ingenio
 25 florentibus eorum doctrinae et celebritati famae detrudere soleat. Itaque quod tu in meis non nulla corrigenda et reprehendenda tibi sumpseris, MÆSTHLINUS quoque in quibusdam amanter et modeste monuerit, hoc corrigendi et reprehendendi officium ab utroque vestrum, quoniam ab ingenuo et benevolo animo profectum esse novi,
 30 non potuit non esse gratissimum. Sicut contra non potui non iniquissimo animo ferre atrociam illa convicia et maledicta, quae in me impurissime et impudentissime evomuerunt mastygae illi mei, puta ille impurus, infamis et flagitiosus contaminatissimus RAIMUNDUS, et alter ei non ab-
 35 similis conviciator, GRAMINÆUS Verpus, huiusque succenturiatus LINDANUS, arrogans et petulans Episcopus: qui omnes omnia re, de qua disputatio instituta fuerat, toti ad convicia et maledicta sese converterunt. Sed DEI beneficio omnibus a me ora occlusa sunt, RAIMUNDO quidem terna responsione, GRAMINÆO vero et LINDANO Episcopo manu scripto mei Aquilonis Historici Prodromo, utrique
 40 iam ante 9 fere annos transmissa. Quamvis autem cum solo GRAMINÆO fuit || mihi suscepta disputatio, siquidem Episcopi illius nuspiam, ne unico verbulo, mentionem feceram, tantum abest, ut alias uspiam
 115 aliquam

aliquam ei inimicitiarum causam præbuerim, aut litem intenderim: tamen cum ipse GRAMINÆO, quasi non satis sufficienti ad maledicendum, se adiunxisset, ut coniunctis viribus me unum omni genere criminationum adorirentur adobruerentque, etiam Episcopo illi seorsim respondi, et pro suo merito hominem conspersi alicubi non lustrali fane aqua, sed salibus, non tam nigro Momi, quam candido Mercurij fale tinctis: et quia me sua reverentia claudum futorem appellare dignata fuit, ex eadem officina futoria futorijs formis et calopodio affixi caput eius sine metu et periculo excommunicationis. Ubique tamen luculente responsum est, in ipso Aquilone Historico, qui iam multis annis teritur in multorum manibus in Imperio. Est enim tribus secularibus Electoribus inscriptus. Sed huc usque publicari non potuit, clam meo fucato quodam amico Typographum, qui iam initium operis fecerat, ab editione deterrente. Verum apage mihi istos maledicos conviciatores a nostris amicis et homine ingenuo dignis disceptationibus. Quamobrem ad has redeo.

Non, non, mi TYCHO, mihi molestum vel fuit, vel est, vel erit, si a me in aliquibus dissentias. Par esto libertas pro veritate inter nos dissentiendi, donec hanc liquido asequemur. Cum igitur tu quoque impugnando licet me nondum mihi videaris satisficere, amice et candide meam adhuc tibi exponam sententiam. Dixeram in meis ad te, et hanc thesim constitueram: Cometarum motus, quomodo Planetarum, certa lege astringi non posse. Tu contra, etsi fateris quidem Cometas non ita Solem respicere, quemadmodum reliqui Planetæ eum respiciunt, et propterea digressiones ab eo non ubique consimili lege exhibere, imo, ut ipse ais, neque Lunam eam legem observare: negas tamen ex eo inferri posse, impossibile esse, Cometarum motus ad aliquam normam per convenientem hypothesein redigi posse. Difficultatem itaque in ea re confiteris, impossibilitatem vero negas, propterea quod ex aliqua portione circuli de tota circumferentia ratiocinatio sumi possit. Est omnino, ut dicis, mi TYCHO, quod quæ difficilia sunt, ea impossibilia non sunt, quemadmodum et Comicus quodam in loco testatur: nihil tam arduum vel difficile esse, quin quærendo investigari possit. Et ARISTOT. 1 Rhetor. illud difficile esse dicit, quod cum labore aut multo tempore fit. At cum eorum quædam sint, quæ summe difficilia sunt, ea certe pro impossibilibus et habita sunt semper, et habentur etiam hodie, quæ tanquam deplorata reijci consueverunt. Sed cum tu de summa illa difficultate non loquaris, sed tantum de ea, quæ aliquanto labore superari possit, cuperem sane, eam difficultatem aliqua possibilitate tot Cometarum per multa secula apparitionibus evictam fuisse, et luculente evinci. Nam quæ tu de illa impossibilitate scripsisse et dubium illud amovisse scribis, ea non impugno, sed aliorum quoque eruditorum

ditorum de ijs deque toto hoc negocio iudicium exspecto expetoque,
 116^r ac plurium Cometarum obser-||vationibus confirmari cupio, quod ubi
 factum fuerit, libenter tibi arena cedam.

Atque hæc fuit estque prima mea ratio. Altera est hæc: Si omnium
 5 Cometarum motus, quotquot hucusque vel emerferunt, vel emerfuri
 sunt, ad certam aliquam formam redigendi sunt, ut certa illorum sci-
 entia haberi possit, prius singularum Cometarum habendam esse cogni-
 tionem, quomodo Planetarum et fixarum stellarum. Universalia enim
 10 ex singularibus colliguntur: quæ singularia cum sint infinita, persequi
 non possunt, et si unum deest individuum, non constabit universale.
 Tertia ratio, quia Cometæ nova sunt lumina, et numero differunt, non
 uno et eodem cœli loco emergunt, aliquando uni loco cœli affixa et
 quasi stationaria visa sunt, aliquando lento, aliquando concitatissimo
 15 motu eoque inordinato feruntur et quasi rapiuntur, rarissimeque per-
 fectos describunt circulos. Dices, hæc omnia fere omnibus competere
 Planetis, nihilominus eorum periodos cognititas esse. Ita est sane, dilectè
 TYCHO: sed cum Planetæ sint semper ijdem, certisque legibus ferantur,
 eorum integræ periodi observari poterant. Cometæ vero quotquot
 huc usque fulgere visi sunt, alij et alij fuerunt nec statis temporibus efful-
 20 serunt, nec integros perfectosque descripserunt circulos, neque id, quod
 sciam, a quoquam memoriæ proditum est. In tanta diversitate quid ob-
 secro facies? Etiam si vero alicuius Cometæ motus fuisset accuratius
 observatus, sive eius integra periodus, quod tamen nemo prodidit, sive
 aliqua saltem portio circuli, ex qua, quomodo in stellis inerrantibus,
 25 de integra eius revolutione iudicium sumi possit: tamen quis conceberit,
 ut hinc de quorumvis Cometarum motu constituatur? In stellis in-
 errantibus, quas tu pro confirmatione tuæ thesisi meæ thesisi contrariæ
 adducis, nimirum quamvis illæ nullam periodum a condito mundo
 absolverint et a tempore observationum vix sextam circuli partem huc
 30 usque emensæ sint, nihilominus certa quædam ratio motus apparentis
 explorari potuit. Hoc quidem ita se habere lubens concedo. Sed vide
 dissimilitudinem. Stellæ fixæ sunt semper eadem et perpetuæ. Quo
 loco cœli olim deprehensæ sunt temporibus HIPPARCHI, illæ eadem
 deinceps consideratæ sunt successivis seculis a PTOLEMÆO, ALBA-
 35 TEGNIO, COPERNICO, et ex illarum progressu in certo tempore de
 tota periodo ratiocinatum, adeoque et in circulo anomalie velocitas
 et tarditas motus illarum deprehensa est. At quid his simile apparet in
 Cometis? Cum eorum certitudinem nullam habeamus, nec semper
 ijdem sint, quomodo stellæ, nec statis temporibus emergunt, varij et
 40 incerti sunt, nec, ut dixi, integros describunt circulos. Si igitur tuæ ra-
 tioni locus dandus est, existimaverim primo omnium docendum esse,
 omnes Cometas, quos huc usque conspeximus, fuisse unum et eundem
 Cometam.

Cometam. Dices iterum: Considero unum Cometam, qui, exempli gratia, decurrit spacio unius diei 5 vel 6 partes circuli, et hinc ratiocinor de tota eius periodo, licet eam non absolvat, quomodo in stellis fixis. Sic cum scio, Lunam diebus singulis 12 partes in uno die percurrere, scio quoque, in quot diebus totum emetietur circulum. Ita quoque de singulis Cometis iudicandum, dum apparent. Respondeo, hoc quidem in Luna evidens esse, quia non tantum diurnus eius motus, sed etiam tota eius periodus deprehendi potuit, et deprehensa est verissime. De Cometis etfi similiter ex motu eius diurno de tota periodo ratiocinari possumus, tamen id erit solum in ratiocinio, non in rei veritate, cum nunquam integrum emetiantur circulum. Deinde cum, ut supra dictum est, inæqualem et inordinatum servant motum, quomodo de integra || periodo iuxta rei veritatem constitues? Urges adhuc, iniquiens, minorem in Cometarum motu extricando difficultatem subesse, quam in stellis fixis, quia ob celerem eorum motum in uno et brevi tempore facilius ab uno homine illorum motus percipi potest, in affixis vero ut eorum motus cognoscatur, aliquot secula requiruntur. Respondeo, verum quidem esse, quod motus Cometarum facilius, quantum ad unum hominem et temporis brevitatem, deprehendi possunt, quam motus stellarum fixarum, qui et plures homines et multas annorum centurias requirit. Sed ad integram periodum Cometarum et stellarum fixarum cognoscendam et constituendam eadem utrobique apparet difficultas. In Cometis quidem, quia cito evanescunt et nunquam integrum emetiuntur circulum. In fixis vero, quia nunquam ad primas suas sedes revertentur. Imo vero dixerim ego: cum stellarum motus iam prope modum a bis mille annis nobis perspectus sit, Cometarum non item, facilius nos de fixarum periodo quam de Cometarum ratiocinari posse. Vides, mi TYCHO, siquidem ego non erro et recte iudico, nos non tantum difficultate, sed etiam quasi impossibilitate prohiberi, quo minus motus Cometarum certis adstringantur legibus, doctrinaque generalis de eorum motu tradatur. Sed cum tu scribas, te demonstrasse in illo Cometa anni 80, ipsum centri loco habuisse Solem, et circa ipsum instar ♀ et ☿ obambulasse, ego hæc accuratius in alijs quoque Cometis consideranda quam temere reprehendenda aut in dubium vocanda esse censeo, et cum SOCRATE, ut supra dixi, credam, quæ non intelligam. Itaque nihil amplius his addam, sed pleniorum de his omnibus abs te disputationem expectabo. Interim ut hæc meas amicas nugas boni confulas, rogo.

Tabulas Astronomicas longe aberrare a vero, compertum est multis, Sed quæ causa sit, quod iam a mensibus aliquot motus Saturni et Iovis reformatarum tabularum ab Alphonfino calculo differat paulo minus tribus integris gradibus, tu nobis aliquando in tuis novis hypothefibus explicabis.

explicabis. Ego profecto tantam differentiam in duobus illis Planetis huc usque nunquam animadverti. De Epocha commutationis mediæ Cometæ anni 77 ad diem 24 Novembris dicis, te eam, quam MÆSTHLINUS posuit, accepisse. At ego ex ipsius dedomenis, subducto calculo, 5 deprehendi eam 15' minorem, quæ in exacta supputatione non esse negligenda existimavi, cum ex Epocha constituta totum ædificium exurgat: ac feci id, ut non tantum ædificium a MÆSTHLINO extractum considerarem, sed etiam eius fundamenta examinarem. Sed cum tu differentiam illam pro pusillo errore ducas, ego quoque de ea contendere nolo. Porro differentia illa, quæ inter nos est in prostaphæresi, cum aberas eam provenire ex acceptione diversorum terminorum, nimirum meam respicere 24 Novemb., tuam vero 26 Ianuarij, in tua hac solutione lubens acquiesco. Mihi nunc de ijs novas considerationes suscipere et omnia denuo ad calculum revocare aliæ occupationes 15 vetant.

† MUNNOSIJ libellum de nova stella Hispanico idiomate, ab ipsomet olim mihi missum et donatum, habeo, qui tamen eum Latinum faciat, habeo neminem. Sed et mihi nulla consuetudo cum Hispanis. CORNELIUS FRANGIPANUS Italice scripsit, sed quæ ad nostrum propositum faciant, plane nihil habet. Alios scriptores novæ stellæ nullos novi, quemadmodum in mea recognita Dialecti intelligere potuisti, alioqui eos quoque produxissim in medium. APIANI libellum de Cometa 117 anni 31 mitto. Ubi illum evolveris, quod intra || unum et alterum diem fieri poterit, remittes ad me per hunc tabellarium. Et cum intelligam, 25 te non amplius egere TRAPEZUNTIJ commentarijs, eos quoque ad me remittes. De bibliotheca WITYCHIJ egi cum quodam meo amico. Sed is nunc legatione fungitur in Poloniam. Ubi redierit, agam cum eo diligentius, teque certiolem faciam. IOHANNIS PÆNÆ liber nunquam mihi contigit.

30 Quod ad Apologeticam responsum tuam pertinet, hanc quoque perlegi diligentissime, eaque sane mirifice sum delectatus. Tam solide enim et tam luculente respondes, et obiectiones CRAIGIJ diluis, ut mirum sane videri possit, quid contra tam evidentia vel hiscere CRAIGIUS aut quisvis alius possit. Quod si CRAIGIUS perget veritati obstrepere, in longe maiorem incurret reprehensionem apud veritatis amantes, quam quod ego in Nova Stella parum ex arte suo iudicio præstiterim. Sed sit ita, ut ille iudicat: ego certe illud parum multo gloriosius mihi esse duco, quam si manifeste veritati repugnarem. Primus ego, quid alij senserint, ignorans, libera voce et scripto protuli, 40 Novam Stellam non fuisse Cometam, nec in elementari regione, sed in æthere: licet senserim et protulerim fieri posse, ut Cometæ in utraque regione, puta elementari et ætherea, orientur, qua de re ætas posterior

rectius iudicabit. Primus etiam labefactavi opinionem ARISTOTELIS
 de Cometis, quam CRAIGIUS mordicus retinet, et pro ea velut pro
 aris et focis depugnat. Sunt, fateor, mea, quæ tum attuli, admodum
 exilia, et, quoad doctrinam parallaxium, plurima in eis desiderari. Sed
 et hæc deinceps aliquantulum recognovi. Tu vero his supremam ma- 5
 num imposuisti. Quamobrem tibi libenter arena cedo. Mihi interea
 apud bonos et probatos ad veniam, non dico ad gratiam, promeren-
 dam sufficiet, quod in negotio profecto difficili (quod nemo unquam,
 quod sciam, aggredi, nec ab opinione ARISTOTELIS discedere, metu
 obtrectatorum et invidorum, quibus nemo unquam vir bonus ac doctus 10
 et veritatis magis quam amicitiae studiosus satisfecerit, ausus est) pro
 virili laborare studuerim, primusque, ut dixi, in hoc angulo hanc gla-
 ciam secuerim, et in incognita via novas orbitas impreberim. Utinam
 vero CRAIGIUS mea illa exilia saltem umbra veritatis evincere potu-
 isset, habuissem illi gratiam. Sed cum non potuerit, nec poterit unquam, 15
 mirum sane non est, quod tua firmissima solidissimaque ne minima qui-
 dem in parte labefactarit. Hoc unum egisse video, ut postposita veritate
 opinionem ARISTOTELIS sartam tectam conservaret constabiliret-
 que. Verum stat pro nobis veritas, licet adhuc deserta et pauper, nec
 fulta splendido aliquo patrocinio vel veterum vel recentium Philo- 20
 sophorum, efferet tamen suos radios deinceps clarius splendescetque,
 quantumvis nunc frivolis quibusdam obiectionibus et sophisticis rati-
 unculis obtenebretur. Certe si quis meliora nostris, quæ vel de Nova
 Stella vel de Cometis protulimus, et abs te solidius multo prolata sunt,
 afferet, libenter amplectemur. Verum qui nec meliora affert, nec solide 25
 aliena refutat, sed tantum rixandi studio contradicit, istud malevoli et
 invidi hominis est iudicium. Miror, cur CRAIGIUS miscet meam No-
 vam Stellam cum meo Cometa, cum egomet ingenue factus sim, certi-
 tudinem mearum observationum Cometæ non posse certare cum certi-
 tudine observationum Novæ Stellæ, neque mihi fuisse ad manum ea 30
 instrumenta, neque eas commoditates observandi Cometam, quas ha-
 bui in Nova Stella. Nosti etiam memet et in Nova Stella et in Cometa,
 agnita veritate, partim sponte correxisse quædam, partim abs te et a
 PRÆTORIO aliisque de quibusdam amice monitus nonnulla emen-
 dasse. Magis sane miror, CRAIGIUM illam mutationem || sententiæ 117v
 in melius, quasi probro, incertitudini et inconstantiae adscribere, quæ
 virtuti et ingenuitati adscribenda fuit. Turpe enim non est errorem,
 agnita veritate, corrigere. Sed errorem contra veritatem hominis in
 gratiam tueri, id vero est turpissimum. Quasi vero ipsa experientia non
 testetur, priores dies studiorum discipulos posteriorum esse solere. Sed 40
 vides, quid non audeant isti, qui in verba sui magistri iurârunt. Omnes
 etiam Mathematicos, qui Cometas æthereos esse asseruerunt, absurdi-
 tatis

tatis arguit, non animadvertens, dum opinionem ARISTOTELIS mordicus tenere et tueri conatur, nec nostra evertere potest, se ipsum in longe maiores absurditates implicare, quemadmodum abs te eruditissime evincitur. Quid, quod magna audacia et quidem falso accusat
5 præclarum artificem REGIOMONTANUM, quod huc usque nec ab illo nec ab ullo Mathematicorum fuerit demonstratum, quomodo Cometarum remotio a Terra definienda sit, quando nimirum proprio incedunt greßu, et propterea REGIOMONTANI demonstrationem abire in absurdum? Atqui, optime TYCHO, CRAIGIUS hac in re turpissime
10 fallitur, magnaque iniuria afficit optimum artificem REGIOMONTANUM, qui in suo illo præclaro de Cometa libello problema 2. 3. 4. disertè monet, in indagazione parallaxeos proprij Cometæ motus rationem habendam esse, quemadmodum abs te quoque eius motus ratio habita est. Quare dum ea CRAIGIUS omnibus Mathematicis impingit,
15 tibi quoque non levem facit iniuriam. Ego quidem in eo Cometa et in altero quoque eius motum proprium me neglexisse sciens volensque, lubens fateor. Sed ne ex eius neglectione notabilis et minime ferendus error exurgeret, meas observationes parvulo interiecto tempore institui, in quo non admodum sensibilis variatio motus proprij Cometæ fieret: deinde iudicavi, satis esse, consistere in mediocritate et
20 saltem propius collimare ad veritatem, quam ab alijs hucusque factum est: quemadmodum præclare dixit REGIOMONTANUS: thesauros naturæ nos non evacuare, sed in plerisque scibilibus ipsi veritati propinquum degustandum mortalibus concedi: quasi diceret, satis esse in
25 eo gradu subsistere, qui veritatem penitus non evertat. Hæc pro defensione REGIOMONTANI, adeoque veritatis, dicere volui. Neque tamen eo inficias, quin melior aliqua ratio vel abs te, vel ab alijs inveniri possit. Interea certitudinem demonstrationum REGIOMONTANI firmam mansuram esse, libere pronuncio, quam neque CRAIGIUS, nec
30 quispiam alius ullius absurditatis convincere poterit. Subolfecit sane REGIOMONTANUS quiddam aliud de Cometis, quam quod scholæ ex ARISTOTELE publice docerent. Sed propter eius auctoritatem non ausus est a recepta sententia discedere: qui si nunc viveret videretque
35 Novam Stellam, sine dubio erubisset, et accuratiores Cometarum considerationes adhibisset, nec ullum dubium est apud me, quin præposita veritate nostræ sententiæ subscripisset. Sed quid ego de his apud te, qui hæc omnia multo solidius pertractaveris, ac CRAIGIJ rationes et obiectiones omnes ita dilueris, ut quid illis amplius ad asserendam
40 veritatem adijci possit, non videam. Aliud restat nihil quam ut, pro tua humanitate et candore, mea hæc æqui bonique consulas, et ijs, quæ a me vel prætermissa, vel minus recte intellecta sunt, veniam des. Vale, mi dulcissime TYCHO, et me solito tuo amore fac prosequare.
Datae

Data Pragæ 11. Iunij novo stylo, qui dies fuit feria secunda Pentecostes
Anno 1590.

Tui ex animo studiosus
THADDÆUS AB HAYCK.

[E codice Vindobonensi lat. 10686¹⁴]

†5

POST SCRIPTA.

1^r

IAM abfolveram meas ad te, et ecce 22. Maij veteris styli affert ad
me tabellarius Norimbergensis tuas unâ cum descriptione Cometæ
proximi ac pagellis impressarum Epistolarum Astronomicarum, quas
ego statim avide admodum perlegi et perlustravi, et ut D. CURTIUS 10
haberet veluti stimulum maturandi privilegium illud et tabellarium
quam primum ad te ablegandi, omnia illa ei legenda et evolvenda dedi.
Et profecto placuit illi mirifice indefesum tuum illud studium illu-
strandi rem Astronomicam, qui, ita me Deus amet, adeo est accensus
amore tui, ut diceret, nihil gratius et optatius sibi accidere posse, quam 15
si saltem diebus aliquot tecum colloqui et conferre posset, et certe, si
per publica negocia liceret, ad te salutandum et amice complectendum
accurreret, egoque me ipsi socium adiungerem. Consilium inquam il-
lud tuum, imo iam eius consilij executio in editione illarum epistola-
rum, vehementer ei placuit, multa enim præclara in illis a viris eru- 20
ditis enucleantur et disputando veritas eruitur. Macte animi, quem
rarus habet, morumque tuorum, mi TYCHO, et, quo tua te virtus vo-
cat, i pede fausto. †

Dederam ad te literas brevissimas 22. Aprilis stylo veteri per quen-
dam studiosum, qui Rostochium se iturum diceret. Inclusi autem tuas 25
literas ad D. CHYTRÆUM et petij, ut is meas ad te perferri curaret,
quod factum esse minime dubito, si modo is studiosus pervenit illuc.
Nihil autem aliud continebant meæ, nisi quod per peculiarem tabel-
larium, quem ipsemet D. CURTIUS propediem se ablegaturum ad te
diceret, plenissime de omnibus perscripturi sumus. Rogabam etiam 30
eisdem meis, si fieri posset, ut mihi modellam seu formulam tui Sex-
tantis et Armillarum istic, cum artifices ad manum habeas, fieri cura-
res et ad me mitteres, ad cuius exemplum postea iustæ magnitudinis
eadem illa organa mihi hîc confici curarem. Quod cum D. CURTIO
significassem, respondit, multo commodius fore, si istic ea organa ea- 35
dem magnitudine, qua tua sunt, conficerentur et huc vel per tabel-
larium vel per aurigam mitterentur, se omnes sumptus libentissime
erogaturum. Sed, inquit, hæc a D. TYCHONE petere pudore quo-
dam prohibeor. Ego vero te magnopere rogo, si fieri potest, ut istic con-
ficiantur ea organa, fac, ut ea D. CURTIUS habeat et gratificeris ei 40
hac in parte. Impensas omnes liberaliâ. persolvat. Ego deinceps ad
eorum

eorum formam similia mihi confici curârim. Quod si fiet, et nos ijsdem tecum organis utemur, in observationibus mutuas poterimus tradere operas.

Cometam illum bis tantum mihi videre contigit, primum die 25. Febr. 5 veteris styli. Stetit illo die inter primam et secundam stellam Trianguli, videbaturque esse in recta linea primæ et secundæ stellæ in cornibus 17 Arietis et primæ Trianguli. Caudam, || admodum tenuem et vix perceptibilem, instar styli seu hastæ, porrigebat pone 2 Trianguli, dirigebatque versus sinistram plantam Andromedæ. Altero die illum quo 10 que conspexi, sed non satis bene ob intercurrentes nebulas. Accepto itaque meo Radio accingebam me ad dimetiendas eius a vicinis stellis distantias, ecce vero, obtegunt mihi eum nebulæ, nec postea alijs diebus eum videre potui. Aliud igitur, quod de eo scribam, prorsus habeo 15 nihil, neque ullius scriptum de eo legi, neque audivi a quopiam observatum.

Tuarum epistolarum ad me plures habeo, sed inter illas tres sunt, in quibus mecum agis de rebus Astronomicis. Itaque illarum autographa mitto ad te. In epistola Anni 80, ut videbis, cancellavi nonnulla, quæ 20 vel omittenda vel mutanda esse censui. In meis quoque ad te tollenda erunt quædam, præsertim quæ de SCULTETI concepto erga me odio narrant, et similia, quæ omnia tuæ prudentiæ relinquo tollenda aut mutanda. Corriges etiam in eisdem meis ad te, quas vel mea manu vel 25 aliena scripsi, grammaticalia quædam vitia per incuriam commissa. Ecce vero, dum inter meas chartas aliud quiddam quæro, invenio unam adhuc tuam epistolam et iam propemodum laceram, in qua mecum 30 agis de meis observationibus, de distantia XI in Casiopæa a polari, de altitudine meridiana Spicæ et de alijs. Eam epistolam describi curavi. Tu facies cum ea, sicut cum alijs, pro tuo arbitrio.

Sub finem tuæ epistolæ, in qua de luculentiori Privilegio mecum 30 agebas, addebas, te exemplum Gallici Privilegij ad me mittere. Sed scito, nullum fuisse tuis literis adiunctum. Ob alias tuas occupationes gravissimas te eius fuisse oblitum, facile mihi persuadeo. Si illius exemplum habuissemus, fuisset sane nobis gratissimum. Dedissemus operam, ne Cæsareum humiliter minusque luculentum fieret. Nihilominus 35 non viso illo Gallico Cæsareo studio et industria D. CURTIJ, habita ratione virtutis eruditionisque tuæ, adeoque indefessorum laborum in restituenda et illustranda Astronomia, ita confectum esse existimamus, ut tibi non posset non esse longe gratissimum. Pragæ feria 2 Pentecostes.

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁶¹]

MAGNIFICO ET AMPLISSIMO VIRO, NOBILITATE GENERIS ATQUE EXCELLENTI ERUDITIONE IN PRIMIS CONSPICUO, DOMINO IACOBO CURTIO A SENFFTENAW, CÆSAREÆ MAIESTATIS CONSILIARIO ATQUE IMPERIJ PROCANCELLARIO PRUDENTISSIMO, AMICO SUO PLURIMUM HONORANDO.

S.

UAM mihi gratæ fuerint tuæ literæ, et præclaræ eruditionis et singularis erga me studij plenæ, quas cum honorificentissimo Cæsareæ Maiestatis Privilegio transmissisti, amplissime et nobilissime vir, dici a me paucis non potest. Nec invenio, quæ posim pro merito satis magnas tibi agere gratias, tam quod magnificum illud Diploma mihi tua intercessione et autoritate impetrâris, in artis Astronomicæ laudem et promotionem scite et decore a teipso ordinatum, quam etiam quod tot tantisque publicæ administrationis, quæ tibi indies incumbunt, occupationibus detentus, tantum nihilominus otij tibi sumpseris, ut mihi luculenter admodum et amice rescribere non sis gravatus. Pro qua tua utraque benevolentia adeo tibi devinctus sum, ut si quid a me unquam proficisci queat, quod tibi acceptum aut honorificum sit, summa animi propensione memorem et gratum me in omnibus sis inventurus. Idque sincere de me confirmans et pollicens longiore gratiarum actione te non fatigabo, sed ad tuas literas paucis, ut tempus fert, respondebo.

Quod in principio tam benevolum erga me et rem Astronomicam, quam in hac Insula pro virili excolendam suscepi, declaras affectum, ut si per Cæsaris voluntatem id liceret, me hîc invisere et coram Astronomiæ repurgandæ elaborata adminicula inspicere deque his mecum conferre non grave duceres, id potius tuo singulari candori et in Astronomica propenso studio tribuendum censeo, quam quod de me meisque laboribus tale quid polliceri audeam, quod te tam illustri officio cum magno Reipubl. commodo occupatum huc in Daniam, per tot viarum terræ marisque anfractus allicere mereatur. Utinam tamen id ipsum aliquando mihi evenire posset felicitatis, ut te unâ cum communi amico THADDÆO hîc coram intueri liceret, nihil sane mihi magis ex voto acceptiusque contingeret. Solent quidem invisere me in his Uraniæ dicatis ædibus plærique, qui in Daniam appellant viri Principes aut eorum Legati, quemadmodum et proxime elapso vere serenissimus Scotorum Rex atque illustrissimus Dux Brunsvicensis diverso tempore, cum amplo

amplo et splendido comitatu, nostros hñc Lares accedere non dedignati
 sunt. Verum ut dicam, quod res est, paucissimi inter viros vel profapiæ
 claritudine, vel officio aliquo eximio rebus Politicis addictos inveni-
 untur, qui hæc studia penitius excoluerunt aut solidum aliquem in his
 41^v progrestum af-||secuti sunt, utut videri volunt aliquatenus ea suspicere
 et nullo non in pretio habere. Ideo nostra inventa atque fabricas hñc
 intuendo, quorsum omnia spectent et quantam observationibus Astro-
 nomicis rite peragendis promptitudinem pari certitudine coniunctam
 præbeant, parum discernunt. Si itaque rerum harum intelligentes et
 10 gnaviter cupidi huc accederent (inter quos te præcipuum obtinere lo-
 cum, et THADDÆUM etiam nostrum, satis mihi conscius sum) facile
 pro tua summa prudentia æstimâris, quam id foret mihi plurimis no-
 minibus longe gratissimum. Sed ut vos hñc præsentis exoptare quidem
 mihi pervolupe sit, eius tamen me voti compotem fieri, amplissima et
 15 magnifica tua functio, qua abidue apud Cæsaream Maiestatem disti-
 neris, THADDÆIque ingravescens senium haudquaquam permit-
 tent. Ut tamen aliquatenus mea observatoria instrumenta noscere possi-
 tis, quorundam modellas (ut vocant) petente id a me per literas Domino
 THADDÆO, dum hñc moratur Tabellarius, confieri iussi, quas etiam
 20 vobis asportandas illi tradidi. Si quam mearum in his structurarum
 ideam inde concipere atque (modo ita libuerit) imitari detur, equidem
 libenter id video. Sed vereor, ut ex tam parvis iconibus ipsissimæ ma-
 chinæ omnibus suis partibus satis absolute perspiciantur, cum singula
 tam exigua forma repræsentari nequeant.

25 Est deinde præter alia summopere hoc mihi gratum, quod literis tuis
 adeo candide de meis scriptis iudicium profers, omniaque in potio-
 rem partem interpretaris. Existimas autem eos, qui pro tuenda Aristotelæa
 opinione mihi, quod Cometas in æthere procreari aßeram, adverstantur,
 id saltem in speciem, et dicis causa (ut Iurisconsulti loquuntur) fa-
 30 cere, quo plura ad veritatem enodandam eliciant. Et solet quidem mos
 hic esse quorundam, qui ignorantiam aperte fateri erubescunt, ut veri-
 tati data opera contradicendo, id quod scire avent, oblique extorque-
 ant. Suspicio tamen illos, qui se totos ARISTOTELI addixerunt, non
 eo nomine hoc agere, ut latentis certitudinis abscondita in apertum
 35 deducant, sed potius, ut præceptoris sui decreta, tot iam seculis pro
 42^r authenticis habita, || integra conservent atque propugnent. Satis enim
 vident, quod concebo hoc, Cometas in altissimo æthere versari, mag-
 nam partem Philosophiæ Aristotelicæ, præsertim quantum ad Cœle-
 stia et Meteorica attinet (ut etiam revera plæraque in his prorsus falsa
 40 sunt) penitus collabascere, seque inde deceptos frustra ætatem talibus
 nugis consumpsisse. Sed utrum horum sit, in medio relinquens, ego
 quidem, quantum in me est, quæ cœlum ipsum per accuratas observa-
 tiones

tiones Geometricè expensas ostendit, in publicum proferre, atque de eis apud intelligentes testificari non intermittam. Credant vel contradicant, qui volent, et quocunque tandem affectu, sive bono sive perniciaci, id fecerint, apud me perinde erit, modo ipsemet satis certo sciam, me nihil citra ratam experientiam atque infallibiles demonstrationes in medium adducere. Veritas enim seipsa contenta est, nec hominum opinionibus afficitur. 5

Porro videris mihi adhuc, amplissime Domine CURTI, nonnihil hæsitare, an omnes Cometæ ætherei sint, in qua ego prorsus persisto sententia, an vero nonnulli eorum sublunares concedi possint. Et quantum colligo, multum te movet eximij illius REGIOMONTANI, tum etiam fortasse VOGELINI Viennensis in duobus Cometis, quos elementares e suis observationibus concluderunt, autoritas. At firmam eorum placitis nequaquam inesse certitudinem, alias ostendere decrevi. Plausibile quidem est, Regiomontanianum Cometam sublunarem fuisse, ex quo motu diurno proprio circa medietatem apparitionis suæ 40 gradus circuli magni confecerit. Attamen id sufficienter non probat, infra (am necessario extitisse. Neque etiam satis video, quomodo hæc cohæreant, Cometam paulo ante medietatem Ianuarij incipientem et usque in finem Februarij perdurantem, non multo plus dimidio cœli ambitu emensum fuisse, cum tamen pro maiori itineris parte 40 gradus uno die absolvi dicatur, siquidem hac concitatione intra quinque dies semicirculum complevisset. Nec moror, quod REGIOMONTANUS sex graduum parallaxin illi attribuerit, cum ex certis depromptam observationibus demonstrationem, quæ id necessario convincat, nequaquam proferat. || Videtur autoritate ARISTOTELIS, ut plerique alij, fascinatus studiose ex erronea aliqua consideratione sic constituisse. Licet enim Mathematicus in primis excellens fuerit, attamen in observationibus cœlestibus citra errorem peragendis non satis versatus erat, neque instrumenta ab omni erroris suspitione vindicata ad manus habuit, prout facile liquet ex ipsius quibusdam in ☉^{lis} et Planetarum iam dudum publicatis observationibus. Si Cometa eius toto durationis tempore per sesquialterum mensem circuli in sphaera magni arcum motu suo proprio designabat, adeo ut integrum semicirculum et paulo ultra in hoc tramite expleverit (quemadmodum ipsemet fatetur) nequaquam elementaris naturæ, sed potius cœlestis particeps fuit, cum sublunariibus Meteoris talis per circuli maximi ambitum ordinarius inceßus tanto tempore et in tot reiteratis per motum primum concitatissimis revolutionibus competere nequeat. Taceo, quod parallaxin admittere sex partium et orbitam circuli magni designare inter se disjunctanea sint. Non enim in altiore et declivore situ intra eiusdem circuli limites ob parallaxeos variam divagationem continebitur. VOGELINI demonstratio

stratio incertis nititur Dedomenis, nimis lubrica via et Quadrante puerili conquisitis. Nec motum Cometæ proprium, qui parallaxin plus iusto adauxit, discernebat, et temporis intervallo nimis arcto usus est, ut facile tum his tum alijs de causis in tam enormi parallaxi isti Cometæ imputanda labi potuerit. Quin potius illum revera cœlestem fuisse tarditas motus proprii, quo non plene tres gradus in unica revolutione diurna absoluebat, testimonium non obscurum præbet. Sed hæc uberius convenientiore loco discutienda nobis erunt.

Quod novas meas cœlestium motuum Hypotheses tuo erudito suffragio approbas, plurimum mihi ipsi congratulor. Licet enim illæ a quibusdam, præsertim Aristoteleis, in orbium soliditatibus ipsa etiam iudicij præoccupatione induratis, impugnentur, prout fieri solet circa rem novam et nondum omnibus satis perspectam, ego tamen vel tui solius, qui totum negotium penitus introspicere et undiquaque ponderare optime nosti, de his censuram omnium istorum meris opinionibus præfero. Nec dubium erit, quin per has Hypotheses apparentijs cœlestibus abunde admodumque exacte satisfiat, quodque omnium ætatum observationibus congruant, quatenus per || veterum non ubique satis subtiliter factas animadversiones id ullo modo præstare licebit. Nam et in ipso Ptolemæo, utut Ægyptiacis magnifice et Regijs sumptibus extructis organis uso, tam in fixarum quam in errantium stellarum observationibus plæraque ad præcisionem accuratiorem requisita desidero. Recentiorum, si quæ habentur circa cœlestia adversiones, dubiæ nimisque lato modo acceptæ sunt, adeo ut ne quidem magni illius COPERNICI circa has annotationibus satis tuto fidere liceat. Et quid facient, cum ne Solis quidem motum et affixarum stellarum ipsi cœlo congruentia loca hæctenus rite explorare sustinuerint, ut de instrumentorum, quibus innituntur, fallacitate nihil dicam.

Sunt mihi in promptu plurimorum proxime antecedentium annorum exquisitæ in stellis, tam fixis quam erraticis, atque ambobus luminariibus observationes, quarum eæ, quas postremis duodecim, postquam in hac Insula solidiora et ampliora organa ad amussim elaborari curavi, nactus sum, eiusmodi sunt, ut solidam Astronomiæ instaurationem illis superstruere tutum sit. Expecto adhuc nonnullas in tribus ponderosioribus Planetis acronychas animadversiones, quo plurimis invicem collatis, in distantioribus præsertim eccentricorum locis, certius et exactius de Apogæis et eccentricitatibus pronuntiem. Deprehendo enim Apogæa Planetarum intra aliquot gradus non esse rite hæctenus disposita, ut eccentricitates, quæ etiam paulo aliter se habent, iam præteream. Quamprimum autem Opus illud Recentiorum cœli Phænomenon, quod nunc præ manibus habeo, absolvero, statim ad alterum de mundo cœvorum syderum revolutionibus, favente cœlestium Opifice, pertexendum

pertexendum me accingam. Sternent enim hæc præcedentia in plurimis ad sequentia viam, et hypotheseos nostræ certitudinem, eo præsertim quod cælum realibus orbibus compactum non sit, ut hæcenus frustra creditum est, confirmabunt, atque unâ Solis et fixarum stellarum restitutionem accuratam, sine qua cætera frustra tentantur, sup- 5
 peditabunt. Maturabo autem, quo ad eius fieri poterit, et a divina clementia concessum fuerit, posterius illud astrorum perennium opus. Facile tamen per te ipsum æstimare potes, tantum laborem modico tempore non exantlari. Fui hisce aliquot præcedentibus annis architectonicis curis et instru-||mentoribus variorum fabricatione plurimum 43^v
 occupatus, adeo ut præter observationum, quas interea conquisi, aliqualem copiam earundemque, tam inter se, quam cum aliorum inventis collationem et hypotheseos motibus apparentibus convenientem ordinationem nihil fere, quantum ad Tabularum structuram, moliri licuerit: quandoquidem etiam sine tabulis Astronomicis per solam tri- 15
 angularem supputationem Planetarum situs secundum aliquam datam hypothesin explorare non sit difficile. Quamprimum autem cætera, quæ prius conficienda suscepi, ad colophonem perduxero, tum demum hypothesium cum observationibus, tam veterum quam nostris, conciliationem et comprobationem Canonumque Astronomicorum hinc 20
 deductam calculationem, quæ plus laboris quam ingenij requiret, instituere opportunum erit. Interim si quæ (uti in rebus sit arduis) morula inciderit, æquanimitè ferenda est, et divinæ providentiæ, quæ actiones et successus rerum humanarum moderatur, omnia cum ipsius auxiliij imploratione submisse et patienter committenda. 25

Quadrantis ultimo a te adinventi in singula minuta distributio admodum ingeniosa est, et si dextre perficiatur, non dubito, quin usui etiam accommodata sit. Videtur tamen in ipsa constructione paululo laboriosior, et tot alij Quadrantes, intra ultimum ducti, aliquantum spatij occupare neceße habent. Unde fit, ut intimus et centro proximus respectu ultimi plurimum de ambitu amittat, quod et de intermedijs quo ad magis vel minus intelligendum. Sicque divisionibus minimis rite discernendis non æque in ipsa praxi capaces erunt, ac si iuxta ultimum et maximum Quadrantem omnis subdistinctio perficeretur. Ipsa quoque fiducia linea non facile unum punctum ab altero discernet, nisi 35
 iustæ magnitudinis fuerit instrumentum. Certum tamen est, hanc tuam inventionem Nonianâ multis modis prævalere, imo et illi præferendam, quam ex tua indicatione CLAVIUS suo Scioterico libello in publicum protulit. Ut tamen id, quod res postulat, indicem: omnes eiusmodi inventiones, licet admodum ingeniosæ sint, et quo ad speculationem ipsamque demonstrationem Geometricam rite consent, cum 40
 tamen ad praxin mechanicam atque ipsam in observationibus tractandis

44^r dis expeditionem perventum || fuerit, tunc demum patefit, an id re ipsa
 præstent, quod prima fronte pollicentur. Noniana certe distinctio, etiam
 subtiliore quam ab ipso ratione et pluribus particulis administrata (mo-
 5 dus enim, quo is utitur, non suppeditat omnia 90 graduum minuta) ijs,
 quæ autor pollicetur, nequaquam satisficit, quod in duobus Quadrantibus
 orichalcicis tali methodo subtilissime elaborata divisione ipsa me
 dudum docuit experientia. Per hanc etiam rerum magistram vere id
 asecutus sum, ut nisi Quadrantes per se sufficientem habeant magni-
 tudinem, utpote 4 vel trium ad minimum cubitorum, frustra in sub-
 10 divisionum compendijs, quibus singula minuta scite exprimantur, la-
 borari. In minoribus etenim organis punctationes, quacunque tandem
 solertia ordinatæ, plures simul quasi in eandem fiduciæ lineam inci-
 dunt, ut eas ab invicem discernere vix liceat, prout ipsamet experimen-
 tatio te satis edocebit. Ego in Quadrantum aut Armillarum et quorum-
 15 vis arcuum in minimas quasque particulas distributione utor punctis
 quibusdam transversalibus sextam vel duodecimam graduum partem
 in singula minuta vel etiam horum aliquotam portionem subdividen-
 tibus, prout circa finem libri nostri secundi Æthereorum Phænomenon
 hunc gradus singulos minutatim subdividendi modum quodammodo
 20 denotavi, qui præ omnibus alijs et factu facilis et usui in primis accom-
 modatus, tum etiam per se nihil vitij aut dubij suggerens diutina mea
 tractatione comprobatus est, quem etiam tanquam maxime expeditum
 et certum omnibus meis instrumentis adhibeo. Ideoque eum, si quando
 organa Astronomica confici curaveris, tibi commendatum volo. Ex-
 25 periêre utique multo operosioribus inventis, quo ad praxeos indubiam
 administrationem prævalere. Hoc quoque illustrissimus Princeps WIL-
 HELMUS, Landgravius Hassiæ, in suis Quadrantibus atque Sextanti-
 bus aliquot iam annis, postquam ex instructione WITICHII ad meorum
 imitationem sua instrumenta, tam quo ad graduum subdivisionem quam
 30 pinnacidiorum applicationem, renovavit, feliciter utitur. Habet insu-
 per hæc ratio id peculiare, quod parvo spatio comprehensa Armillis
 etiam quibusvis applicari potest, quod in alijs, ubi plurimæ introrsum
 circinationes ducuntur, minus competit.

Postremo intelligo, te etiam in triangulorum erudita scientia egregie
 44^v et solide versatum, et compendia in his numerorum || tractationi faci-
 † liori inservientia ingeniose et utiliter adinvenire, quod facio, ut par est,
 plurimi. Quin et ego triangulorum supputationem compendiosorem
 reddere non parum laboravi. Si tua etiam inventa et aliorum, quot-
 quot nancisci liceat (plus enim vident oculi quam oculus) mecum per
 40 opportunitatem communicaveris, rem pergratam præstiteris.

Sed ut Epistolæ modum non excedam, nec te gravioribus publici
 officij oneribus occupatum nimium detineam, modo finem faciam,
 omnium

omnium Creatori Deo ex animo te commendans. Is te in Reipub. tam politicæ quam literariæ, ornamentum et emolumentum diutissime magnis donis et varijs bonis florentem conservare dignetur. Vale, amplissime vir, atque hæc inter plurimas alias curas exarata pro tuo singulari candore æqui bonique consule, meque tua benevolentia atque amore, quod facis, in posterum complecti non intermitte. Ego vicissim, quantum in me est, quocunque genere officij liceat, te demereri conabor, atque ad gratificandum perpetuo quam paratissimum me præstabo. Iterum, mi CURTI, amice eximie, vale. Datæ Uraniburgi die primo Augusti veteri stylo Anno 1590.

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁰]

CLARISSIMO ET PRÆSTANTISSIMO VIRO,
MULTIPLICIQUE DOCTRINARUM GENERE EXCELLENTI
DOMINO THADDÆO HAGECIO AB HAYCK, PHILO-
SOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORI EXIMIO,
AMICO SUO INPRIMIS COLENDO.

S.

UO Dultimis illis brevioribus per Studiosum Rostochiensem mihi pollicebaris, optime et eruditissime mi THADDÆE, amice colendissime, id iam nunc satis superque præstitum est. Accebit enim hisce diebus Tabellarius Pragensis unâ cum novo Privilegio Cæsareo, magnifici Domini CURTIJ tuasque literas secum asportans, quæ omnia mihi erant longe acceptissima, tibi que quas possum ago gratias, quod ad impetrandum mihi a Cæsarea Maiestate hoc de novo Privilegium amplissimum Dominum Procancellarium permoveris. Est sane illud satis splendidum atque honorificum, in quo non habeam, quod amplius desiderem. Neque si Gallicanum ad vos pervenisset (quod nescio qua incuria interciderit; neque enim transcriptio illa, quam mittere intendebam, uspiam hîc reperitur) multum ad negotij ampliorem atque solidiorem absolutionem præstitisset. Expecto adhuc aliud a novo illo Galliarum Rege Navarræo, sed vix pari erga studia Mathematica affectione, cum nulli, quod sciam, in Aulis Regum ab intimis sint consilijs, qui Mathematica adeo impense atque solide non solum ament, sed etiam intelligant, atque præstantissimus ille Dominus CURTIUS, cuius beneficio Cæsareanum hoc Diploma impetratum atque adornatum esse grata mente agnosco. Sed cum ipsimet hac de re et ijs, quæ eruditissima ipsius Epistola continentur, scribam, nolo ea pluribus hîc attingere, sed potius ad respondendum hisce tuis ultimis procedam. In quibus tamen

eam

eam partem, quæ ab initio de rescriptionis mutuæ retardationibus atque excusationibus affatim agit, præteribo, cum amicitia nostra multo iam tempore confirmata omni suspicione vacare debeat, neque purgatione, si quid præter expectationem inciderit, multopere indigeat.

5 De hypothefibus etiam meis, quas cœlo ipso accuratius inspecto, Martio præsertim sydere plus Sole in acronycho situ terris appropinquante (ut non solum parallaxes eius summa diligentia a nobis aliquoties perquisitæ, sed transitus ipsi diurni aliquanto Ptolemaicis ratiocinijs ob maiorem appropinquationem concitiores aperte evincunt) extractis ordinatisque nihil hîc superaddam; satis de ijs, quantum
10 Epistola fert, superioribus egi; plenarie eas elucidare citraque iustam contradictionem comprobare atque abserere alterius erit loci et proxioris negotij. Utrumque etiam eorum, quos omitti vis, et ego hîc lubens negligam, neque de priore isto iam antea scripsissem, nisi ipsemet occasionem præbuisset. Alter Mathemata rectius intelligit, et tibi
15 reconciliatus ferendus veniet. Ad ea itaque, quæ circa defensionem Mesthlinianam a me institutam, præsertim quia non impossibile esse Cometarum motus sub hypothefin aliquam eorum apparentijs analogam redigere, senserim, quod etiamnum in controversiam moves, 33^v properabo. Quæ de tuis Mastigibus et ca-||lumniatoribus iusto procul dubio dolore impulsus intermisces, cum isti nihil, quod ad rem faciat, in medium adferant, et ob id mentionem ulteriorem non mereantur, eos prætermittens ipsam quæstionem, in qua tibi adhuc non satisfactum esse ais, plenius discutiam, tuisque dubijs atque obiectionibus ulterius
25 obviabo. Id quod tibi non ingratum confido, imo sic fore, propria tua, qua disputationem illam claudis, petitio testatur.

Cometas certæ motuum legi, quemadmodum in Planetis mundo coævis fit, astringi non posse, ita ut universalis aliqua omnibus sufficiens constituatur hypothesis, tibi equidem non invite conceberim,
30 neque id unquam abserui. Sed hæc est mea de his sententia, quam te nondum integre percepisse video: quod videlicet Cometæ, ex quo omnes revera in ipso cœlo procreentur (statuat ex his aliquos sublunares, qui volet, mihi id nequaquam consonum videtur) necessario etiam cœlestis naturæ participes sint, utut ea ad tantam perfectionem non sit
35 perducta, quanta in perennibus illis corporibus spectatur. Cum autem cœlum ipsum et quæ in eo revolvuntur corpora, perfectissimum motum, id est circularem, sive simplicem sive compositum, naturaliter appetant atque sortiantur, non inconveniens duco, ipsos quoque Cometas circularem et ordinarium in cœlo exercere cursum, qui si forte
40 ad instar Planetarum non omni ex parte absolutus fuerit, eos tamen æmulatur et quamproxime ad orbicularem et uniformem incesum tendit. Non tamen ubique Solem, ut Planetæ, nec Terram, ut luminaria

naria et fixæ, pro centro fuorum circuituum respiciunt, sed in immensa
 mundi vastitate quodvis punctum, cuius respectu motus eorum circu-
 laris atque æquabilis evadat, sortiri possunt, quemadmodum etiam
 varia et diversa motuum lege cientur, et nunc in has, nunc illas cœli
 partes pro libito excurrunt, ideoque non omnibus una et eadem suffi- 5
 ciet hypothesis, sed quilibet eorum propriam requiret, per ipsas appa-
 rentias, quasi ex posteriore, constituendam. Et licet maior hinc subfit
 difficultas, quam in Planetis, qui integras periodos aliquoties absol-
 vunt et diutinæ observationi patent, non tamen ob id extremam im-
 possibilis huic negotio inesse statuendum erit, antequam multiplici 10
 atque indefesso conatu, an eo pervenire liceat, experti fuerimus. Ego
 sane in prælustri illo Cometa anni 77^{mi}, cuius motus adeo inæqualis
 videbatur, ut ab initio 6 proxime gradus, in fine vix quartam partem
 unius quotidiano inceſu confecerit, satis evidentem ostendi ad regula-
 rem peneque æquabilem et circularem pro-||gressionis ordinationem 34^r
 astringi potuisse, adeo ut numeri ex hypothesi præsupposita deducti
 ipsis observationibus certius et promptius congruerent, quam in ullis
 Planetis hætenus effectum est, prout caput 8 libri nostri 2^{di} (modo quis
 illud attentius introspectat) abunde testatur. Si igitur in hoc Cometa,
 qui saltem quartam cœli partem suo ductu percurrere videbatur, et 20
 interea plane inæqualem, a celeriore tamen in tardiores pedetentim
 sese remittentem motum exprimebat, præstari potuit, ut certis et orbi-
 cularibus tramitibus eius inæquales apparentiæ excusarentur: cur in
 alijs etiam idem, etsi diversimode, prout cuiusque fert nobis exhibitus
 motus, fieri posse omnino impossibile duxerimus? Licet vero magna 25
 hinc subfit difficultas, non tamen, ut tu vis, summa. Ac si maxime id de-
 tur, possibilitatem tamen omnem non penitus excludet: multa enim
 sunt supremæ difficultati obnoxia, ad quæ humani ingenij industria
 atque labor pertingere ægerrime potest, quæ tamen ob id non prorsus
 impossibilia, qualis est quadratura circuli, ne quidem a recentioribus, 30
 qui eam adinvenisse sibi persuaserunt, adamusim hætenus demon-
 strata: hæc tamen inter scibilia sed nondum cognita numeratur. At tu
 in tot Cometis per multa secula ex eorum apparitionibus possibilitatem
 hanc, de qua loquor, utut difficultatis plenam, luculenter evinci po-
 stulas. Verum cum te non lateat, nullos Cometas exacta amussi ante 35
 nostra tempora (licet et nunc plurimi in his intolerabiliter impegerint)
 cœlitus infallibilibus organis observatos esse, adeo ut ne quidem in
 æthere eos versari per parallaxium exilitatem exploratum fuerit, ne-
 dum ut inde æthereus aliquis et ordinarius inceſus demonstratur, fru-
 stra ex paucissimis iisdemque nullius momenti Dedomenis dubij huius 40
 resolutionem exigit. Quod in unico illo anni 77^{mi} Cometa fieri posse
 ostendi, etsi non impugnes, tamen aliorum iudicio hoc totum negotium
 submittis,

submittis, ac plurium Cometarum testimonijs confirmari cupis. Sane si
 aliorum iudicia, utut eruditionis laude præstantium, expectas, vereor,
 ne nimis diu frustra que veritatem in abscondito latentem quæras, in
 5 tanta iudiciorum varietate et pertinacia, ne dicam perversitate, dum
 nemo ferme quidpiam ignorare vult, et quilibet suo abundet sensu. In
 reliquis Cometis, quotquot ipsemet accurate observavi, non dubito,
 quin etiam per convenientem hypothefin eorum motus, utut inæqualis
 34^v apparens, sub concinnam tamen regularitatem redigi possit. Utinam
 saltem huic labori, || qui non est mediocris, par detur gratia atque fruc-
 10 tus. Nam ne in ultimo quidem, qui hoc anno circa Februarij finem at-
 que Martij initia apparuit (cuius brevem sed satis exactam descriptio-
 nem tecum ultimo communicavi) utut is per 12 saltem dies, quibus vix
 octavam circuli partem absolvit, sese conspiciendum exhibuerit, eius
 tamen apparentias in certam aliquam ac regularem normam compo-
 15 nere pro impossibili non habeo, licet is initio $7\frac{1}{2}$ gradus diurno motu
 emensus sit, circa ultimum terminum saltem sesquialterum. Non enim
 tumultuario inceßu a celeriore in tardio rem motum deveniebat, sed
 succeßive atque ordinarie concitationem suam remisit, pulchra et sibi
 consentienti proportione, quemadmodum videre est ex 3^a columna
 20 Tabellæ diarium Cometæ motum exprimentis, ubi cursus eius diurnus
 † proprius in suo ductu exponitur. Nihil enim illic invenies inter-
 ruptum, confusum aut inordinatum. Et Cometa is exactissime arcum
 circuli in sphaera maximi, nullo prorsus modo ab eo hac vel illac di-
 25 grediens, exprimebat, quod et cum plærisque alijs commune habuit,
 ut vel ex hoc solo colligere liceat, Cometæ, quemadmodum suo appa-
 rente ductu portiones circuli maximi describunt, nec hincinde incerto
 tramite divagantur, sic etiam sub eodem ductu circularem atque regu-
 larem in ipso cœlo exercere tenorem, quamvis is nobis e terris aspici-
 entibus inæqualis putetur.

30 Atque hæc ad primam tuam obiectionem sufficiant, quæ et posteri-
 oribus, si rite expendantur, satis obviant. Sed tamen et has particulatim
 introspeciamus. Omnes Cometæ, qui hæctenus emerferunt vel in po-
 sterum prodibunt, sub certam motionis normam redigere non dabitur,
 ex quo omnium exactæ observationes in promptu esse nequeant. Ne-
 35 que id meæ abertioni quippiam derogat, cum non universalem et om-
 nibus Cometis pariter competentem motionis legem præscribi posse
 varietas in singulis satis nos commonefaciat. Quæ igitur de singulari-
 bus, et quorum apparentiæ admodum præcise innotuerunt, loquor,
 tu ad universalia citra mentem meam trahis. Cum enim singuli ferme
 40 Cometæ aliquid peculiare obtineant, impossibile erit ex aliquot parti-
 cularitatibus cognitæ iisdemque adinvicem non consentientibus gene-
 35^r ralem construere doctrinam, || ideoque ego eam nusquam pollicitus sum.

Tertia tua ratio ex novitate corporum Cometarum, et quod numero differant, nec in eodem et uno cœli loco emergant, quodque interdum stent, interdum lento, aliquando concitatissimo, eoque inordinato ferantur motu rapianturque, et rarissime perfectos describant circulos: hæc, inquam, et similia id, quod intendimus, non evertunt. Quædam enim eorum nimis libere et citra ullam ratam observationem a te proponuntur. Neque enim ego ullum ex quinque a me diligenter observatis Cometis adinveni, qui adeo anomalum, qualem tu obijcis, exhibuerit motum. Nullus eorum erat stationarius. Et licet interdum velocius, nonnumquam vero tardius ferebantur, ista tamen alteratio non subito illis contingebat, nihilque interrupti aut confusi, ut tu præ tendis, passi sunt, sed successive atque ordinaria lege motum intendebant aut potius remittebant. Neque ullos Cometas ab alijs, quibus tuto fidere liceat, hæcenus observatos cognovi, quos adeo inordinata, prout tu infers, discohærentia implicârît. Fateor quidem, plurimos perplexum motum Cometis a se conspectis attribuire; sed id animadversionis incuria factum, qui solide observationes tractare didicerunt, non ignorant. Plus enim ad has omni ex parte citra errorem administrandas requiritur laboris et circumspæctionis, quam quivis æstimare poterit. Sic tu Cometam illum anni 77^{mi} tumultuario et interrupto agitatum motu, adeo ut aliquando saltum 8 graduum commiserit, literis consignasti, et GEMMA etiam tale quid illi attribuebat, cum tamen ex meis omni serena nocte factis observationibus nihil eiusmodi illi unquam competierit, sed adeo ordinarie velocitatem motus, quam ab initio habuit, successive, nullo præfracto saltu incidente, remisit, ut circularis motionis regularitatem non omnino respuerit. Nil igitur mirum erit, si quidam alij, qui forte non adeo diligenter, atque tu et GEMMA, talibus attendunt, perplexum et anomalum Cometis temere attribuunt motum. Paucissimis enim idonea et omni errore carentia ad manus sunt instrumenta. Nec affixarum loca, quarum usus requiritur, rite constant, || ut potius harum incertitudini atque incompetenti ordinationi irregularitas illa attribuenda veniat, quam ipsis Cometis. Non igitur fluctuanti motu rapiuntur; absit enim, ut tale quid cœlestibus, quæ ordinis et regularitatis inprimis sunt appetentia, aspergatur. Sed maior est in eorum inceßu concinnitas, quam a plerisque hæcenus animadversum. Sic quod Cometæ rarissime integros et perfectos describant circulos, etsi multum difficultatis in eorum curriculo regulando suggerat, possibilitatem tamen omnem non prorsus excludit, sed eo plus meretur laudis atque gratiæ, quo magis arduus et operosus sit conatus. Ex data autem alicuius circuli portione, de eius centro atque magnitudine, licet tota peripheria non constet, quin cognitio rata haberi possit, quis Geometrarum negabit? Quod infers, si alicuius Cometæ motus

motus fuerit accurate exploratus, ita ut ex portione aliqua de integra
 eius revolutione iudicari possit, non tamen id concedi, ut hinc de quo-
 rumvis Cometarum motu tale quid constituatur: id meæ sententiæ
 nullatenus refragatur, ut ex semel atque iterum dictis satis liquet. Sic
 5 neque ea, quæ de stellis fixis replicas, mihi adversantur. Quod enim
 multo et longo tempore a diversis Artificibus in illis præstitum est, id
 paucis diebus in Cometa aliquo ab uno et eodem observatore multo
 etiam certius fieri potest. Et utinam ea, quæ de fixarum motu quasi
 10 per manus ab Astronomis tradita sunt, non plus perplexitatis atque
 incertitudinis clam haberent, quam aliquis ex ijs qui a nobis observati
 sunt, Cometis! Utique promptior esset ad earum inæqualitates excu-
 sandas ratio. Nec est neceße, Cometas semper eosdem esse ut stellas,
 nisi iisdem etiam legibus omnes subijci affirmaretur, quod nusquam a
 me prolatum est. Unde et reliqua his similia, quæ obijciuntur, nihil
 15 officiant, ut mirari satis non possim, qua occasione mea placita ita ac-
 cipias, ut, si locum mereri debeant, oporteat primo docere, omnes Co-
 metas, quotquot hæcenus conspeximus, fuisse unum et eundem Come-
 tam, quasi non singulis pro alia atque alia, quam exhibent, motionis
 20 habitudine, dissimilis quoque hypotheseos ratio præfiniri possit. Plures
 dantur Cometæ, nec unquam iisdem redeunt, diversa in cœlo sortiuntur
 loca, motum etiam dissimilem. Quid tum postea? Inveniantur itaque
 pro singulis correspondentes hypotheses, quæ etiam inter se dissimiles
 36^r erunt, hoc saltem habentes commune, || ut nobis apparens inæqualitas
 per circularem motum, quomodocunque assumptum, excusetur.
 25 Præterea quod addis, ex unius vel alterius diei motu in Cometis non
 posse ratiocinationem institui de tota illius periodo, et exemplum e Luna
 petitum profers, ista nihil ad meam opinionem labefactandam faciunt,
 imo potius ostendunt, te longe adhuc abesse a meo sensu. Neque enim
 ex unius vel alterius diei progressu de Cometarum periodo aliquid sta-
 30 tuendum unquam affirmavi, sciens utique apparentem motum inæ-
 qualem esse; sed a principio usque ad finem totius durationis eorum
 apparentias diligentissime esse scrutandas censeo, idque sub eo ipso in-
 cessus tramite, quem cœlitus designare videntur, atque tum demum,
 collatis omnibus observationibus, videndum, an dari possit aliquis cir-
 35 cularis in cœli capacitate ductus, sive simplex sive compositus, cuius
 beneficio id, quod nobis inæquale apparuit, ad competentem æquali-
 tatem concinnari possit. Cum enim cœlum non sit durum atque im-
 pervium corpus pluribus orbibus confertum, ut falso nos hæcenus do-
 cuit Peripateticorum schola, possunt sane Cometæ in omni eius parte
 40 libere rotari et circularem exercere motum, modo non Planetarum
 corporibus impingant, quod etiam ab eorum disponente satis cavetur.
 In octava quam vocant sphaera intra stellas fixas nullos prodire Co-
 metas

metas existimârim, nisi et illi immobiles sint, qualis erat Stella Nova. Collationem, quam instituis circa motum stellarum et Cometarum, nolo multis replicare, quia ad eam quam tueor sententiam convellendam nihil facit. Neque ea, quæ de stellis fixis sextam circuli partem nondum emensis in medium adduxi, sic accipienda erunt. 5 Ista enim exempli loco tantum protuli, quod COPERNICUS attentârit ex portione aliqua motus transacti, de integra periodo ratiocinari, quamvis nequaquam id, quod sperabat, assecutus sit. Tota enim eius de fixarum † motu salvando speculatio erronea est et apparentijs nequaquam consona. Neque enim nunc centenis annis fixæ unum gradum absolvunt, 10 ut eius fert hypothesis, sed potius in septuaginta uno, adeo ut dubium sit, an tanta illis competat inæqualitas, quanta hæctenus credita est, et an vetustissimorum Astronomorum de his prolata rite se habeant; ut si Cometæ alicuius motus non exactius nobis perspectus fuerit, quam fixarum iam a bis mille annis innotuit progressio, operam lusiße videatur, qui hypothesein concinnam extruere tentârit. 15 Multa || enim in observationibus, tam veterum quam recentiorum, quo ad stellas fixas desidero. Neque eam quam oportuit in his verificandis adhibuit PTOLE- 36v MÆUS diligentiam et præcisionem, multoque minus COPERNICUS, quod alterius est loci plenius discutere. 20

Nondum itaque, mi THADDÆE, ad impossibilitatem omnem deduxisti Cometarum hypotheses, neque inficiari merito potes ea, quæ de Cometa anni 77^{mi} (non enim de eo, qui anno 80 effulsit, ut tuæ habent literæ, id protuli) publicavi, quod videlicet instar ♀ et ♂ circa ☉^{lem} obambulârit, cum e certis observationibus id ipsum Geometrice demonstrârim, et ratiocinationes meæ in libro transmissõ tibi in promptu sint. 25 Si quid habes, quod ijs opponi possit, id profer: sin minus, cur ijs, quæ rite et fideliter nec sine labore extricata sunt, non acquiescis? et quod in eo Cometa tali modo effectum est, cur in alijs alio quoque modo, prout apparentiæ ipsæ postulârint, fieri posse diffidis? 30 Videris mihi in expendendis hisce omnibus præiudicio (quod pace tua dixerim) quodam uti, et iam antea tecum conclusiße, id impossibile esse, quod an fieri possit, inquirendum prius fuerat. Hincque factum existimo, ut ea, quæ capite 8 et 9 circa hypothesein dicti Cometæ enucleandam atque in numeros resolvendam non minimo labore susceperam, obiter saltem 35 inspexeris, ex quo adhuc de rei adeo diligenter enodatæ certitudine dubites et ad aliorum iudicia appelles. Nec scio, quid sit causæ, cur tantopere Cometarum motus certa lege, prout cuiusque postulat inceßus, salvari posse impugnes, cum ipsemet non diffitearis, eos in ætherea mundi regione procreari. 40 Pati itaque eo promptius deberes, nonnullos paulo adhuc altius eorum conditiones examinare, et cœlestibus corporibus cœlestem atque ordinatum attribuere motum. Imo, siquidem tibi

tibi ipsi non suppetit otium, aut voluntas deest talia scrutandi, alios, impossibilitatem objiciendo, a tam egregio conatu non retrahere, sed potius, ut hæc plenius pervestigare satagerent, stimulum addere debebas. Quod amicitiae nostrae confusus benevole et candide te monere
 5 volui, petoque, ut hanc nostram ad tua dubia qualemcunque respon-
 sionem boni consulas. Ego de his plura non addam; permittam potius
 37^r cuilibet sentire, quod volet, an videlicet ordinarie, an vero confuse in
 cœlo moveantur || Cometæ. Memineris tamen, naturam ipsam ordine
 decenti gaudere et a perplexitate et confusione abhorre, ut ob id non
 10 abs re fuerit, quod Pythagorei numerorum proportionibus omnia in-
 cludere studuerint. Hæc itaque de istis sufficiant, si modo non nimia
 fuerint. Nunc ad reliqua tuis literis comprehensa progrediar.

Quod numeri Alphonsini atque Copernicæi tantopere in locis η et γ
 præteritis mensibus discrepârint, non est mirum; nam id alias etiam
 15 contingit. Propius tamen ad cœlestem normam accedit COPERNICI
 ratio, licet et hæc in γ nonnunquam plus integro gradu deviet, in η
 usque ad dimidium. Multo enim maiorem in his duobus ponderosiori-
 bus Planetis COPERNICUM committere a cœlo ipso discrepantiam
 hæctenus non inveni, licet in δ hæc ternos subinde gradus, vel etiam
 20 paulo ultra attingat. Quod vero γ stella his ipsis diebus grad. $1\frac{1}{2}$ ulterior
 sit apud COPERNICUM quam ALPHONSUM, tantum tamen abest,
 ut vitium penes COPERNICUM reperiatur, quod cœlum ipsum ad-
 huc quarta fere gradus parte eius longitudinem plus promoveat, quam
 Ephemerides e Prutenico derivatæ calculo. Sic η sexta parte gradus
 25 in ipso cœlo est anterior COPERNICI numeratione, licet hæc plus
 $2\frac{1}{2}$ gradibus Alphonsinam præcedat. Latitudo tamen eius cum hoc cal-
 culo intra paucula minuta consentit, cum apud COPERNICUM ferme
 dimidio gradu excessus committatur. Exactiorem horum Planetarum
 tum etiam aliorum cum cœlestibus apparentijs correspondentiam no-
 30 stræ observationes cum veteribus collatæ, favente cœlestium Opifice,
 aliquando suppeditabunt. Epocha Mesthliniana non erat mihi mu-
 tanda, etiamsi aliquantulum haberet vitij, dum demonstrare volui, eius
 hypothesin atque fundamenta per totam Cometæ durationem ipsius
 apparentijs salvandis non omnimode satisfecisse, adeo ut circa ultimum
 35 terminum maior tribus gradibus commissa sit differentia. Non erat
 quæstio de Epocha eius (quam sane eandem cum eo ipso præsuppo-
 nere oportuit) neque quartæ partis gradus in hac discrepantia, id quod
 ego intendebam, magnopere impediabat, vel etiam promovebat. An
 vero in Epocha illa desiderentur scrupula, periculum non feci, nec
 37^v etiam || facere lubet, cum res hæc parum ad propositum faciat, nec
 magni admodum sit momenti. Quod in prostaphæresibus meis enucle-
 andis per duos integros menses mecum in diversis terminis fueris, et
 pro

pro 26 Decembris, ad quem ego calculum direxi, tu 24 Novembris in-
 confiderate aſumpſeris, non eſt, quod amplius hæſites. Nec opus eſt
 calculum denuo revocare aut etiam confiderationem inſtituere, quam
 introſpiciendo attentius ea, quæ pag. 279 et ſeq. in libro noſtro 2do con-
 continentur, et conferendo ea cum tuis, quæ neceſſario illi tempori non
 quadrant. MUNOSIJ libellum nunc non multum expeto, quæ enim
 in illius placita diſquirenda habui, iam impreſſa ſunt, nec FRANGIA-
 PANI ineptias moror, cum nihil ad rem faciant. Pro APIANI tranſ-
 miſſo libello de Cometa anni 31^{mi} gratias habeo. Non tamen eum cum
 hoc Tabellario remitto, cum tam ſubito ea, quæ inde eruere atque cum
 alijs conferre conſtitui, colligere nunc non ſit otium. Recipies eum alio
 tempore, licet facilis eſſet iactura, cum nihil ſolidi et certi, ne quidem
 in apparente Cometæ motu, contineat, adeo ut intra unum vel alte-
 rum gradum tuto illi fidendum non ſit, tam lubrica utitur obſervandi
 ratione et Dedomena aſumit fallacia, utut omnia per triangulos magis
 ſubtili quam utili labore reſolvat. TRAPEZUNTIJ in PTOLEMÆUM
 Commentarios per hunc remittam Tabellarium, ſi is eos ſecum aſpor-
 tare voluerit, ſin minus, alia quacunq; opportunitate dabo operam,
 ut reſtituantur; mihi enim nulli ſunt uſui.

Apologiam meam adverſus CRAIGUM Scotum tibi non diſplicere
 lubens accipio. Reddita eſt illi iamdudum hyeme antecedente, nihil
 tamen adhuc reſpondit, nec ſcio, an quidpiam in contrarium ulterius
 meditetur. Id ſaltem ex Medico Doctore, qui ſereniſſimam Reginam
 Scotiæ noſtratam illuc proximo vere comitabatur, cognovi, CRAIGUM
 illum pro ſuo ARISTOTELE, cui ſe totum mancipavit, adhuc ſtare,
 adeoque eius placitis addiſtum, ut certiora et ſaniora omnia reſpuat,
 morboque pervicaciæ incurabili laboret. Suspiciat igitur et in pretio
 habeat unâ cum cæteris Ariſtotelæis vaniſſimas nugas, ſiquidem veri-
 tati certius iam tandem patefactæ auſcultare nolit. Ego quid dicat ARI-
 STOTELES, vel quivis || alius pro authentico receptus, non reſpiciens,
 quid ipſum cælum protulerit et quomodo nova ſua Phænomena oſten-
 derit, infallibilibus obſervationibus admodumque ſubtiliter ſcrutatus
 Cometæ revera in alto æthere procreari, illicque curſum ſuum eun-
 demque ordinarium exercere, ſatis ſuperque didici et invictis apodixi-
 bus demonſtravi. Sufficiat itaque mihi veritatem ipſam, quæ diu abſ-
 condita latuit, in apertum produxiſſe alijsque conſpiciendam propo-
 ſuiſſe. Ad cuius fulgentes radios, ſi qui adhuc tanta caligine offuſcatos
 oculos habent, ut lumen tam ſplendidum ſubito e plus quam Cimme-
 rijs tenebris prodiens ſuſtinere nequeant, id me nequaquam afficit.
 Satis enim conſcius ſum, nihil tam appoſite atque indubitate aſſeverari,
 quin ſuos inveniat contradictores, et ipſiſſima veritas graviſſimis ut
 plurimum in hoc mundo laborat obſtreſtationibus, mendacia autem et
 vanitates pene ubique in pretio ſunt.

Quod

Quod CRAIGUS te in tua Dialexi parum ex arte præstitiſſe nimis præſumptuoſe pronuntiat, videtur ad parallaxium doctrinam minus ſolide et abſolute illic pertractatam reſpexiſſe. Ignorabat enim procul dubio, teipſum tua hac in parte errata poſtea emendaſſe. Quin et ego
 5 in Apologia pro te ſatis reſpondi, et quod in Cometa illo incertum fuiſſe obijcit, dilui. Placeat ille ſic ſibi et aliorum egregios conatus ob nævos quosdam extenuando, nihilque ipſemet perfectius, quod ad rem faciat, in medium proferendo, videat, anne apud intelligentes et iudicio valentes philautiæ nimix et cenſuræ temerariæ redarguatur. Quid ego
 10 in tua Dialexi circa ea præſertim, quæ ad ſtellam illam novam proprie faciebant, deſiderem, ex capite 8 primi noſtri libri æthereorum Phænomenon, qui de ſtella hac nova ex profeſſo agit, percipies. Illic enim ſtatim poſt Landgraviana, tuas obſervationes atque pronuntiata expendi, noſtrumque de his iudicium libere protuli, quod tibi veritatis
 15 enucleatoris inprimis ſtudioſo et candide omnia accipienti non ingratum futurum mihi perſuadeo. Id quod CRAIGUS affirmat, Mathematicos in demonſtrandis Cometarum parallaxibus nimis ſecure proprium eorum motum neglexiſſe, non uſque adeo citra rem quoad plæroſque aſſeverat, et ne quidem ipſemet REGIOMONTANUS in ſuo
 20 erudito illo ſcripto de Cometis excipiendus venit. Licet enim Problemate, uti ais, 2. 3. et 4. moneat, motus proprij in Cometis habendam rationem, tamen ipſemet demonſtrationum proceſſus hunc proſus excludunt, et || Phænomenon non niſi motu primo agitari præſupponunt. Nec quod in 2do Problemate per temporis interiecti brevitatem motus
 25 proprij impedimenta excuſat, ſufficiens eſt omnem hîc ſuſpicionem erroris amovere, cum celerior utplurimum ſit in Cometis motionis propriæ varietas, quam ea, quæ ex parallaxeos alteratione inſinuatur, et tempus obſervationibus interiectum abbreviando parallaxium perceptionem eo abſtruſiorem efficitur. Sic quam Problemate 3^{ti}o limitationem adhibet et in ſequenti quoque valere vult, etſi ea aliquatenus
 30 difficultates ex inceſſu genuino Cometarum in parallaxi enucleanda mitiget et tolerabiliore reddat, tamen eas non undiquaque tollit, et modus ille, quo motum proprium diurnum prædefinire docet, proſus erroneus eſt, nec rei inquirendæ ſubtilitati ſatiffacit. Taceo, quod azimuthorum et temporis intercepti tam exacta, prout hîc requiritur, anceps ſit perveſtigatio, et minimus vixque perceptibilis error in operationis praxi nimium fœcundus evadat: ut ob id iuxta REGIOMONTANI Problemata, utut quoad demonſtrationem ipſam irrefragabilia, Cometarum cœlitus ſeſe oſtendentium parallaxes citra errorem diſcernere non ſit adeo promptum, atque putatur. Exiſtimavit ille, Cometas neceſſario in aëre ſuperiore tanquam igneum quoddam meteoron flagrare, idque Ariſtotelæa autoritate ita prævalente, ut ſummis etiam
 40 Mathematicis

Mathematicis impofuerit. Si igitur tam propinquus foret Cometarum fitus, eorum parallaxes plurimos gradus adæquarent, ficque iuxta REGIONOMONTANI ratiocinia facilius perciperentur, nec motus proprii minus exacta emendatio aut in azimuthis atque temporis menfuratione pufillula quædam deviatio tantopere rei quæfitæ enodationem interturbaret. Profpexit procul dubio inſignis ille artifex has et fimiles difficultates, ideoque naturæ theſauros non exhauriri poſſe, ſed ad quædam ſcibilia ſaltem propinquum quid attingere licere proteſtatus eſt. 5

Quæ licet ita ſe habeant, nimiumque vera ſint, attamen niſi quis in Cometarum parallaxibus perſcrutandis ſupremam adhibeat diligentiam, omneſque errorum ſcopulos vel minime obvios declinârit, ad rei, quam intendit, ſatis ratam cognitionem non perveniet. Ideoque ego poſthabitis his lubricis vijs longe alio tramite ad Cometarum ſitum perveſtigandum mihi incedendum duxi, ita ut ne minimæ quidem parallaxes, quales in altiſſimo æthere fiunt, ſubterfugium aliquod invenirent, nec motus proprii implicatio impedimentum adferret, aut in ipſa denique obſervandi ratione aliquid errori ſenſibili occaſionem facile præbens committeretur. Non levem itaque mihi infert iniuriam CRAIGUS, ut tu quoque fateris, dum motus proprii Cometarum in parallaxibus eorum cognoscendis irrepentes remoras obijcere non dubitat, cum eas admodum ſtudioſe et ſubtiliter ubique amoverim præcaverimque. Ideoque non ſimplici quadam ratiocinationis formâ, ſed quaſi per ambages, ne in errorum ſcopulos impingerem, ad veritatis propoſitæ ſcopum perrexi. Excufas quidem tu curſus proprii in Cometis duobus a te deſcriptis neglectum per temporis abſumpti exiguitatem, ſed quemadmodum temporis interiecti brevitatis ob parum interea alteratum Cometæ locum hæc aliquid commodi adfert, ſic rurfus, dum altitudinem Cometæ non magno, ut oportuit, intervallo variat, parallaxium diſcriminationem reddit imperceptibiliorem, prout de Cometa anni 77^{mi}, ubi 18 ſaltem minutorum in binis obſervationibus interſtitium abſumferas, iam antea admonui. 10 15 20 25 30 39^r

De cometa anni 80^{mi} ſuo loco, favente Numine, videbimus; quem licet revera æthereum fuiſſe rectiſſime pronuntiâris, tamen motum eius proprium negligendo (ut de quibuſdam alijs nunc non dicam) adhuc nimis magnam illi conceſiſti parallaxin, cuius etiam temporis præſuppoſiti iuſto ſtrictius intervallum, circa Meridianum præſertim, ubi altitudines tarde variantur, occaſionem præbuit. Sed hæc ad literas tuas nimis forte prolixè reſpondeo; qua in parte ſi quid peccatum ſit, rogo, ut tecum de his conferendi cupiditati imputes, atque pro ſolito erga me animi candore benevolentiaque excuſes. Nunc ea, quæ in Poſtſcriptis habentur, expediâ. 35 40

Gaudeo, te pagellas illas impreſarum Epiftolarum Aſtronicarum unâ

unâ cum brevi descriptione ultimi Cometæ accepisse; cuperemque, ut per otium mihi tuum iudicium, tum de Cometa illo tum etiam de ijs, quæ Epistolis istis præcipue agitantur, perscribere non graveris.

Quantum ad modellas mea quædam instrumenta repræsentantes at-
 5 tinet, curavi, postquam tuam voluntatem hac in re cognovi, quasdam confieri, quotquot commorante hîc Tabellario absolvere licuit, quas tibi per eundem mitto, rogoque, ut nemini nisi solo Domino CURTIO communices. Expressit in ijs artifex ea, quæ in tam parvis ad similitudinem maiorum instrumentorum formari commode poterant. Nec
 10 enim omnia ad unguem exhibere licuit. Vereor itaque, ne in maiori aliquo organo conficiendo harum idearum præmonstratio minus sufficiens futura sit. Quare non citra rem Dominus CURTIUS eâdem magnitudine, qua mea sunt organa, vobis hîc parari consultius duxit. Qua etiam in re libenter illi gratificarer, si artifices omnes, quorum operâ
 15 in meis construendis præteritis aliquot annis usus sum, præsto haberem; eos enim, postquam instrumenta, quæ conficienda mihi proposueram, parta eßent, dimisi, retento saltem uno vel altero, qui iam confectorum curam gererent, atque si quid in ijs forte fortuna desideraretur, repararent. Qui tamen ad integrum aliquod instrumentum de novo con-||
 39^v struendum non sufficiunt. Sunt enim plæraque ex meis, in quibus quinque vel sex diversi artifices laborârunt, idque non paucò tempore, adeo ut nonnulla vix tertio demum anno ab operis inchoatione perfecta sint. Sunt præterea illæ machinæ, quibus potissimum fido, tantæ magnitudinis, ut nullo curru commode vehi possint. Unicum habeo Sextantem
 25 peculiari ratione e partibus diversis coagmentatum, ita ut dissolvi et in cistam aliquam claudi, rursusque cochleis ad usum componi possit. Hunc ego eo præsertim nomine fieri curavi, ut per eum Noribergam translatum poli altitudinem accuratissime ob Solares quasdam olim illic habitas observationes explorarem, quod etiam adhuc mihi propositum
 30 est. Hunc ipsum Sextantem vobis aliquandiu impertiri, donec ad eius imitationem alius elaborari poterit, unâque eius usum admodum expeditum et certum in capiendis syderum tam distantijs quam altitudinibus probe perceperitis, non renuam; modo Domino CURTIO id acceptum fuerit. Quod si sic, mittat huc ad me iuvenem aliquem doctum
 35 et Astronomicarum rerum satagentem, qui instrumenti huius usum eiusque dissolutionem et complicationem hîc sufficienter discat, et postea illud vobis sartum tectum adferat, eiusque explicationem utilitatemque diversimodam illic aperiat. Alias enim frustra mittitur hoc organum, nisi quis unâ adsit, qui eius rationes omnes compertas habeat. Id poteris
 40 Domino CURTIO meo nomine renuntiare, meque ad illi, tam in hac parte quam alijs, quantum in me est, gratificandum quam paratissimum fore.

In Epistolis tuis et autographis mihi transmissis etiam non admonitus cavebo, ut ea, quæ quosdam offendere possint, quæque alios scire nihil interest, omittantur, quando typis publicandæ venient. Quod quam cito fieri possit, nondum certus sum, ex quo papyrum impressoriam pro primo tomo mei operis, quod nunc elaboro, typis absolvendo, in promptu non habeam. Cum enim difficultates conquirendæ e Germania papyri, quibus antehac præpediebar, evitandi causa, ipsemet Molendinum in hac Insula pro ea conficienda non parvis sumtibus extrui curarem, accedit aliud quid præter expectationem adversi, quo minus ne sic quidem papyrum desideratam adipisci licuerit. Nam duos Chartopæos diverso tempore conquisitos, qui mihi suam operam et fidem addixerunt, in Germaniam veteramentorum conquirendorum causa postquam amandarem, uterque, accepta illic a meis Procuratoribus pecunia, clam se subduxit. Sicque tota hac æstate, cum nullum idoneum artificem postea nactus sim, papyri confectioem intermittere cogor, cumque nulla alia iam in promptu sit, primi tomi absolutionem, usque dum papyrus impressoria suppetierit, differre necesse habeo. Ne tamen mora hæc tibi, quem scio eius publicationem avide expectare, interea nimis molesta sit, mitto in præsentia eorum quaternionum, quotquot typis hæcenus absoluti sunt, exemplar, quod || interim, dum reliqua parantur, per otium evolvere potes, meque de ijs, quæ inibi continentur, tuam censuram perscribere, et, sicubi tibi videbitur, ingenue admonere. Omnes sunt priores pagellæ, quibus titulus libri, Privilegia et præfationes comprehenduntur. Hæc enim omnia, uti moris est, perfecto toto opere præponentur. Desiderantur etiam tres quaterniones in fine capitis primi, quibus de anni magnitudine quædam ulterius seorsim generali quâdam indicatione consignare decrevi, et tum simul Lilianam noviter introductam anni Iuliani correctionem breviter considerare. Sic quoque ad calcem secundi capitis quinque desunt quaterniones, quibus affixarum a nobis restitutarum abacus unâ cum quibusdam alijs huc pertinentibus continebitur. Totum etiam caput septimum intermittitur, quod non saltem Novæ Stellæ, sed et reliquarum fixarum atque etiam Planetarum magnitudines, aliter quam hæcenus præstitum est, referabit. Duo quoque ultima capita ob papyri defectum nondum impressa sunt, quorum nonum eorum placita, qui Stellam Novam Planetarum orbibus miscuerunt, decimum vero, qui eandem prorsus sublunarem reddiderunt, aut quid aliud nimis absurdum de ea protulerunt, examinantur atque diluent. Hæc, inquam, ad prioris tomi completionem restantia suo tempore, favente Numine, obtinebis; interim ea, quæ nunc communico, perlege, disquire et boni confule.

Observationes tuæ circa ♂ atque alias quasdam stellas ante annos aliquot habitæ, quas misisti, minus exactæ sunt, eo quod Radius veras stellarum

stellarum intercapedines nequaquam largiatur. Affixarum quoque quæ adhibuisti loca, ab ipso cœlo multum discrepant, prout te nostra monere poterit restitutio, ut mirum non sit, calculum diversimode repetitum a se adeo enormiter dissenſiſſe.

5 Si eclipsin ☉^{lis}, quæ proximis diebus contigit, diligenter observaſtis, eius tempora atque phaſin illic denotata mecum communica. Fuit hîc tota eius duratione apprime ſerenum, incepitque ☉ deficere poſt mediam noctem diei 21 Iulij, elapſis horis 6. M. 51. Deſijt autem hora 9 exquisita completa. Non itaque multum in tempore huius deliquij ab
10 ipſo cœlo differunt adhibita Meridianorum reductione hætenus uſurpata tabulæ, ſive Alphonſinæ ſive Copernicæ, idque eam præſertim ob cauſam, quod motus ☉^{lis} circa ſignum Ω in illis non admodum eſt erroneus. Quantum vero ad magnitudinem partis eclipsatae attinet, multum aberrârunt Canones: deficere enim viſa eſt ſaltem tertia pars
15 ☉^{lis} ſive digiti 4, cum tamen 8 ad minimum punctorum defectus in noſtro horizonte apparuiſet, ſi tabulis fidendum fuiſet. Quæ obiter indicare volui, ut cum veſtra animadverſione conferantur. Sed ne nimis prolixus in reſcribendo ſim, tempus eſt, ut nunc calamum liſtam. Tu itaque, optime et amantiſſime mi THADDÆE, quam feliciſſime
20 vale, meque prima quaque occaſione literis tuis, ſiquidem aliter nos invicem compellare nequeamus, quin reſiſas, ne intermitte. Datae Uraniburgi die 3. Auguſti ſtylo veteri Anno 1590.

TYCHO BRAHE.

25 Librum tranſmiſſum rogo [ut] nemini communices, præ[terquam] ſoli Domino CURTIO, ex[pectans quoad] completus atque [in publicum em]iſſus ſit.

[Ex apographo in codice Archivi Regni Daniæ: Arch. priv. Tych. Brah.]

TYCHO BRAHE AD ANDREAM SEVERINI
VELLEIUM.

3r

S.

35

MIROR [te] dilecte M. ANDREA, in tanto tempore mihi nihil ſcribere: exiſtimo vos Lillebergenſes de Lillehuenſibus nihil amplius cogitare, ac ſi eſſent remoti extra Solis cœlique vias; fac ut per hunc miniſtrum meum cognoſcam quid rerum agas et quomodo cum tuis vivas et valeas. Typographia mea iam feriatur ob papyri impreſſoriae defectum. Miſi hiſce diebus Typographum meum in Germaniam pro conquirendo papyro et conducendo idoneo Cartopæo, nam moletrina mea, papyro conficiendæ deſtinata, iam parata eſt. Si tibi de
tali

tali artifice alicubi quicquam constiterit, da operam ut eum mature habeam, et tuos etiam labores urge, nec nimium procrastina. Vale. Saluta uxorem unâ cum Parentibus et liberis. Datæ Uraniburgi 5. Octob. 1590.

Tuus TYCHO BRAHE. 5

[E codice Monacensi lat. 10363 (coll. Camerar. XIII 77)] †

EXCELLENTISSIMO ET CLARISSIMO 2^v
VIRO DOMINO IOACHIMO CAMERARIO, PHILOSOPHIÆ ET
MEDICINÆ DOCTORI EXIMIO, EARUNDEMQUE IN
INCLYTA NORIBERGENSIUM REPUBLICA 10
EXCULTORI, ET CIVI, AMICO SUO
INPRIMIS COLENDO.

LARISSIME et eruditissime vir, amice summopere dilecte. Quas ad me circa Æquinoctium vernum huius anni dedisti, literulas accepi, et quod tardius atque brevius, quam expectabam, meis iam dudum ad te datis respondebas, te ob occupationum molem, qua distineris, amicitia etiam nostra candidius omnia interpretante, lubens excusatum habeo. Librum meum secundum recentiorum cœli Phænomenon tibi allatum, nec displicuisse, mihi auditu gratum est; quodque illum ad Illustrem et excellentiss. virum Dominum VINCENTIUM PINELLUM Patavium miseris, adhuc multo acceptius habeo. Si is, ut est Mathematicum insigniter peritus, suum gravissimum atque eruditissimum de ijs, quæ inibi continentur, per literas communicârît iudicium, adhuc longe gratissimam rem tam ille quam tu mihi præstiteritis. Idque, ut mature fieret, exoptarem. Intellexi iam nuper ex literis cuiusdam Studiosi Dani, qui Patavij studijs incumbit, GELLIJ SASCERIDIS nomine, qui octennium mihi in studijs Astronomicis et Pyronomicis diligenter inservivit, prædicto Domino PINELLO tractatulum etiam quendam meum de huius anni Cometa forte tua quoque opera redditum esse, utpote ab Illustrißimo Principe Hassiæ Landgravio (ad quem ista breviter perscripseram) tibi transmissum. Quem adeo secretum et charum habeat, ut ne GELLIO quidem meo nedum alijs eum describere, nomini nostro (uti ait) favens, concedat. Quæ viri illius sincera et benevola erga me de facie illi ignotum voluntas inprimis omnem gratitudinem meretur. Si et de hac Cometæ illius descriptiuncula suam eruditam subiunxerit censuram, benefecerit. Tomum nostrum primum, qui iam typis meis pene absolutus est, restante saltem ultimo et decimo capite ob papyri impressoriæ defectum (cui tamen propria

propria moletrina illi ufui deftinata et non parvis impenfis in hac In-
 fula iam nuper a me extructa fufficienter mox fubveniam) futura æftate
 favente divino auxilio obtinebitis, unâque tertium de quatuor alijs mi-
 noribus Cometis poftmodum confpectis, inter quos hic, de quo dixi,
 5 paulo ante vernum tempus huius anni prodiens, quartus et ultimus
 eft. Habebitis etiam unâ (modo tam cito Typographico labore ad colo-
 phonem deduci poterit) Epiftolarum Aftronomicarum volumen, in quo
 plurimæ et variæ eruditiffimorum virorum literæ mecum de re Aftron-
 omica et Cometometrica affatim conferentium unâ cum nofta ad
 10 fingulas refponfione continebuntur. Has ternorum librorum evulga-
 tiones Operi illi magno de perennium et Mundo coævorum fyderum
 revolutionibus ad normam cœleſtem ad amußim reſtituendis, quod
 longo iam tempore molior, quaſi prodromi five præludij loco præmit-
 tere animus eſt. Plæraque enim continebunt, quæ ingenti illi molimini
 15 atque ſtructuræ viam ſternent et nonnulla ponent fundamina. Quæ
 17 cum (vires atque induſtriam || ſuppeditante Cœleſtium Opifice) magnis
 laboribus exantlata fuerint, vos eorundem quoque reddam participes.

Sed eſt, mi CAMERARI, quod te nunc obnixe rogatum cuperem no-
 mine eius, cuius antea mentionem feci, Studioſi, cui ob ingenium, dili-
 gentiam et morum integritatem, quodque multis (uti dixi) annis fide-
 lem mihi præſtitit operam, quam optime cupio. Scripſi itaque Domino
 IOACHIMO POMERIO veſtræ civitatis Senatori primario, ut illi meo
 nomine 50 Coronatos confectim per Mercatores Venetijs negotiantes
 collybo five literis cambij (ut vocant) tranſmitti procuret. Ego nulla
 25 intercedente mora, Lubecæ vel ubicunque in propinquo voluerit, re-
 numerari unâ cum intereſſe non invite curabo. Sin vero Dominus
 POMERIUS ſe hac in parte (quod tamen non ſpero) difficilem præ-
 buerit, da tu operam, amantiſſime CAMERARI, ut GELLIUS meus
 mature et quam citiſſime fieri poterit, 50 illos Coronatos Patavij, vel
 30 ubicunque in Italia agat, obtineat. Fiet illud abſque omni tuo damno,
 egoque ad recompenſandum et promptus et gratus inveniar. Admonui
 etiam eundem GELLIUM per literas, ut quotieſcunque aliquid illi ad
 ſtudiorum fuorum ſublevamen neceſſarium fuerit (tum etiam in ſump-
 tus Inſtrumenti cuiuſdam Aftronomici, quod illic ob quædam in Italia
 35 commodius quam hîc obſervationi patentia meis impenfis fieri iniunxi)
 ſtatim ad Dominum POMERIUM et te de eo audaciter ſcribat, atque a
 vobis meo nomine expetat. Præbete igitur vos faciles obſecro in expo-
 nendo et ſubminiſtrando illi, quicquid a vobis petierit. Scio enim ſatis,
 illum ſuperflua non deſideraturum. Ego viciſſim bona et integra fide
 40 ſpondeo, id quicquid erit, quod in eius uſum a vobis erogatum fuerit,
 primo quoque tempore citra omne diſpendium, etiam cum lucro in vi-
 cinia, ubicunque vobis placuerit, perſolutum iri. Da operam, chariſſime
 CAMERARI,

CAMERARI, ut omnia votis meis hac in parte quam optime respondeant. Feceris mihi officium ea in re multis nominibus acceptum. ||

Quin et aliud quiddam est, quo te molestare, amicitia nostra sic suadente, non intermittam. Si eximius ille Poëta MELISSUS adhuc vobiscum est, vel etiam alibi, per literas illum roga, ut carmen quoddam egregium in effigiem meam, unâ cum circumscriptis Insignibus, atque in Operis commendationem ex sua illa melliflua poëtica vena concinnare non gravetur, ita ut unum latus paginæ in 4to typis impressum adimplere possit. Et si quos excellentes in Italia et Gallia, tum etiam alibi in Germania vestra nosti Poëtas, illos eodem nomine in mei gratiam rogatos habe. Inveniar vicissim erga ipsos gratus. Poterit quilibet inventionem extruere, prout libuerit et spiritus feret poëticus, ut consideratis et expensis singulis, quæ maxime placuerint, feligam. Icona autem meam brevi (volente Deo) obtinebis per peculiarem quendam hominem, quem Noribergam cum Instrumento quodam e nostris, ut illic nonnulla cœlitus mihi denotet, mittere decrevi. Qua de re antea quoque, si recte memini, te per literas me aliquando facturum certiorum reddidi; et cum Domino POMERIO, quando hîc præfens aderat, oretenus collocutus sum, qui mihi operam suam, quo nuntius ille meus commodum observationi cœlesti atque a turba separatum locum, dum illic est, nanciscatur, non invite addixit. Qua in parte ut tuum quoque subministres unâ cum consilio auxilium, te etiam atque etiam rogatum habeo. Verum nolo te a tuis multiplicibus occupationibus ulterius avocare, unicum saltem amanter insuper petens, ut adiunctarum literarum fasciculum absque omni mora ad antenominatum Studiosum GELLIUM SASCERIDEM in Italiam Patavium tuto et certo perferri procurare non molestum ducas. Ego ad tibi vicissim, quacunque occasione dabitur, gratificandum perpetuo me polliceor quam paratissimum. Vale cum uxore et tota familia quam diutissime felicissimeque. Data Uraniburgi die 21. Octobris Anno 1590.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

[Ex apographo Gellii Sasceridis in epistula d. 1 m. Febr. a. 1591 ad Io. Ant. Maginum data, in codice Bononiensi in Archivo *Malvezzi dei Medici* asservata]

TYCHO BRAHE AD GELLIUM SASCERIDEM.

.... Quod librum meum IO. ANTONIUS MAGINUS perlegerit, eumque sibi et alijs eruditjs eiusdem professionis viris placuisse testatus sit, grata mente accipio. Pollicitationem autem nostram emendandorum motuum perturbasse illum, equidem non miror, ex quo tam ipse, quam nonnulli alij, hæctenus tot tantosque labores (ubi nemo illo maiores,

iores, excepto COPERNICO et Reinholdino fundamento, quod tamen multimode locupletavit) in calculandis Tabulis cœlestium motuum et Ephemeridibus, exantlârunt; cum nihilominus cœlum ipsum non modo in minutijs, sed etiam in gradibus aliquot deviationem a Tabulis sæpenumero ostendat. Hac in Sole quidem ipso cæterorum Planetarum chorago, circa Æquinoctium vernali, paulo plus dimidio gradu anticipando aberrant; ut nihil nunc dicam de cæteris Planetis, in quorum nullo non admodum evidens Cœli et Tabularum disconvenientia invenitur, ut suo tempore ex Observationum mearum acervo ob oculos ponam. Quid in æthereorum corporum Revolutionibus, quo ad numerorum denotationem ipsi cœlo correspondentem, favente ipso cœlestium Opifice, præstiterim, perspiciet doctissimus ille vir, quando opus nostrum Astronomiæ instaurationis, quod multo iam tempore molimur, publici iuris factum fuerit. Illic etiam in secunda videlicet eius voluminis parte, Planetarum quinque gyrationes, cum eorum trium qui Solem ambientes Terram simul includunt, tum etiam reliquorum duorum, qui circa eundem revoluti hanc non includunt, quo ad omnes singulorum proportiones, et particulares etiam inæqualitatum apparentium excusationes atque demonstrationes, luculenter cognoscet; et unâ circa Eccentricitates atque Apogæa, prout communiter appellantur (quæ tamen ego secundum propriam Hypothesin aliter ordino atque tueor) unâ cum Orbium omnium symmetria atque commensuratione, voti compos reddetur. Sed ipse in suis recentioribus Theoricis, quas numeris Coperniceis rectius et competentius, quam antea in tabulis a se editis Astronomicis, applicuit, dum realitatem et soliditatem ipsorum Orbium, Aristotelea et veterum quorundam imitatione, approbat (quæ tamen revera nulla est) id pluribus conatur exequi, quod alias paucioribus requisitis possit præstari. Quin et alia quædam inæqualitatis particularis insinuat, quo ad quinque errantium siderum apparentias, adhuc in occulto subest, quam nec veteres Ptolemaicæ, nec recentiores Copernicæ quocumque modo usurpatæ excusant Hypotheses. Hanc tamen non minus quam cæteras (quæ ab Epicyclis vel motu annuo Terræ cum commixtis Eccentricis et Æquantibus proveniunt) favente Numine, nostræ concinniore, uti spero, ratiocinatione expedient Hypotheses. Quantum ad obliquitatis Ecclipticæ (de qua etiam certior fieri avet) mutationem attinet, ego eam hisce temporibus esse partium 23. M. 31½ exacte, pluribus et maximis, iisdemque affabre e solido metallo elaboratis Instrumentis aliquot annorum reiteratis Observationibus, sedulo adinveni, nec sensibilibus minorem hæcenus umquam fuisse existimo. Nam quod COPERNICUS et quidam eius Synchroni eam 3½ scrupulis angustiorē reddiderunt, id evenit, quod Refractionem ☉^{lis} circa Brumale

Brumale Sol-||stitium, non uti oportuit, præcaverint; ut de Instrumen- 1 v
 torum, quibus confisi sunt, in tam subtili rimatione, insufficientia nihil
 dicam. Quin neque Poli altitudinem ex Sole per utrumque Solstitium,
 eandem ob causam, rite scrutati sunt; adeo ut cum ipsemet Fruenburgi,
 in loco habitationis Copernicæ, per proprium Instrumentum pericu- 5
 lum de altitudine Polari accurate (uti scis) fieri curarem, deprehensum
 sit, ipsum $3\frac{1}{4}$ Minutis eadem iusto minorem consignasse; quod non
 parum illi erroris in Apogæo et Eccentricitate Solari, unâ cum toto
 eius curriculo competenter denotando invexit, coincidentibus et alijs
 quibusdam deviationum occasionibus, quas alibi a me referatas nunc 10
 prætereo. An autem summa Eclipticæ obliquitas in posterum aliqua-
 tenus accrescet vel coarctabitur, non adeo promptum est discernere.
 Nec enim Hypothesis Copernicea (utut admodum ingeniosa) circa
 Æquinoctium et huius obliquitatis mutationem, locum meretur. Ve- 15
 rissimilius tamen duco, hanc Eclipticæ ab Æquatore digressionem, sub-
 sequentibus sæculis paululum dilatatum iri. Quemadmodum Eccen-
 tricittatem Solis nunc etiam pedetentim augeri, non autem circa citi-
 mum decrementum, ut fert Copernicea ratiocinatio, versari, haud
 dubijs inditijs compertum habeo. Nec adeo mirum est, COPERNI- 20
 CUM hac in parte deceptum fuisse, cum ipsam quoque sui temporis
 Solis Eccentricitatem, unâ cum Apogæo, minus dextre scrutatus sit,
 ob causas alio loco (ut dixi) a me manifestatas. Est enim circa hæc
 tempora Eccentricitas Solis vera et indubia part. 2. Min. 9, de 60 totius
 Semidiametri Eccentrici 13 proxime scrupulis maior COPERNICI 25
 opinione; et Apogæum versatur hoc anno paulo post medietatem sexti
 gradus ☉ ipsius numeratione $3\frac{1}{2}$ Gradibus antè (velut etiam in
 reliquorum Planetarum Apogæis disponendis non paucis gradibus
 ab eo peccatum est, ut Eccentricitates horum nunc præteream) quem-
 admodum idipsum exquisitis observationibus et certis demonstratio- 30
 nibus a me esse adinventum, ipsemet satis perspectum habes; prout
 etiam caput primum anterioris nostri Tomi recentiorum Cœli Phæ-
 nomenon, hæc et alia ad Solaris cursus accuratam restitutionem faci-
 entia, affatim patefacit atque demonstrat. Illic brevi MAGINUS ea
 quæ in Solaris tramitis restitutione hætenus desiderantur extricata
 reperiet, quibus etiam postmodum in suarum Ephemeridum recogni- 35
 tione tuto, absque iniuria cœlestium apparentiarum, uti poterit. De
 declinatione Zodiaci maxima, an unquam maior fuerit, quam a PTO-
 LEMÆO et eius aliquot antecessoribus assignata est, etsi nonnihil certis
 de causis ambigam, malo tamen eorum denotationi acquiescere, nec
 sensibilibiter maiorem antea fuisse statuere. An tamen in ipsis Minutijs 40
 illorum observatio rite constet, tam Instrumentorum, quibus usi sunt,
 in minimis animadversionibus fallacia, quam Parallaxeos atque re-
 fractionis

fractionis Solaris neglectus, me non parum ancipitem reddunt. Af-
 fixarum Stellarum iuxta nostras diurnas et sedulas observationes
 restitutarum Catalogum, quem unâ expetit MAGINUS, ex secundo
 capite eiusdem primi libri obtinebit. Illic enim circiter 500 Stellæ in
 5 ipso minuto, et quo ad latitudinem et longitudinem proprijs Instru-
 mentis desuper acceptæ rectificantur, præmissa fundamentali restitu-
 tionis earundem ratione ac Geometrica demonstratione. Consultius
 itaque erit, ut suarum Ephemeridum ad prælum revocationem eous-
 que differat, donec hunc nostrum primum tomum nactus fuerit, quod
 10 spero instanti æstate futurum. Est enim iam ad finem Typographico
 labore ferme perductus, deficiente saltem decimo et ultimo capite, id-
 2^r que ob papyri impressoriæ penuriam, quam tamen sufficienti || copia
 brevi me habiturum arbitror, ex propria mea, quam in hac insula
 eius conficiendæ gratia magnis impensis iam nuper construi curavi,
 15 moletrina, quæ iam prorsus parata Chartopæum idoneum, pro quo
 conquirendo meum in Germaniam amandavi Typographum, solum-
 modo expectat. Rationem Trianguli non rectanguli, ex cognitis duo-
 bus lateribus cum angulo comprehenso, reliqua absque perpendicu-
 lari compendiosius quam communiter fit, venandi, ex quarto meo
 20[†] Dogmate Triangulorum planorum illi aperire poteris, uti ei satisfiat.
 Nec mihi displicet, quod illi Dogmatis sexti et noni Compendiorum
 nostrorum operationem patefeceris; siquidem, uti video, demonstra-
 tiones horum et similibus ab alijs, qui se alienis ornant plumis, nunc
 divulgantur. Res enim ita se habet, prout refert, quod Plagiarius iste
 25 Urfinus (qui etiam mearum hypothesium inventionem pro sua in-
 verecunde publicavit, utut eam fundamentaliter non intelligat, quod
 satis liquet ex Martis orbe falso ab eo ordinato, ut de cæteris nunc
 taceam) eas, quas pro suis venditavit, Triangulorum demonstrationes
 et compendiosas in numeros resolutiones, apud IUSTUM BYRGIUM
 30 Landgravianum Automatopæum, qui eas a WITICHIO impetravit,
 † nactus sit. Cum WITICHIO autem, quando hîc ante tuum ad me ad-
 ventum aliquandiu commoratus est, de his et alijs ad rem Mathema-
 ticam facilius excolendam, liberaliter contuleram, qui hinc discedens
 35 postea apud Illustrissimum Principem Landgravium Hassiæ pleraque
 eorum unâ cum quorundam Instrumentorum ex meis concinna fa-
 brica, propalavit, quæ nunc alij perfrictæ frontis homines pro suis
 inventionibus sibi vindicare non erubescunt, adeo ut nulla fere ad
 primos inventores redundet gratia. Verumenimvero quæcumque de
 40 Triangulorum tam planorum quam Sphæricorum, quatenus ad rem
 Astronomicam extruendam stabiliendamque conducunt, compendiosa
 tractatione hætenus comperta habeo, ea omnia in primam partem
 Astronomiæ redintegrandæ, tam secundum demonstrationes Geome-
 tricas,

tricas, quam numerorum praxim, sufficienter digeram. Illinc MAGI-
 NUS atque alij varias eademque faciles et abbreviatas Triangulorum
 explanandorum et in numeros resolvendorum inventiones percipient.
 Quæ hæcenus dicta sunt Clarissimi et doctissimi MAGINI ad te per-
 scriptam Epistolam eiusque in ea ad me directas petitiones spectantia, 5
 poteris ad ipsum prima quaque occasione, responsionis loco per literas
 referre, aut etiam, si lubet, hanc Epistolæ partem descriptam transmit-
 tere. Si ipsemet ad me aliquid literarum dederit, aut lucubrationum
 suarum miserit, ulterius cum illo lubens conferam, et de pluribus, si-
 cubi opus fuerit, commonefaciam, atque ipsius desiderijs non gravatim 10
 obviabo. . . .

[Ex apographo in codice Oxoniensi Bodleiano Smith 77]

PETRO IUNIO TYCHO BRAHE.

TSI nihil ad me tanto tempore dederis literarum, nobi-
 lissime et eruditissime D. PETRE IUNI, utut præsens te id 15
 sæpius facturum addixeris: ego nihilominus oblata hac
 oportuna per hunc eruditum iuvenem occasione, inter-
 mittere nolui, quin aliquid saltem ad te chartis exararem,
 teque iamdudum inter nos contractæ amicitiae atque tu-
 arum promissionum commonefacerem. Cupio autem quam maxime 20
 ex te cognoscere, quomodo serenissimus et laudatissimus Rex vester
 cum suavissima Regina nostrate vivat et valeat, rogoque peramanter,
 ut ipsius Maiestati meo nomine submisit gratias agere velis, quod meas
 Uraniae dicatas ædes in hac insula invisere non sit dedignata, omnia-
 que prospera et ex voto ipsius Maiestati ex me preceris atque exoptes. 25
 Si ab ipsius Maiestate privilegium quoddam pro meis typographicis
 laboribus, quos et præsens spectavit, ne videlicet in Scotia recudantur
 aut divendantur, absque meo concessu, tua autoritate atque inter-
 cessione impetrâris, feceris mihi rem pluribus nominibus gratam. Mitto
 autem tibi exemplar privilegij Cæsarei mihi nuper procurante am- 30
 plissimo viro D. IACOBO CURTIO, Imperij Pro-Cancellario, clemen-
 ter concessi et in membrana conscripti. Addam etiam unâ, si nuntij
 festinatio feret, ipsius Procancellarij literarum ad me unâ datarum de-
 scriptum: quo hac ratione promptius concipies, quomodo privilegium
 illud, quod expeto, ordinandum veniat. Quamvis Cæsareum illud imi- 35
 tari non sit admodum necesse, tua || eloquendi et res ipsas scitis verbis
 complectendi eximia facultas, facile quid scribendum sit, suggeret. Op-
 tarem vero privilegium illud, si non ante hiemem, saltem circa veris
 primordia, quamprimum huc naves e Scotia solvant, obtinere, ut operi-
 bus 70

bus meis unâ cum Cæsareano atque aliorum quorundam Regum diplomatis præfigatur. Quin et aliud quiddam est, mi IUNI, de quo te commonefacere non superfedendum duxi. Addixisti, cum mecum eſes, te non ſolum BUCHANANI effigiem, ſed etiam ipſius vitam a te ipſo
 5 conſcriptam, mihi e Scotia miſſurum. Effigiem quidem accepi, quam et Sereniſſimus Rex veſter, quamprimum in muſæo meo conſpexit, hilari vultu agnovit. Vitæ deſcriptionem adhuc deſidero: fac in utroque ſtes promiſſis. Rogo inſuper, ut D. Doctorem IOHANNEM CRAGIUM, medicinam Edinburgi facientem et præſtantiſſimum, ſi quis alius
 10 in Scotia, Mathematicum, Regi veſtro de meliore (ut aiunt) nota commendatum habeas. Eſt enim dignus, ut ametur et promoveatur. Neque enim ægre fero, quod libro noſtro ſecundo de recentioribus ætherei mundi phænomenis quædam contraria oppoſuerit eademque ad me perſcripſerit, quibus etiam apologetice ſatis luculenter obviavi. Sed
 15 hominem eo plus diligo, quod eiuſcemodi attentare auſus ſit, omnibus in Germania eruditis Mathematicis, ſuas priores conceptiones, quas dilui, retractantibus, ſilentibus et quaſi obmuteſcentibus; quemadmodum ipſe ſuo tempore plenius cognoſces. Plura nunc non addo, cum et hæc ipſa forte nimia ſint, ex quo tu tam diutino ſilentio diſtineris.
 20 Sin tandem aliqua ſcripſeris, ego crebrius et copioſius; nec ſinam me ||
 71 ullo officij genere a te ſuperari. Vale. Datæ Uraniburgi die 27. Oct. An. 1590.

TYCHO BRAHE.

† [E codice Londinensi Musei Britannici Harleiano 6995,40]

2^v **CLARISSIMO INPRIMISQUE ERUDITO**
 VIRO D. THOMÆ SAVELLO, ANGLO,
 AMICO SUO DILECTO.
 ENGELANDTT.

1^r S.

30 **L**ITERAS tuas circa initia Septembris ad me Hamburgo perſcriptas, vir præſtantiſſime eruditiſſimeque, miſit huc clariſſimus vir D. Doctor WINSHEMIUS, eaſque dum peregre in Seelandia abſum, die 22. Novembris recepi, quæ mihi admodum gratæ erant. Nec enim inſolitum
 35 quid accidit, ſi viri eruditi in varijs Europæ locis, utut de facie mihi ignoti, ad me ſubinde dent literas. Quod et ego viciſſim per occaſionem facere non ſuperfedeo. Non tamen ita mihi ipſi placeo, nec tanto me dignor honore, quo tu candore et benevolentia ſingulari erga me potius allectus, quam quod eiuſcemodi quid agnoſcam, me
 40 afficis. Si præſens præſentem aliquando allocutus fuiſſes, ex quo ſic aliquoties

aliquoties animum induxeras, equidem tuus huc acceſſus mihi per-
 charus eveniſſet. Solent præter alias nationes diverſas tui quoque Con-
 terranei Angli me quotannis, æſtatis præfertim tempore, crebro invi-
 lere, quos et, uti par eſt, in pretio habeo, et prout cuiuſque fert ingeni-
 um atque deſiderium, libenter cum illis de re qualibet propoſita conſero, 5
 quod et tecum non gravatim facerem, cum ex literis tuis perſpiciam,
 tanquam ex ungue leonem, te ingenij acumine iudicio et eloquentia
 præpollere, modo Æolus atque Neptunus tam averſo animo mihi tuum
 huc adventum non invidiſſent. Reddentur forte alias placatiores, nam
 et eos, qui ventis atque undis præſunt, inſtar eorum mutabiles eſſe con- 10
 decet. *Nec fera tempeſtas toto perdurat in anno.* Dabitur forſan ali-
 quando occaſio, qua, his faventibus et benignius aspirantibus, id quod
 hæcenus non ſucceſſit, commodius expedies. Eris mihi, ubi id evenerit,
 hoſpes apprime acceptus. Interim quod licet et decet, quodque a me
 tam obnixè expetis, præſtare non intermittam. Mitto ſiquidem bina 15
 Exemplaria libri noſtri ſecundi de recentioribus cœli Phænomenis.
 Licet enim non libenter hæc a cæteris tomis nondum typis integre ab-
 ſolutis, avello, tamen || tuæ ſinceræ et amicæ petitioni morem gerere 1 v
 volui. Habebis et reliquos, ſine quibus hic pene mutilus eſt, quando
 typis noſtris ad Colophonem fuerint deducti. Interea temporis per 20
 otium hunc, quo nunc te dono, evolve, diſquire, dijudica. Et ſi quid in
 hoc dubij, aut minus apodiſtice prolatum adinveneris, ingenue ad-
 mone, tuamque et aliorum præſtantium in Anglia Philoſophorum de
 ſingulis eruditam cenſuram, ſive pro ſive contra nos faciat, conquire,
 audacter profer, meque per literas, cum libera reſtituetur navigatio, 25
 de his certioſorem redde. Vale et magnificum ſpectatiſſimumque virum
 Dominum DANIELEM ROGERSIUM, Regineæ Maieſtatis Conſili-
 arium atque Secretarium digniſſimum (qui etiam Legationis huc in
 Daniam munere functus, me cum ſuo comitatu aliquando inviſere
 non eſt gravatus) meo nomine ſaluta, unâque illum de mihi promiſſo 30
 ſereniſſimæ Regine Privilegio librario, pro quo iam aliquoties fruſtra
 ad ipſum ſcripſi, admone ut mature ſtet promiſſis, quo Diploma illud
 primo vere, ſi antea ob hyemis aſperitatem fieri nequeat, certo obti-
 neam, cum cæteris quibuſdam, ab Imperatore atque alijs Regibus im-
 petratis, Operibus noſtris præfigendum. Aut ſi Privilegium illud non 35
 eſt miſſurus, indicet ſaltem, quod et cur id non concedatur, ficque fidem
 datam apud me ſufficienter redemerit, eritque excuſatus. Saluta quo-
 que meo nomine officioſe Nobiliſſimum et excellentiſſimum Dominum
 IOHANNEM DEE, quem in patriam feliciter reverſum audivi, ipſi-
 que hoc nomine congratulor, omniaque proſpera opto. Nobiliſſimum 40
 quoque et pariter eruditiſſimum Mathematicum THOMAM DIG-
 GESSÆUM ex meo ore non inſalutatam relinque, cui etiam ex animo
 faveo

2^r faveo || et bene cupio. Utrique autem horum librum nostrum trans-
missum ostende, ut et illi in eum disquirant atque suam de eius con-
tentis sententiam libere pronuntient. Quod si literis ad me datis præ-
stitierint, ego et respondere et amicitiam in posterum cum illis colere
5 atque de rebus Philosophicis et Mathematicis iucunde conferre ne-
quaquam detrectabo. Iterum atque iterum diu et bene vale. Dabantur
Uraniburgi, Calendis Decembris, Anno 1590.

TYCHO BRAHE
manu propria.

10 Addidi quaterna Exemplaria meæ Effigiei nuper Amsterodami cu-
pro insculptæ. Si qui sunt apud vos excellentes poëtæ, quales in fœ-
cunda et facunda vestra et terra et vena plurimos inveniri non dubito,
cuperem, ut argutum aliquod Epigramma in Icona hanc atque operum
meorum commendationem delectationis ergo luderent. Qua in re eru-
15 ditissimus Dominus DANIEL ROGERSIUS suam quoque erga me
probare posset benevolentiam, modo a Reipublicæ senioribus negotijs
tantillum vacaret.

[Ex adumbratione in codice Vindobonensi lat. 10686⁵]

TYCHO BRAHE AD IACOBUM CURTIUM.

4^r **R**ESCRIPSI tuis humanissimis pariterque eruditissimis
hac præterlapsa æstate ad me datis literis, vir amplissi-
me et nobilissime, amice in primis honorande, idque
per eundem quem tunc temporis ad me ablegâras Ta-
bellarium, nec dubito, quin literæ meæ tibi satis certo
25 redditæ sint; quare de ijs, quæ tunc ultro citroque inter
nos agebantur, nunc ulterius quidpiam movere, minus duco operæ-
pretium. Unum saltem vel alterum est, de quo te denuo hisce compel-
landum censeo. Cum Geographiæ exacta cognitio Astronomiæ penitus
excolendæ non parum (uti scis) subsidij adferat, hæc vero ab antecesso-
30 ribus nostris non minus quam altera nequaquam satis accurate et so-
lidae exulta est: decrevi itaque proprijs Instrumentis missis hincinde
per Europam idoneis observatoribus quorundam præcipuorum loco-
rum latitudines atque longitudes indagari curare, et primo quoque
tempore cum portatili quodam Sextante, cochleis ad dissolutionem et
35 compositionem hincinde dispositis, compagiatum quendam ex meis
in Germaniam amandabo, qui Rostochij, Vitebergæ, Dresdæ eleva-
tiones polares exactius, quam antea factum est, scrutetur, indeque
Pragam et ad vos transiens idem illic scrutabitur. Tum instrumenti
huius fabricam concinnam atque usum apprime expeditum coram
perspicias,

perficies, atque si ita lubuerit, imitari facies. Postea Noribergam tran-
 lato Organo, ibi etiam poli sublimitatem exactissime observari in votis
 habeo, idque eam potissimum ob causam, ut ex observationibus qui-
 busdam BERNHARDI GUALTERI discipuli REGIOMONTANI, il-
 lic ante unum proxime seculum habitis, ipsdemque inter se invicem 5
 collatis atque expensis, de Apogæo atque Eccentricitate Solari, auge-
 antur an vero minuantur, aliquid certi et indubitati concludere que-
 am, quod absque eius loci polari elevatione scrupulosissime cognita
 fieri haud posse tute non ignoras. At hanc e Solaribus altitudinibus 10
 etiam in utroque Solstitio diligenter exploratis, rimari non satis tutum
 est, ut diutina nos docuit experientia, causæque, cur id fiat, alibi a
 nobis exponuntur. Peractis autem ijs, quæ Noribergæ || intermediente 4v
 hoc instrumento denotanda habeo, optarem quidem illud in Italiam,
 ut et illic polares quædam designarentur altitudines, transportari. Ve-
 rum cum Alpium longinquæ et præruptæ salebræ non parum impedi- 15
 mento sint, quo minus Organum hoc in Ausoniam fartum tectum abs-
 que ulla læsione perferatur, suo etiam pondere itineris difficultates
 respuente, vix id præstari posse mihi persuadeo. De alia igitur ratione,
 qua nihilominus in præcipuis quibusdam Italiæ civitatibus nostris de-
 siderijs satisfiat, mecum constitui. Degit enim nunc Patavij iuvenis qui 20
 dam nostras GELLIUS SASCERIDES nomine, qui mihi paulo antea
 octennium domesticus fuit, atque tam in exercitijs Astronomicis quam
 Pyronomicis fidelem navavit operam; huic per literas iam nuper signi-
 ficavi, ut illic Sextantem quendam ad instar cuiusdam meorum, quos 25
 hîc vidit atque tractavit, meis sumptibus confieri procuret atque eius
 beneficio quorundam Italiæ locorum latitudines ratas inquiret, meque
 de his postea certiore reddat. At cum ne hîc quidem consistere ani-
 mus sit, sed usque in Ægyptum ad septemplicis Nili ostia observationes
 extendere, Alexandriam videlicet in locum vetustissimæ habitationis
 Ptolemaicæ, partim ut Poli altitudo mihi usitato more illic accuratissime 30
 explorata cum Ptolemaica consignatione conferri queat, et an rite satis-
 que exacte, de quo etiam certis de causis non parum dubito, ab eo con-
 stituta sit, aut etiam, ut nonnulli, sed frustra, uti opinor, suspicantur,
 mutationem aliquam tot interlapsis seculis senserit, indubitata dignos-
 catur, partim ut per ζ^{am} , cum circa 90^{am} ab horizonte Eclipticæ partem 35
 versatur, si modo per eclipsationes non liceat, longitudo eius loci, qua
 Geographi auctoritati Ptolemaicæ confisi præcipue utuntur, et de Me-
 ridianorum respectu huius atque aliorum Europæ locorum differen-
 tijs aliquid rati et ambiguitati non obnoxium decernere liceat. Verum-
 enimvero, cum instrumentum, quod in Italia parari iussi, non commode 40
 in Ægyptum, ob itineris nimiam intercapedinem aliasque difficultates
 transvehi operâ unius alicuius hominis possit, nec etiam unicum tanto
 labori

5^r labori atque indubiæ peruestigationi sufficiat, et is etiam, de quo || dixi,
 GELLIUS meus ex his Arctois locis oriundus, Maris Adriatici atque
 Mediterranei æstuationes, tum etiam aëris Ægyptiaci subtilitatem at-
 que fervorem absque valetudinis iactura aut vitæ periculo vix sustinu-
 5 erit, et res hæc per se alias sit magni momenti, plurimumque ad Geo-
 graphiæ adeoque ipsius Astronomiæ plenariam instaurationem con-
 ducat, omnem idcirco movendum esse duco lapidem, ut etiam hîc votis
 nostris respondeat succesus. Hîc vero tuum quam maxime desidero
 10 expetoque unâ cum consilio auxilium. Si enim ad Magnificentiss. Cæ-
 sareæ Maiestatis Legatum, qui Venetijs moratur, interposita etiam, si
 opus fuerit, eiusdem Cæs. Maiestatis auctoritate, literas dare non gra-
 vatus fueris, quibus is rogetur admoneaturque, ut ab Illustrissimo Vene-
 15 torum Principe atque Senatu amplissimo impetret, ut duo vel tria ei-
 uscemodi Instrumenta per idoneos artifices adamussim fabrefieri man-
 dent, et duos vel tres harum rerum capaces et industrios iuvenes loco-
 rum insuper et viarum non ignaros deputent sumtusque et necessaria,
 quod illis perfacile est, largiantur, quo Alexandria non unico saltem,
 [sed] si id forte in tanto itinere læsionem aliquam admiserit, duobus vel
 20 tribus loci eius tam longitudo quam latitudo diligentissime indagetur:
 si inquam tua intercessione atque ope hoc ipsum Venetijs mature pro-
 curatum fuerit, equidem non dubiam concipio spem, omnia exopta-
 tionis nostræ feliciter et commode satisfactura. Instrumenta autem ei-
 uscemodi affabre et absque vitio elaborandi rationem artificibus Ve-
 25 netis præscribet antedictus GELLIUS, tum etiam eos, qui observandi
 gratia Alexandriam amandandi venient, de eorum usu atque tracta-
 tione, cæterisque ad cœlestem denotationem rite et citra errorem per-
 ficiendis sufficienter instruet, stellarumque quarundam declinationes
 atque distantias meis hîc organis antea conquiritas, quibus uti et in-
 30 strumentorum certitudinem examinare comprobareque poterint, sup-
 peditabit. De quibus etiam omnibus illum ante paucas septimanas
 affatim per literas admonui. Nec dubito, quin is in diligenter exequen-
 dis ijs, quæ illi a me iniuncta sunt, suo officio non sit defuturus, cum
 ipsius fidem et solertiam pari integritate coniunctam iamdudum diu
 35 multumque exploratam habeam. Quapropter te præstantissime et spec-
 tatiissime vir non solum per eam, quæ nobis intercedit, amicitiam, sed
 5^v ulterius || quoque per divinæ illius Astronomiæ incrementa atque re-
 stauracionem, quam te præ multis alijs summis votis exoptare expec-
 tareque non ignoro, et quibus insuper possum precibus, obnixè roga-
 tum habeo, ut nostris desiderijs hac in parte subvenire, illisque tua
 40 autoritate atque suafu adeoque manuactione et auxilio præsto esse
 non molestum ducas.

Cedit illud, ut spero, non solum in antiquissimæ et præstantissimæ
 syderalis

fyderalis scientiæ atque Cosmographiæ promotionem et commodum, verum etiam in inclytissimæ Cæsareæ Maiestatis atque amplissimæ Reipub. Venetæ, tuique ipsius, qui hæc procuras atque promoves, laudem atque apud posteros, si qua restabit benemeritorum gratia, memoriam et perpetuam celebrationem. Cumque nihil diffidam te sponte 5
 tua ad rem Astronomicam sublevandam locupletandamque et meis in his conatibus adiutandis (cuius et iam antea eximium specimen in procurando illo honorifico atque illustri Diplomate Cæsareano exhibuisti) propensum esse, nolo te pluribus rogando diutius hac de re 10
 interpellare, cum ultro currenti equo calcaria (ut est in proverbio) addere non deceat. Alterum adhuc saltem superest, de quo tuum consilium capere satago. Cuperem Cæsareæ Maiestati ipsemet scribere, et tum ob Diploma illud ab eius Maiestate mihi gratiose et clementer concessum submisse gratias agere, tum etiam quædam alia, quæ ipsius Maiestati 15
 forte non ingrata atque incommoda sint futura, humiliter atque secreto indicare. Vereor autem ne ipsius Maiestatem serenissimam atque augustissimam meis tenuioribus literis interpellando eius Maiestati aut etiam alijs dignitate atque auctoritate in aula præpollentibus offensionis 20
 sim futurus, ita ut in minus dextram partem mihi res hæc vertatur. Te itaque iterum atque iterum peramanter rogatum habeo, ut quid a me hac in parte fieri liceat et deceat, ingenue commonefacere velis, et per primam quamque opportunitatem, etiam, si fieri possit ante Maris Baltici navigationes impediendam congelationem, mihi de singulis rescribere, atque quid sperandum faciendumque sit, significare non graveris. Vale vir amplissime, meque tui studiosissimum et perpetua amicitia tibi devinctum retinere (quod et ultro per me fiet) non intermitte. 25
 Communi amico nostro THADDÆO seorsim scripsi, cui etiam quam optime cupio omniaque ex animi sententia opto. Iterum quam diutissime felicissimeque vale. Datæ Calendis Decembris Anni veteris Iuliani 1590. 30

[Ex apographo in Io. Ant. Magini *Tabulis Primi Mobilis* (Venetiis 1604)]

79^v **CLARISSIMO ET EXCELLENTISSIMO**
 VIRO D. IOANNI ANTONIO MAGINO PATAVINO, IN CELEBRI
 GYMNASIO BONONIENSI MATHEMATUM PROFESSORI
 5 EXIMIO, DEQUE RERUM ASTRONOMICARUM
 LOCUPLETATIONE PRÆCLARE MERITO:
 AMICO SUO PLURIMUM
 COLENDO.

10 **Q**UOD Librum nostrum secundum de recentioribus
 Mundi Ætherei Phænomenis per GELLIUM SASCE-
 RIDEM meum iam dudum obtinueris, vir clarissime,
 et de re Astronomica, prout hætenus a nostri sæculi
 artificibus constituta est, excolenda locupletandaque
 optime merite, ex litteris tuis Bononia Idibus Septem-
 15 bris anni recogniti ad me datis, quas ego 8 Calendarum Decembris
 anni veteris Iuliani hæc accepi, lubenter cognovi; licet idipsum antea
 quoque dictus GELLIUS per litteras retulerit, quodque scriptionem
 tandiu procrastinâris, te iam satis excusatum habeo. Fuisse autem id,
 quicquid erat libri, tibi gratum, nec displicuisse, mihi quoque admo-
 20 dum acceptum est. Et quod humanissimis tuis litteris me nunc tandem
 compellare, singularemque tuam erga me meaue studia benevolen-
 tiam atque candorem non obscure in ijs declarare, mecumque de qui-
 busdam ad negotium Astronomicum rectius et solidius, quam antehac
 præstitum est, instaurandum stabiliendumque conferre, meumque de
 25 his iudicium atque experimenta requirere fategeris, mihi nequaquam
 ingratum est, sed multis nominibus pervolupte. Est igitur, quo tibi pro
 hoc sincero et officioso erga me animo gratias habeam plurimas. Ex-
 periere me vicissim erga te tuosque conatus benignum et tui studiosissi-
 mum, amicitiaque semel per litteras contractæ conservatorem promp-
 30 tum et constantem, ne te certa se priorem poeniteat. Etsi vero de ijs, quæ
 hisce tuis desideras, ante pauculas septimanas præmonito GELLIO,
 qui eadem ferme tuo nomine a me expetierat, descriptumque tuarum
 litterarum adiunxerat, quo pleraque nunc repetita comprehendeban-
 35 tur, affatim responderim, unâque ut illa ad te referri curaret, iniunx-
 erim, attamen et nunc quoque his ipsis, quæ propriae tuæ continent
 atque a me expetunt expectantque, responsonem adornare non de-
 trectabor. Elenchum plurimarum inerrantium Stellarum præteritis
 aliquot annis maxima abiduitate et diligentia a nobis infallibilibus
 organis atque demetiendi rationibus verificatarum, equidem nunc li-
 40 benter et liberaliter tecum communicarem, nec tibi tantum thesaurum,

utut ingenti pariterque incredibili labore et sumptu plurimisque vigi-
 latis noctibus comparatum, denegarem aut inviderem, quo tuas ex-
 imias lucubrationes his ornare locupletareque posses; cederet enim id
 in Astronomiæ, quam, quocumque modo liceat, promovere studeo,
 emolumentum; nec etiam mihi obebet, cum te mea mihi, non tibi, 5
 ascripturum, nec pro alienis editurum, ex mentis et iudicij tui integri-
 tate satis persuasum habeam. Verumenimvero cum nimia sit inter nos
 locorum intercapedo, multique viarum terra marique || anfractus, per 80
 varias etiam diverforum dominorum ditiones transeundum, litteræ-
 que meæ, antequam ad te pervenerint, plurimorum manus subituræ 10
 sint: vereor sane ne alicubi intercidentes, aut etiam referatæ, alijs,
 quam vellem, meorum librorum copiam præberent, qui postea eos vel
 pro suis edituri, vel alijs me invito concessuri essent. Auget hanc suspi-
 cionem hybernum tempus, cum iam instet bruma, nec antea tuis circa
 Æquinoctium autumnale exaratis, cum iam primum eas sim adeptus, 15
 respondere licuerit. Scis autem ipsemet difficiliores esse hyberno tem-
 pore hinc in Italiam peregrinationes minusque tutas, ut satis certus
 esse nequeam, an et hæc ad tuas manus fartæ tectæ perventuræ sint.
 Spero itaque, quod ponderatis hisce rationibus, me ob hoc tempore
 non transmissa Fixarum restituta loca, pro tuo candore atque æqua- 20
 nimitate sis libenter excusaturus. Ne tamen spe tanta, et erga me ex-
 imia confidentia prorsus decidas, utque votis tuis aliquando nec nimis
 diutina dilatione satisfiat: scias me Tomum primum Cœli recentiorum
 Phænomenων, qui de Stella Nova et alijs quibusdam huc pertinentibus
 atque penum Astronomicum locupletantibus luculenter agit, proelis 25
 propriæ meæ Typographiæ nunc urgere, fermeque ad colophonem,
 desideratis saltem paucis quaternionibus, deduxisse. Illic in secundo
 eius voluminis capite, de Stellarum fixarum accurata et ipsi cœlo ad
 amussim consona restitutione, studiose et quasi ex professo tracto, sub-
 iunctis 500 aut etiam 600 circiter, prout libuerit (nam quaterniones 30
 illos Catalogum hunc complexuros inexcusos adhuc relinquo, ne ci-
 tius quam vellem ad alios pertingant) tam quo ad latum quam longum
 admodum scrupulose redintegratis correctisque Affixarum locis, nulla
 earum, quæ circa Zodiacum versantur atque in nostro Horizonte ori-
 untur, vel minima vixque aspectabili prætermiſsa: adeo ut in plerisque 35
 Asterismis multo plures numerem stellas, quam ab antiquis antecessori-
 bus nostris factitatum est. Hunc librum futura æstate, aspirante nostris
 conatibus cœlesti Numine, nanciscere. Illic voti abunde compos red-
 deris. Interim hanc morulam atque dilationem æquo et candido perfer
 animo. 40

Quapropter consultius iudicarem, ut Ephemeridum tuarum, aut ali-
 orum operum, quibus de fixis syderibus magnopere instituitur quæstio,
 recognitionem

recognitionem atque sub prælum revocationem aliquamdiu adhuc
 protraheres, donec acceptis nostris, in his, inventionibus, rectificatio-
 nibusque ipsi cœlo congrua proponere, atque alijs aperire concessum
 fuerit. Quæ enim hæcenus in usu fuere, sive Alphonfinæ, sive Coper-
 niceæ Fixarum restitutiones, ab ipso cœlo toto pene cœlo deviant, adeo
 5 ut ne una quidem sit inter tot stellas, quæ cœlesti normæ conformem
 dispositionem sortita sit, cum et ipsa $\eta\gamma$ Spica, qua sola COPERNICUS
 usus est, minus apposite ab ipso ordinata sit, cæteris omnibus ad imi-
 tationem Abaci Ptolemaici perperam in suis intercapedinibus iuxta
 10 longum et latum retentis. Sic etiam circa septem Errantium syderum
 motiones, Canones Astronomici, etiam a prædicto ingenti illo COPER-
 NICO eiusque locupletatore REINHOLDO redintegrati non minus, si
 modo non plus cœlestibus apparentijs iniuriam inferunt; adeo ut non
 saltem in pauculis scrupulis, sed et in nonnullis etiam gradibus sæpenu-
 15 mero deprehendatur disconvenientia. Certum quidem est in Apogæis
 atque Eccentricitatibus, adeoque orbium commensurationibus, non
 omnia, prout decet, a COPERNICO ad amußim (ob instrumentorum,
 uti opinor, fallaciam, et observationum exactarum insufficientiam) esse
 disposita, satisque subtiliter consignata (imo forte ne quidem ab ipso
 20 PTOLEMÆO) id quod nostræ evidenter testantur observationes atque
 ex his derivatæ demonstrationes; adeo ut maiore, quam plerique ex-
 istimant, in nonnullis adhuc opus sit correctione atque limitatione. At-
 tamen cum alia adhuc subsit inæqualitatis particularis ratio, a veteri-
 bus non animadversa, nec etiam ab ipso COPERNICO, utut industrio
 25 cœlestium contemplatore, quæ neutris eorum hypothefibus analoga
 est, aut per has commode excusatur. Idcirco de Apogæis atque Eccen-
 tricitatibus orbiumque proportionibus frustra verba facimus, nisi et
 huius Anomalix habeatur respectus; quæ licet in omnibus quinque
 Planetis aliquatenus sese infinuet, in solo σ tamen, eo quod Solaris cir-
 30 cuitus ad ipsius orbicularem tramitem magnitudinem obtineat maxime
 perceptibilem cæterisque multo ampliorem, evidentius oculis incurrit
 plusque sentitur. Atque hinc non minima ex parte evenit, quod Mar-
 tium sydus se regulari atque sua vestigia numeris consignari, admittere
 hæcenus respuerit. Scio satis eius stellam inobservabilem vulgariter
 35† existimari, quod a PLINIO, qui hoc de ea frustra profert, desumptum
 autumo. Ego nihilominus in ipsius apparentijs cœlitis denotandis et
 intermediantibus Geometricis apodixibus in numeros redigendis, non
 plus difficultatis invenio, quam penes cæteros, imo adhuc minus quam
 in γ aut ζ . Sunt mihi in promptu multiplices et diutinæ tum huius, tum
 40 aliorum oberrantium syderum observationes accuratissima ratione et
 medijs minime fallentibus conquistæ, e quibus Astronomix cœlitis
 depromptam instaurationem Canonumque Secundorum Mobilium de

novo extruccionem, favente conatibus nostris cœlestium omnium Opi-
 fice ter maximo, ingenti et audenti conamine molior. Hoc nostrum
 Astronomicæ redintegrationis Theatrum, quam primum solide et to-
 taliter extructum absolutumque fuerit, et publica luce spectari sustinu-
 erit, te eius quoque reddam participem. Illud omnia, imo etiam plura, 5
 quam nunc circa Planetarum gyrationes dimensionesque enucleandas
 desideras, affatim suppeditabit. Expecto adhuc nonnullas superiorum
 Planetarum acronychas dispositiones desuper plenius examinandas,
 ut per totum hincinde Eccentricum (lubet enim nunc vulgariter loqui,
 cum in nostris hypothefibus ferme omnia sint concentrica) inæquali- 10
 tates atque apparentias diffformes penitius scruter, atque undiquaque
 circumspiciam, illisque convenienter prospiciam: idque potibimum in ||
 ipso de quo loqueris ♂. Ideoque præcognoscere aveo huius, quæ in 80v
 Iunio proxime instantis anni futura est, circa ☉ oppositum, exactam
 constitutionem, quando circa Perigæum solare (quod non parum in-
 terest dignoscere) pernox reddetur: tum etiam biennio post, ubi in Piscibus
 iuxta medias ferme Solis elongationes eidem contrapospita loca
 peraget, quanto etiam tam ratione Eccentrici, quam Epicycli (ut more
 usitato hæc dicam) terris plurimum appropinquans solito maior ap-
 parebit, atque pro novo quodam iubare ab imperitis reputabitur. Ubi 20
 quoque inter calculum Alphonfinum et Copernicæum admodum magna
 et consueta longe evidentior incidet differentia, utpote quæ novem
 gradus aliquantulum excedat, ipso cœlo locum aliquot gradibus ab
 utraque supputatione diversum tunc ostensuro. Has inquam in Martia
 stella animadversiones, plurimum ad tramitem eius sagaciter investi- 25
 gandum conducentes, adhuc desidero. Licet enim non paucas eiusce-
 modi acronychas huius syderis dispositiones hæctenus iugiter scrutatus
 sim, unâ cum cæteris in vario, quoad Solem, situ locis, ex quibus eius
 apparentem motum demonstrare atque in numeros resolvere non est
 difficile, attamen et has binas superaddere exopto, ut per totum Zodia- 30
 cum eius versus Solem acronycha inceßio multifariam et subtiliter ex-
 ploretur atque concinnetur. Eccentricitatem eius mutari, et non ob id
 omnibus sæculis æquationum Tabulas huic superiunctas apte con-
 gruere, abs re quidem a te aseritur. Verum id fit per accidens atque
 aliunde evenit, quemadmodum et in cæteris Planetis, licet in his non 35
 tantopere atque in ♂ certis de causis sentiat. Si igitur universales
 debent esse canones, quod merito etiam requiritur, et huius quoque
 mutationis ratio non negligenda venit. Optarem quam maxime PTO-
 LEMÆI atque COPERNICI circa eius Eccentricitatem, adeoque ip-
 sum Apogæum prolata rite constare, et firmo adeoque cœlesti inniti 40
 fundamento. Sed enim in utroque horum aliquid satis perceptibilis
 latere erroris, haud citra rem suspicor, præsertim in Copernicæa deci-
 sione,

fione, quam videtur potius pro libitu ita ordinasse, ut suæ quadraret assumptioni, quam quod indubijs observationibus ita se exhibere sufficienter compertum habuerit. Quis enim fieri potuit, ut Martis apparens motus intra unius hominis ætatem a cœlesti tramite ita difformis redderetur, ut in tribus vel quatuor nonnunquam gradibus numeri ex ip-
 5 fuis calculatione deprompti a scopo cœlesti digrediantur, si illi suo tempore atque iisdem annis, quibus observationes exercuit, competenter cœlo conformes erant? Verum de his atque alijs ad totam harmoniam cœlestem concinne in numeros adaptandam facientibus, volumen no-
 10 strum Astronomicum de perennium syderum circuitibus tractans, suo tempore, cum divinitus ita prospectum fuerit, te plenius admonebit, certiolemque reddet.

Systema universi a nobis ante non multos annos adinventum, et ex ipso cœlo cœlestium pervestigata dispositione atque incessu, non autem
 15 libris vel chartis, sive antiquorum, sive recentium Philosophorum, tibi quoque probari et a te in pretio haberi, plurimum mihi ipsi congratulor. Neque enim ignoro perpaucos futuros, præsertim ex ijs, qui in Scholis Peripateticorum educati et instructi sunt, qui hanc nostram mundanæ Symmetriæ atque revolutionum cœlestium ordinationem
 20 prima fronte inspectam admitturi sint, utut plurimas a PTOLEMÆO et Veteribus commissas inconcinnitates adeoque superfluitates nimias et a COPERNICO introductas absurditates devitando eliminat. At ubi penitus ipsius penetralia introspicere solertibus ingenijs dabitur, utique non diffido, quin hanc Neotericam nostram constitutionem, repu-
 25 diatis et antiquatis cæteris, sint approbaturi, præsertim quando apparentias cœlestes illi adeo certo et subtiliter congruere exploratum habuerint. Quod autem Martius orbis Solarem non totaliter ambiat, sed bifariam transeat, te et forte etiam alios nonnihil movet atque ancipites detinet, nihil profus apud me moretur scrupuli. Id enim quod
 30 hæcenus Aristotelica auctoritate sic frustra persuadente creditum est, cœlum ex impervia adamantinaque constare materia, orbibusque realibus et solidis astra sibi infixâ rotantibus confertum esse, caret fundamento atque ab ipsa rei veritate alienissimum est; prout ex ipsis saltem Cometis, si non aliunde etiam, sufficienter liquet. Dum enim quinos,
 35 accurata diligentia, diversis aliquot annis præteritis in altissimo æthere curriculum suum exercentes et nequaquam sublunari aëre, ut perperam tot sæculis Scholas omnes decepit ARISTOTELES, idoneis et minime fluctuantibus instrumentis observârim, atque invicta Geometriæ certitudine demonstrârim: horum tamen nullus alicuius certi orbis
 40 circumagationem concomitabatur, sed libere in liquidissimo æthere, quo propria ferebat naturaliter indita motionis vis atque energia, undecunque tandem exorta atque agitata, movebantur: idque non perplexo,

plexo, interrupto, aut tumultuario inceſſu, ſed ordinato atque ad invicem proportionali, cæterorumque Planetarum curſui in plerisque non multum abſimili, licet concitatiore nonnunquam impulſu. Fieri itaque non poteſt ut cœlum ſit ſolidum atque impervium et realiter exiſtentibus compaginetur orbibus. Alias enim Cometæ quoque in cœlo re- 5
vera, quodocunque effuſerint, verſantes, ab eo, in quo exiſterent, orbe circumraperentur illique obſecundarent. Atque hæc non minima eſt cauſa, cur aſcitiſſimorum cœli Phænomenon descriptionem peculiari opere, magno illi, quod Mundo cœvorum cœli corporum gyrationes 10
multiplices extricabit atque ob oculos ponet, præmittere ſatius duxerimus. Inde namque non pauca ſequentibus viam ſternentia atque hypotheſeos noſtræ fundamenta, quibus cætera omnia ſuperſtruantur, ſtabilientia depromenda comprobandaque veniunt. Accedit et hoc, quod refractioes Aſtrorum ad verticem nequaquam pertingentes, ſed 15
intra dimidium quadrantem atque adhuc declivius prorfus evaneſcentes evidentè teſtentur diaphanitatē cœleſtem non verſari in ſolida materia, longe diverſa ab aëris liquida || diaphanitate, adeo ut illæ, 81
quæ fiunt in luminariſſimis atque ſtellis ſub decliviori verſus Horizontem ſitu refractioes ex ſolis pene vaporibus Terram, etiam ſereniſſimo exiſtente aëre, in propinquo ambientibus, inſinuentur et originem trahant, ita vel ſolis opticis ratiocinijs, quæ Geometriæ validis affirmantur munimentis, Ariſtotelicam de cœli natura atque materia nimis diu inveteratam opinionem aperte eludentibus. Quin et id, de quo ſæpe- 20
dictus GELLIUS noſter te commonefecit, Martem in ſitu acronycho terris ipſo Sole reddi propiorem, a nobis iugiter et ſubtili indagine perveſtigatum eſt, atque ita ſe habere compertum, præſertim circa finem anni 1582, quando in ☉ ſublimis, ipſa quoque latitudine Borea illum plus exaltante, Soli opponebatur. Deprehendi enim tum e multiplicibus et accuratis animadverſionibus in vario ſitu obtentis atque invicem 30
diligenter collatis, ipſum Parallaxin admiſiſſe Solari paululo maiorem, quod nullatenus evenire poterat, ſi tota eius revolutio in orbibus ſupra Solis Sphæram extantibus, ut fert Ptolemaica diſpoſitio, abſolveretur. Attendi etiam ſæpenumero ad ipſius tranſitus retrogrados, quando acronychius eſſet, et interiectis aliquot diebus comperi eos aliquanto 35
concitatioreſ reddi, quam fert Ptolemaica ratiocinatio, congruente potius hîc Copernicæa numeratione, præſertim ſi verioris Apogæi atque oppoſitionis cum Solis medio motu fiat applicatio. Atque hinc non obſcure ſatiſque certo patuit, Martem Soli averſam cœli partem perambulantem, telluri ipſo plus admoveri. Unde neceſſario conſequitur, aut Copernicæas hypotheſes veras eſſe, aut ita cœleſtium diſtributionem 40
ordinandam, quemadmodum a nobis nuper conſtitutum eſt. At COPERNICI circa motum telluris triplicem, utut ingenioſam et a cœleſtibus
bus

bus apparentijs non admodum abhorrentem speculationem, nequaquam in rei veritate constare (si quis est, qui adhuc hæsitat) suo loco et tempore a nobis irrefragabiliter, non saltem Theologice et Physice, sed etiam Mathematice convincetur: utut is se satis Mathematica Mathematicis atque ab illis irreprehensibilia proposuisse sperabat. Imo vel ipsi Cometæ, de quibus dixi (ut hoc obiter nunc quoque indicem) quatenus aliqui eorum circa oppositam Solis plagam incedebant, motum Terræ annum a COPERNICO avertum inficiabantur; nihil enim is eorum destinato cursui detraxit, nedum ut eos retroagi aut lentiore greßu tardari nobis ita aspectantibus cogeret, de quibus opportuniore loco latius agere decrevimus. Ex his itaque omnibus iam commemoratis Martiæ stellæ circuitum, licet Solarem transeat, ob cœli liquidissimam et ubique perviam substantiam orbiumque realiter existentium abrogationem et systematis Copernicæi absurditatem, non inconcinne aut citra possibilitatem a nobis ordinatum esse, extra omnem controversiam concludere datur.

VERNERI libellum de motu octavæ Sphæræ ex tua donatione nondum accepi. Existimo illum præ locorum inter nos longinqua distantia itinerumque difficultate alicubi intercidiße. Ego nihilominus pro hac quoque tua non contemnenda erga me benevolentia tibi magnas dico gratias. Et ut conscius sis, Librum illum iam dudum a D. FABRITIO Mathematico Cæsareo, intermediente D. Doctore THADDÆO HAGEDICIO, etiam Mathematicum insigniter gnaro, adeptus sum. Illum introspexi, disquisivi, dilui: Nam ut paucis expediam, quod res est, ternæ illæ stellæ, quibus pro fundamento cæterarum utitur, atque octavæ Sphæræ intricatas mutationes superstruere conatur, non ab illo cœlitus diligenter, uti par erat, licet is ita prætendat (quod tamen cum pace Manium viri alias eruditissimi et de re Mathematica præclare meriti dictum volo) observatæ sunt, sed potius eas ita pro lubitu effinxit atque adaptavit, ut suæ intentioni congruerent. Quod inde satis liquet, ex quo latitudines earundem ubique eadem, quas veteres præsupposuerunt, retineat, et nihilominus assumptis suis declinationibus differentias longitudinum pares cum recepta annotatione efformet. Quæ nequaquam invicem cohærere possunt. Nam nec illæ latitudines earundem stellarum, excepta sola Spica, in qua saltem unicum desideratur scrupulum, cœlitus ita se habent, nec longitudinum intervalla apparentijs congruunt. Hinc patet, quam reliqua, quæ non absque ingenij acumine atque subtilitate superædificare laborat, invalida atque ruinosa evadant. Taceo nunc quod ipsas stellas suas latitudines mutare, ad rationem alteratæ obliquitatis Eclipticæ (prout a nobis indubitate deprehensum est) nec is, nec magnus ille COPERNICUS animadverterint: multo minus, ut per hypothesin aliquam hanc divagationem tutati sint.

Intelligo

Intelligo te Theoricæ tuas nunc publice exponere atque copiosius illustrare, quod etiam plurimum laudo. Attigisti in istis Theoricis proprius scopum Copernicæum, redigendo ipsius speculationem ad formam Ptolemaicam, quam antea in Tabularum Astronomicarum e Prutenicis resolutione præstitum est, ubi nimium ab ipsius symmetria 5 et ratione aliena admisisti, quod te ipsum iam dudum animadvertisse atque emendasse non dubito. Verum ne hîc quidem ad amussim quadrant, et Æquantum a circulari et regulari motu, qui proprium, non alienum respicit centrum, inconcinnitas parvis quibusdam circellis convenientius excusari poterat, ne sit Mathematicæ perfectioni atque 10 regularitati offendiculo. Realitas etiam et copia tot orbium complementium et trahentium, quæ et quorsum libuerit, non est necessaria, imo prorsus supervacanea, cum ipsi cœlo nihil eiusmodi revera competat, velut antea inuimus. Recte tamen facis, quod studiosos aliqui saltem cœlestium cognitione imbuis, et eorum ingenia ad solidiora et pleniora capebenda idonea reddis atque præparas. Est aliquid prodire 15 tenuis, si non datur ultra, ut inquiebat Poëta. Cum nostræ publicam lucem viderint hypotyposes hisque superinductæ demonstrationes et numeri, has quoque discutere, explanare atque auditoribus tuis proponere declarareque tibi liberum relinquam. Interim utere ijs, quæ in 20 promptu sunt, et si qua, antequam nostra acceperis, interceberit, uti fit in rebus arduis, mora, eam patienter sustine et candide interpretare. Unum vel alterum adhuc addam, postea scribendi finem faciam. ||

Si Eclipses aliquot, præsertim Lunares, aut etiam Solares, Romæ, 81 v Bononiæ, vel etiam in alijs celebrioribus Italiæ Civitatibus, proxime 25 elapsis aliquot annis, diligenter, quoad temporum momenta, denotatæ sunt, effice ut, quotquot habere licuerit, mihi copia earum fiat; quo Meridianorum nostrorum differentiam, collata nostra in iisdem animadversione, hinc certius et præcisius quam antehac factum est, discernere liceat. Eclipsis Solis ultima contigit hîc horis 6. M. 51 a media nocte 30 elapsis quoad primum initium. Ultimæ finis erat hora ad amussim existente nona M. 0, nec obtegebantur de Sole nisi quatuor digiti, tertia scilicet eius pars, cum canones in nostro climate octonos duploque maiorem Lunæ interpositionem promitterent. Desiderarem etiam scire, 35 quid a vobis in Italia, ubi deliquium fere totale iuxta Canones esse debuit, animadversum sit. Scripsi dicto sæpe GELLIO, ut instrumentum quoddam illic meis sumptibus ad instar cuiusdam eorum, quæ hîc vidit atque tractavit, fieri procuraret, quo intermediente quasdam stellas illic altius quam hîc scandentes, et nonnullas insuper hîc ob Poli magnam altitudinem non exorientes cœlitus denotet, atque unâ selectorum 40 quorundam Italiæ oppidorum Poli sublimitates scrupolose, more mihi (uti scit) usitato, scrutetur et inquirat. Qua in parte, si is Bononiam advenit,

venerit, ipſi per loci commoditatem, atque rem omnem tuto ac certo
 exequendi facultatem præſto eſſe non graveris, te amanter rogatum
 volo: tum quoque ſi quæ alia meo nomine expedienda procurandaque
 in ſe receperit, ut etiam in ijs omnibus, quibus tuum expetit cum con-
 ſilio auxilium, illi ſublevantem operam non denegare velis: quod et te
 5 nequaquam facturum ex animi tui integritate et de me bene merendi
 cupiditate mihi ipſi polliceor.

Succurrit nunc, quod aliquando in Prolegomenis Tabularum tua-
 rum Secundorum Mobilium legerim, te cum laudatiſſimæ memoriæ
 10 illo DOMINICO MARIA Ferrarienſe, COPERNICI Præceptore, in
 eadem eſſe ſententia, quod latitudines locorum ſucceſſive aliquatenus
 mutantur, et rationes illic ex eodem profers, quibus id perſuaderi poſſe
 exiſtimas, quas tamen ego (utriuſque veſtrum pace dixerim) non ſatis
 validas et ratas æſtimo; quodque id nequaquam eveniat, alibi evidenter
 15 oſtenſurus ſum. Certe ſola Roma, quæ eandem ferme adhuc, ex obſer-
 vatione REGIOMONTANI, quam olim PLINIJ tempore, per propor-
 tionem gnomonis et umbræ facta perveſtigatione (modo centri Solis,
 non ſupremæ ſuperficiæ ratio habeatur) retinet latitudinem, altitudi-
 nes polares non variari comprobat. PLINIUS enim Libro ſecundo
 20† Naturalis Hiſtoriæ, cap. 72 refert ſuo tempore Æquinoctij die in Urbe
 Roma nonam partem Gnomonis deſuiſſe umbræ. Erat itaque tunc
 iuxta Geometrica ratiocinia altitudo Solis meridiana part. 48 M. 22,
 idque quoad ſupremum eius limbum. Quare ſubtracta ſemidiametro
 apparenti minorum 16, evadit altitudo centri part. 48 M. 6, Æquatoris
 25 ibidem inclinationem unâ repræſentans. Nec Refractio et Parallaxis
 Solaris hîc quidpiam ſenſibilis diſcriminis ingerunt, cum ſe invicem
 fere eliminant. Romæ itaque latitudo hinc provenit part. 41 M. 54. Cum
 hac REGIOMONTANI obſervationem antecedenti ævo Romæ habi-
 tam ſequenti modo conferemus.

30

ANNO 1462
 IANUARIJ DIE

	2			11		
	P	'	"	P	'	"
35 Altitudo ☉ merid.	26	12	0	27	50	0
Parallaxis add.		2	45		2	40
Refractio ſubtr.		2	15		1	50
Altitudo correctâ	26	12	30	27	51	50
Locus Solis noſter	22	12	7	0	21½	≈
Declinatio eiufdem	21	40½	M	20	8	0 M.
40 Altitudo Æquatoris	47	53	0	47	59	50
Elevatio Poli quæſita	42	7	0	42	0	10

38

Cum

Cum itaque posterior observatio REGIOMONTANI, quæ priore videtur convenientior, latitudinem Romanæ Urbis circa hæc sæcula depromat 42 quam proxime graduum, et PLINIJ ævo ex umbra Gnomonis saltem 6 scrupulis pene insensibilibus minor animadversa sit, utique satis liquet eam tanto interlapso tempore nullam perceptibilem admisiſſe alterationem. Sic quoque Venetijs umbram æquinoctialem Gnomoni parem fuiſſe idem citato Capite aſſeverat PLINIUS. Erat itaque altitudo ſuprema Solis dimidij præciſe quadrantis; ſed habitate ratione centri, part. 44 et totidem minorum eadem cum Æquatoris altitudine. Quare Venetijs Poli ſublinitas tunc evadebat P. 45. M. 16, quod in ipſo Minuto cum PITTATI neoterica obſervatione, quam et tu approbas, conſentit, indicio ſatis evidenti, tot interlapſis ſæculis proſus immotam permanſiſſe Horizontis ad axem mundi inclinationem. Quin et Ancona in eodem loco a PLINIO citata, quod trigeſimaquinta pars Gnomonis umbræ ſuperfuerit, prodit eius loci latitudinem p. 44 $\frac{1}{2}$, cum tamen neoterici eam part. 43 $\frac{2}{3}$, non auctiorem || quam olim, ſed potius dimidio gradu (animadverſionis proculdubio aliqua incuria) minorem conſtituant. Atque ex his tribus Italiae Civitatibus ſuas tot ſæculi latitudines invariatas conſervantibus ſatis ſuperque liquet, polares altitudines etiam plurimis intercidentibus annis nequaquam augeri aut ulli alterationi obnoxias eſſe. Nec enim $1\frac{1}{6}$ gradus (quantam DOMINICUS MARIA admittit) diſcrepantia in hac ratiocinatione ſubterfugere potuit, cum non duplo maior inter Romam et Anconam inveniatur latitudinis differentia, quam tamen per umbræ et Gnomonis proportionem PLINIUS admodum appoſite diſcrevit, ut his Tecmirijs, donec plura et exactiora proferantur, acquieſcere non ſit ſupervacaneum. Id quod oſtendere intendebamus.

Conſtitui Alexandriae Poli quoque ſublinitatem præciſe dimetiendam curare, ob quaſdam Ptolemaicas illic inſtitutas obſervationes. Nam an et is illam ſatis ſcrupuloſe deprompſerit, non abſque cauſa ambigo: quemadmodum COPERNICUM in latitudine Fruenburgenti deſignanda 2 $\frac{3}{4}$ ſcrupulis defeciſſe iam dudum, miſo illuc quodam ex meis cum proprio eodemque exacto inſtrumento, compertum habeo. Ubi Alexandriae ſimiliter facta fuerit, uti ſpero, inquiſitio, utique Poli illic altitudinem non ſenſibiliter alteratam eſſe tot interlapſis ſæculis manifeſtabitur, niſi quatenus in pauculis forte ſcrupulis ab ipſo PTOLEMÆO aberratum ſit. Atque hæc erit certior hunc nodum, per ſe tamen non adeo Gordium, reſolvendi occaſio. Cuperem nihilominus præſtantiffimi illius MARIÆ libros, ſi qui extant, quos nunquam vidi, aut etiam manuſcripti alicubi reſervantur, inſpicere. Qua in parte ſi tu etiam noſtris votis faveris eaque auxiliatrice manu faveris, rem in primis gratam præſtiteris, omni officiorum genere, quantum per me licet,

licet, compensandam. Plura nunc non addam, ne Epistolæ terminos nimium excedam teque diutius detineam.

Vale, vir clarissime, et me tui amantissimum, prout incepisti, constanter redamare, amicitiamque per litteras semel inchoatam iisdem, cum aliter fieri nequeat, continuare perge. Dabunt Mercatores vestras
 5 ad Nundinas proficiscentes in Germaniam Francofurtenses, rescribendi litterasque ad me tuto perferendi non incommodam opportunitatem. Iterum diu et feliciter vale, et de studijs Astronomicis bene mereri non intermitte: iamque tertium et pluries vale.
 10 Datae Uraniburgi, Calendis Decembris, Anni veteris Iuliani 1590.

POSTSCRIPTUM, UT VOCANT.

NE prorsus mearum cœlitus deductarum animadversionum atque restitutionum vacuas mitterem litteras, addidi instantis anni Ephemeridem e nostris observationibus et demonstrationibus in numeros
 15 redactis derivatam: quarum rationes atque fundamenta caput primum anterioris Tomi, ubi illum adeptus fueris, expediet. Interim hanc Solaris tramitis designationem expende, atque cum utraque usitata numerationem confer. Cognosces utique, quam ipse Sol reliquorum Planetarum Rex et Ductor, in Tabulis consuetis a cœlesti norma, cui
 20 nostra apprime sunt analogæ, deflectat; atque hinc de cæteris quodammodo ratiocinare, Canonumque usitatorum deviationes percipe. Vale.

TYCHO BRAHE.

† [E codice Vindobonensi lat. 9737f]

13^v **NOBILISSIMO ET AMPLISSIMO VIRO, VIR-**
 25 **TUTE ET ERUDITIONE INPRIMIS CONSPICUO, DOMINO**
HENRICO RANZOVIO, DOMINO DE BREITENBERGA
ET REGIO IN HOLSATIA AC DITHMARSIA GUBERNATORI, AMICO SUO PLURIMUM COLENDO.
BREDENBERG.

12^r

S.

35

NON desinam, Nobilissime et præclarissime vir, te crebrioribus literis compellare, vel potius inter graviores tuas, cum publicas tum privatas, occupationes interpellare, donec aliquid tandem responsi a te receperim. Ternas enim aut etiam quaternas per æstatem et non ita dudum ad te dedi litteras, quibus nihil rescriptum est. Cuperem autem quam maxime, te operum nostrorum Mathematicorum maturationem et publicationem tuo auxilio atque consilio, quod et te lubenter
 38° facturum

facturum non diffido, promovere, idque ea potissimum ratione, ut de Chartopæo idoneo mihi primo quoque tempore, cum omnia, quæ ad opificium illud requiruntur, iam hîc in procinctu sint, prospiciatur. Si itaque CASPARUS ille, quem ab ERICO LANGIO accepi, in tua, uti mihi relatum est, laborat Moletrina, peroptarem illum ad me remitti, si modo absque tuo dispendio eius opera carere poteris. Neque enim illi amplius imputabitur, quod sex Ioachimicis a Procuratore meo Lubecensi, IOACHIMO BUCKIO, præter voluntatem meam abreptis, clam se subduxerit. Id illi, te etiam uno vel altero verbo pro ipso, ut tutius huc accedat, intercedente, lubens condonabo atque in posterum tum salario tum alijs necessarijs illi sufficienter prospiciam. Persuade saltem, ut audacter et certo citoque huc veniat. Erit illud absque illius damno nec sine emolumento.

STURORUM in Svecia olim celebrium gentilitia insignia necdum depicta conquirere licuit, utut multos, tam Danos quam Svecos, hoc nomine sollicitârim. Inter quos etiam fuit Doctorculus quidam Italus, apud Ducem CAROLUM in Svecia medicinam faciens. Qui cum præterito vere me hîc invisisset, insignium illorum procurationem non invite in se recepit. At cum postea æstate elapsa semel ad me scripserit, nullam eorum mentionem fecit, sed saltem πάρεργα nonnulla, de quibus non tam curiose cum illo egeram, adducebat. Interim tamen cognovi a quibusdam Danis Nobilibus, STURORUM arma præ se ferre piscem quendam, eodem nomine *Stör* appellatum, fluvio cuidam incumbentem. Verum incerti erant, an veterum in Svecia STURORUM hæc ipsa fuerint arma, anque aliud præterea additum vel ademptum habuerint. Si quid certius posthac de his cognovero, te de ijs comonefaciam.

Adiunxi hîc terna Exemplaria meæ effigiei nuper Amsterodami cupro expressæ, sed citra voluntatem meam et præmonitionem nimijs monilibus onustæ, nec omnia decenter, prout prædelineatum erat, imitantis; ut ob id aliam illic confieri curem. Vellem autem te obnixè rogatum, ut, si per alias tuas seriores curas licuerit, Epigramma quoddam argutum et acutum in hanc atque Operum meorum Astronomicorum, quibus præfigetur, celebrationem concinnare non graveris; idemque, ut ab alijs in Holsatia atque vicinis locis excellentibus Poëtis, quales illic nonnullos reperiri non dubito, præstetur, procurare. Si quid nostra Venula Pegasea in hac Hvenula Uraniburgica vicissim tibi et cæteris recinere sustinuerit, equidem id Musis cæteris Uraniæ primævæ, imprimisque sorore Calliopea obsecundantibus efficere non superfedebō.

Scripsi etiam semel atque iterum filio tuo GERARDO de Privilegio Hispanico, pro Operum meorum indemnitate, intercedente Secretario Proregis

Proregis Portugaliæ, MATTHIA ab Otten, Hollato, Ulißiponæ agente, obtinendo, ut literis hac hyeme illuc mittendis ipsum denuo ea de re adiunctis etiam meis admoneret. Verum multo iam interlapso tempore, nihil ab eo responsi recipio, planeque aures obturare atque oculos nostris claudere videtur. Forte iam aliquanto plus disbitus, ut Hvenam amplius intueri nequeat, tam minutulæ Infulæ nullam curam habet.

13^r At vastum est cœlum, quod spectat et scrutatur. || Nec me eius inhabitatorem, ex quo, cum vicini essemus, fraterno animo nos invicem complectebamur, adeo cito ob tam modicam disfunctionem animo et memoria prorsus eliminare decuit. Anne sic *Quam procul ex oculis tam*

† *procul ibit amor?* Spero tamen ipsum brevi tam ad se, quam mei recordationem rediturum, atque amici officio benevole functurum. Quod ut citius fiat, te monitore adeoque instigatore opus esse video, quod et ut facias atque cæteris meis desiderijs subvenire non detrectes, etiam atque etiam te per amicitiam nostram diu multumque sartam tectam perduraturam, rogatum habeo. Vale et felici atque diutina fruire senectâ. Iterum cum tota domo suaviter dege et vale. Datæ Uraniburgi 7. Xbris Anno 1590.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

[Ex apographo in *Singularibus historico-literariis Lusaticis* part. 27 (Lipsiæ et Budissini 1743)]

196 **CLARISSIMO ERUDITISSIMOQUE VIRO**
BARTHOLOMÆO SCULTETO, RERUM MATHEMATI-
CARUM EXCELLENTER PERITO, CIVI GORLI-
25 CENSI, VETERI AMICO SUO PLURI-
MUM DILECTO.

192 **T**OTA hac præterlapsa ætate nihil a te literarum accepi, dilecte mi SCULTETE, sive quod nihil scripseris, ob tabellariorum penuriam, aut Bacho, cui * proces, id non admittente, sive quod literæ istæ interciderint. Quicquid id est, ego nihilo minus has ad te dare, ut[ut] pluribus alijs implicitus occupationibus, non gravabor. Expectas forte Tomum nostrum primum recentiorum cœli Phænomenorum, quem etiam iam dudum obtinuißes, si papyri impressoriæ defectus nostros conatus non retardasset. Licet enim proprium molendinum eius conficiendæ gratia hîc magnis impensis extrui curaverim, omniaque

35 huc requisita iam parata sint, attamen chartopæo, || quem in Germaniam pro coëmendis veteramentis amandâram, se subducente, feriatur opus, cum eiusmodi artificem denuo conquirere non in promptu sit.

193 Scripsi tamen in diversa loca pro chartopæo idoneo; quo accepto, spero

40 me

me hac hyeme de sufficiente papyro typographiæ meæ prospecturum, sicque tomi nostri ascitiorum cœli corporum propediem maturabuntur, ut ad perennium illorum considerationem atque in demonstrationes et numeros resolutionem propius accedere liceat. Memini, te mihi aliquando scripsisse, quod magnam farraginem observationum cœlestium, Lipsiæ aliquando compositarum, reserves; cupio igitur, ut quicquid eiusmodi in archivis tuis habes, illud depromptum atque descriptum mecum communices. Qua de re puto me tibi antea scripsisse. Nam licet non ignorem, observationes istas minime ratas esse, utpote instrumentis vel nullis vel fallacibus acceptas: tamen cum sæpe numero per lineas rectas vel alias dispositiones ad stellas fixas solo oculari intuitu facta sit collimatio, ego, qui loca fixarum stellarum ad amussim emendata habeo, aliqualem Planetarum positum hinc ratiocinabor, et multa alias in his limitabo atque concinnabo, diligenti in singulis adhibita circumspeditione; quo, si non exacto, haud nimium tamen aberranti usui, sicubi opus fuerit, destinantur. Eclipses quoque amborum luminarium, inprimis vero Lunæ, sive Gorlicij sive alibi a te vel alijs fideliter observatas, aut aliunde conquisitas, nancisci desidero, quo Meridianorum præsertim differentiam hinc discernam. Si quid superest scriptorum atque observationum RHÆTICI, id totum mihi prece et pretio comparari averem, quemadmodum et Witi-chiana, si quæ adhuc residua sunt. Tu in his atque alijs eiusmodi, fac, quod potes, et amici desiderijs gratificari non grave duxeris. Ego sumptus libenter rependam inveniarque vicissim gratus. Addidi his ternæ meæ effigiei exemplaria, iam nuper in Belgio cupro expressa, rogans, ut, si qui apud vos, aut in vicinia reperiantur excellentes Poëtæ, quales illic dari nullum est dubium, ut nervosa aliquot et arguta epigrammata in iconem hanc atque operum meorum Astronomicorum celebrationem, delectationis gratia, concinnent, efficere velis, et prima quaque opportunitate cum ceteris, de quibus dixi, huc in Daniam ad me transmittere. Præstiteris hac in parte rem gratam omnique officio vicissim compensandam. Curo id ipsum in alijs quoque regionibus fieri, ut, collatis omnibus, quæ maxime placuerint, seligam. Nam et ego canora Poësi non parum afficior, soleoque interdum a severioribus occupationibus hac me recreare. Plura nunc non addo, cum tu nihil ad ultimas meas rescripseris. Fac igitur, ut propediem aliquid a te respondi habeam, moxque copiosiora a me expectabis. Vale! Datæ Uraniburgi die 8. Dec. Anno 1590.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

[Ex

† [Ex apographo in Io. Ant. Magini *Tabulis Primi Mobilis* (Venetiis 1604)]

82^r NOBILITATE PERILLUSTRI ET ERUDI-
TIONE PRÆSTANTISSIMO VIRO, D. TYCHONI BRAHE
DANO, DOMINO DE KNUDSTRUP, ET ARCIS
5 URANIBURG IN INSULA HELLESPONTI
DANICI HUÆNA FUNDATORI.

10 **H**IS sane litteris, quas nunc ad te mitto, perillustri ac eruditissime vir, brevitatem sum secutus: et quamvis in Epistola illa, quam cum eo opere, quo te merito, grati animi meæque erga te observantiæ declarandæ causa, nuncupavi, communitam dedi, quamque brevi ad te sum transmissurus, pluribus egerim: tamen ne negligentiae nomine me accusares, tibi indicandum duxi, me hæcenus a Patavina poli investigatione ac Martis affixorumque siderum meridiana altitudine
15 investiganda, quam tantopere cum GELLIO tuo, vel potius, nostro, observare cupiebas, superfedisse: cum, quod eiusmodi observationibus nec opportunum loci situm, nec commodam ad ea exploranda occasionem, ut ingenue GELLIUS ipse testabitur, invenire potui, tum etiam quod diverforum negotiorum cumulo variisque molestiis, quas
20 mors carissimæ Matris gravissimas auxit, plurimum toto illo æstivo tempore, quo Venetijs et Patavij hæreo, sum circumventus. Sextantem interim tuæ inventionis, et tui gratia, et meæ exercitationis causa, fabricari feci, eumque cælo exactissime ad singula minuta, dum unâ cum dicto GELLIO easdem nonnullarum fixarum distantias, quales
25 ex tuis observationibus in Fixarum Catalogo tu ipse antea notasti, deprehendi, respondere comperi. Eundem Bononiam mecum exportabo, ibique Quadrantem maiorem ad altitudines observandas elaborare faciam; et plures tui causa observationes perficere conabor. Radium etiam Astrologicum iustæ magnitudinis construi faciam; in cuius oblongi extremitate cylindrus sit apponendus, ubi scilicet in aliorum radijs oculus applicatur: in transversarij vero extremitatibus affigendæ erunt duæ pinnulæ cum suis foraminibus, sicut in tuis Instrumentis
30 facere soles, quæ tamen libere circumvolvantur, ut radij per eius rimulas ac iuxta cylindri extremitates transmissi paralleli fiant. Hoc transversarium volo, ut lateraliter tantum moveatur, dividendo ipsum in particulas illas, in quas hasta seu fustis divisa est, pro ratione sinus
35 totius particularum 10000: hoc || enim pacto portio transversarij ab hasta secta erit tangens anguli, qui fit ad cylindrum, dum unus observator per pinnulam fixam in hastæ extremitate, alius vero per pinnulam in extremitate transversarij sitam, stellas inspiciunt.

Privilegium

Privilegium tuorum operum, quod anxie petij, ab Illustrissimis Venetis obtineri nequit: id enim responsi a nonnullis nobilibus tuli: Senatium Venetum non solere illorum operum, quæ extra Urbem edantur, concedere privilegia; et si aliqua sub Libris alibi excusis sua legantur, ea honoris tantum, non valoris gratia esse concessa, cum Bibliothecæ Venetæ ex ipsius Senatus gratia id iuris habeant, ut quoscumque libros alibi impressos, non obstantibus quibusvis, nedum ipsius Senatus, privilegij, Venetijs denuo typis mandare possint. Illud tamen honoris privilegium, ubi opus illud iam typis excusum antea viderent, ab Illustrissimis Venetis haberi possit; solent enim, quicquid edatur, legere et perscrutari, num scilicet contra Sacrosanctam Ecclesiam, bonos mores, aut Principes Christianos quicquam scriptum sit, priusquam sua illa privilegia impertiantur. Illustrissimi autem Ducis Mantuæ et Ferrariæ, per familiares et amicos, privilegium facile, uti spero, obtinebo. Expecto adhuc magno cum desiderio Librum tuum primum, quem iam sub prælo esse ex GELLIO intellexi; interim obnixè te rogo, ut si quid in tui gratiam possum, libere mihi committere ne graveris. Vale, perillustri Vir, et Astronomiæ Princeps, quam restaurare, ut hucusque felicissime a te factum, pro communi commodo nunquam intermitte. Iterum diu feliciterque vale.

Data Patavij, Kalendis Augusti 1591.

Perillustri Dominationi tuæ addictissimus
IOAN. ANTONIUS MAGINUS.

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁵⁸]

NOBILISS. VIRO, VIRTUTE ET ERUDITIONE PRÆSTANTI D. TYCHONI BRAHE DANO, DOMINO IN KNUDSTORPFF ET URANIEBURGO ETC. DOMINO ET AMICO OBSERVANDO.

S.

NOBILISS. D. TYCHO et amice observande. Quod tam diu ad tuas binas non responderim, multa fuerunt quæ me impediverunt: tum valetudo adversa, quæ me per integram propemodum Quadragesimam afflixit, tum etiam curæ domesticæ ac crebræ profectioes medicinæ faciendæ gratia. Huc acceperunt alia plurima, quæ sæpe præter spem incidere consueverunt. Etiam si vero aliquod otium habuissem, non tamen aliquid nostræ illi disputationi adijcere potuissem, vel nunc quoque possem; adeo exacte omnia abs te excussa, examinata, meaque argumenta diluta sunt, ut me veritate et evidentia demonstrationum

tionum victum esse fateri necesse sit, nisi manifestæ veritati repugnare velim. Exempla aliquot tuæ effigiei accepi, quæ inter amicos distribui. D. CURTIUS noster quoque unam accepit, misitque in Bavariam ad quendam sibi bene notum et celebrem Poëtam, qui arguto aliquo epigrammate eam ornaret. Sed nondum accepit responsum. Hic Pragæ hoc tempore nullum eiusmodi Poëtam, quod sciam, habemus, qui meo desiderio satisfacere, et quomodo pictor faciem et lineamenta corporis, sic ille mentem et vim eius depingere posset. NICOLAUS RAYMARUS, quem tu plagij accusaveras, ante septimanas aliquot huc venit et innotuit D. CURTIO, qui illum Cæsari ita commendavit, ut pro Mathematico, tenui fatis, in his initijs, stipendiolo sit receptus. Hodie hinc Francofurdum pro advehenda sua suppellectili discedit, mox huc rediturus. Aliud quod scribam nunc nec habeo, nec vacat. B. V. Datæ Pragæ die 29 Augusti novo stylo Anno 1591.

T. studiosiss.
THAD.

31a^r

POST SCRIPTA.

HERI venit ad me quidam artifex, eius nomen ignoro, vir ætate grandeva, et narravit se vixisse aliquandiu tecum, sæpeque multa de me audivisse: cum igitur venisset in hanc urbem, salutandi et alloquendi gratia me accessisse. Mira quædam et Geometrica proficitur, potissimum currum quendam admirabilem, cuius rotæ emensa millaria sonitu quodam indicent, et nescio quæ alia; nam plenius cum illo colloqui non licuit et aliorum interventu abruptum fuit nostrum colloquium. Electori Saxonie, Principi Pomeranie et quibusdam alijs eiusmodi currum se confecisse aiebat. Intellexi Cæsari quoque sua servitia offerre velle.

† [Ex apographo Gellii Sascridis in epistula d. 14 m. Mart. a. 1592 ad Io. Ant. Maginum data, in codice Bononiensi in Archivo *Malvezzi dei Medici* asservata]

30

TYCHO BRAHE AD GELLIUM SASCERIDEM.

.... Dicit non potest quam mihi gratum fuerit, quod intellexerim Excellentissimum et præstantissimum MAGINUM Patavium venisse, illicque æstivum semestre consumere decrevisse, quodque Instrumentum illud Sextantis Astronomici, de quo ad te scripsi, per vos elaboretur. Spero enim vos aliquot Stellarum Observationes hac æstate illo intermediente illic obtenturos. An Organum omni ex parte rite constet, distantie et declinationes stellarum transmissæ patefacient. Cuperem Altitudines Meridianas Solis, tum etiam Affixarum Stellarum, præfertim

fertim quæ hîc decliviores sunt, eodem diligentius observari, ut Refractionum ratio certius pateat. Eclipses quoque Lunares per Altitudines Fixarum illustrium sedulo notari, ut differentia meridianorum nostrorum innotescat, apprime consultum duxerim. Atque hæc et similia ipsemet MAGINUS, etiam te absente, facile expediet. Si Planetarum quoque loca per distantias a fixis sideribus, ijs præsertim quæ a nobis restituta Catalogus transmissus exhibet, subinde rimatus fuerit, utique quanta sit Cœli et Canonum Astronomicorum differentia experietur. Mars in ultimo Acronycho situ eundem ferme locum (digrediente ad ternos gradus Alphonfinorum calculo) cœlitus designavit, quem rationes Copernicæ postulant, || nisi quantum in simplici motu Solis atque Æquinoctiorum præcessionem ab eo aberratum est, cum alias ♂ pernox factus, intra unum vel alterum gradum, nonnunquam etiam plures, calculum Copernicæ eludat. Quod vero nunc tam prope consenserit, id causæ fuit, quod circa Perigæum Solis illi opponeretur; idque nostram Hypothesium cœlestium restitutionem evidenter confirmat; præsertim cum iuxta medias inter Apogæum et Perigæum Solare elongationes ♂ Acronychius factus, plurimum a Copernicæ numeris discentire deprehendatur, idque in diversas partes, prout Eccentricitatis insinuatio postulat. Idem in reliquis duobus superioribus Planetis usu venit, licet in his ob orbium magnitudinem minus sentiantur. Concurrunt tamen et aliæ quædam causæ, ex commensuratione veterum, adeoque ipsius COPERNICI, non satis accurate instituta; quæ omnia non est huius loci extricare.

In operibus meis perficiendis excudendisque nihil hac æstate laboratum est, ob varia impedimenta et avocamenta minus grata; si hiems tranquillius et exoptabilius otium præbuerit, favente cœlesti Numine, inchoatam telam pertexam, posteaquam cum præstantissimo MAGINO alijque in Italia eruditissimis Philosophis id, quicquid erit, lubens communicari curabo. Si interea ipsius opera Privilegia a Pontifice et Duce Mantuæ alijque Italiæ proceribus, quotquot impetrare licuerit, prout benevole pollicetur, obtinuerit, rem præstiterit mihi summopere acceptam omnique gratitudinis significatione compensandam.

Canonem Radicum Quadratarum, quem molitur, avide desidero. Scio equidem tali ratione Tangentium ac Secantium Tabulas excusari posse, an vero promptiori compendio, nondum dixerim. Scripsissem ipsemet nunc MAGINO, sed ad matrem Aulæ magistræ (quæ apud Reginam Fridrichsburgi diutius quam sperassem hærens, et proprijs commoditatibus destituta minus prospera || fruitur valetudine) avocor, et pleraque alia, quæ me a scriptione retardant, nunc incidunt obstacula. Interim eximium hunc et magni nominis Virum, qui mei, ut non obscure, tum ex ipsius tum etiam tuis litteris perspexi, est amantissimus,
meo

meo nomine diligenter refalutare, omniaque grati et benevoli erga ipsum animi officia sincere offerre ne superfedas. Quamprimum otium et oportunitatem commodiorem nactus fuero, illi scribere et de rebus Astronomicis cum eo ulterius conferre (ex quo videam eum earum
5 tam gnaviter cupidum, quam excellenter peritum) non intermittam.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 9737f]

TYCHO BRAHE AD IOANNEM
METELLUM.

S.

18^v

10

15

19^r

20

25

30

35

RATISSIMUM mihi fuit, Magnifice Domine IOANNES METELLE, quod comitando Serenissimum Regem vestrum me in hac Insula invisere non gravatus sis, quodque discedens, illa ingenij exquisitam acrimoniam redolentia Ianuæ annotâris Epigrammata, quæ a pluribus postea ob acumen et elegantiam descripta sunt. Quod si pari aut etiam uberiore (ista enim obiter et inter aliud agendum subito concinnata erant) venâ nostram effigiem, cuius || exemplar existimo me tibi antea misisse (ut tamen certo habeas, en alterum addidi) decorâris, rem inprimis acceptam feceris, teque ipsum in quibusdam meorum Operum Cithara Apollinea personantem, circa ipsum Frontispicium cognosces. Scripsi et hoc nomine Domino PETRO IUNIO, deque quibusdam alijs, in quibus et tuum expeto, sicubi opus fuerit, unâ cum consilio, auxilium. Si illi insuper Hortulanum et Aucupem primo vere mihi procurare commodum non fuerit, ut per te officij hoc mihi præstetur, peramanter rogo. Unicum insuper a te petam, quod et sponte mihi, cum hîc es, pollicebaris, ut videlicet Dominum IOANNEM CRAIGIUM Medicinæ Doctorem hancque Edenburgi facientem et Mathematicum insuper excellenter peritum, quantum in te est (est autem quamplurimum) ad potiora promovere, eiusque rei familiari, tua apud Regiam Maiestatem intercessionem, ut commode et bene degat, consulere, si modo id hæcenus oblivione quadam prætermisum est, ne graveris. Dignus enim is mea sententia est, qui ametur, iuветur, promoveatur. Quamvis enim ex omnibus Europæis Mathematicis, ad quos noster liber secundus de recentioribus Ætherei Mundi Phænomenis (quem hîc, ni fallor, vidisti) pervenit, is solus inventus est, qui contentis eiusdem nonnullis contradicere, mecumque de eisdem per literas disputare attentârit, tacentibus, imo de sua opinione prorsus cedentibus, eamque revocantibus, nostris non invite subscribendo, præcipuis peneque cunctis inter illos, quorum ego in eodem scripto Placita

39*

sub

sub veritatis incudem revocaveram, deviationesque aperueram et modeste taxâram. Attamen tantum abest, ut id ullo pacto in ipso moleste feram, quod etiam hoc mihi apprime gratum sit, læterque me in illo invenisse Antagonistam, qui ausus fuerit nostris nonnulla quocumque tandem ratiocinationis prætextu exponere. Sic enim veritas ipsa, expensis semotisque ijs, quæ in contrarium adduci a quoquam plausibiliter poterint, rectius et plenius elucescit. Quemadmodum ex Apologia nostra, quam etiam (si recte memini) hîc inspexisti, illius argumentationes affatim diluente, non obscure liquet. Quam et magnificus Dominus IACOBUS CURTIUS, Cæsareæ Maieſtatis atque Imperij Pro-cancellarius, in literis ad me datis, quarum exemplum Domino PETRO IUNIO transmisi, tum etiam alij eruditi in Germania Mathematici, libere et lubenter approbârunt. Si itaque effeceris, ut vir ille sentiat meam commendationem apud te pondus habuisse, sibi que emolumento fuisse, non tam illi quam mihi rem plurimum acceptam exhibueris, meque tibi vel hoc nomine, utut alias de te bene mereri satagentem, arctius devinxeris. Vale, plura enim non addam, ne te gravibus et varijs administrationis publicæ munijs occupatum nimium interpellem. Iterum atque iterum quam felicissime vale. Datæ Uraniburgi 13. Novembris Anno 1591.

TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 9737f]

CLARISSIMO ERUDITISSIMOQUE VIRO 14r
DOMINO IOANNI CRAIGO, PHILOSOPHO ARISTOTELICO
ET MEDICINÆ DOCTORI, EANDEMQUE EDENBURGI 25
IN SCOTIA EXERCENTI, MATHEMATICO EXCEL-
LENTI, AMICO SUO PLURIMUM
DILECTO.

UID cunctaris, mi CRAIGE, curque tam cito pedem referens nusquam amplius appares? Si cauſæ et viribus diffidis, veritatisque a nobis propugnatae mœnia inexpugnabilia esse, iam tandem expertus es atque concedis, equidem id quod res ipsa exigit, quodque decet, admittis. At cur non id vel verbulo fateri lubet? Neque enim errata agnoscere revocareque usqueadeo inglorium est, quin homini, his per se non parum obnoxio, id conveniat, excusationemque mereatur, cum et a plurimis præstantibus atque apprime eruditis viris etiam in gravioribus negotijs idipsum iam diu multumque laudabiliter factitatum sit. Sin autem nondum omnia tela atque arma, quibus oppugnes,

pugnes, tibi extorta esse præsumis, clypeumque tuum adhuc satis validum nec imbellem esse tibi persuades, quare non denuo in arenam prodis? Nam et defatigatus aut fugitivus miles iterum nonnunquam certare audet. Age igitur, prome si quid residui habes, quo tuum ARISTOTELEM et te tuearis, dum Cometas cœlo eliminare citra omnem experientiam iustasque rationes is annexus sit, Posteritatemque Philosophicam tot iam seculis hac falsa opinione imbuerit suisque nænijs dementârît, cuius fistulæ sibilum tu patulis auribus tam lubenter recipiens, forte, quod ad hunc a teneris tripudiare (ut mos in Scholis plerumque est) abuefactus sis, illius lusu (si modo non ab hoc delusus) delectaris, et illi tibi que nimium applaudis. Imo quod minus excusabile est, in Mathematicorum erudito pulvere simul strenue et industrie exercitatus, non vereris, contra ipsam Mathematicam certitudinem atque Observationibus indubijs superstructas Apodixes Geometricas, omni Herculis robore insuperabiliores figmenta, vel saltem meras coniecturas Peripateticorum, veritati fucum facientes, aut potius hanc offuscantes, quantum in te est, defendere. An hoc est Mathematicum agere et veritatis penetrabilia, seposito omni præiudicio, demonstrative enucleare, eidemque compertæ constanter absentiri? Facebat Ethnicus iste ἀμαθηματικός (utinam non unâ etiam ἄθεος) ARISTOTELES cum suis discipulis, qui saltem plausibilibus et sophisticis elenchis incrustata facile arripiunt, ijsque acquiescunt. Apud Mathematicos certe non plus fidei promerebitur, quam geometrice comprobârît. Idem de omnibus eius abeclis, sive per imprudentiam sive affectata quadam ignorantia, ipsi suffragantibus, non immerito censendum venit.

Apologiam nostram, qua tuis obiectionibus luculenter respondebam, te iamdudum accepisse, nullum apud me est dubium. Nam et eruditissimus Dn. D. ANDREAS CRAGIUS, Medicus et Physicæ in Academia Hafniensi Professor, mihi e Scotia (quo cum serenissima Regina Sponsa eius atque adiunctæ nobilitatis Archiatrum agens, quando illac clabe Danica deduceretur) reversus significabat, te motæ inter nos disputationis, huiusque meæ Apologiæ mentionem fecisse. Nihil tamen certi referre poterat, an nostris dilutionibus acquiesceres nec ne. Id saltem aiebat, te admodum (si modo non nimium) Aristoteleis placitis mancipatum, peneque omnia ab ipso prolata pro oraculis habere; quæ credulitas tibi cum multis || alijs Philosophiam profitentibus communis est. Satis itaque, imo plus quam satis, tibi temporis interea, utut alijs negotijs aut Medicinæ faciendæ occupato, relictum est, quo Apologiam hanc nostram evolveres, disquireres atque si quid contradictionem admittens offenderes, id ipsum ulterius disquirendum in medium proponeres. Sesquialter enim annus, ni fallor, iam præterlapsus est, ex quo hoc scriptum Apologeticum ad te in Scotiam misi, nihilque tam diutino

diutino exacto tempore responſi mihi relatum, utut navigatio inter
 hæc regna fatis frequens ſit et poſt contractam affinitatem Regiam
 quam antea commodior et crebrior. Verumenimvero abijce latebras
 greſumque reflecte et ad nobis reſpondendum, dummodo quid ſuper- 5
 erit nervorum, vires recollige, quantumque potes, hæc mœnia tenta.
 Sin autem nihil amplius reſtat, quod in contrarium veriſimiliter ad-
 duci poſſe confidis, idipſum ſaltem indica et ingenue fatere. Tradideram
 interea nobiliſſimo cuidam Iuveni Scoto (cuius mihi iam nomen exci-
 dit, Secretarium tamen Regis veſtri intimum fuiſſe recordor) cum a 10
 Rege ſuo in Daniam amandatus me quoque hîc inviſeret, deſcriptum
 noſtrarum Obſervationum atque ratiocinationum de Cometa ultimo,
 in Martio Anni 1590 conſpecto, quale illuſtriſſimo Principi GUIL-
 HELMO Habiæ Landgravio conceſſeram. Atque inſuper ab ipſo petij,
 ut te quoque eius redderet participem. Quod et eum feciſſe mihi per- 15
 ſuadeo. Demonſtrâram ibidem admodum expedita et certa ratione et
 hunc Cometam omnino cœleſtem fuiſſe, adeoque nulli ſenſibili Paral-
 laxi obnoxium, quod et in pluribus alijs, imo omnibus hiſce aliquot
 exactis annis apparentibus, affatim deprehendi. Forte hic ipſus poſt-
 remo viſus Cometæ, de quo loquor, te ancipitem et certamen ulterius 20
 detrectantem reddidit, cum is tam in 90mo a Meridiano Horizontis
 gradu, ipſo videlicet verticali principaliore altior exiſtens, et poſtmo-
 dum in Meridiano, infra Polum declivior, interlapſis plurimis horis,
 declinationem ſuam nullo minuto aliter variârît, quam motus proprij
 interea ratio e diurno collecta exigebat, quod noſtris Inſtrumentis erat 25
 obſervatu tam facillimum quam etiam ab omni erroris ſuſpicionem ſe-
 motum. Nec tot anfractus atque Mæandros, ad Parallaxeos inſenſibili-
 tatem demonſtrandam, quemadmodum Cometæ anni 77, de quo inter
 nos mota eſt quæſtio, efflagitabat. Quod ſi per incuriam aliquam aut
 ex oblivione eius, cui id conceſſi, ſcripti illius copia tibi nondum eſt
 facta, apud eundem Secretarium, qui paulo poſt ſereniſſimi Regis veſtri 30
 in Regnum ſuum reditum huc ablegatus erat, uti antea quoque monui,
 de hoc ſciſcitare, atque eius communicationem, quod et facile (uti ſpero)
 obtinebis, urge, poſtmodumque attente lege atque expende; et modo
 tibi hîc quoque aliquid ſuggeratur dubij, aperte et ingenue indica, me-
 cumque de toto hoc negotio ulterius per literas agere ne ſuperſedeto. 35
 Cauſa autem, cur id eo enixius deſiderem, eſt hæc, quod cum tuas
 literas, quatenus noſtræ de Cometa ſupradicto Anni 77 lucubrationi
 nonnulla oppo-||nebant, unâ cum noſtra Apologetica reſponſione, qui- 15^r
 buſdam excellentibus et eruditis in Germania Mathematicis ſimul in-
 ſpicienda dijudicandaque tranſmiſiſſem, illis ſane hæc amica inter nos 40
 veritatis eliciendæ confirmandæque decertatio non diſplicuit nec in-
 digna iudicabatur, quæ publici iuris fieret, ut et alij negotij penetralia
 eo

eo profundius (hinc allecti) introspicerent atque veritatis involucria
 commodius eruerent, quidque citra dubium sentiendum foret, rectius
 constituerent. Proposui itaque hortatu aliorum eam partem literarum
 tuarum, quæ hac de re agit, unâ cum nostra Apologia, tomo secundo
 5 de hoc Cometa tractanti propediem subiungere. Quod tibi prius signi-
 ficandum censui, ut si quid in promptu esset, quod hinc ulterius inferre
 satageres, id mature expedire mihi que mittere posses. Nam et hoc ad-
 dere et sub trutinam vocare non negligam. Cedet id in nullum tuæ
 existimationis aut nominis detrimentum, sed potius erit apud omnes
 10 eruditos et cordatos honorificum. Nam et præceptorum auctoritatem
 tueri atque ab opinione plausibiliter concepta non facile amoveri, sed
 quoad fieri potest, in ea persistere, generosi semper fuit animi, nec inde-
 corum a candidis et æquis censoribus habitum. Quin et quidam sunt
 15 eruditorum in Germania virorum, qui te non serio, sed saltem ut alia
 et plura eliceret, hanc movisæ disceptationem autumant. Inter quos,
 ut est præcipua dignitate atque auctoritate conspicuus, si etiam in rebus
 Mathematicis scientia et iudicio plurimos alios antecellens, Magnus
 et nobilissimus vir Dominus IACOBUS CURTIUS a Senfftenau, Cæ-
 sareæ Maiestatis ab arcanis consilijs atque Imperij Procancellarius
 20 per eminentissimus. Is ex quo Apologiam nostram clarissimo viro Do-
 mino THADDÆO HAGECIO Medico et Mathematico eximio, veteri
 meo amico, transmissam forte perlustrasset, posteaque Cæsareæ Mai-
 estatis amplissimum Privilegium Operibus meis, quo indemnitati sumptu-
 tum consulatur, præfigendum mittens, unâque literas proprias ad me
 25 dare non gravatus, inter alia et huius nostræ controversiæ non ob-
 scure in ijs meminit, nulla tamen tui expressa mentione. Licet vero
 apographum earum literarum circa frontispicia primi tomi, de Stella
 15 Nova et quibusdam alijs luculenter agentis, certa de || causa et rogatu
 quorundam apposuerim, tamen et hinc eam portionem, quæ hoc, de
 30 quo loquor, negotium concernit, annotare non pigebit, ut eo citius et
 certius eius gravissimum hac de re iudicium tibi innotescat. Sonant
 autem eius verba ex eadem Epistola, Pragæ 28. Iunii Anno 90 ad me
 † datâ, in hunc modum: »De scriptis tuis, quid in genere sentiam,
 35 testabitur Cæsareæ Maiestatis privilegium, quod hisce literis ad-
 iunctum tibi mitto, cuius ita conscribendi ego Cæsari author et
 porro, vera in eo Cæsarem testari, sponsor fui. In specie vero ea,
 quæ de Cometis posterioribus, quotquot ipse observasti, a te tradita
 solidissimisque rationibus confirmata sunt, talia esse sentio, ut de ijs
 40 ne ambigi quidem amplius ab eruditis viris queat. Itaque non ad-
 ducor, ut credam, eos, qui hac in parte dubios sese adhuc osten-
 dunt et contra demonstratam veritatem ARISTOTELIS auctori-
 tati patrocinari videri volunt, id ita vere sentire. Sed hoc potius
 eos

eos agere puto, ut, cum omnem moverint lapidem omniaque undique conquiſiverint, quæ Aristoteleam ſententiam confirmare, tuam vero labefactare aut dubiam reddere videantur, ea tibi proponant, tanquam ad Lydium lapidem examinanda, adeoque cauſam tibi præbeant, eruditionis tuæ Sole, omnes omnino errorum tenebras non modo, ſed vel leviſſimas nubeculas diſſipandi exactiſſimamque harum rerum doctrinam poſteritati perficiendi. Qui ſi hac mente tecum certant, næ ego illis quam maxime bene cupio, ſi aliud agunt, pertinaciam quidem eorum odio dignam exiſtimo. Id tamen, quod pertinacia ſua in commune beneficium tibi extorſerunt, iſtis valere, vel potius non valere iuſſis, amplector non ſecus, ac ſi bona id mente feciſſent, de eoque Reipublicæ literariæ gratulor.«

Hæc CURTIUS. Sed et quid de hypotheſibus noſtris neotericis idem præſtantiſſimus vir ſenſerit, ſiquidem tu eas quoque oppugnare non intentatum relinquis, unâ annotare non abs re fuerit. In eadem itaque epiſtola poſtmodum de his ſic loquitur: »Ad ea, quæ novis tuis hypotheſibus hætenus obiecta ſunt, ſolide mihi videris reſpondiſſe, neque ego quicquam in ijs abſurdum, ſed omnia invicem pulcherrime congruentia invenio; an vero hypotheſes iſtæ, id quod in Copernicianis deſideratur, præſtituræ ſint, ut ſcilicet exacta ſiderum loca ad præterita, præſentia et futura tempora nobis exhibeant, de eo tum demum iudicandum erit, ubi maius illud, quod moliris, opus in lucem prodierit. Neque enim dubito, quin in eo opere omnium ætatum, quotquot extant, exactiores obſervationes cum tuis, quas exactiſſimas eſſe certo mihi perſuadeo, ſumma diligentia contuleris, indeque novam hanc Mundi Machinam, divino ſane ingenio, extruxeris.«

Eruditiſſimus inſuper et præſtantiſſimus ille THADDÆUS, de quo dixi, eodem tempore mihi copioſe ſcripſerat atque ſuam de hac Apologia noſtra cenſuram aperuerat, quædamque alia pro ſe adverſus tuas in eum animadverſionis facientia addiderat, quæ ſingula excerpta hæc quoque unâ, ut tibi conſtent, aſignabo: »Quod ad Apologeticam reſponſionem tuam pertinet, hanc ¶ quoque perlegi diligentiſſime, eaque ſane mirifice ſum delectatus. Tam ſolide enim et tam luculente reſpondes, et obiectiones CRAIGIJ diluis, ut mirum ſane videri poſſit, quid contra tam evidentia vel hiſcere CRAIGIUS aut quivis alius poſſit. Quod ſi CRAIGIUS perget veritati contradicere in longe maiorem incurret reprehentionem apud veritatis amantes, quam quod ego in Nova Stella parum ex arte ſuo iudicio præſtiterim. Sed ſit ita, ut ille iudicat: ego certe illud parum multo glorioſius mihi eſſe duco, quam ſi manifeſte veritati repugnarem. Primus ego, quid alij ſenſerint, ignorans, libera voce et ſcripto protuli,

protuli, Novam Stellam non fuisse Cometam, nec in elementari
 regione, sed in æthere: licet senserim et protulerim fieri posse, ut
 Cometæ in utraque regione, puta elementari et ætherea, orientur,
 qua de re ætas posterior rectius iudicabit. Primus etiam labefactavi
 5 opinionem ARISTOTELIS de Cometis, quam CRAIGIUS mordicus
 retinet, et pro ea velut pro aris et focis depugnat. Sunt, fateor,
 mea, quæ tum attuli, admodum exilia, et, quoad doctrinam paral-
 laxium, plurima in eis desiderari. Sed et hæc deinceps aliquantu-
 lum recognovi. Tu vero his supremam manum imposuisti. Quam-
 10 obrem tibi libenter arena cedo. Mihi interea apud bonos et proba-
 tos ad veniam, non dico ad gratiam, promerendam sufficiet, quod
 in negotio profecto difficili (quod nemo unquam, quod sciam, ag-
 gredi, nec ab opinione ARISTOTELIS discedere, metu obtrecta-
 torum et invidorum, quibus vix unquam vir bonus ac doctus et
 15 veritatis magis quam amicitiae studiosus satisfecerit, ausus est)
 pro virili laborare studuerim, primusque, ut dixi, in hoc angulo
 hanc glaciem secuerim, et in incognita via novas orbitas impre-
 serim. Utinam vero CRAIGIUS mea illa exilia saltem umbra veri-
 tatis evincere potuisset, habuisset illi gratiam. Sed cum non potu-
 20 erit, nec poterit unquam, mirum sane non est, quod tua firmissima
 solidissimaque ne minima quidem in parte labefactarit. Hoc unum
 egisse video, ut postposita veritate opinionem ARISTOTELIS sar-
 tam tectam conservaret constabiliretque. Verum stat pro nobis ve-
 ritas, licet adhuc deserta et pauper, nec fulva splendido aliquo pa-
 25 trocinio vel veterum vel recentium Philosophorum, efferet tamen
 suos radios deinceps clarius splendescetque, quantumvis nunc
 frivolis quibusdam obiectionibus et sophisticis ratiunculis obtene-
 bretur. Certe si quis meliora nostris, quæ vel de Nova Stella vel de
 16^v Cometis protulimus, || et abs te solidius multo prolata sunt, afferet,
 30 libenter amplectemur. Verum qui nec meliora affert, nec solide
 aliena refutat, sed tantum certandi studio contradicit, an is candidi
 et æqui aestimatoris partes agat, alijs dijudicandum relinquo. Mi-
 ror, cur CRAIGIUS miscet meam Novam Stellam cum meo Co-
 meta, cum egomet ingenue fassus sim, certitudinem mearum ob-
 35 servationum Cometæ non posse certare cum certitudine observa-
 tionum Novæ Stellæ, neque mihi fuisse ad manum ea instrumenta,
 neque eas commoditates observandi Cometam, quas habui in Nova
 Stella. Nosti etiam memet et in Nova Stella et in Cometa, agnita
 veritate, partim sponte correxisse quædam, partim abs te et a PRÆ-
 40 TORIO alijsque de quibusdam amice monitum nonnulla emendasse.
 Magis sane miror, CRAIGIUM illam mutationem sententiæ in me-
 lius, quasi probro, incertitudini et inconstantiae adscribere, quæ vir-
 tuti

tuti et ingenuitati adiudicanda fuit. Turpe enim non est errorem, agnita veritate, corrigere. Sed errorem contra veritatem hominis in gratiam tueri, id vero est turpissimum. Quasi vero ipsa experientia non testetur, priores dies studiorum discipulos posteriorum esse solere. Sed vides, quid non audeant isti, qui in verba sui magistri iurârunt. Omnes etiam Mathematicos, qui Cometas æthereos esse asseruerunt, absurditatis arguit, non animadvertens, dum opinionem ARISTOTELIS mordicus tenere et tueri conatur, nec nostra evertere potest, seipsum in longe maiores absurditates implicare, quemadmodum abs te eruditissime evincitur. Quid, quod magna audacia et quidem immerito accusat præclarum artificem REGIOMONTANUM, quod huc usque nec ab illo nec ab ullo Mathematicorum fuerit demonstratum, quomodo Cometarum remotio a Terra definienda sit, quando nimirum proprio incedunt gressu, et propterea REGIOMONTANI demonstrationem abire in absurdum? Atqui, optime TYCHO, CRAIGIUS hac in re crasse fallitur, magnaque iniuria afficit optimum artificem REGIOMONTANUM, qui in suo illo præclaro de Cometa libello problema 2. 3. 4. disertè monet, in indagatione parallaxeos proprii Cometæ motus rationem habendam esse, quemadmodum abs te quoque eius motus ratio habita est. Quare dum ea CRAIGIUS omnibus Mathematicis imputat, tibi quoque non levem facit iniuriam. Ego quidem in eo Cometa et in altero quoque eius motum proprium me neglexisse scientem volentemque, lubens fateor. Sed ne ex eius neglectione notabilis et minime ferendus error exurgeret, meas observationes parvulo interiecto tempore institui, in quo non admodum sensibilis variatio motus proprii Cometæ fieret: deinde iudicavi, satis esse, consistere in mediocritate et saltem propius collimare ad veritatem, quam ab alijs hucusque factum est: quemadmodum præclare dixit REGIOMONTANUS: thesauros naturæ nos non evacuare, sed in plerisque scibilibus ipsi veritati propinquum degustandum mortalibus concedi: quasi diceret, satis esse in eo gradu subsistere, qui veritatem penitus non evertat. Hæc pro defensione REGIOMONTANI, adeoque veritatis, dicere volui. Neque tamen eo inficias, quin melior aliqua ratio vel abs te, vel ab alijs inveniri possit. Interea certitudinem demonstrationum REGIOMONTANI firmam mansuram esse, libere pronuncio, quam neque CRAIGIUS, nec quispian alius ullius absurditatis convincere poterit. Subolfecit sane REGIOMONTANUS quiddam aliud de Cometis, quam quod scholæ ex ARISTOTELE publice docerent. Sed propter eius auctoritatem non ausus est a recepta sententia discedere: qui si nunc viveret vidissetque Novam Stellam, sine dubio erubisset, et accuratiores Cometarum

Cometarum considerationes adhibuisset, nec ullum dubium est apud me, quin præposita veritate nostræ sententiæ subscripsisset. Sed quid ego de his apud te, qui hæc omnia multo solidius pertractaveris, ac CRAIGIJ rationes et obiectiones omnes ita dilueris, ut quid illis
 5 *amplius ad asserendam veritatem adjici possit, non videam.*«

Hæc fuit optimi illius THADDÆI de nostra controversia censura. Postquam vero illi ad quædam dubia in eadem Epistola mota et replicata (circa hypotheses præsertim motuum Cometarum, quas ille non posse constitui tunc existimavit, utut cœlestes esse nequaquam inficiatus
 10 sit) accurate respondiſsem, is pro ea qua est animi ingenuitate et candore eximie decoratus, libenter suis quibusdam opinionibus, re rectius perspectâ, cæſit, atque nostræ sententiæ de toto hoc Cometico (ut sic loquar) negotio omnimodo subscripsit, quod ultimæ ipsius ad me literæ Praga die 29. Augusti, hoc ipso anno 1591 miſæ, testantur, dum sic ha-
 15 bent: »*Etsi vero aliquod otium nunc habuiſsem, non tamen aliquid nostræ illi disputationi adjicere potuiſsem vel nunc quoque poſsem; adeo exacte omnia a te excuſa, examinata, meaque argumenta diluta sunt, ut me veritate et evidentia demonstrationum victum fateri neceſſe ſit, niſi manifestæ veritati repugnare velim.*«

SCULTETUM quoque suarum de Cometa allegato conceptionum pænituſſe, easque pro invalidis reputare, vel ijs pauculis ipsius verbis,
 † ex autographo eiuldem excerptis, quas Apologiæ inferui, cognoscere liquet. De NOLTHIO non habeo quod dicam. Is enim mihi ignotus est. Nec tamen dubito, quin pro ea, qua pollet Mathematicum peritia,
 25 dextre et candide nostras animadverſiones ſit accepturus, ſequæ deviaſſe, quod et in priore Tomo circa Stellam Novam plenius demonſtro, aperte confeſſurus. ||

17^r De cæteris in Germania eruditis et iudicio valentibus Mathematicis idem mihi polliceor. Quin et, ut cognoscas excellentia illa Italarum
 30 ingenia non ſecus noſtris aſertionibus acquieviſſe easque omnimodo approbaſſe, excerptam etiam quædam ex clariſſimi atque excellentiſſimi illius Mathematici IOANNIS MAGINI (cuius celebre nomen proximis annis, ob Tabulas Astronomicas prompta facilitate reſolutas et copioſe locupletatas, ac Ephemerides ex his ſubtiliter et luculenter
 35 derivatas, undiquaque innotuit) literis, tum ad GELLIUM SASCE-
 RIDEM, quondam mihi domesticum et Astronomica atque Medica hîc exercentem, nunc vero in Italia Medicinæ ſtudio ulterius operam navantem, perſcriptis. Ex quibus facile cognosces, quid magnus ille
 40 MAGINUS (ut unum præ multis ſumam, conſentientibus tamen et aliorum illic Mathematicorum, ut ipſemet innuit, ſuffragijs) ſenſerit, qui primo in Epistola die 8. Iulij Anno 1590 ad dictum GELLIUM
 † Bononiâ tranſmiſſa ſic ſcriptum reliquit: »*Ego in TYCHONIS libro*

perlegendo nihil reperi, quod non maxima laude dignum mihi videretur, communicavique cum amicis eiusdem scientiæ professoribus, qui mecum idem sentiunt. Neque gravabor ad ipsum scribere, et officiosissime gratias ipsi de liberali dono ac de præclaro suo de me iudicio agere, quas maximas potuero. Quocum etiam conferre voluero nonnulla, quæ ad motuum attinent correctionem. Pollicitatio enim illa emendandorum motuum, in quibus hucusque insignes aliorum lapsus contigiße affirmat, me, ut verum fatear, conturbavit, non quin ego desiderem eos restitui, sed quoniam id quamprimum fieri desiderem, si non alia, saltem mea ipsius causa.«

Postea cum quædam ex nostris animadversionibus circa negotium Astronomicum sibi, intercedente eodem GELLIO, a me communicari petijset, hæc subiungit: »*Observavi præterea in eius libro, quod mihi magnam iniecit cupiditatem rei penitus cognoscendæ, qua scilicet Methodo alios Angulos atque alterum latus Trianguli obliquanguli venari potest, uno scilicet tantum angulo dato cum duobus lateribus circa ipsum. TYCHO enim ipse id inveniri posse absque perpendiculari ac magna quidem facilitate investigari significat pag. 281 inquit: Cum igitur nunc constet angulus BHK etc. Ubi MESTHLINUM quoque, sed modeste, perstringit, qui viam in hac re communem sit sequutus. Equidem primum quoque TYCHONIS nostri librum cupidissime expecto, neque maius beneficium consequi me posse fateor a vobis, quam si statim ac prodierit, compos ipsius fiam*« etc.

Ex quibus patet, MAGINUM non oscitanter hunc secundum librum perspexiße, et eius contentis haud gravatim subscripsiße. Idem quoque ex literis eius postmodum Idibus Septembris eiusdem anni ad me ipsum Bononiâ datis haud obscure colligitur, quas cum sic exorsus eßet: »*Accepi librum tuum eruditissimum ad me tuo nomine a GELLIO SASCERIDE transmissum, quo mihi abs te nihil gratius exhiberi potuit, cum eiusmodi scripta curiosissime conquirere soleam, ac libentissime perlegere; vix enim alia via speraßem eum ad manus meas perventurum, cum perpauca istic excusa volumina soleant in Italiam importari, propter longinquitatem itineris ac vecturæ difficultatem; eo accedit, quod elegantissimo hoc munere, quanti me faceres, præclare significasti, quo quidem nomine tibi gratias ago quas possum maximas*« et postquam quædam alia intermiscuißet seque, quod prius mihi non scripsißet, excusaßet, et nonnulla, de quibus etiam ad GELLIUM antea mentionem fecerat, a me circa restitutionem Astronomicam expetivißet, in hunc modum proloquitur: »*Meum vero sensum ac iudicium de tuo illo præclaro labore circa Cometam anno 1577 conspectum ne desideres, sic habeto, vir clarissime: cum*

enim

enim incredibilem in eo diligentiam tuam et accuratam observandi viam perspexissem, mihi persuadeo fore, ut cœlestium corporum motus emendare exactissime possis, fructuque operæ illius maximo omnium studio atque expectationi cumulatissime satisfacias, unde
 5 *nomini tuo sempiternum decus adiungatur. Cuperem tamen te in motu Martis observando et examinando maxime incumbere, cum eum observari non posse exacte vulgo persuasum sit.*«

17^v Deinde quædam de ♂^{tis} eccentricitatibus castigandis pro || suo arbitrio intertexens ita literas continuat: »*Non possum non magnopere*
 † *probare Systema universa te excogitatum, quamvis cuperem Solis orbem ac Martis nequaquam sese interfecare, quod si, ut a GELLIO cognovi, Martem acronychum Terræ propius accedere quam ☉^{lem}, a te est observatum, intersectio huiusmodi omnino admittenda est. In magna versor expectatione tuarum huiusmodi observationum*
 10 *et speculationum, quas et probare et sequi minime erubescam, etsi in construendis Ephemeridibus resolutisque tabulis a Coperniana ratione et Tabulis Prutenicis ne latum quidem unguem deflexi. Spero me etiam, quod vehementer cupio, primum tuum de Mundi ætherei Phænomenis librum, quem te editurum polliceris, hoc*
 15 *anno lecturum.*«

† Mox interiectis quibusdam alijs circa finem hæc habet: »*Hoc anno interpretaturus sum meas cœlestium orbium hypotyposes, quæ mihi bona erit occasio, quæ in hoc genere a me edita sunt, longe uberius explicare (ut iam facere aggressus sum) et Commentarijs*
 25 *ac Geometricis Demonstrationibus supputationibusque illustrare. Quæ tamen Commentaria priusquam publici iuris efficiantur, libenter ego lucubrationes tuas cognoscere et intelligere velim, ut tuas quoque suppositiones ijs inserere et applicare possim.*«

Sed plura ex his atque similibus non addam. Hinc tibi satis perspicuum evadit, mi CRAIGE, Aufoniæ Philosophos, inprimis vero eminentissimum illum inclyti Gymnasij Bononiensis Mathematicum Professore MAGINUM, ea, quæ liber noster secundus complectitur, quo ad Cometæ sedes æthereas, quod potissimum illic demonstrare laboro, illumque insuper Neotericam nostram Hypothesium cœlestium ordi-
 30 *nationem plaudenter acceptasse, quorum tu tamen utrumque non saltem in dubium vocas, sed et, quantum in te est, labefactare anniteris. Sunt certe Italorum ingenia sublimia et acuta, iudicijque gravi dextertate præpollentia atque pro maiori parte Aristotelæis Axiomatibus, non minus quam vos in Scotia, astriciti. Pro quibus etiam et firmiter*
 35 *starent atque fortiter pugnarent, si non observationum Astronomicarum certitudine et Mathematicis Demonstrationibus pleraque redargui animadverterent. Sed et unicum addam, ut conscius sis. Ex quo*
 40 *hic*

hic ipse MAGINUS ad ♂^{tis} apparentias sedulo denotandas adhortatur, quod et alias plurimis ab hinc annis non infrugifere (uti spero) a me præstitum est, ego inter illi rescribendum, ipsum et GELLIUM rogavi, ut ad ♂^{tem} hac elapsa æstate, mense Iunio acronychum existentem, diligenter illic attenderent, eo quod ibi circa Meridianum altior 5
 quam hîc tunc existens minus Refractionibus eßet obnoxius. Cumque unâ GELLIO scripsissem, ut Instrumentum quoddam, instar meorum, quæ hîc vidit et tractavit, pro his atque alijs quibusdam Observationibus illic in Italia cœlitus demetiendis confieri curaret, venit non ita dudum post Patavium MAGINUS, et tam in elaborando quam utendo 10
 diligentem, quoad hoc Instrumentum, navavit operam, et inter alia ♂^{tem} aliquoties in acronychio, de quo dixi, situ, ibi hoc intermediente observârunt, quas postmodum denotationes mihi transmissas cum nostris eodem tempore in hoc sidere hîc habitis contuli, et vix differentiam unius vel alterius scrupuli deprehendi. Quod tibi indicandum duxi, 15
 licet nonnihil sit extra propositum. || Tuum itaque erit ad veritatem 18^r
 ipsam, seposito omni affectu atque præoccupata sententia, etiam cordate aspirare, hancque solam inquirere, sectari, amplecti, posthabitifque omnibus devijs, libere eandem profiteri. Non tamen est, quod || existimes, me ullo modo moveri aut moleste ferre, quod tu te nostris 18^v
 assertionibus in hac materia antagonistam præbueris, quod sane solus, quantum hætenus rescire licuit, præ omnibus Italiæ, Galliæ et Germaniæ Mathematicis (quod et laudo) aggredi ausus es. Imo rem potius mihi hoc nomine admodum acceptam, et eruditis viris nequaquam (uti vides) displicentem, præstitisti. Et hac ratione ad certitudinis intermeratæ plenius extricandos patefaciendosque recessus occasionem non importunam exhibuisti. Omnino autem me nihilominus de te bene sentire atque amicum erga te gerere animum, vel ex hoc solo non obscure perspicias, quod Serenissimo Regi tuo, cum coram me in hac In- 30
 sula invisere ante biennium in Dania aliquandiu apud Sponsam ob hyemis impedimenta commoratus, dignaretur, te sedulo et impense ipsius Maiestati commendârim atque ad meliora promovendo, qua potui intercessione, submisße et reverenter pro te rogârim, audientibus Magnifico Domino Cancellario et illustri Comite Domino KIETZIO, †
 apud quos, ut pollicerentur, quod de eodem Regem ad suos reversum 35
 commonefacere vellent, simul obtinui, et si quid ob negotiorum, uti fit, incidentia avocamenta et mundanarum rerum irrequietudines hac in parte interea prætermissum est, nuper Dominum Cancellarium per literas (quarum hîc tenorem habes) sui promissi denuo fideliter ad-
 monui, nec dubito, quin is et alij spectatæ nobilitatis atque in aula 40
 autoritate valentes viri, mea hac qualicunque commendatione excitati, tibi et tuis rebus bene cupere, easque ulterius provehere elaborabunt.

bunt. Tu interim mihi sæpius scribere, deque rebus Mathematicis, quæ nostra est voluptas, insuper mecum conferre nullatenus intermitte. Erit id mihi apprime acceptum meque ad respondendum haud difficilem invenies. Vale. Datæ Uraniburgi 14. Novembris Anno 1591.

5

TYCHO BRAHE.

† [E codice Vindobonensi lat. 10686⁵⁹]

32^v **CLARISSIMO VARIOQUE DOCTRINARUM**
 GENERE ERUDITISSIMO EXCELLENTISSIMOQUE VIRO,
 DOMINO THADDÆO HAGGECIO AB HAYCK, PHILO-
 10 SOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORI EXIMIO,
 AMICO SUO INPRIMIS DILECTO.

31^r **M**IRATUS equidem non parum sum, clarissime et præstan-
 tissime Domine THADDÆE, amice summopere dilecte,
 15 quod tota hac elapsa æstate nihil a te literarum receperim. Verum idipsum, quod ex tuis iamprimum circa initia Octobris redditis cognovi, te minus prospera usum fuisse valetudine, alijsque occupationibus distentum, iam antea suspicabar. Video te responsioni meæ ad tua dubia et obiecta, circa disputationem prioribus literis motam, iam plane acquiescere.
 20 Quæ tua ingenuitas admodum mihi grata est. Facis hac in parte multo sincerior, quam plerique, qui solo contradicendi studio, sua, licet sibi-ipsis suspecta, mordicus tueri solent. Quæ res Philosophiam (ut de Religionis negotio nihil dicam) non parum hætenus turbavit, et nondum finis.

25 Facis quidem mentionem effigierum tibi transmissarum, quodque Magnus Dominus CURTIUS de Epigrammate, eo nomine ab arguto quodam Poeta concinnando, prospexerit. Pro qua erga me benevolentia gratias habeo. Attamen hoc non tanti referebat, atque librum transmissum (qui ea quæ Tomo primo de Nova Stella tunc typis man-
 30 data fuere, continebat) excutere, vestramque de his eruditam censuram perscribere, quemadmodum etiam de Idæis quorundam ex meis instrumentis in parva forma expressis et capsulæ cuidam inclusis, quæ omnia Tabellario isti seniori ad vos redeunti perferenda tradidi. Quare cum de illis, quæ maioris erant momenti, quam chartacæ istæ effigies
 35 obiter saltem communicatæ, ne verbo quidem in hac Epistola memineris, vereor, ut ista vobis allata sint, forte, quod senex ille onus portandi detrectarit, quod tamen non invite hîc in se recepit, aut quod illi in via quidpiam humanitus acciderit. Quicquid id est, rogo peramanter, velis prima quaque commoditate me certiolem de his reddere, et si
 liber

liber is, de quo loquor, de Nova Stella affatim tractans, ad tuas manus pervenit, amplissimi Domini CURTIJ et tuam, quemadmodum tum quoque petebam, de eius contentis sententiam indicare ne graveris, tum etiam, quid vobis de instrumentorum conformatione, parvis modulis repræsentatâ, videatur. Fui et ego totâ hac æstate plurimis distractionibus et avocamentis impeditus, quo minus susceptam telam laborum meorum pertexere commodum fuerit. Quamprimum opportuniore otio eorum, quæ dudum suscepta sunt, quidpiam typis absolvere licuerit, vos eius participes reddere non intermittam. ||

Intelligo ex scheda literis tuis inclusa senem illum M. PETRUM JACHENAW nomine, qui semel atque iterum mecum aliquandiu fuit, Pragæ, Cæsareæ Maiestati in artificijs quibusdam mechanicis suam operam offerendi gratiâ acceßisse. Et certe quantum ad currum attinet (qui itineris confecti spatia scite et iucunde, instar horologii cuiusdam, denotat, eadem sonitu campanularum, prout libuerit, auribus ingerit) confectionem eius artificiosam, quæ et ufui commoda sit et constans permaneat, egregie callet, diuque in ista machinatione varie efformanda versatus est. Nam et aliquot Germaniæ Principibus eiuscemodi currus confecit, tum quoque quendam, ab Illustrissimo Duce Megapolitano, Serenissimo Regi nostro laudabilis memoriæ dono missum. Quin et meo curru, quo subinde in hac Insula cum amicis circumvehor, tale quoddam Automatum, cum ultimo hinc eßet, adaptavit; quod tum integra miliaria, tum etiam eorundem diversas subdivisiones, adeoque in minuta sexagenaria distributionem tam indicibus aliquot ostendit, quam pulsu sonitum duarum campanularum discriminatim edendo manifestat. Ut ob id indubia fide testari possim, nullam sub hoc opere, quod ille profitetur, subesse imposturam, sed omnia rite et constanter non sine delectabili atque utili spectaculo succedere. Si itaque virum hunc, qui per se est integer et probatæ vitæ atque morum, prænominato Domino CURTIO ita commendaveris, ut eius intercessionem apud Cæsaream Maiestatem vel alios illustres et opulentos Dominos, suam in curribus huiusmodi parandis operam elocare possit, atque aliquid lucelli hinc percipere, feceris mihi rem inprimis acceptam. Illum enim ob perspectam eius integritatem et fidem diligo, quodque in hoc senio pro sustentatione sui ipsius et familiæ hinc inde peregrinari neceße habeat, ipsi condoleo. Solet is, rebus suis domi in angustiam reductis, nonnunquam huc Vismariâ transmarina, ubi habitat, ad me in Daniam trajicere. Et quoniam totam hyemem præteritam hinc mecum consumpsit, fieri facile potuit, ut me aliquoties de te verba facientem (prout retulit) audierit. Est enim alias satis veridicus. Tu eius conatibus, quod te vel meo nomine facturum non diffido, ne defueris, quo aliquando huc reversus meam || hanc qualemcunque commendationem

commendationem sibi non infrugiferam fuisse deprædicet. Sed de hoc forte paulo prolixior sum, quod in altero, cuius etiam in literis meministi, brevitate compensabo, de eo vix verbum additurus, neque enim dignus est. Ipsemet brevi apud vos, quemadmodum et antea ubique
 5 alibi, qualis sit, prodet, nisi forte religiosa illa (si Dijs placet) metamorphosis eum a seipso difformem reddiderit. Vale et magnificum Dominum CURTIUM a me officiose saluta, et si literas, quas semel atque iterum ad illum postmodum dedi, accepit, ut per oblatam a gravioribus Reipubl. curis vacationem respondere et de rebus Mathematicis iu-
 10 cunde mecum conferre non gravetur, rogatum habe. Iterum diu multumque vale. Datæ Uraniburgi die Anno 1591.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁵⁶]

24^r

POSTSCRIPTA.

15 **C**ONSTITUERAM quidem de Plagiario et Suffuratore isto ne verbum meminisse, ex quo mentione indignum censerem. Verum dum hæc literæ, unum atque alterum diem, ventum et navigium, quo Hafniam transfretent, hæc expectant, incidi interea et in alteras postremas tuas, quibus URSI istius Dithmarsici meministi. Cumque videam, te in utrisque eodem modo sic notare hominem istum, quem ego plagij ac-
 20 cusarum, immo et in posterioribus nonnihil tacite excusare, adeoque eius mores laudare, quasi hæsitares, an merito et simpliciter Plagiarius appellandus, forte quod is suis vaftris et subdolis verbis ita se apud vos purgaret: cogor itaque nolens volens tibi apertius pluribusque de hoc scribere, ut quomodo res se habeat, certius cognoscas. Fuit iste URSUS
 25 Dithmarsicus hæc ante annos (ni fallor) septem vel 8, in comitatu intimi mei amici ERICILANGIJ, cui tunc temporis inferviebat; cumque per quatuordecim dies idem ERICUS unâ cum alijs quibusdam Baronibus et nobilibus viris, quos secum adduxerat, et genialiter, uti fit, mihi convixissent, illisque dimissis, sese ad mecum philosophandum composuisset
 30 (nam artium liberalium non ignarus est, hæcque amat, inprimis vero URANIAM nostram, et si sub hoc nomine sororem etiam meam, SOPHIAM alias dictam, nunc viduam iuvenulam, unâ intellexeris, cum et ille hanc sic appellare soleat, forte a veritate non aliena me dixisse, res ipsa probabit, hanc enim amabat atque in uxorem ducere satagit)
 35 is inquam, ERICUS iam Bacchici liquoris pertæsus et ab URANIA nostra recreari cupiens, coepit inter alia quærere, an non aliqua daretur ratio, qua absurditas, quæ motum Terræ a COPERNICO introductum præcavere posset, et superfluitas atque inconcinnitas Ptolemaica nihilominus abrogaretur, ita tamen ut apparentijs cœlestibus
 41 omnimode

omnimode et concinne satisfieret. Persenserat enim me tale quippiam
 moliri, ex quo nonnunquam mihi ab ore excidiſſe auſcultârat, nec hanc
 nec illam rationem veritati conſentaneam eſſe, ſed dari poſſe longe com-
 modioſiorem et probabiliorem. Cumque ERICUM hunc meum ſuis de-
 ſiderijs non libenter, quantum in me eſt, privare ſoleam, at a tergo re- 5
 ſpiciens animadverterem inter alios miniſtros et hunc Dithmarſum
 menſæ aſtare ipſumque præ cæteris noſtro colloquio, uti erat impu-
 dens, inhiare, nutu commoneſeci ERICUM, ut eum aliquorſum aman-
 daret, et ne rem intelligeret, niſiſque cito reverteretur, dedimus illi
 ſubito materiam, quam debebat ſeorſim metricè componere; nam et 10
 Poetaſtrum profitebatur. Interim || arrepta creta, prædicto ERICO meo 24^v
 in menſa delineavi tam Ptolemaicam quam Copernicæam circa motus
 cœleſtes ſpeculationes, et utriuſque abſurditates aperui. Scificitanti in-
 ſuper de tertia aliqua convenientiore forma, noſtra quoque hac in parte
 inventa, illi generaliter et ſuccinctè depinxi, expoſuique, quæ etiam 15
 poſtea, quoad fieri potuit (erant enim in viridi panno menſam ſter-
 nente deſignata) expunximus. At naſutulus iſte URSUS ſubolſaciens
 nos ſe hæc celæſe, ſive ex ijs veſtigijs, quæ adhuc in mappa forte re-
 ſidua erant, ſive ex charta quadam, quæ in Muſæo meo, ubi eſſe ſole-
 bat, inter alia ſequeſtria abiecta erat, ſeu ab aliquo Studioſorum meo- 20
 rum, cui forte hæc innotuerant, aut undecumque tandem alias hanc
 Hypotheſium noſtrarum aliqualem ideam animo concepit, quam et
 non ita diu poſt ob ſuos inſulſos arrogantes et ſtultos mores ab ERICO
 dimiſſus, Holſatiam tranſiens atque Magdeburgum veniens, apud doc-
 tiſſimum virum GEORGIUM ROLLENHAGIUM, illic Scholæ Rec- 25
 torem primarium, de hac Hypotheſium inventione, quam ſibi falſo
 arrogabat, plurima et mira quædam iactabat: adeo ut cum a viro illo
 Mathematicum non imperito, quædam circa retrogradationes et ſtatio-
 nes Planetarum ſalvandas interrogaretur, ſeiſpſum expedire nequierit:
 hincque ROLLENHAGIUS ſatis perceperit, ipſum huius inventionis 30
 authorem primum non eſſe. Quod et non ita diu poſt, tam nobiliſſimo
 Domino HENRICO RANZOVIO, quam mihi per literas indicavit,
 atque plagium hoc omnium primus patefecit, longe antequam Funda-
 mentum illud infirmum et inſufficiens, a varijs authoribus corraſum
 ſeu potius ſurreptum, niſiſ præſumptuoſe ab URSINO iſto iactum 35
 eſſet. Perluſtravit idem, et hîc clam perquiſivit multa alia ex meis, in-
 terea dum ego tot dies cum ERICO cæterisque nobilibus ſocijs, genio
 potius, uti dictum eſt, quam ingenio indulgeo, et pleraque deſcripſit,
 nonnulla memoria conſervavit, quæ poſtea pro ſuis (ut eſt perfricta
 fronte præditus) venditare non erubuit. Qualia ſunt, quæ de Triangu- 40
 lorum ſupputationibus compendioſis per proſtaphæreſes expediendis,
 de inſtrumentis, Sextante atque Quadrante, de ſtellarum fixarum, in-
 termediate

termediate Veneris stella et ☉^{le}, restitutione aliaque familia profert. ||
 25^v Nam quantum Triangulorum compendia attinet, iamdudum cum WITICHIO, quando h̄c aderat, libenter et liberaliter contuli, et quæ tum ab illo, tum etiam a me hac in parte comperta fuerant, invicem communicavimus. Ipse autem WITICHIUS, postea in patriam rediens atque dehinc ad illustriß. Principem GUILHELMUM Hassiæ Landgravium proficiscens, illicque aliquandiu commoratus, Principis Automato-
 5 pæo IUSTO BYRGIO illiterato quidem sed admodum industrio artifice mechanico, omnia a nobis concinnata Triangulorum mysteria referavit, unâque instrumentorum quorundam meorum fabricam, divisionisque et pinnacidiorum in his rationem illic propalavit, adeo ut Princeps ille mox tam Sextantem quam Quadrantem ad meorum imitationem (licet et hoc non factus sit WITICHIUS) confieri curavit, quibus postmodum et subtilius et felicius quam antea observationibus in-
 10 vigilarè dabatur, quemadmodum e literis Astronomicis inter nos hincinde scriptis cognosces. Post discessum autem WITICHIJ URSUS iste non diu in una statione ac latibulo (ad imitationem forte urforum sylvestrium) degens, Castellam etiam accurrit, hypotheses meas pro suis Principi offert. Quas cum in Automatum redigere satagerent, utut satis idoneum nacti artificem mechanicum, se expedire non poterant, antequam superveniret ROTHMANNUS, qui particularia quædam illic imitatione COPERNICI attexuit. Nam generaliora saltem URSUS iste præripuerat, prout etiam suffuratoribus usu venit, qui præ metu atque conscientiæ fluctuatione quædam sæpenumero non inutilia intacta relinquunt. Quin et rationem sidera observandi restituendique,
 25 quam h̄c aliqua ex parte viderat, illic a WITICHIO patefactam, tum etiam mutuis Landgravij eiusque Mathematici et meis literis plenius explanatam, illic uberius hausit, et quod potissimum erat (licet pessime acciderit) a dicto IUSTO BYRGIO Triangulorum compendiosam demonstrationem atque in numeros resolutionem, quam illi WITICHIUS conceperat, obtinuit; tum etiam quædam alia, pro quibus remunerationis loco illi totum COPERNICUM in Germanicum idioma convertit, quemadmodum hæc et alia CHRISTOPHORUS ROTHMANNUS mihi non tam per literas quam præsens ante biennium, cum huc
 35 a Principe visendorum meorum instrumentorum causa ablegatus esset, significavit. URSUS autem iste nec diu illic hærens, sed Argentinam mox prorepens, || postquam aliquandiu ea quæ h̄c atque Castellis viderat, didicerat, furripuerat, privatim, quæstus causa Studiosis proposuit, tandemque, utut in plerisque manca et mutila, in publicum nimis
 40 arroganti et specioso titulo sub suo nomine emittere non verebatur: ubi cum omnibus, quos noverat, Mathematicis aliquam partem istarum hincinde corraisionum nomine tenus novo quodam et infulso exemplo

emplo dedicârit, me solum (in quo et mihi gratulor, quod meum nomen
 suis furtis non conspurcavit) silentio præterijt, ne, si hinc innotuisset
 alijs, eum mei aliquam habere notitiam, fraus et plagium eo citius de-
 tegeretur; cum tamen potissima pars eorum, quæ illic adfert, nisi qua- 5
 tenus ea corrumpit aut ijs non recte utitur, ex mea officina prodierit.
 Ut vero certus sis, rem ita se habere, præsertim quantum ad Hypothe-
 sium conformationem attinet, addidi ipsam schedam abiectitiam (cuius
 prius memini) ex qua hanc procul dubio, cum hinc esset, speculationem
 hausit, quam etiam quidam meorum Studiosorum, quam primum per
 dictum ROLLENHAGIUM de plagio hoc admonitus essem, inter cæ- 10
 teras chartas conquistam mihi attulit, referens hanc, cum URSUS iste
 hinc adesset, in Musæo meo inter alias schedas in aperto iacuisse, ut fa-
 cile inde ea quæ pro suis edidit, concipere potuerit. Illum autem ista,
 quæ sibi falso vendicârat, hinc habuisse, si nihil aliud, id satis convincit,
 quod et in hac ipsa veteri delineatione Martij orbis, per incuriam ali- 15
 quam Solarem totaliter includat: ideoque charta hæc forte tanquam
 inutilis a me abiecta erat, quemadmodum etiam in ipsius diagram-
 mate, cuius imitatione hæc perperam designantur: cæteris, quæ super-
 addidit, pro libito abutis nec solide ad rem facientibus. Cupio autem
 hanc ipsam schedam mihi certo remitti. Quin et prænominatus GEL- 20
 LIUS SASCERIDES, qui octennium mihi fuit domesticus, cum hinc
 in Italiam abiturus aliquandiu in Germania moraretur et Argentinam
 deinde tranfret, URSUMque istum illic reperiret, suum istud Funda-
 mentum ex aliorum lapidibus corrafum iactitantem, aperte illi in os
 dixit, quod hypo-||theseos istius inventionem sibi falso attribueret: me- 26^r
 am enim omnino esse et se aliquot annis antea hanc apud me cognitam
 habuisse: et quod crassus iste error circa Martium orbem, Solarem tota-
 liter in ipsius diagrammate ambientem, satis prodat, eum hæc funda-
 menta non intelligere, nedum ut author istius inventionis esse queat.
 Et pleraque alia illi obiecit mihi prærepta. Verum iste, ut est impudenti 30
 vafricie oblitus, se hanc Hypothesin a me non habuisse peierare non
 est veritus, nihilominus se eam non rite intelligere et Martium orbem
 perperam in hac designasse fateri ab eodem GELLIO coactus est. Quo-
 modo igitur, quæso, ea ipsemet invenire potuit, quæ ab alio inventa 35
 non rite intellexit, imo potius depravavit? Cum alias facile sit, inventis
 aliquid addere. Ex ipsismet huius GELLIJ literis, quas tum Argentinâ
 tum etiam postea ex Italia ad me hac de re perscripsit, quas hinc, mihi
 tamen certo et tuto remittendas, apposui, rem ita se habere, citra omne
 dubium cognosces. Et est sane iuvenis ille, qui iam tricesimum excessit 40
 annum, non saltem apprime in varijs scientijs eruditus, sed et morum
 integritate gravitateque singulari præditus et veritatis inprimis, cuius
 amorem a me sæpenumero plurimum commendari audijt, si quis alius,
 apprime

apprime observans. Imo si nihil aliunde est, quod probaret ipsum ex
 mea inventione, quocunque tandem dolo, hanc habuisse Hypotyposin,
 non autem me ex ipsius hincinde corrasa farragine mutuatum fuisse,
 hinc satis apertum evadet, quod noster de ætherei Mundi recentioribus
 5 Phænomenis secundus liber diu impressus fuerit, antequam eius funda-
 toriæ rapsodiæ in lucem prodirent. Cum et prodierint, [et] antea has hy-
 potheses excogitarem, ipsis apparentijs cœlestibus, [si] enucleate con-
 siderentur, me huc impellentibus, licet tunc usque in integrum opus
 Astronomicæ restitutionis hanc suppressere constitueram, sed id ipsum
 10 veritus, quod et ab hoc URSO et quodam alio Scoto, qui cum hanc
 inter hęc colloquendum didicisset, postea privatim suis discipulis Ro-
 stochij proposuerit, neque tamen, quemadmodum URSUS iste, can-
 dido animo meum esse inventum non diffiteretur, seque hęc apud me ||
 26^v hanc rationem concepiße testaretur: id ipsum, inquam, et similia veri-
 15 tus, secundo illo Tomo cæteris certa de causa præmittendo ea inferere
 consultius iudicavi. Quantum ad Triangulos attinet, videbis suo loco
 in nonnullo Tomorum meorum aliquot circa hæc dogmata, quæ meis
 Studiosis iam ante plurimos annos præscripsi, ut faciliorem inde habe-
 rent calculi Astronomici rationem. Cumque in singulis mensis Musæi
 20 nostri horum descriptum intuitui patebat (ex quo quilibet ferme eorum
 peculiare ad manus habeat exemplar) facilimum fuit huic URSO tot
 dies subdolum Parasitum agenti ista lambere, utut demonstrationes
 eorum Geometricas hęc vix acquirere potuerit, eas enim seorsim inter
 25 Cabellis a Landgravij Automatopæo postea ea, qua dixi, occasione
 nactus est. Quin et multa alia habeo, ipsius propria manu scripta, quæ
 hęc clam descripsit atque unâ cum cæteris surripere animum induxerat.
 Utut palam semper diceret, omnia quæ hęc videret, superflua esse et
 nullius momenti: se tribus lignis plura rectius et citius executurum,
 30 quam ego omnibus meis instrumentis et machinis, iactare non eru-
 bescens, quam artem Tridendronicam vocabat; nescio an de tribus lig-
 nis patibuli, quæ illi unâ cum infra scripto in eius effigiem Epigrammate
 in eum usum depingi curavi, ista intellexerit. Si sic est, habeat ille pro
 se hanc sidera observandi rationem, nemo equidem hanc illi invidabit,
 35 sed potius eius commiserabitur. Epigramma autem erat eiuscemodi:

*Ille Tridendronicam primus qui condidit artem
 Hac facie et barba conspiciendus erat.
 Nec mirum obscura referat quod imagine vultus,
 Ille tribus lignis tam bene conveniens.
 40 Sed nectendus erit, sive illis forsitan olim
 Iunctus, nectentis sustineatve vices. ||*

Imo,

Imo, ut nullo iusto prætextu inficias eat, se pleraque ex meis hîc me 27^r
 inscio descripsiße, habeo etiamnum integrum fasciculum eorum, quæ
 hic clam sua manu exarârat atque secum auferre satagebat. Nam cum
 ERICO eius hero egeram, ut ab eo vino somnoque sepulto hæc rursus †
 nocte clam auferri curaret, idque uno vel altero die, antequam hinc 5
 discederet, licet is, qui sic talionem reddere debebat, non satis astutus
 fuerit, nec etiam ista præreptitia invenerit, quemadmodum ille ipse
 neque omnia, quæ auferre voluit, integre arripuit, seu eius intellectum
 seu manum intellexeris. Quod si perstiterit in sua malevolentia et pla-
 gium non confessus et deprecatus fuerit, sed perverse et mendaciter 10
 excusârit, curabo illum istic publice accusari, convinci atque (nisi illi
 ob Mathematicum aliqualem, quam adeptus est, notitiam pepercero)
 secundum leges puniri, prout meritus est. Nam et satis iustas habeo
 huius vindictæ (si vellem) exercendæ causas, cum non saltem mihi
 quædam ex meis, multis vigilijs, laboribus et sumptibus parta perfide 15
 præripuerit et sibi mendaciter adscripserit: sed et famam et honorem
 meum suis petulantibus et malitiosis mendacijs Cabellis in aula Land-
 gravij, forte etiam alibi, ut ex literis CHRISTOPHORI ROTHMANNI
 in portione voluminis Epistolarum Astronomicarum tibi transmissa,
 pag. 33 iuxta finem earundem videre licet, quantum in se erat, elevare 20
 conatus sit. Quamvis ego ad istas nugas ne verbulo respondere digna-
 tus sim, quia calumniæ, mendacia, scurrilitas seipsa tandem in absurda
 deducunt. Nec est, ut permittas ipsum mihi quippiam scribere, nam
 ego eius vafros et futiles prætextus satis alias perspectos suspectosque
 habeo, hominemque plus quam opus est, non tamen, prout tu adhuc 25
 existimas, humanum, simplicem, non invidiosum, frugalem, purum
 putum (si per antithesin hæc intellexeris, rectius forte sententiam tu-
 leris: latet anguis in herba) cognovi. Nec dubito quin Sorex iste suo se †
 brevi ita prodet indicio, ut et vobis illum cognoscere non obscurum
 relinquatur. Plura non addam, utut alia mihi circa ipsius vafros et per- 30
 fidos mores perspecta sint. Nec enim dignus est, de quo vel hæc, uti
 prius quoque dixi, scriberentur, quamvis satis superque vera sint. Nolo
 etiam, ut illa in apertum deducas, sed saltem Domino CURTIO et tibi
 comperta reserves, nisi aliqua urserit necessitas. Nam iste per se satis
 antea infamis est, et plus, nisi alios mores induerit, imposterum se in- 35
 famabit, ut non opus sit, illum per alios famosiores reddi. Scriptum
 Uraniburgi die 14 Martij Anno 1592.

[Ex

[Ex apographo in *Singularibus historico-literariis Lusaticis* part. 27 (Lipsiæ et Budissini 1743)]

199 CLARISSIMO DOCTISSIMOQUE VIRO M.
 BARTHOLOMÆO SCULTETO, GORLICENSI, RERUM
 MATHEMATICARUM PERITISSIMO, VETERI SUO
 5 AMICO PLURIMUM COLENDO.

197

S.

10†

†

15

20

198

25

30

35

199

NI habes mi SCULTETE, operum nostrorum, diu a te atque alijs desideratorum, primum Quaternionem, inscriptionem quatuor subsequens tomorum eorumque contenta breviter complectentem. Hinc cætera ratiocinare. Addidi MYLIJ vestri succinctum Epigramma, sed in plerisque a me immutatum, eo quod prius illud nimis affectuosum atque insolens quibusdam videri posset; nec tali me dignor honore. Agas vero illi gratias pro suo candido et benevolo erga me meaque studia amore. Si mihi scripserit, ego par pari referre, et amicitiam cum isto in posterum colere, non tergiverlabor. Monstra quoque vestratibus Bibliopolis hanc operum nostrorum inscriptionem, et, an aliquot exemplaria iusto pretio obtinere satagant, exquire, quidque pro singulis Alphabetis aut quaternionibus numerandum sit, cum illis transege, posteaque me, et de pretio et de exemplarium numero, quæ habere velint, certiore effice. Continebit quodlibet horum voluminum, quæ quatuor omnino erunt, circiter sesquialtera Alphabetum, in charta quam regalem vocant, suntque plurimis Schematis atque Tabulis hinc inde conferta. Tuum itaque erit, nostris desiderijs morem gerere, negotium hoc fideliter, ac si tuum esset (quod et tibi confido) agere, meque per primam oblatam occasionem de singulis commonefacere. Vale, et præstantissimum illum MYLIUM meo nomine diligenter saluta. Iamque ambo feliciter vivite, bibite, valet. Propino vobis hoc die ☉, quo et hinc et isthinc alibique potare solent fere omnes (rem scilicet Bacho sacram gratamque facientes) unum alterumque cantharulum, eiusdem Liæi liquore usque ad exuberantiam refertum, idque haustu etiam Bachico, licet non Philosophico, multo minus Theologico, quamvis dies Christianis sacer esse deberet: Ebibo autem pro vestra salute, quod et magnus BARTHOLINUS, nunc mihi domesticus, proxime abidens, lubenter satisfecit. Non crediderim illum artem hanc apud vos didicisse, cum in Patria eius Seelandia rudes ipsius non sint. Vestrum est, nobis iugiter et gurguliter par pari referre, etiam adhibita Musica, quemadmodum nos non sine buccinarum, tiliarum, fidium clangore et suavi concentu, hæc pocula vobis vovimus. Iterum atque iterum vivite, bibite, valet, literasque has ad MONA-VIUM Vratislaviam destinate. Datæ Uraniburgi d. 12. Martij Anno 1592.

TYCHO BRAHE, manu propria.

[E codice]

[E codice Vindobonensi lat. 9737f]

†

CLARISSIMO ET ERUDITISSIMO VIRO,
DOMINO HUGONI BLOTIO, I. V. DOCTORI ET CÆSAREÆ
MAIESTATIS BIBLIOTHECÆ, QUÆ VIENNÆ IN AUSTRIA
EST, PRÆFECTO, AMICO SUO PLURIMUM DILECTO.

22^v

5

VIENNÆ AUSTRIÆ POST DOMUM PROVINCIALEM.

REDDITÆ sunt mihi his ipsis diebus tuæ literæ unâ
cum Hagecianis, eximia quadam humanitate et erga
me benevolentia affatim refertæ. Aßeris inter nos olim
in Helvetiæ oris notitiam aliquam contractam fuiße.
Quæ sane ut id, quod res est, affirmem, mihi iam peni-
tus memoriã exciderat. Idque cum ob ea, quæ ex tem-
porum et locorum longinquitate ipsemet adducis obstacula, tum quod
diversissimis et quamplurimis, ex eo tempore (quod sane ad minimum
viginti duos annos excedit) occupationibus et distractionibus implici-
tus, eorum omnium, cum quibus in Germania atque alibi inter pere-
grinandum familiaritatem aliquam contraxi, recordationem animo
comprehendere, nisi forte per literas subinde renovaretur, haud sus-
tinuerim. Videor tamen mihi cum quodam Iuvene Belga, ingenioso
atque ad discendum alacri, Basileæ (uti opinor) non Argentinæ (prout
tu vis) dum pauculis mensibus illic subsisto, consuetudinem aliquando
inijße; succurritque, iam me ibidem per otium puerilia quædam In-
strumenta Mathematica (cum alia in promptu non eßent) tractasse et
harum rerum cupidis eorum usum ostendiße, ac si quæ supereßent,
illis non gravatim dono conceßiße. Fieri itaque facile poterit, quod tu
is ipse Belga fueris, cum quo inter alios de his iucunde egi. Pergratum
vero mihi accidit, quod hanc, quæ nobis tunc aliquantulum interceßit,
cognitionem, utut tot iam interlapsis annis ferme obliteratedam, per lite-
ras in mentem revocare non intermiseris. Ego hanc in posterum me-
moriã solidius firmare et sartam tectam conservare haud negligam.
Nobilem etiam et rerum usu eximie valentem virum GERARDUM
RANZOVIUM, HENRICI filium, amicum meum fratris loco dilectum
et non ita dudum affinitate coniunctum, tuo nomine salutare atque de
notitia inter nos olim contracta commonefacere, prout expetis, non
tergiverlabor. Quin et Magnificentissimo Amplissimoque viro Domino
HENRICO RANZOVIO Produci Holsatiæ prima quaque oblata oc-
casione scribens (quod et sæpius mutuo facere solemus, cum et ille ijf-
dem, quibus invigilo, studijs impense afficiatur) vel ipsas tuas literas
vel earum descriptum adiungam, ut filio mittens, tui recordationem,
tam apud ipsum quam cæteros Holsatiæ conspicuæ nobilitatis viros,
tibi quondam in adolescentia notos, sic promptius in memoriam revo-
cem.

21^r

10

15

20

25

30

35

40

cem. Quod et apud ipsum GERARDUM, si illi prius quam Parenti eius scripserim, præstabo. Atque is rectius reliquos suos, de quibus loqueris, consanguineos novit, eosque tui memores reddet. Sunt enim, tum is tum etiam alij Holsatiæ Nobilitatis eximij viri, præsertim ex
 5 ijs, qui exterarum nationes perlustrando variorum hominum mores et actiones experti sunt, ab humanitatis officijs nequaquam alieni, ut non dubitem, ijs hanc vestræ conversationis memoracionem acceptam futuram.

Scribis in Bibliotheca Imperatoria, cui Viennæ præes, reservari ultra 90000 librorum volumina. Si itaque liceret et tibi nonnunquam
 10 otium suppeteret, optarem mihi Authorum illorum nomina, unâ cum librorum singulorum inscriptione, præsertim quo ad Philosophica, Mathematica, Astronomica, Medica et Chymica atque similia opera attinet. Idem quoque in Illustris. Archiducis Austriae MAXIMILIANI
 21^v atque aliorum, si quos nosti, Illustrium virorum Bibliothecis || fieri averem; modo id bona eorum pace admittatur. Sin minus, nolo tibi periculum vel offensas mea de causa creari.

Quia vero Arcis Uraniburgicæ, quam in hac Insula præcedentibus annis extrui curavi, mentionem facis, eius aliqualem repræsentationem tibi in adiuncta charta mitto. Licet ab eo tempore, quo hæc ita
 20[†] in eum modum excisa sunt, nonnulla, præsertim quo ad vallum circumdans et ædificia in eius quatuor angulis extantia, immutata et ampliora reddita sint, et Instrumenta Astronomica plura, tam in Arcis turriculis quam potissimum in Cryptis quibusdam ad collem extra huius
 25 mœnia, e solidis lapidibus constructis, quæ septenas diversi generis ingentes et affabre elaboratas ad Astronomiæ negotium rite exequendum inservientes distinctim complectuntur Machinas, hincinde disposita existunt, adeo ut iam coniunctis ijs, quæ in Arce servantur, mihi 28 ad
 30 minimum in promptu sint Astronomicæ Restitutioni opportuna Organa, solertia, labore, sumptibus inæstimabilia. Quin et, ut aliquatenus etiamnum cognoscas, quid præteritis annis his intermediantibus executus sim, quidque in re Astronomica redintegrandam moliar, en habes Operum nostrorum, brevi, favente Cœlestium Opifice, in lucem publicam evulgandorum quaternionem primum, eorundem Inscriptionem
 35 atque contenta brevibus exponentem. Addidi autem consulto terna
 40[†] eiusdem quaternionis exempla, ut si qui forte fuerint inter vestrates Bibliopolas aut etiam in vicinia, qui horum voluminum aliquot exemplaria iusto pretio obtinere cupiant, illis hanc librorum inscriptionem communicare atque cum ijs de numero Exemplarium, quæ adipisci satagunt, deque pretio transigere, eo commodius queas. Quod et te meo nomine haud gravatim facturum confido. Erunt quatuor Tomi, quorum quilibet semiquinque circiter adimplebit Alphabeta, in hac
 42
 Regali

Regali (quam vocant) uti vides, papyro. Suntque plurimis schematibus, numeris et Instrumentorum picturis hincinde referti. Tute igitur, qui Augustæ illi Cæsareæ Maiestatis Bibliothecæ negotijs præes, et rem librariam optime calles, facile æstimabis, quantis sumptibus hæc in propria meâ, eâdem de cauâ constructa Typographia, excudi curârim et quali pretio cum indemnitate nostrorum laborum atque impensarum venire merito queant. Quæ omnia tuæ prudentiæ dispicienda, dijudicanda, exequendaque relinquo. Præstiteris mihi hac ratione rem imprimis gratam et Reipublicæ literariæ, cuius tu commodum gnaviter et honorifice procuras, haud, ut spero, inutilem, nec tibi ipsi indecoram aut sterilem. Ego enim ad vicissim tibi gratificandum et de te bene merendum promptus inveniar. Carmina, quæ altera habet pagina, non semper illic locum invenient, sed ubi digniora quædam a Principibus et illustrioribus viris, quæ expecto, adeptus fuero, illa honoris cauâ hanc primi Tomi pagellam occupabunt; cæteris in reliquos Tomos, prout cuiuslibet Autoris requirit status et existimatio, iuxta frontispicia debito loco digestis. Si Poëta es (uti procul dubio es) et te nostram Uraniam aut effigiem (cuius ideam præter illam, quæ quaternioni impressa est, aliam cupro subtilius expressam hîc adiunxi) succincto aliquo Epigrammate ornare, idemque apud alios, si quos nosti, in Austria argutos et acutos Poëtas, tua operâ impetrari, desiderarem. Vale. Plura enim non addam, ne nimium excrescat Epistola; tu prima quaque oblata occasione rescribendo sæpiusque (quod et ego non intermittam) scribendo, amicitiam veterem renovare, augere, stabilireque ne superfedere. Literas, si Pragam ad præstantissimum virum D. THADDÆUM HAGGÆCIUM miseris, is, cum mihi sæpius scribere soleat, et tuas huc tuto diriget. Iamque iterum atque iterum vale. Datæ Uraniburgi 20. Martij Anno 92.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

[Ex apographo in codice Oxoniensi Bodleiano Smith 77]

PETRO IUNIO TYCHO BRAHE.

QUI fiat, nobilissime et excellentissime D. PETRE IUNI, quod ad meas bis vel ter ad te datas, plane surdus et mutus videare, equidem ne suspicari quidem, nedum scire liquet. Si enim aliquanto locorum intervallo, Oceani interfluxu disiungamur, attamen cum satis frequens hincinde fiat navigatio, quam et affinitatis inter hæc duo regna necessitudo crebriorem oportunioremque reddit, nihil hinc suppetit ad excusandum subsidij. Gravibus quidem et multiplicibus in Aula et Repub. distraheris negotijs. Verum hæc tot tantaque esse nequeunt,

queunt, quin semel arrepto calamo TYCHONI Dano, amico nequaquam fucato atque in horas mutabili, vel paucibimis respondere concederetur. TYCHONEM autem dico, ne, si forte idem tibi accidat, quod illa apud OVIDIUM de suo amatore conqueritur, ipsum quoque
 5 nomen sui oblivioni dedisse metuens, ut sic eius verba invertam: *For-
 † fitan et quis fit TYCHO vel unde roges*, ut sic tibi mei memoriam nonnihil, ut apparet, oblitteratam in animum revocem. De quibus autem ad te iam aliquoties scripsi, hæc ferme erant: ut BUCHANANI vitam sponte dudum promissam describi, transmittique curare non gra-
 10 varere: inprimis vero, ut privilegium a Serenissimo Rege vestro tua autoritate atque intercessione mihi procurares: quo caveretur, ne ullum meorum operum hinc imprebtorum in ipsius Maiestatis regno venderetur, aut absque mea permissione divenderetur. Misi que (ni fallor) diplomatis Cæsariani, eodem nomine quoad fines Romani Imperij
 15 clementer concessi, apographum, quod et nunc facio, si forte alterum
 74 non est redditum: non tam ut hinc || conspicias, quo tenore conficiendum sit (ipsemet enim pro ea, qua vales, prudentia et eloquendi eximia facultate facile verba invenies, quibus res hæc peragatur exorneturque) quam ut huius exemplo promptius Regi vestro persuadeatur, ne in hoc
 20 quod peto benevole etiam concedendo difficilem se præbeat: cum et apud eos, quibus de facie ignotus sum, talia minimo negotio impetrârim. IACOBUS enim CURTIUS, Imperij Vicecancellarius, vir præcipuæ in Aula Cæsariana autoritatis et in literis politioribus, adeoque ipsa Mathesi excellenter versatus, hoc Cæsaris privilegium mihi sponte
 25 propria procuravit, conscripsit, suisque sumptibus conducto tabellario transmisit, ut ex Literarum ipsius unâ additarum exemplari, quod hinc simul habes, videre licet. Te igitur mihi, quem (modo recordari vacat) ex aliquantulo in hac insula Uraniburgica congressu cognitum habes, hac in parte non defuturum confido. Si in Icona nostram libris edendis præfigendam, acuto et succincto aliquo epigrammate luseris, rem utri-
 30 que, uti spero, nostrum non inhonorificam præstiteris. Idem petij a magnifico D. Cancellario IOHANNI METELLANO, cuius in poësi argutum ingenium vel paucula illa carmina ostendunt, quæ ianuæ conclavis vestri Regis, cum hinc unâ adesset, ut inter circumbibendum
 35 et colloquendum, obiter quidem, sed non sine nervoso acumine, discedensque mnemosyni loco scripsit, quæ etiamnum illic spectantur. Mirifice placet carmen, quod serenissima Maiestas Regia HENRICO GYLD[ENSTIERN], Præfecto Bahufensi, affini meo dilecto, inter transeundum, elogij gratia exaravit. Et vivida in hoc ad Poësin cernitur affectio,
 40 ingenijque acumen pari solertia coniunctum. Si non nimium audax censerer, || submisit optarem, ab ipsius Maiestate et mihi aliquid de ipsius melliflua et Parnasiaca vena clementer impertiri. Quod ut mihi
 42* meisque

meisque lucubrationibus honorabile, sic etiam ipsius Maiestati apud eruditos et cordatos censores non indecorum reputabitur. Tua intercessionem atque suavis votis meis hac in parte non gravatim (prout confido) satisfiet: hacque ratione me tibi adhuc devinctiorem reddideris. Rogaram in alteris, ut ministrum aliquem, natione Scotum, qui hortulanum ageret, unumque, si fieri posset, aucupem mihi honeste hinc sustentandum mittere satageres, quod et nunc ut præstes * petoque, quamprimum libera et commoda huc concedatur navigatio, eiusmodi hominem unum vel alterum e vestratibus nanciscar. Quin et sic desiderijs meis belle subveneris. Quod si quid in hac nostra patria fuerit, in quo vicissim tibi gratificari per me concedatur, tuum erit ne rogare quidem, sed verbulo solum, quicquid in votis habueris, indicare. Experiere me in exequendo alacrem et promptum. Vale. Datæ Uraniburgi 20 Martij A. 1592.

TYCHO BRAHE. 15

[Ex adumbratione in codice Vindobonensi lat. 10686⁵⁷]

TYCHO BRAHE AD THADDÆUM HAGECIUM.

QUAMVIS non ita dudum sit, quod tibi scripserim, optime et amantiſſime mi THADDÆE, tamen et has superaddere non gravabor; amicorum enim est sæpius se invicem, si coram non licet, saltem literis invifere. Ut vero aliquatenus cognoscas, id quod superioribus indicavi, me hortatu et suavis magnifici Domini CURTIJ potissimum impulsus, Astronomiæ instaurationem, quam in opus integrum et peculiare reservare constitueram, nunc Progymnasmatibus quibusdam Prodromi loco in publicum emittere, en habes operum meorum, quæ typis brevi, Deo volente, absolventur, quaternionem primum, eorum contenta sua inscriptione indicantem, ex qua cætera facile ratiocinabere; hincque colliges me idipsum, quod tunc literis pollicitus sum, nunc moliri. Addidi autem eiusdem quaternionis sena exempla, ut suppeterent, quæ hincinde ad Bibliopolas tum vestrates, tum etiam in Austria, Hungaria atque Polonia degentes mitteres, si forte aliqui illic essent, qui exemplaria nonnulla horum tomorum iusto pretio obtinere sategerint. Erunt autem quatuor, et quilibet eorum iustæ magnitudinis, ad semiquinque videlicet Alphabeta in hac Regali sic dicta (uti vides) papyro excrescens, suntque plurimis Schematibus et tabulis hincinde referti. Ubi a te certior factus fuero, num aliquot exemplaria cupiant, deque numero et pretio, mittam hac instante æstate, favente Numine, quotquot expetierint, præsertim quantum duos

duos priores tomos attinet. Expecto indies Privilegium regis Hispaniarum, Cæsareano subiungendum, quod ubi nactus fuero, publicationem non diutius differam.

Carmina, quæ hîc vides, in secunda pagina, non semper id spacij
 5 replebunt, sed ubi a serenissimo Scotorum Rege et illustrissimo Principe
 Landgravio iuniore MAURITIO, qui ambo eximia pollent vena poë-
 tica, quædam in operum horum commendationem concinnata, prout
 28^v confido, accepero, || epigrammata illa hanc paginam honoris causa
 occupabunt. Secundo autem tomo genere et autoritate nobilium viro-
 10 rum carmina pariter præfigam. Ubi scio quæ prædictus magnificus
 CURTIUS in gratiam communium studiorum concinnare non degra-
 vetur (nam ut Oratorem agit eloquentem et eximium, sic a Poësi quo-
 que illum non abhorrire existimârim) ea Producis Holsatiæ Domini
 HENRICI RANZOVIJ versibus iam antea obtentis (quod et is hîc
 15 studijs non parce afficiatur) præponam, reliquis clarorum et doctorum
 virorum lusibus metricis in frontispicia duorum postremorum tomo-
 rum reservatis. Scripsi autem ipsemet proximis diebus serenissimo Sco-
 torum Regi IACOBO Sexto et ipsius Cancellario IOANNI METELLO
 hac de re carmine elegiaco, tum quoque Epigramma quoddam literis
 20 ad illustrissimum Principem MAURITIUM Landgravium iuniorem
 hoc nomine datis subiunxi, quorum carminum descriptum hîc addidi,
 si forte talibus delectaris, et si plures nosti Principes, poëseos gnaros et
 horum studiorum amantes, indica eorum nomina unâ cum titulis, nam
 et ad eos pariter carminibus scribam, carminaque in Astronomiæ com-
 25 mendationem, uti spero, ab ipsis impetrabo. Conducibile enim et de-
 corum sentio, hæc studia a viris Principibus atque in fastigio huma-
 narum dignitatum collocatis commendari atque ornari, ut eo facilius
 alacriusque plures ad hæc per se ob sublimitatem difficultatemque,
 quodque minus lucrosa sint, alias abhorrentes, ad eorum culturam
 30 invitentur. Scis enim tritum illud: *Principibus placuisse viris non*
 † *ultima laus est*, licet ego Philosophice et penitus rem introspeciendo
 aliter censuerim. Nolo te nunc pluribus obtundere, nec enim dubito,
 quin tam his quam alijs nostris desiderijs, quantum in te est, sis sponte
 profuturus. Ego ad tibi pariter gratificandum offero omnem operam
 35 et studium, adeoque me ipsum totum. Vale, et magnificentissimum
 Dominum CURTIUM meis verbis honorifice saluta. Iamque iterum
 bene vale.

Dat. 22 Martij Anno 92.

Intellexi ex Domini Doctoris SAGERI Lubecensis literis, nuper ad
 40 me datis, RHETICI Bibliothecam tibi fuisse in testamento deputatam.
 Quod si sic est, rogo, ut quicquid ad rem Astronomicam facit, sive id a
 præceptore suo COPERNICO, sive suapte industria habuerit, meis
 sumtibus

sumtibus descriptum mature communicare velis. Et si eclipsin ☾ ultimo in fine præcedentis anni contingentem, cœlitus illic denotastis, vel ullas alias, sive a te ipso sive aliunde conquisitas, in promptu habes vel nancisci poteris observationes, me quoque earum compotem per primam occasionem effice, quo Meridianorum discrepantiam hinc certius quam alias, adhibitis nostris vel observationibus vel numeris, rimari concedatur. 5

[E codice Vindobonensi lat. 9737f]

CLARISS. ET NOBILISSIMO VIRO DOMINO 24v
 TYCHONI BRAHE, WENÆ INSULÆ DOMINO REGIS 10
 DANIÆ CONSILIARIO ET MATHEMATICO
 DOCTISSIMO, AMICO SUO.

POLOGIAM tuam Clariß. D. TYCHO, ut accepi, obiter 23r
 percurri, nam prolixitas tua et meæ occupationes accu- 15
 ratius legere non permiserunt, et primo eius argumento, quod aliquo modo munieras, statim respondi hoc Naturæ motu, quo Sublunaria maximi circuli tramitem tenere possunt, exposito, idque veritatis causa, ne pluribus hac de re opus eßet; in reliquis tum nec nostra quicquam infirmare, nec tua magis confirmare visus es: responsum D. FULLERO nostro datum 20
 est, qui in una navium erat, quæ ad Regem nostrum tum in Dania profectæ sunt; sed illis, audito Regis inde discessu ex medio itinere redeuntibus, redditum est, nec remittendum putavi, nisi Mathematicis tuis, quæ pervertere dicebamus, similiter excusis. Verum tot nos ab eo tempore obruerunt negocia et profectioes, ut vestrates hinc vix semel atque 25
 iterum convenire licuerit, nec ante hyemem tua relegere potuerim, nonnihil otij tum nactus, quod breve fuit, et controversia de veneficarum nugis sæpe interruptum, hæc Elenctica meditatus sum, et scripti non in te solum, quem amicitia causa lenius tractavi, sed illos quoque, qui meo tempore hunc errorem in Germania publicarunt, contra quos 30
 theses quasdam, tredecim aut pluribus abhinc annis scriptas, inter chartas reperi; deerant tantum ipsorum observata, quæ ex Germania expectaveram, ex quibus plenius redarguendi erant: Interea literæ tuæ cum observatione cuiusdam obscurioris Phænomeni sub superioris veris finem ad me perlatae sunt, ex quibus intellexi responsum ad tua 35
 et expeti et expectari abs te, itaque ne te diutius remorarer, nostra in hanc antilogicam ad te formam statim redegisti et eo die absolvi, quo Eclipsin ☉^{lis} superiori anno conspexeram, et paucis post diebus hoc exemplum rescribi curavi, ut ad te mitti potuerat cum legato vestro, qui tum hinc erat; sed me ad biduum tantum absente prius discesserat, quam 40
 speraveram,

speraveram, et redeunti mihi nulla alia opportunitas ad te scribendi
 vel mittendi restabat, ante autumnalem navigationem: Interea dum
 in hac vicinia cum ægris versor, unde ad quamcunque oblatam occa-
 sionem redire facile poteram, præter opinionem in Angliam vocor
 5 longißimo itinere, nec prius domum redire concessum fuit, nec inde
 iterum discedere ante summam hyemem licuerat. Expectanda enim
 23^v erat gravißimi circa hepar Apostematis || suppuratio et expurgatio in
 amicißimo quodam nobili: post Martini festum et prope circa solstitium
 hybernum reversus, hoc scriptum nostrum in Museo reperi ac ad te
 10 mißum non fuisse ægerrime tuli: atque hinc bona fide factum est, quod
 superiori anno nostra non acceperis: sat cito nunc, si, quod opto, illam
 miram opinionem tibi poterit excutere: quod ni fecerit, omni ratione
 destitutam relinquet, scio: at absque ratione nec sentiendum nec lo-
 quendum Philosopho; cede igitur et veritatem amplectere, nec conare
 15 amplius nova sydera cœlo addere: cur enim tranquillum Æthera tur-
 bares? Si consenseris, tua iuncta opera hanc veritatem plene decidi
 posse mihi persuadeo: sunt enim mihi perfectæ demonstrationes, qui-
 bus remotiones Cometarum, quocunque ferantur modo, certo definiri
 † possunt, nec ulla opinor observata tibi defunt: σὺν δὲ ἐρχομένῳ: con-
 20 feramus operas: nihil apud me erit, quod tibi non lubenter communi-
 cabitur: tu vicissim id agito: Valde cupio illius ROTHMANNI videre,
 quibus volatili admodum sagacitate ad ἡ^{num} usque has fumositates in-
 sequitur: si communicaveris, tuo committetur iudicio, quam vere ille
 tam alte sapiat, alioqui paradoxon a vobis ex proposito defendi videri
 25 poterit. Observata quæ hætenus videre contigit, pro principijs demon-
 strationis remotionum haberi nequeunt: tantum ad apparentem in
 longitudinem et latitudinem motum faciunt: talia expeto ubi azimutha
 non variantur et quæ diversis regionibus accepta sunt. Canon mirifi-
 cus a generoso quodam consanguineo nostro hinc construitur, cui otij
 30 et ingenij ad tantum opus satis est: cum perfectus fuerit, tibi communi-
 cabitur: Sed de tuis nihil adhuc resciscere potuimus: fac, quæ in chy-
 micis singularia habeas, intellegamus. Scire nostrum nihil est, nisi alij
 sciant nos scire: De ☉ et ☾ in ☿ reductione aut physicorum tinctura,
 si quid experientia constat, rescribe, non oberit fortasse nostra collatio:
 35 Si quid contra nos amplius cogitas, paucis agito et maiori calami mo-
 destia, et si ita libet, publico iudicio nostra subijciamus, ne etiam anti-
 logijs nostris amicitia et consuetudo scribendi intercيدات. Si quid hinc
 expetis, mihi significa: non deero ut potero. Vale quam felicissime D.
 TYCHO et hoc cerotum ad restringendam illam in cœlo phlogosin
 40 abs te accensam ab amico antagonista medico mißum benigne accipito
 et usurpato. Datæ Edinburgi 27 Martij 92.

Tuus IOAN. CRAIGIUS Scotus.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 9737f]

AMPLISSIMO NOBILISSIMOQUE VIRO, 27^v
 VIRTUTE ET ERUDITIONE PRÆSTANTISSIMO
 DOMINO TYCHONI BRAHE DOMINO DE
 KNUDSTRUP ET VRANIENBURG, 5
 AMICO SUO CHARISSIMO.
 GENEROSE VIR. 27^r

UAS ad me 13. Novembris dedisti literas, quod humani-
 tatem et eruditionem nulla fui parte non spirarent, præ-
 cipue vero quod tui nominis inscriptionem præ se fer- 10
 rent, mihi certe, ut decuit, acceptissimæ fuerunt. Cum
 enim in Danica mea peregratione nihil tam admirabile
 excellentis ingenij tui raris dotibus, nihil tam gratum
 quam sancientiæ tecum amicitiaë occasio contigerit, nec minorem in
 conservanda constantiam, quam in contrahenda amicitia benignitatem 15
 tuam ex amicissimis literis perspiciam, ni et tuam merito humanitatem
 amplectar et meam in scribendo negligentiam, tum crebrioribus literis
 tum alijs quibuscunque, quæ mearum virium sunt officijs, sarciam, in-
 gratus prorsus et tanti viri amicitia indignus merito censear. Literis
 etiam tuis adiunctam effigiem, oris tui dignitatem et temperatam be- 20
 nignitate gravitatem, laudabili sculptoris industria, ad vivum referen-
 tem, quod ea oculos imagine pascat, cuius abidua recordatione animus
 iucundissime afficitur, pretiosissimis quibusque muneribus, quæ tibi
 fortuna affatim suppetit, præstantiorem certe existimavi. Et quos ad
 illius (ut ais) ornatum versus a me poscis, hos quidem addidi, non quod, 25
 quæ tui nominis fama abunde commendetur, alio quovis ornamento
 mea sententia indigeat, sed ut quæ virtutum et doctrinæ tuæ per uni-
 versum orbem diffusa gloria effigiem tuam in omnibus literatorum
 omnium bibliothecis sublimem constituet, meo etiam nomini locum
 aliquem tuo merito ibidem inveniat. Ijs itaque utere, non quidem ut 30
 digni sunt, sed ut nostra amicitia et tuo iudicio dignum videbitur. Ego
 pariter, quæ a te Domino PETRO IUNIO mandata sunt, nisi hæcenus
 ab eo effecta sunt, quamprimum illius conveniendi occasio sese obtu-
 lerit, ea qua decet fide et diligentia præstabo: quodque de hortulano
 et aucupe ad me scribis, effectum brevi curabo. Porro IOANNEM 35
 CRAIGIUM medicum Edinburgensem, quem mihi tam diligenter ac
 studiose commendas, ob probitatem et eruditionem antea quidem mihi
 semper charum, nunc tua causa multo chariorem censeo ac dum vivam
 censebo: qui cum veritatis eruendæ studio ac fortassis ut te ipso inter-
 prete scriptorum tuorum subtilitatem sibi non prius intellectam facilius 40
 asequeretur, silentibus imo vero cum admiratione tua inventa appro-
 bantibus

bantibus alijs omnibus Europæ doctissimis mathematicis, Axiomata quædam tua impugnare ausus sit, quamvis nonnullis odium potius quam benevolentiam audacia meruisse videri possit, quæ tamen eximia nullisque perturbationibus obnoxia tua virtus est, sola victoria contentus et devicti hostis magnitudine tuam gloriam illustrari recte iudicans CRAIGIUM sollicitè adeo atque accurate commendas, et commodis atque honoribus auctum cupis, ut egregiam de te bene merendi occasionem in eo viro iuvando mihi oblatam perspiciam. Itaque ubi mea vel opera vel ope rem suam vel || dignitatem promoveri posse existimaverit, eam certe diligentiam atque alacritatem adhibebo, ut tuam commendationem meritum pondus apud me consecutam et res ipsa et illius literæ ad te abunde testentur. Et si alia qualibet in re tibi ipsæ, quos tuorum in numero habes, consilio auxilio gratia vel auctoritate hinc usui esse possum, ita quæso vel negotia vel homines mihi commendes, ut beneficium tum demum contulisse te credas, cum meam operam expetieris. Interim ne te cœlestibus et divino tuo ingenio dignis curis distentum frustra morer, hoc solum a te petam, ut amicitiam nostram (quod humanitas et constantia tua satis spondent) inviolatam a temporis et longe disitorum locorum iniuria tueri ac paria a me perpetuo expectare velis. Vale. Datæ Lethnitioniæ die XVI Maij Anno 1592.

Mag. Tuæ
addictissimus
[IOHANNES METELLANUS.]

† [E codice Vindobonensi lat. 9737f]

51^v **NOBILISSIMO ET CLARISSIMO VIRO D.**
TYCHONI BRAHE HVENÆ INSULÆ DOMINO,
MATHEMATICO LONGE PRÆ-
STANTISSIMO.

51^r LARISSIME D. TYCHO, in altero antilogiæ nostræ
30 exemplarium, quæ ab eodem amanuensi descripta sunt, quorum primum ad te missum fuit, hæc errata reperiuntur: εδειξαι pro δεῖξαι. Ubi SCULTETI fit mentio, *exprobas* pro *exprobras*. Et cum artificium vestrum
† examinatur, *ex his* pro *in his*, ut *in Cœlestibus*: quæ si
35 in tuo occurrant, vel similia, peto corrigas. Pro reliquis responsurus sum, nec discipulos tuos veriturus, imo ne præceptores tuos. Veritas et honestas mihi sufficient ad defensionem contra quoscunque. Et tamen, ut percurri obiter primum Tomum tuum, quamvis in multis a te dissentiam, cœpi potius tuam industriam et eximias virtutes admirari,
43 quam

quam illarum iniuriarum, quæ nec te nec me digna fuere, recordari. Clementissimus Deus cœptis tuis benigne faveat et ad optatum exitum perducat. Datæ 5 Augusti Edinburgi.

IOAN. CRAIGIUS Doctor
Medicus.

5

[E codice Vindobonensi lat. 9737f]

†

MAGNIFICO ET AMPLISSIMO VIRO, EX-
IMIA TAM GENERIS QUAM DOCTRINÆ NOBILITATE
INPRIMIS CONSPICUO, DOMINO IOHANNI MÆTE-
LANO, SERENISS. SCOTORUM REGIS CANCEL-
LARIO, AMICO SUO PLURIMUM
HONORANDO.

34v

10

PERPAUCIS abhinc mensibus, Nobilissime et amplissime 33r
vir, literas tuas, quibus nostris superiore hyeme ad te
datis respondes, iam pridem accepi. Quæ quod genuinum 15
non modo raræ, quæ in te est, eruditionis specimen,
inprimisque Romani sermonis nitorem, sed iucundissi-
mam humanitatis fragrantiam affatim redolerent, gra-
tissimæ mihi fuerunt. Ex quo itaque tuæ illæ ad me perlatae eßent, †
avide semper desiderabam, ut certo aliquo fretus internuntio ijs non-
nihil responderem. Sed cum eorum, per quos meas ad te transmittere 20
in animo haberem, præter meam opinionem navigatio iam tandem
præpeditur, indeque accideret ut responsio ad tuas in hoc usque tem-
pus dilata sit, idcirco minime intermittendum duxi, quin cum merca-
toribus, qui hinc ad vos appellant, ante ingruentem brumam paucis 25
rescriberetur, qualemcumque gratæ mentis et memoriæ significatio-
nem apud te testatam relinquerem, meque vicissim tui amantem de-
clararem. Agnosco equidem non exigua benevolentia erga me tuæ
extare indicia, præsertim dum eruditis et argutis tuis versibus effigiem,
unâ cum Urania nostra (ut superiora tua in me officia tacitus præter- 30
eam) eleganter ornare non degravatus sis. Quo sane nomine gratias
tibi ago, agamque perpetuo maximas. Unicum tamen est, quod in his
non tam desidero quam liberius et iusto abundantius dictum sentiam,
in quo etiam nimium Poëtarum indulsi licentiæ videris, idque ni-
mirum per terna illa verba, quibus tria ultima concluderis Epigram- 35
mata. Quæ cum saltem Creatori immenso et ineffabili Creaturis ne-
quaquam competant, ea cuiquam conditæ naturæ ascribere, quocun-
que dicendi tropo excusentur, inconveniens, imo piaculum censuerim.
Quare si loco horum quippiam aliud substitueris, quod fragilis humanæ
conditionis

conditionis metas non transcendat, rectius meo iudicio feceris, mihi-
 que rem magis gratam præstiteris. En quanta hinc utar erga te audacia
 et parrhesia, quam ingenuus candor ille tuus nostraque amicitia non
 difficulter (uti spero) excusabunt. Habeo insuper gratias, quod D. IO-
 5 HANNEM CRAIGUM Medicum vestratem, vel ob meam commen-
 dationem cariorem habueris atque ad optima quæque promovere re-
 ceperis, utut is nuper arrogans quoddam contra nostra Placita Scriptum
 tertio demum ab Apologiæ illi transmissæ anno parturierit, quod af-
 10 fectato et insolenti nomine Capnuranianæ restinctionem (proh Dæda-
 leum inauditarum hætenus vocum fabricatorem) appellare non eru-
 buit. In quo se omnia quæ in libro nostro secundo de Novis Æthereis
 Phænomenis atque Apologia ipsi hoc nomine destinata continentur,
 refutare atque infirmare inverecunda præsumptione iactavit, cum ta-
 15 men ne minimum quidem eorum, apud eos, qui rem ipsam penitus
 introsipientes, usu eandem debite exercere didicerunt, nec præiudicio
 cæco impediuntur, vel semel vacillare faciat. Longe igitur consultius
 fecisset enervis iste Cometarum (qui revera cœlestes sunt, nec flagrant
 in aëre fumositates, ut ille in suum nimium credens, ac si in hunc bap-
 20 tizatus fuisset, ARISTOTELEM, commentus est) restinctor, si proprium
 opinionum suarum incendium et æstuantem animi ardorem ac inflam-
 matos affectuum motus extinguere didicisset. Veritatis, quam tuemur,
 invictam arcem et firma huius propugnacula, obtusis hisce, quibus eam
 invadere conatur, argumentorum telis, non magis lædet aut expugna-
 25 bit, quam si æneum et insuperabilem HERCULIS clypeum plumbea
 confodere sarsa præsumperit. Nostra enim ille aut parum minusque
 recte intelligit, aut ob præoccupatas opiniones intelligere nolit, aut ea
 distrahit, depravat, invertit, male accommodat. Imo cavillatur et ca-
 lumniatur fere ubique effreni quadam petulantia, adeo ut ne quidem
 30 a scommatis, dictionibus, nænijs, superciliosis oblocutionibus alijsque id
 generis inflati et impotentis animi pomposis ineptijs sibi temperet, de-
 que ijs, quæ nunquam viderit aut fundamentaliter hauserit, nedum
 ut usu diuturno sibi familiaria reddiderit, iudicium immaturum et præ-
 posterum futuri potius quam subtili acumine interponere non vereatur.
 Hem egregiam a CRAIGO vestrate pro tot annorum in hac palæstra
 35 veritatis inquirendæ stabiliendæque causa exantlatis laboribus, pro-
 que peravidis vigilijs, studijs indefessis, sumptibus inæstimabilibus,
 reporto gratiam. Certe si non maiorem a cæteris Europæ eruditis Ma-
 33 thematicis consequutus fuero, || aut ego frustra tot tantaque egerim
 (dummodo nihil aliud quam hominum gratitudinem et non potius
 40 solam veritatem, quæ sibi ipsi sufficiens meritum est, spectarem) aut illi
 valde ingrati reputabuntur. At nemo est ex omnibus Italiæ, Galliæ,
 Angliæ, Germaniæ, Bohemiæ et Poloniæ Mathematicis, qui, quan-
 tum

tum ego sciam, nostra non libere et libenter approbet, ipsique (utut Peripateticorum in Scholis usitata dogmata in quibusdam convellant) grata mentis significatione subscribat. Solus hic vester præ omnibus alijs sibi sapiens veritatem, quam in lucem ex inveteratis opinionum et errorum tenebris producere elaboramus, offuscare, ut sic, quemadmodum 5
 iste ex devastato Dianæ templo, nomen sibi quoddam comparet, anticipata quadam philautia et præsumptione non indecens reputavit; quasi is solus penitus rem introspectat, quam cæteri omnes, et cornicum oculos configere valeat. Verum eiusmodi cothurnis et sophisticis contradictionibus, veritati a nobis assertæ frustra obstrepentibus, nihil 10
 in posterum nostra Urania respondere dignabitur, ne bonas horas altioribus solidioribusque tribuendas usqueadeo inutiliter collocet. Abblandiatur et placeat is sibi inque suo cerebello triumphet, quantum allubescit. Veritas certissimis et infallibilibus observationibus (quamvis et has dentata sua strigili rodere et turgido ac temerario ausu improbare nefas haud existimavit, utut tales et his merito conferendas asequi et imitari vix sustineat) fundata et certis demonstrationibus Geometricis (quas ille non minus, sive per incitiam sive affectati iudicij temeritatem, malitiose fugillat) in apertum deducta imbelles non moratur oppugnantis insultus. Ne autem quis suspicetur, me, quod causæ 20
 diffidam, responsionem averfari, mittam Capnuranicas ipsius commentationes, vel potius commenta, ad præstantes quosdam in Germania Mathematicos, observationibus cœlestibus accurate institutendis abuetos et in hac materia solide versatos (cæteris enim parum ista intelligentibus, fucatis, quibus scatet, sophismatis, facile imposuerit 25
 CRAIGIUS vester ille) qui controversiam hanc exquisita scientia et diuturno usu, decernere nōrunt, et singulis ad æquam trutinam expensis, citra affectus et præiudicium ullum, iustam ferent censuram. Forte etiam prodibit suo tempore amicorum vel discipulorum meorum aliquis, qui hanc controversiam dirimere et ad invalidos Craigicarum 30
 obiectionum ictus retorquendos otium sibi sumat. Sicque tandem infringat solido propria delusus ab arte. In me equidem non amplius inveniet Antagonistam. Præstat enim Tomis nostris Progymnasmatum Astronomicorum (quos nunc præ manibus habeo) absolvendis operam locare, quam talibus affectatis obmurmurationibus retundendis inutiliter occupari. Quorum non solum primus (qui de Nova Stella ubertim agit) CRAIGI circa hanc quoque ignorantiam et crassa errata abunde patefaciet, sed et reliqui duo de quinque Cometis ex professo tractantes, eosque omnes cœlestes, citra omne dubium, fuisse apertissime demonstrantes, quam perperam et frustra CRAIGUS hic nostris assertionibus 40
 refragetur, cuius luce Meridiana clarius ob oculos ponent. Hinc, si volet, suæ evidentissimæ hallucinationis, ignorantiae et ineptitudinis redargutionem

redargutionem depromat, atque demum melius perspectis ijs, quibus seducitur, deviationibus, in veritatis semitam (modo id fieri queat) revertatur.

Quæ licet ita se habeant, et CRAIGUS in ultimo suo scripto non solum
 5 veritatis, sed et modestiæ limites multifariam transilierit, parumque ob
 benevolentiam in illo amando, Regique et tibi eum commendando, non
 gravatim a me præstitam, grati vicissim animi retulerit: tamen tantum
 abest ut ipsi ob id male cupiam, quin longe potius etiam nunc, imo multo
 plus quam antea tibi commendatum velim, quo tua auctoritate et in-
 10 tercessionem illius res familiaris augeatur et subsidia ipsi studiorum Ma-
 34^r themati-||corum plenius rectiusque instituendorum largius suppediten-
 tur, ut id quod aliquot iam annis theoricæ contemplatus est, per ipsam
 exercitationem in usu explorare, veritatemque latentem ipsa Praxi eru-
 ere commodius valeat. Quæcunque enim per Experientiam in Prag-
 15 matiam ratam transferri debeant, longe maiores requirunt impensas
 et studiorum nervos, quam quæ otiosa quadam speculatione animo
 concipiuntur. Quæ cum forte huic CRAIGO non ita abunde (prout
 res ipsa postulat) suppetant, adeo ut ne quidem ea quæ olim in Ger-
 mania Instrumenta (quæ satis paratu vilia fuisse non dubito) se habuisse
 20 iactat, nunc ad manus illi sint, ideo de rebus ipsis opinione quadam
 propria vel auctoritate aliorum falsam persuasionem audentius fovet
 et abortivum ingenij fætum excludit. Rebus itaque iuvandus, quo re-
 rum medullas promptius capiat, nec inanibus saltem verborum cor-
 ticibus se, alias nudum, oppalliet. Atque hæc de illo satis aut forte ad
 25 te alijs distentum nimia. Ego nihilominus ut hæc omnia benevole ac-
 cipias et quod iusto plus Craigicis hisce, mihi sane parum, tibi (quem-
 admodum existimo) longe minus gratis mecum motis controversijs, in
 tuum sinum, suadente id amicitia nostra, deponendis immerer, teque
 gravioribus Reipub. administrandæ munij intentente occupatum diutius,
 30 quam par est, detineam, in potio rem partem pro tuo candore inter-
 † preteris, te etiam atque etiam rogatum habeo. Vale, et amicitiam no-
 stram per literas continuare non intermitte. Ego vicissim nec locorum
 nec temporum iniuria vincar, quo minus tui memoriam firmiter ani-
 mo retinere, et data occasione Epistolis ad te scribendis (cum aliter non
 35 detur) in mentem revocare, studiose enitar. Iterum quam felicissime
 vale. Datæ Uraniburgi 19. Augusti Anno 1592.

Magnif. tuæ studiosiſſ.

TYCHO BRAHE.

[E codice

[E codice Vindobonensi lat. 10686²³]

CLARISSIMO, VARIOQUE DOCTRINARUM
 GENERE ERUDITISSIMO EXCELLENTISSIMOQUE VIRO,
 DOMINO THADDÆO HAGGECIO AB HAYCK,
 PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTORI
 EXIMIO, AMICO SUO IN PRIMIS
 COLENDO.

S.

UAMVIS mi amantiſſime Domine D. THADDÆE, nihil a te literarum tota hac elapſa æſtate acceperim, te tamen incolumi, Deo vitam tibi feliciter prorogante, adhuc eſſe valetudine ſpero et ex animo exopto. Ego diutinaſſimam hanc literarum intermiſſionem nequaquam inde accidiſſe reor, quod vel tu præter ſolitum tam diu a ſcribendo plane ceſſaveris aut ad meas, quas interea ad te deſtinâram, nihil omnino reſponderis; ſed (uti alias contigit) ob Tabellariorum perfidiam et incuriam, ſi quas ad me (prout nihil ambigo) dederis, interciſſe, aut in tanta, quibus diſiungimur, locorum intercapedine alicubi interceptas fuiſſe ſuſpicor; præſertim cum in proximis meis, quas te accipiſſe non dubito, tuam de quibuſdam illi contentiſſe reſponſionem quam primum ad me perferendam, unâque iudicium de libro noſtro ad te ablegato, mihi per opportunitatem comm unicandum, ſerio deſiderârim. Quorum tamen neutrum tanto temporis intervallo præſtitum fuiſſe antediſſis cauſis aſcribendum cenſeo. Rogo itaque peramanter ut idonea oblata commoditate, tum de præcipuis ſuperiorum ad te literarum momentis, me certioſorem reddere, tum etiam de primo noſtrorum Progymnaſmatum Tomo tibi tranſmiſſo cenſuram tuam interponere mihiſſe impertire velis. Quem iam dudum integrum ad te miſſiſſem, niſi varijs exacto hoc ſemeſtri negotijs præpeditus fuiſſem, quo minus hunc typographico labore ad colophonem, uti conſtitueram, perducere potuerim. Quam primum autem eundem abſolvere licuerit (id quod inſtante nunc hyeme, Deo conatus noſtros feliciter adiuvante, futurum confido) mox omnibus numeris abſolutum iſtuc tranſportari curabo.

Sed quas iam, præſtantiſſime vir, bullatas nænias ad te adduco? En CRAIGI iſtius ſcriptum admodum inſolens ac ſcoticum, quo ſe omnia, quæ in libro noſtro ſecundo de Æthereis ſunt Phænomenis, atque Apologia illi hoc nomine deſtinata, refutare atque infirmare perfricta fronte iactârît; cum tamen ne minimum quidem eorum apud eos, qui non cæco præiudicio, ſed ſolidis rationibus hæc metiuntur, vacillare faciat. Uſqueadeo vir ille Ariſtoteleis de Cometarum generatione fumofitatiſſibus, ſuiſſeque præiudicatis opinionibus occæcatus eſt, ut non modo noſtra
 penitus

1^v penitus || improbare, invertere, distrahere, male accommodare, et scom-
 matis, oblocutionibus, dicterijs, fallacibus cothurnis et sophisticis elen-
 chis turgido ac temerario quodam aufu paſſim excipere non vereatur:
 sed etiam ipſi veritati certiffimis Obſervationibus et invictis Demonſtra-
 5 tionibus aſertæ vim et fucum facere, ſuiſque ut obtemperet pompoſis
 ſophiſmatis, invitam eam cogere non erubeſcat. Hem egregiam ab hoc
 CRAIGO pro tot non modo aſiduis in hac palæſtra Aſtronomica ex-
 antlatis laboribus, ſed quod tam ſtudioſe ipſum Regi Scotorum, cum
 hîc mecum præſto eſet, et Cancellario (ut ex ipſius ad me data Epi-
 10 ſtola, cuius deſcriptum unâ ad te mitto, plenius cognoſces) tum coram
 tum per literas iterum atque iterum commendârim, gratiam nunc re-
 porto. At ingratus, qui bene merita non reddit, ingrator, qui diſſimulat
 aut negat; ſed omnium ingratiſſimus, qui beneficium maleficio recom-
 penſat. Verum de hoc novo Prometheo et vaniſſimo Capnuranicæ re-
 15 ſtinctionis compilatore ſatis.

A te autem, mi exoptatiſſime THADDÆE, in primis deſidero, ut
 ſcriptum hoc magnifico Domino CURTIO, ſiquando per alias gravi-
 ores quibus vacat occupationes tantum temporis concedatur, legen-
 dum exhibeas, ut inde liquido perſpiciat Peripateticum hunc Athletam
 20 non propterea tam faſtuoſo et pertinaci ſubinde certamine manus me-
 cum conferere, quaſi hoc pacto veritatem plenius inveniri, ſtabiliri aut
 illuſtrari omnibus nervis contenderet; ſed ut inventam potius calum-
 nijs et cavillis labefactare, et ſuarum opinionum ac errorum laqueis
 irretitam in priſtinas ignorantîæ tenebras reducere queat. Peto inſuper
 25 ut Capnuranicas hæſce ſubtilitates vel futilitates verius cum ijs, quæ
 in Tomo noſtro ſecundo et Apologia de hoc negotio Cometico per-
 tractata ſint, conferre non degravere. Et quæ in hæſce Scoticas affanias
 et captioſas argutias animadvertenda cenſueris, ea in charta denotare
 et ad me quam primum transmittere velis oro. Interea autem antilo-
 30 giam iſtam ſarctam tectam apud vos conſervari, nec ad alios propalari
 cupio, mihiſque, ut ita fiat, omnino perſuadeo. Ego, ſi tantum mihi per
 alias, quibus operam impendo, lucubrationes otij ſuppetat, has arro-
 gantes et inſulſas ſtrophas ac calumnias facile retundam, vel alijs forte
 2^r potius aſſatim diſcutiendas et || diluendas relinquam. Tu, ſi quid ad me
 35 (id quod magnopere a te expeto) antequam navigatio ob frigoris in-
 clementiam intercluſa fuerit, reſcripſeris, id commode Roſtochium ad
 D. D. BRUCÆUM vel Lubecam ad D. D. IOHANNEM SAGERUM
 communem noſtrum amicum dirigere poteris. Inde poſtea ad me per
 occaſionem tuto et certo facile perferetur. Vale. Datæ Uraniburgi 28.
 40 Septembris Anno 1592.

Quæſo ut ſalutes meo nomine magnificum Dominum CURTIUM
 quam officioſiſſime. Tuus TYCHO BRAHE.

[Ex

[Ex apographo in codice Oxoniensi Bodleiano Smith 77]

PETRO IUNIO TYCHO BRAHE.

S.

77

UAMVIS, nobilissime et amplissime vir, ultimis meis de
 neglecta ad priores aliquot responsione familiari qua- 5
 dam libertate tecum exposulantibus, nihil adhuc re-
 scripseris: tamen et has illis aggregare non superfedebo,
 utut diutinam hanc tuam sive oblivionem sive sponta-
 neam forte scribendi intermissionem vix (amicitia nostra
 sic exigente) excusatam habeam. Eroque ob id nunc brevior: præfertim 10
 cum superiora tibi adhuc satis in præsentem esse memoria (in quibus eti-
 amnum tuam operam obnixe desidero) mihi persuadeam. Neque enim
 meas tibi non relatas diffido: ex quo a magnifico D. IO. METELLANO,
 Cancellario vestro, responsum acceperim, cui eodem tempore literas
 tuis simul coniunctas destinâram. Cum vero in superioribus præter 15
 alia ut a Serenissimo Rege carmen quoddam in mearum lucubratio-
 num Astronomicarum commendationem impetrares, peramanter te
 rogâsem: et nunc ad ipsius Maiestatem ipsemet hac de causa elegiacam
 hanc qualemcunque epistolam exarârim (quam tibi ipsius Maiestati
 meo nomine submissè offerendam unâ mitto) idcirco etiamnum a te 20
 idipsum quibus possum precibus rogo, ut tua intercessione, eaque, qua
 apud ipsam Maiestatem polles, autoritate et consilij grata (quod et
 mereris) acceptatione, quo id clementissimi beneficij mihi impertiatur,
 quantum in te est, elaborare non degravaveris. De privilegio ab ipsius
 Maiestate obtinendo, cuius apud te antea satis superque mentionem 25
 feci, nunc nihil superaddam. Hæc igitur singula, et si quæ præterea
 sunt, alias significata, tuæ erga me benevolentia et amicitia nostræ
 fidelitati fideliter etiam exequenda committo. Vale. || Datæ Uraniburgi 78
 1 Oct. A. 1592.

Tuæ Magnificentia studiosissimus 30
 TYCHO BRAHE.

[E codice Vindobonensi lat. 9737 f]

35^v **NOBILISSIMO CLARISSIMOQUE VIRO D.**
TYCHONI BRAHE, MATHEMATICO EXIMIO, DOMINO
ET AMICO PLURIMUM OBSERVANDO.

35^r

S. P.

GI cum MYLIANDRO de Typographico ministro, ve-
 rum in præsentia de nullo ipsi constat. Mathematicarum
 disciplinarum studiosi pauci hodie, plerique enim The-
 ologiæ studio vacant. Certum et præsens viaticum inqui-
 ram diligentius. De CRAIGO miror, nec scio quomodo
 paralaxin refellere queat, qua moti veteres ARISTOTE-

10

LIS interpretes viam lacteam in cœlo statuerunt. Velim mihi proximis
 literis indicari rationes quibus eam evertere conatur, nisi forte obser-
 vationem culpet. Nam vidi nonnullorum scripta, qui hunc eundem
 15 Cometam infra Lunam statuunt. Ego certe parallaxi aut nulla aut ex-
 igua et minore quam in Luna in hoc Cometa conceßa, non video quo-
 modo suam sententiam tueri queat. Si editus est, dabitur aliquando
 copia legendi. Si autem non est editus, iudico illum hæc scripsisse, ut
 magis excitet ingenij tui acumen, et cogites quæ contra dici possint.

15

20

Homo est eruditus, ut ex DUNCANO intellexi, maiorem modestiam
 in eo requirerem, si cavillando et detorquendo tua infringere conatur.
 Attamen non pæniteat commendasse, decet enim bonum virum iuvare
 plurimos, obeße nemini. Futuram eclipsim, si conspicietur, accuratius
 observabo: Globum tuum vel Sphæram armillarem satis affabre con-
 25 sectam vidi, verum parum meis oculis aptam, qui iam incipiunt obtu-
 siores fieri. Non satis autem intelligo cur Terræ polos detorseris a polis
 mundi et Zodiaci. Bene vale. Rostochij V^a Novembris A^o Domini 1592.

HENRICUS BRUCÆUS
 plane tuus.

30 [Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686⁵⁵]

22^v

NOBILISSIMO DOMINO TYCHONI
BRAHE DANO, URANIEBURGI DOMINO ETC.
D. ET AMICO SUO OBSERVANDO.

22^r

S.

35

OBILISS. vir, Domine et amice observande. Uno die
 mensis Febr. huius anni redditæ fuerunt mihi plures
 literæ tuæ, atque hæc diversis temporibus scriptæ; quas
 cum perlegissem, nostro quoque D. CURTIO legendas
 dedi. Ab eo ipso die totum hoc tempus huc usque vale-
 tudine adversa transegi, initio quidem interpollatim re-
 40 currebat

currebat ingens et intolerabilis dolor ventriculi flatulentus. Postea cum diebus pluribus duraßet, iterumque intermißet aliquando dies 14, aliquando 20, tandem post gravißimum insultum erupit in Ictericam, quæ post dies aliquot febrem continuam protulit. Hæc Ictericæ coniuncta me afflixit per menses tres, nimirum August. Sept. et Octob. Salutis spes fuit exigua, sive quis naturam et cursum utriusque morbi, sive corpus subiectum consideraßet. Medici certe male ominari consueverunt ei ægroto, quando Icterus excipit febrem. Iam vero præter ea acceßit ætas senilis annorum 66. Quid igitur de recuperanda sanitate sperare potui? Interea non exhorruï mortem: imo libentißime deposuißem hoc corpusculum, si divinæ voluntati placuißet. Sum enim iam pertæsus huius ærumnosæ vitæ, video etiam patriæ nostræ magnas impendere calamitates, quarum utinam non eßem spectator. Et si autem sola Dei bonitate ex morbo difficili liberatus sum: tamen, mi TYCHO, vires mei corpusculi ita labefactatæ sunt, ut eas nunquam redituras facile intelligam. Ac futuras eas subinde languidiores, varia symptomata, quibus creberrime impetor, prænunciant. Nam et Catharri graves, et pristinus dolor ventriculi, et arenulæ, et alij dolores varij, quasi agmine factò in me irruunt, mirifice affligunt et divexant. Addo, me propemodum attingere limites Tympanitis. Sed, ut dixi, ista non expavesco, ut qui sciam Dei consilio et voluntate omnia fieri. Deo me totum commendo, eundemque oro, facere velit, ut reliquum vitæ ei soli vivam in timore, expectans cum alacritate diem disceßus mei. Itaque iam omnibus alijs studijs, maiori ex parte, nuncium mitto, uni illi studio intentus, ut bene mori addiscam.

Literas, inquam, illas tuas, quas D. CURTIO me dediße legendas dixi, morbo illo diuturno impeditus, nondum recipere potui. Hodie, qui est dies ultimus Novembris novo stylo, cum hæc postremas tuas scriptas 28 Septembris a tabellario Magdeburgensi cum scripto illo acerbo sane tui istius fastuosi, præfracti, mordacis et malefani antagonistæ accepißem, una et altera pagina perlecta, et obiter perlustrato eo scripto, altero mox die, et epistolam tuam et scriptum illud legenda dedi D. CURTIO, et profecto fuerunt ei admodum grata, quod de te iam diu ne verbum quidem. Postera die, quæ fuit 2 Decembris, ad ipsum redeo, ut eius sententiam de scripto illo audirem (nam tabellarius Magdeburgensis disceßum parabat, quem noluißem || vacuum meis literis redire illuc). Is primum iubet te salvere plurimum, tibi que significare scriptum illud tui Scoti non inniti ullis firmis rationibus. Omnem doctrinam parallaxium suis quibusdam phantasmatibus prorsus tollere velle, hostile, non amicum scriptum eße. Itaque censere, omnino abs te refutandum eße. Dixit etiam se illud scriptum accuratius perlecturum eße. Ego quoque, dum modo firmiori sim futurus valetudine, diligenter

genter illud perlegam, deque eo plenius cum D. CURTIO conferam.
 † Hæc dum scribo, subiit in mentem Scotus ille, subtilis doctor dictus,
 quod de eo referant scriptores, fuisse a discipulis confosum stylis pugil-
 laribus. Ego, tuum hunc antagonistam Scotum, quod admirandam et
 5 præclaram Astronomicæ doctrinæ partem de parallaxibus, suis sophis-
 matis penitus evertere cupiat, ab omnibus studiosis Astronomiæ, Ba-
 culis Iacobæis, Gnomonibus et Circinis multo iustius illo subigendum
 et confodiendum esse censerem. Hoc tu solus, cui nec facultas nec vo-
 luntas deest, calamo felicissime præstare poteris. B. V. Datæ Pragæ die
 10 2. Decemb. novo stylo, Anno D. 1592.

Privilegium Cæsareum emendatum, hodie mihi a D. CURTIO tra-
 ditum, tibi mitto.

THAD.

[Ex apographo in codice Breitenburgensi R 119 foll. 1117—1118]

15 **HENRICO RANZOVIO PRODUCI**
 CIMBRICO S. D. TYCHO BRAHE.

20 **Q**UAMVIS perpaucis abhinc diebus, nobilissime et aman-
 tissime Domine RANZOVI, ultimis tuis ad me datis lite-
 ris nonnihil responderim: facit tamen diutina illa, quæ
 nobis intercedit, amicitia, tum negotium etiam quoddam
 postmodum interveniens, ut te alijs insuper compellere
 nihil addubitem; ex quo illam hanc quoque operam su-
 perioribus officijs erga me suis non invite aggregaturam, id vero, quic-
 quid est, tua auctoritate et adiumento promptissime ac ocijssime istic
 25 expeditum iri mihi persuadeam. Commodum autem accidit, ut meus
 olim architectus, quem in quibusdam Astronomicis et Geometricis,
 dum mecum esset, instruxeram, alias suoapte ingenio ad delineationes
 artis perspectivæ proclivem, ad me imagines quasdam calamo repræ-
 sentatas, quas frontispicio et calci meorum librorum hinc excudendorum
 30 adiungere constitui, huc ex Hallandia (ubi iam apud fratrem meum
 Varbergi arcis structuræ, Regis mandato, præest) transmiserit. Quas
 nunc ad te, mi RANZOVI, mitto, amice rogans, velis tua auctoritate et
 iussu efficere, ut Hamburgi vel Lubecæ ab excellenti quodam artifice
 quam optime incidantur, mihi que prima quaque occasione, quod intra
 35 sex vel septem hebdomadas fieri quam maxime cuperem, sartæ tectæ
 remittantur. Quicquid cælatori pro labore pendendum sit, certior a te
 factus lubens solvam. Da quæso operam, ut meis hac in parte votis
 prompte et mature satisfiat. Præstiteris hoc nomine non solum mihi
 rem admodum gratam, sed et tibi ipsi studijsque communibus operam
 40 (uti spero) dignam et utilem elocaveris. Ego si qua in re tibi vicissim
 44* pro

pro his alijsque affatim erga me exhibitis benevolentiaē officijs infer-
vire queam, faxo ne studium et voluntatem de te pariter, quocunque
modo possum, bene merendi in me unquam desideres. Vale. Urani-
burgi 9. Ianuarij An. 93.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686¹⁶]

MAGNIFICO AMPLISSIMOQUE VIRO, NO- 2^r
BILITATE GENERIS, PRUDENTIA ATQUE ERUDITIONE
ADMODUM CONSPICUO DOMINO IACOBO CURTIO
A SENFFTENAV, CÆSAREÆ MAIESTATIS CONSI-
LIARIO ATQUE IMPERIJ PROCANCELLARIO 10
DIGNISSIMO, AMICO SUO IN PRIMIS
HONORANDO.

S.

MAGNIFICE et generosissime Domine CURTI, amice 15
summopere colende, non sine grata mente et memoria
vetera tua in me præstita officia etiamnum recolo et
amplector, dum tua, qua plurimum vales apud augu-
stissimam Cæsaream Maiestatem, auctoritate et consilio,
amplissimum huius Maiestatis Privilegium meis Operi- 20
bus Astronomicis præfigendum mihi antea clementer impertiri pro-
curaveris, atque gravissimam tuam de his artibus censuram ac propen-
sissimam de ijs bene merendi voluntatem, literis tuis insignem quoque
candoris et benevolentiaē erga me tuæ significationem ostendentibus
affatim declarâris. Quibus pristinis in me exhibitis promeritis non par- 25
vum insuper cumulum iam nuper aggregaveris, dum recognitum hoc
et quibusdam auctum Cæsareæ Maiestatis Diploma, quo omni ex parte
laborum ac impensarum mearum indemnitati caveretur, gratiosissime
mihi concedi et transmitti effeceris. Qua de causa et sincerum tuum
erga me et hæc sublimia studia (quibus ipsemet etiam non modice affi- 30
ceris, adeo ut si Reipub. administrandæ cura his altioribus cœlestium
siderum contemplationibus non invideret, facile in his utilissimum quid
e divite præstantis tui ingenij penu depromeres) amorem luculentius
perspiciam, et me rursus debendæ gratitudinis nomine tibi in posterum
arctius devinciri agnoscam. Tibi itaque, amplissime et præstantissime 35
vir, pro tantis totiesque in me elocatis officijs gratias ago ingentes et
immortales, meque tibi vicissim recipio, si qua in re unquam grati erga
te animi declarare indicia concedatur, perpetuo fore quam promptissi-
mum. Cæterum ex Domini D. THADDÆI literis unâ allatis, insolens
illud

illud mei Antagonistæ scriptum ad tuas pervenisse manus cognovi. Quem quidem virum in Mathematicis apprime versatum esse non diffiteor. Verumtamen Aristotelicis Disciplinis, quibus ab ineunte ætate (prout plerisque in illa regione usu venire solet) imbutus, usque adeo
 5 serviliter se mancipavit, ut quæ ab his vel latum unguem dissentiant, quantumvis veriora et aliter invictis Apodixibus demonstrata agnoscere et fateri aut nolit aut nequeat. Proinde ex contentioso et arroganti hoc scripto satis perspicere potes, te nimis de eo candidè antea sensisse, dum eiusmodi contradictiones ita pro summa animi tui ingenuitate
 10 excusaveris, ac si id ille eiusque similes vellent, ut simulate obiectiones quasdam speciosas proponendo plenior et exactior harum rerum doctrinam publici commodi et posterorum gratia extorquerent. Illum enim rem serio agere et pro ARISTOTELE suo tanquam pro aris et focus pugnare, hinc non obscure animadvertes. Rogo itaque T. M. ut
 15 antagonisticam hanc compilationem, utut pretiosissimis suis otijs indignam, diligentius || introspicere, mecumque unâ de hac gravissimum suum communicare iudicium non dedignetur. Quamvis autem insulsæ eius argutiæ confestim a me non immerito essent redarguendæ, malo tamen Progymnasmatum Astronomicis, quibus nunc incumbō, in lucem
 20 edendis operam locare, quam id generis cavillationes inanes et sophisticas refellendo temporis iacturam facere. Ubi vero primus noster, qui de Nova Stella ubertim tractat Tomus, unâ cum subsequētibz Cometarum libris, in publicum exierit, tum demum candidi et cordati æstimatores non difficulter discernent, quam perperam et inique CRAI-
 25 GUS his nostris, a Philosophia Peripateticorum dissentientibus placitis tantopere adversetur. Prohibet forte suo etiam tempore discipulorum meorum aliquis, qui eius invalidas obiectiones facile diluat. Misi autem unâ cum his ipsis Domino THADDÆO primum horum (de quibus dixi) Progymnasmatum nostrorum librum, tibi simul exhibendum,
 30 ut si quando a gravioribus Reipub. administrandæ munij nonnihil supereffet temporis, eum evolvere atque solertissimam tuam de eodem censuram literis aperire non degravare. Quod ut facias, maiorem in modum te rogatum habeo. Sequentem Tomum, qui trium superiorum Planetarum Phænomena emendate expedit, mecum aliquantisper re-
 35 servo, cum ut unam adhuc ultra res, quas in promptu habeo, acronychiam in Saturno animadvertionem, ob tarditatem motus eius, qua lente peripheriam sui Eccentrici emetitur, nanciscar, tum præsertim, ut Martem, quando Soli primam decuriam Virginis obtinenti iuxta Perigæum sui Eccentrici hoc anno opponetur, sedulo observare liceat.
 40 Incidit enim tunc diversitas utriusque calculi Alphonfni et Coperniceï, quæ maxima pene in eius motu contingere potest, adeo ut hæc trientem fere unius signi attingat. Quare restitutio nostra in huius Sideris appa-
 rentijs

rentijs tunc maxime probabitur. Apparebit autem tunc Mars solito maior, ita ut ab imperitis pro infueto aliquo fidere reputabitur. Sed ne te Politicis rebus ob illustre quod sustines officium indefinenter occupatum, meis his literis nimium interpellem, pluribus supersedeo. Vale et amicitiam nostram semel per literas incoatam, iisdem, siquidem aliter fieri nequit, conservare et stabilire non gravere. Quod et vicissim a me expectabis. Iterum quam felicissime vale. Datæ Uraniburgi 19. Aprilis Anno 1593.

TYCHO BRAHE.

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 10686³⁴]

TYCHO BRAHE AD THADDÆUM
HAGECIUM.

S.

MIRATUS equidem sum, optime mi THADDÆE, quod tam diutino tempore nihil a te literarum receperim. Verum ex ijs, quas circa initia Decembris Anni proxime elapsi Pragæ ad me perscripseris, quæ circiter medium Aprilis huius anni mihi redditæ sunt, non sine dolore demum percipio, eas dilationis huius in rescribendo fuisse causas, quas non incidisse quivis bonus potius exoptasset. Morbis enim varijs et atrocibus te tota pene æstate conflictatum fuisse, admodum illibenter hinc cognovi. Deus tibi vires restituat et valetudinem tuam in hac senectâ clementer prosperet. Quin et ipsemet eius rationem habeas, nec nimijs laboribus et curis eandem elanguescere finas. Abstineas a fortibus Medicinis vacuantibus; et ijs potissimum utaris, quæ ventriculum et principaliora membra suaviter refocillent et corroborent, præsertim vero bona et senibus competente Diæta. Sed quorsum ego hæc, cum ipsemet Archiater, ac in utraque Medicina tam Galenica quam Paracelsica diu feliciterque versatus sis? Verum optimum est omnium malorum remedium in solo Creatore, non autem Creaturis spem locare. Quod et te facere cum alias, tum etiam ex literis hisce satis perspectum habeo.

Video te perlustrasse scoticum et arrogans illud mei Scotici Antagonistæ scriptum, idemque Magnifico Dn. CURTIO inspiciendum dijudicandumque obtulisse; a neutro autem vestrum probari. Suadetis igitur ut eius Sophismata redarguam. At cum videam ipsum ita in præconceptis Aristotelicis opinionibus fascinaturn esse, ut veritatem intueri et amplecti aut nolit aut nequeat, frustraneum duco bonas horas in ipso refellendo male impendere; ex quo non obscure pateat, ipsum præ Philautia quadam laudem ex contradictionibus aucupari. Sufficiat itaque

que me ex certis Observationibus et Apodixibus Geometricis (licet et
 has in dubium vocare malitiose et ignoranter potius quam iuste et in-
 telligenter præsumat) viris candidis et cordatis, nec turgido ac teme-
 rario præiudicio obcæcatis, undiquaque satiffacere. Quis enim adeo
 5 circumspecte et invicte sua muniet, ut nulla sit fastuosis et sophisticis
 ingenijs eadem cavillis impetendi occasio? Si tamen quippiam a gra-
 vioribus aliquando studijs supererit ocij, efficiam, five per me ipsum,
 seu potius discipulorum meorum aliquem, ut invalida et obtusa huius
 Scoti tela partim infringantur, partim aliter exacuata in ipsum retor-
 10 queantur, ne sibi nimium placendo veritatis mænia apud imbelles et
 inertes se penitus expugnasse iactitet. Id enim facillimo negotio præ-
 stabitur, siquidem nihil solidi et ad rem ipsam penitus facientis in me-
 dium adferat, sed fucatis et futilibus argutijs potius quam veris et sub-
 15 tilibus argumentis rem agat, merisque calumnijs, scommatis ac per-
 versionibus scateat, nec modestiæ limites transilire erubescat. Interim
 quid Magnificus Dn. CURTIUS et tu de eius superciliosa et commen-
 titia hac Capnuranæ restinctione (sic enim is scriptum hoc suum vere
 fumosum et fastuosum appellat, licet ego Cometas, utut reverâ Coele-
 4^v stes, || e fumositatibus tamen constare nusquam aberuerim) iudicetis,
 20 postquam eam iam, uti existimo, plenius introspexeritis, per te certior
 fieri aveo. Feci semel atque iterum mentionem in literis antea ad te
 datis de parte illa prioris Tomi nostri tibi dudum transmissa, ut tuam
 de hac sententiam expiscarer. Verum tu nec in prioribus nec hisce ul-
 25 timis quippiam hac de re moves. Suspicio itaque, quicquid hoc erat,
 tibi non esse redditum. Quare nunc alterum exemplum mitto, in quo
 pleraque tunc desiderata complentur. Deficiunt hic saltem præter Pri-
 vilegia, Præfationem et Conclusionem, quæ volens differo, tres qua-
 terniones in fine primi Capitis, quo Lunaris motus restitutio compen-
 diose expeditur. Hos enim typis mandare nondum satis opportunum
 30 fuit, præsertim quia Eclipses aliquas in diversis Horizontibus denota-
 tas expecto, ut Meridianorum differentiæ rectius, quam hætenus, præ-
 finiri queant. Neque enim ante Nundinas Autumnales Librum hunc
 in publicum emittere lubet. Mutabo autem quædam in Titulo circa reli-
 quorum Planetarum ordinationem. Horum enim restitutionem duobus
 35 de Cometis subsequenter libris antepone consultius duco, ita ut
 trium, quos vocant, superiorum Planetarum, quoad motum Coelesti
 conformem, redintegratio, Cometam anni 1577, iam antea descriptum,
 reliqui duo inferiores Commentarium de cæteris minoribus Cometis
 præcedant; itaque ut perpetua illa et mundo coæva sidera, tanquam
 40 principaliora magisque generalia, præ ascititijs, temporaneis et parti-
 cularioribus hisce Astris priores et potiores partes merito obtineant.
 Rogo itaque, mi THADDÆE, velis quantum per ocium et valetudinem
 liceat,

liceat, hunc quem mitto, Astronomicæ instaurationis priorem Tomum
 perlegere, tuamque de eius contentis gravissimam censuram per literas
 aperire. Idem ab amplissimo Dn. CURTIO, si quando a Reipub. munijs,
 quæ laudabiliter sustinet, nonnihil respirârit, fieri quam maxime ex- 5
 optarem. Tractavi post Luminarium et Fixarum Stellarum accuratam
 verificationem de Nova illa Stella aliquanto prolixius; cum et insolens
 ac supra modum miraculosa eius apparitio, et aliorum, quæ expend-
 endæ erant, opiniones id efflagitabant. Egisti et tu olim in erudita
 illa Dialectica tua de hoc ipso admirando sidere et scite et luculenter,
 recteque nobiscum aberuisti omni Parallaxi destitutum, et inter reli- 10
 qua octavæ (ut vocant) Sphæræ Sidera, repositum fuisset. Licet non-
 nulla sint, quæ in hoc ipso scripto ob festinationem minus elimata a
 te proposita sint, nec omnia in recognitione mihi transmissa satis revisa.
 Quorum pleraque circa principium Cap. 8, statim post Landgravianas
 animadversiones expendenda suscepi. Quod et tua me bona venia fe- 15
 cisset non dubito. Tute nunc in ea circumspectius attende. Videbis uti-
 que me nihil dubij citra rem hæc movisset. Idem quoque circa aliorum
 Placita, quæ disquisitioni subijcio, comperies. Nihil enim magis in votis
 habui, quam ut || veritatem intemeratam in apertum deducerem, et quæ 5r
 pro vel contra facerent, libertate quadam Philosophica indicarem, ut 20
 aliquid certi de tam stupendo miraculo nostris temporibus Cœlitus ex-
 hibito Posteris constaret, nec opinionum de hoc varietas et confusio
 ostenti magnitudinem extenuaret; siquidem a paucissimis pro ea, qua
 par erat, subtilitate et diligentia hanc Spartam fuisset excultam exorna-
 tamque iamdudum perspexerim. Tentet et hæc, si volet, Scoticus meus 25
 Antagonista, an ab affixarum Orbe hanc Stellam in Elementarem Re-
 gionem, suis invalidis lacertis detrahere queat, quo suum, qui perpetua
 infamia per hanc Stellam liquidissime affectus est, tueatur ARISTO-
 TELEM. Et sane in scripto isto Antapologetico nescit, quo se vertat, ut 30
 huius Stellæ Phænomena, pro suo illo, in cuius verba iuravit, Magistro
 excuset. Tandem ad opinionum varietatem dilabitur, qua sane ratione
 nihil uspiam certi esse eodem modo evicerit, cum de re eadem nusquam
 ferme omnes pariter sentiant, nec numeranda sed æstimanda sint ali-
 orum iudicia. Sed facebat iste, sibique quantum velit, sapiat. Tu vero,
 mi THADDÆE, prima quaque opportunitate et de valetudine tua et 35
 ijs, quæ nunc expeto, me certiore reddere non degravare. Habeo
 etiam gratias pro emendato illo Cæsareano Privilegio, quod nunc unâ
 accepi. Scripsi vero ipsemet Magnifico Dn. CURTIO eique inter alia
 hoc nomine gratias egi. Quas literas hic Civis Gorlicienis se Pragam
 allaturum et unâ cum hisce tibi destinatis diligenter procuraturum re- 40
 cepit. Vale et ne nimis diu responsionem expectem, provide. Iamque
 iterum feliciter vale. Datæ Uraniburgi 20 April. Anno 1593.

[Ex

[Ex apographo in codice Oxoniensi Bodleiano Smith 77]

79

PETRO IUNIO TYCHO BRAHE.

S.

5 ED quorsum, nobilissime et amplissime vir, silentium
hoc plus quam Pythagoreum? Itane crebrioribus meis
ad te datis literis nihil plane responderis? Quod si ve-
10 teris tecum in ita amicitiae oblivione siue ultronea scri-
bendi intermissione acciderit: a nostra id equidem pri-
stina, quantulacunque haec fuerit, conversatione, mea-
que in te fide et expectatione alienissimum censeo. Tempus itaque est,
ut vel nunc tandem per nostrates ad vos Ablegatos, tam commoda praer-
15 fertim oblata occasione, quidpiam mecum literarum commutes. Scripsi
autem ad te, ut et alias, superiore anno paulo ante ingruentem bru-
mam, unaque Elegiacam quandam epistolam serenissimo Regi vestro,
20 tua (uti desiderabam) opera meo nomine submisit offerendam, adiunxi.
Quae utrum ad te facta pervenerint, an tabellarij forte incuria in-
terciderint, nihil interea temporis rescire potui. Mitto itaque iam aliud
eiusdem carminis exemplar, maiorem in modum rogans, ut si prius
illud ad ipsius Maiestatis manus non pervenerit, hoc alterum ipsius
25 Maiestati legendum demissa exhibere, tuaque qua plurimum vales
auctoritate et consilio apud ipsius Maiestatem intercedere non degra-
vere: quo promptius hac in parte meis desiderijs benigne satisfiat. Quod
si igitur regale et antiquissimum hoc studium regio suo condecorare
carmine, favorabili sua erga me et sublimes has artes voluntate per-
30 mota, non dedignetur: operam sane apud candidos et cordatos aesti-
matores in primis laudabilem praestiterit et eximij erga haec sacra
Uranica favoris monumentum quoddam perenne iugi posteritatis me-
moriae consecrandum reliquerit. Id quod serenissimam suam Maiestatem
tuo praesertim sensu et consilio clementer concessuram de eadem
35 mihi recipio et polliceor. Constitui autem Regium hoc epigramma sta-
tim in frontispicio meorum instaurandae Astronomiae Progymnasma-
tum una cum Landtgraviano, quod iamdudum obtinuerim, in pleni-
orem huius praelustris scientiae commendationem apponere: prout
harum exhibitor tibi ulterius indicare poterit. Proinde te iterum atque
40 iterum obnixè rogatum habeo, ut quantum possis (potes autem, nec
immerito, plurimum) tua opera et intercessione, quo id clementissimi
beneficij mihi concedatur, et per hunc ipsum voti compos fiam, sedulo
elaborare non degravere. Quin et hunc ipsum D. NICOLAUM CRA-
GIUM, Iuris Doctorem, et Legationis ad vos in Scotiam munus una
cum alijs subeuntem, virum alioquin in literis praclare versatum, et
tuo genio suoapte (si recte iudico) non displiciturum ingenio, vel meo
nomine tibi commendatum habeas. Vale. Datae Uraniburgi 27 April.
A. 1593.

TYCHO BRAHE.

[Ex

[Ex apographo in codice Vindobonensi lat. 9737f]

†

MAGNIFICO ET GENEROSO DOMINO

28^r

TYCHONI BRAHE, DOMINO IN KNUDSTRUP,

DOMINO ET AMICO SUO SUMMA CUM

OBSERVANTIA PERPETUO

5

COLENDO.

S. P.

27^v

HTSI diuturni istius mei silentij multas easque iustissimas
 excusationes, Generosissime ac Nobiliss. Domine, afferre
 possem, tamen culpam fateri consultius esse duco et ad
 veniam compendiosius, praesertim cum mihi res sit cum
 amico nec rigido nec inexorabili, ne si forte in me pur-
 gando putidiusculus essem, in aliam denuo offensam in-
 cautus relaberer; quare silentio quodam novo veteris silentij crimen
 refellam illudque saltem maiorem in modum deprecabor, ne ab im-
 mutata animi mei voluntate (quæ certe eadem tuo summo merito at-
 que humanitate incredibili erga te est eritque perpetuo, quæ antea
 extitit) hoc profectum existimes. Quod si fideiussores res poscat, ipsi,
 uti confido, Mag. Domini Legati pro mea in te fide et constantia nihil
 ἀντήν veriti, non gravate spondebunt. Diploma Regium, ut voluisti, ex-
 pediendum curavi, quod unâ cum versibus Regijs, Regia etiam manu,
 ut efflagitasti, exaratis accipies. Ex utrisque Sereniss. Regis nostri ac
 Domini Clementiss. de te et tuis scriptis cuiusmodi sit iudicium, non
 obscure cognosces. Profecto te in oculis fert atque in cœlum laudibus
 effert, quoties de te mentio incidit. Incidit autem sæpissime, quoties
 nimirum aut iter illud suum Danicum recenset aut de Physiologia,
 praesertim Mathesi, verba facit, tum nunquam non praedicatur Urani-
 burgicum istud Sydus. CRAIGIUM medicum ἀνταγωνιστήν illum tuum
 eatenus ὑγιαίνειν iussi, ut argumentis tecum non convitijs certaret, quod
 et posthac hominem facturum spero. De BUCHANANO alias: ne si
 forte omnia simul, scribendi materia utrique desit. Cætera ex Mag^{cis}
 Dominis Legatis, qui quanta fide, prudentia atque || industria, negotia
 sua hinc geberint, omnes bonos conscios habent. Vale Generosiss. ac
 Nobiliss. Domine, omniaque in te a me studia atque officia, quæ qui-
 dem ego praestare potero, ita velim expectes, ut illa nulla alia re nisi
 vitæ interitu terminari posse certo tibi persuadeas. Datæ ex Regia Stæ
 Crucis Cal. Augusti 1593.

Tuæ Mag^{tiae} studiosiss.

atque tibi obsequenti.

PETRUS IUNIUS a Setoun.

40

[Ex

[Ex apographo in codice Oxoniensi Bodleiano Smith 77]

81

PETRO IUNIO TYCHO BRAHE.

S.

5 **D**IUTURNUM illud tuum silentium, quod excusationis
 silentio prætereundum censes, sicque vel maxime excu-
 10 des, id quidem, mi optime IUNI, argute facis, at ni-
 hilominus vel sic nimium te apud amicum, sponte sua
 nihil finistrius de te suspicantem, purgas. Non enim ad-
 dubito, licet Huænulam nostram literis tuis diu et auide
 15 desideratis (alijs procul dubio et gravioribus impeditus occupationi-
 bus) invisere aliquamdiu superfederis, quin amorem tamen et memo-
 riam nostri in animo illo tuo adeo humano et candido arcte foveris.
 Quod ut confidentius mihi persuadeam, non saltem literæ hæ tuæ com-
 potissimæ, eximiæ erga nos benevolentia specimen referentes, et ea,
 20 quæ D. Legati ad nos feliciter reversi, ex tuis de nobis amicis sermoni-
 bus insuper retulerunt, affatim evincunt, verum etiam ex insigni illo
 studio tuo, quo tam graviter votis nostris satiffecisti, ut et diploma ho-
 norificum plane et præclarum Serenissimi ac potentissimi Regis vestri,
 et epigrammata, arguta sane illa et accurata, ab eius Maiestate in mei
 25 gratiam favorabiliter conscripta, mihi procuraris, non obscure liquet,
 quanti nos et studia nostra facias. Quam quidem ob rem ego vicissim
 de te honorifice, ut tua fert virtus et prælustis eruditio, sentire, gra-
 tamque tui memoriam in posterum, uti et hæcenus feci, conservare
 non desinam, nec ullo officiorum genere, quatenus vires nostræ id
 30 sustinent, me a te vinci sinam. Gratias autem imprimis, quas possum
 82 maximas, serenissimo Regi vestro reverenter || ago, quod Astronomica
 nostra scripta et diplomate Regio munere et carminibus adeo eleganti-
 bus exornare non sit dedignatus. Tibi quoque, quod hæc tam illustria
 nostrorum operum elogia, ab ipsius Maiestate meo nomine demisse
 35 impetrare non sis gravatus, haud parum debeo. Quantum enim nostris
 laboribus hinc decoris et gratiæ accessurum sit, non sum nescius. Ita-
 que ut perpetua observantia tam egregia in me collata beneficia reco-
 lam, devinciri me tibi lubens agnosco. BUCHANANI vitam, si ali-
 quando per otium describi curaris mihi que miseris, non saltem rem
 40 gratam præstiteris, sed iamdudum datis sponsonibus te tandem exsol-
 veris. Vale, vir præstantissime, et de voluntate ac officijs in te meis ita
 velim statuas, ut omnia tibi de me polliceri fidenter et libere possis, quæ
 ab amico sincero et constanti proficisci soleant. Iterum vale, et amicos in
 Scotia ex me saluta, imprimis eruditissimum illum THOMAM CRAI-
 GIUM, qui Uraniam nostram carminibus suis haud illepidis decorare
 voluit. Fratrem eius, quem meum Antagonistam vocas, attingere non
 audeo,

audeo, cum præ arroganti philautia nimis mordax veritatisque invictæ hostis existat. Quod enim Cometæ in Æthere ipso versentur, non saltem in eo, qui anno 1577 apparuit (de quo inter nos controvertitur) sed quatuor insuper alijs postmodum visis adeo accurate observavi, Geometriceque demonstravi, ut contradicere præsumentes sensu communi destitui merito videantur. Iamque tertium et pluries vale. Datæ Uraniburgi 11 Septemb. 1593. 5

Tuæ Magnificentiæ addictissimus
TYCHO BRAHE.

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁵²]

† 10

NOBILITATE GENERIS AVITA, VIRTUTE ET 13 v
DOCTRINA PRÆSTANTI D. TYCHONI BRAHE DOMINO
IN KNUDSTORFF ET INSULÆ URANIÆ,
SUO DOMINO ET AMICO
OBSERVANDO. 15

S.

11 r

ANNUS integer præterijt die 2 Decemb. nobiliß. D. TYCHO et amice observande, cum ad te scripsi et respondi ad tuas, quas 28. Septemb. anni præteriti scripseras ad me. Sic totus annus literarum silentio nobis elapsus est, quod accidit, non oblivione amicitiae nostræ, quæ, quod ad me attinet, sancte observatur et colitur, sed ob labores meæ functionis et occupationes rei familiaris varias, valetudinem item parum firmam et constantem, et, ut uno verbo dicam, ob senium. Ago enim annum 68, paulo post, iuxta proverbium ponte deijciendus. Memoria certe ita me deficit, ut, nisi meam viderem et agnoscerem manum, nunquam me ea legiße aut tractaße dicerem. Deum oro, ne mihi penitus memoriam aboleri sinat, quod TRAPEZUNTIO in senio eveniße legimus, sed aliquam saltem concedat, ne divinarum promissionum ulla me capiat oblivio. Astronomica studia nunc plane conticuerunt apud me, nec est, mi amantiß. TYCHO, quod in illis aliquid a me expectes. Tu perge in his, quæ cœpisti, et perfice, dum vires ingenij et corporis vividæ sunt, et temet æternitati conserva. Solam Medicinam tracto, sustentandæ familiæ domesticæ gratia. Illi adiungo Theologica et meditationem mortis, quæ mors iam ostium nostri tabernaculi sæpe pulsat. Tractaveram etiam Chymica per annum integrum et amplius, sed cum vana omnia esse deprehendißem, deserui. 20 25 30 35

Privilegium Cæsareum a SAGERO Medico Lubecensi te accepiße existimo. Nam die 5 Maij huius anni significavit mihi id ad te transmissiße.

siße. Eius reditum ad nos aut Misenam expectabam. Cometam præterito autumno effulsiße, communis erat fama. Aliunde etiam de eo perscribatur. A me tamen studiose lustrante cœlum nusquam conspicui potuit. Si quid tibi || de eo constat, ad me perscribas, oro. Die 12
 5 Decemb. quæ de eo Cometa D. PEUCERUS ad me perscripserit, ex eius literis, quarum exemplum ad te mitto, cognosces. Hodie qui est dies 22 Decemb. pransus sum cum D. CURTIO. Monstravit mihi suum Sextantem. Confectus est a quodam insigni artifice Lantgraviano, et nuper admodum allatus. Si iam Quadrantem haberemus paratum,
 10 primo omnium hîc altitudinem poli observaremus, deinde distantias stellarum aliquot, et si quid aliud emergeret, haberes nos collegas, me quidem seniculum imbellem, at promptum ad labores ætati convenientes. Curat sibi quoque D. CURTIUS confici globum compactum ex parvis abulis ligneis simul conglutinatis. Eius diameter est 6 pedum
 15 longitudine. In eum globum imponere cupit stellas tuæ observationis. Iussit te salvere plurimum. Scripsisset libentissime ipse ad te, sed testari possum, ob gravissimas occupationes et negocia aulica non potuisse, petit ut eum habeas excusatum. Invitat te ad Comitiam Imperij Ratibonam. Quod si te eo venturum certo intellexero, ipsemet tui videndi
 20 et te salutandi gratia accurram, modo valetudo et vires corpusculi non impedierint. Sin venire non poteris, remitte, quæso, libellum APIANI de Cometa, cui opuscula quædam Bohemica alligata sunt. Item Commentaria TRAPEZUNTIJ, quibus te iam fortasse non egere existimo. Ea opuscula ad D. CURTIUM mitte. B. V. Datæ Pragæ die 24 Decembris Anno 1593.

Per D. VINSHEMIUM hæc ad te scribo.

T. studiosiss.

THAD.

CASPARUS PEUCERUS AD THADDÆUM HAGECIUM.

S. D.

12^r **E**XPECTAVI avide abs te responsum ad postremas meas, quas non dubito te ab inclyto et generoso D. D. FERDINANDO Comite a Schlick accepisse. Illud cum differatur opinione mea diutius, censui eliciendum esse, sed nulla re meliore me perficere id posse sum ratus, quam si explorem tuas de Cometa nuper viso παρατηρήσεις, quem ego
 35 me fateor bis tantum conspexisse, circiter horam tertiam matutinam in asterismo Ursæ maioris, et quidem eius capite, corpore parvo, colore lurido prorsus et obscuro, cauda oblonga et sub finem tenui, a Septentrione supra ortum solsticialem porrecta versus occasum brumalem. Mihi organis omnibus et operis destituto, locorum etiam opportunitate, aliud nihil observare licuit, quam quod visus deprehendit. De tempore
 40

pore exortus cognovi serius. Post conspectum autem bidui spe mea citius evanuit. Si quid igitur tibi de illo exploratum est, et de eventu quid prælagias, ut aperias mihi oro, mißis literis per hunc virum nobilem ALBERTUM a Conttenau, qui isthuc in aulam Cæsaream ab Illmo meo Principe ablegatur. In quod Zodiaci δωδεκατημόριον et quam eius partem inciderit ignoro. Plus non || observavi, quam quod a Capellæ et Hædorum fidere non procul constiterit, de latitudine, altitudine et parallaxi, nihil comperi, de his ergo tua peto et expecto observata. Nobilem hunc virum tibi commendo. Bene et feliciter vale. 21 Novemb. Iul. Anno 93.

CASPAR PEUCERUS.
D.

[Ex adumbratione in codice Vindobonensi lat. 10686¹⁹]

TYCHO BRAHE AD THADDÆUM HAGECIUM.

PLURIMUM sane gavifus sum, optime mi THADDÆE, quod ex literis tuis, his ipsis diebus mihi redditis, perceperim te adhuc mediocriter bona, pro hac ætate, frui valetudine. Verebar enim ne gravissimi illi morbi, quos te diu multumque infestasse, ultimis significasti, sæviores adhuc redditi, te nimis valetudinarium lecto detinerent, vel forte humanitas tibi quid interea accidisset, præsertim ex quo meis literis præcedente anno per civem quendam Gorlicensem ad te datis nihil tanto tempore responderis. Itaque valde etiam nunc addubito, an has recte acceperis, siquidem nullam mentionem in his literis facias, vel de contentis earum vel de Tomo nostro primo Progymnasmatum Astronomicorum, quem unâ Magnifico Domino IACOBO CURTIO et tibi inspiciendum dijudicandumque misi. Imo iam bis tibi eiusdem libri exemplar communicari curavi, posterius tamen locupletius auctum et in quo pauca admodum desiderarentur, quo minus publici iuris fierent. Mirari autem satis nequeo, quod in nullis literis interea ad me datis huius rei mentionem facias, quare ad aliorum manus pervenisse hos libros et alibi detineri suspicor. Id equidem invite ferrem. Quod Astronomica studia in hoc senio apud te conticescant, quodque Chymica ob vanitatem neglexeris, recte fieri censeo, his enim nimium indulgere, est, ut plurimum, oleum et operam perdere, illis penitus tractandis valetudinis in hac ingravescente ætate afflictio non sustinet; optime igitur feceris, si supramundanis, ut te etiam facere dicis, contemplandis et valetudini curandæ solummodo intentus fueris. Privilegium Cæsareum ultimum illud et quadam in parte locupletatum Doct. SAGERUS Lubecensis iam dudum ad me misit, pro quo etiam in ultimis literis

literis et Ampliſ. D. CURTIO et tibi gratias obnixe egi, quod et nunc facio. ||

- 1^v Cometam quendam in Julio et Auguſto ſuperioris anni illuxiſſe certum quidem eſt ex multorum relatione, at nos eum h̄c Uraniburgi, utut
 5 diligentius forte quam alij cœleſtibus attendentes, non conſpeximus, tum quod rariſſima ijs temporibus h̄c fuerit ſerenitas, tum quia verſus Septentrionem, ſi quando cœlum per intervalla ſudum eſet, chasmata crebra viſerentur, quæ Cometam iſtic verſantem per ſe, uti audio, admodum tenuem exiſtentem facile viſui ſubdlexerunt. Invigilavimus iſſidem menſibus omni ſerena nocte (quæ tamen uti dictum eſt crebra non fuit) Martis potiſſimum ſtellæ ad acronychium ſitum tendentis obſervationibus, ut diſcrimen calculi Alphonſini et Copernicei, quod in ipſa oppoſitione 9 gradus (maiori quam unquam alias intervallo) exceſſit, cœlitus dirimere liceret, utque hanc acronychiam Martis obſervationem cæteris per plurimos antecedentes annos habitis coniungerem. Deprehenſus autem eſt Mars (ut et hoc obiter h̄c indicem) quando Soli e diametro opponebatur, numeros COPERNICI $4\frac{1}{2}$ gradibus excedere, Alphonſinos vero integris quinis gradibus antevertere, quæ differentia maior quam alias in ♂, cum pernox eſt, obveniens propter
 20 vicinitatem Perigæi eccentrici (ut communiter loquar) contigit, illic enim error in vero Apogæi loco, qui apud COPERNICUM quinos gradus attingit, admodum fœcundus exiſtit, ut de eccentricitate, quam is ſuis hypotheſibus patrocinari volens nimium coarctavit, ut de alijs quæ huc requiruntur nunc non dicam. Interim vero (ut ad rem redeam)
 25 dum Martis obſervationi, quoties noctes defæcatæ id permiferunt, gnæviter inſiſtentes, Cometam illum, de quo iam rumor increbuerat, uſpſam videre nequivimus, utut data opera illam cœli plagam circa finem Auguſti crebrius inſpicientes, quemadmodum et alij, qui in vicina Haſſnia aliquas noctes huic inſpiciendo vigiles traduxerunt, voto ſuo
 2^r fruſtrati ſunt. || Perſcriptum nihilominus ad me eſt, quod ſtudioſus quidam Danus CHRISTIERNUS IOHANNIS RIPENSIS nomine, qui antequam in Germaniam conceſſiſſet, aliquot annis in exercitijs Aſtronomicis h̄c mihi inſervierat, confecto uno vel altero ad imitationem meorum inſtrumentulo, eius obſervationi, qua licuit accuratione, in
 35 cubuiſſe, neque tamen aliquid certi niſi bis, ob exilitatem Cometæ et ſerenitatis penuriam denotaſſe. Quicquid tamen id fuerit, is brevi e Cimbria Patria ſua (nuper enim in Daniam reverſus eſt) huc ad me veniens ſecum adferet. Tunc ſi viderim operæ pretium eſſe, obſervationes iſtas examinabo atque an Parallaxes inde ſcrutari liceat, tentabo, ut vel ſic, id quod nobis invitis neglectum eſt, quodammodo reſarciam, atque hunc Cometam quinis illis maxima diligentia a me Cœlitus denotatis atque ſecundo Tomo Progymnaſmatum Aſtronomi-
 40 corum

corum descriptis adiungam, mutuando mei quondam discipuli observationes atque eas loco mearum usurpando.

Quæ cl. ille PEUCERUS tibi de hac Crinitâ per literas significavit, nihil ferme ad rem faciunt, nullas enim habet observationes, quæ locum eius apparentem prodant, nedum quæ Parallaxibus enodandis sufficiant, imo ne quidem diem rectum annotat, quo illum viderit, neque ista invicem congruunt, quod ab initio dicat, se saltem bis eum vidisse in Asterismo Urfæ maioris et postea circa finem subiungat, quod a Capellæ et Hædorum sidere non procul constiterit; hi enim duo asterismi ultra duodecimam cœli partem inter se distant. Qualis igitur quæso hæc fuerit observatio etiam ex solo visu petita? Ista igitur otiosa et mentione indigna uti fuere, ita etiam nunc sint, relinquamus. ||

Gaudeo et præstantissimo illi D. CURTIO communi amico nostro congratulor, quod Sextantis instrumentum ex officina Lantgraviana adeptus sit, quo siderum intercapedines infallibiliter rimari possit. Est procul dubio ad imitationem cuiusdam ex meis factum, quo per unicum observatorem distantia mensurantur, licet nonnihil maiori negotio quam alijs Sextantibus, qui duos requirunt collimatores, quod si sic est, habet rimulas iuxta centrum prioribus pinnacidijs parallelas et divisionem per puncta transversalia nobis usitatam, tunc quoque fulcrum, cuius beneficio in omnem planitiem versus quascunque stellas commode dirigi queat: atqui hæc VITICHIUS Lantgravio apud me visa præordinavit. Verum ipsemet Princeps loco cochleæ, qua ego in laxando vel coarctando instrumenti angulo utor (quam VITICHIUS indicare neglexerat) catenulam rotulis inhærentem addidit. Poterit D. CURTIUS periculum fieri curare, an intermediente hoc suo novitio Sextante eadem prorsus quarundam fixarum remotionesprehendantur, quales pag. 30 et sequenti in eo fragmento Epistolarum Astronomicarum ad Lantgravium scriptarum, quod iam dudum tecum communicavi, nostris Sextantibus cœlitus designatæ, exponuntur; eas enim scio exactas esse, quibus si Curtiani Sextantis inventa ad amussim corresponderint, non potest non eius perfecte elaboratus esse, cum omne verum suo vero consonum sit. Exoptarem autem, ut Quadrantem quoque iustæ magnitudinis et e solido metallo constantem pariter divisum et pinnacidijs instructum in promptu haberet, quo per altitudines meridianas Solis et stellarum declinationes unâ cum Poli sublimitate exquisitè scrutari commodum foret, quamvis et hoc eodem Sextante intra sublimitatem sexaginta graduum ad æquilibrium Horizontis sit dispositum atque in plano meridiani directo id ipsum præstare non admodum sit invium, qua de re eum admonere potes. ||

Gratum insuper mihi est, quod Globum magnum sexpedalem in diametro construi curet, prospiciat autem diligenter ne in rotunditate eius undiquaque

undiquaque procuranda plus quam existimaret difficultatis lateat, præfertim ut ea in materiâ ligneâ utut varie composita, mutationi tamen auræ suaque ipsius natura instabilitati obnoxia, diuturna et constans sit. Consultius itaque duxerim, ut Globum istum ad rotunditatem accuratam, quoad fieri potest, deductum, permittat primum unius ad
 5 minimum æstatis calorem et hiemis frigus, varia ijs intercedente auræ mutatione, experiri, donec ad consistentiam aliquam deducatur, tumque denuo globositatem eius examinet, atque ubi opus fuerit, emendari curet, postmodum, ubi sensibiliter nihil remittere et variationem nullam suscipere animadverterit, laminis orichalcicis lævigatis et subtiliter
 10 adunatis superinduci faciat, et tunc demum in rotunditatem exquisitam omni ex parte redigi, politaque superficie subdivisionibus graduum in singula minuta per puncta transversalia commoditatem præbente elaborari provideat, alias enim stellas nostras, quas circiter octingentas
 15 cap. 2 prioris Tomi in ipso minuto adeoque nonnunquam semise unius diligentissime quo ad longum et latum cœlitus derivatas recensuimus, vix eâ quâ opus fuerit subtilitate et correspondentia Globo insigniverit. Haud ignota loquor, nam et is noster orichalcicus Globus, qui sex pedes in diametro adæquat, aliquot annorum laboriosam difficultatem
 20 obiecit, antequam ad omnimodam perfectionem perductus sit, ut de sumptibus nihil dicam, qui si numerati sigillatim essent, forte mille Ioachimicorum expensam æquarent aut superarent.

Quod tam amice atque honorifice sæpedictus D. CURTIUS me ad comitia Imperialia, quæ proxime Ratisbonæ celebrabuntur, invitat,
 25 est cur illi officiose gratias agam, et si res meæ multipliciaque, quibus occupor, negotia id ferrent, eius benevolæ petitioni equidem non
 30 [renuntiarem]. || Verum cum mihi in hac insula, utut non admodum magna, maximis tamen occupationibus distento, vix tantum superfit otij et temporis, ut in vicinas Daniæ oras ad consanguineos et amicos
 35 vel etiam priorum negotiorum causa nonnunquam excurrere liceat, si itaque tam longinquum in Germaniam iter cum iactura et dispendio rerum, quas hîc tracto et urgeo, suscipere nequeam, habebit me D. CURTIUS pro congenita sibi humanitate et iudicij dexteritate, uti spero, sufficienter excusatum. Scripsissem vero ipsemet nunc illi, si tantum superesset opportunitatis, et nuncius in vicinam Germaniam properans
 40 abitum non adeo festinaret. Quod vero nunc hac in parte prætermisum fuerit, alias oblata commodiore occasione affatim compensare non superfedebam. Resaluta itaque meo nomine Excellentissimum D. CURTIUM tui uti video meique amantissimum. Iamque uterque vestrum bene valete.

[E codice Vindobonensi lat. 9737f]

†

GENERIS NOBILITATE, OMNI DOCTRINA- 50^v
 RUM ET VIRTUTUM EXCELLENTIA PRÆSTANTISSIMO
 VIRO D. TYCHONI BRAHE, HWÆNE INSULÆ,
 DOMINO ILLUSTR. REGIS DANIÆ CON- 5
 SILIARIO, DOMINO ET AMICO
 SUO HONORANDO.

XTINCTA nunc prope Nobiliſſ. D. TYCHO tuarum de 49^r
 me literarum memoria, quæ in huiusmodi rebus admo-
 dum labilis eſſe ſolet, et de humanitate tua ea concepta 10
 opinione, ut apud ipſum quoque offenſiones deferbuiſſe
 exiſtimem, ad amicitiam redeundum videtur. Quod hoc
 tempore vir præſtantiſſimus Dominus IUNIUS, qui nunc
 legatum ad vos agit, diligenter egit, qui ut utrique noſtrum plurimum
 favet, ita animorum coniunctionem, quæ inter nos fuit, minime diſſolvi 15
 cupit, neque ego fore ſperavi, ut tantum laxaretur. Si ulla mea diſputa-
 tione id evenire poſſe, ſuſpicatus fuiſſem, vel mihi indixiſſem ſilentium
 vel diſſentientem, quia aliter non ratio paſſa eſt, non diſſentientem ha-
 buiſſes amicum, cum hoc amicitia noſtra non ferre videatur. Quod ad
 ſcriptum noſtrum attinet, deſenſionem eius nolo agere, hoc tantum 20
 profiteri libet, ſcriptori nec voluntatem nec propoſitum fuiſſe tui vel
 minimum commovendi. Tacuiſſem libenter, et ita res meæ ſuadebant,
 nam Mathematica vix unquam cum ullo commodo tractavi, ſed ſilere
 non paſſus es, aſſentire non potui, niſi aſſentari voluiſſem; ſi abſque
 argumento ſententiam dixiſſem, non acquieviſſes; candidè et ſincere 25
 tecum agi petiſti, gratam tibi fore noſtram operam pollicitus es. Oc-
 currebant in Apologia tua, quæ ſtomachum cuivis commovere potu-
 iſſent, ut imperitiæ, ignorantia, mancipati iudicij et ſimilium inſimu-
 lari, abſque cauſa abſque ulla offenſione data. Itaque voluntatem tuam
 meis rebus cœpi præferre, et illa qualicunque diſquiſitione tibi gratifi- 30
 cari libuit. Amicitia me dirigente pro veritate et Urania tuæ dignitate
 quædam attuli, quæ eo acceptiora fore credideram, quo magis pro his
 facerent, quia has Deas tanto ſtudio et induſtria colis, ut nemo hoc no-
 ſtro ſæculo pari, ſuperioribus nemo magis; ut noſtra deſenſione offen-
 ſum te iri, ne ſuſpicatus fuerim, præſertim ſi abſque contumelia id 35
 agerem, a qua certe ita cavi, ut ab igne, neque enim Philoſophum ei-
 uſmodi contentionem decere exiſtimavi, neque || ullo modo noſtræ 49^v
 convenire amicitia. Nonnulla certe res ipſa a me expreſſerat, quæ in
 quæſtionem tantum directa, in offenſionem non erant rapienda. Si tua
 perverti, diſtraxi, male accommodavi et cætera, quæ nunc et excidere 40
 et

et si hæerent non repetenda sunt, loca modo designes. Quæ feci in-
 sciis, non invitus mutabo. Brevitati equidem studui, quæ copiose et
 pluribus locis a te allata sunt, ne prolixitas tædium pareret, contraxi,
 sensu tuo religiose observato, in nudam argumenti speciem redegi, ubi
 5 disentiendum fuit, partim serio, partim etiam per iocum ostendi; idque
 doctissimorum et optimorum, in simili negotio, exemplo, ut inde offen-
 sum te iri nequaquam crediderim, præsertim cum nihil iniuriose fieret,
 aut alioqui cogitatum sit. Tua quoque me nemo magis admiratus est
 semper, illorumque iusta æstimatio nunquam passa est amorem tui
 10 minui, tantum abest, ut ijs quicquam voluerim detractum, quin potius
 indefessum tuum et vix imitabile in cælum studium in cælum semper,
 ubicunque licuit, tulerim; neque enim si in re una disentimus, eaque
 non tanti ponderis, in cæteris similiter, sed ubi ex apodicto agis, me
 tuis subscribentem inprimis habes. Ac in illa re, quæ a me hæcenus
 15 allata sunt, tuo subijcio iudicio, tuo etiam permitto arbitrio, salva veri-
 tate, quam scio te salvam velle, mutes, expungas, cancelles quæ libet;
 privatim tecum egi, nec nostra ad alios referenda fuere, qui parum illa
 vel faciebant, vel sapiebant; mihi uno verbo si constitisset, molestius te
 nostra capere, quæ in gratiam tuam fuere scripta, in eandem quoque
 20 abolita fuissent. Grati animi officia a me requiris, nec alia a me un-
 quam profecta sunt, eaque ex amore magis quam debito, nisi communi
 nomine deberi possint, quod in commune Reipub. literariæ incremen-
 tum a te immensa præstita sint, quo nomine patiar et me teneri. Quod
 ad factam mei mentionem apud Regem et ad D. Cancellarium attinet,
 25 in eo quoque benevolentiam tuam agnosco et amplector, sed nec petij
 † nec opus fuit: Serenissimum Regem ipse et omnes mei, quamvis aulam
 50^r non sectemur, clementissimum semper experti sumus, quem Deus || op-
 timus max. conservet. D. Cancellarius, antequam ulla inter vos esset
 notitia, meis rebus favit plurimum, et aliqua sanguinis ratio est, nec
 30 mea illi familiæ officia unquam defuere. Ab illo vero tempore vix allo-
 qui eum contigit, semel fortasse in casu cuiusdam ægri. Sed ista vale-
 ant, et quæcunque alia, ex quibus amicitia nostra turbari possit, ipse
 hoc accepto documento, ei, ut potero, studebo, nec dubito quin et tu
 alienior non sis futurus. Si controversi quicquam inter nos contigerit,
 35 me facile silentem habebis, a te etiam atque etiam peto, ut absque ini-
 iuriosis vocibus id fiat; his non inquiritur sed supprimitur veritas. Illa
 inter nos regula sanciat, ut nudis solum rationibus agatur, extra rem
 nihil proferatur. Sic disserere integra amicitia licebit. Cupivit doctissi-
 mus vir D. Legatus, ut secum te inviserem, non patiuntur id amici. Si
 40 venissem, gratulne fuisset hospes? Interea his literis revivere te volui,
 et amicitiam nostram redintegrare. Tu amicum, qui veram profitetur
 amicitiam, pristino more et amore complectere. Accepistis natum nobis

eſſe infantem Principem exoptatiſſimum, R. matrem vultu et corporis lineamentis refert, redivivum diceres beatæ memoriæ illuſtriſſ. FRIDERICUM Regem, in lucem cœpit contendere hora tertia poſt M. N. diei 19. Februarij, in eam venit media ad quartam. Arx Sterlini eiufdem cum hac noſtra urbe fere latitudinis eſt, vix uno aut altero ſcrupulo in Boream declinat, Uraniam, ſi placet, conſule. Salutat P. T. frater meus natu maior; ad te hoc tempore ſcripſiſſet, niſi Sereniſſimæ Reginæ negocia impediſſent; putat ſibi maiores gratias eſſe redditas, quam illud epigramma meritum eſt; gratum tamen ipſi fuit, ſua tibi accepta eſſe, et paratus eſt, quibus poterit officijs, tibi gratificari. Vale præſtantiſſime D. et clementiſſimus Deus tibi vitam et vires ſuppeditet, ut illi admirando operi, quod præ manibus habes, optatum finem poſſis imponere. Data Edinburgi 22. Aprilis.

Tui obſervantiſſ.

IOAN. CRAIGIUS,
Doct̃or Medicus.

Salutem precor doctiſſimis et præſtantiſſimis viris Domm. D. D. CRAIGIJS.

[E codice Vindobonensi lat. 9737f]

NOBILI AC GENEROSO DOMINO,

DOMINO TYCHONI BRAHÆ.

MAGNIFICE ET GENEROSE DOMINE.

GRATA mihi inprimis erat illa mei mentio, quam in literis a te ad Clariſſimum Dominum IUNIUM Sereniſſimi Regis conſiliarium et iam apud vos legatum miſiſ perlegeram. Nam licet mihi probe conſcius eſſem, minime me concernere, quæ de me ſcripſeras, tamen laudari a tali viro, in quo tot generis, tot fortunæ et eruditionis ornamenta ſunt, nemini non acceptum vel gratum eſſe poteſt, et niſi aliqua literarum ſignificatione id agnoviſſem, fuiſſem profecto ingratiſſimus. Spondeo itaque Magnifice Domine, me tuo merito et tui amantiſſimum et poſthac ſtudioſiſſimum futurum et officijs, quibus poſſim, curaturum, ut vere id de me poſſis iudicare. Unum hoc peto, ut ſi quæ offenſionum cauſæ adverſus fratrem meum ſuperſint, illas mihi velis pro tua humanitate condonare. Nam licet in ea qua frater opinione ſim, ſupra cœlum Lunæ nihil corruptioni obnoxium gigni poſſe, tamen te virum tantum, tot annorum experientia confirmatum, tot Mathematicis organis inſtructum aliter ſentire, alijsque viris magnis tuam ſententiam probaſſe, niſi multa eſſent, quæ tecum facerent, nunquam mihi perſuadebo.

suadebo. Sed in hoc doctiorum sit iudicium. Rem ipsam mitto, scripti
 fraterni genus non probo. Acerbius enim, quam par erat, adversus vi-
 rum tantum se gerit, quem pro admirabili eruditione colere debuerat.
 Sed in philosophicis concertationibus a prima ætate versatus usu acri-
 moniam disputandi sibi comparavit. Scriptum illud nunquam exijt, et
 5 scio me apud fratrem posse ut perpetuo supprimatur, vel si malis cum
 honorifica tui nominis et eruditionis mentione, et omni felle purgatum
 † exeat; immo ut cum HORATIO loquar, sive flammis mandare velis,
 sive mari Adriano, utrumvis pro tuo arbitrio expectabis. Interea me
 10 tui amantißimum et in eo nulli concedentem in futurum pro tuo am-
 plectere. Deus optimus maximus in omnibus rebus tuis gerendis sem-
 per adfit, semper te et tua gubernet precor. Vale.

Tui semper observantißimus

THO. CRAGIUS.

15 Expectant nostri omnes tuum de felicißima et auspicißima prin-
 cipis nostri genesi iudicium.

[Ex adumbratione in codice Vindobonensi lat. 9737f]

36^v ERUDITISSIMO ET HUMANISSIMO VIRO

D. THOMÆ CRAGIO I. V. D. AMICO SUO

20 PLURIMUM DILECTO.

EDENBURGI.

36^r S.

25 RATISSIMÆ mihi fuere literæ tuæ, vir eruditißime,
 quas accepi nuper refertißimas singularis in me bene-
 volentiæ et amoris notis. Quocirca etiam fusius respon-
 dere illis decreveram, modo Magnificus D. P. IUNIUS,
 uti proposuerat, in insula hac me invisißet. Sed spirante
 mox Austro, Hellingoræ eum paratum iam navem ascen-
 dere cursim tantum salutare licuit, ita ut hac ratione omnis mihi re-
 30 scribendi oportunitas tum sublata fuerit, et ne nunc quidem ob varias
 occupationes aliaque impedimenta otium ullum relictum sit, ut, quan-
 tum velim, literis complectar. Nihilominus breviusculas hæc ad te
 dare censui, ne ad humanißimam tuam Epistolam plane obmutescere
 viderer. Quod vero ad negotium de Cometis attinet, mihi perinde est,
 35 sive quis in cœlo eos credat, sive in aëre versari. Sufficiet quod ex quin-
 que huiusmodi crinitis sideribus, quæ annis aliquot proxime elapsis,
 arduo et indefesso labore observavi, nullum infra Lunam fuisse, quin
 et eorum quædam ne tantillam paralaxin, qualem Sol efficit, admi-
 siße,

siße, ideoque ipso longe altiora et a terris remotiora extitiße inviçtis rationibus demonstrârim. Unde apertißime liquet omnes Aristotelicos, qui tot iam seculis contrariam tutati sunt sententiam, hac in parte plurimum aberrasse et Cometas sublunares efficiendo toto (prout dici solet) cœlo deviasse. Fratri autem tuo non invideo hunc ob autoritatem ARISTOTELIS errorem, quem cum multis alijs communem habet, miseret potius quod cum Mathematicus sit, cæteris oculatior non existat. Ad literas eius respondißem quidem, si ea quæ præ se ferunt, sincere et sine arroganti præiudicio dicta esse comperißem. Verum existimo || eas Capnuraniam ista scoptica non multo mansuetiores, adeo ut inter alia hospitalitatem etiam meam (ne quid dicam amplius) in dubium vocare non vereatur, dum sic scribit: *Cupivit doctiß. vir D. legatus ut secum te inviserem, non patiuntur id amici. Si venißem, gratisne fuißem hospes?* Cætera per temetipsum et pro tuâ prudentiâ atque humanitate satis intelligis. De meâ vero benevolentia erga te, cuius singularem candorem et virtutem pari doctrinâ coniuntam, cum ex præstantißimi D. PETRI IUNIJ relatione, utut inter nos breviculâ, tum ex proprijs tuis literis atque carminibus perspectam habeo, non est quod addubites, imo si quid tibi quod gratum sit per me præstari queat, invenies me quam paratißimum. Cum autem eleganti poëticâ venâ te præditum esse ex versibus eiusmodi gratia conscriptis non obscure perspexerim, Epistolam hanc Elegiacam ad imitationem Ovidianarum nupere animi causa sororis nomine a me lusam adiungere volui, ut videas me non semper sublimia et cœlestia, sed etiam terricolis, ut plurimum, usitata nonnunquam (obiter tamen) tractare. Vale. Datæ Uraniburgi 26. Iulij Anno 1594.

[E codice Vindobonensi lat. 9737f]

NOBILITATE GENERIS, VIRTUTE AC ERUDITIONE ILLUSTRIVIRO, DOMINO TYCHONI BRAHE, DOMINO DE KNUDSTRUP ET URANIBURGO, FAUTORI SUO OMNI OBSERVANTIA COLENDO.

S.

ISI quodammodo T. E. Generosißime Domine TYCHO mea erga T. E. debita observantia, et mihi tua in me benevolentia perspecta est, vererem sane ne meum incurares officium, quod toto iam pene semestri nihil ad te literarum transmiserim. Id quod meæ ingratitude aut incuriæ nequaquam ascribas velim. In ea siquidem locorum

corum adyta hinc detrudimur, ad quæ comitantibus hinc inde ad vos
 Tabellarijs haud ita crebro præbetur aditus. Scripsi tamen non ita du-
 dum ad V. E. cum internuncio quodam Marpurgenſi, qui Herbornæ,
 aſumpto Chartopæo quodam, me convenerat. Is in Daniam, adhibito
 5 eiufdem Opificij comminifiro, ſe unâ confefſim profecturum et te ope-
 ram ſuam in Officina Chartacea aliquamdiu elocaturum ſpondebat.
 Verum trifurcifer iſte Marpurgium rediens cauſa neſcio qua clam ſe
 ſubduxit, meque ita præter opinionem thaleris aliquot, quos pro com-
 meatu iſti nebuloni prænumeravi, callide emunxit. Sed patior hoc quic-
 10 quid eſt iacturæ eo facilius, quod iam demum quid eiufmodi commit-
 tendum ſit agyrtis et veſpertilionibus, meo qualicumque damno rectius
 ſapiam. Cæterum CLAVIJ hunc in Sphæram SACROBOSCI Com-
 mentarium ad te ablegavi ob tractatulum quendam de Nova Stella
 15 Anni 72 infernum. In quo multa, ſi recte memini, præfertim de genera-
 tione et ſitu eius Æthereo, idque inter Firmamenti Sidera, magnitu-
 dine primæva apparenti etc. veſtris non omnia diſſona placitis adfert.
 Miror hominem Peripateticum a ſuæ ſectæ Coriphæo ARISTOTELE
 tam libere in plerisque his diſſentire. Quo nomine CRAIGO illi Scoto
 iurato ARISTOTELIS mancipio, veritatis perduelli, longe, meo iudi-
 20 cio, anteponi merebitur. Vidi egomet non ita dudum Epiftoſas illius
 nonnullas ad te de negotio Cometico perſcriptas. Inaudieram etiam a
 Conterraneis eius circumferri Capnuranæ iſtius nugamenta et cum
 doctis quibuſdam communicari. Exoptant igitur mecum et expetunt
 quidam veſtrarum laudum et lucubrationum ſtudioſi, ut non tantum
 25 Apologiam Scoticis iſtis de Cometarum ortu, ſitu ac motu a vobis op-
 poſitam ſomnijs, ſed etiam Lichnuraniam quandam, reliquas Capnu-
 ranæ illius tenebras ac denſos fumos ſuis radijs diſcutientem, publici
 iuris faceretis. Sed quid ego noctuas Athenas? Catalogum vero hunc
 recentiorum auctorum addidi, ſi quos forte proximo mercato Franco-
 30 furtenſi ex ijs, qui hinc aſignantur, novellis libris vobis per me coëmi
 expetiveritis. In quem uſum, quas ex veſtris pecunijs reliquas habeo,
 tum ſi quid ulterius ſit erogandum, lubens impendam. Reperietis etiam
 his adiunctam terræ, ut vocant, ſigillatæ portiunculam quandam, quæ
 38^v tribus hinc || circiter milliaribus ubertim effoditur. Quod vero OTTONI
 35 auctor et ſuaſor fuerim, ut unâ ad te perſcriberet, in meliorem partem
 interpreteris oro. Dudum ſiquidem a me petijt, ut ſibi permitterem
 amoris et benevolentiaſe teſtificandæ gratia, literas ſuas ad te daret. Id
 quod me illi tum conceſſurum ſpondebam, ubi ſine craſſioribus mendis
 proprio Marte epiftoſam conficere valeret. Itaque iam aggregus eſt me
 40 ſuaſore, et quidem feliciter quam ſperabam. Paucula a me limitata,
 nonnulla interpolata. Vides igitur non obſcura ingenij hac præfertim
 ætate indicia. Quem in virum bonum ac doctum ſucceſſu temporis per-
 vafurum

vasurum mihi persuadeo, si modo quemadmodum inceperit, ita in posterum inoffenso pede ad callem VIRTUTIS ac VERITATIS contenderit.

Vale præcipuum Patriæ ornamentum, vita, ut dignus, quam diutissime, si quisquam, incolumi, meque tuo favore dignare. Iterum quam felicissime vale. Sigenæ Naßoviorum 23. Octob. Anno 1594. 5

T. amplissimi nominis honoris
desiderij studioß.
CUNRADUS BERGENSIS.

Sciatis globum cœlestem secundum vestras observationes restitutum et affabre solerterque elaboratum his nundinis prodijße, magna sane multorum gratulatione. Sed nimis care æstimabatur nempe unâ cum terrestri æqualis magnitudinis 22 thal. 10

[E codice Vindobonensi lat. 10686⁵¹]

CLARISSIMO VARIOQUE DOCTRINARUM
GENERE ERUDITISSIMO EXCELLENTISSIMOQUE VIRO
DOMINO THADDÆO HAGGECIO, PHILOSOPHIÆ
ET MEDICINÆ DOCTORI EXIMIO, AULÆ
CÆSAREÆ MEDICO, AMICO SUO
INPRIMIS COLENDO. 10^v 20

S. 9^r

INCREDIBILI lætitia sum perfusus, clarissime et amantissime mi THADDÆE, cum tuas ultimas die 10 Ianuarij huius anni mihi perscriptas litteras, iam nuper Hassniæ in ultimis comitijs per vicarij Regij in Holfatia ministrum accepißem. Metuebam enim prius, ne aliquid tibi humanitus accidisset, in ea præsertim ingravescente ætate tot periculosis morbis infestato. Siquidem totum pene triennium (ni fallor) interceßit, ex quo ante has aliquid a te accepi litterarum; nec etiam interea aliunde quippiam de te cognovi. Atque hinc factum est, cur tam diu scriptione superfederim: nunc vero, cum te et vivere et valere, morborumque, qui imminebant, sævitiam divina ope evasisset, ex hisce tuis intelligam, est, cur non saltem tibi, sed et mihi, qui te semper in intimis habui, magnopere congratuler, Deoque tecum gratias agam, quod te tam benigne hætenus conservârit, utque idem in posterum facere dignetur, ex animo oro. Domini I. CURTIJ Procellarij, communis nostri amici, obitus et mihi sane non minimum luctum peperit. Nam virum illum, non saltem ob Politica negotia et officij 35

officij dignitatem, in qua præcelluit, sed et multo magis propter disciplinarum liberalium amorem, adeoque Mathematicum (quod alias in Politicis rarum est) eximiam peritiam suspexi dilexique plurimum. Nollem ea, quæ in Astronomiæ exercitium et honorem elaborari curavit, qualiacunque tandem ea sint, in imperitorum manus pervenire aut prorsus interire, sed optarem potius, ut tibi concederentur, quo, si non per temetipsum, ob senij obstacula, saltem aliorum a te informatorum operâ in usum deduci queant. Enitere igitur, quibuscunque licuerit rationibus, ut ea obtineas. Cuperem vero quam maxime, primum nostrum tomum Progymnasmatum Astronomicorum, quem eidem Domino CURTIO (bonæ memoriæ) transmisi, in potestatem tuam redigi, ne ad eos forte perveniret, quibus quam minime eius copiam, antequam omnino publici iuris fieret, concedi vellem, quique meis laboribus, uti sæpenumero fit, abuti non vererentur. Disquiri inibi videbis in omnium scripta, quotquot de Stella illa nova edita nancisci licuit, tum quoque in tuam Dialexin, prout in eo exemplari, quod Dominus CURTIUS acceperat (siquidem id, quod tibi destinaveram, interciderit) videre licet. Has vero meas animadversiones non alio animo quam ab amico decet, prodeuntes, si aliquando perspexisti vel in posterum lecturus es, averem equidem a te cognoscere, an aliquid in his haberes, quod replicatione dignum censeris. Quod te pro tua ingenuitate libere indicaturum, nec diffido nec illubenter habeo. || Quod vero totum illud opus tam diu differatur, quo minus lucem publicam videat, præter gravia quædam impedimenta e rebus quibusdam a Philosophia alienis, quæ mihi invito multo iam tempore obtigerunt vel potius obstiterunt, accessit et hoc, quod Chartopæo, quem in moletrina mea pro papyro conficienda hîc conduxeram, fatis concedente, nullum alium eiuscemodi opificem e Germania, utut diligenter ea in re laborârim, per totum hoc elapsum triennium nancisci potuerim. Ideoque chartâ impreßoriâ destitutus, typographicas quoque operas intermittere coactus sum. Nunc vero tandem e vicinâ Meckleburgâ Chartopæum adeptus, molendinum meum huic artificio destinatum redintegrari et ampliari procuro, quo papyri defectus nostros in posterum (uti spero) labores non amplius retardet.

Quæ de ♂ stellâ adeo multum in ultimo Acronychio situ ab utroque calculo hætenus usitato digrediente indicâram, eodem modo se habebant, neque huius discrepantiæ et aliarum in sydere hoc a cœlesti tramite deviationum me causa latet, ex ipso cœlo multis iam annis conquisita patefactaque, partim usitatis hypothefibus, non omnimode eius apparentijs sufficientibus, partim in ijs ipsis, Apogæo et eccentricitate non ad amußim dispositis. Nam ut de Coperniceis, quæ nostræ inventioni quam proxime, licet inverso quodam ordine, quadrant, solummodo

modo h̄c dicam, Apogæum ♂ in ipsius numeratione plus 5 gradibus
 est ulterius, quam cœlestis norma postulat, et eccentricitas, quam is
 Ptolomaicâ minorem reddidit (forte ut eo probabilius suæ speculationi
 in motu Terræ et eccentricitate ☉ alteratâ patrocinaretur) tantum ab- 5
 est, ut angustior admittenda sit, quod potius nonnihil (pauculis tamen
 minutis) maiorem quam a PTOLOMÆO factum est, eandem consti-
 tuere operæprecium sit, modo Phænomenis ♂ omnimode satisfiat. At-
 que vel hoc solo experimento, COPERNICI in motu Terræ et quiete ☉
 positio labefactatur. Nam et is cum discipulo RHETICO hinc suam
 hypotyposin non minimum stabilimenti acquirere opinatus est, quod 10
 videlicet ♂ eccentricitas ad analogiam mutatæ eccentricitatis ☉ vel
 potius (ut ille vult) Terræ decrescendo, alterata ipsi crederetur. Id ta-
 men observationum incuriâ potius factum est, quam quod citra omne
 dubium tale quid cœlitus depromi queat. Sic etiam in aliorum Plane-
 tarum Apogæis constituendis (ut de eccentricitatibus, quas a PTOLO- 15
 MÆO nimis secure mutuatus est, nihil addam) non parum lapsus est
 magnus ille nunquamque satis laudatus COPERNICUS. Et licet in (☉
 multo concinniorum et probabiliorem, || quam Ptolomaica erat, adin- 10
 venerit Theoriam, tamen ne hæc quidem Lunaribus curriculis excu-
 sandis per omnia sufficiens est. In novilunijs et plenilunijs ac quadra-
 turis utrifque utcunque locum meretur, ut ne in his quidem requisita 20
 præcisione omnia expediat. In locis vero 4^{or}, quæ iam dictis intermedia
 sunt, nequaquam apparentias salvat, nisi dimidij gradus, cum (☉ circa
 medias elongationes maioris Epicycli, et pene integri gradus, quando
 prope Apogæum vel Perigæum eiusdem versatur, iacturam pro nihilo 25
 duxerimus. Unde etiam diutius quam speraßem me (☉ apparens enor-
 mitas detinuit, quo minus eius univēros errores ratæ et undiquaque
 convenienti hypothēsi subijcere licuerit, quam tamen me nunc tandem
 aßecutum confido, plurimorum annorum in diversimodis revolutio- 30
 num locis huic sufficienter adstipulantibus, quæ varijs indiget circu-
 larium motuum commixtionibus, ipsam (☉ subitanam et vagabundam
 instabilitatem, non improprie repræsentantibus. Verum alius et con-
 venientior (uti spero) dabitur hæc tractandi exponendique locus. Ego
 cum sciam te talibus delectari, non omnino h̄c intacta relinquere volui,
 quo aliquid saltem Astronomici hæc nostra Epistola ad rerum Astrono- 35
 micarum cultorem directâ contineret. Quæ in globo Domini CURTIJ
 ex lignæ materiâ constante improbas, ea prorsus ita se habent, prout
 aßeris. Frustra enim tales machinæ de ligno, quocunque tandem modo
 composito, præparantur. Neque enim aëris mutationem, æstatisque et
 hyemis diversitatem aut temporis diurnitatem perferunt. Commen- 40
 taria TRAPEZUNTIJ in PTOLOMÆI magnam Syntaxin et libellum
 APIANI de Cometâ unâ cum adiunctis libentißime tibi restituerem,
 cum

cum mihi nulli sint ufui, si modo idoneum hominem invenire liceret, qui eos certo et tuto, vel Francofurtum ad Typographum, de quo scribis, vel etiam Pragam ad te ipsum perferret: quâ etiam in re posthac, quantum potero, elaborabo. Interea moram (si qua inciderit) candidè excusatam habe, meque tui perpetuo fore quam studiosissimum et ad quævis officia præstanda quam paratissimum, tibi (quod et te facere non dubito) persuasum habe. Iamque feliciter vale, et senij gravamina patienter sustine. Uraniburgi 12 Augusti A. C. 95.

Tui amantiß.

10

TYCHO BRAHE,
manu propria.

Si MONAVIUS adhuc (uti spero) in vivis est, et tibi cum eo (de quo non dubito) intercedit familiaritas, rogo ipsum per litteras admoneas, ut de libris VITICHIANIS, an eos a sorore superstite, prout idem MONAVIUS ad me perscripsit, seque impetraße aberuit, obtinere queam nec ne; et de precio certiozem me reddat. Nam mihi iamdudum MONAVIO hac de re scribenti nihil responsum est; sive quod litteræ meæ interciderint, sive quod alia mihi hæctenus ignota sublit caußa. Tu vero hæc meo nomine quam commodissime data oportunitate expedies.

20 [Ex apographo in Andreæ Alciati *Contra vitam monasticam ad Bern. Mattium epistola* (Lugd. Bat. 1695)]

219 TYCHO BRAHE IOH. ISACIO PONTANO.
S.

25 **B**INAS iam nuper a te, dilecte mi IOHANNESISACIDE, intra paucos dies accepi literas. Ex quibus cognovi te salvum ad patrem Amstelrodamum hinc rediße, quod et libenter audio. Respondebo vero ad utraq; hæc unis, et ad priores primum. Indicas illic statim ab initio, commilitonem IOANNIS ANTONIJ tecum fuisse, literas accepiße, contenta earum placuisse, ideoque ipsum itineri confestim se accinxiße. At vero, nec is nec eius locius, tanto interim elapso tempore, huc advenit. Si postmodum id fiet, mihi non erit ingratum. De Sphæropæo quod scribis, illum proprijs literis suam sententiam mihi aperturum, nihil tamen etiamnum ea in re effectum est. Nam nec literas nec globos exinde ab eo obtinui. Videtur avaritia nimium fasciatus, a qua Astrali infectione, sive cœli sive soli vitio, plerique eorum, qui cætera propemodum religionis quodam affectu effectoque superare vel didicerunt vel videri volunt, se vindicare non sustinent. Si is promissis non steterit, erit forte alius, qui lubens hanc conditionem arripiet.

220

De doctis vestratibus quæ scribis, mihi inprimis accepta sunt. Magnus ille SCALIGER si huc in Daniam (uti significas) advenerit, haud vulgaris felicitatis loco, si me invifere non degravatus fuerit, duxerim. Virum enim illum, etfi absentem, mihiq̄ de facie adhuc ignotum, semper (uti etiam eius meretur virtus et doctrina incomparabilis) in precio habui, suspexique plurimum. DOUZAM filium summæ expectationis iuvenem, quem a vobis in Germaniam adeoque vicinam nobis Cimbriam disceſſiſſe, meque, si alia non obſtiterint, hñc alloqui decreviſſe ais, nondum vidi. Si is deinceps acceſſerit, erit mihi ipſius congreſſus perquam iucundus. Nam et eius ingenium et ad ſolidam eruditionem arduum enixum diu multumque magni feci. R. SNELLIUM, eximium illum Lugdunenſium Mathematicum, quod meo nomine conveneris, et conſilium de filio iſthuc mittendo aperueris eiufque diſciplinæ commendando, gratum eſt; longe vero adhuc gratius, quod iam in tantum ipſi placuerit, ut filium ſuum huc vicifim mittere, et meæ fidei credere (dummodo de meâ voluntate prius certior redditus fuerit) animum induxerit. Ego meum TYCHONEM iſthuc ſub initia futuræ æſtatis, ut ſtudijs ingenuis operam navet, amandare conſtitui, et SNELLIJ diſciplinæ morumque inſpectioni ſubmittere, nihil de ipſius fide et integritate addubitans, quin ſeduli et fidelis præceptoris ac moderatoris munus ſit obiturus. Si ille || ſuum GILLEBRODUM, aut antea vel etiam poſt, huc ad me miſerit, erit is mihi pariter ſerio curæ, tam quoad liberalem inſtitutionem et honeſtatis morum inſpectionem, quam cætera ad decentem educationem ſuſtentionemque neceſſaria. Intelligo ipſum eſſe ferme eiufdem ætatis cum meo filio, id eſt, iam primos pueritiæ annos, ſive ſecundum ſeptenarium exceſſiſſe, atque in hac tenera ætate Arithmetices et Geometriæ ſtudijs initiatum eſſe, idque non ſaltem ex tuis literis, ſed et a FRANCISCO TENGNAGEL, qui nunc mecum eſt, a DOUZA iuniore mihi commendatus, perlubenter cognovi. Erit itaque is, ubi huc appulerit, mihi loco mei filij, quemadmodum ſpero, optimum illum SNELLIUM meum quoque vice ſui habiturum; ſicque quiſnam maiori affectu ſuum adoptivum proſequi pergat, invicem certabimus. De ſumptibus, quæ ad honeſtam mei filij ſuſtentionem requiruntur, haud gravatim providebo. Quæ omnia ut ad ipſum Dominum SNELLIUM meo nomine referas, te rogatum habeo. Scripſiſſem ipſemet illi, modo ſuppeteret otium, verum fiet id alio tempore commodius. Literas eius, quas illum ad me miſiſſe innuis, necdum accepi. Sed ſive is ſcribat ſive non, nihilominus mea de ipſo ſincera perſuaſio ac fiducia ſartæ teſtæ manebunt. Ipſum eſſe quam occupatiſſimum, tam in privatæ ſuæ ſcholæ, quam publicis Academiæ laboribus exequendis, et ab alijs et a prædicto TENGNAGELIO iam antea ſatis percepi, ut ob id eum, quod ſcriptione ſuperfederit, non invite excuſatum

222 excusatum habeam. De || re pecuniaria patri tuo scribo, quare hinc sub-
ticeo. Nunc ad alteras tuas.

Iconem mei isthic expressam unâ accepi, licet et antea eadem per
CUNRADUM nostrum (qui hanc Coloniae sculptam existimavit) huc
5 delata sit. Non satis placet, quod duobus hæmisphærijs imaginem istam
inniti fecerit artifex. Videtur id minus gravitatis præ se ferre. Is quidem
forte suo quodam consilio, nec sine industrio labore sic faciendum cen-
suit. At mihi, si rotundas istas picturas omiserit vel adhuc in aliqua
altera (si sic volet) imitatione omiserit, rem magis arridentem præsti-
10 terit: sic quoque pomposa illa circumscriptio nimia est, neque enim
† tanto me dignor honore. Opera nonnulla ex meis, de quibus solícite
inquiri aëris, brevi (uti spero) lucem publicam videbunt. Nactus enim
iam tandem sum chartopæum. Ideoque papyrus Typographiæ nostræ
infernens (cuius defectus editionem hæcenus retardavit) nunc indies
15 in propria hinc moletrina conficitur. Ad ea, quæ de SNELLIO et utrius-
que nostrum filijs in his posterioribus repetis, iam antea responsum est.
SCALIGERI de Emendatione Temporum præstans illud opus recogni-
tum, ubi illud consummatum fuerit, si mihi transmiseris, recte feceris.
Quoniam vero de anni Iuliani cum cœlesti comparatione ad amuñim
20 præfinienda is inibi non minima ex parte agit, quo epocham antiquissi-
mam illam Iudaicam a se productam vel quamvis aliam cum æqui-
noctijs hoc ævo cœlitus quam accuratissime depromptis penitus con-
223 ferat (siquidem ea, || quæ ex libris et tabulis quibusve petuntur, nimium
devia sunt) additi quaterniones aliquot primi Capitis Progymnasma-
25 tum nostrorum Astronomicorum, quod de Solari curriculo tractat. Ist-
hic pagina 13 utriusque æquinoctij rata momenta certis annis applicata
inveniet; quæ cum vetustissimis illis pariter, respectu bifexti Iuliani, se
habentibus non inutiliter componet, veriolemque anni cœlestis et Iuli-
ani ad invicem commensurationem quam antea hinc extricabit. Quam-
30 vis autem ea, qua ego isthic utor, pro hisce proximis seculis anni æqui-
noctialis Solarisque quantitas saltem ab Epochâ centum annorum deri-
vata sit, observationibus videlicet REGIOMONTANI eiusque discipuli
GUALTERI, idque peculiari quodam consilio, ut inæqualitatis laby-
rinthos, a COPERNICO et alijs nimia tum (uti ego sentio) credulitate
35 et licentia introductos isthic loci evitarem: attamen si comparatio cum
observationibus ante plurima secula habitis rite instituat, ijs præ-
sertim, quæ fidem indubitatam merentur (quales ego HIPPARCHI
præ ceteris esse iudico, qui ad utriusque luminaris apparentias diligen-
tissime attendit) vix annua quantitas a nobis illic prædefinita in pau-
40 culis, utpote 5 vel 6 scrupulis secundis deficiet, ideoque annorum de-
terminationem nequaquam attinget. Disparitatem vero, tam in anni
quantitate, quam in motu fixarum stellarum, non adeo esse magnam
tantique

tantique momenti, prout suspicantur Astronomi, meæ observationes selectioribus vetustis applicatæ demonstrant. Hæc per occasio-||nem 224
ad Dominum SCALIGERUM ut referantur, efficies. Alibi pluribus,
quid in his expertus sim sentiamque, declarabo. Tu autem illustrem 5
illum virum, nostri seculi decus, ex me quam officiosissime saluta, resalutaque. Tum quoque doctiss. Dominum SNELLIUM, DOUZAM enim
ad vos nondum reversum existimo. Verum antea eius hîc præsentiam
avide expecto. Vale mi IOANNES, et de mea erga te benevolentia nihil
ambige, quam semper tibi probatam relinquam, præsertim si (quando
ad nos redieris) mea opera tibi uspiam commodare possit. Iterumque 10
vale. Raptim Uraniburgi 5. Septembris Anni 95.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TAM MAIORUM IMAGINIBUS QUAM PRO- 15
PRIA VIRTUTE ET DOCTRINÆ PRÆEMINENTIA IUVENI
INPRIMIS CLARO, OLIGERO ROSENCRANTZIO,
GEORGIJ F. DE ROSENHOLM, CONSANG-
VINEO ET AMICO SUO SINCERE
DILECTO. 20

S. P.

OBILISSIME et Eruditissime OLIGERE, Consangvinee
et Amice inter præcipuos et intimos dilecte. Quoniam
præter voluntatem et expectationem necessitas mihi in-
cumbit, quendam publice in ius vocare, et de quibusdam †25
famæ meæ defensionem haud modice concernentibus
testimonia contra ipsum ferri curare, unâque de non-
nullis quæstionem proponere, ad quæ statuto tempore respondere ipse-
met in se recepit, intelligam vero, eundem clam in Aulam, ad D. Prin-
cipem et Regem nostrum electum clementissimum et Dominos Proreges 30
confugere velle, ut istic causam suam palliet, et diverticula quærat,
quibus se ab hac actione subducatur — inprimis autem a tuo honoratissimo
parente effugij rationem impetraturum sibi pollicetur, quod etiam Lun-
dis innuere, atque eo insolentius se ge||rere non verebatur — scripsi 15
itaque hac de re ad integerrimum tuum parentem, omnino mihi per- 35
suadens, qua præditus est æqui rectique promovendi voluntate pro-
pena, pari constantia et gravitate coniuncta, ipsum non saltem nullatenus
quippiam admissurum, quod legitimam causæ huius cognitionem
et executionem impedire aut differre possit, quin potius, multo magis
adiumento

adiumento et subsidio futurum, ut omnia ad iustitiæ normam æqua
 bilance deducantur, quo ea, quæ mihi per inverecundas calumnias,
 ultra annum tempus, quo in his conticui et me a respondendo con-
 tinui, hinc inde aspersa sunt, nunc tandem redarguam, et famam meam,
 5 qua nihil antiquius esse debet, intemeratam conservem. Quare et te,
 mi OLIGERE, per consanguinitatem et intimam amicitiam nostram,
 quibus possum, modis, obtestatum volo, quantum in te est (est autem
 2^r quamplurimum), apud || utrumque tuum laudatissimum parentem effi-
 cere velis, ut nihil interveniat, quod causæ huius tractationi et com-
 10 petenti determinationi obstaculo existat. Quod et illos sua sponte haud
 gravatim facturos, et te non invite enisurum, omnino mihi persuadeo.
 Quanti enim te semper fecerim (prout etiam meretur tua singularis
 eruditio, pari virtute et candore exornata) tu ipsemet ex parte conscius
 es, et alij, qui me præclara dona præ reliquis nostratibus genere claris
 15 tibi prædicantem audiverunt, testatum facere possunt. Sed malo hæc
 cum alijs de te, quam apud te. Vale, et amicitiam nostram, quod ego
 constanter facturus sum, illibatam conserva. Dabantur Uraniburgi die
 22. Ianuarij Anno 1596.

Tui amantissimus
 TYCHO BRAHE,
 manu propria.

20

† [Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

1^r

TYCHONI BRAHEO.

25

30

35

1^v

SALUTEM et officia. Quam semper dedito animo in id
 incubuerim unice, Generose TYCHO, quod necessitudi-
 nem eam, quam generis et sanguinis inter nos inte-
 meratam esse voluit communio, ipse, quantum in me
 sit, non * tu tenes modo, sed et confirmarem, licet ex
 voto sat evidenter prodere huc usque nequiverim, ipse
 30 tamen, quin ex proprio candore te æmulantem reputes, nullus dubito.
 Quin et eis me forte et censu a te sincere ascribi, quos eruditionem tuam
 ac sapientiam illustrem suspicientes, ipse redamare non nequis, indu-
 bius confido, ut adeoque operosam animi in te mei deprædicationem
 erga te accersere, nec operæ nec curæ precium esse censeam. Nil restat,
 35 nisi ut ad amicissimas tuas litteras, quam debeo et in officio imposito
 requiris, declaratam fidem reponam. Quam si in alijs operam meam
 ipsius concernentibus alias precij alicuius dehinc putaris, iube, impera,
 meque addictissimum tibi ex aße habe, macte. De reliquo est, quod sub-
 moneam, litteras tuas parenti insignitas ipsi redditas tum demum, ubi
 1^v ex Senatu redijset, qui ex Generosi STENONIS fratris tui rela-||tione
 causam se cognovisse retulit, atque pro re est, quod rogem, Generosus
 meus amicus.

[OLIGERUS ROSÆCRANTZ.]

[Ex

[Ex apographo in Hardewigi Dassellii *Poematum libris IV* (Bremæ 1603)]

HARDEWIGUS A DASSELL I. C. TYCHONI 264
 BRAHEN EQUITI, VIRO NOBILISSIMO.

S. D.

NOBILISSIME et amplissime vir, etsi singularis in te ob- 5
 servantia ex ingenij tui præclaris orta monumentis po-
 stulabat, ut aliquid ad te literarum darem, me tamen
 deterruit hæcenus personæ tuæ dignitas, utpote homi-
 nis de facie mihi ignoti, verentem, ne talem virum tan-
 tarum rerum occupatione distentum inanibus appellare 10
 literis, pudentis hominis non esset. Nunc ut, quod sentio, dicam, pæne
 accuso modestiam meam, quod, dum cogito ad te scribere, non tamen
 consilium explico. Interea tua fecit singularis humanitas, ut, dum Do-
 mini RANZOVIJ Producis Cimbrici literas ad me mittis, scribendo
 anteverteres. 15

Quanquam cur ego apud te maximarum virtutum || laude præstan- 265
 tem, ad quas mihi adspirare non licet, plus residere officij moleste feram,
 cum præsertim hoc ipsum amoris in me tui, quo equidem antiquius
 nihil habeo, non obscurum argumentum esse videatur? Quocirca ut
 interdum me pudet pudoris mei, quod nihil ad te scribere sim ausus, 20
 cum tamen maxime cuperem, sic istâ voluntatis declaratione mirifice
 delector. Ego te, nobilissime vir, semper maximi feci, non propter illa,
 quæ vulgi oculos in se convertunt, sed propter illa vere ac proprie tua,
 quæ et te provexerunt ad istum, in quo es, dignitatis gradum, et pro-
 vectura, ut spero, sunt etiam altius; etsi nihil aut tale effecissent, aut 25
 effectura essent, omni te tamen cultu atque observantiâ dignissimum
 reddidissent. Virtus enim et eruditio, vera mihi et solida videntur bona,
 eaque de causâ recte dicitur a Plutarcho: Τῆς ἀληθινῆς εὐδαιμονίας τὸ
 πλεῖστον ἐν ἡθελ καὶ διαθέσει τῆς ψυχῆς εἶναι. Reliquum est, ut, cum †
 tibi persuaseris me amantissimum tui esse, hoc mihi etiam des, ut in te 30
 expetendo, et tibi prospera omnia feliciaque optando concedam ne-
 mini. Vale. Luneburgi.

[Ex

† [Ex apographo manu scripto in exemplo Abr. Sculteti *Sphæricorum librorum trium* et Bart. Pitisci libri *De solutione triangulorum* in bibliotheca Academiæ polytechnicæ Turicensis asservato]

M. CUNRADO ASLACIO BERGENSI.

5 Doctissimi illius B. PITISCI de Triangulis acutum et compendiosum libellum lubens accepi, rogoque ut illi ex me gratias agas. Optarem plures eiusmodi concionatores reperiri, qui Geometrica gnauiter calerent, forte plus esset in ijs circumspæcti et solidi iudicij, rixarum inanium et logomachiarum minus. Si is mihi aliquando scripserit et de hisce
10 studijs contulerit, inueniet responforem non invitum. Idem apud alios eruditos viros, quos scis emunctioris nasi, effice. 19. Febr. 1596 Urani-
burgi.

[Ex apographo in Andreae Alciati *Contra vitam monasticam ad Bern. Mattium epistola* (Lugd. Bat. 1695)]

160 ERUDITISSIMO ET HUMANISSIMO
IUVENI IOHANNI ISACIO PONTANO NUNC CANTABRIGIÆ
IN ANGLIA LITERIS POLITIORIBUS INCUMBENTI SIBI
PLURIMUM DILECTO TYCHO BRAHE.

S. P.

20 **H**X literis tuis Cantabrigiæ 12. Novemb. anni præcedentis ad me datis, dilecte mi IOANNES ISACIDE, cognovi te nunc in Anglia degere et literis humanioribus criticisque operam navare. Non displicet mihi hoc studium, siquidem eo, a Patre tuo olim sic educatus, inclinare videris. || Exhibebit Anglia multos in his commilitones,
161 cum fertilis sit liberalium ingeniorum et eloquentiæ inprimis deditorum. Admones de Anglico privilegio, et in eo procurando tuam offers voluntatem; idque oportune admones, gratumque est quod offers. Quæro itaque omnem moveas lapidem, ut illud mature obtineam: si
30 ante festum Pentecostes vel paulo post id fieri queat, votis meis apprime responderes. Efficies id per aliquem primariæ auctoritatis in Serenissimæ Reginæ ELISABETHÆ Cancellaria, quæ cum sit inter Heroinas nostri seculi non solum genere Regio splendidissima, sed etiam varia doctrina, quod alias in hoc sexu perrarum est, decoratissima,
35 nihil addubito, quin doctrinis et studijs liberalibus, præsertim Astro-
† nomicis, quæ, ut ait noster Manilius,

*Regales animos primum dignata movere,
Proxima tangentes cælo fastigia rerum,*

clementissime et impense faveat, ea promovere inter alias Regales curas
40 non dedignetur. Quo vero generalis aliqua forma constet scribendi eius
diplomatis,

diplomatis, mitto exemplum Cæsareani, tum quoque Regis Scotorum.
 Ex quibus perspicax conscriptor facile modum reperiet, quo reliquum
 illud consignandum sit. Neque tamen opus est præeuntes omnino sequi,
 sed fertile Anglorum ingenium facile rationem inveniet, qua singula
 terse et magnifice, ut artis regię promotioni accommoda et honorifica 5
 sint, concipiantur. Pollicitus est olim optimę memorię DANIEL RO-
 GERSIUS, amicus meus desideratissimus (in quo eru-||ditio et huma- 162
 nitas pariter certabant) suum in tali privilegio procurando conscri-
 bendoque studium, quando is legatione nomine Serenissimę Reginę
 hęc in Dania functus me semel atque iterum invisere non est degrava- 10
 tus. Sed cum fata nimis immatura hunc tantum nobis præriperint,
 haud dubito, quin in Cancellaria Latina Reginę successor aliquis eius
 doctrinę et virtuti non impar substitutus sit, cuius officio et beneficio
 id quod petimus privilegium non invite, uti spero, obtinebimus. Hono-
 rarium vicissim meo nomine gratitudinis ergo exhibendum offer et ex- 15
 pone. Ego id, quicquid erit, quam primum de eo certior redditus fuero,
 patri tuo Amstelrodamum, ut ille tibi, restitui curabo. Vide itaque, mi
 ISACIDE, nequa mora nostris desiderijs aut ulla alia impedimenta
 obveniant. Habebis me ad tibi vicissim gratificandum non difficilem,
 et quid expectandum sit, mature significa. Ad quęstionem illam ioco- 20
 sam et nonnihil criticam antiqui LUCRETIJ, cum is sectam Philo-
 sopherum Deos eorumque providentiam inficiantem profiteretur, Ve-
 nerem nihilominus, Æneadum genitricem, primordio sui operis, eiuf- †
 que opem imploret, non habeo serio dicere, quomodo hęc resolvenda
 sit, siquidem non ad Veneris sidus cęleste, quod nos unā cum ceteris 25
 subinde scrutamur, sed ad terrestrem illam Venerem, Æneadum, uti
 fingeant Poëtę, matrem, et aliorum quoque hominum genitricem
 pertineat; cuius naturam et genealogiam Anglis ita perspectam esse
 existimo, tum quoque tuis Batavis, ut non opus sit Danos || de his per- 163
 contari. Meministi me solere dicere Anglos participare ex influenza
 potissimum ♀ 4 ♂, unde alacres, mundi et iucundi sunt, tum quoque
 ingeniosi pariter et fœcundi. Est igitur hęc quęstio, licet non Angelica,
 Anglicana tamen et faceta. Quamobrem ab ijs potius quam a nobis
 eius enodationem edisces. Siquid tamen in his nostri valent lusus, cre- 35
 diderim LUCRETIVM ad imitationem aliorum Poëtarum sic exorsum
 esse, non quod revera aliquam Deam, quę Venus appellaretur, aut
 ulla alia numina statueret. Ideoque sub hoc nomine voluptatem cor-
 poream, quam etiam Deam subinde nuncupare non veretur, intel-
 lexisse arbitror. Verum tute cum alijs sodalibus hęc plenius dispicito.
 Ante omnia vero voluptatem animi vere Deam omnibus corporis ille- 40
 cebris anteponito. Sic te verę Veneres, Charites et Musę nunquam in-
 termoriturę perpetuo redamabunt et fertis semper virentibus corona-
 bunt.

bunt. Vale et nostros in Anglia amicos, licet de facie non omnes notos, quos non paucos esse mihi persuadeo, diligenter ex me saluta, inprimis optimum illum et reverendum senem, virum excellentissimum THOMAM DIGGÆSEUM, si isthic locorum is degit. Obtinebunt hi et alij
 5 brevi nonnulla ex nostris Operibus, in quibus hos quoque permixtos
 † Ducibus noscetur Olympi. Iamque iterum et multoties vale, mi IOANNES, et me sæpius tuis invise, hisque actutum rescribe. Raptim Urani-
 burgi die 25. Martij Anni 1596.

TYCHO BRAHE,
 manu propria.

10

164 Binas eodem hoc tempore ad te per diversos || homines mihi literas, uti si alteræ interciderent, unæ saltem ex his tibi traderentur. Quin et hæc ternas, ut res certior esset, addidi.

† [E codice Vindobonensi lat. 9737f]

41 v **AMPLISSIMO ET NOBILISSIMO VIRO DOMINO HENRICO RANZOVIO DE BREDENBERGA, SERENISSIMI REGIS DANIÆ IN DUCATIBUS HOLSATIÆ ET SCHLESWIGÆ VICARIO ILLUSTRIS, AFFINI AC AMICO SUO INPRIMIS COLENDO.**

20

40 r **A**MPLISSIME et nobilissime vir, affinis et amice honorande, binas iam nunc interea, dum hinc Hafniæ paulisper commoror, a te recepi literas, quarum priores te ea, quæ per tabellarium tuum remisi, sat perfecta accepisse, atque
 25 hinc inde, prout destinata erant, per certos internuncios dirigi curasse innuerunt. Quod et lubenter accipio, tibi que hoc nomine gratias ago. Et quam de correctione quorundam verborum in diplomate Hispanico licentiam impetrandam amice polliceris, brevi expecto. Alteræ, quibus exemplum literarum Reverendiss. et Illustriss. Domini ERNESTI Archiepiscopi Colonienfis et Electoris Imperij adiunctum erat, de quibusdam cum dicto Illustriss. Principe iuxta ipsius petitionem in utraque Astronomia, tam superiori quam inferiori (sic enim nobis loqui lubet) communicandis me adhortantur.
 30 Quin et ulterius ex ipsius Cellitudinis ad te datis literis non sine animi oblectatione percipio, ipsam non saltem Mathematicis, sed et Pyronomicis exercitijs (quæ etiam nostra est voluptas) adeo impense delectari, ut hæc propriâ industriâ proprijsque manibus tractare, inter alias Reipub. procurandæ occupationes, non degravetur. In utrifque igitur cum
 35 ipsius

ipſius Celfit. ingenue conferre et continuatam ſervare correſponden-
 tiam (uti vocant) nequaquam tergiverſabor. Agoque ipſius Celfit. reve-
 renter gratias, quod me tam clementer ad hanc mutuam communica-
 tionem invitet. Ubi autem is, quem ad me hoc nomine ablegare decre-
 vit, huc acceſſerit, et ea, de quibus ipſius Celfit. mecum agere conſtituit, 5
 ſpeciatiſſimè indicaverit, libere et lubenter ad illa, quantum in me erit,
 reſpondebo. In Mathematicis et Aſtronomicis ſatis aperte, quatenus
 ea ante operum noſtrorum plenariam editionem ulli patefacere com-
 modum fuerit, in Spagiricis vero teſte, ne, ſi ea in aliorum pervenirent
 manus, indigne quis ijs abuti poſſit. Satius itaque iudico, aut per cir- 10
 cumlocutiones quaſdam arcanas, aut mediante alphabeto quodam
 peculiari, nobis ſolis invicem cognito id præſtari, vel quacumque aliâ
 ratione. Qua de re ipſemet Illuſt. Princeps, prout voluerit, conſtituat,
 et in literis, quas ſe mihi cum ſuo illo nuncio brevi perſcripturum pol-
 licetur, quibus medijs atque indiſijs id fieri volet, indicet, et ſi alpha- 15
 betum quoddam ſecretum vel tranſpoſitionem literarum uſitatarum
 elegerit, id qualecunque erit, a ſe ipſo tamen non alijs excogitatum et
 abſque ulla propalatione ſuapte manu in ſchedâ conſcribat, literiſque
 actutum includat, et mox ipſemet conſignet. Idem ego vicibiſſim facturus
 ſum, omniaque ut utrinque in ſilentio arcano contineantur, neceſſum 20
 et admodum erit conſultum. Libenter intellexi ipſius Celfit. ultra 22
 annos huic eximio et arcano ſtudio Spagirico ſolerter impendiſſe, in
 quo et ego 28 iam annos inde ab ætatis anno 22 verſatus ſum, quem-
 admodum 16^{imo} Aſtronomicis aſueſcere incepi. Scripſiſſem hoc tempore
 ipſius Celfit. atque in ijs, quæ exoptat, ſponte præveniſſem, ſi non modo 25
 hîc Haſſniæ varijs curijs et occupationibus diſtraherer, dum nonnul-
 lam partem ex mea ſupellecſtile unâ cum familia huc tranſſerre ſatago,
 aliquandiu hîc certis de cauſis commoraturus. Quin et Inſtrumenta
 Aſtronomica ex meis nonnulla hîc in turri quadam noſtris || ædibus 40^v
 vicinâ admodumque obſervationibus accommodâ diſponere animus 30
 eſt, unâque laboratorium quoddam Spagiricum hîc adornare, cum
 quodam inſuper Typographeo, quibus omnibus exequendis nunc in-
 tentus ſum. Conſtitui inſuper hodie V. D. in Inſulam noſtram trajicere,
 ut plura ex meis huc tranſvehi facerem, et cætera, quæ iſtic relinquo,
 diſponam, interea dum ea, quæ hîc fieri demandavi, abſolvantur, adeo 35
 ut animus iam in multas diſtractus partes, ſcriptioni tam ſublimium et
 ſecretarum rerum ad tantum præfertim Principem, commode vacare
 vix queat. Fiet id nihilominus, quamprimum ipſius huc adventârît
 miniſter. Tunc enim me opportuniore quieti reſtitutum fore confido,
 eritque id tum non ſaltem commodius, ſed et tutius propter cauſas 40
 aliquatenus indicatas. Quod autem ipſius Celf. in ſuis ad te datis literis
 ſcribit de Privilegio Hiſpanico ob id retardato, quod vererentur, ne ſub
 ſpecie

specie rerum Mathematicarum religionis negotia, quæ nunc varie trahuntur, tractarem, id caret periculo. Ego enim me illis immiscere nolo. Satis habemus hæresium et confusionum, non opus est, nec mearum partium, aut novas condere, aut priores stabilire. Misereatur nostri
 5 cœli et terræ autor, qui universaliter omnia digerit et prospicit, nec cum præiudicio, uti homines, rem discernit. Interim pro hoc ipso, quod obtinui, Privilegio tam clementer impetrato ipsius Celsit. summas demisse habeo gratias. Apprime etiam mihi gratum est, quod ipsius Celsit. primum tomum Epistolarum de Astronomicis per te illi communicatum
 10 tam diligenter perlegere inter tot alias curas non superfederit, quodque ipsi tam illustri et in his rebus exercitato atque iudicioso Principi eius contenta admodum placuerint, non possum non mihi ipsi congratulari. Reliquos tomos nunc typis adorno. Inprimis autem Progymnasmatum nostrorum in Astronomiâ instaurandâ volumen primum atque alterum,
 15 typographico labore absolvere et mature publici iuris facere enixe laboro. Quæ ubi absoluta fuerint, quod propediem futurum confido, ipsius Celsitⁿⁱ tum quoque tibi eorundem quædam exemplaria transmittam.

Miratus Illustriss. ille ERNESTUS in dictis ad te literis, quod præstantissimi illius Mathematici CHRISTOPHORI CLAVIJ Bambergensis in
 20 transmissis epistolis Astronomicis nullam faciam mentionem, cum is ob tot præclara in Mathematicis edita opera celebris existat; atque hanc nominis ipsius intermissionem, ob locorum nimiam intercapedinem, quodque scripta illius Romæ ut plurimum impressa ad nos forte perlata non sint, clementer et candide excusat. Atqui ego omnia eruditissimi
 25 illius CLAVIJ opera fortassis non vidi, ea nihilominus quæ in EUCLIDEM ingeniose et in IOHANNEM DE SACROBUSCHO luculenter, et de Gnomonicis copiose conscripsit, in promptu habeo, et iamdudum introspexi, tum quoque Apologiam Calendarij novi contra MÆSTH-
 † LINUM, in qua is mei alicubi mentionem facit, observationem nostram æquinoctij verni, anni ni fallor 76 allegando, ut probet ex ea
 30 recte factum, quod decendij ablatio in Calendario Gregoriano admissa sit, quod et convenienter se habet, licet summa in his præcisio non sit animadversa, quæ etiam forte in tali negotio, quoad Ecclesiasticum et Politicum usum esse poterit ociosa, quemadmodum MÆSTHLINO,
 35 qui scrupulositatem calculi Prutenici urget, non citra causam subinde objicit CLAVIUS. Verum si liceat id quod res est affirmare, uterque
 41 tam CLAVIUS || quam MÆSTHLINUS de cœlestibus, cœlo, quod horologium est temporis, inconsulto sententiam protulit. CLAVIUS enim vix ullam observationem cœlestem, nisi eam unicam, de qua dixi,
 40 e nostris petitam, quæ sola tam arduo negotio non sufficit, in medium protulit, nullasque Lunarium motionum, quæ magis intricatæ sunt, quam hæctenus creditum est, denotationes, prout operæprecium fuit,
 in

in confilium adducit. MÆSTHLINUS nullam plane, quod sciam, e
 cœlestibus aſumpſit probationem. Et ſi id ex ſuis obſervatis feciſſet, ni-
 hilo plus fidei mereretur. Quæ enim ipſius (ſi quas abſolvit) in correc-
 tione motus Solis et Lunæ animadverſiones produnt, fruſtranea ſunt,
 uti conſignatio Eclipſium ipſius Ephemeridibus præfixa, cœleſti har- 5
 moniæ non magis quam antea, ſi modo non minus congrua, liquido
 patefecit. Inhæret enim is nimium fidenter calculo Prutenico, et quan-
 titati annuæ inde deſumptæ, quæ nequaquam talem ſortitur inæqua-
 litatem, prout magnus ille alias COPERNICUS voluit; ſed propius ad
 Alphonſinam accedit ſupputationem, licet ne hanc quidem ſatis ſcru- 10
 puloſe attingat, veluti hæc a nobis convenientiore loco referantur. Non
 igitur tanta diſconvenientia eſt in Calendario neoterico a cœleſti norma,
 prout voluit MÆSTHLINUS, quicumque tandem eius autor exiſtat,
 ſive hic CLAVIUS, ſive ALOYSIUS ille, de quo pontifex in præmio †
 publicationis eius mentionem facit. Licet vero huius excellentiſſimi 15
 Mathematici, CLAVIJ videlicet in Epistoſis hiſce non meminerim, quod
 nulla fuerit iſtic occaſio id faciendi, præfertim cum is Aſtronomica ex
 ipſo cœlo non tractârit, de quibus ut plurimum ibi agitur, tamen circa
 finem primi noſtri Tomi Progymnaſmatum antedictorum, cum ea, quæ
 de Nova Stella in ultimâ editione Commentariorum Sphæricorum at- 20
 texuit, ſub diſquiſitionem libertate Philoſophicâ voco, eius luculentam
 et honorificam, prout præcipua eius in his artibus doctrina meretur,
 mentionem facio. Si quæ præterea ex ipſius Minervâ Mathematicæ
 lucubrationes in lucem prodierunt, vel adhuc proditurae ſunt, cuperem
 eas meis ſumptibus mecum communicari. Porro ſi is mecum per literas 25
 correſpondentiam habere atque de his excellentibus ſtudijs, quibus
 utrimque dediti, iucunde conferre voluerit, erit mihi idipſum longe
 gratiſſimum, præfertim ſi autoritate et ſuaſu tanti Principis, uti is in
 literis innuit, id fiat. Addet enim idipſum nobis calcar, eritque utrique
 noſtrum eo honorificentius. Hæc ſi dicto Illuſtriſſimo Principi cum ſub- 30
 miſſa ex me ſalutatione per literas indicaveris, recte feceris et me tibi
 eo devinctiorem reddideris. Vale, et prolixitati huic ignoſce. Dabantur
 Haſſniæ die 22. Febr. Anno 1597.

TYCHO BRAHE,
 manu propria. 35

Amantiſſime HENRICE RANZOVI, ſi eadem diligentiam nobis Pri-
 vilegium Gallicum et Anglicanum (de quibus etiam antea ad te ſcripſi,
 et iſtic addicta eſſe ſcio) qua Hiſpanicum ultimo miſſum, mature idque
 ante feſtum Pentecoſtes, ſi id fieri poſſit, procuraveris, rem hac in parte 40
 non ſaltem mihi, ſed et communibus ſtudijs utilem præſtiteris, idque
 ut facias (quod et lubenter facturum confido) per myſteria Urania,
 cui utrinque litamus, te obſecratum volo.

[E codice

† [E codice Bernensi B 149 n. 323]

TYCHONI BRAHE.

5 **N**OBILISSIME et clarissime domine. Vix inter varias occupationes hoc momentum surripio, quod liceat tribus verbis tibi salutem dicere, et has theses in fasciculum conijcere, quas spero fore ad gustum tuum. Ego certe et auctori auctor fui edendi et Typographo excudendi. Epistolarum tuarum volumen primum percurri et ad hunc ELYSÆUM exemplum statim misi. Is te et colit et admiratur.
 10 Sed tu præstantissime Domine vale, et si ego tibi memoria excidi, velle ipse tibi aurem et succurrent anno 1584 hospites tibi GUILIELMUS CURCELLIUS et ego, qui tui studiosissimus. Scripsi Francofurti penult. Martij 1597.

[IACOBUS BONGARSIUS.]

15† [E codice Vindobonensi lat. 9737f]

42^v **NOBILISSIMO ET AMPLISSIMO VIRO, VIR-
 TUTE ET ERUDITIONE INPRIMIS CONSPICUO DOMINO
 HENRICO RANTZOVIO DE BREDENBERGA, PRÆ-
 SIDI SEGEBERGENSEI ET PRODUCI HOLSATIÆ
 20 ET DITMARSIAE, AMICO ET AFFINI SUO
 PLURIMUM COLENDO.**

42^r

S.

25 **N**ONNULLAS dedi literas ad te ante aliquot septimanas, Nobilissime ac amplissime Domine HENRICE RANTZOVI, affinis et amice honorande, inter quas quædam erant tibi aperte tradendæ, quædam vero secreto, ut seorsim solus eas legeres. Confido eas te accepisse, verum responsum ad illas usque huc nondum accepi ullum, quod per hunc tabellarium avide expeto expectoque, si forte aliqua
 30 ratione id neglectum est. Vale, et rem de qua tibi scripsi serio agi persuasum habe. Iterumque vale. Dabantur Hafniæ 31. Martij Anno 97.

TYCHO BRAHE,
 manu propria.

[Ex

[Ex apographo in Archivo Regni Daniæ: Diplomatario Langebekii]

TESTIMONIUM DOMINO LONGOMON-
TANO A TYCHONE DATUM.

GO TYCHO BRAHE OTTONIDES hæreditarius de
Knudstrup, et Arcis Uraniburgi in insula Daniæ Venusia 5
Fundator et Præses, tenore præsentium testor, quod ha-
rum exhibitor CHRISTIANUS SEVERINI F. Lymvi-
cus, mihi in Astronomicis exercitijs per octennium ferme
fideliter navaverit operam, et in cæteris præterea se geße-
rit, uti virtutis et bonarum literarum amantem decere poßet. Nunc vero 10
cum a me mißionem peteret, non invite dimittendum censui, suoque
arbitrio relinquendum. Commendatum igitur volo omnibus cuiusque
ordinis et status, ut illum sua humanitate et beneficentia complectan-
tur. In cuius rei fidem sigillum meum apposui et manu mea propria
subscripti. 15

Actum Hafniæ Calendis Iunij Anno 1597.

TYCHO BRAHE,
manu propria.

APPENDIX.

[Ex apographo in codice Breitenburgensi R 119 foll. 387—389]

HENRICO RANZOVIO PRODUCI
CIMBRICO TYCHO BRAHE.

S. D.

UOD nihil hac tota æstate ad te literarum dederim, nobi-
lißime eruditißimeque Domine HENRICE RANZOVI, 25
amice inprimis colende, neque oblivione ulla tui, cui-
us memoriam cum filio GERHARDO, amico et vicino
meo dilecto, sæpius recolo, neque negligentia voluntaria
factum existimes. Verum cum in dies expectarem ab il-
lustrißimo Domino GULIELMO Landgravio Habæ litteras, quibus 30
meis secundo ad ipsum datis per proprium tabellarium respondere
pollicitus est, ut earum exemplar tibi unâ cum prioribus, quibus invi-
cem de rebus Astronomicis ex voto egimus, inspiciendum mitterem,
accidit ut diutius quam sperabam rescriptio illa procrastinata sit adeo,
ut iam primum circa medium Octobris responsum a prædicto illustrißi- 35
mo Principe ad literas in Ianuario ipsi perscriptas acceperim. Contigit †
vero commodum, quod his ipsis diebus quendam ex meis domesticis
Lubecam

5 Lubecam ablegaverim, ut papyrum impreßoriam, quam operi cuidam,
 quod nunc typis meis elaboratur, sufficientem desidero, illic mature
 procuret, et quædam alia negotia, quæ in mandatis habet, unâ meo
 nomine expediat. Idcirco non in sciis, Segebergam unius saltem diei
 10 itinere illinc abesse, nolui ipsum tam prope sedes, in quibus moraris,
 accedere, quin aliquid a me tibi literarum adferret meoque nomine
 officiose salutem diceret. Dedi itaque huic in mandatis, ut te Segebergæ
 conveniret hæcque literas cum adiunctis tibi tradere non intermitteret.
 15 Invenies in his illustrissimi Domini Landgravij et ipsius Mathematici
 10 ROTHMANNI responſionem ad priores meas, quarum (ni fallor) tibi
 exemplar prius miſi. Adiunxi etiam ea, quæ eidem illustrissimo Prin-
 cipi et dicto ipsius Mathematico postea de rebus Astronomicis lucu-
 lenter reſcripſi, et ab ipſo Principe denuo remiſſum reſponſum, quod
 20 modo accepi, unâ addidi. Literæ Mathematici, quæ adiunctæ erant,
 15 non tam cito ob prolixitatem et copiam tranſcribi poterant, eo quod
 nuncius meus ob venti oportunitatem abitum feſtinaret. Sed alio tem-
 pore, ſi ita tibi placuerit, eas facile obtinebis. Addidi etiam feſtinanter
 quædam, quæ ex tempore mihi in mentem venerunt, ad hæc ultimas
 Landgravianas literas per nunciij et otij oportunitatem reſpondenda,
 20 et literarum notis certos paragraphos deſignavi, quibus reſponſiones
 eiſdem literis adaptatæ quadrant. Hinc quid de affixarum reſtitutioni-
 bus utrinque ſentiamus, facile percipies et non ſine voluptate magnam
 congruentiam animadvertes. Non enim me latet, quanto deſiderio re-
 rum Astronomicarum afficiaris, et quam egregie de his meritis ſis.
 25 Tuum erit, mecum, ſi quid vel ab antedicto Principe vel ex propria
 Bibliotheca aut aliunde habes, quod ad Astronomicam, qua utrinque
 delectamur, materiam illuſtrandam facit, viciffim communicare. Vale,
 et huic nuncio meo in ijs, quæ illi expedienda iniunxi, tuo conſilio au-
 thoritateque, ubi opus fuerit, ne deeſſe velis. Iterum feliciter cum nobi-
 30 liſſima uxore et ſobole non degenerere totaque domo vale. Datæ Urani-
 burgi 19. Octobris Anno 1587.

[Ex apographo in codice Breitenburgensi R 119 foll. 586—601]

TYCHO BRAHE

S. D.

35 **H**X literis tuis mihi non ita dudum perſcriptis intellexi, no-
 biliſſime et erudiſſime Domine HENRICE RANZOVI,
 te Sciotericum illud horizontale, quod tibi conſeri feci,
 unâ cum fasciculis literarum adiunctis atque organo illo,
 40 quo noſtræ hypotheſes revolutionum cœleſtium commo-
 dius explicantur, accepiſſe, eaque omnia tibi placuiſſe,
 plurimum

plurimum tibi congratulor. Quantum vero ad lineæ meridianæ, quam desideras, ordinationem attinet, eam peculiari quadam ratione e stellis circumpolaribus exacte derivare soleo, ut azimutha instrumentorum meorum in ipso scrupulo recte constant (quod alias difficulter fit). Verum in Scioterico isto tanta præcisio non est necessaria, sufficit itaque ad unum vel alterum recte elaboratum compasum lineam horæ duodecimæ meridiano cœlesti correspondentem statuere atque ita leviter firmare laminam. Deinde instante vere, ubi Sol altior fuerit, videndum diligenter, ut extremitas umbræ in certa aliqua hora antemeridiana eiusdem sit a centro longitudinis cum aliqua alia æqualiter post meridiem remota, quod circa ipsum æquinoctium commodius præstatur; tunc enim extremitas umbræ percurrit transversam rectam, quæ Equatorem sive initia \vee et Ω repræsentat, estque ea linea meridiei ortho-

nalis. Quare si hora $\left\{ \begin{array}{l} 9^a \\ 8^a \text{ matutina et} \\ 7^a \end{array} \right.$ $\left\{ \begin{array}{l} 3^a \\ 4^a \text{ vespertina extremitas umbræ} \\ 5^a \end{array} \right.$

eodem modo illi lineæ adhæret, recte dispositum est Sciotericum; sin minus, ita hinc inde componendum, donec omnia rite quadrent; interea vero ut in æquilibrio Horizontis continue permaneat, diligenter est cavendum. Potes etiam uti, si lubet, vulgari illa ratione inquirendi lineam meridiei per erectum Gnomonem a plano quodam horizontali, cui circumductis aliquot circulis videre, in quibus locis ante et post meridiem eos umbræ extremitas transeat, perque harum interfectionum medietatem ad centrum lineam ducere, quæ meridiem per umbram Gnomonis monstrabit, unde etiam Sciotericum eodem instanti ita rectificari potest, ut etiam unâ horam 12^{am} Gnomon eius indicet; sed hæc sunt vulgaria.

Accepi interim et alias semel atque iterum a te literas unâque pallam papyri impreßoriæ meæ officinæ admodum idoneam et quodam etiam tempore clarissimi et doctissimi viri GEORGIJ BRAUN, Decani Coloniensis, quartam partem Theatri urbium, et præterea delineationem exequiarum ac sepulturæ regiæ Hamburgi per te æneis figuris procuratam; pro quibus omnibus plurimas et ingentes habeo gratias, quod si referendi occasio oblata unquam fuerit, dabo operam, ut intelligas me omni gratitudine et officio tibi futurum addictissimum. Papyrus autem impreßoria ultimo mißa est quidem satis apta meo operi, sed aliquanto maiuscula est, ut videre licet ex utroque adiuncto quaternione, nec tamen refert paululum maiorem esse, ac si minor foret.

De opere Theatrico civitatum BRAUNIJ, scias illud admodum mihi placere, et præclare te de Patria nostra meritum iudico, quod urbium nostratium delineationem illi procurâris. Video etiam Huenulam nostram non neglectam, quam tua opera procul dubio obtinuit, quod mihi

mihi pergratum est. Reliquos tres tomos istius operis nondum vidi, neque enim quod sciam Bibliopolæ nostri eos hæcenus attulerunt. Si constaret mihi, ubi venales forent, et eos coëmerem, quam primum vero per otium licuerit, data commoditate ipsi BRAUNIO scribam.

5 Sculptorem sive incisorem talem, qui in ære vel etiam buxo figuras diligenter ad impressionem adornare norit, admodum expeterem. Constitui enim primo quoque tempore omnia instrumenta mea Astronomica competenter delineata unâ cum declaratione fabricæ et usus, additis quibusdam etiam alijs huc pertinentibus, in primo libro operis
10 Astronomiæ instaurationis comprehendenda publicare. Si itaque aliquem eiusmodi artificem, qui perfecte hæc ipsa effingere et postea vel cupro aut buxo incidere norit, tuo consilio et auxilio obtinero, nihil mihi acceptius evenire poterit. Mercedem ei libenter solvam, quantam alibi promereri poterit, et per totam æstatem, quod agat, illi
15 procuraturus sum.

Fecisti in aliquibus etiam nuper ad me datis literis mentionem cuiusdam Dithmarsii nomine et re Ursini unâque misisti extractum literarum
† clarissimi et doctissimi D. GEORGIJ ROLLENHAGIJ simul cum libro istius impudentis Plagiarij, quem tamen antea aliunde habueram. Ut
20 vero tam tu quam ROLLENHAGIUS recte suspicamini istum hypothesisum innovationem, quam sibi inverecunde attribuit, a me suffuratum esse, id ita revera se habet: Nam licet is nunquam mihi inservierit vel domesticus fuerit, ut vos forte existimatis, tamen cum ante quadriennium iam elapsum cum nobilissimo et doctissimo viro ERICO
25 LANGIO de Engellsholm, tibi bene cognito, cui tunc inserviebat, 14 circiter dies hîc fuisset, interea dum ego cum ERICO amico meo singulari et quibusdam alijs unâ hic præsentibus nobilibus hilarius conversor, iste suffurator mihi plurima ex ijs, quæ magno labore et diligentia conquisita habui, clam descripsit et instrumentorum omnium,
30 quæ tunc in promptu erant, formam ac dispositionem delineavit plurimamque alia, quæ conquirere potuit, subtraxit, similians tamen se nihil horum agere, imo hæc non curare quidem sed vili pendere. Postquam tamen hanc eius vafriem suboluissem, alium quendam subornavi, qui magnam eorum partem, quæ abstulerat, reciperet, quæ adhuc præsto
35 habeo. Video nunc illum plura quam recuperâram designasse vel etiam memoria retinuisse. Nam innovatio hæc hypothesisum nemini unquam ante me, quod sciam, in mentem venit, occasionem vero huius inventi ex ijs, quæ nuper ad D. PEUCERUM scripsi, satis intelliges. Quod autem hanc hypothesisum tunc mihi furripuerit, hinc satis evidenter col-
40 ligo: Cum enim prædicto ERICO amico meo, sciscitanti a me rationem diversitatis apparentiarum et retrogradationum Planetarum, eam tam secundum veterem Ptolemaicam quam Copernianam ratiocinationem

illi in mensa depictam exposuissē, subiunxi adhuc alia quadam assumptione idem effici posse, et absurda quædam in his prioribus aperui, ille vero (ut est ingenio admodum docili et sciendi cupido) hanc formam a me sibi etiam ostendi petijt, quod cum astante et aspiciente isto Dithmarso seruo suo me invite facturum animadverteret (indicâram enim illi antea me e moribus et physiognomia hominis perspexisse quinam esset) ille hoc foras amandato, ut aliud quid ageret, id quod voluit a me obtinuit, nostrasque etiam hypotheses generaliter et breviter indicatas ipsi delineavi, quas tamen mox expunxi. At Dithmarfus iste, cum aliquid secreti tractari persentisceret, ut erat nasutulus, eo diligentius inquirere, an aliquid eiusmodi reperire posset et furtim subtrahere, itaque inter chartas meas in fenestra repositas abiectam quandam delineationem huius dispositionis motuum cœlestium adinvenit, quæ tamen, incuria nescio qua, ita erat depicta, ut orbis Martius Solarem totaliter ambiret, cumque id non recte se haberet, tanquam inepta et dissonans castata atque neglecta est, is tamen hanc ipsam pro vera et congrua arripiens, aut tacite postea delineavit, vel memoria conservavit, quam pro sua inventione impudenti mendacio nunc venditat, seque eam ante triennium in angulo quodam Regni Poloniae (ubi procul dubio nunquam fuerat) excogitasse finxit, imo et illustrissimo Principi Landtgravio eam tanquam a se excogitatam dedicare non erubescit; tanta est hominis vel potius urfi istius inverecunda arrogantia. Verum dum falsam, quam hinc reperit, designationem eodem modo imitatur et eandem sequitur magnitudinem (erat enim et ea erronea delineatio, quam hinc vidit, in integro folio patenti depicta) satis ipsemet furtum suum pro palat, et hæc ipsa, quæ iactitat, revera se non intelligere, multo minus, ut eorum autor et inventor sit, non obscuris indicijs prodit. Sic plurima alia, imo præcipua et fere omnia, quæ in isto libro pro suis venditat, etsi non totaliter a me profecta sint, tamen ab alijs Mathematicis sive scientibus illis sive clam habuit, adeo ut nihil fere aliud agat in toto isto libello, quam ut alienis se ornet plumis, nimis perfrecta fronte aliorum inventa et labores sibi attribuendo, eaque quæ nunquam didicit vel præstare potest, promittendo. Sed indignus est iste inveterator, de quo plura scribam, et forte hæc ipsa nimia sunt; non potui tamen intermittere, quin tibi significarem, quæ factum sit, ut iste hypotheses nostras acceperit easque prorsus publicârit, ut non solum tu, sed etiam ROLLENHAGIUS certo sciretis, merum furtum esse eius in hac hypothesis ostentationem; et recte quidem a Beveras URSUM istum, licet meos labores surripuerit, tamen eum fundamentaliter omnia non intellexisse, ut patet vel ex falsa illa quam proponit delineatione, dum proportionem orbis Martij ad Solarem turpiter ignorat. Et ROLLENHAGIUS candide atque prudenter indicat ea, quæ a fugitivo aliquo ministro

ministro a me abalienata et foras eliminata sunt, mihi indicanda, ut
 vero inventori postliminio restituantur. Intelligo enim ipsum statim ex
 URSI istius scripto perspexisse hanc, quam pro sua venditat, inventio-
 nem a me prodijisse, siquidem antea ad te perscripserat, sibi ante bien-
 5 nium a fugitivo quodam meo ministro hanc hypothesein communi-
 catam esse. Neque tamen satis inde colligere possum, an hunc ipsum
 URSUM notet, putans forte illum aliquando mihi inservijisse, an vero
 alium quendam, qui hinc clam e mea domo deceberit, existimet. Peto
 itaque peramanter, ut, quam primum detur occasio ad illum scribendi,
 10 velis expiscari, quisnam et quo nomine fuerit fugitivus ille, de quo scri-
 bit, minister meus, cuius opera huius hypotheseos formam adeptus est.
 Averem enim scire, an hic ipse fuerit URSUS vel alius quispiam; ego
 etenim neminem scio ex omnibus studiosis, qui mihi hactenus in Astro-
 nomicis rebus inservierunt, me inscio vel invito clam hinc discessisse.
 15 Nec satis cogitare possum, quisnam ille fuerit fugitivus, cuius semel at-
 que iterum ROLLENHAGIUS mentionem facit. Eum itaque si is mihi
 indicârit, rem pergratam fecerit. Video hunc ROLLENHAGIUM non
 saltem excellenter eruditum et iudicio gravi præpollentem, sed etiam
 virum integrum et syncerum benevoleque de aliorum studijs sentien-
 20 tem; quare data aliqua occasione cum illo per literas amicitiam con-
 trahere non intermittam, quod si is prævenerit, eo ipso satis oportuni-
 tatis erit exhibitum. Sed hæc prolixius quam volebam; tuum erit hanc
 immorationem, quam iusta quærela extorsit, candide interpretari. Si
 literas a Doctore PEUCERO mihi inscriptas receperis, rogo, ut eas
 25 inprimis huc mittere non gravari velis. Vale, vir nobilissime et præ-
 clarissime, deque artibus eruditis bene mereri, uti facis, tibi-
 que hac ratione laudem nunquam intermorituram com-
 parare ne intermitte. Iterum quam felicissime et diu-
 tissime vive valeque. Datæ Uraniburgi,
 30 die 21 Decembris,
 Anno 1588.

Published weekly, except the last two issues which are published bi-monthly. Subscription price, \$5.00 per annum in advance. Single copies, 15 cents. Entered as second-class matter, October 3, 1917. Postpaid. Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of October 3, 1917. Authorized to mail at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of October 3, 1917. Copyright, 1938, by American Medical Association. Printed at the American Medical Association, 535 North Dearborn Street, Chicago, Ill. 60610. Second-class postage paid at Chicago, Ill., and at additional mailing offices. Postmaster: Send address changes in this journal to THE JOURNAL OF THE AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION, 535 North Dearborn Street, Chicago, Ill. 60610. Change of address should be given with sufficient time to reach this office before publication. Second-class postage paid at Chicago, Ill., and at additional mailing offices. Postmaster: Send address changes in this journal to THE JOURNAL OF THE AMERICAN MEDICAL ASSOCIATION, 535 North Dearborn Street, Chicago, Ill. 60610. Change of address should be given with sufficient time to reach this office before publication.

CONTENTS

Original Articles
Editorial
Book Reviews
Announcements
Index

ANNOTATIONES EDITORUM

ANNOTATIONES EDITORUM

CONFECTO Epistolarum Astronomicarum libro primo (a. 1596), quem in nostro tomo VI edidimus, earundem librum secundum Tycho typis excudere cœpit. Cum vero anno insequenti Hvenam relinqueret, operam dimittere coactus est. In epistula ad Scultetum data ex arce Benatica d. 7 m. Jan. a. 1600 (st. n.) de hac re sic scribit: »Præterea librum secundum Epistolarum Astronomicarum e nostris, quem paulo antequam Dania excessi, typis propriis excudi inchoaram. Sed solummodo absoluto dimidio Alphabeto mihi inde in Germaniam emigrandum erat; sicque opera illa ob varias intercidentes irrequietudines intermissa est. Restant duo circiter Alphabeta plus minus typis pertexenda. Idque totum minori illa Antiqua, qualem primus Epistolarum tomus iam antea editus (quem procul dubio habes) exhibet.« Ut huic editioni inservirent, multæ epistolæ, quæ nunc interciderunt, descriptæ sunt; apographa autem inter libros manu scriptos bibliothecæ Vindobonensis etiamnum asservantur.

Hic liber secundus non epistulis solum destinatus fuisse videtur. Attulimus nos quidem in nostri tomi X p. 13 annotationem observationibus anni 1565 adjectam, in qua Tycho Tomo II Epistolarum fol. 54 Lipsiæ sese commorantem ex eclipsi Lunari d. 7 m. Nov. illius anni facta pluviam tempestatem prædixisse scribit. Quod in eadem annotatione de morte Solymanni Imperatoris ex eclipsi Lunari d. 28 m. Oct. a. 1566 prædicta (cf. tom. I p. 135,²¹) traditur, fueritne in eodem Tomo II Epistolarum commemoratum, non liquet. In libro autem Kepleri quodam manu scripto (*Op.* III p. 551 sq.) de eclipsi Lunari d. 8. m. Dec. a. 1573 facta (cf. nostri tomi X p. 38) sic scriptum invenimus: »Hoc præambulum longo post tempore inter epistolas Io. Pratensis Medici suasque mutuas excudendum dedit, initio facto ad Epistolarum vol. II; sed quod morte præventus non ultra 12 paginas continuavit.« Videtur autem, postea fortasse, id actum esse, ut hujus libri secundi pars fieret Tychonis Oratio de disciplinis mathematicis. Nam ante Additionem huic adjectam, quam tom. I p. 170 sqq. edidimus, in codice Vindobonensi 10686²² pagina hæc verba continens invenitur: »Tomi secundi Epistolarum pars una cum Oratione ista pro Astrologia adiuncta.« Fieri tamen potest, ut non ipsi Tychoni in animo fuerit Epistolarum libro secundo hæc adicere. Nam Keplerus in relatione, quam post mortem Tychonis de libris ejus manu scriptis heredibus dedit, hoc iudicium profert (*Op.* I p. 191): »Epistolarum Astr. liber I jam absolutus est, liber II inchoatus. Dubitatur, an sit continuandus. Quis enim post mortem Tychonis libenter aliorum vulgabit epistolas? Si tamen placet hæredibus, possunt perfolvi epistolæ, quæque occurrunt Astronomica, cum responsionibus Tychonis excerpti. Sic non frustra impressæ erunt priores paginæ, et moli libri consuletur. Cogitaverat Tycho, huic epistolarum volumini aliquid tabularum adjungere, quo vendibilior liber esset. Id diligens relectio epistolarum ipsa monabit. Ad hanc rem alendus Amanuensis, qui iudicium habeat in his rebus.«

At nihilo minus ab editione destiterunt heredes, neque ullus quaternionum jam excusorum restare videtur. Nobis tamen facile perspicere licet, quomodo hunc librum secundum Tycho ordinare voluerit. Nam in Præfatione libri primi, quem a. 1596 emisit, sic loquitur (tom. VI p. 22,²³ sqq.): »Continebunt autem hi Libri, quos de Epistolis edere animus est, eas potissimum præstantissimorum virorum ad me datas literas, quæ de re Astronomica affatim agunt: interpositis tamen nonnunquam alijs Philosophicis quæstionibus, ad Physicam et Pyronomicum præsertim studium pertinentibus. Reliquas, quæ penes me reperiuntur, eruditas etiam Doctorum virorum literas, quatenus ab hac materia alieniores essent, hisce intermiscendas non duxi. Servavi vero in ijs, quas edere decrevi, hanc dispositionis methodum, ut non semper Annorum seriem, quibus scriptæ sunt, sed potius personarum et locorum, tum quoque materiæ, quam continent, rationem habuerim. Ideoque primo Tomo Landtgravianas solummodo Epistolas, de rebus Cælestibus mecum luculenter agentes, una cum mea ad singulas responsione, complector. Secundo Eruditorum et Amicorum in Patria nostra eiusque vicinia Literas, tam antiquiores, quam recentiores seligo et in unum compono: ubi etiam Carmina nonnulla, Epistolari ut plurimum modo, de rebus huc utcunque pertinentibus, a nobis interdum animi causa conscripta, intexuntur. Tertio et sequentibus aliorum e diversis Regionibus ad me varijs temporibus exaratas, measque rescriptiones convenienti ordine, quoad eius fieri potest, colloco; ubi id, quantum licet, observo, ut eorundem Authorum Literæ in unum colligantur, et se invicem subsequantur, non habita ubique consideratione, quod aliorum Epistolæ tempore sint, vel anteriores, vel etiam posteriores. Reliqua, quæ in hac dispositione facta, vel etiam nonnunquam prætermissa sunt, prudens et candidus Lector ipsemet facile perspiciet, atque, uti confido, sincere interpretabitur.«

Hujusmodi libri secundi ordinationem re vera præparatam esse, e codicibus nonnullis nitide in typographorum usum conscriptis perspicere licet, ubi secundum auctores epistolæ ordinatæ sunt, præcipue e codice Vindobonensi lat. 10686⁶⁶, e quo magnam partem epistularum, quas hic tomus continet, sumpsimus. Hic primum inveniuntur epistolæ Tychonis ad Thaddæum Hagecium hujusque ad Tychonem, deinde eodem modo epistolæ, quas ad alios amicos dedit vel ab iisdem accepit; qui hoc ordine alius alium subsequuntur: Iohannes Pratensis, Carolus Danzæus et Steno Bilde, Paulus Haintzelius et Georgius Buchananus, Hieronymus Wolfius, Iohannes Maior, Henricus Bruçæus (epistolæ ad Pratensem et Danzæum et Stenonem Bilde scriptæ vel ab iisdem datæ etiam in Vindob. 10686⁷ inveniuntur). Epistulis autem ad Hagecium scriptis præmissa est præfatio, quam excipiunt epistolæ quædam Hieronymi Munosii ad Bartholomæum Reisacherum, Hagecii ad Munosium, Munosii ad Hagecium (cf. *Progymn.* p. 567, tom. III p. 82,³⁰). Quæ omnia hic subicimus.

1^r

AUTOR LECTORI.

SUBIUNCTURUS hic sum literas, quæ Clarissimo et excellentissimo viro Domino D. Thaddæo Hagecio ab Hayk et mihi de Re Astronomica interceperunt, quotquot earum inter meas chartas invenire licuit. Ex quo enim cum illo viro, in Electione et coronatione Augustissimi Imperatoris Rudolphi II. Ratisbonæ A° 1575 celebrata, pergratam et constantem contraxeram amicitiam: uti est non saltem ob doctrinæ singularis præeminentiam, sed et virtutis ac integritatis, morumque ingenuitatis omni tam amore, quam honore dignissimus, eandem, quam semel ibi iucunde inivimus, familiaritatem plurimis sequentibus annis sartam tectam conservando continuavimus, disjunctionem corporum hac ratione, cum aliter fieri nequiret, compensantes. Antequam vero literas inter ipsum et me, quoties dabatur occasio, commutatas, quæ de nova stella A° 1572 exorta et subsequenter aliquot Cometis aliisque Astronomica concernentibus affatim tractant, exhibuero, non inconveniens duxi, quasdam præmittere ab Excellentissimo Hispanorum Mathematico Hieronymo Munosio ad insignem eiusdem scientiæ professorem Viennensem Bartholomæum Reischerum, de huius præstantissimi Thaddæi nonnullis circa novam illam stellam placitis scriptas, una cum ipsius Thaddæi ad Munosium hoc nomine responso et huius vicissim ad illum, prout eas optimus ille Thaddæus mecum communicavit, quando prædicto anno et loco simul eramus. Cum enim hæ epistolæ tam de nova stella, cuius nos luculentam descriptionem primo Tomo Progymnasmatum Astronomicorum dedimus, doctè agant, et alia etiam ad negotium astronomicum spectantia lectu non indigna contineant: me non citra rem facturum arbitror, et harum rerum cupidis gratum id futurum spero, nec ipsi Domino Thaddæo displiciturum, quod eas hic appono cæterisque præponam, cum et tempore, quo emissæ sunt, priores existant. Accedit et hoc, quod in primo nostro Tomo Progymn. astron. circa finem cap. 8, ubi in huius clariss. Munosij de eadem stella conceptiones disquiro, harum epistolarum mentionem faciam et nonnulla ex ijs verbotenus citem atque proferam, quare convenientius erat, ut eas, siquidem isthic data opera ob id omibas, hic publicarem. Subiungam vero postea brevibus meam de earundem contentis sententiam, siquidem hoc nec ipsi Dn. Thaddæo, nec Dn. Munosio, si adhuc in vivis est, ingratum fore confidam.

SEQUITUR DESCRIPTUM EX LITERIS HIERONYMI MUNOSIJ
HISPANI, MATHEMATICI, AD BARTHOLOMÆUM
REISACHERUM VIENNENSEM.

MITTO libellum de novo Cometa emendatum. Nam ob importunam efflagitationem vix spatio 26 dierum compositus et editus est. Cap. 3° habetur, die 17 Decemb. cum esset ☉ in 1° 28' ♄, quo tempore erat hora 5 M. 58: pro 38 posuerunt 58: in alijs capitibus aliqua desiderantur, quæ addita invenies. Ego in ea semper fui sententia, ut in rebus quæ demonstrari possunt, nulli ducam credendum, neque Ptolomæo neque Regi Alphonso neque Iohanni Regiomontano, quem nosti longe peritiorem Nicolao Copernico et Erasmo Reinholdo. Itaque factum est, ut in colligenda longitudine et latitud. Cometæ non fuerim usus longitudinibus trium principalium stellarum tertiæ magn. Cassiopeiæ, neque etiam longitudine undecimæ stellæ, cui proximus erat Cometa; quia secundum observationem meam factam A° 1570 completo, quo observavi

3^r tudinis cometæ DE. Explicavi breviter demonstrationem || D. Thaddæi, in qua non est opus explicare quantus sit angulus ABC, nec quantus sit angulus BDE, nam sine ipso demonstrari potest latitudo et longit. Cometæ.

Verum in calculo ex quo deprehendit cometam culminasse cælum cum principio ipso \sphericalangle , nisi ego fallor, est error. Nam 1^a die Ianuarij A. 73 hora 4 M. 30 Viennæ \odot ex tabulis de σ et ρ luminarium Purbachij invenitur fuisse in $21^{\circ} 46'$ ζ cuius recta ascensio iuncta cum $67^{\circ} 30'$ pro 4 horis 30' est $361^{\circ} 1'$ i. e. $1^{\circ} 1'$, et proinde cometa mediabat cælum cum $1^{\circ} 7'$ fere \sphericalangle et secundum Stadium sectatorem tabularum Prutenicarum mediabat cælum cum 16 M. \sphericalangle , sed verior calculus est Purbachij, ut ex data altitudine Æquatoris et altitudine meridiana \odot collecta eius declinatione et areatim in tabulam declinationum immissa inveniri quotidie potest. Constituamus ergo Cometam cælum mediaße cum $1^{\circ} 7' \sphericalangle$, erit apparatus demonstrationis ad quærendam longit. et lat. Cometæ talis. CAGK ut prius, KD et GD ut prius, CBE ut prius, ABHF Meridianus Æquatoris cum quo cælum mediabat Cometa, DF Ascensio recta cometæ, DH portio Eclipticæ et ascensioni rectæ conveniens, FH declinatio eius gradus Eclipticæ, FB declinatio Cometæ, BE eius latitudo, EHD eius longitudo. Posito hoc apparatu angulus CHF non est rectus sed obtusus, quia maior angulo recto CAD, quare non poterit investigari per 25 probl. prædictum quantitas arcus CB. Quare existimo ob hanc causam decrevisse in lucem edere aliam exactiorem et copiosiore commentationem. Obsecro itaque te ut meo nomine Dn. Thaddæum ab Hayk salutes cohorterisque ut ab incepto opere

3^v non desistat memor illius sententiæ Salomonis: *Tu || quodcunque potes facere, instanter operare, quia tempus et occasio deest descendentibus ad inferos*¹. Ingenium enim eius et acrimonia velut ex ungue Leo mihi nota est: nec minus te obsecro ut inceptum de Parallaxibus opus absolvat. Hoc enim videtur ab antiquis Mathematicis aliqua ex parte tractatum, sed ad Colophonem, quod dici solet, non est perductum. Ego multo plura reservavi mihi quam in libello evulgavi, indignatus quod pro benefactis nedum gratiæ actæ sunt, sed etiam iniurijs asperus sum a permultis Theologis et Philosophis. Quare decrevi $\lambda\alpha\theta\epsilon\acute{\iota}\nu\ \beta\acute{\iota}\omega\sigma\alpha\nu\tau\alpha$, et ut Horat. ait,

*nec bene divitibus contingunt gaudia solis,
nec vixit male qui natus moriensque fefellit*².

Nolo amplius irritare crabrones, non amplius infumam ne quadrantem quidem in evulgandis operibus meis, quando illi qui impulsores fuere ad scribendum librum de cometa, nulla in re gratificati sint. Longe melius elocabo pecunias meas impofterum, quam hæctenus feci incudendis libris. Hispania, ut ait Plinius³, minime est astrorum observatrix, nec sedulo dant operam Mathematicis sed solis artibus quæstuarijs. Imprudentis est, imo prodigi velle in Hispania de Mathematicis quicquam edere. Immenfi sunt sumtus impreßionis et libri non venduntur. De reliquo existima me tibi addictissimum, et talem, qui nunquam in officio victus fuerim. Spera itaque certo me daturum operam ut nostra Amicitia incrementa suscipiat potius, quam langvescat aut remittatur. Valentis die 13 Aprilis Anno 1574. Vale.

HIERONYMUS MUNNOS. ||

¹ Eccles. 9,10. ² Horat. Epist. I 17,9—10. ³ Plin. Nat. Hist. XVIII 25,216.

HIERONYMO MUNNOSIO IN ACAD. VALENTIANA HEBRAICÆ
LINGVÆ ET MATHEMATICES PROFESSORI.

4r

S.

EVOCATUS est ex hac mortali vita in illam cœlestem Reifacherus noster 19 Aprilis, magno dolore et mœrore uxoris, liberorum, et scholæ huius: mihi quoque non mediocrem animi ægritudinem peperit. Fuerat enim mihi omnibus et amoris et officij vinculis coniunctissimus. Literas igitur quas tu ad illum una cum libello dedisti, frater illius germanus mihi reddidit 24 Iunij. Eas ego libentissime accepi, sumque earum lectione mirifice delectatus. Nam in eis tui de me animi iudicium tuamque optimam erga me voluntatem cognovi: ac nisi tibi vicissim par humanitatis, amoris et meæ erga te benevolentiae studium ostenderem, merito ingratus et inhumanus iudicari possem. Quare ad eas literas meis tibi respondere volui, quas etiam testes mei erga te amoris esse cupio. Ego te, mi Munosi, non nunc solum, postquam igniculos illos tui erga me amoris sparsisti, amare cœpi, sed iam ante, quando libellum tuum de cometa videre mihi contigit, tui amore mirabiliter eram accensus, quod in illius tractatione eandem utriusque nostrum viderem esse sententiam, eadem fuisse cogitationes ac mirificum animorum consensum ac conspirationem ad unum. Quid quod quando ego amore tui flagrabam, tu istic eodem erga me accendebaris, ut videatur occulta quædam amoris in animis nostris facta esse reactio. Uterque enim altero ignorante ad prensandam alterius amicitiam impetu quodam visus est ferri. Huius vero mei erga te animi testimonium extare volui in secundo meo scripto quod tum adornabam, vehementer gaudens, quod beneficium illud mutui consensus mihi tecum commune esse contigisset. Cum igitur hæc inter nos amicitia non sine numine inchoata esse videatur, non dubito illam firmam || futuram esse: nam quod ad me attinet, eam ego colam et tuebor sanctissime. Sunt quædam in quibus dissentimus, sed ea adeo pauca ut veritatem et nostrum consensum haudquaquam labefactare possint: imo non dubito, ubi tu meas aut ego vicissim tuas rationes cognoverimus, alterum in alterius sententiam iturum esse. Scripserunt apud nos plures de ea stella, sed pauci veritatem attigerunt; itaque factum est ut ipse ad commentandum acceperim, ac alicubi asperius ineptias quorundam reprehenderim; fortasse autem etiam in tuos calumniatores quadrare poterunt, quos etsi tua virtute et eruditione devicisti, de quo tibi gratulor: tamen mutuo nostro consensu, non modo, ut existimo, magis devincentur, verum etiam palam fiet, eos solo calumniandi studio tibi et veritati oblatraße. Quæ illorum malitia ut etiam Regi vestro nota fieret, decrevi eidem meæ istius lucubrationis manu scriptum exemplum mittere; ac ut id facerem, excitatus sum etiam quorundam exhortationibus, qui dicebant Regem magno desiderio accensum cognoscendi hanc stellam, mandaße tribus delectis Mathematicis, Salmantino, Toletano, et tibi tertio, ut suam de eo exponerent sententiam, et ob hanc causam se non dubitare, quin gratum futurum esset Regi meum studium. In epistola tui honestam et quam tua virtus et eruditio meretur, facio mentionem. Scribo etiam Illustri D. Comiti Chinchoniensi, rogoque ut libellum Regi offerat. Misissim tibi exemplum libentissime, sed veredarius onerari non potuit: unicum saltem caput, ubi tui facio mentionem, tibi mitto, quanquam alibi etiam idem fiat a me, ut videre poteris. Non dubito enim, quin integer libellus in tuas manus sit perventurus, vel mandante Rege, vel beneficio D. Comitum, ut de eo tuum iudicium feras, quod ego libentissime abs te tanquam ab homine

4v

5^r candido et Mathematicarum artium artifice feram, imo etiam tibi pro eo maximas agam gratias. Non omnia autem capita meæ lucubrationis mitto Regi, sed tantum præcipua. Tractavi enim idem tecum illud argumentum de cu-||iuscunque phænomeni invenienda Parallaxi: ac confeci tabellam amplio-rem tua, inchoatam a 2 Semidiametris, hinc 4. 8. 10. 20. 30. 40. 52. 55. 64. 68. 70 etc. usque ad 100. Sed ea domi mihi reservavi; cum enim a te eßent pertractata et quidem erudite, nolui Noctuas Athenas. Quamvis vellem te quoque ea videre posse, ut tuam de his audiam sententiam. Contuli mea cum tuis, et omnia congruere videntur: unicus locus est in cap. 11 fol. 21 p. 2, in quo videris esse lapsus, nisi forsan ego non aßequor sensum propter imperitiam vestri idiomatis. Ita autem ibi habes: *y la sacaras de 90*, puto debuisse dici abs te: auferendum esse de maiori altitudine phænomeni. Nam si isti dimidio arcui addatur altitudo Phænomeni, aut auferatur a maiori altitudine, relinquit arcum aut prorsus æqualem, aut paulo minorem altitudine poli, quod non fit, si dematur de 90.

Quod in mea demonstratione quædam superflua animadverteris et indicaveris, pro eo ago tibi gratias, licet ego iam ante ea sponte correxerim. Omnis enim illa demonstratio saltem duabus positionibus potuit absolvi: Rogo autem ut idem facias et eodem candore in reliquis meis. Quod vero existimas me in gradu culminationis cœli errasse, in eo non facile tibi subscripsero. Nam quod tu colligis cum 1 G. ∇ culminasse stellam ego cum 0 ∇ , hæc differentia provenit ex diversa loci Solis acceptione. Contendis etiam iuxta a me annotatum tempus III H. 4. 30' medium cœli tenere 0 grad. 16 ∇ , id quidem ita se habere agnosco, sed quis quæso pro 16, culminationis cœli fidem interposuerit, quæ 16 saltem uni scrupulo horæ debentur, ut si accipissem in tempore horas 4. 29, tum exacte colurus æquinoctiorum incidisset in ipsum Meridianum. Nam locus \odot ex Stadij ephemer. invenitur in $21^{\circ} 3' \text{Z}$, cuius ascensio R. 292. 46, cui si pro 4 H. 29 addantur 67 gr. 15, erit ascensio R. tempori congruens 360. 1'. Nullus igitur error esse potest: nec est differentia maior inter nos, quam unius scrup. horæ, pro qua quis quæso contenderit? Ego aliquot alijs meis considerationibus per altitudinem 4^m stellæ in Cassiopeiâ deprehendi illam stellam ||
5^v exacte culminasse cum 0 ∇ . Et idem invenietur ex tua observatione, si tempus tuum quod tu ponis 5 H. 38' saltem 3' aut 4' minus acceperis, nimirum H. 5 35' aut 34', et locum \odot ex ephemer. Stadij: quam facile autem in 4 minutis in tempore lapsus contingere potest, tute nosti. Quare adhuc persto in mea sententia, stellam exacte tenuisse medium cœli cum 0 ∇ , ut interea nihil dicam, quod et commodius, et novo isti lumini augustius est ipsum punctum principij accipere, quam de aliquot scrup. cis vel ultra illud principium pertinaciter contendere.

Quod etiam tu Purbachij tabulas præferendas esse censeres Prutenicis, ægre tibi conceßero, nisi id evidentibus confirmaveris rationibus. Sed neque in eo tibi aßentior, quod Regiomontanum Copernico et Reinholdo anteponis. Ego profecto existimo, et suffragantur mihi præstantissimi quique, Copernicum non minorem fuisse Ptolomæo, superiorem vero Regiomontano, eo quod universam artem ex novis hypotheseibus et observationibus extruxit, quod a Regiomontano non est attentatum nedum præstitum, licet non ignorarit una cum Purbachio præceptore suo, emendatione motuum opus esse. Ideo Purbachius suas tabulas Eclipsium conabatur aliquanto exactiores Alphonsinis constituere. Sæpißime etiam Purb. Regiom. Wernerus et alij confessi sunt errores esse in motu Planetarum et præsertim ♂ et ♃ , ut patet ex ipsorum observationibus.

Sunt qui affirmant Purb. et Regiomontanum privatim habuisse quasdam tabulas motuum Planetarum, ex quibus deinceps duorum annorum Ephemerides, pro anno 1512 et 1513 a quodam Anglo in hac urbe erant supputatae et editae, et magis accedunt Copernicæo quam Alphonfino calculo, sed nusquam amplius inveniri possunt tabulae illae. Nihil nunc dico de meis aliquot factis considerationibus Planetarum ad stellas fixas, praesuppositis illarum veris locis, quas semper propius acceßisse Copernicæo calculo quam Alphonfino deprehendi, sed quid evidenti-||tius esse potest illa ζ η et θ , ut multa alia praeteream. 6^r Reinholdum ego etiam inter artifices reponendum esse censeo, cuius laboribus utilissimis fuissimus usi, nisi immature fata nobis illum eripuisent, certe inferiorem Regiomontano non auderem dicere. Sua cuique laus relinquenda est, interea dicendum est, quod verum est: nimirum Copernico et Reinholdo tanquam veris Astronomiae instauratoribus multa nos debere, sed posteritatis melius erit iudicium. Ob has causas Prutenicarum tabularum computum potius sequor quam Alphonfinum; sed tu ipse quoque agnoscere videris errorem Alphonfinum, quando stellas fixas dimidio fere gradu ulterius quam Copernicus promovendas esse censet. Sed de his hoc loco plenum colloquium institui non potest. Rogo te ut diligenter omnia expendas; utinam vero plurimi oculos suos ad ipsum caelum converterent, artemque in ipso caelo non in turgurio exercerent, exactiorem hodie haberemus Astronomiam. Ego meorum librorum in Astronomia nihil mecum hic habeo, sed Pragæ: alias misissem statim tibi aliquot meas observationes, sed fiet alio tempore, Deo volente. Et si quid tuarum observationum habes, ac mecum communicaveris, pari studio rependam. Scribis etiam te potiora quaedam de nova stella illa tibi reservasse, rogo ut eorum quoque me participem facere velis. De Nonio vestrate quid agat scire vellem. Multorum ille nobis spem fecit, quæ adhuc expectamus et expetimus avide. Vale et me dilige.

Viennæ Austriæ die 22 Iulij Anno 1574.

Tui studiosissimus

THADDÆUS HAGGETIUS. ||

DIE 6 Decembris perlatae sunt ad me literae tuae, et folium unum, cuius 6^v titulus est: Historia stellæ novæ apparentis in asterismo Cassiopeiae cap. 1. In literis mentionem facis cuiusdam libelli de eadem re, quem credebas ad me vel mandante Rege, vel beneficio Domini Comitum Chinconiensis mittendum: quo ad me 24 d. Dec. non misso, decrevi cum ob amorem, quo te prosequor, tum et ob veritatis confirmationem, scriptis tuis ad me misis, incerto tabellario respondere, eroque brevis: nam diffido has literas ad te mittendas. Scribis in literis: *unicus locus est in c. 11 f. 21 p. 2 in quo videris esse lapsus, nisi forsan ego non asequor sensum vestri Idiomatis. Ita autem ibi habes: y la facaras de 90. Puto debuisse dici abs te, auferendam esse a maiori altitudine Phænomeni. Nam si isti dimidio arcui addatur minor altitudo Phænomeni, aut auferatur a maiori altitudine, relinquit arcum aut proflus æqualem, aut paulo minorem altitudine Poli, quod non fit, si dematur ex 90.* Haec tenus recitata sunt tua verba. Ex tuis verbis plane ostenditur tua perplexitas, et quod non intelligas argumentum capitis, in quo ostendo: quomodo sint parallaxes phaenomenon supra terram circulos seu periodos suas diurnas absolventium, ignotis veris locis eorum secundum longitudinem et latit. inveniendae. Hypothesis mea erat: Si ex duabus altitudinibus meridianis eorum invenitur vera

Poli altitudo, ipsa carebunt parallaxi. Atqui Phænomena talia aut faciunt periodos suas integras a vertice capitis et Horizonte, aut intra periodos eorum continetur vertex capitis. Si hoc accidat, * summæ maioris altitudinis et minoris, hac ab illa demta, differentiæ summæ medietatis, quam demo ex 90° ; si quod remanet, est æquale altitudini Poli, tale Phænomenon carebit Parallaxi, quod demonstratur sic. ||

- 7^r AB sit horizon, CD axis Horiz. GH æquator, EF axis mundi, LI periodus integra Phænomeni supra terram. A puncto A horizontis ducatur ei periodo parallela AM. His positis dico BI esse maximam altitudinem eius, AL minimam. Si ergo demas minimam altitudinem ex maxima, remanebit BM. Nam arcus AL æqualis ipsi MI. Arcus BM in duo æqualia secatur puncto H, quia AM est parallela ipsi GH, per 30^m 1^m . Ideo GA et HM æquales. At HB et GA æquales ob 4 et 15 1^m et 26 tertij. Si demas AG æqualem medietati differentiæ maximæ et minimæ altitudinum ex 90° , i. e. ex quadrante GE, remanebit AE poli altitudo. Ex his vides me non esse lapsum sed te non intellexisse locum illum. Quod autem perstas in defendendo calculo veri motus \odot , quem tradidit Copernicus, sectaturque eum Reinholdus, Stadius: volo admonere tanquam amicum, ne præcipites sententiam tuam, atque in rebus Mathematicis in nullius verba iures, sed ex Geometricis et Arithmeticis et Opticis demonstrationibus, ex cælo ipso, non ex tabulis vix 100 annis duraturis, vera loca Phænomenon discas abuescasque in his colligendis, et percipies motum \odot verum egere emendatione, sæpeque Copernicum et Alphonsum et Purbachium aberrare a vero loco \odot , qui data accurata poli altitudine (quæ solum exacta ratione ex stellis semper apparentibus et \odot meridiana altitudine beneficio declinationis eius) areatim in tabulam declinationum \odot immissa, certissime colligitur toto exceptis 48 diebus nempe 12 diebus ante et post solstitia, in quibus ob parvitatem motus declinationis, non potest partiliter deprehendi, nisi maximo aliquo instrumento, quo differentia 3 min. potest percipi. Si hoc ab A^o Domini 1549, quo Hispaniam describendam suscepi, usque ad hoc tempus exercuisses, longe aliud sentire, quam scribis. Rursus si ex locis \odot supputatis calculo Copernici totidem annis, et eius meridianis altitudinibus, urbium et locorum, quorum altitudines poli tibi alioqui ex cælo deprehensæ sunt, earundem poli altitudinem supputares, sæpe diversas et alias a verbis eorum altitudines poli videres, et interdum differentiam 18 minutorum. Et ad hoc institutum propin-||quiora veritati sunt loca \odot ex Alphonso deprehensa quam ex Copernico. Non dubito, quin sæpe aberraris a veritate sequendo Alphonsum, sed certo scio, quod magis et sæpius errabis sequendo Copernicum quam Alphonsum. De locis aliorum Planetarum et stellarum in omnibus reperies manifestos errores; in longitudinibus stellarum 51 minutis propinquior est Copernicus Alphonso, sed abest Copernicus a vero loco præcessionis Æquinoctiorum 27 m. utminimam. Nam stella præcedens in cornibus \surd completo anno 1574 secundum ipsum est in $27^\circ 50'$ \surd , cum revera sit ultra $28^\circ 17$ m. \surd . Experire et nulli credas. Quod attinet ad latitudines stellarum, maximi etiam reperiuntur errores in omnibus, nam secuti sunt gregatim omnes Ptolomeum, nec in uno minuto disentiunt ab eo, quod miror cur non observarit (quem Ptolomæo non dubitas præferre) Copernicus, cuius doctrinam vehementer sum solitus extollere. Erasmi doctrinam duodecim annis, quibus mathemata in hoc gymnasio Valentiano profiteor, semper explicavi. Similiter Iohannem Regiomontanum commendavi semper discipulis meis, et ex frequenti meditatione horum autorum, percipio ex horto Regiomontani traduces et plantaria

est a Cometa ad 2^m versus 12^m et non versus 4^m, cui adversatur Reifacherus et veritas. Insuper ab 11^a ad 12^m solum erunt 4° 10^m, cum ex scripto Thadæi debeant esse 4° 45', quam distantiam si sumas ex scala et ducta linea a 12^a circinationem duxeris, et a 4^a pariter secundum distantiam 3° 46' (aut 50' ut ego dico) aliam circinationem duxeris, invenias verum locum 11^æ, necessarium ex dictis Thadæi, nisi sibi velit contradicere, esse proximum lateri nonæ et 4^æ, et vix fuisse a Cometa ad 11^{am} gradum integrum. (Nam a 2^a ad 11^{am} sunt 6 50, licet Thadæus ponat 6 30, quam distantiam ex cælo fidelissime et ex vero loco || 11^æ in figura præcedenti ex distantijs Thadæi colligitur). Quare falsum est fuisse 1° 24', quod ego conclusi fore necessarium ex dictis Thadæi secum pugnantibus. Figura quadrilatera Reifacheri approbat verum esse confirmatque Historia. Nam 11^a tam propinqua erat Cometæ et lineæ rectæ a Cometa ad 4^{am} ductæ, ut cum esset in vigore cometa, nunquam ego eam stellam videre potuerim, postea vero decrescente vel deleta Cometa mihi visa fuerit, quæ causa fuit ut profus fuerit a me neglecta 11^a stella. Insuper reprehendit me Thadæus, quod posuerim a Cometa ad Cynosuram 26° 40' cum ipse solum invenerit 25° 30'. Quod mea observatio sit veritati propinquior poterat concludi, si Dominus Thadæus observasset distantiam secundæ a Cynofura, verum nescio an casu an de industria omiserit. Ego observavi a 2^a ad Cynofuram 34 gr. 25 M.

minutorum scalæ prædictæ pro singularibus gradibus acceptis, et ob amorem quo Thadæum prosequor id fiet in quadrilatero eius, ut ex eius quadrilatero convincam me perspicacius observasse. Linea ducta a Cynofura ad 2^{am} transit inter 4^{am} et 11^{am}. Descripta hac figura invenietur distantia a Cynofura ad Cometam excedere 26° 15', restituatur ergo in proprium locum 11^a stella, et observentur veræ distantie stellarum 2^æ 4^æ et 12^æ et ipsius cometæ, et procedatur veris figuris, et intelligent omnes meas observationes in duobus locis Meridiani factas esse veriores.

Hæc scripsi studio veritatis, cui sum addictissimus et in versando Radio exercitissimus ab A° 1558, quo utebar Radio Gemmæ Frisij ἀνισοροπῶ, quo relicto excogitavi mihi alium ἰσοροπῶν, quo longe commodius utar. ||

9^v tecum per secundam personam agere et ad scriptum responderem, interpellantibus me filioli ex secunda in tertiam personam sum lapsus. Atque hæc controversia cum sit de scrupulis potius, quam de veritate argumenti libri nostri de Cometa, in qua præclare convenit inter nos, æquo animo ferre debes, postquam non sunt insectandi animo scripta, sed potius amore proferendæ in lucem veritatis. Charta ergo non separet animos, quos veritatis studium connectit. Valentia 25 Decembris Anno 1574.

Tui studiosissimus

HIERONYMUS MUNNOS,
Academiae Valentinae hebraicæ linguæ
et Mathematicum Professor.

Nobis tamen omni ex parte commodius visum est epistulas secundum temporis ordinem disponere. In hoc vero tomo et tomo VIII illæ solum epistulæ reperiuntur, quæ ad astronomiam ac doctrinas pertinent; quæ res privatas tractant, inter »Acta ad vitam Tychonis Brahe pertinentia«, quæ tomus XIV complectetur, quærendæ sunt.

Epistolæ hæ maxima ex parte sumptæ sunt e collectione chartarum Tychonis, quam possidet bibliotheca publica Vindobonensis. Quæ hic reperiuntur, non solum epistolæ sunt, quas Tycho ab aliis accepit, et apographa earum, quas ipse ad alios dedit, sed haud paucæ etiam, quas ad Hagecium miserat, ipsæ ibidem asservantur. Ille enim, cum Tycho ab eo petiisset, ut apographa epistularum suarum sibi mitteret, quas in lucem emittere constituisset (supra pp. 218,³⁷ sqq. 223,⁸ sqq. 226,¹⁰ sqq.), ipsas epistulas ei remisit (p. 255,¹⁶ sqq.). Tychonis vero epistolæ ad viros doctos scriptæ in multis aliis bibliothecis per varias Europæ partes reperiuntur, apographa autem epistularum ipsius et aliorum ad ipsum datarum non solum manu scripta, sed etiam in libris sæc. XVII et XVIII typis expressis haud raro occurrunt. Præter collectionem Keplerianam Vindobonæ asservatam et collectiones Haunienses, Monacenses, Bononienses, Oxonienses mentio facienda est magnæ collectionis in bibliotheca Universitatis Basileensis asservatæ, quæ epistulas continet, quas ultimis vitæ annis Tycho accepit, et earum, quas ipse dedit, adumbrationes.

Epistulas has maxima ex parte edidit F. R. Friis, qui cum a. 1910 mortem obiret, editionem ad finem non perduxit. Hoc procurante prodierunt *Tychonis Brahei et ad eum doctorum virorum epistolæ ab anno 1568 ad annum 1587* (Hauniæ 1876—1886), *Epistolæ quas per annos a 1596 ad 1601 Tycho Brahe et Oligerus Rosenkrantzius inter se dederunt* (Hauniæ 1896), *Tychonis Brahei et ad eum doctorum virorum epistolæ ab anno 1588* (Hauniæ 1900—1909); hæc tamen ultima editio morte editoris interrupta est. Nos hanc editionem comparantes ipsas litteras denuo protulimus atque expressimus; quas omnes fere contulit Ioannes Ræder.

Tomo VIII annotationes breves litterarum ordine dispositæ adiciuntur, quibus de vita eorum, qui litterarum commercio cum Tychone conjuncti fuerunt, atque aliorum hominum, quorum in epistulis mentio facta est, paucis verbis agetur. Hoc enim utilius nobis visum est quam inter annotationes proxime sequentes talia ponere.

ad p. 4,⁴] vid. Paulus 2 ad Cor. 5, 1.

ad p. 4,²⁴] *Ezech.* 33,¹¹.

ad p. 8,⁴] Horat. *Carm.* I 22,¹⁹⁻²⁰: »quod latus mundi nebulæ malusque Jupiter urget.«

ad p. 10,⁸] cf. tom. I p. 15,³²⁻³⁴.

ad p. 11,¹⁹] cf. Horat. *Art. poet.* 1—4: »Humano capiti cervicem pictor equinam jungere si velit . . . ut turpiter atrum desinat in piscem . . .«

ad p. 12,³⁴] Hæc Pratensis epistula invenitur in tom. I p. 6 sqq.

ad p. 12,³⁸] vid. tom. III p. 95 sq.

ad p. 16,⁶] Petri 2 *Epist.* 3, 7, ubi tamen pro θεοῦ legitur τῷ αὐτῷ vel αὐτοῦ. Cf. etiam *Ezech.* 32, 7; *Esai.* 51, 6.

ad p. 17,¹¹] cf. Vergil. *Æn.* IX 641.

- ad p. 17,²³] De Carneade vid. Ciceronis *Tusc. disp.* III 25,⁵⁹⁻⁶⁰.
- ad p. 17,²⁶] Cleanthis versus, quos affert Epictetus *Enchir.* 53, vertit Seneca *Epist.* 107,¹¹.
- ad p. 18,⁶] »dum memor ipse mihi . . .«: Vergil. *Æn.* IV 336.
- ad p. 19,²²] Prodierunt Norimbergæ a. 1544 (non 1543) *Scripta clarissimi mathematici* Io. Regiomontani *de torqueto, astrolabio armillari, regula magna Ptolemaica, baculoque astronomico et observationibus cometarum.*
- ad p. 20,²³] Obliquitatem Eclipticæ annis 3434 inter 23° 52' et 23° 28' minui et augeri docet Copernicus *De revolut.* III 3 (p. 162 sqq. ed. secul.).
- ad p. 21,³⁰] Manilii *Astron.* I 41 sq.
- ad p. 21,³⁵] »penitus penitusque iacentes«: cf. Ovid. *Metam.* II 179.
- ad p. 21,³⁸] »nube vehi . . .«: Ovid. *Metam.* XV 149.
- ad p. 22,¹⁹] In editione Operum Georgii Buchanani (Edinburgi 1715) epistula data esse indicatur pridie Nonas Septembres a. 1576; atque item in editione, quæ prodiit Lugduni Batavorum 1725 (II p. 738 sq.). Quocum consentit, quod in utraque editione epistula sic incipit: »Iam alter agitur annus . . .«. Sumpta esse dicitur »ex MS. et Edit. Lond.«; sed forma ejus illic exhibita multum abhorret ab ea, quam præbet Tychonis apographum. Incuria autem Tychonis factum esse videtur, quod libellum de Nova Stella, dum Buchanani litteræ forte essent in itinere, illi sese misisse ait. Nam in ipsa epistula Buchananus gratias ei agit, quod libellum sibi transmiserit.
- ad p. 24,⁵] vid. annotat. ad tom. IV p. 156, 1.
- ad p. 24,¹¹] Plinii *Nat. Hist.* II 16,⁶⁸⁻⁷¹.
- ad p. 29,³¹] Vitruvii *De architectura* IX 1,¹².
- ad p. 32,⁴¹] Epitaphium, quod hic omisimus, inter carmina Tychonis ponitur in tom. IX.
- ad p. 33,³¹] »quo tua te virtus vocat«: Horat. *Epist.* II 2,³⁷; »curta suppellex«: Pers. *Sat.* 4,⁵²; »res angusta domi«: Juvenal. *Sat.* 3,¹⁶⁵.
- ad p. 34,¹¹] cf. Horat. *Carm.* I 3, 8.
- ad p. 39,²] cf. Vergil. *Æn.* IV 651 (»dum fata deusque finebat«).
- ad p. 39,³³⁻³⁵] Lucretii *De rerum natura* II 2—4.
- ad p. 40,²²⁻²³] »cumque alijs reliquos frustrare inglorius annos« versus est ipsius Tychonis (cf. tom. I p. 14,⁴⁰).
- ad p. 43,⁸] »inobservata currere sidera«: cf. Ovid. *Fast.* III 111 sq. (cf. tom. IV p. 424,²⁴ sq.).
- ad p. 43,¹²] vid. annotat. ad p. 8, 4.
- ad p. 43,¹⁵] »ornari . . .«: Manilii *Astron.* III 39.
- ad p. 43,³⁶] cf. Horat. *Epist.* II 2,³⁷; I 4,⁶⁻⁷.
- ad p. 47,²¹] Non Haffniæ, sed Hvenæ datæ esse videntur, ut monet Friis; hic enim Tycho cometam observavit diebus 13—15 m. Nov.
- ad p. 48,⁴] De τόποις ἀναίγεικοῖς vid. A. Bouché-Leclercq, *L'astrologie grecque* (Paris. 1899) pp. 411 et 413.

ad p. 49,⁷] »quod pluteum . . .« : Pers. *Sat.* 1,¹⁰⁶.

ad p. 51,³⁸] vid. Sophocl. *Ædip. Tyr.* 376 sq.

ad p. 55,³⁴] vid. Palingenii *Zodiacus vitæ* (Basileæ 1574) lib. V p. 98.

ad p. 58,³⁰] In apographo altero (foll. 30—31) verba sequentia valde contracta sunt. Nam pro verbis »et in triangulorum . . . Verum« (p. 58,³¹—59,¹) hæc tantum illic leguntur: »focius mearum observationum et studiorum, sed«.

ad p. 59,²⁶] cf. tom. IV p. 278 sqq.

ad p. 59,³⁰] cf. tom. IV p. 281,³⁹ cum annotat. nostra.

ad p. 60,¹⁶] Verba sequentia, quæ uncinis inclusimus, tantum præbet apographum alterum.

ad p. 61,¹⁹] cf. tom. IV p. 306 sqq.

ad p. 62,¹³] Quod sit instrumentum, quod Torquetum Armillare appellatur, haud facile perspicitur. Nullum enim possidebat torquetum, instrumentum rude atque incompositum, et quod armillis Ptolemæi atque ipsius multo inferiorius esset. Loquitur fortasse de armillis suis æquatoriis.

ad p. 62,⁴²] Summa cum iniquitate de Wittichio loquitur, qui re vera d. 21 et 26 m. Oct. a. 1580, si non sæpius, cometam Uraniburgi observaverat. Invento autem calculo prosthaphæretico bene meritus erat de Tychone (vid. tom. I p. XXXII).

ad p. 63,²⁴] Andreae Duditii *De Cometarum significatione commentariolus* prodiit Basileæ a. 1579.

ad p. 64,¹⁶] cf. tom. IV p. 293,²² sqq.

ad p. 68,²⁴] cf. tom. IV p. 83,²⁹ cum annotat. et tom. III p. 140,^{25, 40}.

ad p. 71,²⁸] cf. tom. IV p. 287,¹² cum annotat.

ad p. 75,¹²] Comes Anglus, de quo loquitur, est *Lord Willoughby de Eresby*, qui in Daniam venerat, ut regi Friderico II insignia ordinis S. Georgii traderet (cf. Dreyer, *Tycho Brahe* p. 137).

ad p. 76,⁹] Quis fuerit Draco ille Juticus, dubitari potest. Cogitat fortasse de Snione rege, quem narrat Saxo in *Historiæ Danicæ* lib. VIII ob annonæ caritatem cervisiæ usum vetuisse, addita mortis pœna.

ad p. 78,⁹] Vetus dictum est: »Dat Galenus opes, dat Justinianus honores.«

ad p. 80,¹⁶] cf. tom. I p. XXX et XXXIX sq.; tom. II p. 383,²⁶; tom. VI p. 70,³⁴; 179,²; tom. VII p. 129,²⁰; 199,¹⁸.

ad p. 82,⁹] Edidit Mæstlinus »*Ausführlicher Bericht von dem allgemeynen Kalender oder Jahrrechnung wie sie erstlich angestellt worden und was Irthumb allgemächlich dryn seyen eingeschlichen . . . sampt Erklärung der newlichen außgegangenen Reformation von Bapst Gregorio XIII* (Heidelbergæ 1583 et 1584).

ad p. 82,³⁰] Gratiopolitanus, rectius Gratianopolitanus, i. e. Orontius Finæus mathematicus (Oronce Fine, nat. 1494, mort. 1555). Gratianopoli (quæ nunc vocatur *Grenoble*) natus ille quidem non erat, sed Brigantii (nunc *Briançon*) in oppido vicino, et in libris suis Delphinatensem se appellat. Nomen Gratio-

politani Tycho ei indidisse videtur, quia Gratianopolis caput Delphinatus erat. — Abbas Messanensis Franciscus est Maurolycus, adversarius Copernici.

ad p. 83,²¹] Edidit Jacobus Heerbrand *Disputationem de Adiaphoris et calendario Gregoriano* (Tubingæ 1584).

ad p. 83,²⁶] vid. tom. III p. 247,¹⁹ et p. 289,⁴ cum annotationibus.

ad p. 83,³¹] vid. tom. II p. 223,³².

ad p. 85,²] »postridie Pentecostes«, i. e. d. 8 m. Junii.

ad p. 85,³⁸] De versione Latina Georgii Vallæ vid. Procli Diadochi *Hypotyposis astronomicarum positionum* ed. Carolus Manitius (Lipsiæ 1909) p. V.

ad p. 88,²²] Observatio Bruçæi invenitur in nostri tomi X p. 313.

ad p. 88,²⁷] Principium eclipsis Bruçæus posuerat in 11^h 8' 32" (non 11^h 6' 32"). Verba uncinis inclusa supplevimus ex observatione; omisit librarius.

ad p. 89,⁵] Epistula, quam expressimus, ipsa est, quam Tycho miserat; sed nomen tantum ipsius manu.

ad p. 89,²⁹] Calendarium anni 1585 numquam typis expressum est. Cf. p. 91,²⁰.

ad p. 91,²] Hanc epistulam sine indicatione anni traditam, quamquam in codice post epistulam a. 1588 ad Bruçæum scriptam locum tenet, propter res in ea tractatas ad annum 1585 pertinere veri simile est (vid. Laur. Nielsen in *Nordisk tidskrift för bok- och biblioteksväsen* VIII. 1921. p. 178¹).

ad p. 92,³⁴] Versus in Ptolemæum et Copernicum inveniuntur in tomi VI pp. 266 sq. et 269—271.

ad p. 93,¹] Nomen tantum ipse Tycho subscripsit. Addidit Hagecius »die 12 Martii 1586«; hoc enim die epistulam accepit.

ad p. 93,³⁴] De *Dialexi* Hagecii locupletata vid. tom. III p. 19,¹⁷.

ad p. 95,¹] Addidit in margine Hagecius: »Libellus est Josephi Quartani«.

ad p. 95,¹³] vid. supra ad p. 83,³¹.

ad p. 96,³⁵] Carmina ad Jacobum Ulfeldium, Nicolaum Kaasium, Henricum Ranzovium scripta in nostro tomo IX locum habebunt.

ad p. 96,³⁹] Designationes ædificii et duorum instrumentorum eadem sunt, quæ d. 1 m. Mart. a. 1586 ad Guilelmum Hassiæ Landgravium missæ sunt; vid. tom. VI pp. 36—37 cum annotationibus.

ad p. 100,²⁵] Catonis dictum de haruspicibus affert Cicero *De divinat.* II 24,⁵¹.

ad p. 103,³⁸] Claudii Ptolemæi *Omnia quæ exstant Opera præter Geographiam* prodierunt Basileæ 1541 et 1551. Nova editio commentariorum Trapezuntii, quam Hagecius animoolvebat, numquam prodit.

ad p. 107,²⁶] vid. tom. I p. 23,⁴².

ad p. 108,¹¹] Cometæ descriptio ad Landgravium missa invenitur in tomi VI p. 41 sqq.

ad p. 110,¹] In titulo voluminis epistularum transscriptarum, quod in bibliotheca Bodleiana asservatur, hæc leguntur: »Epistolæ ad D. Petrum Junium ut et Epistolæ ab ipso P. Junio scriptæ. Edere instituerat cl. Smithus«.

ad p. 110,²⁰] Tota epistula ipsius Tychonis manu scripta est.

ad p. 112,³²] cf. tom. IV p. 293,²⁶ cum annotat. et hujus tomi p. 64,¹⁵ et p. 71,²⁸.
 ad p. 116,¹] Nomen tantum ipse Tycho subscripsit. Quid Tycho senserit de astrologia, exposuimus in tomi I p. XIV sq.

ad p. 120,¹] Nomen subscripsit ipse Tycho, qui etiam inscriptionem addidit. Adscripsit Hagecius: »Redditæ sub finem Julii 1588«.

ad p. 122,¹] Nomen tantum ipse Tycho subscripsit. Adscripsit Hagecius:
 »Redditæ { 18 Oct. novo } stylo 1588«.
 { 8 Oct. veteri }

ad p. 123,²¹] Cum hanc epistulam Tycho scripsit, nondum acceperat illam, quam sub finem mensis Julii ad eum dederat Scultetus; vid. tom. IV p. 456,¹⁵ sqq.

ad p. 124,²⁰] Nomen tantum ipse Tycho subscripsit.

ad p. 126,³⁵] De »Æquatoriis« vid. annotat. ad tom. VI p. 88,³⁸. Quæ hic commemorantur, Tychonis systema mundi repræsentasse videntur.

ad p. 129,²⁶] vid. hujus tomi p. 80,¹⁶ cum annotat.

ad p. 129,³²] cf. observationes in tom. XI p. 199, ubi tamen nullum verbum additum est, quo has observationes cum Ptolemaicis hypothesibus male congruere significaretur.

ad p. 130,²³] Cometa anni 1585 sub finem mensis Octobris Soli fere oppositus erat; quod de ceteris tribus cometis a Tychone ante illud tempus observatis (1577, 1580, 1582) vere dici non potest.

ad p. 130,³⁴] cf. tom. IV p. 156,¹ cum annotat.

ad p. 131,²] Plinii *Nat. Hist.* II 17,⁷⁷. Verba antecedentia ostendunt Tychonem jam a. 1588 illam inæqualitatem motus Martis animadvertisse, cujus a. 1590 et 1591 Magino et Landgravio scribens mentionem facit; cf. hujus tomi p. 291,¹⁵⁻³²; tom. VI p. 236,²⁶ cum annotat.

ad p. 133,⁴²] vid. tom. III p. 87 sqq.

ad p. 134,²¹] Verba non sumpta sunt ex *Ecclesiastico*, sed ex *Ecclesiaste* (3,¹⁴).

ad p. 135,⁴²] Fugitivus minister Raymarus Ursus est; nam ita eum vocaverat Georgius Rollenhagen (vid. hujus tomi p. 387,¹⁶ sqq. et p. 388,⁴²). Nempe is est »quidam alius Mathematicus«, de quo paulo supra loquitur.

ad p. 140,³⁹] His numeris Tycho usus est, ut ephemeridem Solis annorum 1586 et 1587 conficeret; cf. tom. V p. 199 et p. 329.

ad p. 141,¹⁶] cf. annotat. ad tom. VI p. 142,¹².

ad p. 141,²⁸] Ipsam epistulam a Bruçæo missam expressimus. Transscripta invenitur in codice Vindobonensi 10686⁶⁶ foll. 89—91. Adscriptum est: »Accepi die 4 Octobris 1588«.

ad p. 143,²⁵] Locum Lycosthenis in libro, qui inscribitur *Prodigiorum ac Ostentorum Chronicon* (Basileæ 1557; etiam lingua Germanica: *Wunderwerck . . . durch Johann Herold . . . verteutscht*) nec Tycho (p. 155,²¹) nec nos invenire potuimus. Hoc autem loco in margine hæc addidit Tycho: »Ego per-lustrato toto libello Lycosthenis nihil eiusmodi invenire potui, et ifti autores,

qui generaliter de oftentis scripserunt, non fecerunt sæpenumero differentiam inter Cometas, qui revera omnes in cœlo versantur, et faces atque lampadas ignesque volantes similiaque ignea aëris sublunaris metheora. Fieri itaque potest, ut ex his delapsis terra alicubi incensa sit, quod tamen Cometæ conflagrationi falso ascribitur. Non enim ardent neque conflagent, sed instar aliarum stellarum lumen vibrant. « Quæ verba postea deleta sunt; at responsioni ad Brucæum datæ similia inserta sunt (p. 155,²¹ sqq.).

ad p. 143,³⁵] Plinii *Nat. Hist.* II 8,²⁹; cf. Achilles Staius *In Arati Phæn.* § 5.

ad p. 143,³⁸] De quinta, quæ vocatur, essentia cf. Aristotelis *De cœlo* I 3 p. 270 b 20 sqq.; vid. etiam Aetius I 3,²² (Diels, *Doxographi Græci* p. 288).

ad p. 144,³] Plinii *Nat. Hist.* II 25,⁹¹.

ad p. 144,³⁰] Post »mittam« in ipsa epistula hæc scripta fuerunt: »Scotus ille, cuius Duncanus meminit, Joannes Craycus est, Medicinæ Doctor. Vivit is in Scotia Edenburgi, ibique medicinam facit. Epistolæ tuæ inscriptio, nisi meisum novißem, elatioris animi reddidisset: Vah quantus ego futurus Thrafo, si talem inveniam Gnathonem!« At deleta sunt illa quidem; Tycho vero nihilo minus ad ea respondet p. 171,⁷ sqq.

ad p. 145,¹] Tota epistula, quam expressimus, ipsius Hagecii manu scripta est. Adscripsit Tycho: »Accepi 27 Aprilis A° 1589.«

ad p. 145,³²] De Wincklero vid. tom. IV p. 348 sqq. et p. 354,¹¹. Cf. etiam hujus tomi p. 203,²⁵ sqq.

ad p. 145,³⁴] vid. annotat. ad tom. IV p. 287,¹².

ad p. 147,⁴] In margine annotavit Tycho: »Hic graviter hallucinaris Thaddæe, nam Mæstlini supputatio est instituta ad 24 diem Novembris, sed mea examinatio, e qua hos numeros derivasti, est directa ad 26 diem Januarij, plus duobus mensibus post, es itaque in falsis terminis.«

ad p. 147,²⁴] vid. tom. II p. 223,³² cum annotat.

ad p. 154,²] cf. tom. II p. 121,³⁶.

ad p. 154,¹⁶] vid. tom. VI p. 155,⁵ sqq.

ad p. 156,³³] vid. Senecæ *Nat. Quæst.* VII 8,³.

ad p. 158,¹¹] vid. tom. IV p. 245,⁵ cum annotat.

ad p. 158,¹⁹] vid. tom. IV p. 177,¹¹.

ad p. 158,³⁶] vid. Hieronymi Cardani *De rerum varietate* (Basileæ 1557) p. 96 sq.

ad p. 161,²] Sculteti verba affert tom. IV p. 456; cf. etiam hujus tomi p. 123 sq.

ad p. 165,¹] Nomen tantum subscripsit ipse Tycho; adscripsit Hagecius: »2 Maij 1589, novo stylo«.

ad p. 167,²⁶] vid. Horat. *Carm.* II 20,¹⁴⁻¹⁵; *Epist.* II 1,²⁶⁹⁻²⁷⁰.

ad p. 169,³⁰] Idem proverbium tom. I p. 167,³¹ et tom. III p. 225,²⁴.

ad p. 171,¹²] Thraso et Gnatho, miles et parasitus in Terentii *Eunucho*.

ad p. 172,¹¹] vid. tom. II p. 77,²⁸ cum annotat. et tom. III p. 154,²⁴.

ad p. 172,¹⁶] vid. tom. VI p. 111,²⁶ et p. 150,³.

- ad p. 173,¹⁰] Terentii *Eunuch.* 41.
- ad p. 173,³⁵] Ciceronis *Somn. Scip.* 7,¹⁵: »Quid autem interest ab iis, qui postea nascentur, sermonem fore de te, cum ab iis nullus fuerit, qui ante nati sunt?«
- ad p. 175,¹²] De Stuardo vid. tom. IV p. 515.
- ad p. 175,²¹] De Liddelio vid. ibid. p. 516.
- ad p. 176,³⁴] cf. tom. IV p. 418 sqq.
- ad p. 177,³²⁻³³] Hic locus corruptus esse videtur. Voluit sine dubio dicere, cometas planetas esse non posse, quoniam numquam regrediantur.
- ad p. 178,¹⁶ et p. 179,¹⁶] In libro manu scripto spatium relictum est delineationi.
- ad p. 182,⁸] Tota epistula, quam expressimus, ipsius Hagecii manu scripta est. Adscriptis Tycho: »Accepi 31 Augusti 1589«.
- ad p. 183,⁹] Mylii litteræ, Hagecii manu descriptæ, in scheda scriptæ sunt epistolæ hujus agglutinata.
- ad p. 183,²³] Postscripta, quæ ipsa quoque Hagecii manu descripta sunt, litteris antecedentibus agglutinata sunt.
- ad p. 184,¹] Tota epistula, quam expressimus, ipsius Hagecii manu scripta est; agglutinata vero est Tychonis epistolæ d. 17 m. Aug. a. 1588 datæ.
- ad p. 186,²] Aristotelis *De part. anim.* I 1 p. 642 a 1—2; *Iob.* 37,¹⁸.
- ad p. 186,³³] *Esai.* 40,²².
- ad p. 189,⁸] »In Solis diametro« vix intellegi potest. Sine dubio illa respicit Peucer, quæ de Marte proposuit Tycho p. 129.
- ad p. 190,⁵] vid. tom. VI p. 185,³⁰ cum annotat.
- ad p. 194,¹] Tota epistula, quam expressimus, ipsius Hagecii manu scripta est. Agglutinata est epistolæ Tychonis d. 1 m. Nov. a. 1589 datæ.
- ad p. 194,¹⁹] »Magnum climacterem«, i. e. annus 63; vid. e. g. Gellii *Noct. Att.* XV 7,¹⁻².
- ad p. 194,²⁶] Henricus III, rex Galliarum, d. 1 m. Aug. a. 1589 a monacho quodam graviter vulneratus postero die mortuus est.
- ad p. 195,¹] Prima pagina (8^r) ipsius Tychonis manu scripta est.
- ad p. 195,²⁴] Horat. *Art. poet.* 25—26.
- ad p. 198,³⁷] cf. *Centiloqu.* 12.
- ad p. 199,³²] Pro »sexennium« in epistula a Tychone adumbrata scriptum est »quinquennium«; vid. tom. IV p. 156,¹ cum annotat.
- ad p. 200,³⁴] cf. tom. VI p. 179,³⁸ sqq.
- ad p. 201,²¹] De versibus Vergilio adscriptis vid. Donati *Vita Vergilii* 17.
- ad p. 203,¹] De Hermetis dicto vid. tom. VI p. 194,¹⁰ cum annotat.
- ad p. 203,¹⁷] »Ne frustra vixisse videar« Tycho ultima vitæ nocte sæpius dixisse dicitur. — »Terræ inutile pondus«: cf. Homer. *Iliad.* XVIII 104 (ἐρώσιον ἄχθος ἀρούρης).
- ad p. 203,²³] Versus sunt Ovidii (*Ex Ponto* II 11,²¹⁻²²) nonnihili immutati; cf. tom. VI p. 61,²⁵.

- ad p. 203,²⁹] vid. hujus tomi p. 145,³² cum annotat.
- ad p. 204,⁸] vid. tom. III p. 247,¹⁹ cum annotat.
- ad p. 206,²⁷] »In magnis voluīße fat est« : Propert. *Eleg.* II 10,⁶; »Est aliquid . . . « : Horat. *Epist.* I 1,³².
- ad p. 207,³⁶] »Difficilia quæ pulchra« : Plat. *De Repub.* IV p. 435 c (χαλεπὰ τὰ καλὰ).
- ad p. 207,⁴⁰] vid. tom. III p. 167 sqq.
- ad p. 208,¹⁴] cf. Vergil. *Æn.* VI 129 sqq. : »Hoc opus, hic labor est. Pauci, quos æquus amavit Juppiter aut ardens evexit ad æthera virtus, dis geniti potuere.«
- ad p. 212,¹⁸] De Munosio et Frangipano vid. tom. III p. 80 sqq. et p. 254 sqq.
- ad p. 212,³⁶] vid. tom. III p. 140,⁴¹ cum annotat.
- ad p. 212,⁴⁰] vid. hujus tomi p. 172,¹¹ cum annotat.
- ad p. 213,⁵] De Wernero vid. tom. II p. 223,³² cum annotat. Fabricius videtur esse Paulus Fabricius (tom. III p. 43 sqq.), qui mortuus est Vindobonæ d. 20 m. Apr. a. 1588.
- ad p. 214,³⁵] Vergil. *Æn.* IV 569 sq.
- ad p. 215,⁴¹] cf. Vergil. *Æn.* V 344: »Gratior et pulchro veniens in corpore virtus.«
- ad p. 218,¹⁹] cf. *Jerem.* 23,²¹: »Non mittebam prophetas, et ipsi currebant; non loquebar ad eos, et ipsi prophetabant.«
- ad p. 218,³⁷⁻⁴²] Hæc omittit cod. Vindob.; in solo Pulcov. tradita esse videntur.
- ad p. 219,²²] vid. tom. V p. 301 sqq.
- ad p. 219,²⁸] vid. tom. V p. 309 sqq.
- ad p. 220,¹] Tota epistula, quam expressimus, ipsius Hagecii manu scripta est.
- ad p. 221,⁴] De Democriti puteo loquitur Diogenes Laertius IX 72 (ἐν βυθῷ ἡ ἀλήθεια); cf. Ciceronis *Acad. prior.* II 10,³² (»in profundo veritas«).
- ad p. 221,¹⁸] Nomen tantum subscripsit Tycho; adscripsit Hagecius: »24 Aprilis novo stylo 1590.« Adumbratam epistolæ formam præbet cod. Vindob. 10686¹³.
- ad p. 225,¹] Nomen tantum subscripsit Tycho; adscripsit Hagecius:
- »1 Junij novo stylo }
22 Maij veteri stylo } 1590.« Transscripta est epistula in cod. Vindob. 10686³⁰.
- ad p. 227,¹⁴] vid. tom. X p. 72 sq.
- ad p. 228,¹¹] Cometæ descriptio invenitur in tom. VI p. 206 sqq.
- ad p. 228,²⁹] Epistolæ exemplum, quod expressimus, pluribus manibus scriptum et multis locis correctum vel auctum est.
- ad p. 229,⁴²] Annotationem addidit manus altera (sicut p. 231). Iohannes Drusius (nat. 1550, mort. 1616) auctor est *Observationum sacrarum*.
- ad p. 230,⁹] vid. hujus tomi p. 172,¹¹ cum annotat. et p. 212,⁴⁰.
- ad p. 233,⁷] cf. tom. II p. 430,¹⁶ et tom. VI p. 220,⁴³.

ad p. 234,²¹] Sanctes Pagninus edidit *Thesaurum linguæ sanctæ* (Lugduni 1529 et sæpius).

ad p. 235,²] Immanuel Tremellius edidit *Vetus Testamentum Latine* (Francofurti 1575—1579); Franciscus Junius *Grammaticam Hebrææ linguæ* (Francofurti 1580 et Genevæ 1590); Henricus Mollerus *Commentarios in Jesaiam et Psalmos*.

ad p. 235,²⁷] *Psalm.* 135, 6.

ad p. 236,¹⁷] cf. tom. III p. 305,²¹.

ad p. 237,⁸] cf. tom. II p. 434,¹⁰.

ad p. 238,²] Charta hic lacera est.

ad p. 238,³⁶] vid. tom. VI p. 193,³⁸.

ad p. 239,¹⁸] Tota epistula, quam expressimus, ipsius Craigi manu scripta est; annotavit Tycho: »Accepi has literas die 20 Martij ea ipsa hora, qua fereñsimum Scotiæ Regem in Selandiam hinc redeuntem ad litus deducerem.«

ad p. 242,²¹] Nomen tantum subscripsit Tycho.

ad p. 243,²⁷] Tota epistula, quam expressimus, ipsius Hagecii manu scripta est.

ad p. 244,¹⁵] Versus ultimos tres (a p. 253,⁴²) et nomen subscripsit ipse Hagecius; adscripsit Tycho: »Accepi 7 Julij anno 1590.«

ad p. 245,³⁹] Juvenal. *Sat.* 11,²⁷: »e cælo descendit γνῶθι σεαυτόν.«

ad p. 246,¹⁹] De Socratis dicto vid. Diog. Laert. II 22.

ad p. 248,³²] Comicus est Terentius (*Heautontim.* 675).

ad p. 248,³⁴] Aristot. *Rhetor.* I 6 p. 1363 a 24: τὸ χαλεπὸν ὀρίζεται ἢ λύπη ἢ πλήθει χρόνου.

ad p. 251,¹⁶] De Munosii libello vid. tom. III p. 80,³³ cum annotat.

ad p. 251,¹⁹] De Frangipano vid. tom. III p. 254 sqq.

ad p. 253,¹¹] Regiomontani libellus prodiit Norimbergæ 1531; iterum edidit Snellius in *Observationibus Hassiacis* (Lugd. Bat. 1618) part. II fol. 55 sqq.; cf. annotat. ad tom. IV p. 83,²⁹.

ad p. 254,⁵] Postscripta ipsius Hagecii manu scripta sunt; idem adscripsit Tycho, quod in ipsa epistula.

ad p. 254,²²] cf. Martial. *Epigr.* XII 6,7; Horat. *Epist.* II 2,³⁷.

ad p. 256,¹] Epistolæ exemplum, quod expressimus, librarius quidam Tychonis adumbravit vel transscripsit. Respondet Tycho ad epistolam Curtii, quæ invenitur in tom. V p. 119 sqq.

ad p. 258,¹²] Duo cometæ, qui commemorantur, apparuerunt a. 1472 et 1532; cf. annotat. ad tom. IV p. 83,²⁹ et tom. III p. 134,² et p. 140,⁴¹.

ad p. 260,²⁶] cf. tom. V p. 121 sq. et annotat. ad p. 121,²⁸.

ad p. 261,³⁶] cf. tom. V p. 121,³⁴ cum annotat. ad hunc locum et ad p. 122,³.

ad p. 262,¹¹] Nomen tantum subscripsit Tycho, qui in cod. 10686⁵⁰ foll. 1—8 ab alio quodam adumbratum ipse correctiones intulit.

ad p. 265,²¹] vid. tom. VI p. 211.

- ad p. 266,²²] cf. tom. IV p. 250,⁹ sqq.
 ad p. 268,⁸] vid. Copernici *De revolut.* III 3 (p. 162 sqq. ed. sec.).
 ad p. 270,⁹] 31 ex 32 corr. cod. (32 præbet cod. 10686⁵⁰). De utroque cometa (1531 et 1532) egerat Apianus.
 ad p. 276,⁶] Nomen tantum subscripsit Tycho.
 ad p. 278,³⁵] Epistulam Sasceridis edidit Antonius Favaro (*Carteggio inedito di Ticone Brahe . . . con Giovanni Antonio Magini* [Bononiæ 1886] p. 199 sqq.). Tychonis epistulam, cujus partem Sascerides epistolæ suæ ad Maginum datæ inseruit, mense Octobri ille scriptam esse ait (p. 204).
 ad p. 281,²⁰] vid. tom. I p. 286.
 ad p. 281,³¹] De Buergii inventione vid. annotat. ad tom. I p. 290,⁹. Publicavit et ad verum auctorem retulit Pitiscus in *Trigonometria* (3. ed. Francofurti 1612) p. 173.
 ad p. 282,¹²] vid. annotat. ad p. 110,¹.
 ad p. 283,²⁴] Nomen tantum subscripsit Tycho.
 ad p. 284,¹¹] cf. Ovid. *Fast.* I 495.
 ad p. 284,¹⁶] Horum exemplorum unum etiamnum asservatur in bibliotheca Bodleiana (coll. Savell. T. V). Involucro vestitum est membranaceo, quod in fronte exhibet effigiem Tychonis, in tergo arma ejusdem auro depicta. Continetur quater binis vinculis holosericis viridi colore. Nemini inscriptum est. In eadem collectione invenitur etiam exemplum Tychonis *Epistolarum astronomicarum* (1596), involucro membranaceo vulgari vestitum sine effigie.
 ad p. 286,³¹] cf. tom. V p. 131 sqq. cum annotat. ad p. 133,¹⁹.
 ad p. 289,¹] Respondet ad epistulam Magini, quæ invenitur in tom. V p. 125 sqq.
 ad p. 291,³⁵] vid. Plinii *Nat. Hist.* II 17,⁷⁷.
 ad p. 294,³⁷] cf. quæ ad Peucerum scripsit p. 129,²⁶.
 ad p. 295,²⁹] vid. tom. II p. 224,¹² cum annotat.
 ad p. 296,¹⁷] Horat. *Epist.* I 1,³².
 ad p. 297,²⁰] vid. Plinii *Nat. Hist.* II 72,¹⁸²; Dreyer, *History of the planetary Systems* pp. 307 et 395.
 ad p. 298,³⁹] Libri illi numquam editi nec manu scripti noti sunt.
 ad p. 299,²³] Nomen tantum subscripsit Tycho.
 ad p. 301,¹¹] Versum hunc Ovidio adscribit in epistula d. 10 m. Jul. a. 1597 ad Oligerum Rosencrantzium data; nec tamen Ovidii esse videtur.
 ad p. 303,¹] Edidit Favaro (*Carteggio* p. 406 sqq.).
 ad p. 304,²⁴] Tota epistula, quam expressimus, ipsius Hagecii manu scripta est. Adscripsit Tycho: »Accepi 4 Octobris A° 1591«; ac postea: »Nihi scribit de libro transmissio; incertum igitur an acceperit«.
 ad p. 305,²⁸] Epistulam Sasceridis edidit Favaro (*Carteggio* p. 207 sqq.). Tychonis epistulam, cujus partem Sascerides epistolæ suæ ad Maginum datæ inseruit, »elapso autumno« ille scriptam esse ait (p. 209).
 ad p. 311,³³] Curtii verbaveniuntur in nostri tomi V p. 119,³⁹ sqq.

ad p. 312,³²] Verba hic allata nonnullis mutatis illa sunt, quæ supra inveniuntur p. 251,³⁰ usque ad p. 253,³⁹.

ad p. 314,¹⁸] vid. annotat. ad p. 253,¹¹.

ad p. 315,²²] vid. tom. IV p. 456.

ad p. 315,⁴²] Epistolam Magini edidit Favaro (*Carteggio* p. 386 sq.).

ad p. 316,²⁸] Magini verba inveniuntur tom. V p. 125,⁸ sqq.

ad p. 316,⁴⁰] ibid. p. 125,³⁴ sqq.

ad p. 317,⁹] ibid. p. 126,¹¹ sqq.

ad p. 317,²¹] ibid. p. 126,²⁷ sqq.

ad p. 318,³⁴] Kietzius, i. e. *Keith* (Georgius, quintus Comes *Marishal*).

ad p. 319,⁶] Exemplum epistolæ, quod expressimus, caret die ac subscriptione. Compluribus demum mensibus, postquam exaratum erat, aliud exemplum transscriptum simul cum Postscriptis subsequentibus missum est.

ad p. 320,¹¹] De Petro *Jachenow* cf. Tychonis *Diarium meteorologicum* ad d. 6 m. Mart. et d. 21 m. Mai. a. 1591.

ad p. 326,⁴] »vino somnoque sepulto«: Vergil. *Æn.* II 265.

ad p. 326,²⁸] »latet anguis in herba«: Vergil. *Ecl.* 3,⁹³.

ad p. 327,¹⁰] Eundem quaternionem d. 20 m. Febr. Landgravio miserat (vid. tom. II p. 439 et tom. VI p. 307).

ad p. 327,¹⁴] »nec tali me dignor honore«: Vergil. *Æn.* I 335.

ad p. 328,¹] Nomen tantum subscripsit Tycho.

ad p. 329,²⁰] De Uraniburgi pictura vid. annotat. ad tom. VI p. 37,¹⁴.

ad p. 329,³⁶] vid. annotat. ad p. 327,¹⁰.

ad p. 331,⁶] cf. Ovid. *Ex Ponto* IV 3,¹⁰: »Quisque sit, audito nomine, Naso, rogas.«

ad p. 333,³¹] Horat. *Epist.* I 17,³⁵.

ad p. 334,⁸] Tota epistula, quam expressimus, ipsius Craigi manu scripta est. Adscripsit Tycho: »Accepi 22 Maij A° 92.« In eodem codice fol. 25 transscripta est epistula in usum typographi, ut patet ex annotatione supra addita: »Exemplum literarum eiusdem Scoti, una cum (»Capnuraniam« deletum) scripto antilogetico sequenti misarum ad Tychonem Brahe.« Annotatum est etiam »*kleine Curfiff*«, et ad verbum »*faga-citate*« (p. 335,²²) in margine adscriptum est $\frac{570}{Bbbb4}$. Vid. etiam tom. IV p. 522.

ad p. 335,¹⁹] Homer. *Iliad.* X 224.

ad p. 337,²⁴] Tota epistula, quam expressimus, ipsius Craigi manu scripta est. In eodem codice fol. 29 transscripta est epistula; adjectum vero est: »*Diler brieff soll allein vor der Capnuraniam stehen. Die anderen und etzliche mehr sollen hernacher folgen, doch etwas anders geordiniert.*«

ad p. 337,³⁴] Ultima ex correctionibus ad eum locum *Capnuraniam restinctionis* spectat, qui invenitur tom. IV p. 483,³². Quæ vero antecedunt, ad priorem partem libelli spectant, quæ intercidit.

ad p. 338,^{6]} Verba tantum »Magnif. tuæ studioſiſſ.« et nomen subscripsit Tycho. In eodem codice fol. 31 sq. transscripta est epistula.

ad p. 338,^{19-26]} Hæc verba (»Ex quo . . . rescriberetur«) ab altera manu addita sunt, quæ illa delevit, quæ prius scripta fuerunt: »Oblata itaque nunc fatis commoda opportunitate, ex quo affinis meus HENRICUS BELOVIUS et singularis amicus D. NICOLAUS CRAGIUS Legatorum ad vos in Scotiam munus subeant, intermittendum minime duxi, quin nonnihil iam rescribendo.«

ad p. 340,^{31]} Versus »infringat solido . . .« invenitur etiam tom. VI p. 336,^{1.}

ad p. 341,^{31]} Post »habeo« a prima manu hæc scripta fuerunt: »Hic igitur finem faciam, id duntaxat unice orans, ut hunc nostratem CRAGIUM, Iuris Doctorem et virum alias eximia eruditione præditum, mihi vero amiciſſimum, pro tua humanitate favorabiliter complecti non degravere. Si quis veſtratum tuis literis exornatus me inviferit, dabo operam, quoad per me fieri queat, ut quanti te, idque ex merito, æſtimem, experiatur.« Hæc vero deleta sunt, cum aliam opportunitatem epistolæ mittendæ Tycho invenisset; vid. annotat. ad p. 338,^{19-26.}

ad p. 342,^{1]} Nomen tantum subscripsit Tycho. Adscripsit Hagecius: »30 Novemb. 1592.« Transscripta est epistula in cod. Vindob. 10686⁵³ foll. 14—15.

ad p. 345,^{1]} Tota epistula, quam expressimus, ipsius Bruçæi manu scripta est.

ad p. 346,^{27]} Verba Hagecii hinc usque ad finem in epistula d. 14 m. Jan. a. 1595 ad Rothmannum data Tycho transscriptis (tom. VI p. 334,³⁸ sqq.). Adscripsit Tycho: »Exemplum literarum Tadei ultimo ad me datarum, quas in medio Aprilis accepi Anno 1593.«

ad p. 347,^{2]} »Subtilis doctor« est Ioannes Duns Scotus philosophus.

ad p. 354,^{1]} Aliud hujus epistolæ apographum invenitur in codice Bodleiano Smith 77 p. 131 sq. Cf. Privilegium eodem die datum tom. II p. 11.

ad p. 356,^{10]} Tota epistula (præter apographum epistolæ Peuceri) ipsius Hagecii manu scripta est.

ad p. 356,^{25]} De proverbio »Sexagenarii de ponte« cf. Cicero *Pro Rosc. Am.* 35,^{100.}

ad p. 362,^{1]} Tota epistula, quam expressimus, ipsius Craigi manu scripta est. Transscripta est epistula in eodem codice foll. 29—30.

ad p. 363,^{26]} »aulam« scripsimus e conjectura, nam »autem« præbere videtur cod.

ad p. 364,^{13]} In apographo additus est annus 1593; at Princeps Henricus, cujus in epistula mentio fit, natus est a. 1594.

ad p. 364,^{19]} Tota epistula, quam expressimus, ipsius Cragii manu scripta est. Transscripta est epistula in eodem codice fol. 26.

ad p. 365,^{8]} vid. Horat. *Carm.* I 16,^{3-4.}

ad p. 366,^{27]} Tota epistula, quam expressimus, ipsius Cunradi Aslaccii manu scripta est.

ad p. 368,¹⁴] Nomen tantum subscripsit Tycho. Adumbrata est epistula in cod. Vindob. 10686³⁹.

ad p. 370,²⁶] Loquitur de »variatione« sive tertia inæqualitate Lunari; cf. tom. II p. 101 cum annotat. ad p. 101,¹⁹.

ad p. 373,¹¹] cf. Vergil. *Æn.* I 335.

ad p. 374,²⁵] In jus vocare voluit Gellium Sasceridem, qui olim fuerat ejus discipulus; is enim filiam Tychonis, quam sibi desponderat, in matrimonium ducere recusabat.

ad p. 375,²²] Etsi subscriptione caret apographum, dubitari non potest, quin epistula sit Oligeri Rosencrantzii; nam transcriptum est apographum, sicut cetera epistularum, quas Tycho et Rosencrantzius inter se dederunt, ex epistulis, quæ olim in arce gentis Rosencrantziorum (quæ vocatur *Rosenholm*) asservabantur.

ad p. 376,²⁹] Plutarchi *Demosth.* 1.

ad p. 377,¹] Abrahami Sculteti Gruenbergensis Silesii *Sphæricorum libris tres. — Trigonometria sive de solutione triangulorum tractatus brevis et perspicuus* Bartholomæi Pitisci Gruenbergensis (Heidelbergæ 1595 in 8°). Alter libellus iterum editus est Augustæ Vindelicorum a. 1600, tertium Francofurti a. 1612.

ad p. 377,³⁶] Manilii *Astron.* I 41 sq.

ad p. 378,²³] Lucretii *De rerum natura* I 1.

ad p. 379,⁶] cf. Vergil. *Æn.* I 488: »se quoque principibus permixtum agnovit Achivis.« Propius accedit ad verba poetæ tom. III p. 226,³³.

ad p. 379,¹⁴] Nomen tantum subscripsit Tycho.

ad p. 381,²⁹] cf. annotat. ad p. 82,⁹. Clavii liber inscribitur *Novi Calendarii Romani Apologia adversus Michaelem Mæstlinum Gæppingensem* (Romæ 1588). Editus etiam est inter Clavii *Opera* in tomo V (Moguntiaë 1612).

ad p. 382,¹⁴] De Aloisio Lilio vid. annotat. ad tom. V p. 179,³³. Libellus ejus publice editus non est, sed excerpta inde desumpta ad principes et academias fidei catholicæ addictas missa sunt, ut suas de rebus ab eo tractatis sententias dicerent.

ad p. 383,¹] Sumpta est epistula ex libro, in quem Bongarsius epistulas a se missas intulerat.

ad p. 383,¹⁵] Nomen tantum subscripsit Tycho.

ad p. 384,³⁶] Epistula Tychonis d. 18 m. Jan. a. 1587 Landgravio data invenitur tom. VI p. 63 sqq. Respondit Landgravius d. 11 m. Sept. (tom. VI p. 106 sqq.)

ad p. 386,³¹] De Braunii *Theatro urbium* vid. tom. V p. 338.

ad p. 387,¹⁸] vid. p. 135,⁴² cum annotat.

ADDENDUM ET CORRIGENDUM.

Nota † in margine interiore editionis posita, qua ad has annotationes lectores reiciuntur, his locis deest: pp. 22,¹⁹; 24,⁵; 110,¹; 144,³⁰; 158,¹⁹; 289,¹; 345,¹; 356,²⁵; 364,¹⁹.

Supra paginas 169, 171, 173 non debuit indicari dies 23 Mart.

QUÆ SEPTIMO TOMO CONTI- NENTUR.

	Pag.
Epistola ad Iohannem Aalburgensem 14 Ian. 1568.....	3
— ad Andream Velleium 18 Mai. 1571.....	3-5
— ab Hieronymo Wolfio 13 Nov. 1571.....	5-7
— ab Iohanne Pratensi 7 Mai. 1572.....	7-8
— ad Iohannem Pratensem 17 Mai. 1572.....	9-10
— ab Iohanne Pratensi 16 Apr. 1573.....	10-12
— ab Iohanne Maiore 1 Iul. 1573.....	13-14
— a Paulo Haintzelio 10 Mart. 1574.....	14-15
— ab Hieronymo Wolfio 7 Mart. 1575.....	15-18
— (ab Oswaldo Schreckenfxio ad Hieronymum Wol- fium 1 Mart. 1575).....	18
— a Paulo Haintzelio 11 Mart. 1575.....	19-20
— ab Iohanne Haintzelio 11 Mart. 1575.....	21
— a Georgio Buchanano 6 Apr. 1575.....	21-22
— ab Iohanne Pratensi 31 Ian. 1576.....	23-24
— ad Iohannem Pratensem 14 Febr. 1576.....	25-29
— ab Iohanne Pratensi 15 Febr. 1576.....	30-31
— ab Henrico Bruçæo 14 Mai. 1576.....	33-34
— a Carolo Danzæo 26 Iun. 1576.....	34
— a Carolo Danzæo 14 Iul. 1576.....	35
— ab Iohanne Maiore 2 Aug. 1576.....	35-36
— a Thaddæo Hagecio 23 Aug. 1576.....	37-38
— ad Petrum Severini 3 Sept. 1576.....	38-40
— a Carolo Danzæo 17 Nov. 1576.....	40-41
— ad Ioachimum Camerarium 21 Nov. 1576.....	42
— ab Henrico Bruçæo 8 Dec. 1576.....	43-44
— a Stenone Bilde 3 Mai. 1577.....	45
— ad Academiæ Hafniensis Rectorem et Professores 21 Mai. 1577.....	45-46
— ab Iohanne Maiore 20 Sept. 1577.....	46-47

	Pag.
Epistola ad Petrum Severini 14 Nov. 1577	47
— ab Hieronymo Wolfio 9 Mai. 1578	47-48
— ab Henrico Bruçæo 4 Dec. 1578	48-49
— a Paulo Haintzelio 25 Mart. 1579	49-50
— ab Hieronymo Wolfio 25 Mart. 1579	51-52
— ad Hieronymum Wolfium 1579	52-53
— ad Andream Velleium 21 Mai. 1579	54
— ad Andream Velleium 5 Iul. 1579	55
— ad Carolum Danzæum 5 Iul. 1579	55-56
— ad Andream Velleium 15 Aug. 1579	56-57
— ab Hieronymo Wolfio 8 Febr. 1580	57
— ab Hieronymo Wolfio 14 Mart. 1580	57-58
— ad Thaddæum Hagecium 4 Nov. 1580	58-60
— ad Bartholomæum Scultetum 12 Oct. 1581	61-63
— ad Thaddæum Hagecium 12 Oct. 1581	64-69
— a Thaddæo Hagecio 1 Mai. 1582	69-72
— ad Thaddæum Hagecium 23 Sept. 1582	72-75
— ad Carolum Danzæum 21 Aug. 1583	75-76
— ad Andream Velleium 16 Febr. 1584	77
— ad Henricum Bruçæum 1584	78-82
— ab Iohanne Maiore 8 Iun. 1584	83-85
— ab Henrico Bruçæo 12 Iun. 1584	85-86
— ad Iohannem Maiorem 15 Iul. 1584	86-87
— ab Henrico Bruçæo 10 Dec. 1584	88-89
— ad Henricum Ranzovium 8 Ian. 1585	89-90
— ab Henrico Bruçæo 1585	91
— ab Henrico Bruçæo 4 Apr. 1585	91-92
— ab Henrico Bruçæo 23 Iun. 1585	92
— ad Thaddæum Hagecium 25 Aug. 1585	93-97
— ad Andream Velleium 11 Nov. 1585	97-98
— a Thaddæo Hagecio 13/23 Dec. 1585	98-99
— ab Henrico Bruçæo 15 Mart. 1586	100-101
— ad Henricum Ranzovium 23 Mart. 1586	101-102
— a Thaddæo Hagecio 9/19 Mai. 1586	102-104
— ad Thaddæum Hagecium 1 Iul. 1586	105-109
— ad Petrum Iunium 18 Aug. 1586	110
— ad Thaddæum Hagecium 25 Ian. 1587	110-114
— ab Henrico Bruçæo 22 Mai. 1587	114
— ab Henrico Bruçæo 28 Oct. 1587	115
— ad Henricum Beloff 7. Dec. 1587	116-119
— ad Thaddæum Hagecium 3 Mai. 1588	120-121
— ab Ioanne Caselio 23 Mai. 1588	121

	Pag.
Epistola ad Thaddæum Hagecium 17 Aug. 1588.....	122-123
— ad Bartholomæum Scultetum 17 Aug. 1588.....	123-124
— ad Henricum Ranzovium 13 Sept. 1588.....	124-127
— ad Casparum Peucerum 13 Sept. 1588.....	127-141
— ab Henrico Bruçæo 20 Sept. 1588.....	141-144
— a Thaddæo Hagecio 1/11 Nov. 1588.....	145-147
— ad Henricum Bruçæum 4. Nov. 1588.....	147-164
— ad Thaddæum Hagecium 22 Mart. 1589.....	165-166
— ab Henrico Bruçæo 23 Mart. 1589.....	166-168
— ad Henricum Bruçæum 1589.....	168-175
— ab Ioanne Craigo Mai. 1589.....	175-182
— a Thaddæo Hagecio 30 Apr./10 Mai. 1589.....	182-183
— (a Martino Mylio ad Thaddæum Hagecium 21 Apr./1 Mai. 1589).....	183
— a Thaddæo Hagecio 10/20 Mai. 1589.....	184
— a Casparo Peucero 10 Mai. 1589.....	184-191
— ab Ioanne Craigo 18 Iun. 1589.....	191-193
— ab Ioanne Craigo 9 Iul. 1589.....	193
— a Thaddæo Hagecio 28 Aug./7 Sept. 1589.....	194
— ad Ioannem Craigum 25 Oct. 1589.....	195-196
— ad Thaddæum Hagecium 1 Nov. 1589.....	196-218
— ad Andream Velleium 20 Nov. 1589.....	219
— a Thaddæo Hagecio 30 Nov./10 Dec. 1589.....	220-221
— ad Thaddæum Hagecium 25 Ian. 1590.....	221-224
— ad Thaddæum Hagecium 23 Febr. 1590.....	225-227
— ad Thaddæum Hagecium 4 Apr. 1590.....	228
— ad Casparum Peucerum 1590.....	228-239
— ab Ioanne Craigo 28 Febr. 1590.....	239-242
— ad Henricum Ranzovium 2 Apr. 1590.....	242-243
— a Thaddæo Hagecio 21 Apr./1 Mai. 1590.....	243-244
— a Thaddæo Hagecio 1/11 Iun. 1590.....	244-255
— ad Iacobum Curtium 1 Aug. 1590.....	256-262
— ad Thaddæum Hagecium 3 Aug. 1590.....	262-275
— ad Andream Velleium 5 Oct. 1590.....	275-276
— ad Ioachimum Camerarium 21 Oct. 1590.....	276-278
— ad Gellium Saceridem Oct. 1590.....	278-282
— ad Petrum Iunium 27 Oct. 1590.....	282-283
— ad Thomam Savellum 1 Dec. 1590.....	283-285
— ad Iacobum Curtium 1 Dec. 1590.....	285-288
— ad Ioannem Antonium Maginum 1 Dec. 1590.....	289-299
— ad Henricum Ranzovium 7 Dec. 1590.....	299-301
— ad Bartholomæum Scultetum 8 Dec. 1590.....	301-302

	Pag.
Epistola ab Ioanne Antonio Magino 22 Iul./1 Aug. 1591	303-304
— a Thaddæo Hagecio 19/29 Aug. 1591	304-305
— ad Gellium Sasceridem 1591	305-307
— ad Ioannem Metellum 13 Nov. 1591	307-308
— ad Ioannem Craigum 14 Nov. 1591	308-319
— ad Thaddæum Hagecium 1591	319-321
— ad Thaddæum Hagecium 14 Mart. 1592	321-326
— ad Bartholomæum Scultetum 12 Mart. 1592	327
— ad Hugonem Blotium 20 Mart. 1592	328-330
— ad Petrum Iunium 20 Mart. 1592	330-332
— ad Thaddæum Hagecium 22 Mart. 1592	332-334
— ab Ioanne Craigo 27 Mart. 1592	334-335
— ab Ioanne Metellano 16 Mai. 1592	336-337
— ab Ioanne Craigo 5 Aug. 1592	337-338
— ad Ioannem Metellanum 19 Aug. 1592	338-341
— ad Thaddæum Hagecium 28 Sept. 1592	342-343
— ad Petrum Iunium 1. Oct. 1592	344
— ab Henrico Brucæo 5 Nov. 1592	345
— a Thaddæo Hagecio 22 Nov./2 Dec. 1592	345-347
— ad Henricum Ranzovium 9 Ian. 1593	347-348
— ad Iacobum Curtium 19 Apr. 1593	348-350
— ad Thaddæum Hagecium 20 Apr. 1593	350-352
— ad Petrum Iunium 27 Apr. 1593	353
— a Petro Iunio 1 Aug. 1593	354
— ad Petrum Iunium 11 Sept. 1593	355-356
— a Thaddæo Hagecio 14/24 Dec. 1593	356-357
— (Casparus Peucerus ad Thaddæum Hagecium 21 Nov. 1593)	357-358
— ad Thaddæum Hagecium 1594	358-361
— ab Ioanne Craigo 22 Apr. 1594	362-364
— a Thoma Cragio 1594	364-365
— ad Thomam Cragium 26 Iul. 1594	365-366
— a Cunrado Aslacio 23 Oct. 1594	366-368
— ad Thaddæum Hagecium 12 Aug. 1595	368-371
— ad Iohannem Pontanum 5 Sept. 1595	371-374
— ad Oligerum Rosenkrantzium 22 Ian. 1596	374-375
— ab Oligero Rosenkrantzio 1596	375
— ab Hardewigo a Dassell 1596	376
— ad Cunradum Asladium 19 Febr. 1596	377
— ad Iohannem Pontanum 25 Mart. 1596	377-379
— ad Henricum Ranzovium 22 Febr. 1597	379-382
— ab Iacobo Bongarsio 30 Mart. 1597	383

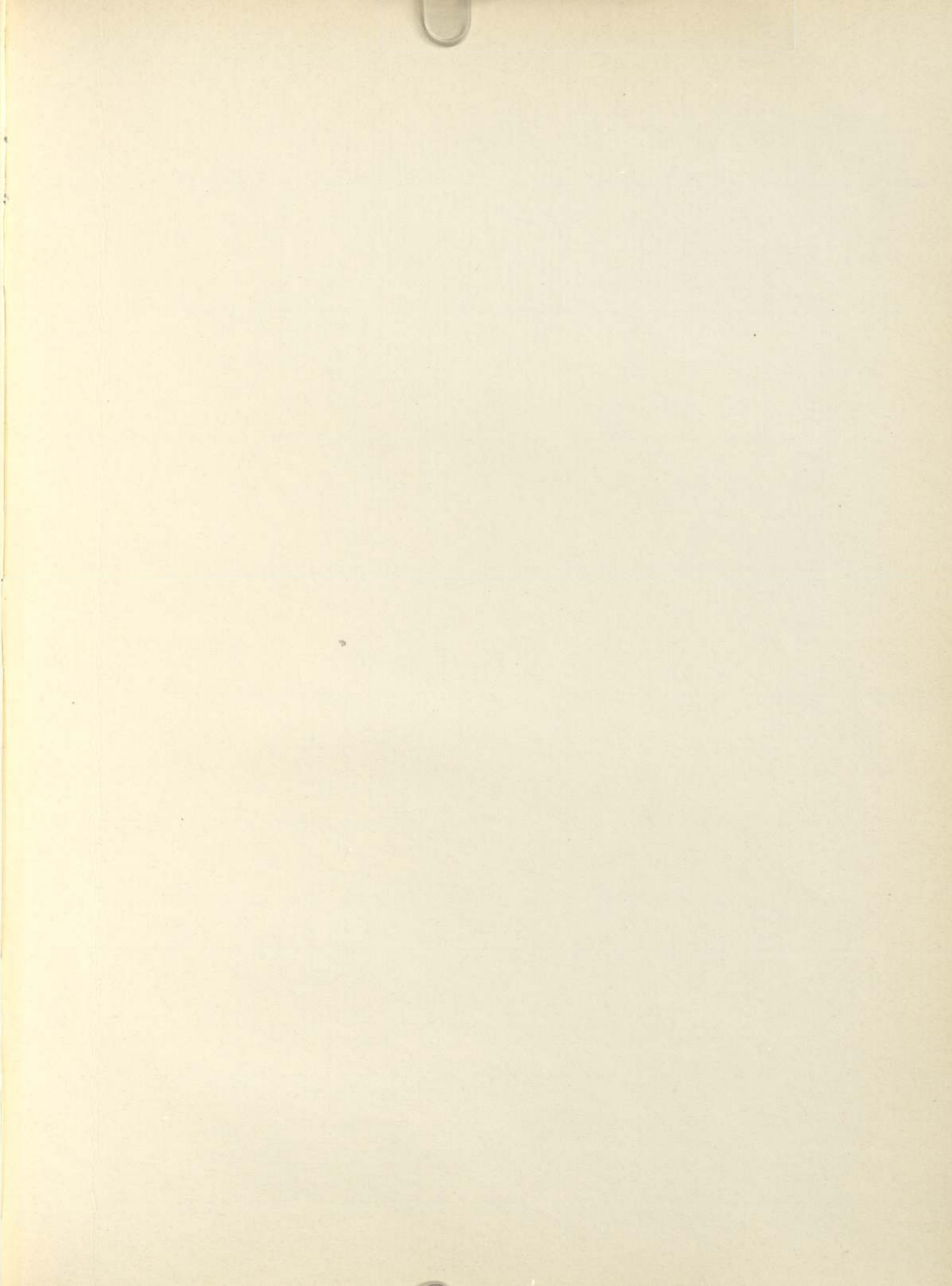
QUÆ SEPTIMO TOMO CONTINENTUR 421

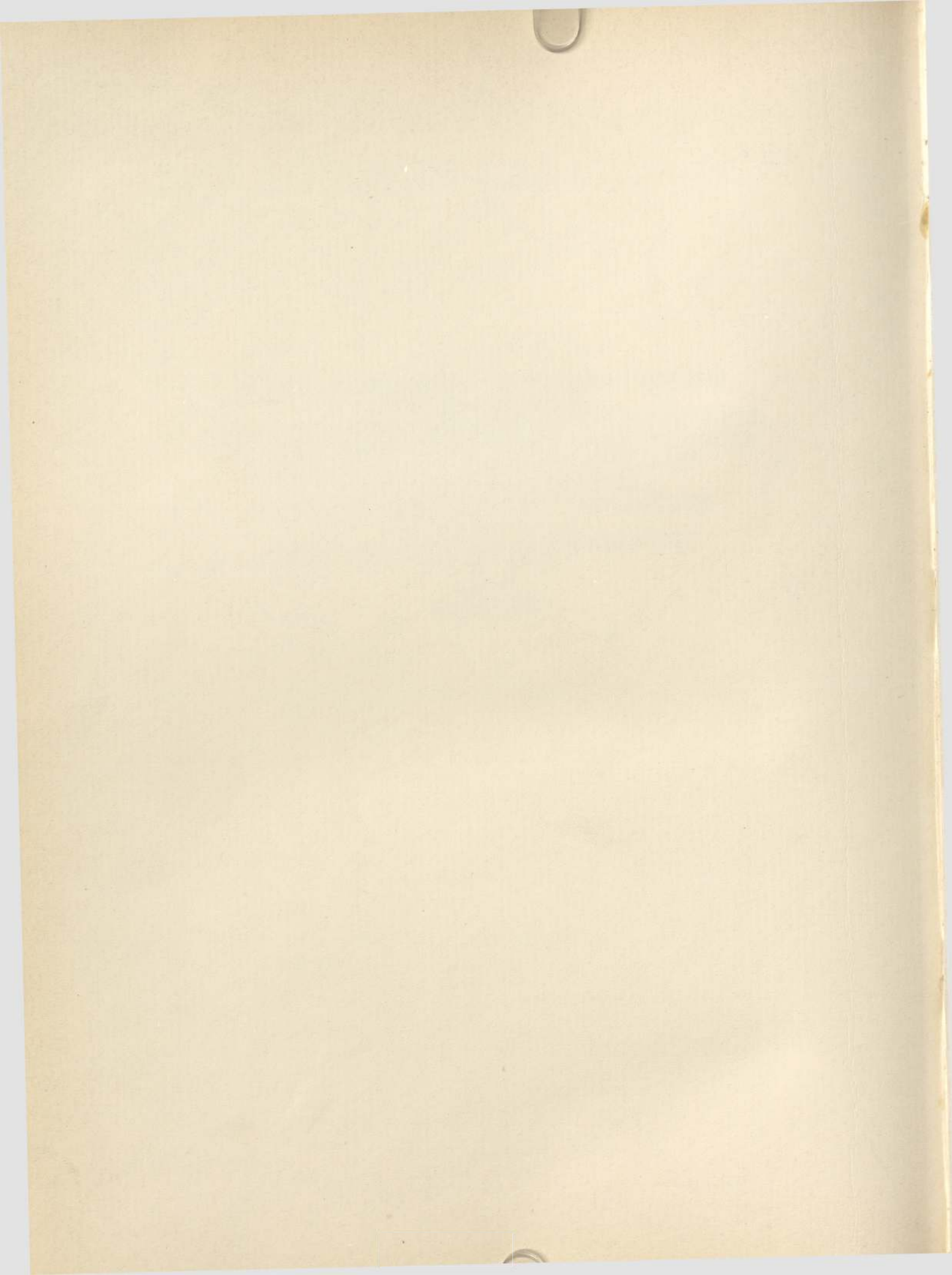
	Pag.
Epistola ad Henricum Ranzovium 31 Mart. 1597	383
— ad Christianum Longomontanum 1 Iun. 1597	384
Appendix:	
— ad Henricum Ranzovium 19 Oct. 1587	384-385
— ad Henricum Ranzovium 21 Dec. 1588	385-389
Annotationes Editorum	391-416

TYPIS DESCRIPSERUNT NIELSEN & LYDICHE
(AXEL SIMMELKIÆR)
CHARTAM PRÆBUERUNT OFFICINÆ CHARTARIÆ
CONSOCIATÆ (DE FORENEDE PAPIRFABRIKKER)
QUÆ LUCIS OPE EXPRIMENDA ERANT
EXPRESSIT F. HENDRIKSEN
NUMERUS EXEMPLORUM VENALIUM: 225

SEPTIMUS TOMUS PRELUM RELIQUIT
D. 6. M. JUNII
ANNO
MCMXXIV

KØBENHAVN. — NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKJÆR)

W. C. GARDNER

AMERICAN

